

Carminum, quae quidem extant, omnium pars prima [et secunda] / [Giovanni Gioviano Pontano].

Contributors

Pontano, Giovanni Gioviano, 1429-1503.

Publication/Creation

Basle : A. Cratander, 1531.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/cf84rbyb>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

CARMINUM
OMNIUM.

J. J. PONTANI

1581

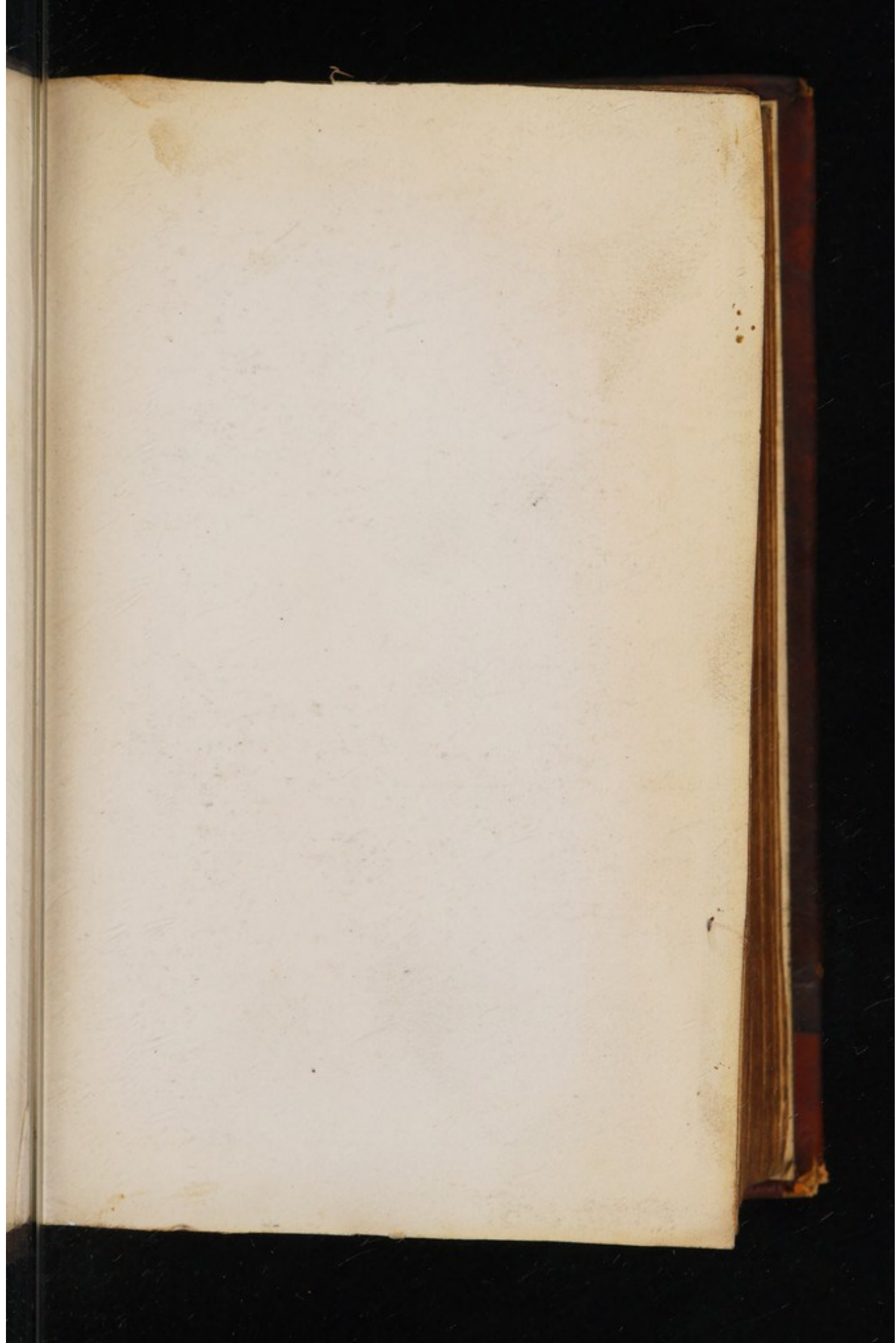

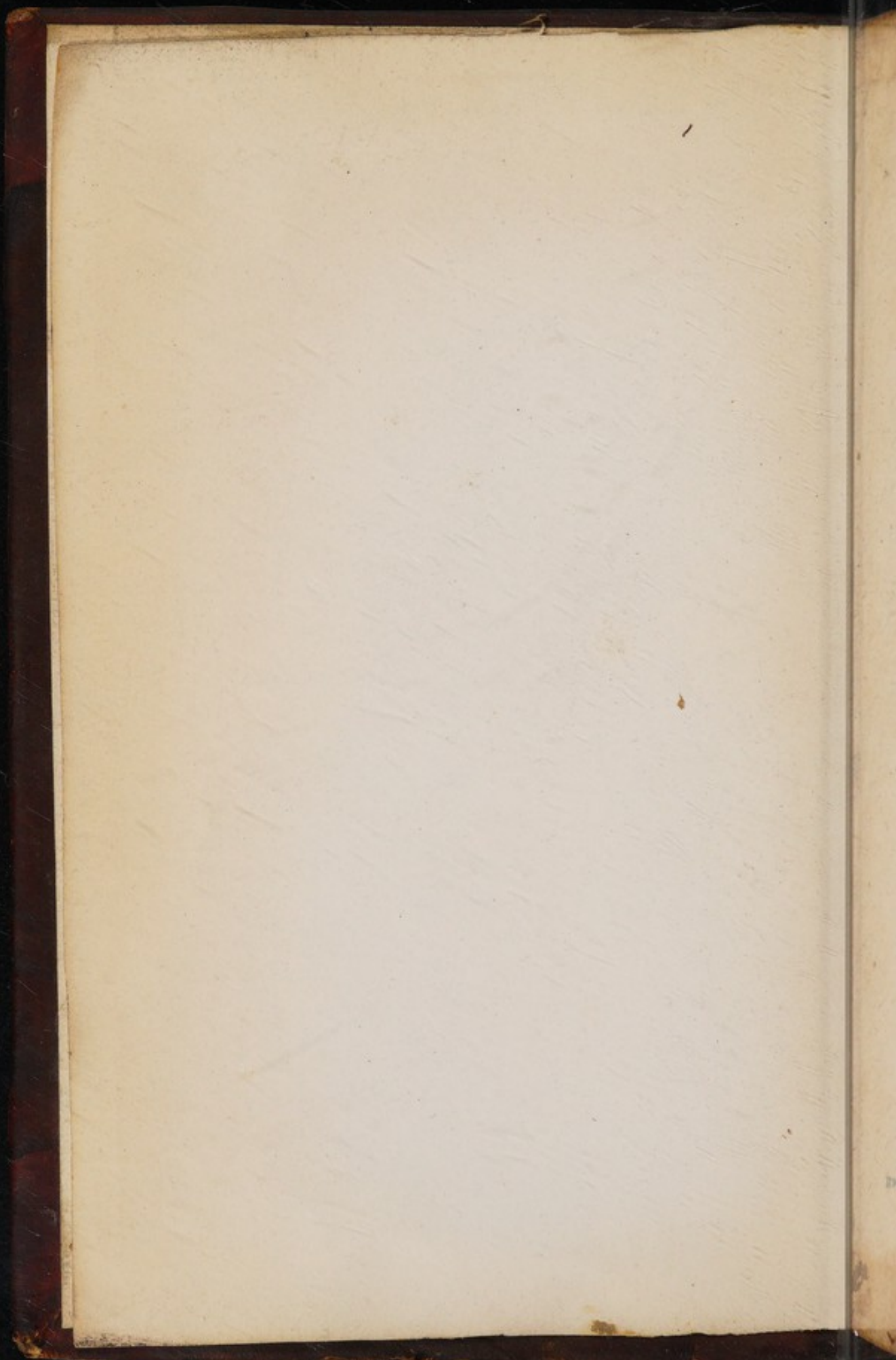

5163 / A

V. III

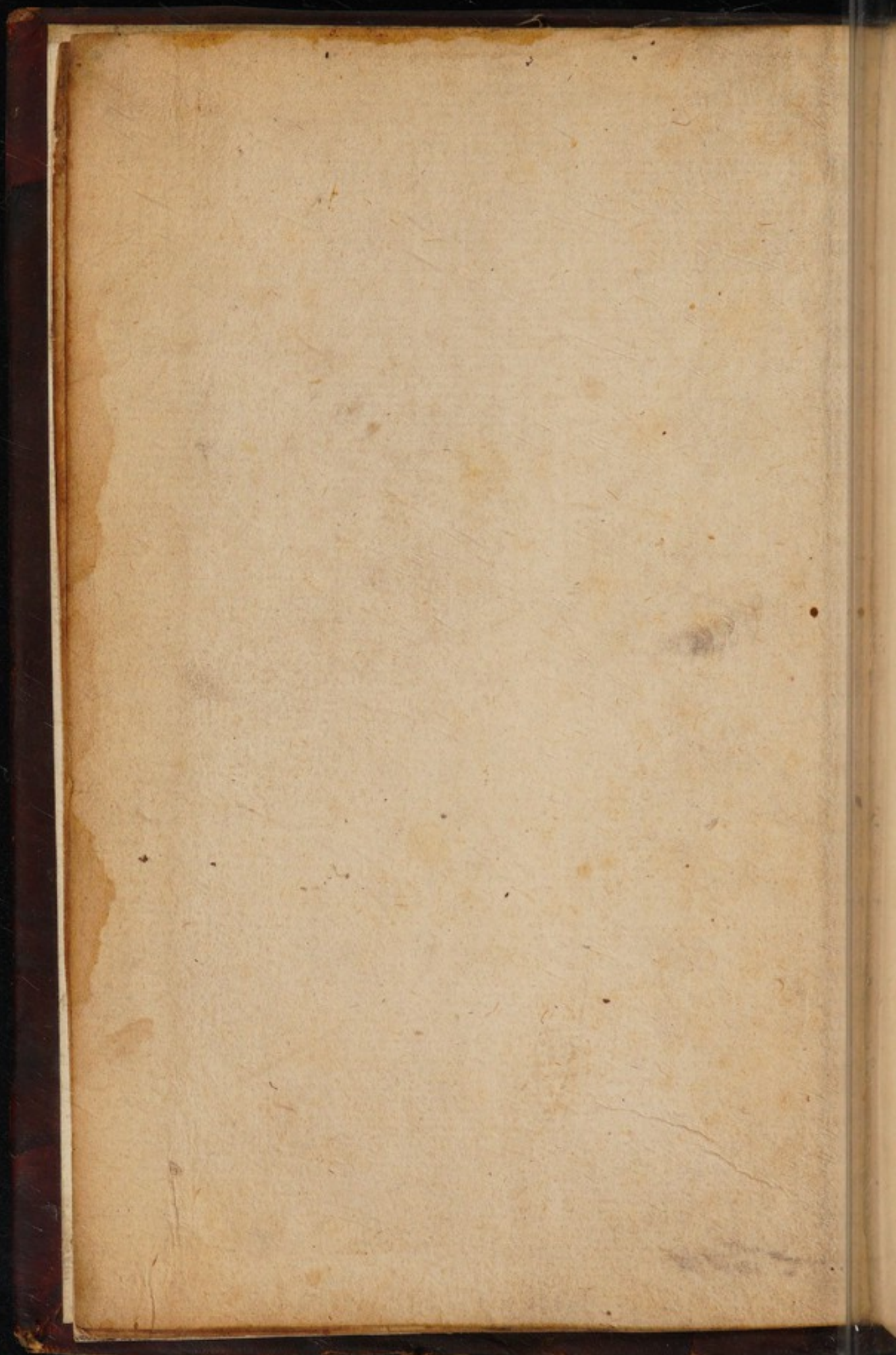

150

10 æi ⁂ n ~

är ⁂ n ~

2 6 263

De libris

IOAN. IOVIANI
PONTANI

CARMINVM, QVAE
quidem extant, omnium,
pars prima:

IN QVA,

Vrania, siue de stellis libri quinque.

Meteororum liber unus.

De Hortis Hesperidum libri sex.

Lepidina, siue pastorales pompæ septem.

Bucolica, Meliseus, Meon, & Acon.

Basileæ apud And. Cratane
drum. Anno

M. D. XXXI.

1121

263

12/
ANDREAS CRATANDER
LECTORI S.

DE omnigena PONTANI erudi-
tione, & operum suorum maiestate, in
præsentiarum præstat nihil quàm pauca
dicere: quū uir ille magnus & stupendi
ingenij, à doctissimis atq; amplissimo uer-
borū lenocinio satis proq; dignitate lau-
dari non possit. Verū nos, ut ad omnis
generis studia promouenda sumus pro-
pensi, quicquid is carmine scriptum reli-
quit, undecunq; corrasum, in duos to-
mos partiti sumus. Priori Vrania, Me-
teora, Horti, & Bucolica cōplectuntur:
altero uero Amores, Tumuli, Hendeca-
syllabi, & reliqua illius omnia poëmata.
Etsi ex ijs aliqua paulò liberius, ne dicā
petulantius scripta uideant, q̃ ut Christi-
anorū mētibus instillari debeāt: esto: ta-
men hoc nomine adimere integrum nō
fuit, quibus maximè gratia, lepor, uenu-
stas, & iocus inesse cōstabat: ne tantū au-
torē temere mutilasse, nescio qua moti
superstitione, à doctis conuincamur, qui

AND. CRAT. EPIST.

apud Italos, aliarumq; nationū graueis
uiros, inconcīsus circumfertur, & admī
ratur. Neque ob id quòd non ubiq; reli
gionē nostram spirant, Ouidium, Mar
tīalem, Catullum, Propertium, & huius
monetæ poētas, omnino abiiciendos
censeo; quos quidem & pī, atq; GHRI
STO non parum addīcti, quandoq; ma
nibus terere ueritū non sunt. Tu igitur
candide lector, nobis uītio
non uertas, quod haēte
nus alijs impu
ne licuit. Vale.

LOCORVM ALIQVOT

IN HIS PONTANI LIBRIS,
quæ obrerũ nouitatẽ nõ facilẽ intelligi possint,
explanatio, à Petro Summontio, uiro doctissi-
mo, & Pontanicæ disciplinæ ac nominis
studiosissimo, ædita.

IN VRANIA.

Pagella 20. uersu 4.

Ebethus, fluius sæpe à Pontano celebra-
tus, prope Neapolis moenia labitur. Huius
quoque Maro, Statius & Columella me-
minere.

Pag. eadem, uer. 5.

Phormelle, fons est Neapoli.

Pag. eadem, uer. 10.

Hebonẽ. A Neapolitanis Solem sub Hebonis nomi-
ne cultũ nota est historia, ut est apud Macrobiũ: quod
& tabella marmorea uetustissima Neapoli inuẽta te-
stantur, quæ est penes Actium Syncerũ, hocq; cõtinet.

ΗΒΟΝΙ ΕΠΙΦΑΝΕΣΤΑΤΩ ΘΕΩ
Γ. ΙΟΥΝΙΟΣ ΑΚΥΛΑΣ ΝΕΩΤΕΡΟΣ
ΣΤΡΑΤΕΥΣΑΜΕΝΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΥ-
ΣΑΣ ΔΗΜΑΡΧΗΣΑΣ ΔΑΥΚΕΛΑΡ-
ΧΗΣΑΣ.

LOCORVM OBSCVRIORVM

Pag. 58. uer. 27.

Amalphæis Nymphis. Amalphis urbs maritima in Picentinis, Citriorum copia, fontibus, atq; æris salubritate nobilis: clara & Andreae Apostoli sepulchro. Urbem hanc Magnetida in Hortis Hesperidum Pontanus uocauit, quod eius ciues magnetis usum nauigantibus primi, ut fama est, monstrauere. Vnde est Antonij Panhormitæ carmen in urbis eius laudem: Prima dedit nautis usum magnetis Amalphis.

Pag. 133. uer. 17.

Asteriona. Asterionē celebrat poëta canē suum.

Pag. 140. uer. 15.

Ariadna Pontani coniunx. Elisa Ariadnæ mater.

Pag. 149. uer. 10.

Deserto Gauridis antro. Gaurus, Misenus, Pausilypus, Veseuus, clari satis per se montes. Item Nefis nota inter Pausilypum & Puteolos insula, ut loca Neapoli uicina à Pontano non uno in loco celebrantur, sicut & alia multa, ut Sebethus, Lyris, Phormiæ, Caieta, Sirenum scopuli, cæteraq; alia.

Pagella eadem, uer. 12.

Antinianæisq; rosetis. In monte qui Neapoli ab occidente imminet, locus est Antinianum nomine, nec procul inde est Patulcium, ubi sepulchrum ostenditur Virgilij: quæ duo loca sub Antinianæ & Patulcidis Nympharū nomine Pontanus sæpenumero celebrat.

EXPLANATIO.

Sub Patulcidis quoque nomine ad Virgilium ipsum
alludit.

Pag. 201. uer. 15.

Sua lumina in amnem Defigit Stella.

Stella mulieris nomen Ferrariensis, quam Pontanus in delicijs habuit.

IN HORTIS HESPERIDVM.

Pagella 290. uersu 11.

Deliolosq; hortos. Deliolum fons est prope Neapolim in uia Acerrana, quē Alphonsus Calabriae Dux sumptuosis ædificijs exornauit, ac Pogium regale appellari iussit: quod adhuc manet nomē, priori abolito.

Pag. 296. uer. 4.

Niasias arbor. Nias Hesperidum fluuius.

Pag. 315. uer. 19.

Phaurusij ruris. Phaurusij populi sunt ad mare Hesperium.

Pag. eadem, uer. 21.

Stachiritides syluæ. Stachiris fluuius in Hesperium labitur mare.

Pag. 322. uer. 25.

Clonide fronde. Clonia palus in regione Hesperidum.

Pag. 323. uer. 6

Paliurides. Paliuris palus Hesperidum.

LOCORVM OBSCVRIORVM

Pag. eadem, uer. 10.

Chariteiaq; arua. Item Chariteia limon. Ad Venerem retulit, hoc est ad nouam de Venere, quam ipse fecit, fabulam. Tacite tamen ut Chariteum amicum celebret, ad eius nomen alludit: utq; hic dixit Chariteia, sic alibi Aphrodisia Citrius: & item alibi Zephyritide sylua. Simili etiam modo aliunde sumptis nominibus, uarietatis atq; ornatus gratia opus suum locupletauit: qualia sunt Berenicia arua, Cyrenides Nymphæ, & reliqua.

Pag. 324. uer. 25.

Atlantide fronde. Atlas Hesperidum pater.

Pag. 325. uer. 1.

Quod uero aut uiridem trahit ab radice colorem, Frondibus ac fructu, aut acuit sensumq; palatumq;. Ad etymologiam respexit: λιμὼν enim pratum est, λιμὸς fames.

Pag. 325. uer. 5.

Masitholæ Limones. Masitholus fluuius Hesperii mare illabitur.

Pag. eadem, uer. 23.

Neptunnia Mergilline. Villa est Accij Synceri, in uia Puteolana ad mare posita, in Pausilipi radicibus, prope Cryptam Neapolitanam.

Pag. 332. uer. 12.

Cleartias arbor. Cleartis palus Marmaricæ.

Pag. 336.

EXPLANATIO.

Pag. 336. uer. 14.

Aequaniq; serunt colles. Hi sunt prope Surrentum,
qui locus uulgò Massa Aequana dicitur, ubi optima
nascuntur uina. Ibidem.

Meteciāq; arua. Mete uicus est Surrentinus.

Pag. eadem, uer. 21.

Hermi uites. Neapoli ab occidente imminet, qui
mons sancti Hermi dicitur, uillarum frequentia nobis
lis: hinc Hermitis Nympha à Pontano deducitur, ut
est in Lepidina.

IN ECLOGA QVAE LEPIDI NA INSCRIBITVR.

Pagella 342. uersu 3.

Crambane uicus est in agro Neapolitano, in quo &
hi alij quoq; uici sunt, Theodocie, siue Thuduciū, Re-
sina, Porticia, Fragola, Casulla, Planuris, Marana,
Pomelia seu Pomelianum, Marillia seu Marillianella,
Ansatia, uulgò Anciasinum, Casora, Puluica, Panico-
clis. Hos præcipue uicos ex alijs, qui in agro Neapoli-
tano sunt, Pontano placuit celebrare. Is etenim ab ado-
lescētia ornandæ Neapolis gratia hoc ipsum facere de-
creuerat, ut scilicet Sebethi & Parthenopes nuptias
caneret: id quod tunc in Elegia illa de transformatio-
ne Sebethi pollicitus est his uersibus.

Tempus erit charos quum dicemus Hymenæos,
Vt sit iuncta tuo Parthenopea toro.

LOCORVM OBSCVRIORVM

Hoc tamen longè pòst, uelut promissi memor, senex
iam absoluit: quod & in nōnullis alijs fecit operibus.

Pag. 342. uer. 4.

Prochyte, Caprite, Sarnitis, à Prochyta, Capreis,
Sarnoq; nomina deduxit.

Pag. 345. uer. 5.

Tristior illa quidem patris de clade Vesuei. Alle-
goria hæc historiæ tangit ueritatem. Resina enim, ut
nunc etiam in eius solo cernitur, è Vesuei incendio, ut-
pote illi uicina, conflagrauit.

Pag. eadem, uer. 27.

Hercli. Locus est prope Neapolim, occidentē uer-
sus, paulum supra antiquam Palæpolim, ab Hercule,
ut Pontanus putabat, dictus. Hechiam uulgus appellat.

Pag. eadem, uer. 22.

Ad antra Mineruæ. Promontorium Mineruæ si-
gnificat, quod est contra Capreas & Aenariā insulas.

Pag. 346. uer. 9.

Herculis ad fontem. Ultra Neapolim sunt fontes,
qui ab Hercule Herculani sunt dicti, ibiq; Heraclea.

Pag. eadem, uer. 26.

Butine. Sordidus Neapoli uicus, ubi uarij generis
obsonia uenduntur.

Pag. 347. uer. 5.

Vlmia. Neapoli etiam hic uicus est, prope arcem
que Nova dicitur.

Versu

EXPLANATIO.

Versu eodem.

Intortis torallis. Tentare uoluit Pontanus noster, quæ summa in eo erat Latine lingue autoritas, ut nouum omnino uocabulum in latinitatē reciperet, atq; ut ita dixerim, Romana illud ciuitate donaret. Est autē apud nos torallus panis quidam peralbus, leni ac lucida crusta, in uarias circuloꝝ formas intortus, qualis pro diuorum templis diebus uenditur solennibus: dictus quidem torallus à toris, ut ipse uolebat, siue torulis, qui sunt in columnis. Eadem quoque Pontanus licētia liguris auicula à liguriendo nomen usurpauit.

Pag. eadem, uer. 13.

Pistasis fons est Neapoli in decliui urbis regione.

Pag. 348. uer. 14.

Olympias pars est Hermi montis in eius appendicibus Neapolim uersus, quod hodie Olympium dicunt.

Versu eodem.

Conicle locus prope Neapolim in collibus à septentrione urbem spectantibus: uulgò Canochiā uocant.

Pag. 349. uer. 8.

Labulla riuus est, imò fluuiolus, per cuniculos Neapolim miro opere inductus: siue à labro, ut Pontanus uolebat, siue ut alij putant, à bulliando dictus.

Pag. 350. uer. 16.

Verū age & hoc cōiunx. fas est, requiesce sub arcu. Domum suam poëta designat, quam Neapoli habuit,

LOCORVM OBSCVRIORVM

in celebri urbis regione, quæ Ad arcum dicitur: ea in domo turris est quadrata, urbem undiq; totam despectans, quam etiam turrim alibi ut hic celebrat.

Pag. eadem, uer. 19.

Meliseon. Sub Melisei persona Pontanus intelligitur, ut in ecloga illa, cuius titulus est, Meliseus.

Pag. eadem, uer. 24.

Phosphoridos natæ. L. Martie filie obitum mutato nomine dicit, quem in Tumulorum libro, & in Vrania deplorauit.

Pag. 351. uer. 18.

Leucogidis albæ. Leucogei montes inter Neapolim & Puteolos, ab albedine dicti: hodie Lumera dicitur, ab alumine in quod terra illa fornacibus excocta dissoluitur. Est autem hoc autum Actij Synceri nostri prædium.

Pag. 352. uer. 6.

Ad Cryptam. Tam clari nominis est Crypta Neapolitana, quæ Puteolos ducit, ut de ea quicquam dicere non oporteat.

Pag. eadem, uer. 16.

Liquidissimus amnis it subter. Magnificentiâ uult ostendere operis illius, quo riuus, seu potius dicam fluiuius, à Labulla, ut dictum est, Neapolim per subterraneos inducitur meatus excauato saxo, in quo uetus urbs tota inest fundata.

Eadem

EXPLANATIO.

Eadem, uer. 18.

Proximaq; Vranie scortum & sua poma parauit.
Bene in domo sua Vraniã statuit, eamq; sibi domi familiarem facit, ut allegorice ad diuinos illos de stellis allus dat libros, quibus Vranie nomen indidit.

Eadem, uer. 24.

Campe, planities, & uelut concha quædam prope Gaurum, qui locus Campana dicitur.

Pag. 353. uer. 11.

Vrsulon insequitur frontem insignitus echino. Castanearũ sylua est non procul ab Antimiano, quam uulgo Vrsulonis crucem appellant.

Pag. eadem, uer. 17.

Sorbino è bimo, atq; ex anniculo Viridisco. Sorbinum & Viridiscum uini genera sunt in Campania.

Pag. 358. uer. 10.

Murronem fama est cum coniuge Tifatea. Loca sunt prope Capuam.

Pag. eadem, uer. 18.

Caserta. Notum non procul ab urbe Neapoli oppidum, in colle positum.

Eadem, uer. 20.

Marcinida. Vicus est prope Capuam, uulgus Marcianisios uocat.

Pag. 59. uer. 8.

Cicala editior locus supra Nolam.

LOCORVM OBSCVRIORVM

Pag. 355. uer. 27.

Claudicat hinc heros Capimontius. Locus in collibus Neapolim à septentrione spectantibus, agris uillisq; celeberrimus: & quia montosus, ideo claudus dicitur.

Pag. 360. uer. 9.

Carmeli ad fontem. Fons est in foro Neapolitano iuxta ædem diuæ Mariæ Carmelitanae.

Pag. 262. uer. 12.

Platamonis. Platamonias celebrat, excauatas ad litus prope Neapolim, ac factas manu hominum specus, quas uetustas, salsaq; maris aspergo magna è parte cõsumpsit, temporumq; ipsorum iniquitas: loca nimirum ad uoluptatem, æstiuasq; deambulationes atque conuiuia excogitata.

Pag. 363. uersu 10.

Ipsa seni blandita senem cupit. Per senem hunc, cui tantum Antiniana blanditur, seipsum intelligit, qui rus suum in Antiniano habens, Antinianam Nympham identidem celebrat. Blanditur autem ipse sibi tacite poëta, continuatq; allegoriam hanc toto discursu, quo de Antiniana agitur.

Pag. 365. uer. 25.

Nascetur qui longinquis procul aduena terris.

P. Virgilium

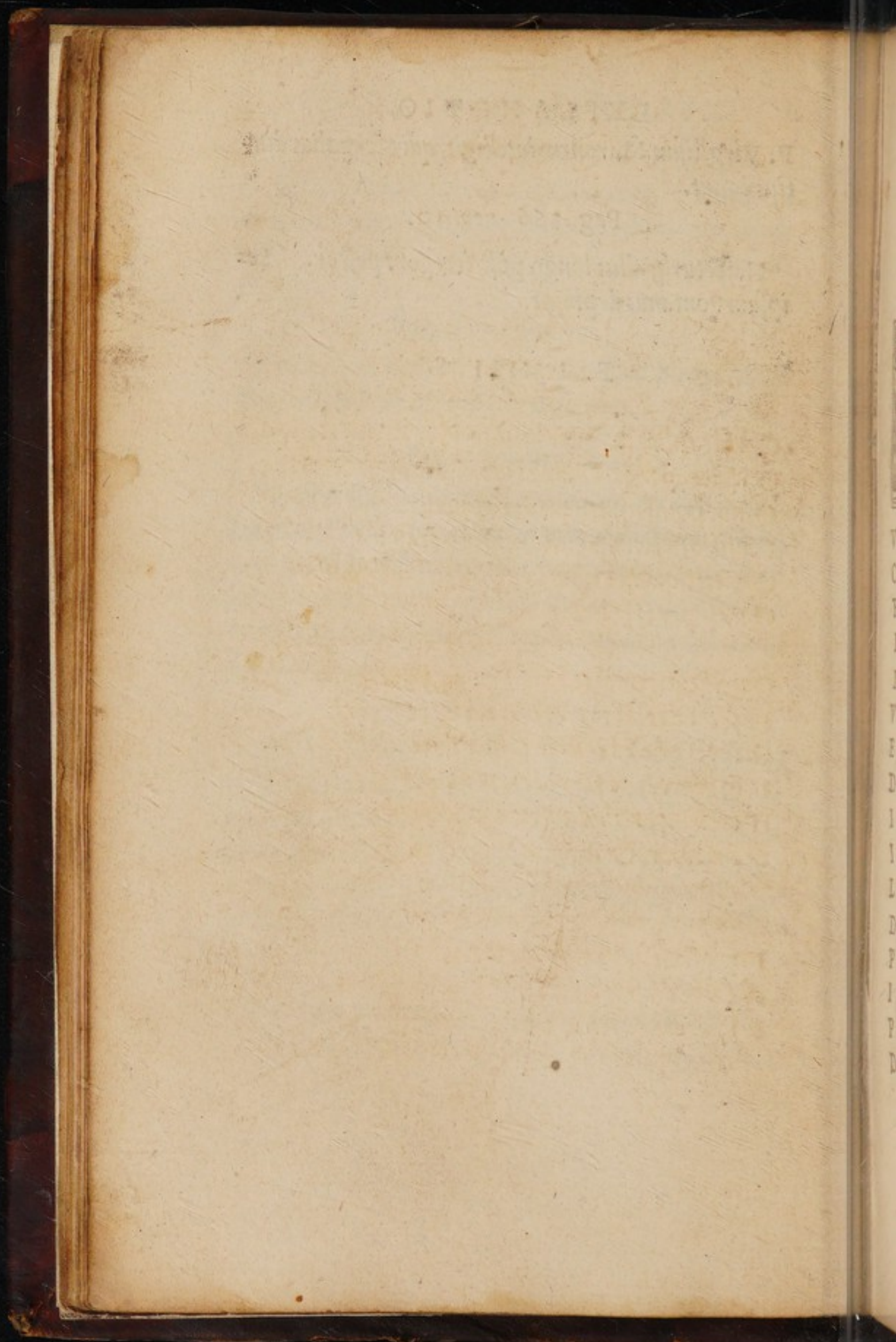
EXPLANATIO.

P. Virgilium Maronem intelligit, qui Neapolim diutius coluit.

Pag. 366. uer. 10.

Nasceturq; alius longo pòst tempore pastor. Scz
ipsum Pontanus depingit.

F I N I S.

IOAN. IOVIANI

PONTANI AD LVCIVM FRAN

ciscum filium Vrania, siue De stellis

Liber primus.

VI cœlo radient ignes, quæ syde
ra mundo

Labantur tacito, stellis quibus
emicet ingens

Signifer, utq; suos peragant er-
rantia cursus,

Vnde hoim genus, & pecudes, unde æquor & aura

Concipiunt motus proprios, unde optima tellus

Educit uarios non uno è semine foetus,

Et rerum euentus manant, seriesq; futuri,

Dic dea, quæ nomen cœlo deducis ab ipso,

Vranie, dic Musa Iouis clarissima proles,

Et tecum castæ ueniant ad uota sorores.

Dum canitis, resonatq; cauis in uallibus echo,

Iipse legam lauriq; comas, hederamq; uirentem,

Iipse aras statuam uiridi de cespite, & umbras

Lustrabo, tumuloq; feram solennia dona

Dilecti uatis, uiridi quem monte sepultum

Parthenope, liquidamq; colit Sebetos ad undam.

Iipse chori pater, ac princeps, & carminis autor

Prohebe adsis, noctisq; decus Latonia uirgo,

Dijq; deæq; omnes, quorū sub numine cœlum est,

T uq; adeo comes Aonidum dux optima uatum
 Alma Venus (teneros nati sat lufimus ignes)
 Dum coeli errantibus ignes, dum sydus amatum,
 Quo terraeq; fretumq; & magnus concipit orbis,
 Dum canimus quae signa tibi, quod pareat astrum,
 Diua faue, & niueis felix allabere cymis.
 O mihi si Charites spirent, si blanda canentis
 Gratia Mopsopio contingat labra liquore.
 Tu uero nate ingentibus accingere ad orsus,
 Et mecum illustres coeli spaciare per oras:
 Namq; aderit tibi Mercurius, cui coelifer Atlas
 Est auus, & notas puerum puer instruet artes.

De luna.

Prima deum terras glaciali sydere circum
 Luna meat, coelumq; suo terit ultima curru.
 Dux clara in tenebris, alienae obnoxia flammæ.
 Aemula fraternis radijs, & solis ab ore
 Ora fouens: quantumq; ab Apollinis igne recedit,
 Hoc magis ipsa suum fundit mortalibus ignem.
 Cornibus auratis primum, mox fronte refulget
 Iam media, medium coeli dimensa uolumen.
 Atq; hinc obliquos uultus, turgentiaq; ora
 Nocte refert, tandemq; uago digressa meatu
 Exurgit solem contra, plenoq; coruscantem
 Orbe comam, & fuluo totum caput explicat auro.
 Septima quinetiam ut coelo concessit ab alto
 Mole grauis, septem ore uices, septem ore figuras
 Mutat agens circum, & paruū conuertitur annum.

Hinc

Hinc mare quod magnum terras complectitur imas,
Hinc uariat rerum species, quæq; humida ponti
Stagna colunt, errantq; suis animalia syluis,
Aemula crescenti reparant à lumine uires,
Et multo in primis implentur corpora succo.
Mox ubi decreuere ignes, decrescit et humor
Ille quidem, exhaustoq; uices à lumine pensat,
Paulatim et uacuae lassantur sanguine uenæ.
Quod uarij maris accessus, uarijq; recessus
Ostendunt, quod frondosis in collibus arbos,
Quodq; salutiferæ succis felicibus herbæ.
Quàm multos etiam furijs hinc sæpe uidemus
Vexari, sortemq; animo indignamur acerbam.
Sæpe etiam morbo, aut dira languentia peste
Corpora decubuisse ad humum, sterniq; sepulchro.
Quid quòd materies, uiridiq; è monte recisæ
Aere trabes, multaq; comam turbata ruina
Fraxinus, Ioniumq; abies uersura profundum,
Ante diem effœtæ senserunt damna senectæ,
Exhaustasq; situ uires, ac robora clament,
Curua senescentis lunæ ni cornua seruet
Agricola, ingenti dum uellit ab arbore uallum,
Et percussa graui resonant nemora alta bipenni.
Hæc eadem aërias arcis, iunonia regna,
Temperat, idq; licet certis cognoscere signis.
Nanq; ubi prima nouos remeando colligit ignes,
Fratris ab amplexu rediens, si nubila frontem

De progno
sticis lunæ.

O cculuit, cornu per cœlum inuecta retuso,
 P rò quantum nimbi terris, pelagoq; paratur,
 Q uanti etiam sese uersent per inania uenti:
 S i rutilo tum forte comam uelarit amictu,
 O raq; dispersis suffuderit ignea flammis,
 Q uarta dies sine nube, sine pluuiâq; Notoq;
 S pondet ad extremum constanti scedere menscm:
 S i nitidis nocturna genis, si fronte serena
 I ncedit cœlo, & puro sese exerit ortu,
 I psa eadem arctoo rigeat si tempora cornu,
 T ristis ab arctoo uentos tibi nunciet axe.
 A st alia de parte trucem tibi suscitet Austrum
 T ristis ab austrino rigeat si tempora cornu.
 H unctamen ante diem si nulla effulserit, heu tum,
 H eu malè iactatas defenderit ancora naues,
 N i labor, & placidi succurrit dextera Phorci.
 Q uid dicā, quū plena oculis rutilantibus, aut quum
 N igra genas duplici circum caput abdidit orbe
 H orrida nocte sua? Dij longè auertite iniquum
 I mbremq; pluuiamq;, & agēteis æquora uentos.
 C uius ut acceptæ uires, & cognitus usus,
 T empla deæ statuere, sacrosq; ex ordine ritus,
 D iscerptumq; uiri corpus, laniatâq; membra,
 E t multum lachrymis perfusos coniugis artus
 F inxit niliacæ tellus addicta iuuentæ,
 E t querulas sistrâ incaſsum percussit ad aras.
 H incetiam Graij uates ætnæia furta,

Et raptus

Et raptus Siculae toties fleuere puellae,
 Inferniq; Iouis thalamos, lamentaq; matris
 Funerea, erratasq; diu terrasq; salumq;
 Umbrarumq; domos, & sole carentia regna.

Proximus at spacijs, & longè gressibus impar
 Accelerat Maia genitus, celer ille deorum
 Nuncius, auratis nectens talaria plantis.
 Hic rapidum propter solem sua plaustra reflectens
 Nunc matutinos agili temone iugales
 Exagitat, pelagiq; cauo caput exerit alueo:
 Nunc Atlanticae matris memor, Hesperidumq;
 Rura uidere parans, fuluumq; in frondibus aurū,
 Serus obit, sero flauum lauit equore crinem,
 Et sero Herculeas linquit post terga columnas.
 Sed siue immisissis solem praecurrit habenis,
 Seu sequitur, uictusq; terit spacia ultima metæ,
 Non ipse ingentis oras, non liber apertas
 Audet adire uias coeli: Titania tantum
 Imperia, & solis timet abscessisse quadrigis.

De Mer-
 curio.

Ergo ubiter nonas plagas, ter nonaq; mundi
 Dimensus spacia, & curru dat lora secundo,
 Sistit equos: mox coeptum iter, ac uestigia rursum
 Nota legit, nunc ipse humilem demissus in Austrū,
 Nunc Boreā, & summas pennis petit arduus Arctos.
 Et quoniam uolucris rapitur sub sydera lapsu,
 Anunc hos innisus equis, nunc conuenit illos,
 Aut Iouis exquirens monitus, & mitia iussa,

C onsilia aut senioris aui, uiolentæue Martis
 I mperia, & motos sublata pace tumultus,
 H inc pedibus neçtit pennas, hinc iussa deorum
 N uncius exequitur uario Cyllenius astro,
 I tq; reditq; uiam toties, mandataq; portat.
 N anq; ubi Deliacasq; rotas, Thymbræaq; propter
 S igna, & Apollineos iusta comes astitit axes,
 T um uates responsa canit, tum pronus haruspex
 E xta notat, tunc & liquidas intentus in auras
 O scinis explorat cantus, & præpetis alas.

At si nocturnam Phœben, rorantiaq; astra
 E t niuæ tetigit secreta cubilia lunæ,
 A gnouitq; deæ uultum, & mandata recepit,
 N ec mora, digrediens monstratas excitat artes,
 D educit pelago classem, secat æquora cursu,
 I gnotosq; tenet portus: iam merce Sabæa
 N aucm onerat, redit & Tyrio spectabilis ostro.
 H inc & Mercurio nomen Romane dedisti,
 Q uemq; & Arabs, quemq; & Babylon Stilbon-
 ta uocasset.

A st ubi summotasq; domos, & frigida adiuit
 T ecta senis, solioq; nepos acceptus auito est,
 T um succos meditatur, & idæam Panaceam,
 D ictamumq; legit: tum uulnera siccant, & udo
 V nguine lenit agens, adhibetq; ad munera cantus.
 T unc uero strepitus armorum, atq; horrida bella,
 A tq; enses ac tela placent, tum uiuere rapto,

Et prædas

E t prædas agere, & discindere mœnibus urbes
G audet, & effuso cædem ingeminare cruore.

Belligeri quum forte ducis se ad signa recepit,

E t galea abscondit crines, & pectora ferro

I nclufit, lateriq; auratum accinxit & ensen,

F ert leges, ac iura fori, pacisq; quietos

I mponit mores, mandataq; publica defert,

S i iubeat genitor, cui ciuica munera curæ,

E t patres legere, & sanctum instituisse senatum.

A t si candentis humeros, & eburnea colla

E xeruit, placidoq; simul Cytherea petiuit

A mplexu, madidoq; recens è crime fluentem

S tillauit rorem, blandosq; afflauit amores,

N on ipse Inachiae memor, aut fera uincla puellæ

E xoluit, tristiq; obducit lumina somno

C ustodis monstri, aut torpentis ad ostia lethes

T raducit miseros per opaca silentia manes:

S ed resides cantus in uertice Cyllenæo,

F ormosæ ludunt ubi festa ad carmina nymphæ,

P ersonat, & tenuis moderatur pollice chordas,

A c non cedentis queritur tam crescere curas.

V ritur, & placidum cantando nutrit amorem.

I pse canit, teneræ cantus risere Napeæ.

Hinc felix regio, mundi q; beatior ora,

Q uam lusus habitant molles, ubi segnis amorum

M ilitia in uacuas exercet uulnera mentes.

V er alit æternos flores, passimq; uagantes

De Venere

Incustoditæ ludunt per gramina nymphæ.
 O cia cantantes mulcent ignaua Camœnæ.
 Has inter succincta sinus, redimita papillas,
 Et roseum spirans fragranti uertice odorem,
 Errat nuda genu per florida prata Voluptas,
 Cui uolitant flauī per candida colla capilli,
 Ad frontem aurato religat quas fibula nexu.
 Letatur dea, letanti risusq; iociq;
 Assiliunt, somniq; leues, & mollior aura.
 Hinc passim liquidi ambrosiæ rorantur honores,
 Stillat acidalius latè liquor. At uaga nantum
 Ludit aquis, mistim pueri nudæq; puellæ,
 Grata cohors Veneri, chorus & genialis amorū.
 Tum uideas amne in medio rutilare fauillas
 Materna face, quas iocus hinc, ast inde Cupido
 Excussit; caluere undæ, caluere natantes
 A fflatu: media uehitur lasciuia cymba,
 Hortaturq; monetq; habiles agitare lacertos.
 Hic aliquis puer enando dum brachia iactat
 Iniecitq; manum sociæ, furtimq; papillis
 Inseruit, tener ora rubor per grata cucurrit.
 Hic aliqua adnanti puero dum brachia miscet,
 Miscuit & femori femur, et simul oscula iunxit.
 Interdum se tota cohors in flumine mersat.
 Non obstat pudor audaci, aut lux ipsa pudenti.
 Luditur, & placidis immurmurat unda susurris.
 Emergit mox, & campis se fundit apricis,

Dona

Dona legens selecta manu, ac redolentibus hortis.

Erranteis sequitur florum dea, coniugis auræ

Flant super, & liquidis distillat odoribus æther.

Has oras, atq; hæc Gnidiæ loca læta uolucres

Peruolitant circum, & Paphij uectantur olores,

Numinis Idaliæ currumq; rotasq; uolanteis

Qui subeunt, molliq; ferunt per inania lapsu.

His Cytherea suum posuit pulcherrima sydus,

Quo terræq; fretumq;, & magnus concipit ær,

Et dulcis in corde agitant animantia motus.

Ipsa refulgenteis auro interplexæ capillos

Auroræ è thalamis, radiorumq; æmula solis

Lucem aperit, reseratq; diem mortalibus almum.

Interdum rapidis Phœbi deserta quadrigis

Euocat oceano noctem surgentibus astris,

Admonet & placidi per amica silentia somni.

Verum ita digressusq; suos, sua tempora pensat,

Et sinuosa means niueis secatur æthera cymis,

Vt solem petat, ad solem uestigia flectat.

Ipsa quidem cœli undecies ubi quina peregit

Momenta, Eo seu quum nitet aurea mundo,

Oceani Hesperias seu quum declinat in undas,

Ipsa umbrâ in tenebris obtedit ut æmula Phœbes,

Ipsa die radios ostentat ut æmula solis,

Et lucem terris, & cœlo lumina præbet.

Tantos læta suo de sydere fundit honores.

Hæc decus, hæc ipsa est hominūq; deūmq; uoluptas,

Qua sine nil iucundum animis, nil dulce fatendum.
 De sole. At medios cœli tractus, medijs ætheris oram
 Fons lucis sol auricomus, sol igneus ambit,
 Sol qui terrarum flammis opera omnia lustrat.
 Ipse idem superum princeps, ductorq; choreæ,
 Ad cuius numeros & dij moueantur, & orbis
 Accipiat leges præscriptaq; fœdera seruet,
 Agnoscant auræ imperium, maria alta tremiscant,
 Audiet & longè tellus fatalia iussa.
 Atq; hunc, ne quâ opere in tanto decor ullus abesset,
 Præfecit luci rerum pater, ipse nitentis
 Spargeret ut radios, ipse ut lustraret olympum,
 Et terras simul, & magnas liquidi aëris oras,
 Vnde dies, quiq; in sua terga reuoluitur annus,
 Atq; æui simulacra fluunt, & tempus, & ætas.
 Hinc uer purpureum uestit florentia prata,
 Spiceaq; hinc campis flauescit messis, & ægrum
 Lenitura animum, ac dulcem inductura soporem.
 Distendit uacuas pinguis uindemia cellas,
 Et glacialis hyems resolutis ebria curis
 Ante focum molli solatur frigora baccho.
 Hasq; uices pater ille deum uoluentibus annis
 Esse dedit, quas ipsa æterno fœdere seruant,
 Tam certos elementa simul retinentianexus.
 De annorū uarietate. Atq; alij (horrendum) qua brachia pandit iniqua
 Parte poli, chelasq; audacius exerit ingens
 Scorpheus, hinc anni primos duxere meatus,

Et primam

E t primam fecere uiam, quum partibus æquis
D imidium luci, atq; umbris sol diuidit orbem,
A c noctem paribus suspendit Libra diebus.

Ast alij sæuæ post horrida frigora brumæ,
Q uum premit auratos Nephelæi uelleris artus
P hæbus, & imbriferum redijt uer, omnia quando
A lma parit tellus, quando omnis germinat arbos,
Q uum uiret omne nemus, resonât quû frondea rura
C oncentu uolucrum uario, pecudesq; feraq;
E xultant lætæ in Venerem, ac Tritonia monstra
I gnibus incaluere, acer furit ardor, ut ipse
H orreat indomitas Proteus contingere phocas.

At misera in scopulis, soloq; in littore questus
A lcyone ingeminat, uocesq; effundit inaneis
M ulta querens, exosa diem, nomenq; mariti
S eruat auis, Ceyca uocans, Ceyca requirens,
A h miseram, rapidas repetens Ceyca per undas.
N ec uero non è summo quoq; culmine Cancri,
Q uà regnat calor ipse, & equos sol sistit anhelos,
E xtremum inuisens Ararimq; atq; ultima Thyles
L ittora, carceribus positis exordia prima
H inc anni fecere, alacresq; egere quadrigas.
A t Numa frigoribus sub iniquû tempus, ubi ingens
D eclinat cœlum, & gelidum sol Aegoceronta
P ronus obit, pronosq; petit spacia ultima cursu,
Q ui fessos instauret equos. Hinc uiribus auctus
D eserit Antipodum sedes, digressus & Austro

I n Boream obuertit sinuoso calle, diemq;
 A uget, & obscuras nocti iam surripit umbras,
 I nsudatq; sequens cliuo, atq; assurgit in auras.
 Has igitur solis metas, hæc tempora seruans
 E ugeria monstrante suum traduxit in annum,
 V t quæ prima noui repararet tempora cursus,
 P rincipia hæc spacijs sua sortiretur oberrans
 A nnus, & ad solem firmaret signa cadentem:
 S ed Phœben, Phœbesq; rotas, & plaustra sequutus
 F raternum impleuit germanæ mensibus annum.
 At Cæsar solemq; sequi, solemq; tueri,
 E t solem lucisq; autorem dicere, & anni,
 S olis & ad metam totas effundere habenas,
 I n lustrumq; superuacuas concurrere parteis
 I ussit, & hoc Latios inscribi nomine fastos.
 Dicendum & uarijs fuerit qui gentibus annus.
 A egypti primum ueteres fecere bimestrem,
 M oxq; quater geminis complerunt mensibus: inde
 P er bisseña pari duxerunt sydera tractu
 A rcades, at noster quot tempora continet annus,
 A nnorum numero censebant Arcades, antè
 I am geniti, quàm luna suos ostenderit ignes:
 T antus honos, tanta est antiquæ gloria genti.
 H is totidem adiungere animis & Acarnanes altis,
 T utati ferro patriam, mox funere in ipso
 C oniecere animas, & honesta morte suorum.
 I talle licet antiquos euoluere fastos.

Nanque

N anque alium primo Romæ nascentis in ortu
I nstituit pater, & gyro breuiore coëgit.
P romouit spacium Numa. Nec Laurentibus idem,
I dem erat Albanis. Alium qui Tiburis arua,
Q uicq; Ferentina cererem metit incola falce,
E t tenuere suis, habuereq; in urbibus orbem.

Ille etiam uentos, tempestatesq; futuras,

De solis

A tq; imbres, æstusq; grauis, & frigora monstrat. progno-

sticis.

N anq; ubi cœruleo rapidum petit æquore cœlum

E xoriens, aperitq; diem natalibus undis,

S i nigram obscuro faciem uariauerit ortu

C oncavus, inq; atram condentur lumina nubem,

E t pelago, & terris uiolentior incubat Eurus,

T urbatasq; amnis in pontum deuehet undas.

Q uin etiam ut nullæ densentur in aëre nubes,

S i tamen aut hebetes radij torpere uidentur,

A ut si plus nimio torrens incanduit ardor,

C ollige uenturos imbreis. At pallida quando

A urora oceano caput exerit, horrida ue inter

N ubila, diuersis rumpit sol partibus, & nunc

O bliquos effert radios, nunc pallidus ore

D elituit nimbofo, heu, rupto fœdere cœlum

I n terras ruet, & sæuum per inane rotatæ

P ræcipitent nimborum acies, quæ grandine mistæ

A rboribus stragemq; dabunt, & uitibus almis,

V ix ouium ut clausos defendant culmina foetus:

N on mihi tum nō claustra boū ue, armentāue equarū

Ducenda à stabulis, non me extra tecta domorum
 Ducet iter. Seruanda dies, quam rite serenam
 Spondeat, oceani seras quum lucidus undas
 Intrarit, non nube comam, non turbidus ora,
 Sed qualem Hesperio Tethys suspirat in antro.
 Quòd si tum quoq; nigranti uelatus amictu
 Occiderit, siue ipse suo quanquam emicat ore,
 Si tamen aut atras nubes raptauerit, aut si
 Palleat, & maculae fundant sese undiq; nigrae,
 Venturam expectes pluuiam: non te optima fallent
 Indicia, & multis nota experientia seclis.
 Vidi ego quum rutilos aurora immitteret ortus,
 Igneus aut roseo se tingeret æquore Titan,
 Ventorum ingentis sudum per inane cateruas:
 Vidi & quum rutilus maculis inspergitur ignis,
 Precipitem iactari undosa ad littora nauem
 Amisissis fluitantem armis, ac dura gementem
 Verbera, & effracto nudatam lintea malo:
 Nulla salus, spes nulla uiris: in uota precesq;
 Vertuntur: uacat ars: miserae exoptantur arenae,
 Et dulcis terrae exortes tanguntur amore:
 Tanta mole ruunt immisissis imbribus Euri.

Deniq; quum rebus causas, quum semina causis
 Sufficiat, grauido foecundans uiscera partu,
 Nec quicquam sine sole nouas in luminis auras
 Prodierit, pater ipse hominū, pater ipse animantiū,
 Quaecunq; aut uiridi nemorū pascuntur in umbra,
 Cœruleosue

C æruleosue secant latices, aut æra carpunt:
 H incbissena deo soluebant uota quotannis
 P hœboq; & Nomio, Lycioq; patriq; Lyæo,
 E t quibus ad lucos, quibus in solennibus aris
 N ominibus uenerata deum officiosa uetustas,
 D elion, ac Clarium, nec ficto nomine Osirim,
 C onfecit certis uel qui Pythona sagittis,
 S anguine scedantem terras, uirusq; uomentem,
 P lurima quæ ueteres Graiûm cecimere poëtæ.

Nanq; ubi se informis rerû, atq; incondita moles
 D igerit, inq; suas abeunt elementa figuras,
 T um tellus grauis imbre, & adhuc stagnanti-
 bus aruis

Cur Apol
 lo dicatur
 Pythonem
 occidisse.

F umida, anhela uagos tollebat ad æthera tortus,
 I nuoluens cœlum nube, & caligine opaca,
 H ic ille immanis Python, immania cuius
 C orpora iamq; deos, & diuûm tecta petebant,
 I psum etiam inuasura Iouem, quum Delius arcum
 I ntendens tulit acer opem: nanq; agmine facto
 E mittens rapidas torrenti è sydere flammâs
 I n gremium matris luctantem, & acerba tuentē
 I ntorsit: stetit ille tremens: tum colla reuinctum
 C entum implexa modis, centum religata catenis
 A d maneis imos, atq; intima tartara traxit
 V ictor, & obscura cœlum caligine soluit.
 H ic Python, hæc tela dei, uictoriaq; hæc est.
 Latonæ gemini partus, bina ædita Delo

Cur Apollo
 et Diana La
 tonæ filij.

P ignora, nunc quæ sint (paucis aduerte) docebo.
 L atonam Graij terram dixere poëtæ,
 L atonam dixere solum. Latonia tellus
 O mnia progenuit, mater diuûmq; hominumq;.
 A tq; ubi se in proprias cœpere elementa figuras
 I nduere, optatumq; locum, & data munia obire,
 I psa quidem medio mansit, sed mole liquenti
 I nstabilis q; etiãq; tremens, quando æquora nondû
 I n certas ierant sedes, sed corpore misto
 P ugnarent, & adhuc nullo sub scedere pontus,
 T erraq; se duris urgerent legibus, ut iam
 V nda solum traheret, tellus maria alta teneret.
 P aulatim calor ille, deus, cedentibus undis
 T elluri sese insinuat, gremioq; receptus,
 F elicem partu genitricem impleuit, & inde
 D ij geniti Phœbusq; potens, Hecateq; triformis
 E mergunt. Illa acta polo interiore resedit
 H orridior, glaciem spirans, & degener ore
 F œmineo, minus atq;abilem sortita calorem.
 A t Phœbo natura mares, animosq; uigoremq;
 A ddiderat. Volat acer equis, atq; æthera carpit
 I ã mediû. Stetit hinc superûm lōgo agmine cinctus,
 E t pharetra insignis humeros, & crinibus aureis.
 Hos Delo genitos magna, magni æquoris oris
 C rediderant, Delo excelsa, cui uertice summo
 S plendet apex: quoties cœlo Latonia luna
 E xoritur, uisitq; suum sol aureus orbem.

Cur dicantur
 Delo ge
 niti.

Fluctibus

F luctibus hinc rapidis, tremuloq; emergere ponto

C redebant, uastoq; maris delabier alueo,

I ndulgentem suis Delo cunabula natis.

Q uinetiam Ogygijs olim quum mersa sub undis

P aulatim exereret tellus caput, oceanusq;

I n sua iura, suos fessus concederet aestus,

E t tandem emicuit stellanti lumine coelum,

T um prima ex undis, uastoq; è gurgite Delos

P rosiluit: fulsere apices, & uertice Cynthus

L ucifero, qua parte dies surgebat, & altum

S ol oriens, curruq; & equis insignis obibat.

Hunc & pastorem conuerso nomine dicunt,

Q uod pascat quicquid sub coeli nascitur oris,

Q uodq; fores nascentū aperit, quod claustra relaxat

G ignentum, tenerosq; educit in aëra foetus,

H inc Iano nomen fecere, hinc nomina Phœbo

I psa dedit species, nitidoq; in corpore fulgor.

I dem quod uolucris neruo stridente sagittas

T orqueat, & certo defigat uulnera iactu,

M orbosq; illuuiemq; ferens, hinc notus Apollo.

Quod solus coelo apparet fulgentibus astris,

S olus & immenso late loca lumine lustrat,

H inc Solem dixere patrem lucisq; dieq;.

S ponte etiam immisiss coelo quia fertur habenis,

L iber. At Herculco letus cognomine, quando

D isijcit aërias nubes, lucemq; ministrat

A ëris ipse decus, decus, & sua gloria coeli.

Cur pasto
res Ianus,
Phœbus,
Apollo.

Cur sol Li-
ber, Hercu-
les, Osiris,
Lycius.

Quin & Threicius diuino carmine uates
 Hunc nitidum Phæneta uocat, quod surgat Eoo
 Orbe recens, quod mane novos instauret & ortus.
 Inde etiam auricomū Aegyptus ueneratur Osirim,
 Aegyptus, cui cura deūm, quod lumina mille,
 Mille micent oculis passim radiantibus ignes.
 Lyncea quinetiam quod uis populantibus umbras
 Luminibus, quodq; & radijs fugat humida passim,
 Terrestrisq; abigit fumos, & nubila differt.
 Ut lupus insidias meditatus, pascua circum
 Insectatur oues rabie ferus, & ferus armis,
 Pertentatq; aditum, & septis sese arduus infert,
 Dentibus infrendens, & morsu exasperat iras.
 Hinc Lycius sibi nata deus cognomina fecit.

De Mercurio & Argum
 Quin & Mercurium mutato nomine dicunt
 Argum somnifero uictum strauisse caduceo
 Insomnem, centumq; oculos, ac lumina centum
 Pudentem, & niueæ seruantem pascua Vaccae.
 Argus enim cœlum est: uigilantia lumina flammæ
 Aethericæ, & uario labentia sydera mundo,
 Quæ passim multa sublustris noctis in umbra
 Collucent, sed mox Phœbo exoriente perempta,
 Torpent luce noua, & candenti lampade uicta
 Emoriuntur, & obscuro conduntur olympos.

De Adonide & Venere.
 Nec deploratum Veneri linquamus Adonim,
 Venantem quem durus aper sub dente peredit.
 Non illum fontes, nec amici flumina Nili

Inflectum

I n fletum uoluere. Nouus dolor attigit amnes.
S eptem illi totis ripa latuere diebus,
E t septem plenis spumanti margine ripis
E xiluere, cauo digressi fluminis alueo,
S tragem agris, stragē & pecori, stragemq; colonis
Q uum ferrent: miseri tantum mors angit amici.
B alsama te & myrrhæ, te cedrus fleuit Adoni,
T e lauri strata per humum luxere corona.
T er myrtus conata sequi miserabile funus,
T er radice retenta sua est, ter brachia flexit,
T er frustra lentos conata est flectere ramos.
I psa Venus postquam lachrymæ effluxere, genisq;
D efecit liquor, & capiti coma longa recuulsa est,
T er menssem exanimis iacuit: uix deniq; quarto
L ucem hausit: uultus & adhuc suspirat amatos.
T erra etenim Solem queritur deserta cadentem,
I nuidit quem tristis hyems, cui sæuior apri
H orret cana gelu facies, cui plurimus imber
C rine madet, geminos & quum malè cōcutit armos,
D iglomeratq; niues, & grandine uerberat auras.
N am quum Sol rebus præsint pater ipse creandis,
V t sese ad manes brumæ sub frigora transfert,
T um tellus uidua sulcos oblimat in aluo,
A c ueluti uirgo absenti quum sola marito
S uspirat sterilem lecto traducere uitam,
I llius expectans complexus anxia charos.
E rgo ubi Sol imo uictor conuertit ab Austro,

De Hebo-
ne deo.

Tum grauidos aperitq; sinus, & ceca relaxat
Spiramenta, nouas ueniat qua succus in herbas,
Et tandem complexa suum lætatur Adonim.
At quam Sebethi fontes, quam cœrula lambit
Palmelle, quæq; & Musas colit, ociaq; ornat
Pieridum, & magni tumulto tegit ossa Maronis
Parthenope, regum domus, & decus ipsa uiro-
rum,
Clara armis, clara ingenijs, & fortibus ausis,
Hæc annis florentem, oculisq; & crine decentem
Hebonem uenerata, suos ritus, patriumq;
Instituit morem, & sacris iam rite peractis
Vrbs Hebona salutat, agriq; Hebona frequentant,
Hebona & referunt simul antra, & littora, et amnes.
Hic etenim florem ætatis, roburq; iuuentæ,
Et speciem deus, & formæ dat habere decorem,
Oraq; luminaq; & moderanteis corpora sensus.
Sed prius Herculei torrentia sydera monstri
Solstitio uicina domus, locaq; edita cœli
Diffundent terris hyemem glacialibus Euris,
Ante & conspicui summo de cardine mundi
Fœla Lycaonio surget Pallantiæ axe,
Atq; diem auerso subteruehet Auster olympo,
Stabunt & cœli septem labentia signa,
Quam fando patremq; hominum, regemq; deorum
Laudibus, aut meritis tollam, aut æquæ ipse canendo.
Quem centum celebrant aræ, quem nomina centum.
Vt si quis iubare exorto Phœbeia demens

Ausit

Ausit obire oculis ora, atq; haurire uidendo,
I llicet ecce illi torpescunt lumina, & ipsa
C aligant in luce oculi: tum tempora circum
O ffundit sese nubes, & fumida oberrans
C aligo, ac nigræ cœlum eripuerunt tenebræ.
V sque adeo nec fas oculis comprehendere cuiquam,
N ec fando terræ decus, & decus ætheris alti,
V nde sibi proprias ducunt animalia uitas,
V nde trahunt nostræ cœlestia semina mentes,
Q uo sine nec spirat quicquam, nec nascitur usquam,
N ec color ullus erat rebus, tenebrisq; malignis,
E t cœlum, & terras nox circumfusa tenebat.

De Marte.

Et iam intacta mei superat pars maxima cœpti,
A c mentem calor instigat: iuuat alta uagari
S ydera, & immenso propius succedere cœlo.
M agnum opus: & iam signa dei fulgentia terrent,
A rmorumq; haurit strepitus, clangorq; tubarum.
I pse deus rapidis insistens pronus habenis
T ela manu quatit insultans, acerq; cruento
O re tonat: pellunt agili temone iugales
E xanguis metus, atq; tremor: tum ferreus ora
T error, sanguineumq; pavor quatit antè flagellum.
I lle quidem diuis iam formidabilis ipsis.
S ed mihi digna uiro, atq; animi sibi conscia uirtus
S uadet iter, penitusq; aditus intrare repostos.
H anc non terrisono prosternere fulmine Cyclops,
N on facibus crimem ipsa feris implexa Megæra,

Nec uis ulla queat stygijs immersa tenebris.
 Illi ferratum galea caput, inclyta bellis
 Atq; deum fato maior prudentia seruat.
 At clypeo indomitum munit constantia pectus.
 S tant adamante togæ, totosq; infusa per artus
 Temperies, ualida sese metitur in hasta,
 Antè uigor mentem hortaturq; animosq; uiriles
 A ere ciens magno laudum succendit amor.
 Hac duce Iunonis odijs iactatus iniquæ
 Amphitryoniades, tot monstra ingentia uictor
 Fudit humi: non hunc lucentibus obsitus umbris
 Cocyto, non sparsa nouem per iugera monstrum,
 Aut impacatæ deterruit incola Lernæ,
 Quo minus infernosq; lacus, & opaca uideret
 Tartara, captiuum & supera ad conuexa referret
 Ipse canem. Quin astrigerum subnixus olympum,
 Labentisq; domos diuûm ceruice refulsit.
 Et dubitè mente hæc complecti, & pandere dictis?
 Efferus has habitat sedes deus: huic comes hæret
 Et bellum, belliq; parens discordia, & iræ,
 Iniustum, insidiæq; & pallida tabe cruenta
 Cædes, inq; suum rabies armata cruorem.
 Ipse enses ac tela inter, radiosq; rotarum
 Versatus ferrum exercetq; aptatq; ferendo,
 Exacuitq; mares animos, & suscitât ira
 Implacidus. Martem hinc ueteres dixere Latini.
 Hunc Iunone satum nullo Ioue, patreq; nullo

Olenijs

O lenijs conceptum herbis per Cresia rura,
E ductumq; Hebri ripis Rhodopeia ad antra
C rediderant, animi indomitū, aduersumq; Mineruæ
S cilicet ætherio mens est de fomite. At artus
C orporeos, molem discordi è semine cretam
I uno agitat. Ciet hæc turbato in pectore uersans
S anguinis ingentis æstus, & colligit iras.
V nde avidus belli furor, atq; insania ferri
P ræcipitant: iacet ingenti ceu pressa ruina
Mens super: at rapidus feruet sub pectore Mauors.
H inc quondam magni tellus Iouis insula Crete,
I ònij Crete pelagi decus, inclyta bellis,
C lara uiris, capere arma, & acutum cingere ferrum
P rima dedit, curuo & spicula tendere cornu.
P ost Thraces coluere, ferum genus, aspera duro
T erra solo, gens ipsa iugis assueta niuosis,
E t prædas agitare, & opimo uiuere raptis.
H oc etiam genitore satus Romanus, & ipse
I n patrium decus, & belli sese extulit artes,
T ransgressus Latij fines, transgressus & alpes,
O ceano stetit, & Bactris sera intulit arma,
A tq; Indis, post edomiti septem hostia Nili,
A tq; triumphatos non uno ex orbe Britannos.
S ed quanquam imperij impatiens, & pectore sæuus
I ndomito, ac ruptis præceps rapiatur habenis,
I pse tamen solium solis ueneratus, adacto
C urru sedit anhelus equos: mox lora remenso

C ontorquet spacio, non antè ad munera recto
 C onuertens cursu, quàm princeps, duxq; deum Sol
 I usserit: illum adeò timet, obseruatq; tuendo.
 De Ioue, Iuppiter hinc solio longè spectandus ab alto
 E xerit os placidum terris, & fulgidus aureo
 S ydere, felices mortalibus explicat ignes.
 H inc ego, si qua fides astris, aut si quid ab alto
 A ethere cognatum nostris in mentibus hæret,
 C rediderim fas, ac leges, & iura, piumq;
 E t rectum manare, & amicæ fœdera pacis:
 C rediderim in fonteis scelerum, experteisq; malorū
 M ortaleis agere: & felicibus addere seclis
 S ecula, perpetuumq; annos extendere in æuum.
 T anta Iouis placidi clementia, ni malus atro
 S ydere torpenteis Saturnus funderet ignes,
 F underet & lethi causam infelicitis, & omne
 M orborum genus, & misera mala plurima uite.
 I uppiter inde pater cunctorum, autorq; bonorum.
 Iouem habi Quin uarios etiā ipsa Ioues commenta uetustas.
 tū pro deo, I uppiter omnipotens rerum qui summa potestas,
 pro æthere, T u rerum sator, & diuūm pater, atq; hominum rex.
 pro aëre. A b Ioue principium generis, Iouis omnia plena.
 I lle colit terras, illi sunt omnia curæ.
 H inc tot sacra deo, fumantiaq; exta ferebant,
 H inc Capitoline dominator Iuppiter arcis,
 T otq; triumphanteis uidit de rupe Quirinos,
 S anguine tingenteis aram, & candente iuuenco.

Quin

Quinetiam rapido qui turbine uertitur æther
Ignibus incandens, quiq; aëra lustrat opacum
Pro Ioue respersas sensit sibi frugibus aras.
Hic tener ille calor, tepidæq; ex ignibus auræ,
Quo terræq; fretumq; & magnus concipit orbis,
Conceptosq; fouent turgentia semina foetus:
Dictus ob hæc late in gremium descendere amatæ
Coniugis, & placidam amplexu captare quietem.
Aëris ipse etiam campos tenet: unde per auras
Fulmineo inuehitur curru, quo maximus Atlas
Intremuit: tonuere poli, atq; exterrita pressit
Corda uirum pavor exanguis. Ruit arduus acta
Ventorum mole, ac rutilantia fulmina torquens
Alta petit, uallisq; cauas in nocte profunda
Inuoluit, nigra & cœlum caligine condit.
Tum pluuia, & largis exundant imbribus amnes,
Subiectiq; natant campi: crepitantia grando
Tecta ferit: dirum lapides uertuntur in imbrem
Insandi: prostrata iacent armenta per agros,
Spiranteisq; uident natos stagnantibus aruis,
Mox uno immersa exitio, quum montibus altis
It torrens, præcepsq; insano uortice toaquet
Obuia, & obstanteis annoso robore syluas,
Implumesq; auium nidos cum matribus ipsis
Proruit, inuoluitq; ferarum horrentia lustra.
Ipse autem sulco insudans dum insistit arator
A uulsus stiua, immensum per inane rotatur

Turbine iactatus uolucris, & nigrante procella.
Illumq; & miseros sub adunco uomere tauros,
In latus aduersi montis iacit, & prærupta
Valle uiatorem resupino corpore uoluit
Præcipitem, & latis excindit mœnibus urbes.
Nec minus interea uentis maria acta tumescunt:
Assurgunt undæ, & montes uoluuntur aquarum
Aequati cœlo: fluctuq; exterrita rauco
Saxa sonant. Ecce abruptis assultibus æstus
Incumbit pelago, atq; ingenti uortice naucm
Infligit scopulo agglomerans, & littora complet
Funeribus miserorum, atro aut ter gurgite tortam
Haurit hians, operitq; cauo mox æquore pontus.

Vnde nata
 superstitio.

Quia dum attonitæ mentes mirantur, & horror
Corda quatit, certæ nec cognita causa ruinae,
Inuenit metus ipse Iouem: cui fulmina dextræ
Asignant, ac tela nigris humentia nimbis,
Et cœlo resonante leues per inania currus.
Has iras Iouis esse canit longæuus aruspex:
Aduersi non æqua dei portenta sacerdos
Terrificat: dira ingeminat per pectora curas
Relligio: illa quidem magnorum causa malorum.
Cæduntur lectæ passim de more bidentes,
Et cadit ante aras infelix uictima taurus.
Discurrunt trepidæ per templa adolentia matres,
Matres atq; uiri. Tum longa in ueste Dialis
Thura tenens ferit exta Ioui, flammisq; per aras

Exquiris

E xquirat ueniam, & summissa uoce precatur.
I pse nouem castis repetens stata sacra diebus.
A rtibus his metus ille deum percreuit, & error
I nuasit miseras sub honesto nomine gentes.

Quid uexare deos frustra iuuat? Ordine certo

F ert natura uices : labuntur & ordine certo
S ydera, tam uarios rerum parientia casus.
I lla suos peragunt cursus, seruantq; tenorem
S orte datum: parent illis elementa, fidemq;
I mperij mutare timent. Sic omnis ab alto
N atura est: sequitur leges quas scripserit æther.
I pse deus læto spectat mortalia uultu.

Ultima sorte senex loca possidet, ultimus auras

A mbit, & æterno contristat frigore terras.
N igra seni facies, tardus gradus, horrida barba,
E t cani crines, & membra effœta senecta.
I ngenio tamen ipse bonus, nec inutile pectus
C onsilij, constansq; animi, prudensq; futuri.
H ic olim, ut fama est, regnis expulsus olympi
P ost uarios tandem casus cœliq; marisq;
L ittores in Hesperio Thusci prope Thybridis amnē
C onfedit, laribus tum primum acceptus amicis.
H ic regem æquæum, residemq; ad munia gentem
A rbuteo auertit uictu. Tum uomere tauros
S ubiungens, docuit tellurem inuertere, & aruis
S emina committi, quæ mox iam uere peracto
S tringeret, & fragili contunderet arida culmo.

De Satur
no.

Quinetiam scrobibus uites, sua munera primus
 Committens, curuaq; premens iam falce nouellas,
 Lenæos latices, ignotaq; pocula monstrat,
 Dispersosq; uocat populos, ac mœnia ponit.
 Hinc Latium latitante deo, hinc Saturnia tellus
 Dicta uiris: deus hinc Latijs, deus additur aris
 Vitifator, curuam seruans sub imagine falcem.

Mos erat antiquo in Latio, ac Laurentibus aruis
 Qui meritis patriam, inuentasq; auxere per artes,
 Atq; acuerè suos ad publica munera sensus,
 Vtile commenti in medium, & noua commoda uitæ,
 In numerumq; referre deum, atq; hos addere tēplis.
 Vt Ianum, Faunosq;, ut quem pollentibus herbis
 Fecit auem, & uarijs pinxit dea dædala pennis.
 Vt geminos etiam Pilunnia numina fratres,
 Vt cuius famulata domus pinaria sacris,
 Et carmentali tribuit quæ nomina portæ.
 Purpura quinetiam ad summos ubi uenit honores,
 Ambitioq; caput cœlo intulit, hinc Hadrianos
 Et Neruas, hinc Cæsareæ tot numina gentis,
 Et coluere quidem, & templis posuere dicatis.
 Heu rerum ignaræ mentes, ignaraq; ueri
 Pectora, quid simulacra iuuant? quid luce carenti
 Corpora? & incensis pacem tot poscere ab aris?
 Vnus enim sator est rerum, qui cuncta gubernat,
 Quæq; oculis neq; cernere erit, neq; tangere palmis.
 Sed tantum mente inuenias: nanq; arduus imas
 Despectet

D espectat nubes, & cœli culmina pressat
C uncta regens: nā cūcta tulit longè optimus autor
P erfectorum operum, & rerum causa una bonarū.
H unc neq; marmoreis renitentia templa columnis,
N on auri preciosus honos, non Indica concha,
N ec quæ Phidiaco spirant simulacra metallo,
A ut tauri ante aras fusi ceruice cruores:
S ed precibus ieiuna pijs, & conscia recti
M ens placare queat facilem, paruoq; uolentem
M unere, si qua pij summittunt thura Sabæi.
S ed nos incertum spacijs dum currimus æquor,
L ongius euehimur uento rapiente per altum.
I am portus capere optatos, & cedere fessum
A ura iubet, littusq; sinum conuertere ad ipsum,
S yderaq; alta sequi, certosq; intendere cursus.
Prima igitur niueis Phœbe Latonia bigis
I nuehitur: post hinc ales Cyllenius altis
E xcurrit spacijs, iuxtaq; Erycina canoras
I unguit aues, cui blanda comes fert lora Voluptas,
D iuinum stillans rorem, ambrosiamq; capillis.
Q uadrijugis hinc uectus equis sol igneus ambit,
Q uem procul insequitur rutilanti sydere Mauors.
P òst felix cœli sydus Iouis emicat ignis.
V ltimus extremo torpet Saturnus in orbe.
H ic propè ter denis mundum uertentibus annis
A mbit, & in parteis quas liquerat antè reuertens,
P ercurrit tardis cœli momenta quadrigis

P allidus, ac duros affert mortalibus annos.
 C lara Ioui facies, ac lumine sydus amico,
 B issenisq; annis bisseña relabitur astra.
 B is cererem legit messor, bis uinitor uuas,
 D um bis sex rutilus percurrit sydera Mauors,
 M auors arma serens, & tristia crimina belli.
 T hymbræas pauloante rotas Venus aurea metans
 A ttingit, cupidas acuens in pectore curas,
 S iue diem leto secum fert roscida uultu,
 S eu noctem Hesperijs decedens suscitatur undis.
 H anc curru properante celer Cyllenius anteit,
 I pse quidem ad causas, & linguæ promptior arma.
 T er denas iter assuetum Latonia nocteis,
 N octeis atq; dies, & mensem peruigil errat,
 D um solem rursum assequitur, nouaq; astruit orsa.
 O ceanum interea alternos auctura per æstus,
 V isura & blando crescentia semina uultu.
 S ed quanquā properare uiam iuuat, ipsa relicto
 A ethere (cogit amor) per amici deuia Latmi
 F urtim saxa petit, complexus inter amatos
 A ttrectare suis tenerum Endymiona lacertis,
 N on tamen ausa uiri mollem turbare quietem.
 Sed quanquam uario fulgent quæ sydera mundo,
 Q uæsitū est, num luce quidem Phaëthontide fulgent,
 A n proprios natura illis indulserit ignes.
 N on dubium quin Luna notho splendore per auras
 R aptetur, minuatq; sequens, fugiensq; rependat

Luminis

Lunā ex se
 non lucere.

Luminis alternos haustus, fraternaq; rursus
 Ora fouens, nullos terris diffundat honores,
 At proculè regione means, tum deniq; toto
 Ore uomit flammæ, & luce refulget honora.

Et quanquam uarias mutat tamen una figuras,
 Non unquam medio magis, aut minus emicat orbe.
 Nam quum desertas amisso lumine terras
 Nulla fouet, tum plena dijs cœloq; ministrat,
 Tum quoq; prætumido suspectat sydera uultu,
 Quum noua curuatos reparando colligit ignes,
 Sydera dum terrasq; æquata fronte tuetur,
 Orbe micat medio, mox curuo sydera cornu
 Suspiciens, tumido spectat mortalia uultu.
 Tum nullis cœlum radijs, nullo ore tuetur,
 Plena ferit tremulis quum stagna liquentia flammis.
 Hinc superis cœloq; datur quod demitur orbi.
 Ergo aliena fouens inopaco lumina semper
 Corpore Phœbea nusquam de lampade fulget,
 Corpore non medio, non plena lucida fronte.
 Sed specie tamen alterna, ni forte sub umbram
 Inciderit terræ, atq; hinc luce laboret adempta.

Quæ quoniam uolucrifertur sub sydera lapsu,
 Aestiui tam sæpe premens caua tergora Cancri,
 Nimbosum tam sæpe etiam delata sub Austrum,
 Incandens tam sæpe æstas, ac frigida bruma
 Instaret, sortita suum si Luna calorem,

Lunã sem-
 per mediã
 lucere.

Cur Lunæ
 propriũ lu-
 men non sit
 tributum.

P roxima natiuis succenderet ignibus arua,
 A ut longinqua neget proprium procul acta uigorē,
 V nde maris certi accessus, totidemq; recessus?
 V nde & perpetuo manantia flumina cursu?
 A ut alimenta trahant gignentia? quæ pater ipse
 P rospiciens, lunam obscura ferrugine tinxit,
 C æruleos moderantem æstus, liquentiaq; arua.

De Lunæ
 maculis.

Quinetiam licet atra genas, & opaca per ora
 P allor eat, tamen interior qua cogitur orbis,
 D ensa situ magis, & scabra rubigine sordet.
 E rgo & quū Solē aduersum se agit undiq; & ipsum
 I mpleuit radians Phœbei luminis orbem,
 Q ua squallet parte, atq; horret caligine, densas
 O bducit maculas, & se sua reddit imago.
 A crea qualis ubi clypei fulgentis ab ipso
 S ole reperiussa est, aurato fluctuat orbe,
 C lara aciem flammis, & luce corusca decora.
 V erum si qua tamen nitido super ære resedit
 S cabra situ, turpis q; atra rubigine labes,
 S tat maculis obducta aciem, stat squalida uultum,
 N on Phœbi radijs, non ulli peruia flammæ.

Cur stellæ
 scintillent,
 Planetæ ue
 ro minimè.

Præterea cur sola acies immota deorum
 C ernitur? obtutuq; hæret defixa sub ipso?
 Q uum tot, & illa quidem fidentia signa, micanti
 S cintillent radio, tremulusq; internatet ardor?
 S cilicet alta illis regio, sedesq; repostæ.
 Q uò postquam aduenit defesso lumine uisus,

Defessus

D e fessus tremit ipse, tamen tremere ipsa uidentur
 A stra: micant radij, sed lumina nostra tremiscunt.
 A t contrà uicina deūm statio, ardua quanquam,
 P rospectu facilis tamen, atq; immota tuenti.
 Q uò penetrans stat certa loco, insistitq; uidendo
 N ostra acies, fixisq; oculis immobilis hæret.

Plumbea si acta manu balearis pondera fundæ
 C oncipiunt malè gratum ignē, flammisq; liquecūt,
 S i ferro præfixa, & neruo impulsa sagitta
 A ëra per uacuum, ignescitq; ardetq; uolando,
 Q uid mirum, circumfusus si candeat aër
 P ercitus æterno motu, atq; urgentibus astris?

De motu
 ignem ex-
 citari.

Principijs uero ex illis constare uidentur
 S ydera, & ætherium inde olim traxisse uigorem,
 Q uà uolitant, rapidaq; polum uertigine lustrant,
 E t celeri bijugum cursu uectantur equorum.
 Q uæ postquam facili perfecit singula nutu
 I lle opifex rerum, & mundi inuiolabilis autor,
 C oncilium uocat, & superos arcessit olympos.

Quibus e
 principijs
 constent
 stellæ.

Est procul immensi regio latè ardua mundi,
 N on homini explorata, humano aut cognita sensu,
 H ic sedes augusta dei, si quando uocatis
 D at leges superis, aut publica munera tractat.
 I n medio sedet ipse: astat Sapiencia dextra,
 H inc Amor, & solio resident tria numina in uno.
 S ub pedibus natura potens, tempusq; locusq;
 E t uarians fortuna, atq; immutabilis ordo.

Deorū con-
 cilium.

I nde alij proceres, & conuenientia latè
N umina, & incessu iam tum grauiore notatus
A egoceronte referens spolia incluta monstri
S aturnus, gratam senior iuxta astitit urnam,
S aturnus, cui cana coma, cui sordida uestis.
Quē iuxta pharetram incinctus, uolucrisq; sagittas,
L ætus Achemenio consedit Iuppiter arcu,
S quamea cui geminis horrescunt baltea monstribus.
H inc Mauors rigido crispans hastilia ferro,
S uspenditq; nepam galea, conoq; minanteis
L ibrat agens chelas: tum cornibus acer aduncis
A sperat, & clypeo pugnas meditatur ahenis,
E xcussatq; Aries caput, & pede proterit auras.
T um uoce & cithara gratus, nitidaq; iuuenta,
H orridus idem etiam pharetra, spolioq; leonis
P hœbus adest, Phœbiq; comes Lux aurea, cuius
M unere non tenebras superi, non nubila norunt.
A t Venus auratis humeros armata sagittis,
C andentemq; manum flammis, licet editus esset
N ondum amor, urentis iam tum meditatur amores,
I am tum sollicitis animos incendere curis.
A tq; illi uario radiabat candida limbo
V estis, & in molli surgebant lilia prato,
E t quot uere nouo tellus parit alma colores,
I nter quos tenerum niueo candore iuuentum
V rit amor, nunc ille notos, atq; aëra captans,
H ec male dilectos queritur desertus amores,

Nunc

Nunc mœret uiridi infelix proiectus in herba,
Interdum ingenti frondosa per auia saltu
Proripitur, sequiturq; inuentâ fortis amicam
Iam uictor, mox uictus & exspes: hinc latet antro
Abditus, & miseras rumpunt spelæa querelas.
Ipsa autem media diuorum in parte resedit
Autumnus, paribus, qua tempora diuidit, horis.
Virginis hinc facie insignis, fluoq; capillo
Mercurius, geminæ nectunt talaria plantæ.
Ipse puer letus studio, & puerilibus annis.
Ac tandem rapidis uelox Latonia bigis,
Alba genas, niueæq; nitens in uellere lanæ,
Candida subrutilis redimita monilia cancris.
Ergo ubi conuenere, animisq; opibusq; parati,
Quales iussi aderant, intentiq; agmine longo
Expectant signum, atq; alacres præcepta capeffunt.
Tum genitor folio placidus sic cœpit ab alto.
Cuncta equidem, ô superi, placuit quæcunq; creauis,
Sic uolui, nec nos unquam fecisse pigebit.
Autorem illa suum referunt, nec defuit illis
Ipse opifex: operi decor & præstantia iuncta est.
Est rebus sua cuiq; fides, est & locus: ignem,
Et terras ieci primordia, quæ tamen inter
Aëris immensos campos, Neptunniæq; arua.
Quo sibi perpetui constaret machina mundi,
Congessi, mundumq; æqua compage ligauis
Nexibus alternis, & amico singula uinclo.

Vos autem cœli meliore in parte locavi,
Aetheriumq; dedi insonteis habitare recessum.
Nam quanquam geniti, & cœptis mortalibus orti,
Nascendiq; uices, & iam reuocabilis ordo
Obstunt: at nostra illis pollentior est uis,
Non rerum causis, non ulli obnoxia fato.
Nunc igitur quæ certa manet sententia menti,
Accipite, & quæ sit reliquis mihi cura creandis.
Absoluenda quidem mundi inferioris imago,
Quando etiam generis rerum tria semina restant,
Nec manibus tractare deum mortalia fas est.
Quare agite & celeres quamprimû ascendite currus,
Aggredi mortale opus, & genus omne animantum,
Acrias celebrate plagas, serite æquoris undas,
Tellurisq; sinus grauidos, ut ne qua peracto
Pars operi, aut rebus desit pater ipse creandis.
In primis teretes hominum fingentibus artus
Artificem nauare operam, tum condere membra
Cura sit, ætherios diuini seminis haustus
Apta haurire, animos cœlesti è fomite ductos.
Hi fundare urbes populis, hi ponere iura,
Addere & imperio fasces, dare nomina rebus,
Assuescant rectumq; sequi, atq; offerre periclis,
Et pugnare malis, & honesto uiuere parto,
Atq; inopes rerum casus superare ferendo,
Dum fluidum soluetur opus, dum carcere laxo
Lusî sydereas cœli reuocentur ad arces,

Interea

I nterea altrices operas, uictumq; uolentes
 F undite, & ingentis animos accendite laudi,
 R ectore ut noscant superam, patriamq; requirant,
 E t genus, & coeli sursum templa ardua cernant,
 A utorisq; sui memores, iustumq; piumq;
 S eruent, & placidos discant non temnere diuos.
 S ic placitum, sic nostra fluant certo ordine fata.
 D ixit, & ingentem nutu concussit olympum.

Illi præcipites liquidum circum æthera lapsi,
 I ussa obeunt, uerruntq; rotis properantibus auras. Generatio
rerum infe
riorum.
 N ec mora, uestiri colles, & roscida prata,
 I nnariq; ær pennis, atq; æquora caudis,
 Q uadrupedum & resonare graui sola cõcita cornu:
 F agifera uiridante iugo, uiridantibus alpes
 V allibus, & uiridante cacumine Caucasus ingens
 L ætatur, furtis olim doliturus iniquis.
 I llicet ecce caput uiridi circundat amictu
 A etna, giganteæ dolitura incendia pugnae.
 I llicet umbrosis uestita est uallibus Ida,
 I da graueis Troiæ deploratura ruinas.
 F ronet Athos, frondetq; iugis immanibus Oeta,
 H erculeum uisura rogam, creberq; Erymanthus
 I licibus, longaq; coma spectabilis Hæmus.
 O stentat Rhodope comitantes Orphea syluas,
 O rphea mulcentem tigres, & carmine lyncas,
 S ed non foemineos moderantem uoce tumultus.
 M ænatio stupet in saltu, dum increscere cornum

Non sensit quercu sese frondere Lyæus.
 Gargano in magno, in nimbifero Apennino,
 Dum crescunt tilia, atq; orni, dum uertice Pindi
 Surgit acer, pinu interea se sulleuat alta
 Pelion, & latè pelago sua signa minatur.
 Iam uideas canentem oleis frondere Taburnum,
 Asinios simul & colleis, Clitunniâq; arua,
 Iamq; Cybelæis undare & Dindyma syluis.
 Pampinea caput Aenarie, bijugusq; Vescuus
 Fonde tegunt, tegit & piceæ se Sila sub umbra.
 Ac buxo uarius nectit sibi sarta Cytorus.
 Proueniunt latè campis coelestia dona,
 Plurima nux, & pruna rubentia, & aurea ramis
 Mala, & odoratis non indecor arbutus hortis.
 Ingenteis patulæ ramos, ingentia sursum
 Brachia porrigere, ac radice in tartara ferri,
 Et cerasi, palmæq; & lotos amica Lyæo,
 Atq; in sanguineam morus post uersa figuram,
 Cæpere, & mensis sorbus placitura secundis.
 Erumpuntq; solo bifera, atq; cydonia canis
 Rondibus: erumpunt sudanti balsama ligno,
 Punicâq; & fragili nitens in stipite præcox,
 Ac de textilibus pendentia citria ramis,
 Citria quæ semper (uisu mirabile) uernum
 Spirant flore decus, semperq; nitentia gratis
 Floribus ac foetu, æternâque uirentia fronde,
 Citria amalphæis latebra haud incōmoda Nymphis.
 Cæpere

Cæpere & uirides mirari flumina ripas.
Canentis Vfers salices, & flauus arena
Populeas Thybris frondes, quiq; æquora findit
Gallica, quondã etiã lachrymas Phaëthontis amati
Eridanus misturus aquis: miratur & alnum
Nar præceps, frondentem alnum: miratur & ipse
Cæruleus Liris, tum cinctus arundine crimem
Vulturnus, flammãq; deũ sensurus Enipeus.
Sensit odoratos Indus subolescere ramos
Cæruleo cum Gange, cauo & caput extulit antro.
Sensit thuriferum latè nemus altus Hydaspes,
Et sua Orontæ senserunt cinnama ripæ.
Dum Tagus aurifluo uectatur gurgite, & undis
In mare rumpit Anas sullato lumine uterq;
Pyrenes scopulis uiridantia robora latè
Prospectant uariare comas, admotaq; cœlo
Iam nemora, & densos per saxa rigentia taxos.
Ecce sub hæc uaria sese Tagus intēgit umbra,
Ipse & Anas uiridi ripas uestitus amictu,
Frondenti uehitur per flumina summa phasclo.
Haud illi inuidit Sicoris'ue, aut cultor Hiberus
Gentis Iulæ: quin quã uagus æquora findit,
Hic choreas agit, & præcinctus arundine frontem
Gaudet agros, gaudet lenæo palmite terram
Hesperiam frondere, & alescere uitibus ulmos.
Quid frondes Pence nouas mirare? quid umbras,
Et lauros? uisure deum per pascua letas

D ucere oues, miserosq; caua testudine amores
 S olantem, teq; & Daphnen per prata uocantem,
 V isure & patrijs natam frondescere ripis,
 T endentemq; manus, & flumina nota precantem,
 C andida dum subitus serpit per pectora cortex,
 A h miserā, & uiridem ducunt dum membra rigore,
 I nterea colles florere, uirescere ualles
 I nciunt, late & folijs mollescere rura.
 V er halat, zephyris mulcent spirantibus aera,
 C hloris odorato deuecta per aëra curru,
 L atata & uarias nemorum increbrescere frondes,
 S pargit humi uarios, fertur quacunq; colores,
 Q uaq; mouet gressus surgunt uiolæq; rosæq;
 C oritijq; croci, atq; immortales amaranthi,
 C andida nec niueis cessura ligustra pruinis.
 I pse etiam Charites socio simul agmine fundunt
 C ertatim illa thymum, roremq;, & molle cyperon,
 H æc casias calthasq;, hæc & uacinia nigra,
 N arcissi & lachrymas, hyacinthi & nobile gramen,
 E t thymbram, & quot nūc tellus fert dædala flores.
 I pse deus læto spectat sua munera uultu.
 T um maris horrisoni fluctus, liquentiaq; arua
 N eptuni pecus, & squamoso corpore pisces
 I nsiliunt, Alij scopulos & littora passim
 C urua petunt, alij pelagusq;, atq; ima profundum,
 A ut tendunt Scythici mæotica ad hostia ponti,
 I nsidum genus, in fraudem, prædamq; paratum.

Erranteis

Errantem passim, & nullo custode uagantem
Ceruleus longè Nereus uidet: aduocat uelum
Protea, qui socias acies, socia agmina iungat.
Et statuit pastorem. Illi data signa sequuntur,
Ipse agit errantem ad pabula, & ipse reducit
Inde domum, clarum è specula dat buccina signum.
Aëra quinetiam pictæ petiere uolucres,
Armatae accuruis rostris, atq; unguibus uncis.
Ipse iter intendunt pennis, & cantibus auras
Demulcent, tectæ nemorum uariantibus umbris.
Nullæ illis certæ sedes, connubia certis
Temporibus, tunc tecta locant, tunc figere nidos
Cura subit: mox oua fouent, ac pignora curant,
Atq; ædunt teneros plumoso corpore foetus,
Optatasq; ferunt aut ore, aut unguibus escas.
Fatidicos auium cantus, alasq; futuri
Præagas dixere, neq; aut sine numine diuū
Tendere iter pennis, læua, dextræue ferantur,
Aut canere, & uarias è ramis ædere uoces
Nocturnas, seu de tectis ululare querelas.
Cernere erat longum in campis depascier agmen
Quadrupedum, sociosq; greges in pascua ferri.
Vnà ingens bos, unà ariesq; & setiger hircus
Cornibus armati frontem, & pede fortior ibat
Acer equus: iam tum insidias, & dura timentes
Arma lupi, & rabiem seuorum, irasq; leonum.
Discordes brutorum animæ, atq; auersa uoluntas,

D iscordi quoniam fuerint è semine creta.
 H inc pars indulgent herbis per pascua lata,
 A ut latis quærunt syluis Dodonida quercum.
 P ars altis in speluncis per deuia lustra
 I nuigilat parto, & prædas agit ore cruento.
 P ars repit terræ occultis armata uenenis.
 P arcendi studium nullum, nec cura futuri.
 S ola hyemi metuens latebroso pumice condit
 T riticeos populata hominum formica labores.
 I dem amor, atq; apibus eadem experientia parcis.
 S ed nec agros popolare palàm, aut incūbere furtis.
 Q uum iuuat è proprio uitam tolerare labore.
 I ustitiam norunt sole, & seruare pudorem.
 A equales cunctis operæ, studiumq; parandi.
 M ane nouos adeunt flores examine denso,
 C œlestemq; legunt rorem, atq; in tecta reportant.
 M ox uacuis stipant cellis, ut nectare largo
 I gnauas ducant hyemes, & frigora temnant.
 Q uinetiam tempestates, & sydera norunt,
 A rmataq; repentinas uicere procellas
 P endentis saxi molem ad caua crura ferendo.
 V sque adeo referunt diuinum à stirpe uigorem.
 H as pater è summi despectans uertice olympi,
 M iratur tenuis animas conamine tanto
 N unc fundare urbeis, aditus, ac moenia latè
 M unire, & multo portas custode tueri:
 N unc aliam natis patriam monstrare parandam,

Immunes

I mmunes operum reges dare iura uocatis
I n populis, illos iandudum astare silentes.

Vltimus erupit grauida tellure creatus

De homine

S pe puer ingenti, sed corpore debilis ipso,
N udus, inops, quem dura solo suscepit egestas
E ductum folijs herbarum, & cortice crudo,
A ut corno, aut si quam dederat Dodonia glandem.
M ox umbras nemorum captare, aut sicubi montis
E xesi specus, hic aestus & frigora primum
V itare, & subita se à tempestate tueri
M onstrauit, tectum stipulis, cannaq; palustri.
S emina quinetiam siccis hærentia culmis
H erbarum passim lecta, & seruata per annum
C ondere poma, nucesq; hyemi signare repostas,
F ormica monstrante, cauis dum condit in antris.
I psa dies, multusq; labor docuere colendo
N aturam in melius formare, & peruigil usus.

Ecce autem è medijs terræ fornacibus ignis,
S iue ille excussus cælo pugnantibus Euris,
S eu silicis uenis manus extudit, arida circum
C orripuit fomenta, leuiq; impulsus ab aura
S uccensos ramos flamma crepitante cremauit,
E t lux frondosa nemorum diffulsit in umbra.
E xtimuit primo flammæ ignobile uulgus.
P òst ubi subsedere ignes, & fulgidus ardor,
C ognitus & tandem diuini muneris usus,
E xcipitur dextra fumanti stipite carbo,

Ignis in-
uentio.

I nserturq; focis, tenebras & frigora noctis
 Qui foueant, calidisq; assent & uiscera prunis.
 P aulatim quoq; diuersos idem ignis in usus
 T ransfertur, donec liquidum explorare metallum
 C ogitur, atq; nouis ferrum expumare caminis.
 H inc marrae, curuusq; bidens, & uomer aduncus,
 Q uis terram uertere, atq; edomare colendo:
 H inc falces curuae, atq; arata fronte secures,
 R obora quis, tiliæq; leues, & fraxinus ingens
 E xcise, primas domibus fecere columnas,
 E t statuere nigris angusta mapalia tectis.
 E x illo coetusq; hominum, atq; frequentia coepit.
 V rbibus hinc positis statuunt connubia, & æquas
 D escribunt leges, & dijs sua templa dicarunt.
 M ille artes, rerumq; dehinc commenta bonarum
 C reuere, & laudum accessit generosa cupido.
 S ulcatum mare nauigijs, & sydera cœlo
 Q uæ sita, expressumq; cauis è montibus aurum.
 T um rerum causæ inuenta, tum copia fandi
 E xtulit os, mouitq; foro popularia bella.
 T um canere heroum laudes, & fortia facta
 P ierides coepere, æternumq; addere carmen
 L audibus, æternamq; in secula condere famam.

IOAN. IOVIANI PONTANI,

Vrania, siue De stellis, ad L. Franci-
scum filium, liber secundus.

Vnc age syderibus quæ sit natura mo-
uendis,

Nate hauri, coeliq; situm patre sub
duce nosce,

Et quis cuiq; locus: neq; enim pars ista docenti
Ignota est, nec Musa nouum instaurare laborem
Fessa negat. Da thura puer, tumulumq; parentis
Sparge rosa. Vos Minciadæ, uos ô mihi manes
Este boni, fluat ut liquidis è fontibus unda,
Grataq; uicinis spiret de uallibus aura.

Principio cœlum, ac cœli pars extrema circum
Sponte sua uehitur, primoq; oriente profecta,
Oceani Hesperios amnes, solemq; cadentem
Tendit agens: hinc præcipiti uertigine mersa
Eoos rursum, Nabathæaq; regna reuisit.
Quam contra obliquo surgunt pugnancia nisu
Astra deûm, uarijsq; agitant sub legibus orbem.
Ac licet ingenti retrorsum agitata ferantur
Turbine, & aduerso truantur uicta repulso,
Non oblita sui tamen obliquantia tendunt
Aduersum, tandemq; rotis uictricibus acta
Contingunt, propriam certo post tempore metam.
Nônne uides Lunam ut quarto sese extulit ortu

De motu
cœli & pla-
netarum.

O ceano properare? dehinc ubi septima cœlum
 Lustrarit, uadentem alti per culmina mundi?
 Donec ab Eoo uictrix effulsit olympo
 Plena animis, plena & radijs, atq; æmula Solis.
 Nec uero errantumq; acies, & sparsa deorum
 Agmina, constanti peragunt sua munera cursu.
 Sed nunc promotis incedunt gressibus, & nunc
 Versa pedem referunt, modò declinantia in Austrū,
 Et modò Hyperboream cursu surgentia in Arcton.
 In medio Sol ipse deos moderatur, & aquis
 Passibus incedens, fluitantia tempora pensat,
 Disponitq; uices rerum, nectitq; futura.

De Zo-
 diaco.

Hæc plaga circuitusq; ingens, flexusq; deorum
 Bissenas patet in parteis, ac tramite lato
 Obliquat sese in Libyen, unde horrida bruma
 Aduentat: secat hinc medium curuatus olympum,
 Qua de parte nouum spirat uer: inde uolutus
 In Boream, unde æstas flauentia demetit arua,
 Conuertit rursus in medium sinuatus Olympum,
 Autumnus, paribus, qua tempora diuidit, horis.
 Hinc iterum in Libyæ sitientis flectit arenas.
 Atq; hunc obliquis circundare flexibus orbem
 Iusserat ille hominum, diuūmq; æterna potestas,
 Quo uariæ rerum species, quo tempora rebus
 Certa forent, obstringat hyems, uer stricta relaxet,
 Concoquat autumnus quod & antè coëgerat æstas.
 Quin & bisseis passim uariata figuris

Signa

S igna uehit, pictoq; micat zona aurea textu,
 Z ona Iouis monimentū ingens. Hæc munera quondā
 V raniæ pater ipse dedit, quo tempore leges
 P onebat superis, arcanaq; iura ferebat,
 T um natam dictis, ac munera laudibus ornat,
 M ulta docens. Splendent latis noua cingula bullis
 F ulua auro, nitida argento, ac radiantia gemmis.
 I lla patris monitis, & tanto munere læta
 I ncedit cælo, ostentans memorabile donum.
 E cce uidet fortunam unā, atq; urgentia fata
 P er uarias errare domos, nullumq; tenere
 C erta locum, sperniq; patrem ac mandata tonātis.
 I llicet explicuit zonam, atq; innexuit arctē.
 F ata q; fortunamq; & nodo inclusit ahenō.
 I nde manent infixæ locis quæ balteus ambit
 S ignifer, & stabili custodit fibula nexu.

Primus ab æquali surgit nephelæius ortu,
 O stentatq; auratum Aries de corpore uillum,
 I ngenti latè tergo, atq; ingentibus armis,
 I n pedibusq; micant ignes: micat igneus ore
 F ulgor, & ardenti meditatur prælia fronte
 B ellator quadrupes. Stant fuluo armata metallo
 C ornua, & Hellæ apparent uestigia dextræ.
 V ectabat Phryxumq; unā, Phryxiq; sororem,
 I nsignisq; auro, & uillis maria alta secabat.
 A urca per fluctus splendebat lana tumentis,
 C ærulaq; aurato rutilabant æquora cirro.

De Ariete.

Radebant niueas undosa uolumina plantas.
Illa timens, udo plantas subducit ab æstu
Aura leues, leuis ipsa, sinus implebat. At illi
Pectora candenteis nudant exerta papillas.
Dumq; aries sese attollit, dum subijcit undis,
Nunc mutat uarios infelix ore colores,
Nunc effusa comas, miseræ succurrite, clamat,
Nereides, si qua est pietas, si numina possunt
Vestra aliquid, cohibete undas, & porgite dextram.
Clamorem excepere deæ. Tum candida Drymò
Et faciem miserata, & primos uirginis annos,
Labentiq; manum insinuans comitatur euntem,
Ac placido sermone leuat. Mox cœrula Tyrò,
Faua q; Laodice, Panopea q;, Cymothoë q;,
Et Tybbe, & niueo conspecta Peloris amictu,
Puniceo q; sinu Xanthò, exertis q; papillis
Nyæe, longa q; coma spectabilis Atte,
Atte q;, Opis q;, Orithyia q;, Thespio q;,
Et niueis Galatæa genis, Arethusa lacertis,
Saltantes circumfistunt, & cantibus auras
Permulent. At blanda Hyale non lumina torquet
A puero, Phryxi q; oculis immobilis hæret,
Pertrectat q; sinum, & pietatis imagine iungit
Oscula, marmorea q; onerat ceruice lacertos.
Vritur, & medijs feruet malesana sub undis.
His ducibus spumosa aries freta celsus obibat
Corniger ipse auro, & gemino uectore superbus.

At mater

A t mater leta è cœlo prospectat eunteis,
Quã tamen & monstra oceani, & fraus insita poto
S ollicitant natis metuentem: ea nube propinqua
A uxilium parat, & casus timet usq; futuros.
E cce ingens undante salo latè obuia celsum
P hoc a caput, totaq; extans ceruice per aurasq;
H uc illuc oculos uertens attollit, & ipsum
O re uomens pelagus, fluctus ad sydera iactat.
S pumescunt auræ, pontusq; dehiscere uisus,
E t lux nimbo sa undarum nigrescit in umbra.
O bstupuit subito monstro, atq; horrentibus undis
A ssuetus terræ quadrupes, pauitansq; tremensq;
O buertit sese in gyrum, mox rursus in altum
P rouehitur: rursus ante oculos sese obijcit atrox
B ellua, & immani fera guttura pandit hiatu.
I lle iterũ in gyrum insinuans, & ab æquore tractus
A ffligit scopulo latus, atq; exterrita uirgo
E xcutitur dorso exanimis, quam sedula nymphe
S ulleuat, & dictis pauitantem hortatur: ibi amens
A pprendit cornu dextra, tenuitq; prehensum.
Q uoq; æstus magis ingeminat, tanto arctius illi
N ititur, & geminis innodat cornua palmis.
T er fluctus cauti illisit, ter cornibus hærens
S ubstitit, ac ternisa manu se à caute recepit.
V iribus hinc defecta suis, excussa q; cornu
L abitur, & surdas fluitans deplorat ad undas:
N e creuocata potest miseræ dare brachia mater.

E xceptamq; sinu Drymò, ac solata dolentem,
 I n uitreas desert sedes, ubi molliter udæ
 N ereides ducunt choreas, pars fila remissis
 D educunt digitis, tenui pars pectine telas,
 A ut picturatas uariat subtegmine uestes
 O ceano magno. & Cyaneo Euximo.
 H anc pòst uitigenæ spaciantem littore Naxi,
 C arpentem uarios operosa inserta colores,
 N ereus impleuit, quo partu Pæona magnum
 P rogeniuit, latas Ister cui subdidit urbes.
 Q uin formæ ob meritum regno donauit aquarum,
 V nde hodie rapidus nomen tenet Hellespontus,
 N on ingrata quidem miserae solatia matri.
 A t postquam aurato ditatum est uellere Colchos,
 Q uadrupedemq; suum cœlo Mars intulit alto,
 A c superi & formam, & monimenta ingentia facti
 M irantur, sed & ante alias miratur Apollo
 T ergaq; ceruicemq;, & pectora lata, pedesq;
 A urigeros: stupet in primis ingentia fronti
 C ornua, quîs pueros pelago indignante tulisset.
 T um placido Iouis assensu fulgentibus astris
 I llustrat: micuit stellato uellere dorsum
 L anigerum, micuere aures, ceruixq;, pedesq;
 V nguifidi, ac rutilo scintillat lumine cauda,
 V enterq;, & caput igniferis sub cornibus ardens.
 Q uaq; manus teneræ cornu strinxere puellæ,
 H ac geminum accendit candenti lampade sydus,

Atq;

A tq; annis aperire uiam per secula iussit.
I pse nouis Letus stellis, & uellere diues,
H oc solum sibi constituit, quo rite quotannis,
D um rerum generi atq; hominū, dum consulit orbi,
E t dicit leges naturæ, & iura recludit.
H æc sedes, hæc est generosi regia Martis.
H inc pugnator equos, armatq; in prælia dextram.
I pse Aries quanquam stabulis assuetus & herbæ,
S ectaturq; uagi pastoris in agmine signum,
N on minus ingentis animos, ac regia iussa
P ræ se fert, campoq; audax insultat aperto
B ellator, cornuq; ferox defertur in hostem,
D uraq; sub molli meditatur prælia lana.
S ic Mauors iubet armipotens, princepsq; deūm Sol.
Hinc quibus effulsit nascentibus aureus Helles
C orniger, & primo radiarunt uellera cælo,
H os animi uigor insignes, hos libera corda
A udaces reddunt effando, & recta monentis.
I mperiosa uiris maiestas: hi sua plebi
D escribunt iura, & populo dominantur, & urbi,
Q uiq; ipsi norit parere, & ducere, & alta
C eruice excussisse iugum, atq; odisse nocentes.
I nconstans uita tenor, & mutabile pectus,
E latum tamen, at cupidum rectiq; probiq;
Q uod facile ingentes uersent ira q; minæq;
E rgo & contemplare oculis, metitor & alto
V adentis cælo dominos signiq; lociq;

E t solij, & cui terna uenit per signa potestas.
 H i tibi naturæ leges, præscriptaq; signi
 O stendent, quodq; ingenium, & uis insita cordi,
 Q uidq; Aries oriente loco præstetq; negetq;.
 T e cœli rimantem oras, & fata domorum,
 N atalemq; locum signi surgentis, & ortus
 L uciferos, licet usq; deos, licet usq; deorum
 C onsilia explorare, situm, ingeniumq; locorum,
 V nde fluant & opes, unde auxiliumq; fauor' ue,
 V nde & honos uenit, aut rursus indignatio, & iræ,
 D amnaq; & instantes insigni clade ruina.
 P ortendant quæ læta domus, quæ triste mimentur,
 Q uæ teneat loca sorte, quibus dominetur in oris
 R egnator, quæ uis aliorum ex ordine regum,
 Q uo rerum pateat status, & sors ipsa futuri,
 E t quid quodq; ferat signum' ue, locus' ue, deus' ue.
 Hoc surgente aliquis ueniens ad munera uitæ,
 I ngentis nunc diuitias cumulabit, opumq;
 A ffluct undanti riuo, nunc rursus in arctam
 P auperiem coniectus, inopsq; arentibus undis
 V ix sedare sitim poterit: nam syderis huius
 E st mutare uices, alternaq; fata referre.
 I pse uides nunc lanifico pendentia uillo
 T erga ouis, ac ditem felici uellere lanam,
 N unctonsos errare greges, ac tergo nudo
 S picula per syluas fugitare sequentis Asyli.
 A t mihi nascenti sub eodem sydere mater

N on fratres fœcunda dedit, nec germine ab uno
P assa est germanos natura adlescere ramos,
S ed fandi libertatem, arbitriumq; loquendi
A ddidit, & dictis uires, & pondera rebus.
O quoties sterilemq; fidem, ingratosq; labores
C onqueror, & quod nulla meis bene gratia factis
R espondet, sine fruge operam, ac sine munere finem.
Q uod si forte nouas ueniens quis lucis in auras
I anigerum medio fulgentem in culmine cœli
A spiciat, non illi aditus, non limina regum
C laudentur, primosq; inter procuresq; patresq;
D iuersans, hinc diuitias, hinc commoda uitæ,
H inc fœces, notos atq; affectetur honores.
N on illum tamen aut animi generosa cupido,
A ut recti mens certa sibi tutabitur, ut non
P auperiem, tenuisq; lares suspiret, & idem
L ætetur dites mutata sorte penateis,
A lternetq; uices rursum, ac referatur còdem.
A t si præcipitem occasu, atq; Atlantis in undis
M ergentem aspiciat, iam tandem cana senectus
F elicem agnoscet, placidaq; in sede quietum,
D e thalamo tamen, aut thalami consorte querentē.
I nterea magnis iactatum sæpe periclis
E xternas urbeis, peregrinaq; tecta petentem,
D esertis errare locis fata aspra iubeunt.
A st ubi sese imo acclinans torquebit olympos,
E rrores passim uarios, ac tristia flenti

Fata feret, charæq; obitum consortis, acerbumq;
 Aut nati funus, languenti aut corpore morbos.
 Quin in amicitias magnorum, aulasq; uirorum
 Insinuans, nunc tollit humo, statuitq; sedentem
 In solio, nunc rursus humi prosternit, & inde
 Euehit ad solitos sullato uertice honores,
 Lætitiâ & mœstis, requiemq; laboribus affert.
 Hæc Aries, hæc lanificum denunciat astrum.

Hoc olim dominante noui sub origine mundi,
 Et felix ætas, & libera secla fuere.
 Non hominum certæ sedes, non ulla deorum
 Formido: natura illis tectumq; laremq;
 Præbebat, quæ se oceano nox acta ferebat,
 Carpebant fessi somnos, & membra locabant
 Aut antro tecti, aut nemorû frondentibus umbris.
 At postquam Sol nigranteis discusserat umbras,
 Mirati lucem horriferam, & uaga lumina Phœbi,
 Illum oculis, illum ore obeunt: lætum inde canebant
 Pæana, auricomumq; deum clamore ferebant.
 Erranteis impune greges per pascua læta
 Cernere erat, commune solum, communia tellus
 Ignauis alimenta dabat. Tum pocula riui,
 Et passim uiuis lapsi de fontibus amnes.
 Non ullæ rerum curæ, manuum'ue labores:
 Omnibus una quies, & amor simul omnibus idem,
 Communesq; tori, & dulces circum ubera nati,
 Per saltus, & opaca loca, umbrososq; recessus
 Ludebant

Ludebant mistæ pueris impune puellæ.
 O ciamulcebant Venerem, atq; ignauia deses.
 Progenies sic aucta hominum, atq; increbruit orbis
 Gentibus, ac mutare habitum natura coacta est.
 Insurgebat enim tergo properantibus astris
 Taurus, & ingenti auersum se mole ferebat,
 Mugitu horrificans cœlū, & capite obuia quassans,
 Ipse atrox, tamen assuetus tolerare magistrum,
 Et perferre iugum, atq; oneri insudare trahendo.

Hoc igitur regnante uiri didicere colendo

De Tauro

Dura pati, uersare solum, ac proscindere rastris
 Aequora, & assiduo manuumq; operumq; labore
 Querere præsidium uitæ, atq; agrestibus armis.
 Quod uero Tauri meritum, quæ causa tonantem
 Mouerit, ut cœlo impositum, stellisq; micantem
 Præficeret ueris foribus, Zephyrosq; cientem
 Iusserit ætherio renouare elementa uigore,
 Quo natura novos passim suspiret amores,
 Vos, ô uos Charites iuuat immemorata referre,
 Et mecum occultas signorum expromere causas.

Squalebat manuum attritu defæcta iuuentus,
 Vrgēbat labor, ac iussu Iouis acris egestas
 Acta Erebo, miseriq; senes, fessæq; puellæ
 Non ultra tolerare famem, aut subsistere marris,
 Aut poterant miseræ sufferre incommoda uitæ.
 Inq; dies magis, atq; magis miseranda uideri
 Sors hominum: quantumq; labor cumulabat, eò illa

Acrius instabat, decerant quoque plura paratis
 Sed non ulterius passa est industria questus
 Humanos: ea praesidium commenta per artem
 Succurrit populis, & iniquo ex hoste recepit.
 Hanc olim genitam labor, atque immitis egestas
 Expulerant tecto infantem. Non territa uirgo
 Per campos errare, hominumque uidere labores,
 Metiri casus imopes: dum singula lustrat,
 Perquiriteque oculis, multumque in corde uolutat,
 Aduertit niueum procul a genitrice iuuenctum
 Errantem, cui cornigeris in frontibus aurum
 Fulgebat, stellatum aurum, cui sidera tergo
 Scintillant, iam tum caelo qui dignus haberi
 Posset, ut aethrios olim uenturus ad axes.
 Huic dea nunc uirideis ramos, & gramina lecta
 Porrigit, inuitatque manu, nunc tempora blandis
 Pertrectat digitis, atque ora rigentia mulcet:
 Nunc frontem uarijs redimitam floribus ornat,
 Accipituratis intexens cornua fertis,
 Mollibus hirsutas uerbis blanditur ad aures.
 Ille autem tenerae correptus amore puellae
 Nunc decumbit humi, uertitque ad munera frontem
 Demissa ceruice, alte & suspiria ducens,
 Mugit, & ipse suas solatur murmure curas.
 Nunc haeret, pendetque oculis ludentis, & ipso
 Lasciuit gressu exiliens, gestitque per herbas.
 Insequitur simul, & niueis per gramina plantis
Insultat

I nsultat uirgo, & gressum mox sistit. At ille
I nsilit, & pedibus ceruicem innectere tentat.
N ympha procū aspernata, fugitq; & lenta moratur.
E t nudata genu, risuq; inuitat amantem.
I lle autem blando componens murmura questu,
A ffingit teneros motus, & fronte coruscat.
H os inter lusus uirgo innodauit amantem
C ornibus, & duplici aduoluit funabula nexu.
N ympha trahit, sequiturq; uolens & letus amator,
A c nigrum sponte admirans defertur in antrum.
H unc postquam sociumq; operum, assuetumq; labori
E t domita ceruice iugum, ac tolerare magistrum
A gnouit dea, tum fessos miserata parentes,
A c mortale genus tauro donauit, & artem
I ungendiq; bouis docet, ac telluris arandæ,
E t quis cuiq; loco cultus, quæq; hora serendi.
V omeris hæc, curuiq; usum monstrauit aratri,
E t uersare solum, & currus agitare sonantibus.
M unere quo genus acre hominum squalore leuatum
E xercet rura, & terræ dat iura subactæ
A uxilio bouis, atq; usum mox uertit in artem.
F orte hominum insuetas arteis, studiumq; nouandæ
T elluris, iunctosq; boues, flauentiaq; arua
I uppiter è summi admirans spectabat olympi
C ulmine, & humanos hæc ipsa ad munera sensus;
A stabat Venus, astabat Latonia uirgo,
V traq; in astrigerum conuersæ lumina taurum,

Tum Venus: Et meritis stellato, & tergo dignum
Haud pater ipse nouo cœli dignaris honore?
His Dictynna preces, precibus simul oscula iungit,
Quæ natam deceant, & sint optata parenti.
Arrisit pater, & cœlo plaudente locauit.
Vt cœlo stetit attonitus nouitate locorum,
Huc illuc oculos uertit, sociumq; requirens
Assuetorum operum, & tanquam subiturus aratri
Vertit ad Argolicos horrentia cornua fratres,
Ac terræ memor, & syluas, & pascua nota
Susspirat. Tum blanda Venus, tum Delia uirgo
Certatim obijciunt cyti sos, casiamq; recentem,
Quæq; & luciferi pascuntur gramina Solis
Quadrupedes. Ille ambrosiæ per pabula succum
Sensit, & ætherium stillantia gramina rorem,
Mox quæ lunatæ stant horrida cornua fronti,
Et quæ demisso pendent palæaria mento,
Atq; ubi durato proscissa est ungula cornu,
Quæq; genu, quæq; & ceruix, & pectus, & armi,
Spinaq; & ingenti curuant sese ilia tractu,
Accendit Cytheræa ignes, atq; innuba Phœbe,
Effulsitq; nouis Taurus spectabilis astris,
Regaleis addit stellas, ac regia iura
Iuppiter, & raro Taurum insigniuit honore
Parcarum memor: hoc etenim iactante per undas
Eddiderant fore, uti Tyrio de littore uectam
Europam, Idæas uictor deferret ad urbeis.

Mugiuit

Mugiuit deus in tauro, freta nauiit adulter.
Quis credat? Stetit in stabulis ad pabula uinctus.
Tantum amor, & teneræ potuit noua forma puellæ.
Nunc age naturam Tauro quam Delia uirgo
Indiderit, quam cœruleo de gurgite creta,
Expeditam tibi nate, atq; hæc quoq; percipe dicta
Nate patris, nate & canæ spes blanda senectæ.
Principio Cytherea domum, dulcisq; recessus,
At Phœbe solium, solijq; insigne superbum
In Tauro posuere: illic nam regia iura
Exercent, sociaq; tenent ditione tribunal.
Hinc amor, hinc studium formæ, citharæq; sonantis;
Hinc choreæ, cantusq; placent, pexusq; capillus,
Excultiq; sinus, & multum lauta supellex,
Aduectusq; aliunde odor, assyrijq; liquores,
Mundiciæq; iociq;, & quicquid blanda uoluptas
Suadet, & ornatis rorantia pocula mensis.
Hinc etiam hortorum cultus, & cura serendæ
Arboris, hinc deflexa comis in mille figuras
Myrteta, inq; nouam crescentia citria formam,
Cultaq; per uarias genialis amaracus artes.
Nec uero exoriens Taurus, non ipse labores
Nascenti accumulât, primoq; in tempore partas
Perdit opes. Sed mox & mollia tempora, & ipsos
Successus rerum amplificat, semperq; iacentem
Sternit humi, si quis contra insurrexerit hostem.
Indem diuitias, atq; ornamenta secundæ

F ortunæ dabit, è medio si culmine cœli
 N ascentem aspiciat: non illi munera regum
 D eficient, non è sacris compendia templis,
 P ublicæue assuetæ commissa negocia curæ.
 N on tamen intacti thalami, non florida coniunx
 C ontinet, sed anus, sed cui seruilia uincla,
 A ut occultus amans, & non sine labe iuuenta,
 T ristior, ut fessas eat ipse Hymenæus ad aras
 T aurus ab occasu, pronçq; à cardine mundi
 E t partas labefactat opes, & rursus easdem
 I nstaurat, patrioq; hæredem sistit in ære,
 P eruincitq; inimicum odium, ac malè conterit hostē.
 Q uinetiam rapidos flammæ exuscitat æstus
 E x oculis, parat atq; oculis immitte uenenum
 I n dulcem Veneris rorem, atq; in pocula amantum.
 A st imo positus cœlo, atq; in parte profunda
 A etheris, unde nouum sese conuertit ad ortum
 P lurima felici promittit sydere nato.
 I lle inter procures, atq; intra limina regum
 V ersatus, longaq; fide spectatus in aula,
 M agnarum curas rerum, ac molimina magna
 S uscipiet, credentur opes, credetur & amplæ
 S umma domus, claris & famam extendet in actis.
 T antus inest Tauro uigor, & uis cornibus aureis.
 Hunc post Tyndaridæ concordia pectora fratres
 V irtute illati cœlo, atq; insignibus actis,
 Q uos pater æterno meritos donauit honore.

De Gemi
nis.

At tñ

A t tu, cui secreta poli, cuiq; abdita rerum
V ranie sunt nota, ad quas numerosa uetustas
V ix penetrat, pande antiqui memorabile facti
E t decus, & precium: nam te quoq; syderis huius
T angit honos, tangunt chari monumenta mariti,
C oniugis & meritis, æternæ & consule famæ.
V iderat è summa cœli Cyllenius arce
P aulatim coijssse homines, & condere tecta,
P artiri medios signato limite campos,
E t quantum primis solers industria cœptis
A ddiderat: placuit mutato corpore terras
V isere, & agrestis hominum cognoscere mores,
O cyor & zephyris cœlo delabatur alto,
E t stetit in duplices aptata ueste Gemellos,
D iscat ut hic, doceat facundo pectore ut alter.
I pse ferens, ille accipiens præcepta magistri
T raxit in exemplum mortalia pectora, donec
L egitimi accessit studium, rectiq; boniq;
V iuendiq; uiam ratio ac doctrina parauit.
H inc artes creuere bonæ: succreuit & usus
L audatorum operum. Fando commercia primum
I nuenta: hinc precium duplicandi, & cura peculi.
C reueruntq; & opes, & opum comes apta supellex.
A tq; his excoluit studijs Cyllenius orbem.
I pse etiam numeros, & rerum pondera, & usum
M ensuræ docuit, fandi quoq; tradidit artem,
A tq; animi concepta nouis depromere signis

I nstituit, scriptis & commendare tabellis.
 M oribus his exulta hominum præcordia, duos
 M utarunt sensus, & ab agri munere ad arteis
 I ngenium uertere nouas. Tum magnus haberi
 M ercurius, tum cœlicolæ mortalia corda
 A ssensu laudare uno, stirpemq; deorum
 E sse hominem, genus & cœlo deducere ab ipso,
 T antum animo, tantum ingenio, ac ratione ualerent.
 I n primis pater omnipotens mortalibus orsis
 O bstupuit. Videt ingenteis assurgere turres,
 A equari quoq; tecta polo: uidet aurea templa,
 O rnatusq; deum uarios: uidet oppida, & arces
 C ollibus impositas. Tum sic effatus, ut omnes
 C œlicolæ annuerent: cœlo testanda sereno
 C ylleni monimenta: illum tot adire labores,
 T ot mandata deum, tamen & uoluisse relicto
 A ethere per terras suscepta parte magistri
 E xuere agrestis hominum de pectore mores,
 H umanumq; genus cultas efferre per arteis,
 V nde & honos superis, & uictima creuerit aris.
 T um pater in geminas distincto sydere formas
 S ignauit cœlo, facinus memorabile, & astris
 I ndidit æternis, celsaq; in parte locauit.
 H is capita effulgent stellis, humeriq; , manusq;
 Q uaq; lacertoso curuantur brachia nodo,
 G enuaq; , summotiq; pedes, sed parte sinistra
 I rradiat quo uix cœlo splendentius astrum,

Vnde

Vnde per obliquum Sol iam declinat olympum.
Hic sedem, patriamq; domum, dulcisq; penates
Ipse sibi statuit uolucer Cyllenius: hic se
Exercet, proprias & signo accommodat artes.
Nam rerum occultas causas, arcanaq; sacra
Rimantur, uerbisq; modos, & carmina neruis
Adiungunt, precio aut capti fora multa frequentant,
Aut ueterum monimenta docent, & scripta uirorū,
Aut operam impendunt linguis interprete cura,
Et decus, & quicquid monstrat sapientia norunt
Cælestes Gemini, concordī fœdere iuncti.
Vnde sub exortum, primaq; in parte locati,
Nonnullos natis incunte ætate labores
Perortendunt: tamen haud illis pia cura parentum
Defuerit, seu blandus amor: cœlestibus inde
Artibus imbutos decorant, iunguntq; fideli
Principibus studio, & dominis placuisse laborant.
At media de parte poli, atq; è culmine summo
Promittunt faciles olim nascentibus annos.
Hos fandi decus insignes, hos Delphica laurus
Illustres reddit populis, his infula sacris
Assurgit ueneranda comis, capitiq; tiaras.
Hinc sibi diuitias, hinc ornamenta benignæ
Fortunæ accumulāt, auro hinc laquearia fulgent.
Hos merces peregrina, aut testamenta beatos,
Praclaræ uē artes, aut uirtus rara, deūm uē
Religio efficiunt: nam Virginis astra per ortum

Sufficiunt Geminis uires, & robora præstant.
 At quum præcipitem occasum, cauaq; antra subibūt
 Oceani, dias ueniunt qui lucis in auras,
 Hi perferre malum, & duros tolerare labores,
 Damnaq; & aduersos constanti pectore casus
 Assuescent, cælare odium, ac simulare parati.
 Non his aut studium recti, aut sapientia decrit,
 Ingenij' ue fauor, docti seu pectoris artes.
 Successus sed opum seri, primaq; senecta
 Uscepient tardos chara cum prole nepotes.
 Dant imo positi morbosq; ægrumq; laborem,
 Aut uitium occultum, aut secreta in parte dolores,
 Eripiunt & opes partas, censumq; paternum.
 Pōst tamen uberiore manu cum scenore magno
 Ingeminant & opes, & lucra ignota reponunt,
 Suppeditent unde & multis alimenta ministris.
 Hos felix, fatoq; tamen cogente senectus
 Ab procul à patria externis tumulabit in oris.
 Hac etiam de parte, imoq; è cardine surgens
 Si testudineus moueat sua brachia Cancer,
 Humidaq; impressis figat uestigia plantis,
 Plurima diuino promittit munere natis.
 Illis diuitiæ ingentes, & copia rerum
 Vndabit uariarum, & latis prædia campis
 Sufficient letam cererem, bacchumq; fluentem:
 Illis nobilitas, & clavis infula uittis
 Conferet insignis titulos, magnoq; fauore

De Cancro

Decernit

D ecernit status, faustisq; insignibus ornat,
A nnuerit placido facilis si Iuppiter ore,
S ed iuuat intonsus crinis, promissaq; barba,
A tq; inter titulos sordenti stamine uestis.
Q uinetiam insidias cognati, & sanguinis iram
N unciat, aduersosq; inimica mente propinquos,
Q uos & ab occasu grauiori concitat ira.
T um uero felix multa cum laude senectus
C ontinet, tunc clarus honor praestantibus actis,
Q uum medio posuit coelo uestigia, & equor
D espiciens bibulis tantundem distat arenis,
I n mare quàm Ganges, & quàm Tagus aureus intrat.
A c ueluti lento sensim per littora passu
I t Cancer, tardusq; graui sub mole laborat,
P aulatim sic diuitias, sic lentus honores
A ccumulat, donec grauidos complevit aceruos.
V ix tamen ut gemino foecundet uiscera partu.
E xorians placidos mores, animiq; quietum
I ngenium, & solers mentis promittit acumen
N ascenti, tamen ut facile indignatio, & iræ
E xagitent, facile iratos componat ut aestus,
M ollibus officijs, ac miti pectore natus.
I pse acer uitiorum ultor, cum fronte seuera
I urgator scelerum, atq; ad publica munera uersus,
P residia inde domus, & uictus quæret honestos.
E t tamen indigna decumbet morte peremptus,
A ut grauib; capitur morbis, aut lumine mæsto

Spectabit raptos non uno funere fratres.
 Hoc astro post Tyndaridas subeunte, per æquor
 Mortales fecere uiam, primiꝫ reperta
 Vix ausi tentare caua uada fluminis alno.
 Mox usus, post & præceptis audacia textis
 In mare nauigijs remo descendit adactis,
 Paulatim & pelago se credidit: inde per altum
 Ignotos portus, peregrinaꝫ regna petiuit.
 Hinc merces, & longinquis commercia terris,
 Hinc Vesper nouit quicquid cælarat Eous.
 Eridano Nilus subuenit, & Adua Nilo,
 Vt quæ deficerent summiserit omnia Nereus
 Velifer, & fuluum ratibus deuexerit aurum
 Tritonum chorus, ac uersis per marmora tonsis
 Diuitiæ narint hominum, terræꝫ, marisꝫ,
 Cancris imperio, atq; undæ dominantibus astris.
 Vos ô Nereides, decus æquoris, & mea sæpe
 Sæpta, meos flores ad littora nota petistis,
 Et nituere comis argentea lilia uestris,
 Aenatio quæ rure legens, quæ colle beato
 Parthenopes, mistaꝫ rosa, blandisꝫ hyacinthis
 Ipse dedi, castis multo cum thure sacellis,
 Et sparsi largo supplex crateras iaccho,
 Nec mea uicinæ siluerunt carmina rupes,
 Vos precor ô pelagi placidissima numina, causas
 Tentati maris, & primos expromite motus
 Irrarum Iouis, & raptum inter sydera Cancrum.

Assuerant

Assuerant Dryades uulgò, assueuere Napææ,
Sylvarum nemorumq; umbra, riuusq; relictis,
Impune optatos per littora ducere somnos,
Hic choreas agitare, hic grato mista susurro
Inter sese aperire animi secreta latentis,
Hic lusus, hic delicias, geniumq; colebant,
Et nulla resides ducebant ocia cura.
Aduertit pastor liquidi maris, & modò summis
Escopulis, modò se strata ostentabat ab alga,
Nunc summo labens innabat littore, & udis
Cœrula per liquidum findebat marmora palmis,
Interdumq; alto exiliens clamore uocabat
Armentum, & toto cogebat ab æquore monstra,
Ostentans pecus indomitū, & stabula abdita Nerel
Ipse ingens baculo innisus quum crine madenti
Stillabat madidos per membra rigentia fluctus,
Versabatq; dolos animo, & suspiria ducens,
Vritur, ac tacitis succendit pectora flammis,
Asiduusq; oculos mœrensq; ad littora torquet.
O quoties uiridi crinem circumdatus alga
Tentaui facileis aditus per carmina. At illæ
Longa per occultos petierunt auia calles,
Et sibi consulere fuga. Magis incitus heros,
Conuertit solitas fœcundum pectus ad arteis.
Et quum se in uarias mutasset sæpe figuras,
Ac nulla posset Dryadum ratione potiri,
Adnauit terræ cancri sub imagine tectus,

L ittoribus celer obrepens. Vagus inde per herbã
M iscetur Nymphis, uiolas ut forte legebat
C ertatim, & passis neſtebant ſerta capillis,
C andida purpureo uariantes colla hyacintho.
V t Dryades uidere ſerum manſueſcere in herba,
N on auſe tractare tamen, gratantur eunti,
E t plaudunt ſocio curuanti brachia motu,
M olliaq; adductis tondenti gramina malis.
I lle ut ſe gratum agnouit, placidasq; Napæas
R idere intonſi carpentem paſcua campi
O ſtipedem maris, in ſalſos ſe rettulit æſtus
M olliter, obliquoq; gradu caua brachia fleſcit:
A c ne quã rediens non ora, oculosq; iocantum
S peſcet, & ut placido riſu, ac ſermone fruatur,
V erſa retro tenuit curuo uestigia grefſu,
I ntrat & in pontum mutato corpore Proteus.
A rtibus his terræ obuerſans, nec cognitus ulli,
V t quam ſecreto capientem littore ſomnos,
A ut uda ſolam ſpaciante uidit arena,
I n propriam uerſus repetito corpore formam,
C omprimit, optato & fruitur maleſanus amore.
S ic matrem nitidi Almonis, ſeptemq; ſorores
V ſentis, ſic Vmbronis tria pignora, centumq;
E ridani, totidem & Nili, neptesq; Timaui
T ergeminas, neptem & Xanthi, neptemq; ſeſellit
V ulturni, qua non oculis, non ulla papillis
G ratior, aut poſito tantum placitura capillo.

Quin

Quinetiam demens Phœben tentauit, ut illa
 E urotæ nitidos curabat in amne capillos,
 E t uim passa foret monstri, ni strenua uultus
 I n Lunam conuersa foret, ni cornua toruæ
 A ptasset fronti, & nube oblituisset opaca.
 A tq; illum iam complexus, iam furta parantem
 S uspendit geminis pauitantem cornibus, & mox
 S ublatum coelo longè intulit, ipse nigranteis
 I actatus supra nubes, implorat amicum
 N erea, sed surdis obsistunt uocibus auræ.
 H inc præceps iterum, atq; iterū per inane rotatur.
 M ox pelago absorptus, tantum ferit ima profundi,
 Q uantum nubiferas fuerat sublatus ad auras.
 D issiliunt unde, & spumofum incanduit æquor,
 Q uà cecidit, tumuitq; intorto gurgite uortex
 C œruleus, nigramq; altè uomit æstus arenam.
 A t uirgo celeri ad superos regressa uolatu
 S icut erat laniata comas, discissaq; pallam,
 I mpleuit coelum gemitu, quo celsa tonantis
 I ntonuit domus, & foribus se pandit apertis.
 V t medio sedere foro, & res cognita diuis,
 I ndignum clamant facinus, monstra æquoris ausa
 D ianam tentare? mouet reuerentia diuæ
 A stantis, mouet ipse locus, uiolentaq; Protei
 I n Venerem rabies, & quòd Neptunna regna
 N on ultra toleranda. illum nec sorte secunda
 C ontentum, terris inhiare, & poscere olympum.

Tum pater omnipotens solio ter surgit ab alto,
Ter tacet, iratusq; nouem de parte sinistra
Cœrula fulminibus percussit regna trisulcis.
Intremuit Nereus. At territa numina ponti
O ceano oblituere imo, ac timuere profundo,
Ne caua sulfureis arderent æquora flammis.
At decimo cancrum octipedem per littora curua
Errantem, sed adhuc meditantem furta per herbas,
Ac natam flauī captantem ad saxa Lycormæ,
Exanimat: dura crepuerunt fragmina testa,
Huc illuc disiecta, & fumo indensuit aër:
Quæ collecta pater cœlo intulit, ac monumentum
Esse dedit scelerum maris, infelicitis & ausi,
Ac summo posuit cœlo testantia crimen.
O re ignes, pedibusq; ignes, & pectore, & ipso
Fragmine succendit, sed hebenti lumine quosdam,
Non aliter quàm quos pudeat commissa fateri.
Quinetiam ignauos testæ cælauit asellos,
Et statuit præsepe, & nube infecit opaca,
Infamemq; notam dorso signauit inusto.
Vtq; recens facinus memori per secula pœna
Notescat, maneatq; audacis præmia culpæ,
Perpetuis signata notis, uerrenda carinis
Permisit maria, & remis freta salsa cienda,
Imperiumq; uiris ponti dedit, edomitoq;
Aequore, per fluctus sinuoso currere uelo,
Neptunnum & tonsis laniare & scindere rostris,
Edictumq;

E dictumq; ingens tabula signauit eburna,
Quod notum populis demissus ab æthere fecit
P rognatus Maia, & terræ tenuere uerentes.
T um probra obiecit monstro, mutumq; salaxq;
E t natum turbis, uariosq; agitare tumultus,
I ncola non constans, pelagi non aduena terræ
I ncertus, sed aquæ rerum, terræq; uorator
A bsiduus, gaudens longarum errore uiarum.
A uratum posthinc solium testudine summa
A ffixit, geminis subnixum utrinq; columnis.
A tq; hic bisseis æuo manantibus annis
D at iura, & spolijs gaudens exultat opimis,
S olenneisq; agit ludos, & uina coronat.
A t Phœbus patris edicto permotus & ira,
G ermanæ & lachrymis, et q, maris æquora mōstrū
N utrirant, sensu latices infecit amaro,
D ecreuitq; super Canceri caua terga quotannis
Q uadrijuges agitare suos, & inurere flammis
I nfelix testum, & siccata caloribus ora.
I psa autem pelago poenas has dixit, ut omni
T empore per numeros alterno fluctuet æstu,
N ec mora, nec requies sit certa fluentibus undis.
Q uim dorso super, & fallacis corpore signi
A dmouit bijuges, atq; ad præsepia iunxit,
E t stabulum fessis statuit de more, sibiq;
A tria perpetuum posuit testantia factum.

Quæ frater iuxta assistens, dum tecta sororis

De Leone.

C ontinuare parat, tectis discrimine nullo
 S edulus in ualido posuit sua signa Leone,
 E t struxit nitidis ornata palatia gemmis
 C onsilio patris: hic thalamos, hic atria centum,
 H ic ter centenis inclusit limina portis.
 A rgento radiant postes, adamante columnæ
 S tant circum, & fuluū splendet laquearibus aurū.
 Q ui tantas habeant sedes, quæ numina portis
 A ssideant, unde & Libycus Leo uenit ad astra,
 D icite Pierides: nam uos & carmina Phœbi
 E xcipitis, uos & choreas agitatis in aula,
 E t secreta dei solæ nouistis, & artes.
 Fata domum, ac decreta, loci penetralia seruant,
 E t rerum series, æuiq; senilis imago,
 T emporaq; & longis ætas incana capillis,
 I mperiumq; & opes, & regno accommoda uirtus,
 E t pia religio cinctis ad tempora uittis.
 A nte fores, ipsisq; in postibus, aurea seruat
 A urora, illustrisq; dies, & mobilis annus,
 H oraq; non certis nectens modo facta futuris,
 T um species rerum, ac generū numerosa propago,
 E t color, & claro radians lux aurea curru,
 N ec non antè nigris fugiens nox atra quadrigis.
 I pse autem Leo sydereas perlatus ad arcis,
 N on ut fama refert, magno quòd ab Hercule uictus
 F œdarit calido sitientia rura cruore,
 G raiq; nec fuluos tellus parit ipsa leones,

Sed

Sed Libyæ crudele solum, quæ uicta calore
Insignem Phœbo paut generosa Leonem,
Admouitq; aris, tinxitq; in sanguine cultrum.
Et solata sitim misero requieuit ab æstu.
Translatum cœlo Pæan miratur & ora,
Ingenteisq; humeros, & lumina torua, iubasq;.
Obstupuitq; armis, fixitq; in pectora uultum,
Ac memor armorum uates, cladisq; futuræ
Terrigenum, latos iam tum meditatur & ungues
Induere, & uillosa albis cum dentibus ora,
Porphyryon quibus, & ferratū absumpsit Ophelten.
Tum Iouis ante pedes diuorum astante corona
Constituit: placuit superum inter signa referre
Consensu magno, & nomen retinere Leonis.
Nec mora, sydereis accensa est bellua flammis,
Effulget stellis caput, & micat aurea ceruix
Ignibus, effulget claro spina ardua dorso,
Iliaq; incuruiq; pedes, & cauda, genuq;,
Præradiatq; nouo pectus regale sub astro,
Atq; insigne decus toto se uellere fundit.
Regius hinc illi uenit uigor, imperijq;
Cura ingens, summiq; loci ambitiosa cupido.
Ergo cui primæ radiabit lucis in ortu
Notus erit, feret hic celebris præconia famæ,
Fascibus atq; operam dabit, atq; inhiabit honori,
Queret opes, proprio semper tamen ipse labore.
Spelunca fremit in magna, dominatur in altis

Montibus, Aethiopumq; fremunt deserta leonem,
Quaerendo tamen insudat per deuia pastu.
At cui de summo nascenti fulget olympo,
Perferet ille graueis forti cum corde dolores,
Pòst tamen aut domini pergrata potentia ditem
Efficit, aut si qua est domino cognata potestas,
Vnde etiam charis alimenta ministret amicis.
Ducit ab occasu litem, iratosq; propinquos
Efficit, & multos aduersum concitat hostes,
Iurgiaq; indignumq; torum, moresq; sinistros
Coniugis, & nullo thalamos dignatur honore.
Ast ima de parte dabit censumq; bonasq;
Diuitias, dabit & tabulas, scribetur & haeres,
Partaq; felici seruat patrimonium cura.
Sole igitur dominante, simul dominante Leone,
Religio caput exeruit, per templa, per aras,
Multi inter diuos, coeliq; in sede locati,
Casta sacerdotes cecinerunt scripta per orbem.
Ac pietas non ficta uiam affectauit olympo:
Tunc etiam imperij creuit generosa cupido
In populis, creuit quoq; iusta licentia regni,
Sanctaq; maiestas dicta est, Sanctusq; senatus,
Ac summo patiens uirtus concessit honori.
Nobilitasq; etiam duris quaesita sub armis.
Pugnatum est: uicto uictor praescripsit, & acti
In praedam populi, cecidere sub ensibus urbes,
Iustitia & positus uenit captiua sub hastis.

Ocia mox, & delicias, unguenta, rosasq;
 Monstrauit Virgo: sunt hæ nam Virginis artes:
 Intonuitq; foro eloquium, lætūq; theatris
 Aurea pensilibus diffudit tibia carmen,
 Et Musæ insolitos sonuere ad pulpita cantus,
 Ornatus etiam accessit tam discolor usus,
 Percurritq; auri uillosum bractea textum,
 Et pictura nouo fulsit uariata decore.
 Tum magicæ cœpere artes, studiumq; futuri
 Crebruit, & sacris admota silentibus ora,
 Sydera & ipsa nouo paulatim cognita sensu,
 Innumerosq; redacta suos, omnisq; locorum
 Fortuna, & certi signata potentia fati.
 Quæ dea per populos multum uersata docebat
 Fama refer, tibi gesta hominum, tibi facta deorum
 Nosse datum: tu nam fatorum euenta per urbes
 Diuulgans reuocas in lucem obscura, & honorem
 Dans claris, facta extollis fingisq; futura.
 Ergo agedum, quibus officijs, quo munere terras
 Ornauit Virgo, cur cœlum illata petiuit
 Præsidio alarum, & nitidis mox fulserit astris.
 An ne deum proles, hominum ne? an mista propago?
 Certa parens Isæa fuit, qua nulla per orbem
 Docior iratos animi componere motus:
 Incertus pater, à populo sed cognitus Etheus.
 Illam Mercurius docuit, quo tempore genteis
 Imbuerit sacris, quibus & deducere olympos

Cœlicolas, poteratq; Erebo subducere manens.
Doctrinæ precium amplexus, repetitaq; lecto
Gaudia, post decimo enitens Isætida mense
Cælat adulterium, commisto utroq; parentum.
Nomine, quumq; humeris alas insignia patris
Redderet, has tacita uellebat sedula dextra
Docta parens, nudamq; oculis non obtulit ullis.
Ergo Mercurius natæ memor, artibus illam
Instruit, & docili componit pectora cura,
Constituitq; animum, & cœlesti robore firmat.
Tum donat serto insignem, cui sydera circum
Clara nouem, totidemq; micant per sydera gemmæ.
Vt uirgo capiti imposuit uenerabile donum,
Hausit diuinas arteis, didicitq; ferendo,
Quæ pater impressis signauerat omnia gemmis.
Nec mora, perq; urbeis, & compita nota uiarum
Affatur populos, socialis munera uitæ
Præcipiens, animumq; docens formare colendo
Iustitiam, & mites usu componere mores.
Illa etiam in templis diuorum arcana monebat,
Munera prima hominū, & sacris iam rite peractis
Placari humanis cœlestia numina donis,
Quæ patriæ sint iura, etiam quæ iura parentum,
Coniugijq; fides, lecti & concordia uincla.
Vidisset domito terram proscindere tauro
Agricolam, quæ sint sua tempora monstrat arandi,
Errabant pecudes, pecudum docet illa magistros,
Cunctaq;

Cunctaq; diuino præscribit munere Virgo,
Donec eam syluas moderantem, & saxa trahentem
Venator captus forma, & iuuenilibus annis,
Inuadit, ferro demens haurire paratus,
Nisecum socio iungat sua membra cubili.
Extimuit Virgo, & leuibus se sustulit alis,
Intentamq; fugæ sinuoso pallia limbo
Implicant: sequitur furiata mente satelles,
Et iam iam geminis apprensat syrmata palmis.
Accurrit pater, ut cœlo properabat ab alto,
Et natam amplexu fouet, ac super æthera secum
Deuehit, & læto statuit noua sydera mundo.
Illum autem minitanti oculis, ac toruatiuentem
Ter baculo deus ipse cauum per tempus adacto
Percussit: riguere artus, frigusq; per imum
Pectus ijt, calor in uentos, & uita recessit.
Mox unguis, digitiq; solo radicibus actis
Hæserunt, subiitq; locum cutis horrida cortex.
In ramos abiere manus, curuiq; lacerti,
In frondem coma, fit reliquo de corpore lignum,
Insentesq; rigent sparsæ per corpora setæ.
Nec mora, iam spinis horret rubus asper acutis.
Salue uirginibus cœli decus addita, cuius
Vocibus æterni patuerunt abdita mundi.
Tu genus humanum instituis, tu munera uitæ
Distinguis: salue innumeras ueneranda per aras.
Sparge rosam, da thura puer, linguisq; fauete,

A nnua dum patrio persoluit carmine uates
 S acra senex, castusq; ascendit templa sacerdos.
 T u uero mihi chare, oculis age suspice coelum
 N atc, uides qua parte ingens sese exerit astrum
 V irginis, hæc dextra est, cerealia munera libans.
 E t qua tam claro candescit lumine sydus,
 A la deæ, qua se uiolento ex hoste recepit.
 Q uaq; subobscuris pallescunt ignibus astra,
 I lla quidem extremæ sinuosa uolumina pallæ.
 N on humeros pater ipse (igneis hos aspice nate)
 N on caput, ingressusq; pedum, non brachia liquit
 I ntestata: micant coelo spectanda sereno
 S ydera, & ardenti scintillant lumina flamma,
 Q uæ tibi nascenti cunabula prima dedere.
 H æc quanquam duros incunte ætate labores
 P ortendunt, tamen in melius conuersa, beatæ
 C ana senectutis promittunt tempora natis,
 Q uos aut sacra deûm, & pendentibus infula uittis,
 I ngenio aut partum decus, ac præstantia linguæ,
 A rtibus aut uarijs excultum pectus honestat,
 M aiorum aut tabulæ, aut merces peregrina beabunt.
 H is amor, his studium recti, & uetus illa priorum
 S implicitas, his chara fides, pectusq; deorum
 P ræsidio innitens, ac nota penatibus ora.
 H inc illis responsa deûm, atq; insomnia ueris
 S emper imaginibus, uenerandaq; sortibus antra
 I n dubijs reddunt uigilata oracula rebus.

Tu uero mihi chare puer (per syderate stor,
Quæ tibi uel magnos non inficiantur honores)
Illecebris ne dede animum, neu deside somno
Ocia corrumpant mentem, procul effuge, & arteis,
Quas Virgo teneris molles meditatur ab annis.
Pòst etenim in duros conuertet pectora mores,
Et præcepta dabit uitæ, & bene consulet annis.
Hæc fasces, hæc diuitias è culmine fulgens,
Hæc populis dat iura, & magnis præficit actis,
Et tamen ingratos queritur persæpe ministros,
Diuitias quibus, aut primos concessit honores,
Hoc & ab oceano queritur: sed candida coniunx
Solatur facileis curas, & brachia collo
Implicitans, prolem optatam, charosq; nepotes,
Osculaq; incuruæ promittit blanda senectæ.
Atq; utinam non hæc leuior, non ille nepotum
Vulnus, & extincti suspiret funera nati,
Depositumq; senex mutam deplorat ad urnam,
Et frustra uarijs exornet busta coronis,
Dona ferens aduecta Arabo, ac bene olentibus Indis,
Imprudens, qui non & amatæ coniugis atrum
Fususq; & thalamos uideat sine honore relictos.
Hunc labor, hunc et cura premet iuuenilibus annis,
Huic & felicem præstabunt fata senectam,
Quem læta ex imo Virgo spectarit olympo,
Ornatumq; animi donis, & mercibus amplis.
Hæc dea dat curas animis, dat & utile pectus

C onfilijs, dat secretas exquirere causas.
 M oliturq; nouas arteis, mentemq; deorum
 E xplorat, dubijs quærens oracula rebus,
 N il intentatum ingenio, nil linquit inausum,
 Q uod natura tegat, tegat & uis insita fato.
 S ic illam pater instituit, quo tempore cœlo
 T ranstulit, & tectumq; unâ, soliumq; locauit.

De Libra.

Hanc iuxta Cytherea tenens nitidissima tecta
 S tat foribus radians auro, gradibusq; sub ipsis,
 S parsa nitent uarijs argentea limina pomis.
 V eris opes pendent tectis, circumq;, supraq;
 E xplicat ipse suas merces autumnus, & altè
 S uccincta incedit nudis uindemia plantis,
 A c noua calcatis despumant præla racemis.
 N ec uero dea cœlicolis prælata puellis
 I psa suas non culta domus, non aurea sedes
 I nuiſit, non lauta dapes, & uina quotannis,
 R uſticaq; hic positis statuit conuiuia mensis
 A utumni memor, insolitasq; ad plectra choreas
 I nſtaurat, mox & mensæ placitura secundæ
 S cligit è plenis bene olentia poma canistris,
 Q uis onerat formosa toros, & odoribus afflat.
 C ausa latet, memini: sed me per curua uagentem
 L ittora Caietæ, qua Formius aurifer amnis
 I n mare se uoluit, uiridisq; in margine ripæ
 A urea fragranti spirant redolentia flore
 C itria, & albenti miscet se laurus oliuæ,

Et myrtus

E t myrtus complexa maris nitet æmula rorem,
I llic, siue ea Nereidum fuit una sororum,
S eu Siren, quæ finitimis versatur in antris,
A udisse intonsa modulantem carmen in umbra,
C antanti uitrea socias plausisse sub unda,
L ittoraq; arguti referentia murmuris auras.
D amnat Venerem Iuno, damnat & ipse
P alladis armisonæ chorus, inuiolataq; Deli
V irgo, quòd aurato postquam lux addita Tauro,
F ulsissetq; astris, tantum illi florea rura,
E t tantum curæ pratenſia dona fuissent.
I llam inter frondes, inter uernantia prata
D esidias agitare, atq; ocia ducere inertem,
N on fructus, non poma daret de pinguibus hortis,
S ed solum studio delectaretur inani,
M undicijs operosa, & inertis segnis in umbra.
S ubrisit dea cœruleis generata sub undis,
A c niueis delapsa polo per inania cynis,
C ulta sinum, grauidos autumnus uenit ad hortos.
A ffuit intranti deus. At nitidissima cultu,
I llecebrisq; armata, senemq; amplexa fatigat,
N ec precibus contenta, etiam blanda oscula iungit,
V t sibi de nitidis liceat pendentia ramis
C arpere poma manu, & croceas de uitibus uuas.
I lle ut se dignum amplexu, sensitq; per ora
O ra deæ, ac tener ille calor per membra cucurrit,
N il, ô nil, dea non nostros lectura per hortos

C arpe, tuum quodcunq; uides, quodcunq; repostis
 P endet in arboribus: facilis dea tum dedit illi
 T ractandam quæ de geminis erat una papillis,
 R orata ambrosiæ succo, ac redolentibus auris,
 A t tactuq; hausit deus immortale uenenum,
 C onfestimq; imis defluxit ad ossa medullis.
 T um sponte arboribus ceciderunt poma recusis
 I n gremium delapsa deæ, quæcunq; uel ortus,
 Q uæq; uel occasus, uel quæ creat humidus Auster.
 Q uin famulam (famulæ fuerat Pometia nomen)
 H is onerat, iunctosq; iterum conscendit olores.
 V t cœlo stetit, exposuitq; hortensia dona,
 I nuidere deæ: risit Vulcania coniunx,
 Q uoq; mage inuidiam moueat, librantibus illa
 L ancibus imponit, famulæ & uenalia tradit.
 C œlicolæ risere astum, magnoq; fauore
 C onueniunt, fuluis & mutant poma talentis.
 A t memor antiqui furti Rhodopeius heros,
 D um simulat legere è multis fragrantia mala,
 C andentis dextræ articulos, summamq; sinistram
 F urtiuus tetigit: rubuit Venus aurea. At illi
 D ecidit è manibus precium, & suspiria mouit
 E xanimis: ciet extinctas noua flamma fauillas.
 Q uoq; dolus lateat, ad auum conuersa racemos
 O btulit, impleuitq; sinum senis: ille renidens
 E xcepit neptem amplexu, & blanda oscula iunxit.
 A t Veneris teneras pupugit barba aspera mâlas.

Quæ

Quæ postquam diuorum oculos impleuit, & amnes
Emisit latè fluidos Leneidos undæ,
Decreuit testatum astris insigne trophæum,
Et longa egregium facinus producere fama,
Affigens cælo famulam, cumq; ignibus aureis
Incendens trutinam, trutinæq; uolubilis hastam.
Talia cantabat memorans ad littora Siren.

Hoc igitur signo genitos, primum æqua probumq;
Delectant, liquor atq; olei, & baccheia merces,
Præcipites sed liuor agit: tum pondera tractant,
Annonamq; unguentaq; & æquis corribus instant,
Sed uariat fortuna suis mutabilis alis,
Et molles animum mores, & auara cupido
Inficiunt. Igitur Libra fulgente per ortum
In lucem quicumq; uenit, non ille deorum
Contemptor, non recta animi sententia mentem
Deseret, aut raris exurgens gloria factis.
At uitæ tenor inconstans, morbusq; labosq;
Turbabunt, & multa nouis discrimina rebus.
Hunc lites, atq; immeritis certamina causis,
Hunc aduersa fori uexabunt arma: sed ipse
Inuictus feret, ac multo se robore firmat.
Quem tamen amissis prosternent funera natis.
At quum se summo librarint æthere chelæ,
Felines dant euentus, dant prospera rerum
Subsidia: & quoties aliquid fortuna malignum
Vexerit, instaurant alieno funere damnum,

A ut ex alterius iactura, aut forte latenti
 T hesauro: sed nec pietas, cultusq; deorum
 D efuerit nato, quibus annua uota per aras
 P ersoluat rite incolumis: nec carmina deerunt
 C ulta, nec aurato resonans caua tibia buxo.
 H unc dulcis lepor, & grato facundia gestu
 A diuuat, & blanda comitatur gratia lingua.
 Q uod si nimbofo occasu, atq; Atlantis ab hortis
 I n mare præcipitent, dant publica munera natis,
 E t regum insinuant domibus: mutabilis aura
 H os manet, & nigris post albos urna lapillis,
 V t neq; constanti perstet fortuna tenore.
 E x imo censum patrium, proauisq; paratas
 P erdunt diuitias, nulloq; in munere primos
 C onstituunt, uerum post damna, graueisq; labores,
 L ucra parant, atq; è tabulis secreta ministrant,
 E t longa tandem consumant fata senecta.
 N ec cineri extremum muto inficiantur honorem
 N octipares chelæ: quibus aurea Cypria quondam
 C onstituitq; & auo solium, & sibi tecta parauit,
 A diecitq; hortos, quorum Pometia curam
 F ida gerit, dominae q; suæ pomaria seruat.
 Q uis deus, aut quænam fati sententia cælo
 T ranstulit infelix monstrum? quæ causa tonantem
 M ouit, ut acceptumq; polo, stellis q; micantem
 S it passus terrere fera sub imagine mundum
 S corpion, & toto uirus dispergere olympo?

De Scorpio

Nec

Nec uos compellare ausim Permesides, undas
Quæ colitis, nec quæ uati sacra numina adestis:
Virginei non oris opus: Martisq; furorem
Quis diuûm non pertimeat? cui pectora ferro
Tecta rigent, semperq; ferus lateri hæreat ensis
Errato, cui sanguinea manus horreat hasta,
Oraq; flammiuoma rutilent afflata Chimæra,
Vos precor, ô uos quæ terris insomnia noctu
Luce polo secreta hominum, secreta dcorum
Vulgatis (uestrum hoc opus, atq; hæc munera uestra)
Pandite per tenebras causam, cur pessima cælo
Bellua constiterit, cur tetro armata ueneno
Afflarit superos: neq; enim mauortia tela
Horretis tenues umbræ, & sine corpore sensus,
Nec testes uobis ulli referentibus adsunt.
Sparsa papauereis rorabunt atria succis,
Et nulla excludet somnos patefacta fenestra.
Sic ego: sopitam sic somnia fantur ad aurem.
Arderet misero Veneris quum captus amore,
Actantum dominæ imperium Mars ipse timeret,
Cessisset studium armorum, fera bella quiescent,
Pro lituis citharæ, pro telis plectra iuuarent,
Ac sole Veneris torquerent pectora curæ,
Pomiferam dominæ ante domum, myrtetaq; culta
Suspendit clypeum, ac tentoria fixit inermis.
Ipse deos, ipse heroas, suspectaq; ponti
Numina, riualisq; timet cocytidas umbras:

I n primis facie insignes, nitidaq; iuuenta
P astorem Penec tuum, Atlantisq; nepotem,
N eu dulcis citharæ studium, neu carmina longè
P ræferrent: dolor ingeminat, quòd uterq; pharetrā
E xercet, quòd tantum alter uirtute palestræ
P olleat, hæc miseris urebant pectora curis.
Q uid non cogit amor? furtim dcus æthere ab alto
L abitur, obscuras Ciconum & peruenit ad oras,
I gnotusq; premit uirosæ littora ponti.
H ic legit quicquid ualles, & prata ueneni,
Q uicquid habent colles, aconitaq; plurima carpsit,
Q uæ contusa simul, geminoq; intersita saxo
D efodit, clypeumq; super, super indidit arma.
N ec multum pòst effluxit, quum prodiit ingens
E saxis fera, prouerrens & littora cauda,
E t cœlum scedans squalore, & numina flatu,
V t iam cœlicolæ mortalia fata timerent.
S ensit & ipsa malum, formæ sibi conscia, cultrix
I dalij, summoq; super de culmine tecti,
N e tanti noua causa mali ferretur, ibi omnem
A mbrosiæ uim diffudit, sparsitq; per auras
D iuini roris succum, extinxitq; uenenum.
T um superi fremere in Martem, accusare tonantem,
P ræcipitem quòd non cœlo iecisset ab alto,
A ptabatq; pater telum, uetueret sorores
F atorum memores, quòd prælia sæua Gigantum
H uius ope extinguenda forent, quòd brachia monstri
Et caudæ

E t caudæ telum letale, quòd ora ueneno
A rmata indueret Mauors, quibus inclytus armis
S terneret anguipedes diuerso vulnere fratres.
I uppiter attonitum ad sese uocat, & lethæi
G urgitis admonuit. Tum Mars iraqué, metuqué
I nstinctus, cauda apprensum, deciesqué rotatum
A ëra per uacuum patrijs allisit in aruis
N igrantem: trahit iccta graui de uerbere hiatum
T erra tremens, patuere imi claustra abdita auerni.
O briguit nepa, datqué atrum de gutture uirus,
M ox repit terræ insinuans, cauaqué antra sequuta,
S ucceditqué Erebo, stygioqué in littore sistens,
I nfecitqué & aquas tabo, & foedauit arenas,
A t manes trepido fugère in tartara cursu.
H inc deus admonitu Parcarum, & sorte futura
B ellorum monstri effigiem, atq; horrentia membra
A rmauit flammis, acuitqué in uulnera caudam,
O raqué, pectoraqué, & mimitantem incendia uentrem.
H æc ait, & madidis somnus se sustulit alis,
P ermansit signo uirus, quod pectora longè
N atorum referunt: hinc his periuria cordi,
E t fraus, insidiæqué, & amor sceleratus habendi,
A rmatumqué dolo facinus, tinctiqué ueneno
C rateres, carmenqué, nocens, uisqué insita ferri,
E t scelerum longè infamis per corda libido.
A t quibus in primo nascentibus affuit ortu,
N on his dexteritas rerum, non mentis acumen

D efuerit, uerum ira ingens, & pectoris æstus,
E t uarij exagitant motus, multumq; fatigant
A duersa, & tamen hos felicia fata, potensq;
E uentus manet, ac sobolis iucunda propago.
A tq; utinam non & patria tellure relictæ
E xternas quærant urbes, non prima sepulchro
P ignora dent, non ob ueteres certamen amicos,
D amnaq; & immensos subeant quandoq; labores.
N am quum de summo nascentibus affuit orbe,
D ifficiles animi mores, sed fortia præstat
P ectora, sed magno claros extollit honore
E x humili persepe loco, dominiq; potentis
S ubleuat officio: tamen & consortis acerbum
F unus, & indignos affert de prole dolores,
N ec patitur certa errantibus consistere terra.
E fferet uxorem optatam, primosq; hymenæos
L ugebit, cui Maurysio de littore caudam
V ibrarit nepa fatiferum iaculata uenenum.
N on tamen ingenio deses, non pectore segnis
I pse geret magna commissæ negocia cura.
D ecumbet terra ignota, cæloq; alieno,
E t cadet infelix uiolenta cæde preemptus,
S iue repente ruens fâto rapietur acerbò,
Q uanquã prima gerens, & magna negocia primus.
E x imo cui sorte loco se Scorpius offert
A rmatum, ipse ima minitans fera uulnera cauda,
F raude potens, nitensq; astu, dominoq; superbus,

Quando

Quando etiam socio iunxit sua tecta sub antro.

Dic, ô dic age sancte senex, dic maxime Chiron:

De Sagittario.

Nam te fama tenet stellis radiare sub istis:

Dic age, quæ te causa polo, quis uel indidit astris,

An ne alius tanti letetur munere signi.

Sic ego, sic placido cœpit pater optimus ore,

Educens antro caput, et nitido igne coruscans:

Saturnus pater, at genitrix mihi Phylliris, una

Nympharum, quæ nimborum in montibus herbas

Carpebat, succosque premens miscebat, et ægris

Arte sua præstabat opem, quo munere patrem

Traxit in amplexus, quamuis formosa, nec ulli

Cederet aut facie, aut longis spectanda capillis,

Quumque hominum thalamos fugeret, ui comprimit illam

Clausus equo deus: hinc partem prognatus equinam,

Qua genuit, refero: matris pars rettulit ora.

Hæc puerum instituit cithara, docuitque per artem

Cogere sub numerum uerba, atque innectere chordis,

Potest etiam succos herbarum, usumque medendi,

Et curare manu uulnus, cantumque leuare.

Sæpe etiam Aonides fusæ cum matre per herbas,

Diuinos lufere modos: hæc carmina nobis

Monstrarunt, hæc cœlicolas placare colendo,

Et sedare animos, et uincere dura ferendo.

Nec uero pater accessit, quum fortior ætas

Abiecit nati curam, nam uiuere parco

Monstrauit, rectumque uiam, sortisque futuræ

A dmonuit memorem, præsentem expendere casum,
 I ustitiamq; sequi, & grata pietate parentes.
 H æc seruans alios monui, in primisq; deorum
 I pse memor, sacro mortalia pectora cultu
 F ormaui, & castas respersi frugibus aras.
 I nde deos mihi concilians, diuertit ad antrum
 S æpe meum Clarius uates, auiumq; uolatus,
 E t uoces didici, quid'ue exta tremmentia ueri
 P ortendant, feriat neruo quo missa sagitta
 C erta modo, didiciq; uias, coeliq; meatus
 H ospite Mercurio: quin & monimenta reliquit
 D igna deo, plectrum auratum, citharamq; sonantē,
 C ui septem geminae radiant per tympana chordæ.
 I psa ebore intertexta, auroq; interlita, cælat
 C ustodis monstri languentia lumina uirgæ
 A t tactu: redit in propriam Iò uersa figuram.
 T alia narrabat senior, subitoq; retexens
 A uratam chlamydem: sunt hæc sua præmia laudi,
 H oc, inquit, meritum uirtutis, & exerit arcum
 I nsignem stellis, claramq; sub ære sagittam,
 I nsignemq; manum, cubitumq; insignibus astris.
 E t caput, & fuluo radiatum sydere pectus,
 G enuaq; tergoraq; & fulgenti uellere caudam.
 M oxq; subit postrema dies, atq; ultima uitæ
 H ora mihi, finisq; aderat iam certa senectæ.
 S icut eram pater omnipotens circumdedit actum
 C andenti nube, & sublatum ad sydera uexit.

Astra

Astra micant, candet nubes circumdata membris,

Aetasq; in uiridem mutata est cana iuuentam.

Quin & concilio fratrem, numeroq; deorum

Iuppiter optasset, ni pars obstaret equina,

Quod simplex natura deum: tamen aurea iunxit

Tecta meis: iuncta est & fratris regia fratri.

Hoc olim signum, ac minitanti uulnera cornu

Semihominem, coeli praesertim hac parte locauit

Iuppiter, ut uidit tetra mauortia cauda

Monstra polo furere, & stellas foedare ueneno.

Armauitq; manum neruo, celeremq; sagittam

Addidit, immanemq; feram, caudamq; rotantem

Sectari iussit telo, atq; infigere costas,

Si qua unquam positis cessisset bellua claustris.

Hinc primum caelo admotus, flammisq; coruscat

Centaurus: posthac etiam me parte recepit

Fraternae pietas curae, meritumq; laborum.

Quinetiam precibus matris, studioq; sororum

Anidum, cantata etiam ob certamina diuum,

Resq; hominum bello illustres, & fortia facta,

Virtutesq; laboresq; & decora ampla uirorum

Aurato in coelum curru, atq; in nube serena

Ustulit, & mecum hoc templo sacrauit Honerum,

Praestantemq; tuba, & uincens carmine cecinos,

Ac matrem insigni referentem uoce Camoerum.

Accepi uatem hospitio, letusq; libensq;

Cantorem ueteris belli, ac pugnacis Achilli,

Quem puerum cithara institui, docuiq; uel arcum
 Lunare, ac pugnare pede, aut certare quadrigis,
 Extinctum hic cecinit, cantuq; ad sydera uexit,
 Post Veneris natæ precibus, meritoq; fauore
 Aeneæ indigetis, magnoq; instante Quirino,
 Insignitum astris, fulgentem in nube Maronem
 Iuppiter his tectis, nostraq; in sede locauit.
 Hic ubi bis senis circum redeuntibus annis,
 Instituitq; dapes pater, & carchesia libat,
 Titanum pugnae memor: hi certamina uoce
 Ingeminant: plausu resonant caua tecta sonoro.
 Mirantur superi uates, & carmina totis
 Auribus arripiunt. Tacito tum corde Meletes
 Lætatur, tacito lætatur pectore felix
 Mincius, & liquidis irrorant atria lymphis,
 Pocola q; effusis tergunt argentea riuus.
 Nenero nostri patria ignoretur Homeri,
 Vergilij aut iaceant proprio sine honore parentes:
 Illi Aon patria est: genitum mons suscipit antro,
 Eduens nemore in lauri, dulciq; liquore
 Castidæ, alternoq; sinu fouere sorores
 Pieriles, cantuq; leuem induxere soporem.
 Mincius hunc genuit conceptum ex Andide nymphea,
 Quam Phoebe sociam, atq; anguis de uulnere tardam
 Commendat Mantoi, furtim sed coeruleus amnis
 Linguentem, & sola tacitus sub rupe iacentem
 Impleuit. Postquam ex utero iam prodiit infans,

Quo

Quo partus lateat, denso pater ipse salicto
Occultans (ut forte locis habitabat in illis)
Pignora sollicitæ commendat chara Melissæ.
Hæc natum gremio excipiens, flauentia mella
Instillat puero, & dulci rore illinit ora.
Ille faui ducens tenerum de nectare succum
Paulatim somno capitur, circumq; frequentes
Oræ uagantur apes, lectumq; è flore liquorem
Intingunt labris, & rore madentia fingunt.
Atq; hunc cœrulei nantem ad uada nota parentis
Nereides (nam forte Pado procul æquore nabant)
Inspectum rapuere: aderat tum candida Siren,
Quæ uocis merito, & blandæ modulamine linguae,
Formosum dono puerum tulit: inde per altum,
Sublatumq; humeris, ponto plaudente ferebat,
Littora finitimo repetens coniuncta Veseuo.
Hæc puerum instituit cantu, ac mox capta pudore,
Arsit, & assuetis uouit malesana sub antris:
Parthenias iuueni nomen de uirgine mansit.
Nec temere huic signo tantum tribuisset honoris
Iuppiter, iratus ni contra tela Gigantum
Centaurum indueret: nanq; arcu corpora letho
Anguipedum bisseña dedit, bisseñaq; equinis
Cæcibus, & toto uictor discurrit olympo.
Hinc etiam natura Iouis sub sydere mansit:
Nam recti studium, atq; animi præstantia magni,
Et fratrum commendat amor, uisq; insita cordi

D ulcis amicitiae: stimulat generosa cupido
 N ominis, ac precium famæ, & certamen honoris,
 A rcitenens quos ipse suo tutabitur ortu.
 I udicijs iisdem insignes, opibusq; operaq;
 Q ui prodesse uelint alijs, qui uincere norint
 C ertantes, quiq; & lucris amissa repensent
 R ursus, & aduerso fato dispersa reponant.
 Nate uides quid certa fides, quid docta senectus
 P romittant: meruit cœlum, noua sydera Chiron
 E ffulsit, certantq; deo cœnante poëtæ
 I n laudes, dijq; ingenijs præstantibus assunt.
 F ata hominũ, cœliq; situm, & sua numina monstrât.
 N anq; heros sæpe Andæus Simoëntida diuam
 I nuiſens, thalamo geniali exceptus, & aula,
 C olloquio fruitur dominæ, Charitumq; choreis
 I mmistus canit Aeneam: tum sedula mater
 I ncingitq; comam frondenti & tempora myrto,
 I nuitatq; hortis, ubi mollis amaracus illum
 F loribus, & dulci spirans complectitur umbra,
 I nde sinum pomis onerat Pometia, & ipse
 A utumnus spolijs ramorum, & fructibus implet,
 A mbrosiæq; flumint per prata uirentia riui.
 I am primo quoties cœlo fulgentia Chiron
 O ra effert, quicunq; nouas in luminis auras
 P rodierit, quantum ille maris? quot flumina obibit?
 Q uæ terræ errantem excipient? quos uiderit hostes?
 E t tamen insperata etiam patrimonia adibit,

Publicaq;

P ublicaꝫ inspecta geret ipse negocia cura,
I ngenio bonus, atq; artibus instructus honestas.
E rrores etiam uarios, hostemq; potentem
I ndicat, insidiasq; & multa pericula, cælo
S i medio aspiciat: patrimonia perdit, & idem
R estituens aliena dabit, studioq; fideli
I ungit amicitias, conceptaq; fœdera seruat.
E xercens habile ingenium, & mentē aptat agendo.
S æua tamen pueri tela, immanemq; pharetram
I rati ciet, atq; incensos uentilat ignes,
P erq; oculos placidum demittit ad ossa uenenum,
I ncolet externas urbes, peregrinaq; tecta
I actatus fato, tandem patriamq; suosq;
I nuisset, diuū ipse memor. Sed pectora curæ
E xagitant, & sæpe dolor per corda recursat.
S entiet iratos hostes, cladisq; suorum
E xitij aut fratrum, magni seu causa pericli.
I lle quidem occiduo Chiron cui mergitur astro,
H unc cœli fauor arridens, hominumq; fauorem
C oncilians statuit templis, & præficit aris,
I ngenijq; bonis, atq; artibus ornat honestis,
C ui fauet ex imo senior Centaurus olympo.
Q uin dulcis natorum amor, & iucunda propago
F elicem efficiunt: nam quamuis pignora prima
E fferat, optata rursum noua gaudia prole
S uscipiet: cumulabit opes pietate suorum,
D ebeat ut charis censum, et bona parta propinquis.

M ulta etiam in superos pietate utetur, & aris
P lurima pro meritis persoluet uota, benignos
T hure deos ueneratus, & igne calentibus extis.

Hoc signo sese cœlum regione sub ima
P ræcipitat, mergitq; cauo nox atra profundo,
H ibernumq; latet cæcæ caliginis antrum.
V ltimaq; obliqui squalet procul orbita mundi.
Q uò postquam Sol præcipiti uertigine merusus
D ecliues impegit equos, languensq; madensq;
D ecessus curru, & longarum errore uiarum,
S istit iter, pronaq; caput ceruice reclinans
D emersos spectare locos timet, inde supinos
A ttollens oculos, elato lumine cliuum,
I ngentem latè cliuum timet, & suspirans
S uscepti queritur tantum supercesse laboris.
R ursus ut æstiuum cliuo rediturus ad axem,
H inc lassos instaurat equos, & firmat eunteis.
N os quoq; decessos operum, rariq; laboris
H ortatur Sol ipse operis dux, sistere currum,
E t iuga fumanti taurorum demere collo.

IOAN.

IOAN. IOVIANI PONTANI,
Vrania, siue De stellis, ad L. Franci-
scum filium, liber III.

V ce noua bonus annus eat : iam suspi-
ce nate

R oranteis Phaëthontis equos : en au-
rea cano

P urpureos aurora sinus de gurgite tollit :
C arminis hæc nostri fuerit dux. Sic tibi coniunx
P erstet in amplexu placido, uiridemq; iuuentam
I nduat, & sit nulla tuis iniuria tædis :
S ic nati sacros manes, sic Memnonis umbram
A les ab antiquo celebret uenerata sepulchro.
P ande uiam qua Solis equi, quaq; orbita currus
L uciferi assurgit: tibi enim, tibi credita primæ
C ura foris, tu mane nouos ad frena iugaleis
E xagitas, lucemq; cauis è postibus effers,
V nde dies toto passim diffunditur orbe.

Bruma tibi ueteris finem, nascentis & anni
P rincipium dux certa dabit, quo tempore Phœbus
V ltima Centauri peragrat momenta biformis.
M ox celeres impellit equos in cornua, quîs se
A rmatum ingentis cliui de limine primo
A egoceros offert : hæc incunabula Solis,
S urgentisq; anni prima est infantia, dum se
I nduit in uires paulatim firmus adultas,

P hryxeiq; premit radiantia uellera monstri,
 E t lucem, noctemq; pari discriminat hora.
 A tq; hinc digrediens animis iuuenilibus usus
 I nsultat cœlo, spacijsq; ingentibus actis
 V ix aliquid tenebris linquit, fessosq; iugaleis
 S istit, ab æstifero spargens incendia Cancro.
 H inc sensim lux surripitur, tenebrisq; malignis
 C edit fessa dies, tamen ut consistere contrà
 A udeat, impressis figens uestigia Chelis.
 S ed mox prona fugit, uiolenti excussa ruina,
 E xuperantq; hyemes, passimq; horrentibus umbris
 S qualescit cœli facies, quum luce repulsa
 I ngeminat nigras nox importuna tenebras,
 E t cadit infelix æuo uariabilis annus.
 I pse tamen redit in gyrum, uiresq; resumat
 I mpiger, æterno semper remeabilis ortu.
 H inc mortale genus passim cadit usque resurgens,
 P er species tamen, atq; æuo reparabile durat.
 P er te nanq; hominum generi lux optima surgit,
 P er te Sol terris iteratos suscitât ortus,
 A nnuaq; ingenti parat incunabula mundo,
 L ætaturq; nouo surgens infantia cœlo.
 T e uero horrendum cornu, caudaq; minacem,
 P ræfecit cœli foribus prudentia diuûm,
 I anitor & fato positus magna hostia seruas
 P arcarum monitu: nanq; olim astante deorum

Concilio,

De Capri-
cornio.

Principium Capricorne tibi debetur & anni:

C oncilio, legesq; orbi dicente senatu,
T alia constanti cecinerunt uoce sorores,
F ata colo, rerum ac seriem quæ pollice ducunt:
C œlicolæ seruate fores, uigilesq; locate
L iminibus, furit iratis noua bellua terris,
F œdare afflatu cœlum, atq; irrumpere olympo,
A c thalamis reptare deûm, & sparsisse ueneno,
I am postes, atroxq; irrumpit limina Python,
S parsaq; torpenti liuescunt hostia tabo:
I am manus Anguipedum, cœloq; irata iuuentus
I nsultat portis, iamq; ex adamante securim
P orphyrios quatit, & postes diffringit apertos,
I mmittitq; acies Briareus, & agmina densat.
H as uoces fuseq; comæ, lachrymæq; sequuntur.
A ttoniti fati superi in discrimine tanto,
D iuersas agitant uariato pectore curas.
A c tandem è multis una hæc sententia sedit:
C urarent seniorq; pater Saturnus, ab æuo
I am sapiens, Marsq; armipotens, cui pectora bello
A ssuerant, ne quid portis fraudum'ue, mali'ue
A ccideret, ne qua cœlo uis extera obsesset.
C ustodes lecti foribus tentoria figunt,
C astra locant, uigilemq; suum in statione recensent.
M ulta quoq; inter se uaria ratione uolutant,
D um senior custodem erebi, triplicemq; latratum
C ommemorat: placuit cœli quoq; limina monstro
H orrifico armare, & terrorem adiungere claustris,

A c subito in Libyes fixerunt lumina terris.
 E cce uident Nomadum in cāpis Tritonida ad undā
 E rrantem, ac gemino cornu capita hirta ferentem,
 S quamosaq; feram cauda, atq; horrentibus armis,
 S ulcantemq; arua, & pedibus iuga celsa prementē.
 I llicet accitam cœlo, flammisq; micantem
 P ræficiunt foribus, radijsq; ardentibus armant,
 L iminaq; ignito uallant sibi credita monstro.
 C ui nares efflant candenti è sydere flammæ,
 E t caput, & ceruix geminatis ignibus ardent,
 C ornuaq; hirsuta spargunt incendia fronte,
 C ui pectus radiat flammis, uenterq; pedesq;
 E t clara innumeris scintillant terga fauillis.
 A ccenditq; globos flammæ in uulnera cauda,
 Q ua quondam Cœum implicitum, deciesq; rotatum
 A mbustum flammis, & tinctum membra ueneno
 I n mare prouoluit, Cœoq; ruente fauillas
 C ontraxere auræ, incensusq; incanduit aër.
 V nde hodie ueteris remanent uestigia flammæ
 N ubibus in medijs, quoties aut fulgurat aër,
 I gneæue ætherios percurrit linea tractus.
 N ec uero non & pelagus quæ corruit ardens
 A nguipes obstrepuit flammis, strinxitq; fauillas,
 I ntortumq; hausit fumanti gurgite monstrum.
 H orruit oceanus uisum, obriguitq; capillis,
 S pumeus eq; humeris tremulo delapsus amictus
 M ox ira accensus fumantem, æstusq; uomentem

Percussit

Percussit saeuo lacerum sub corda tridenti
Vulnere, quo (nanq; hæc inerat uis insita telo)
In squamas abiit cutis, atq; è corpore tanto
Prodijt immanis scopuloso tergorè Pistris.
Ast umbra infelix erebumq; & opaca subiuit
Tartara, ferratasq; domos: ibi uincta catenis,
Ambesoq; trahens adamantina uincula collo,
Fert montem fumantè humeris, ruptatq; caminos.
Hinc igitur Sol ipse uias orditur, & æquis
Passibus incedens medio se temperat orbe.
Non laeuum dextrum'ue petens latus. Annuus inde
Huc redit, assuetumq; iter, assuetosq; labores
Instaurat, portisq; nouus bipatentibus exit,
Victricesq; rotas cliuo summittit anhelò.
Hoc igitur signo genitos curæq; laboresq;
Exercent, cultusq; soli, terræq; domandæ,
Hos dulces uerborum auræ, teneriq; lepôres
Delectant. Sed multa tamen mendacia uanos
Efficiunt: neq; enim dictis constantia perstat.
Quinetiam foedi mores, urensq; libido
Sollicitat cupidas mentes, studiumq; nocendi.
Nam quibus in primo surgens apparuit ortu,
His superat res ampla domi, sed sponte per orbem
Visendi studio allekti, peregreq; uagantur,
His amor in teneras succendens corda puellas,
Subijcit imperijs dominæ. Verum arida postquam
Desæuit sitis, & longè exatiata libido est,

S ectanturq; odijs, & iniqua uoce laceſſunt.
 D egener his animus, ſed mens ſamulata deorum
 O bſequijs, precibusq; aras, ac templa fatigat.
 V erum inſtructa dolis, fraudemq; in corde uolutans,
 I ngratisq; operas ipſi, & benefacta locabunt.
 A t ſamæ precium nobis, & gloria creuit,
 Q uod medio fulſit radians Capricornus olympo.
 H inc etiam ſecreta poli, atq; occulta deorum
 P anduntur, uarijsq; manent accommoda rebus
 P ectora, & ingenio quaſitum nomen ab ipſo eſt.
 H inc multis alimenta damus, noſtroq; ſouemus
 P reſidio, & magnis primi quoq; præſumus actis,
 E t primi ueterum colimus monimenta uirorum.

Pronus ab oceano mentis portendit acumen,
 I ngeniumq; capax, & ueſtigantia longè
 C orda, ſed occultos languenti in parte dolores
 C orporis, aut animi uarios denunciat æſtus,
 C riminaq; inſidiasq;, grauiq; pericula damno.
 E quibus emergit tandem, placideq; quieſcit.

Sede iacens ima patrimonia uertit, opesq;
 A lternat patrias, proprijs quas uiribus inde
 C olligit, & diti peragit ſua fata ſenecta,
 A c ſibi uel natos alienæ ſtirpis adoptat,
 A ut prolem ignoto genitam de ſemine tollit.
 A tq; hæc hiberno præſtat Capricornus ab antro.

De Aqua-
rio.

Hinc tener humenteis reſupinat Aquarius urnas,
 A c, mirum dictu, riuos è ſydere fundit,

Ipſe

I pse puer (sic fama refert) gratusq; tonanti
M armorea miscet rorantia pocula dextra,
A tq; deos rara trahit ad spectacula forma,
I nsignisq; auro, stellisq; micantibus ardens.
N anq; comam geminis circum caput implicat astris,
E t latos humeros duplicato sydere, & ambas
I nsignitq; manus, niueamq; ad pectora mammam,
A tq; utrunq; genu, cubitumq; utrunq; pedesq;
N ec non & lumbo, nec non & crure refulget
S ydereus puer, & roseus per membra coruscat
F ulgor, & auratis scintillant ignibus artus.
Q uin dextra, laeva; hinc illinc stellifer amnis
L abitur, & fuluo radiat fluor aureus imbri,
I ncensasq; uehit sinuosum flumen arenas.
C uius ad exortum, primoq; à fonte renidet
S tella micans, unde irriguus deuoluitur amnis,
M uscosumq; patet pictæ testudinis antrum,
N aiadum thalami, dulcesq; ad furta latebræ.
I n primis habitat mollis lasciuiæ tectis
N uda genu, petisq; oculis inuitat amantes,
E t præfert niueas rosea ceruice papillas.
S ic uobis Nymphæ æternum sit ludere in antro,
N aiades Nymphæ, sic ipsa ad gaudia certus
A sit amans, stetq; intacto sub fœdere lectus,
E t primi semper maneant in amore calores,
D icite (nam memorare iuuat) quæ syderis huius
C ausa, quid æterni manent de sydere fontes,

Quo mecum uestri maneant cum carmine honores.
Hoc signo statuit portas natura secundas
Aetheris, & coeli posuit simul altera claustra
Aduersus rapidum Pythona, irasq; Gigantum.
Præficit is famulum egregium Saturnus, & ambas
Seruantem portas tuta statione locauit.
Ille ut erat cura uigilanti, & uiribus amplis,
Præmunit fossa uallos, & flumina fossæ
Addit, & immittit uiolenti gurgitis amnes.
Tentanteis igitur muros, & moenia longo
Ariete quassanteis, & ui rapida arma mouenteis
Anguipedes, coeloq; faces inferre paranteis,
Diluuium immergit iuuenis. Nanq; aggere rupto
Fossarum, immisit rapido torrente fluentum
Vndiuagum, quo latè ingens sub uertice torto
Absumpta est legio, & rutila natat agmen in unda.
Atq; ibi tum in geminos diducens se ipsa rotatus,
Altera spumofum Alphestem, fluctusq; uomentem
Aëra per uacuum nimbo comitante per auras
Præcipitat. Ruit ille, ruens atq; imbribus auras
Imbuit infectas, pluuiosum atq; aëra nimbis,
Vnde æterna manent imo uestigia coelo,
Imbrisq; & pluuiæ, & torquentis fulmina nimbi.
Afflictus tandem scopulosis montibus ingens
Ingentem latè sonitum dedit: inde liquefcens
Soluitur in latices, generosisq; amnibus auctus
Eridanus, flauis in pontum erumpit arenis.

Alphestisq;

A lphestisq; alpes traxere à nomine nomen.
A ltera præcipitem Minanta per æra obustum
F ulminibus iacit. Hic obliquo tramite raptus
C oncipit humenteis austros, quibus actus & ipse
A ethiopum per summa iugis inflixit acutis.
Q uà iacuit uomit is largos de pectore fluctus.
T abescunt & mox artus, ac margine longo
N ilus it, ignotas noto uix fonte per urbeis,
I ntrat & Ionium septeno gurgite pontum.
H is actis postquam cœlo pax parta tonantem
A dmonuit decoris tanti, gratusq; senatus
D ecreuit meritis factum illustrare trophæis,
E ffulsit stellis iuuenis, diffulsit & amnis
C onspiciuus, facinusq; manet regalibus astris
P erpetuū, & magni celebratum est nomen Aquari.
V nde deūm sibi præsidium discrimine in arcto,
Q uanquam nulla hominū superat spes, alite dextro
S entiet, ac magnum diuina sorte periculum
P eruadet, quicunq; oriens orientis Aquari
F elicet radios, & amicos uiderit ignes.
I lle bonas arteis solers tractabit, opesq;
I nde parans, dabit & multis alimenta ministris,
E t multos parto pascet, magnoq; fauore
I unget amicitias, primorum ex urbe uirorum.
M unera quinetiam scriptis commissa tabellis,
S iue deūm in templis, & sacra negocia curans
S entiet inuidiæ uulnus, liuentiaq; arma.

Perdet opes, parta amittet, quæ uiribus usus,
 Ingenijq; bonis facili ratione repenset.
 Qui si de medio nascentem aspexerit orbe,
 Fuderit & liquidos amnes de culmine summo,
 Diuitiæ undabunt illi, rerumq; paratus,
 Affluet & multa quæ sita pecunia cura,
 Publica dum tractat, peragitq; negocia solers
 Propter aquam, studet aut rebus non segnis aquosis,
 Regibus aut placet, aut dominantum limina seruat.
 Sed nec certa fides undis, & flumina sæpe
 Finitimos populantur agros, egressaq; ripis
 Dant stragem, & miseri frustrantur uota coloni,
 Dum sata, præcipitemq; trahunt spem gētis, & anni.
 Fert & opes, adimitq; datas Atlantide ab unda,
 Lucraq; damnaq; mutato de sydere præbet.
 Atq; utinam quæcunq; illi sua contigit uxor,
 Seu uidua, & primi thalamos defuncta mariti,
 Seu uirgo, furtim illecebras quæ nouit amantum,
 Siue anus, & penso quæ dudum assuevit herili,
 Concordeis agitet tædas, seruetq; pudorem.
 Nil illi gratum à socijs, gratum ue ab amicis
 Speretur, sterilem ipse fidem frustra; dolebit,
 Si quem deuexo nascentem uidit ab orbe
 Idæus puer, & liuenti infecerit amne.
 Hinc fluuios & stagna timens, non æquora tentet,
 Tyrrenó ue ausit sese committere fluctu.
 Inuidia iuuenem infecit Saturnus, ut olim

Deformem

D eformem se æuo, atq; effoetum uiribus, & iam
I nualidumq; artus, & squalida membra rigentem.
A st illum facie insignem, & florente iuuenta,
A cuidit placidis ætatem ducere curis,
C aptantemq; umbras, & agentē ad plectra choreas.
H inc signo mansit liuor, quem pectora longè
N atorum referunt, manserunt ocia, inersq;
M ollicies, animusq; ignaua degener umbra,
Q uod signo Cytherea dedit: nam sedula crinem
D um lauat, Eridaniq; caput depectit ad undam,
H anc grauior dictisq; senex incensus amaris
A ccusat, quòd nulla coli, quòd sola decoris
C ura sit, atq; uni tantum placuisse laboret
P ascenti niueas prope Nili flumina uaccas.
T ristius hoc Veneri nil unquam contigit, & se
S urripiens, irata comam dispersit, & amne
I n medio iecit strophium, & cum pectine gemmas,
A urea quīs nitidum religabat fronte capillum.
A tq; ait hæc: Quantum ille senex durusq;, rigensq;,
Q uantum tristitiæ simulato in pectore cælat,
M ollescant magis hoc illis sensusq;, animiq;,
I nq; uiri speciem referant sine honore puellam,
Q uicunq; hoc geniti signo se hoc amne lauabunt.
D ixit, & in geminos flexit uestigia Pisces.

Excepere deam famuli, ac lenire dolorem
C ontendunt: simo cœpit sic alter ab ore:
T empore quo genita es, conchaq; imposta nitenti,

De Piscibus.

Nos Paphon, & charæ prouectam ad littora Cypri
Detulimus, salsos & iuncti enauimus amnes,
Cæcula uerrentes sinuatis æquora caudis.
Intereanos ipsa manu mulcere, iugaleisq;
Appellare tuos nobis, & amaracon ipsa
Porrigere, & blandum ambrosiæ instillare liquorẽ.
Quinetiam mutis uoces & uerba dedisti
Reddere, & ingentem fando lenire laborem.
Ipsa loquebaris. Tumidi subsidere montes,
Atergo spirare auræ, atq; impellere fluctus.
Crispabat tibi tum molles leuis aura capillos.
Illi perq; humeros uolitant, perq; ora recurrunt.
Colligis ipsa leui digito, ad frontemq; reponis.
Tum passim læti ex oculis spirantur honores,
Scintillantq; genis ignes, tremulumq; per æquor
Irradiat, niueo fusus de pectore candor,
Cæculaq; undifluæ ludunt sub stagna papillæ,
Visendi studio incinctæ funduntur ab antris
Nereides. Stupet hæc teretes mirata lacertos:
Illa manum insignẽ digitis: pars oscula. At omnes
Torpescunt, placidos flectis quum lenis ocellos.
Occurrunt hinc Tritonum chorus omnis, & omnis
Æquoreus grex, excultum dum sedula carmen
Concinis, argutæq; fauent concentibus auræ.
Cantantem taciti excipiunt stupefacta iuuentus,
Immotosq; tenent modulata ad carmina uultus:
Mox incensa oculis, roseisq; incensa labellis

Concipiunt

C oncipiunt flammās uenis, certantq; canenti
O scula quis rapiat primus, quis pectora tractet.
R isisti, teneraq; manu iaculata sagittam
C ertantes fixisti, atq; ipso uulnere transfers
C onceptum in Nymphas iuuenili ardore furorem.
I llicet inuadunt socias, fusiq; per æquor
I lle suam rapit, illa suum complexa, per undas
L udit, & argutis resonant uada salsa cachinnis.
I psa inter medios ueheris placidissima lusus.
T hracius hæc: udo Notius sic subdidit ore.
Ipsa memor dea quum tenerum nilotide in herba
P astorem ad lusus, & munera grata petebas,
N os te per proni deuectam fluminis undas
T ollimus, & nota latantem sistimus umbra.
I psa memor tibi quum ripa ulteriore lauanti
I nsperatum adeo iuuenem, totiesq; uocatum
A ttulimus iaculo insignem, atq; è cæde madentem,
A uulsumq; apri caput à ceruice ferentem.
I ste improuisam amplexu donauit, & apro,
O sculaq; in roseis fixit malesana labellis.
E xanimis cadis, exanimem fouet arctius, oriq;
A mbrosiæ inspirans auram, & de pectore florem
I dalium reuocat, reuocataq; pectore blando
E xcipis, & mollem amplexu dum nectis amantem,
H uc illuc cupida ex oculis incendia iactas.
Q uis passim toto caluerunt flumine pisces,
A rsit & ipse imo septemplex gurgite Nilus,

A c Nymphæ insolitos antris sensere calores.
Mox & Acidalio lauisti rore madentem,
A cuiola superinstratum, roseoq; cubili,
T ecum sublata duxisti ad gaudia ueste,
C andidaq; assueta nituerunt membra sub umbra.
M urmuraq; insonuere: sopor mox iunxit amantes.
N ec non ipsa animo repetens conuiuia magni
O ceani, mensasq; paratas littore Hiberno,
S cis dea cœruleas nobiscum nasse per undas
T yrrheno in magno, & Tartesiaco secessu,
D um tecum diuūm acceßit genitorq; tuusq;
I psa etenim complexa patrem Piseide terra:
N anq; aderas quum lecta domi Pelopeia iuuentus
C ertabat, plausuq; Helis, ripaq; sonabant
A lphæi, bimarisq; Isthmos, uicinaq; ponti
L ittora: tum complexa patrem, supplexq; rogabas,
L inqueret aërios tractus, axemq; tonantem,
E t tecum bijugo sulcaret cœrula pisce.
A nnuit is, placidusq; suæ dedit oscula natæ.
E rgo ubi ad Hesperios superato marmore portus
V enimus, auriferiq; Tagi nos regia cepit,
N ereidum chorus hic omnis, uiridisq; iuuentus
O ceani, madidiq; amnes, tacitusq; senatus
A stitit, ipse parens undarum, & rector aquarum
T er dominum ueneratus, ibi clamore salutant
C ertatim populi, atq; imo plebs acta profundo,
B uccinaq; insonuit, rauco & tuba concava cantu:

Quo

Q uo sonitu superi acciti dum forte morantur,
A pproperant: mensæ appositæ: sedet autor olympi
I n medio: accumbunt alij certo ordine reges:
L uxuriantq; dapes, & uina liquentia rorant.
N aides his centum incinctæ, totidemq; ministrant
N ereides: uacuis sunt muta silentia in antris.
A t postquā summotæ epulæ, mensaq; secunda,
L uditur, ipsa patri pomum, & carchesia libas.
L ibantis conuiuæ oculos, atq; oscula, & ipsos
C andentis dextræ articulos, limbumq; fluentem
M irantur: calices Marti cecidere remissi,
D um stupet, inq; genis hærentia lumina figit.
I nducis mox & choreas, medijsq; choreis
A ura leuem tunicam suræ subduxit: ibi ille
E nituit plantæ decor, atq; argentea nudi
F orma pedis, fulsitq; genu pars prima nitentis,
Q ualis nocturna fulget tuus Hesper in umbra,
D um tenuem plantæ acclinans inducis amictum,
A c femori pudibunda times: saliere papillæ
P ectore de niueo, ac rarum decus aëra lustrans
P ræstrinxit spectantum oculos, textiq; ruborem,
Q ui tibi per niueos furtim surrepserat artus.
H ic finis choreis: citharam mox aurea sumis,
I nsigne & plectrum gemmis, chordasq; sonanteis,
I psa leui digito sensim tangisq; premisq;
A c uocem neruis, digitis quoq; carmina nectis
E modulans. Siluere auræ, siluistis & undæ,

V enistis q̄; aliàs immotæ, ad carmina cautes.
 I am sopor inductus cantu compresserat ipsos
 C onuiuas : tum docta lyram, tum fila recurris,
 A tq; abigis uolucres uarianti pollice somnos.
 T um natam pater amplectens his uocibus infit:
 C onsensu superũ summo, æquorei q̄; senatus
 D ebetur formæ precium, & decus omne, tibi q̄;
 C oncedant & Nereides, concedat & æqua
 P allas, & ipsa meo ponit quæ membra cubili,
 V na inter q̄; deas, & formosissima Nymphas.
 E cce tibi cithara q̄; potens, dux ipse choreis
 C oncedit Phœbus, citharam quoq; tradit habendã,
 I ntextam q̄; auro, & daphneide fronde uirentem.
 E cce tibi faciles cedunt in carmine musæ,
 E t tua frondenti circundant tempora myrto,
 V na & forma, una & choreis, & carmine princeps,
 E t mihi felices inter charissima natas.
 L audantem plausu excepit Mars: inde secuti
 H eroës, resono assensu uacua antra resultant,
 A c nomen Veneris referunt ad sydera uoces.
 H is tum mulcebat dominam zephyritida piscis.
 Hos igitur pater omnipotens postq̄ æquora rursum
 S ulcauit, stetit & Pisæo in littore uictor,
 C ommotus precibus natæ, meritis q̄; natantum,
 I mmisit cœlo, stellis q̄; ardentibus aptos
 I uisit in ætherio geminos splendere recessu,
 L udentis q̄; polum obuersis innare figuris.

Inde

I nde manet studium natis peregrina uidendi,
L ittoraq; urbesq; & longinquas noscere terras.
H incuariat mens, atq; anceps in corde uoluntas,
E t non una quidem dubijs sententia rebus,
A ssuetosq; malo dulci post aura recessu
E xcipit, & placidi componunt pectora mores.
H is generis foecundus amor, stimulansq; libido,
A crescides animi, mollesq; ad pocula lusus
I ngeminant: & leta canens ad uina puella
E xcitat unanimes concordifœdere somnos.
I lli autem dorso, & pinnis, & tergore toto,
O req; caudaq; inspersis simul ignibus ardent,
S ed sinuosa breui diducit linea tractu,
A lter ut in Boream surgat, cadat alter in Austrum.
I psa quidem tripliciflexu, triplicisq; per ignes
F ulget, & hinc claro nexum ligat æthera nodo.
Ille igitur, quem cœruleo de gurgite Pisces
N ascentem aspiciunt, cœloq; tuentur eoo,
M ultum urbeis petet ignotas, longumq; uagatus
N otescet peregre externis nouus aduena terris.
Q uinetiam ingenioq; ualens, & pectore plenus
M unera tractabit solers, quibus inde peractis
A d maiora gradu properabit munia certo,
C ertus amicitijs, cognato & sanguine certus,
V lciscensq; hostem facile, atq; ex ordine felix.
A t cui de medio squamosis culmine nantes
A lludent caudis, illum sua flumina noscent,

V icinæq; urbes pelago, censumq; alienis
 Q ui paret ex opibus, multa & patrimonia gaza,
 D iues agri, diues pecoris: neq; finibus unis
 Q ui serat, ut duplici forsan dominetur in aula
 I mperitans, geminasq; potens moderetur & urbes.
 A st hunc pomicolæ Hesperides si gurgite auito
 A ccipiant, udoq; lauent simul æquore Pisces,
 E xternæ noscent urbes, peregrinaq; tecta
 P ræstantem ingenio, & facilem bene rebus agendis.
 Q uinetiam Veneres, & gratia magna sequetur,
 O bsequio ut multi passim famulentur amico.
 N ec uero non ille suis accommodus actis,
 C iuibus aut notus, aut fido pectore clarus,
 A ut cuius certæ credantur munera curæ,
 Q uem celeres imo Pisces tueantur olympo,
 N ec non & thalamum auersans, laesosq; hymenæos
 A ccuset, meritoq; illi damnabitur uxor,
 N i felix placido faueat Saturnius astro,
 S pondeat & gratos blanda cum coniuge mores.
 Hoc igitur te nate iterumq; iterumq; monebo,
 O bserues semper signi qua parte tyrannus
 F elix' ue, infelix' ue suo circumuolet axe,
 S tet' ne, ruâtne cadēs, summo aut dominetur in orbe;
 E t quo quisq; modo iuuat, aduersetur & heros,
 H ospite quo, laribus' ne sit ipse acceptus amicis.
 H is etenim uariant uires, & fata locorum,
 C ertior aut certis perstat sententia dictis.

Atq;

De Nodo.

A tq; hæc te toto iubeo perquirere cœlo,
 Quicquid agas, quæcunq; tibi sint fata canenda.
 Hoc signo Solisq; uiarum, atq; ambitus anni
 C lauditur, idq; suo testantur sydera Nodo,
 F ulgentis clypei in morem, quo Colchica frontem
 E xercet, cornuq; ferox insultat adunco
 B ellua, & aurati surgunt in prælia uilli.
 H oc quondam clypeo diuûm se astante corona
 Q uadrupedi Mars obiecit, quo percitus ille,
 C ollegit sese in uires, mox terq; quaterq;
 I nsiliit: sonuere auræ: tum fulgidus umbo
 E uomuit latè flammam, & lux ignea fulsit.
 O ctauo Mars excussus de uerbere pallens,
 I ncumbitq; genu, & uix pectore sistit anhelò.
 A t quadrupes cedens, seseq; in uulnera firmans
 C onstitit, totoq; oculos umbone pererrat.
 S ublatus, mox & saltu super aëra ducto
 I niecit sese totum in clypeumq; deumq;
 E xcutiturq; genu deus, atq; in terga reuersus
 L abitur, & superas plantis diuerberat auras,
 P rostratusq; solo dolet, ac noua prælia damnat.
 R iserunt superi, & plausum caua tecta dedere.
 M ox clypeum illustant astris, monimenta q; leto
 A ffigunt cœlo, æternam testantia pugnam.
 T alibus, atq; alijs nitet intertexta figuris
 Z ona Iouis, zona aurato circumlita textu,
 F ata q; fortunamq; suis quæ temperat astris.

Nunc agite ô faciles mecum quæ rura Napææ.
 I ncolitis, quæ frondosis in collibus hortos
 A sseritis, colitis q̃; uagos per deuia fontes,
 N unc agite ô raram insigni de flore coronam
 T examus, myrtoq̃; nouos iungamus honores,
 Q uo tumulū, & magni ueneremur templa Maronis.
 S parge rosam, largaq̃; manu fundamus odores,
 P lacemus q̃; uiri manes, umbramq̃; silentem.
 S aluete ô cineres sacri, longumq̃; sub urna
 V er spiret, tepidæq̃; hyemes, & mollior æstas.
 I ncrecant tumulo lauri, ac bene consita myrtus.
 S ponte sua maris, & rores noua mella ministrent,
 E t Nymphæ arguta carmen modulentur auena.
 V os manes mihi felices & adeste uocanti,
 E t mihi quod reliquum cœli, quoue orbe uagandum
 P andite, fatorumq̃; uias, & operta monete,
 A c toto rerum seriem deducite cœlo.
 S emper flore nouo, semper uenerabimur aris.
 A udiuit pater, & tota se sustulit urna,
 E t mihi certa suo fulserunt sydera mundo,
 Q uaq̃; Arctos riget, & quæ se tegit humidus Auster.
 Ergo age chare puer, roseo primum aspice ab ortu.
 N ox fauet, oceanoq̃; suo uaga sydera surgunt,
 E xertatq̃; Aries caput, & fera cornua quassans
 I ncipit in gelidos sese obiectare Triones.
 I llic aurata nitet olim texta figura
 N auis, & ipsa suo spumescunt cœrula fluctu,

Aurea

A urea materies, & clauo nexilis aureo.
I p̄sa quidem memor auct̄æ de Colchide pellis
Q uadrupedem obseruat, uersaq; in uellera puppi
P rora latet, maloq; suis spectabilis astris
P rospectat ditem felici uellere lanam,
Q uam cœlo pater impositam regnare per undas
I ussic, & esse polo uoluit, quo nostra moueret
P c̄tora, iulcandoq; mari remisq; agitandis,
M ercibus & peregre per littora curua petendis.
E rgo cui primo nauis sese obtulit ortu
I n lucem uenienti, hunc æquora salsa magistrum
Agnoscent: reget ipse manu, clauumq; tenebit,
T yphim & insana referet speculator in unda.
I p̄se gubernator sic se Palinurus agebat,
E xplorans uentos, atq; auribus aëra captans.
T alis & à capreis uilloso intectus amictu
V ela dat, obliquatq; sinus, & colligit euros.
A st ubi se oceano immersat, si frigida cani
S tella senis radios impegit forte nocentis,
I llos Euboicæ cautes, dirusq; Caphareus
E xpectant, illos nigrantibus acta procellis
H aurit hyems, latus aut scopulo diffringit acuto.
Hoc te nate docens iterumq; iterumq; monebo.
V ita tibi, motusq; animi querendus ab ortu,
V nde etiam toto lux ipsa effunditur orbe.
S urgit ab occasu mors importuna maligno,
Q uà tenebræ, quà nox nigrantibus aduolat alis.

De Orione

E rgo animum quod constituit, quod continet artus
 S ydus ab exortu, mutato foedere rursus
 P erdit, ab occiduo si telum emisit orbe.
 Insequitur post Orion, quem rettulit astris
 V enandi studium, atq; actarum in tela ferarum.
 I pse enssem auratum incinctus uenabula gestat,
 S ollicitusq; animimentem dubiusq; fatigat,
 E t parat in saltus iamiam se inferre repostos,
 G enuaq; brachiaq; exertans, & pectore anhelus.
 V nde & quem primo nascentem aspexit eo,
 I lle pedum cursu, insignisq; & corporis ipsa
 M obilitate uigens, habiles se exercet in artus,
 I lle animi dubius, & mentis percitus œstro
 T urbatis agitur stimulis, uexatq; flagello
 C ura recens, mutatq; locos, inceptaq; & æger
 P rincipis ipse aulas, & limina nota frequentat,
 D iskursatq; foro, & populos rumoribus implet.
 P ronus ab oceano, uitreisq; Atlantis ab undis
 E xercet mentem curis, uersatq; agitando
 H uc illuc, trepidos reuocans in corda tumultus.
 M unera quinetiam populi dum tractat, & absens
 O rator peragit magni mandata senatus,
 I nfelix procul à patria, charisq; propinquis
 D ecumbet moriens. Tamen hæc solatia secum
 H aud ingrata feret, paruaq; relatus in urna
 C ondetur populi lachrymis, positusq; sepulchro
 O rnatur titulis, nomenq; refertur in actis.

Ante

Ante rogum flet mœsta parens confecta senecta,
 Inijcit & canos tonso de uertice crines,
 At coniunx contusa genas, discissa capillum,
 Infelix coniunx coelum & crudelia damnat
 Sydera, seq; rogos super iniectura iugaleis
 Labitur exanimis: uix fessi à morte parentes,
 Aut reuocant gemini qui flent circum ubera nati.

De Auriga

Hinc feruens Auriga uago sese exerit axe.
 Nec sine re nomen traxit. Si fabula coelum
 Ornauit, tamen ipsa usum commenta sequuntur.
 Huic currus, huic arma placent, iunctiq; iugales,
 Quis Alpheia secus labatur flumina uictor.
 Qualis Erichthonius currus, & quattuor ausus
 Ungere equos, rapidisq; rotis insistere uictor:
 Qualis & Autumedon currus moderatur Achilli,
 Quiq; etiam medijs domitor trux audet in aruis
 Sistere equum, & grauib; ceruicē onerare capistris,
 Cogere mox domitum, & strictis agitare lupatis,
 Nunc curuo obliquans gyro, nunc uerbere torto
 Impellens: secat ille auras, atq; aëra campo
 Peruolitans, dorso interea desultor equino
 Adstratus, torquet celerem post terga sagittam:
 Mox hastam terræ accliuis leuat, & iacit: inde
 Desilit alterius dorso leuis, alteriusq;
 Pressat equi costas, & latos perforat armos.
 Nunc humilis, nunc elato se pectore tollens,
 Nunc ceruice super, duplici modò tergore fusus

Huc illuc agitat cursum, & ciet agmina dextra.
 At quum præcipiti occasu, rapidisq; sub undis
 Mergitur, incanamq; uidet per marmora Tethyn,
 Infelix tunc exitium meditatur, & axe
 Excusso rapit auulsos de corpore truncos,
 Accircum Iliacos lacerum trahit Hectora muros,
 Aut parat immani fatum crudele ruina
 Fulminis ærii, Capaneus ut turribus altis
 Igne Iouis ruit, atq; ustus descendit ad umbras.
 Infami nunc supplicio suspendit, & arctis
 Faucibus elisos agitant uentilat aura,
 Coniugis ut laqueo infelix sub nocte pependit
 Andreas, quanquam Italicis rex magnus in oris.
 Hæc & deteriora ferox Auriga mimatur,
 Quum malè felici occumbens radiatur ab astro.

De Hædis

Hac etiam de parte astris fulgentibus Hædi
 Attollunt caput, & coelo spaciuntur aperto.
 Tum molleis agitant lusus, fusiq; per herbas
 Insultant folijs, actorua fronte minaces
 Prætentant pugnas: tamen illis mollia cordi,
 Imbelleisq; agitat tantum lasciuia sensus.
 Promittunt igitur duros à fronte Catones
 Nascentes Hædi: turpi sed inertia mentem
 Occupat, & molles languent in pectore curæ.
 Triste supercilium, molli sed degener umbra
 Est animus luxu languens, & deside somno.
 Frons ficta, obscæni mores, petulansq; libido,

Armorum

A rmorum & deses fuga, nobiliumq; laborum.
H inc mortem sibi consciscunt. Infamis & umbra
E rret lethæos non transmittenda per amnes.
S ic errant miseri manes, atq; umbra Neronis,
S ic Otho, quiq; in se ferrum strinxere nefandum,
E t mille errabunt annos sua corpora circum.
N ec uero non argutis in uallibus Hædos
F istula delectat uacui pastoris in umbra.
A grestem hinc tenui musam meditatur auena,
F ormosam resonare docens Amaryllida syluas
T ityrus, & si quem Olenio de sydere fratres
N ascentem blando calami dignantur honore,
V t quondam tereti Damon innisus oliuæ,
C oniugis indigno queritur deceptus amore,
Q uosq; refert Siculus felici carmine pastor
M ulcenteis cantu pecudes, & arundine syluas,
D um stupet, & subitis caput exerit Aetna fauillis.
H is, cantu commota, imoq; Arethusa profundo
E mergens, udaq; comam circundata ab alga,
I ntexitq; apio sertum, ac uiridante cypero.
A st alijs malesanus amor noua crimina suasit,
I ussit & è proprio dextram fœdare cruore.
S ubstrinxit laqueo collum, atq; ad limen amatæ
I phis Anaxarctes immania fata peregit,
A c misera ante diem zona crudeliter usa
P hyllis ab intonso pendet Rhodopeia trunco:
T antum mollicies Hædorum, & sydera possunt

I n scelus. At positi oceano, atq; cadentibus astris
 S aturnus si forte minax aspexerit, ipso
 I nfelix infans partu morietur, ut ægram
 V ix ope nisa sua seruet Lucina parentem.
 C ædetur miser ante aras, & uictima cultrum
 I mbuet, & fuso placabit sanguine diuos,
 S i Mars forte suum præsens uibrauerit ensen,
 N ec Iouis, aut Veneris felix eat obuius ignis.

De Hyadi-
bus.

Mox Hyadum chorus eo is emerget ab undis
 F ratris Hyæ, quas perpetuus dolor indidit astris,
 V nde illis nisi triste nihil: non corda quietem,
 N on animi faciles somnos, non membra soporem
 A ccipiunt, & cura nouos parat usq; labores,
 Q uis chorus hic ipso nascentibus astitit ortu:
 H os tumidos populi fauor, & plaudentia rostra
 S ollicitant: serere arma inter plebemq; patresq;
 E st amor, & positos rursus instaurare tumultus,
 C iuileisq; manus armare, & stringere ferrum:
 T antum seditio placet. Atq; hæc pascit auentes.
 Q uid Gracchos tibi commemorem, aut ciuilia bella?
 N on deerit populo luctus, foræ ipsa quiescent
 T urbinibus, quoties urbis moderentur habenas,
 Q uos Hyades passo mœstæ uidere capillo
 N ascenteis. Ipse oceano capita alta ferentes
 D antq; locum Tauro, uicinaq; tempora miscent.
 I nde gregis felix studium, atq; armenta sequuntur
 E rranter: lætus canit ad mulctralia pastor.

illos

I llos exitium infelix, uiolentaq; fata
E xpectant, raptos artus, laniataq; membra,
A uulsumq; caput ceruici, humerosq; manusq;
B rachiaq; excisosq; pedes in frusta, femurq;
C ordaq; uisceraq; atq; ipsis cum pectora costis:
D ifferet armato plebes excita tumultu,
V t nulla miseri manes claudantur in urna,
N ec certum uolitet circum leuis umbra sepulchrum,
Q uum tristes amne hesperio lauere sorores
D iffusasq; comas, sitienti & gutture collum
I mmersere undis, quibus aut mauortius heros
I nnatet, aut nigri inficiat cum tabe ueneni
S aturnus liuenti oculo, liuentibus urnis.

Posthinc & pecus Olenium, & Iouis inclyta nutrix De Capra.

I psa suos effert radios, nec longius Hædos
I nsultare solo patitur sine matre uaganteis.
S ollicitæ natorum amor, ac noua cura recursat,
T um metus, & quæ sunt timidae præsagia matri.
H inc ingens formido, & consternantia longè
C onsilia, incursansq; tremor per membra, per artus
O ccupat, & leuibus mens ipsa exterrita causis
D iffingitq; auditq; graueis instare tumultus,
S citaturq; nouas res, & sectatur easdem,
Q uem tenera Oleniæ lactarint ubera Capræ.
A st obiens, & quum hesperio se gurgite tingit,
R ustica nascenti dat prædia (rura capellæ
N anq; colunt) dat opes, atq; ipso in littore partas

N aufragijs, procul aut ripis fluuialibus actas.

I lla colit ripas, gaudent & flumina ripis,

R elligio sed spreta deum, uiolataq; templa

I nsamant, aris pollutaq; dextera sacris.

Sitū stella-
rum muta-
ri pro tem-
poribus.

Hos Aries secum socios ad munera quondam

N aturæ ducebat, & unā ad signa uocabat,

V nā etiam egressi castris in bella ruebant.

P ōst uero cœli ratio, flexusq; uiarum

Mutati: uariant ortus, spaciūq; locorum

A dextra leuaq; nec uno sydera tractu

V ertuntur, semperq; aliquid mutatur in annis.

I ncerti fines, certus sed uoluitur ordo,

S ic uariant & fata: manet uis lubrica fati.

H inc nunc Tyndaridis comes additus, æquore tollit

S ydereas Auriga rotas: quatit aureus ensem

O rion, præfertq; Ioui stellantia nutrix

V bera, & Olenios charissima pignora fratres.

Q uin & Carpathio monstro leuis adnatat Argō,

S uspiratq; petitam euris, atq; æquore prædam

P hasiaci senis, horrescitq; incendia latè,

Q uæ Leo deq; iubis ferus, & de pectore fundit.

De Pleia-
dibus.

Iamq; oculis noua lux offert se nate uidendam.

F allor, an illa parens magni Cyllenia partus?

N unc sydus, circumq; aliæ ex Atlante sorores

P leioneq; micant: quas & præstantia formæ,

E t diuorum amor, & clari decora alta parentis

N obilitant cœlo, referuntq; in crimibus aurum

Mirate

Miratae uiridi quondam splendescere ramo.
Oblectant & adhuc artes, studiumq; colendi
Oris, & antiqui reuocantur pectore sensus,
Et curae molles, & gratæ pocula mensæ,
Luxusq; illecebræq; & olentia tempora fertis.
Hos nati mores referunt, quibus aurca crinem
Fibula subnectit, roseo quibus enitet ore
Purpura, quæsitusq; decor, similisq; puellæ
Cultus, & Assyriam redolent-lita pectora myrrhæ.
Nireæ sic perhibent, & amatum à uate Batillum
Pictum oculis, fusumq; coma, roscumq; labellis.
Vina placent, hilaresq; ioci, & petulantia linguæ,
Mordacesq; sales, intinctaq; uerba ueneno
Semper amant, & cura nouos exuscitat ignes,
Ac domito regnat uictrix in corde libido.
Nec minus ambitio tenet, & certamen honorum,
Poeniteat generis tamen, & se Ceneæ malint,
Aut in foemineam penitus transire figuram.
Hæc loca custodesq; Atlantidas arboris auri
Luna colit, memor & fuluis pendentia ramis
Fulgerent quæ poma, quibusq; è frondibus ardens
Bractea perstreperet, roseasq; incenderet auras,
Exoritur quoties niueas complexa sorores
Illustreis reddit natos, magnoq; fauore
Nobilitat, cui si felicibus incolæ montis
Tarpeij, ac iuga summa tenens Creteidos Idæ
Ignibus astiterit, mauortia signa sequuti

Implebunt ualidas numeroſo milite turmas,
 Multaq; felici committent prælia dextra
 Ductores auro inſignes, oſtroq; decori.
 Multa mari quoq; bella gerent, ac cæde rubentem
 Nerea, ſpumanteisq; uidebunt ſanguine fluctus,
 Armaq; remigiumq; , agitataq; tranſtra per undas,
 Littoreq; impoſitis ſtatuent monimenta trophæis.
 Felices, ſi non irato principe tandem
 Accipiant iugulo gladium, aut ceruice ſecurim,
 Umbraq; lethæos fleat indignata per amnes
 Deſeruiſſe ſolo lacerum, & ſine nomine truncum.
 Hæc eadem exoriens, denſisq; inſerta choreis
 Pleiadum, ſi Saturni mala uulnera ſenſit,
 Ipoſa quidem luce exhausta, ac uix cornibus extans,
 Heu ſortem miſerandam, & non ſuperabile fatum,
 Capti oculis lucem in tenebris ſine lumine ducent,
 Ut Thamyra inuideant: Etenim ſolatia uicto
 Pierides, quodq; & uinci fuit uſq; decorum
 Paſtorem à Muſis: tamen illi fiſtula collo
 Sæp adeſt, Thamyraq; greges, Thamyraq; ſequuntur
 Paſtores, Thamyram ſyluæ, collesq; reſultant,
 Et ſine qua nullum carmen ſonat, Anthida reddunt,
 Anthida, qua non Idæo ſub uertice ad umbram
 Texuit aut calathos, aut ſerta decentius ulla,
 Siue aris, ſiue hæc cupido uariaret amanti.
 Si quis in occaſu triſtes, cœloq; cadenti
 Pleiades uideat, uiolataq; poma querentis

Alcidæ

A lcidae claua, & spoliatos frugibus hortos,
 I nfestetq; malum sydus, radij q; nocentes
 P ercutiant, ille Ionium ne nauita pontum,
 A egæum ue secet, Tyrrheno aut lintea pandat:
 N on ille Eridano uelum, Tyberiq; per æstum
 E xplicet, aut fluuios remo petet impiger altos,
 N e latus affligat scopulo, uictusq; procellis
 N aufraget, & sparsa moriens tumuletur ab alga.
 S in felix simul, infelixq; aspexerit astrum,
 I lle inter cyathos positus, pateramq; coronans
 D ecumbet leni somno, uinoq; sepultus,
 P urpureo ue toro recubans, & uirginis arcto
 F usus in amplexu, dum mollia gaudia carpit,
 E t Venus ex imis stillat resoluta medullis,
 I llius in roseis linquet sua fata labellis.
 E t mors ipsa quidem placidae cognata quieti.
 Nec uero non & cælo sata semina cernes
 P icturæ uariantis, opusq; quod extulit olim
 P raxiteles, tabulisq; suis insignis Apelles,
 R estituitq; noua nuper quod loctius arte,
 I octius illustrans Arnum, florentiaq; arua.
 N am cui nascenti sese exerit ungula Tauri
 P urpureo ex oriente, & candida fulserit illi
 C ynthis, Tarpeiusq; pater, facilisq; Dione
 A ddiderint socium coniuncta mente fauorem,
 H ic Venerem nudam, ac madidantem rore capillos
 E xprimet, & ueros facibus succenderit ignes.

De ungula
Tauri.

H ic Tethidem fluctus scindentem, aurasq; cientem
 C rinibus, & nunc subductis ex æquore mammis
 E xtantem, & sparsis rorantem pectora guttis,
 N unc mento tenus intectam referentibus undis
 C andorem, & uitreo fluitantia membra sub amne
 P inxerit, ut uiui spirent in imagine sensus,
 A tq; oculos uanae trahat ad spectacula formæ:
 T antum arte, tantum ingenio, digitisq; ualebit.
 A t quando hostileis radios de parte nocenti
 V traq; stella nocens iaculabitur, omnis & inde
 C oncessit fauor, hic media gladiator arena
 A d pugnam sese instituet felicibus armis,
 V ictricesq; manus gladio pugnator & hasta
 C ladibus in medijs altè exeret, applausuq;
 S pectantis populi uictor caua lumina condet,
 E t populo plaudente nigras descendet ad umbras
 F ulmineus: trepidi fugient denso agmine manes
 A rmatum, & stricta minitantem uulnera dextra.
 H æc tibi Pleiades præstant, cauâq; ungula Tauri.

De Lepore

Hinc Lepus attollens leuibus uestigia plantis
 T yndaridas sequitur, celeratq; per æthera cursum,
 Q uo surgente nouas ueniens in luminis oras,
 I lle pedum cursu insignis certauerit auris,
 P ræuertens uentos, qualis Priuernia uirgo,
 Q uippe uel intactæ segetis per summa uolarit
 C ulmina, necteneras plantis curuarit aristas.
 H ic stadio sese exercens, ubi martius ardor

Affulsit

A ffulsit, uocet ipse pedum in certamina currus
O enomai, uolucrumq; uocet Cæneidos axem,
E t precium uictor referet plaudente theatro,
N obilis & disco, & totos quoq; flexilis artus,
A tq; breui facilis gyro concludere corpus.
A t quum se socium addiderit Cyllenius heros
P ræstringet ludens oculos, ut certa uidenti
I am fiant incerta: modò quod dextra gerebat,
O stentet iam læua: fuit paulò antè quod aurum,
T ranseat in liquidum sub eodem corpore plumbum,
S tuppâ uomat tardum fumum, quæ poma rubebant,
E ffluat & subitus nullo de uulnere sanguis,
I n nihilumq; abeat digitis quam strinxerat offam,
E t, mirum, ipse suo de gutture uentilet ignes,
Q ua quondam deus ipse deum fur arte fefellit.
I lle pilam ualidis impellet uiribus, ille
F olliculum excusso iaciat per inane lacerto,
B rachiaq; assiduo quatiat sudantia ludo.
A t quoties Cytherea illum complexa fouebit,
N on deerit tibi qui saltet per pulpita, quiq;
M imum agat, & molli teneat spectacula cantu,
P ersonam quamcunq; uolet simulare paratus.
S in Arcas, quæq; ambrosiam de uertice fundit
A spiciant, faueatq; suo Saturnius astro,
I lle nouas arteis solers tractabit, & ipso
P erficiet studio, ut mentem suus approbet usus.
A t si liuenteis radios impegit iniqui

S tella senis, fundatq; atrum de sydere uirus,
 I nfelix qui sponte sua patriamq; laresq;
 D eserat, agnatumq; solum, cineresq; parentum
 P osthabeat, tantumq; illi fugaq; grata, nec ulli
 I nsideant animo sensus, aut cura suorum.
 P ronus ubi Hesperia petit, & uagus æquora lambit,
 Q uanquam illi faueat felicibus ignibus æther,
 N on nisi cum magno uenient alimenta labore.
 Q uod si forte minax longè aduersabitur astrum,
 D iuulsus rabidi mandetur dentibus ursi,
 A ut Atteonio ueniet mala præda Melampo,
 A ut catulos impasta trahens lea deuoret artus,
 H æc Leporē nam fata manent: hinc nomen & astro.

De Iugulis

Nec uero leporem tantum, capreas'ue fugaceis,
 A ut timidos agitent præclusa indagine damas,
 Q uis iugulæ inspirent auras, & amicus Orion,
 O rion dextra iaculum, ac uenabula gestans,
 I nsignis balteo, & longè radiantibus astris.
 Q uin ipsis in speluncis, in rupe cauata
 E xcipiant ursum impauidi, & uenabula contrà
 O biectent, densisq; actum de saltibus aprum
 I nnisi expectent hastis: it callē silenti
 E fferus, ac fuso spumant uirgulta ueneno.
 N ec uasto timeant aut comminus ire leoni.
 V enatus iuuat audaces, agiturq; iuuenta
 I nsyluis, interq; canes, & retia, nec iam
 A ut coniunx placet, aut thalamis nox acta sub ipsis.

Hos

Hos animos magis atq; magis mauortius heros
Accendet, rutilo si forte aspexit ab astro,
Annuat & placido facilis quoq; Iuppiter ore.
Haud etiam si qua hoc ipso sub sydere uirgo
Lucem hausit, dubitet saeuarum lustra ferarum
Aut ferro petere, aut saltus intrare repostos,
psa horrens iaculo, Tyrijsq; ad terga sagittis:
Qualis in Actolum campis Meleagria uirgo
Trauit aprum, primamq; manu stringente sagittam
ntorquens, ausa est spumanti occurrere monstro,
Mox leta & spolijs, famosa & caede superba.
Qualis & Aethiopum quondam sitientibus aruis
n fuluum regina gregem sese armat, & audet
ola pedes sese irato obiectare leoni,
n signiq; arcu, & duplici zenobia telo.
Quinetiam monstra undisoni fluitantia ponti
ollicitent, uiolare imi & penetralia Nerci
Haud timeant, dum ferratis per marmora contis
Discurfant, pelagoq; trahunt humentia lina,
Aut alta scopuli è specula fixum ære tridentem
Expediunt, ferroq; gregem, & pecuaria Protei
er costas, per terga forant: fluunt æquore foeda
lluuiæ: imo trepidatur abusq; profundo.
Tantum adeo iugularum ortus per tela, cruoremq;
n syluis, in speluncis, & in æquore seuit.
resertim si falce senex radiarit ahena
ratus pelago, iratus uariantibus undis,

A tq; aliquis, post multa tamen discrimina, somno
 D um fruitur, capit & placidam per membra quietē,
 A ccipiet iugulo gladium, & delatus ad umbras,
 L ethæas umbras, rigidum ac Minoa, negabit
 A utorem nosse, & certam deposcere poenam
 I ncertæ necis. Hoc Martis uerus efficit ignis,
 S i quando bijuges tenet ad præsepe ligatos,
 E t Cancris ferat erga premens Atlanta fatigat
 O ceano approperans: decrit iugulator, & omne
 T elorum genus: ad mane istamen ille sopore
 D eictus ueniet: sopor illum ad funera ducet,
 C ondet in æternam languentia lumina noctem,
 H æc loca si pater Idæus, si Cypria uirgo
 I nsideant, quum cœruleos it Cancer in amnes:
 N anq; soporiferam pariunt hæc signa quietem,
 A eternoq; premunt mortalia pectora somno.

De Procy-
 one.

A t cui natali Procyon sese extulit ortu,
 V ltima quum obuersi curuant se brachia Cancris,
 N on ipse umbrosos saltus indagine cinget,
 N on canibus timidos aget arcta in retia damas,
 S picula sed latoq; parat uenabula ferro,
 N odosasq; plagas, pedibus quoq; uincula necit
 I nsidians, acrem ue dolet sœuire Melampum,
 V mbronemq; sequi, rapidumq; ad septa Lycarban,
 Q uin Isan, catulosq; Isæ formabit ad arteis
 H umanas, tacitum ad nutum Asteriona uocabit
 B landitor, dignum & Musis præstabit alumnum.

Hunc

Hunc olim Vranie in gremio, Chiûsq; per ulnas
Ludentem, persæpe aliæ inuidere sorores,
Exceptumq; suis furtim admouere labellis.
Sæpe etiam Iouis ante pedes statuere, sinuq;
Accipit pater, & blando simul ore renidens,
Demulsiq; manu, exciuitq; procacius iras.
Dum ludit lætæ plausere iocantibus auræ.
Elysijs nunc in campis per opaca uireta
Ludit agens, nemorumq; acer lasciuit in umbra.
Conueniunt animæ ad lûsum: ille impiger arctat
Huc illuc cursum, hinc notas festinat ad umbras
Dente ferus, similisq; irato, & saltibus horrens:
Mox blanda lambit lingua, atq; immurmurat ore,
Subsiliens, caudamq; ciet gratator amicam.
Interea uiridem ad pontum, ac Sebethida ad undam
Delicias misera amissas, & luget ademptum
Melpomene Asteriona, refert nemus, æquora reddunt
Clamatum Asteriona, imoq; è gurgite Nymphæ
Accurrunt, hic mœsta iterat luctumq; modosq;
Anonis infelix, iterat chelys æmula cantum
Unereum, atq; genis plorant Nereides udis.
Ast ubi ad oceanum præceps ruit Atlanteum,
Enserit & rabiem Martis, dum lustra ferarum,
Dum latebras petit, & uenabula cornea iactat
Incautus, per inermem latus, perq; ilia dentem
Accipiet spumantis apri, tractusq; per arua
Præda auibus, præda ipse feris lanianda iacebit.

Vix coniunx, quæq; una illi primisq; sub annis
 Miscuit & curas, & certos iunxit amores:
 Vix mater dispersa locis inuenerit ossa,
 Quæ mandet terræ lachrymans, condatq; sepulchro.
 Forsitan è morsu rabidi canis, actaq; uenis
 Diræ lues aget in furias: illum ora liquenti
 Admotantem amni, sitientem, undasq; petentem
 Excuteus torrem ambustum, atq; è gurgite Erinny
 Iam medio caput attollens fugat horrida, crinemq;
 Anguineum intendit: reuocat sitientia ab undis
 Ora miser, faciem auertens, similisq; latranti
 Dat sese retro, & spumas ciet ater ad auras.
 Hinc rursus stimulante siti conuertit ad amnem
 Approperans, dubiusq; gradu, atq; enectus ab æstu
 Infestans rursus admota face turbat Erinny
 Attonitum, ac nigras uocat ex Acheronte sorores,
 Donec cum rabie absumptum uis tetra ueneni
 Vicerit, & miseros soluat cum corpore sensus,
 Quos Procyon Martisq; furens incenderit æstus.

De Cani-
cula.

Si cœlum nate aspiciens memor ipse Leonem
 Agnoscis, quæ stella nouis micat ignea flammis,
 Illa quidem Canis est, qua corniger uritur Ammon,
 Assyriumq; latus, cuius de sydere feruct
 Aegyptus, totoq; calent incendia mundo,
 Cuius & afflatu tellus grauis, & grauis aër
 Corripiunt morbos, passimq; cadentibus ægris
 Strata iacent armenta: furit uis effera in omnem

Continuo

C ontinuò gentem: uiduat quoq; ciuibus urbes,
 V tq; hominum generi Canis has denunciat iras,
 S ic nascentem aliquem primos inspecta per ortus,
 I ncendit flammis, & pectora concitat æstu.
 I ra ingens, dolor atq; ingens ingentibus ausis,
 I ngentesq; tument animi: imperiosa cupido
 N il æquum patitur: feruet sitis arida habendi,
 I n facinusq; uocat, uiolentaq; tela ministrat.
 N on pietas mouet, aut amor, aut reuerentia diuūm.
 P resertim si Threicius sese addidit heros
 A d facinus, subditq; faces: incendia uitet,
 E t syluas, dum tela feris immanibus audet
 I ngerere, & fuluo iam comminus ire Leoni.
 Q uod si perniciofa senis substrinxerit ensem
 D extra, nec ipsa suos illi subduxerit ignes
 D elia, nascetur medijs qui in saltibus ursum
 A ttentet, qui frondosis in uallibus apro
 C ongrediatur, & inclusa decertet arena,
 S pectanteisq; trahat pugnacis robore dextræ.
 A st ubi ab occasu rabido allatrauerit ore,
 I nfelix nato exitium parat, unde ferarum
 D ente lacer cadet in syluis ursi'ue, lupi'ue
 P ræda, uel audaci pereat laniatus ab umbro,
 S i Mauors ualidam aspiciens concusserit hastam.

Insequitur Crater Bacchi decus: huius in ortu
 A tq; ubi cœruleis Virgo caput extulit undis,
 A utumnus sese accingit, uindemia cellas

De Cra-
tere.

I nstruit, & grauibus ceruicem implexa racemis
 I psa lacus & labra nouat, & dolia tergit.
 I nde meri genialis amor, studiumq; bibendi,
 H inc patera salit assurgens spumante falernum,
 C rateresq; auri insignes undante Lyæo.
 H inc Baccho læti colles, flexæq; sub ulmis
 P endula textilibus nectunt umbracula uites,
 I nsitioq; alios, aliâq; ex arbore ramos
 A dmiscens, studiosa nouum per germen adoptat,
 I nsitio foecunda, nouasq; ingressa per arteis.
 H inc & nexilibus uideas è frondibus hortos,
 I mplexos late muros, & moenia circum
 P orrigere, & latas è ramis surgere turres,
 D eflexam & myrtum in puppes, atq; ærea rostra,
 I n buxisq; undare fretum, atq; è rore rudentes.
 P arte alia frondere suis tentoria castris,
 S cutaq; spiculaq;, & iaculantia citria uallos.
 N ec minus irriguos fonteis per opaca uireta
 I nstrepere, & ductos non una in brachia riuos,
 E t properare cauis operosa canalibus undam
 S axa per, & liquidos stillantia marmora fluctus,
 P iscosas quoq; sub tectis fluitare lacunas.
 Q uinetiam aruorum cultus, & cura serendi
 H os iuuat, atq; agri studium non segne nouandi,
 H orreaq; annosæ cereris: iuuat humida mercis
 M utandæ species, stagno seu uicta liquenti,
 Q uam uic paludosis tellus alit humida campis.

Hæc Crater, quibus affuerit, nascentibus affert.

Qui tibi nate tuo aspirans non defuit ortu.

At serus cælo occiduo, ac refluentibus undis

Oceani, facilem leta inter pocula mortem

Afferet, ac subito turbabit funere mensas.

Defunctum lugent conuiuæ: ast ille nigrantem

Ingressus cymbam, ac sitientia labra relambens,

Suspirat Bacchum, atq; undæ Læneidos amnem.

Cui si stella nocens inuiderit, humida fata

Portendit, seu lenæo sub gurgite, siue

Flumine sub uitreo, calidoue in fonte lauante,

Siue cauo putei gradientem absorbet hiatu,

Cærulea seu uersis findentem marmora tonsis.

Euge pater Lenæe Euan, tibi carmina nostra

Assurgunt: monumenta tuæ nam coniugis assunt,

Insignitum auro textum, ac radiantibus astris,

Et primo splendet cælo memorabile donum,

Quod dea tum rore Idalio, ambrosiæq; liquore

Parserat, & cypria madefactum intinxerat unda,

Tum flore ornarat uario, intactumq; hyacinthum

Miscuerat, uiolamq; rosæ, casiamq; amarantho.

Hinc natis studium tenerorum mansit odorum.

Conficiunt unguenta, & florea ferta coronant.

Mundicies indigna uiro, comptusq; puellæ

Persimilis, quæq; & Veneris molle imperat astrum.

Inde etiam occultus sub pectore pascitur ignis,

Inuictumq; ruunt, & amor noua uincula necit.

De Coro-
na.

Quocirca nate ardenteis compesce furores,
 Et leges meditare, & honesti concipe formam.
 Hic finis uitæ felix, hæc meta petatur.
 Mergentem sese oceano quicumq; Coronam
 Viderit ipse oriens, primo sub flore iuuentæ
 Occidet, expositusq; feris damnante senatu.
 Pro tumulo fauces ue canum, aut rabida ora leonũ
 Accipient, tumulo Saturnus condet, ubi ipse
 Insedit loca, seu grauibus mala sydera signis
 Aduersos iaciant radios, & fata mimentur.

De Spica.

Diuersos mores, & pectora dura per ortum
 Spica dabit, frumenta seret, graue figet aratrum,
 Mella fauis expressa liquet, nihil usq; remittens
 Ad uitæ uarios usus: maria alta secabit
 Piscator, nunc casse cibum, nunc comparat hamo.
 Dat uarios animis æstus, & pectora turbat
 Occasum dum Spica petit, dat & usq; labores.
 Cui falcem si forte senex subiecit ahenam
 Iratus, miseramq; famem, illuuiemq; minatur.
 At Mauors furti damnat, populoq; reposcens
 Annonam, dictis, & poena crimen acerbat.
 Illi nil Arcas, nil proderit aurea Virgo,
 Quamuis Spica manum grauibus fœcundet aristis,
 Porrigat & plenas felix Pometia lances,
 Quin pendat sacrum laniato corpore furtum,
 Et populo spectante lacer det sanguine poenas.

De Sagitta

Non Teucrum, Paridem' ue arcus, non Hectora telũ
 Stringentem

S tringentem, non Idæum sub nube columbam
 F igentem, aut Lyciæ iaculum mirabere dextræ,
 S i cœlum aspiciens oculo intueare Sagittam.
 H æc etenim natis uires, hæc dona ministrat.
 E xercens usus probat, & mox uertit in artem.
 I lle igitur iaculo insignis, celeriq; Sagitta
 C ontinget positum quocunq; in limite signum.
 I lle etiam speculantem alta de turre columbam
 D eijcit aëriæ contorto uerbere fundæ,
 S quamofumq; petit certo sub uulnere piscem,
 C ui fauet eo surgens de parte Sagitta,
 E xtremo Aegoceros quum se celer æquore tollit.
 I lle autem stragemq; inter, cædemq; uirorum
 D eficiens cadet ante actis ex hoste trophæis,
 V ulneribusq; suis, illata & cæde superbus,
 Q uem procul occidua uidit de parte Sagitta,
 I psa quidem radijs percussa nocentibus æquæ,
 A equæ præsidio nitens & fortis amico.
 V endetur miser, & fœdabit sanguine arenam
 I ndigno precio, si Mars, si pinniger Arcas
 H æc loca coniuncta soli ditione tenebunt.
 A st hunc damnatum caueæ ad spectacula uulgo
 O bijciet, gladij q; dabit Saturnus ad usum,
 S i malè felici aduersans minitabitur astro.

Hoc etiam è cœlo, Chelisq; micantibus Hædus
 E xilit, & molles nascentibus imprimit artes.
 H is interq; epulas, &serta madentia uino

De Hædo.

S cortaq; & incestos thalamos, unguenta, rosamq;
 V iuitur, & uacuis mulcent proscenia ludis.
 D eliciæ inficiunt animos, præceptsq; cupido.
 C onsilium incertum, ac uarians sententia, & ipsa
 M ens nunquam securâ nouas parit anxia curas.
 C oncubitus fuge nocturnos, summasq; fenestras,
 T ectorum ingentis lapsus, fossæq; profundum,
 P ræcipitesq; locos, impostaq; rupibus antra,
 N e te sollicitent funabula ludicra, ne te
 I ntortis capiant agitata rudentibus arma,
 S i Tartesiaco minitabitur Hædus ab orbe.

De Ara. Dicamus bona uerba, deos ueneremur, an illa est
 Quæ surgit, quæ conspicuis uenerabilis astris
 A ra deûm? date thura, facesq; adolete Sabæas.
 H is genitrix Ariadna locis, hoc sydere lapsa est,
 I mpleuitq; uterum teneræ leue pondus Elisæ.
 H inc illi cultusq; deûm, & reuerentia casti,
 E t tantus sacrorum honor, atq; hinc ipsa per aras
 R ite precata litat, simul & stata sacra frequentat.
 T u matrem puer, & castas arcesse sorores.
 T hura adsunt, cœlum spectate, atq; ore fauete.
 A ra deûm, unde est relligio mortalibus orta,
 V nde pium quodcunq; & quod uenerabile terris,
 S alue Ara, salue innumeris ornata trophæis,
 S iue hominum gesta inspicias, seu facta deorum.
 I psi te reges templis, & marmore donant
 M ygdonio: tibi purpurea sub ueste sacerdos

Sacra

S acra facit : sedet & Tyrio spectabilis ostro
A ntistes lituo insignis, cultusq; tiara
E xoluens uota, & carmen præfatus, ibi omnem
A ffatur turbam, & diuorum arcana retexens,
I ustitiamq; sequi monet, & non temnere diuos.
T e propter casti uates diuina per orbem
S parserunt præcepta, sacrumq; hausere furorem,
P er te casta placent, per te plebs templa salutat,
A ntistesq; chori princeps, uenerabile nomen
I n populis, dat iura deûm, & noua carmina pandit.
E xoricens hæc ipsa tuum facis Ara per astrum,
S i faueat pater altitonans, si nata tonantis.
A st obiens si Saturnus, si bellicus heros
M aluerit, tu sacrilegos, tu magna profanos
A ffligis poena merita, & mala crimina purgas,
A dijcis aut templis, aut uoti uincula nectens,
O bstringis sacris, sacros aut sedula ritus
O stendis, prohibet quoties has Iuppiter iras.
M e me igitur dea, me cœli decreta ferentem,
P andentemq; deûm leges, & carmine uatem
A strare censentem, seu tu dux certa uiarum
P recede, aut specula residens sublimis in alta
O stendas reliquum cœli, atq; hæc nomine signa.
V os coniunx, uos desisti tria pignora patris
H æc orate cadem, diuamq; in uota uocate,
D et mentem studiosam æqui, legumq; uerentem,
D etq; animum, & patrios relincentia pectora mores,

De Centau
ro.

S acraq; solenneisq; deum seruantia cultus.
Ecce autem qua parte ingens se Scorpius offert,
A tq; æqua plus parte poli sua brachia iactat,
C entaurus gressu incedens se tollit equino,
Mistus æquo uir, quam natorum pectora formam
A rtibus & referunt, & quibus sua munera iungunt.
H inc currus & frena iuuant, quibus flectere in arcum,
Quibus & equos moderari, & aperto immittere campo,
E t ualeant celeri ad metam exagitare citatu,
I nstantes uocis clamore, & uerbere dextræ,
A d pugnam siue instructis radiare sub armis.
Q uinetiam si Mars stricto mimitabitur ense
B ella ciens, bellum exercent, armisq; decori
P ugnatoris equi costas, & terga fatigant,
H ostileisq; acies aut hasta, aut ense lacesunt.
S in Arcas celer aspiciat, quæ sita per artem
A uxilia ægroto pecori, succumq; medentes
A dmiscent: ipsi hoc morbos & uulnera curant.
I nfelix alto ruet, ac de culmine labens
V ix diuini auxilium imploret, præceptisue quadrigæ
E xcutitur, lacer ipse feræ aut immanis hiatu,
S iue ferocis equi uiolento uulnere tardus
L ethæos mœrens portus petet, attonitusq;
Q uadrupedes timeat iam iam properare citatos,
H orreat & sæuos mimitantia culmina lapsus,
H æperio quæ Centaurus portendit ab orbe
I ratus, quoties sæuo aduersabitur astro

Bellipotens

B ellipotens, aut Saturni falx horrida seuit.

At postquam oceano Chiron sese extulit, & iam De Arctu-

A ntra memor uidet, & cultos quos seuerat hortos, ro, & Cyc-

A rcturi clarum aspicias super æquora signum, no.

P laustra bouesq; suas agere, & se tollere in altum,

H uic signo studium fidei, & reuerentia honesti

C erta subest: hinc illa fides nascentibus hæret,

E t ueri non fictus amor, generosaq; cura.

H inc illis & opes regum credentur, & æra,

E t Tyriæ uestes, auri & preciosa supellex.

H inc census patrij à populo custodia, & omnis

P ublica thesauri cura credetur, & æris.

A dstabit foribus custos, & ad ostia regum

I anitor, aut trepidos uocet ad mandata Quirites,

P ercutiant infelicis quum numinis astra.

O ceano se præcipitans Arcturus, ubi ignis

A fflarit Tegeæus, Saturni & noxius ardor,

S upplicio infami afficiet: uinctumq; catenis,

C onfectumq; prius squalore, & carcere tetro.

P roscindit tauro segetem, sua condit aratro

S eminaq; & toto uictum parat anxius anno

A rcturus mundo exoriens: idem æquora linquens,

E xoriensq; homini, & primis natalibus astans,

I pse fidem rectumq; & honestas edocet arteis.

C ur, ô cur superi tantum sors læua locorum,

C ur tantum occasus cladis uehit? æquus ab ortu

A rcturus, parat infelici carcere mortem

S æuus ab occasu: surgens uagus æquore Cynus
 I nsidias auium generi, & caua retia tendit,
 A ucupiumq; docet, molleisq; inflectere cantus
 I n caueis, nostras uarianti & gutture uoces
 R eddere, & humanã referentia murmura linguam.
 H inc deploratus longè, atq; ad sydera passer
 L usitat in gremio dominæ, facilemq; Corinnam
 P sittacus, & blandos uatis testatur amores.
 H inc mea non scuit rostro, non ungue columba.
 A st obiens aliena quidem spoliare parantem,
 E t prædas agitantem, hostili carcere damnat,
 S iue reum furti, fraudis' ue, doli' ue ministrum
 P lectit, & austeras prætoris concitat iras.

De Serpen-
tario.

Si Marsos, domitosq; anguis, & carmina quæris
 C olchidos, & uictum somno uerbisq; draconem,
 H æctibi surgenti dat Serpentarius astro,
 A egoceros quum cœruleo caput æquore tollit.
 S i quæras forte Eurydicen per gramina leta
 E rrantem, atq; anguis de uulnere multa gementem,
 P aulatimq; udo claudentem lumina somno,
 L abentemq; artus, & tempora nube tegentem,
 A c circum anguicomas pauitantem astare sorores,
 I ntortum dum crimem auri de uertice tondent,
 S erpentarius hanc obitu signabit iniquo
 O ccumbens, quum triste senis sese obijcit astrum.

De Del-
phino.

Baiano si forte procul de littore cernes
 D elphinum ludentem, & terga accurua plicantem,

Nunc

Nunc undis se attollentem, nunc gurgite toto
 Mergentem sese, & cauda maria alta rotantem,
 Tum dices, referent natorum pectora mores
 Delphini exorientis, ubi malus ufferit ignis,
 Falciferi senis: hunc uitreo sub gurgite nantem,
 Raptantemq; cauis scopulis mirere, & ab imo
 Vellentem rubros spinosæ cautis echinos,
 Nunc rapidos scindentem æstus, & pectore nudo
 Iactantem in summos rorantia brachia fluctus,
 Tauromenitanam nando & superare charybdim.
 Sin Arcas cum Threicio duce fauerit, illi
 Exercent agili sudantia membra petauro,
 Et cursu certant uentis, perq; æquora currunt
 Nauibus, & curua sulcant uada salsa carina.
 At cui Atlantæo Delphin condetur ab orbe,
 Satorniq; malum sydus imitabitur, ille,
 Ille mari, uluosæ lacu, seu flumine in alto
 Mersus, in æternam condet sua lumina noctem,
 Umbraq; nocturno errabit per littora gressu.

Illa (uides) quæ nate breui Aegocærontis in ortu
 Attollit sese pelago, & procul æquora linquit,
 Illa Lyra est: sentis tremulis ut fluctibus udæ
 Ad numerum saliant Nereides? ut tulit aureo
 E thalamo formosa pedem oceanæia coniunx
 Ad plectrum? ciet ecce nouem cum pectine chordas
 Modulans, mulcetq; nouo uaga sydera cantu.
 Quo captæ nascentum animæ, concordia ducunt

De Lyra et
Orpheo.

Pectora, concordetq; animos: sunt ciuica curæ
Iura, placent leges, pacto stant, æqua probantur,
Torquentur fontes, & duro crimina nexu
Plectuntur, iustumq; foro dominatur in ipso.
At si uergentem oceano, atq; Atlanta prementem
Falce Lyram, siue ense minax percusserit astrum,
Occidet infami leto, ac prætoriam iussa
Expectans, tortusq; diu, tractusq; catenis
Cum gemitu uitam effundet, foras ipsa cruore
Fœdabit lacer, aut animam crepitantibus auris
Nigrantem fumo, atq; ambustam torribus atris
Efflabit: flammantem illam, fumosq; uomentem
Portitor horrescet picea traducere cymba.
Paulatim ast illa in scopulo tabescit inani,
Atq; abit in tenuem cinerem, extinctaq; fauilla
Nil reliquum, non forma quidē, nō corporis umbræ
Tantum decliui præceps Lyra sæuit ab orbe.
Qua quondam custodem erebi, ac nigrantia Ditis
Atria, crudelem & potuit placare tyrannum
Threicius uates, superasq; reuertere ad auras
Coniuge cum chara, & Lethen remeare canendo.
Illum & nigrantes manes, turbæq; silentium,
Illum etiam heroësq; erebi, & regina profundi
Attoniti uenerantur: eum stymphalica monstra,
Et Lernæ manus, & centum geminus Ophialtes,
Inuersansq; rotam Ixion, Tityusq;, Gigesq;
Sectantur, positoq; assunt ad plectra tumultu.

Felix

Felix sorte sua: sed amor, sed coniugis ardor
Frustrantur cantus, & uota nouissima uatis.
At postquam stetit ad patrij uada fluminis amens,
Ac tandem dolor indignata silentia rupit,
Prima illi uox, Eurydice, mea; optima coniunx
Eurydice infelix: quid enim fata aspera adiuui
Nescius? immanemq; canem per carmina uici
Imprudens? qui non animi quoq; iussa furentis
Peruici? Me me ferro, me absumite matres
Threiciae. Quantum heu fuerat, dum lumina mundi
Ingressus, fruerer thalamo complexus amato?
Cur non & retro redij? nigra flumina rursus
Tentaui? rursus & manes, regemq; superbum,
Quem mitem inueni, rursus placare parauit
Immemor? ô me me ferro, me absumite matres
Threiciae. Poteram infelix habitare sub umbris,
Et dici felix: saltem, ô saltem umbra fuisset
Solamen, mihi per tenebras lux ipsa uaganti
Fulsisset, leta in uulgi mihi plectra mouenti
Plausisset: noctem heu demens, luctumq; parauit,
Aeternam noctem, & nullo cum fine dolorem.
Me matres, me me ferro, me absumite matres
Threiciae. Canerem ad thyasos: tum culta canenti
Adstaret, semperq; novos hauriret amores,
Fauissentq; mihi manes, interq; canendum,
Applausumq; inter uulgi mihi brachia collo
Inunxisset, teneroq; sinu fouisset, & ore

E xcepissem auras animæ indulgentis : ibi ingens :
 A pplausus : rursum ipse novos per carmen amores
 O rdirer, totoq; erebo mea uerba sonarent,
 M ulcerem & ueteres heroum carmine pœnas.
 M e me igitur, me me ferro, me absumite matres
 T hreiciæ, caput atq; humeris auellite nostris,
 E t linguam Eurydicen clamantem, ac uoce petentē
 E urydicen, uehat Aegæas uagus Hebrus ad undas.

IOAN. IOVIANI PONTANI,
 Vrania, siue De stellis, ad L. Franci-
 scum filium, liber II.

A te aram statue heroi, floremq; re-
 centem
 S parge super, nec parce Arabo re-
 dolentia costo
 F undere dona manu, Cypriosq; inferre liquores.
 H is heros gaudet donis, lauriq; uagantem
 P er nemus, hac solitam in sedem mercede uocabis.
 E n strepitant myrteta: Syros age Nate liquores
 I nstaura, crepitentq; nouis altaria flammis.
 T er circum nate ora tegens (uetat umbra uideri)
 T er circum plena manes uenerator acerra.
 M ox supplex tumulo assistens sic uoce precare.
 Magne parens, cui Calliope admodulata canenti
 I psa chori decus, & princeps noua carmina dictat,

I p̄sa suo ferit ungue lyram, moderatāq; plectrum,
 E t raros meditata modos, cui ferta Napææ
 I ntexunt, Dryadesq; agitant per prata choreas,
 C ui Phœbus lauro densum nemus, æmula myrto
 D isposuit Cytherea, suos cui semper odores
 D ant uiolæ, & toto spirat rosa fertilis anno,
 S alue Pieridum uates decus, ô mihi si quis
 C olle sub hoc uariam per rara foramina buxum
 D et Corydon, uideat spreto Sebethidos amne
 N aiadas, uideat deserto Gauridis antro
 R upis Hamadryades choreas celebrare uirenti
 P ausilipi in saltu, Antinianæisq; rosetis,
 E t casto flores legere, ac uariare Maroni,
 I pse merum, niueoq; tenens spumantia lacte
 C ymbia, placabo manes, umbramq; silentem,
 E t tumulo condam, & tumulo sua munera fundam,
 E t mea Pegasides uenient ad sacra uocatæ,
 P egasides comptæ fertis, & crinibus aureis,
 E t quibus eoa radiant per cingula gemmæ.
 I amq; lyræ tenuem strepitum, iam pectinis auram
 A ccipio: ridet Nymphis uenientibus aër,
 A rrident syluæ, & dulci flat odore recessus.
 O mine quo felix opus, & noua carmina surgant,
 E t cœlo spaciemur, & orsa immensa sequamur.
 I am Sol Hesperidum syluas, Erythræaq; arua
 C ondidit, occiduoq; dies se mersat olympo.
 N ox cœlum tenet, & fuscis iuga uersat habenis.

De Ce-
phæo.

N atē uides primo surgentem Cephea cœlo,
 Quāq; Aries caput, & Piscis caudam æquore tollit.
 R egales illum uestes, rutilantiaq; auro
 S ceptra docent regem, ac genti imperitasse subactæ.
 I nde uenit nato frontis sua ruga seueræ,
 E t dura imperia, & uultu mens aspera duro.
 N ec ficti mores: qualem se Porcius olim
 R omanoq; foro, & rostris popularibus egit.
 A ut si quem nec uana iuuant, iuuat horrida uirtus,
 C ontemptorq; animus, munitaq; pectora recto,
 E t Mallij iussa, & Bruti irreuocabile pectus.
 N ec uero non & reges scelera improba lege
 D etestata notant. Igitur facta impia uoce,
 E t tragico exclamant per pulpita nota cothurno,
 A uersos Solis currus, & prandia fratrum,
 T ereaq; absumpti reuomentem uiscera nati,
 I ncoctumq; senem flammis, & Phasida nubes
 S cindentem cœli, & rutilos per inane dracones,
 T extaq; herculeamq; pyram, & Priameia regna,
 A tq; enses Phœnissa tuos, flammamq; Crœusæ,
 S i quibus eoo nascentibus astitit ortu
 C epheus, arridetq; Venus, Cylleniaq; astra
 A dijiunt radios, & candida lumina præstant.
 H inc acer Venusinus amaro sublita felle
 V erba iacit, risu intingens: hinc rugat Aquinâs
 T riste supercilium, uomit & de pectore bilem,
 Q uum uidet archetypos pluteum seruare Cleantas.

Nec

Necnon & iuuenis mordax sale tinctus ethrusco,
 Insequiturq; hominum curas, & gaudia uulgi,
 Accuruasq; in terram animas, coelestium inanes.
 Forsitan & populi mores describet & artes,
 Liberiore ioco ludens, risumq; mouebit
 Per scenam, atq; humili figet uestigia socco
 Personam simulans, teget & sub melle uenenum,
 Spiculaq; in salibus tinget derisor amaris.
 Sic olim lusit senior, quem numine dextro
 Pierides fouere, sacro cui lenis ab antro
 Citunus, certa q; Aon fudisse liquores,
 Quem Romana suum ueneratur lingua parentem,
 Ridentemq; hominum mores, & crimina, & artes.
 Haec Cepheus dabit exorians: sed Atlantide ab unda
 Occumbens, fatum in scopulis crudele minatur.
 Aut primo saeuus nascentem extinguit in ortu,
 Aut unco incestum trahit, atq; euiscerat artus
 Dilanians: miseranda quidem mors ipsa uidenti.

De Aquila

Hinc ales Iouis, & Phrygiae timor unicus Idæ,
 Perpetibus pennis cœlo se credit aperto
 Venatrix, prædam & rostro meditatur adunco
 Alituum regina, & acutos exerit ungueis.
 Inde feras cursu exagitant, syluisq; fatigant
 Raptores, gaudent frenis domitare coactas,
 Et iuuat hostili ferrum aspersisse cruore.
 Bella placent, & præda subacta ex hoste petita,
 Et spolijs uitam, & uiolenta agitare rapina.

Nec dubitent etiam armatos incurrere in hostes
 Nudi armis, mortemq; uelint pro laude pacisci.
 Tantum animi feret Idæus nascentibus ales.
 Cui si felix radios Iouis addidit ignis,
 Hi patriam decorant armis, & ab hoste tuantur
 Victores, & opima Ioui in Capitolia figent,
 Auratumq; bouem statuent, actoque triumpho
 Ornabuntq; domum exuijs, & templa trophæis.
 Sin Mauors, aut Saturni attestabitur astrum,
 Arma quidem, pharetræq; placent, & fortibus ausis
 Laus aderit: tamen æratas ad signa Tribuni
 Sub duce disponent turmas, aliena sequentes
 Auspicia, aut regum imperijs data iussa capeffent.
 Nanq; Ioui sacer accipiter sua tela ministrat.
 At quum se oceano immersat, mersabit & undis
 Nascentem, fonteisq; suos, sua flumina uerset
 Tros puer, & toto laticem diffundet ab amne.
 Vsq; eadeo occumbens sæuit Iouis impiger ales,
 Assuetusq; auræ, pontum indignatur, & undas.
 Ecce autem noua lux cœlo se fundit aperto,
 Quum se Aries, quum se Taurus super æquora tollit.
 Collucent auro flammæ, micat aureus æther,
 Bracteaq; ipsa suo se uentilat aurea gyro
 Instrepitans: lectas eoo in littore conchas
 Florere arboribus uideo, atq; inolescere gemmas
 Per ramos, purumq; ex eoctis montibus aurum
 In riuos fluere, ac tenui mox forcipe ductum

Mollitumq;

De Casio-
pe

Mollitumq; manu, & fuso leuiore rotatum,
Regia textilibus percurrere tegmina filis.
Quæ dea nunc radio per serica uellera miscet
Intexens, nunc pingit acu uariatq; colores
Alternans: nitet aurato noua purpura textu.
Ipsa sedens solio insigni, stellisq; corusco,
Seligit aut gemmas terra Gangetide uectas,
Aut baccas forat in sertis, pingit' ue monile,
Multa docens: nymphæ instantis præcepta magistræ
Dextra obeunt, tacito & studio data fila ministrant.
Salue Casiope: nam te quoq; sydera cælo
Illustrant, cæliq; uenis decus ipsa puellis.
Ornatus tu diua nouos, & serica templis
Dona paras, solioq; deos ueneraris eburno.
Tu regum intexis trabeas, tua munera pictæ
Palmatæ, sceptrumq; auro, gemmisq; decorum,
Baccatumq; monile, sacerq; in fronte tiaras.
Nec tibi non Hebe, tibi non chorus omnis amantum
Assurgit, comptusq; tuos, tua dona requirit,
Distinctas auro uestes, & cingula bullis
Aspra suis, cultæq; comæ crinale decorum,
Chrysolithon digito insignē, atq; in frōte smaragdū.
In primis matura uiro florente iuuenta
Nupta tuos leta expectans deposcit honores,
Illusam baccis chlamydem, illustremq; coronam
Cæruleo fulgore, & purpureis hyacinthis,
Ardet & in medijs quæ pendula gemma papillis.

I pſa manu ligat ad frontem ſtudioſa capillos.
E t ſuſpendit acu tenui uelamine uittam.
I lla uolat, uolitanſq; leueis exuſcitaturas.
O ranitent, ebur exteſis in dentibus albet,
P urpuraq; in roſeis effulget grata labellis,
P erq; genas laſciuit amor, qui ſpicula torquens
I ncenſum ſerus ex oculis iaculatus & ignem,
V ulnerat incautum inſidians, uritq; maritum.
G audia tum tacito uoluit ſub pectore uirgo.
Qualis ad Eridani ripas fluuijalibus herbis
S tella nouas agitatur choreas: ruit excita pubes
E x agris mirata deam: ruit accola Mincij,
H adriaciq; ſinus heros, omnisq; iuuentus
A emilie, ſpumant Nymphis properantibus amnes.
N on Satyris ſunt arua ſatis, non prata Napæis:
S pectantum ſtudijs deſunt loca: mater amorum
P ræcedit, molles uirgo fert ſedula grefſus,
D extra amor, à læua Charites comitantur. At illa
R idet læta, dolosq; oculis meditatur, & ignem
H uc illuc iacit: uruntur iuuenesq; ſenesq;:
D eſciant Satyri exanimis: ipſo æſtuat amne
E ridanus: tremulæ ludunt per cœrula flammæ.
A t uates Nymphæ charus ſua pectore uerſat
G audia ſub tacito, atq; immoto lumine perſtat,
D eliciasq; animo repetens memor ipſe futuras,
I nuideat nec ſemideis, & temnat amanteis.
E xoriens hæc Caſiope dat munera natis

Ex auro

Ex auro, gemmisq; intertextisq; figuris.

Atq; utinam nunquam oceani se tinguat in amne

O ccumbens, nunquam telo, nunquam ense minetur.

Aut è præcipiti fatum crudele ruina,

Esset nec cœlo spectatior altera uirgo,

Nec quæ plura suo peperisset commoda cultu.

At contrà trux Andromede noua funera, & atram De Andromede.

Molitur mortem, ac sæuis cruciatibus instans

Supplicia exquirat: neq; enim aut lamenta parentū,

Cōiugis aut moueāt lachrymæ, aut data munera fle-

Mors illi preciū, & tormēta immania curæ, (stant.

Vinclaq; carcerq; & nodoso ex ære catenæ.

Vindictam dea pro scopulis, quibus ipsa pependit

Deposcens, studia hæc nascētibus improba monstrat,

Carnificesq; manus, & acutam in colla securim,

Diuellitq; artus truncos, & uiscera mandit

Sæua impasta fame: uel quum minus improba sæuit,

Præficit effosis grauida è tellure metallis:

Hos mores dabit exoriens, nephelcius ut se

Exerit è pelago quadrupes, properatq; citatum

Taurus & ipse gradū attollēs. Sed Atlātide ab unda

Sæuior, obijciētq; feris, & corpora truncis

Affigens, animam extremis cruciatibus aufert.

Perpetuis etiam uinclis, & carcere tetro

Damnabit, si forte minax hinc, inde benignum

Sitet sydus, dubio certans utrinq; fauore.

Hanc olim scopulo affixam, & crudelia ponti

Horrentem monstra, ac sine spe, auxilioq; parentum
 Vndoso erumpens pelago, atq; è fluctibus imis
 Se tollens, laniare immani gutture pergit
 Bellua adacta fame, iussisq; impulsæ deorum.
 Ter monstrum caput erecta ceruice tetendit
 Huc illuc uoluens oculos, ter pandit hiatum
 Immanem, terq; & rictus, ter gutturis antrum
 Vndiuomum, spumantq; rotati è pectore fluctus.
 Hinc sinuosum undis pelagus secat: æstuat æquor
 Fulmineo caudæ tractu, spumantiaq; acto
 Proscindens utero impellit rapida agmina aquarū.
 Littora planguntur fluctu, & uagus intonat aër,
 Ac nigro circum horrescunt maria undiq; nimbo.
 Illa ut primum oculis hausit uenientia monstra,
 Tantum non extincta metu: tamen ultima corde
 Hæc agitans, uix ad uacuas ea protulit auras:
 Vnde mihi, si me duri exposuere parentes,
 Auxilium deserta petam? mihi terra negatur,
 Presidiumq; hominum: sæuit uis effera ponti,
 Armaturq; in me pelagi deus, ultimaq; assunt
 Supplicia, & iam uiua nouo decreta sepulchro,
 Atq; utinam defleta prius: uos ô precor auræ:
 Nanq; hominum solitæ ad superos deferre querelas:
 Accipite hæc, pœnam miserate, & uirginis annos,
 Ac deferte Ioui: ô si quæ Iouis inclyta proles
 Hæc adeat loca, atq; utinam ferus ille Medusæ
 Huc assit domitor, quem fama est Gorgone cæsa
 Raptantem

Raptantem spolia, & caput ostentare sororum
Palladis auxilio fretum, ac tectum ægidos armis.
Vix hæc, quanq̃ plura parat: ruit æquore monstrū,
Impulsuq; graui littus tremit: assonat æther,
Vicinaq; fremunt ualles: illi inter obortæ
Sunt oculis tenebræ, atq; ipsi sine sensibus artus.
Forte oram pelagi obseruans Danaëius heros,
Quà quondam fama Inachiam tranasse iuuenecam,
Aduertit sese, ut ponto raptabat ab alto
Bellua, prospiciensq; actos ad littora fluctus,
Tanta mole ruit præceps, & littore curuo
Saxa petit, quæ se cursu trahit illa citato.
Vidit ut exesa pendentem in rupe puellam
Exanimem iam, & singultu fera fata trahentem,
Obstupuit uisu, & sua mox conuersus ad arma,
Nō iā ense: neq; enim ense opus: illa ut cādida uidit
Pectora, subriguit faucem, ac fera guttura pandit
Spumescens. Ast Acrisio satus intulit actam
Faucibus in medijs pinum, quæ forte iacebat
Littore trunca, maris quondam iactata procellis,
Quantam uix paria hirta bouum centena tulissent.
Eiectam rictu antennam curuamine caudæ
Sustulit, intorsitq; inimicum in Persea Pistris.
Declinat uenientem heros, rursusq; receptam
Inijcit in monstri latus. At fera bellua tergum
Obuertens, telum effugit, caudaq; rotatum
Infregit scopulo, dura quod caute repulsum

H eroës septem armigeros, septenaq; equorum
 C orpora prostravit trunco, galeaq; superbum
 V errit humi conum, & lateri sæuum abripit ensẽ.
 T um furij's acta in scopulum se gurgite tollit
 D ira lues, rostro infrendens, & faucibus hiscens.
 Q uadrupedũ tabo, atq; hominũ rabida ora cruẽtat.
 A stitit attonito iuueni dea, uimq; ministrans
 C onsilio iuuat. Hic scopulo, qui forte reuulsa
 C aute iacet, dextra obiecto, bipatentia condit
 O ra feræ: tamen illa diu, multumq; reluctans
 R eijcit ore super, uacuasq; eruẽtat in auras.
 I nde ruens scopulo scopulus confligit, ut omne
 I ntonet & littus, uicinaq; saxa resulent,
 E xtimeatq; imo Nereus stupefactus in antro.
 N il ultra cunctandum heros ratus, aptat habendam
 A egida, subnectitq; humero, atq; ita fertur in hostẽ.
 C olligit in guttur sese fera: mox & in ipsum
 A crisioniaden hiscens ruit. Aduocat ille
 P alladis auxilium, clypeoq; intectus ahenò
 S tat nitens, & tela ferox horrentia quassat,
 S i quã forte uiam lateri inuenit: illa repente
 O buertit sese in Nymphen. Sed feruidus heros
 A nteuenit, stetit & medius Nymphæq; feræq;
 A egidaq; obijciens, caput, anguineosq; Medusæ
 P rætendit crimes: sparsit coma tetra uenenum
 P er fauces: tumuere feræ tum guttura. At ille
 P ræstringitq; oculos umbone, atq; agmine denso
Serpentum

Serpentum implicitans, pulsat caua tempora adactō
Impavidus clypeo, ac mox lumine lumina condit.
Obtrahit monstrum obtutu, ducitq; repente
Horrentis molem scopuli, atq; è corpore tanto
Stat rupes olim æquoreis pulsanda procellis.
Sacræ Ioui, natæq; Iouis parat orgia Perseus,
Virginis hinc teneris exoluit uincula plantis,
Exanimem prius effatus: Me candida uirgo,
Pone metum, deus hæc tibi demere uincula iussit:
Iuppiter est genitor: fert & sua nomina Perseus.
Illa diu cunctata silet. Sed nomine Persei
Audito, paulatim oculos ad uerba loquentis
Iustulit, & tacitus uigor ad præcordia serpit.
Quale sub æstiuum solem sitientibus herbis
Anguescit moriens florum decus, acta repente
T cælo pluuia, & largi de nubibus imbres
Rrorant: redit ille uigor, redit ille colorum
Mollis honos: spirant reuocatis floribus arua,
Et lætæ cultis uiolæ renouantur in hortis.
Irgo ut primū oculis lucē hausit, per freta torquens
Umina: perquirat monstrum: sed Abantius heros
Pro monstro caute ostendit. Tum candida uirgo
Orrexit iuueni dextram, calidusq; per ima
Ectora respirat sanguis, totosq; per artus
T tepor, & niueos tingit noua purpura uultus.
Iubrisit coniunx, fixoq; in lumina sensu,
Citatur quæ causa mali, quòne orta parente.

Nympha subit: Non ulla heros mea causa: dearum
Ira mihi, formæq; parens sibi conscia damno est,
Ausa maris se uirginibus præferre, suumq;
Ostentans decus æquoreas armare sorores:
Hinc Nereus furit, hinc sæuarum rector aquarum
Oceanus, monstra ex imo ciet horrida fundo,
Quæ natam poenæ exposcant: nec te impie Cephæu
Mouit amor. Silet hic lachrymis miseranda coortis.
Concipit his flammam iuuenis, mox talibus infit:
Abstineas lachrymis, ò iam mea, nec tibi mater
Frenda, ferus ue parens, aut ira inimica dearum,
Digna Iouis nurus, & felix iam coniuge Perseo:
Iniecitq; manum collo, ac sua gaudia pandit.
Illi perq; oculos furtim, perq; ora cucurrit
Aura recens, quæ sensum animi, quæ gaudia menti,
Explicet, & toto depellat tristitia corde.
Qualis ubi deprensa dies sub nube maligna
Dum squalet cœlum, & nigra Sol conditur umbra
Exurgens lato oceano, aut è montibus altis
Aura mouens, fugat & tenebras, & nubila latè
Diffundit, redit ecce polo lux ipsa sereno.
Concinuit thalamos felix Hymenæus, & aræ
Corycios oluere crocos: ruit undiq; ab ipso
Niloq;, Indoq; ad tædas festina iuuentus,
Perseaq;, Andromedenq; sonât & littora, & amnes,
Et Cassi iuga, & ipsa Arabum non hospita saxa,
Pulsatumq; nemus serum, rupesq; Promethei.

Ergo

Ergo coniugium optatum, dulcisq; hymenæos,
 Concordemq; torum, atq; unos coluere penateis,
 Imperiumq; unâ sceptro tenuere superbo.
 Atq; hinc tralati ad superos fulgentibus astris
 Irradiant: memor hæc pœnæ, fera uincula semper,
 Semper torturas agit: crudelia Perseus
 Funera: sunt enses illi, sunt uulnera curæ,
 Gorgonei capitis semperq; insignia præfert.

De Perseo.

Quo surgente aliquis ueniens in luminis auras,
 Si Phœbus quoq; Gorgoneo sese extulit ortu,
 Si Mauors telo infelix rutilante laceffat,
 Quo Sol, aut quo Luna loco, dominumq; locorum,
 Nec felix stella occurset, cœlo ue cadenti
 Sese agat occasum uersus regione secunda,
 Huic caput auulsum collo uiolenta bipennis
 Auseret, ut media truncus spectetur arena,
 Aut etiam excisis manibus, pedibus ue queretur
 Crudelis Geminos, crudelia sydera Pisces.
 Vulnere seu crudo illachrymans, & corpore toto
 Saucius, incuset Phœbum, Dictynniâq; arma,
 Si media cœli è specula lunaucrit arcum.
 Vsq; adeo Inachides in nostra pericula sæuit.

Nec uero monimenta hominum intestata reliquit

De Pegaso

Iuppiter. At cœlo illustrans uestigia famæ,
 Virtutisq; aperire uiam ad noua nomina iussit.
 Pegasus hinc cœlo micat: hic exordia fonti
 Clara dedit, de quo sacros fudere liquores

Pierides, quibus ora pij sitientia uates
 Admorunt, potusq; sacer liquor Hippocrenes
 Impleuit mentes Musis & Apolline dignas.
 Tum famæ quæsitus honos, sua reddita famæ
 Præmia, Picridum decus, & Daphneia laurus.
 Post autem emeritos cœlo exposcente labores
 Pegasus effulget stellis. Tamen ipse laborum
 Ac famæ memor, assuetas in pectore curas
 Nascentū ingeminat, quibus arma leuesq; sequantur
 Quadrijuges, uersentq; agiles in puluere currus.
 Nunc hostem insectentur equis, nunc hostica castra
 Explorent, dubijsq; locum speculentur in agris.
 Nec uero pedibus tantum, sed & acribus alis
 Pegasus insiliit campo, & sese intuli tauris.
 Hinc his ingenium uelox, & rebus agendis
 Dexteritas, ac cura uigil: tum notior usus
 Herbarum, medicæq; artis, quîs ægra ferarum
 Corpora, quîs hominum morbos, & uulnera curent:
 Quandoquidem assuetus pratis, assuetus & herbis,
 Illarum studia ingenerat, nec inutile succi
 Præsidium meditans, & opem mortalibus ægris,
 Quorum opera illatus cœlo inter sydera fulget,
 Exoriens quum Piscis aquis ruit, aureaq; udo
 Vellere per summos effert se bellua fluctus.
 At contra oceani præceps delapsus in undam,
 Oceani senis undam, atq; antra liquentia Nerei,
 Excutebat aut curru lacerum, aut è calce cruentum,

Aut

A ut dorso eiectum stygias deturbat ad undas

P allentem, & uanos fundentem è pectore questus.

Hunc post exoritur iuuenis, quem fessa trahentem

De Engo-
nasi.

G enua uides: ne, ne Alciden hunc tere: fugacis

I sta uiri species, fraudumq; instructa, doliq;

P raecepsq; in facinus, non ut tela aspera contra

L uce palam nisa hamento iaculetur adacto,

N octe quidem, tenebrisq; atra grassatur in umbra

I nsidians, seuisq; inhiat simulata rapinis.

H os animos curua effigies nascentibus indit,

C orporaq; extento iactent pendentia fune,

I n gyrum cogant artus, & cerea membra,

P erq; enses moueant nudis uestigia plantis,

S i Mars & Dictynna suis speculentur ab astris.

S æuus ab occasu ferrum, insidiasq; minatur.

S in Mauors quoq; fulmineam contorserit hastam,

I llos flamma furens, uentoq; agitata fauilla

V stulet, & picei tosto de uiscere fumi

A gglomerent: serpat succensis ossibus ignis

F eruidus, atq; imis crepitent incendia uenis.

Ast ubi cœruleo tingit sese æquore Pristis

De Pristice

O ccumbens, si tunc hastam quoq; Sithonius dux

T orserit, externi fugiant uaga flumina Nili,

T yrrheniq; maris fluctus, & littora Calpes,

N e turpeis pascant phocas, armenta q; Protei

V iscere pasta suo saturent, & hiantia condant

G uttura, sed rursum Ionijs in fluctibus ipsi,

Aegæoq; sinu, magnocq; ingurgite ponti
Videntur vastos foetus maris, undiq; clausos
Aggeribus, quoties eoo è littore surgens
Cetus, & ipse suo faueat nascentibus ortu.
Cernere erit latè pelago uolitantia lima,
Et circum triplici cinctos indagine saltus
Aequoreos, monstra inductis trepidantia septis,
Nec posse aut reperire uia, aut prorūpere claustris.
Ipsi de rate turrigera, aut è puppibus altis,
Erratis instant hastis, iaciuntq; tridentes
Pinnigeros, imo referunt sese icta profundo,
Infixosq; trahunt squamosa ad tergora contos:
Viribus hinc defecta suis, & uicta dolore
Vulneris, albentes rursus tolluntur in undas,
Semincesq; trahunt artus. At nautica pubes
Retibus inuigilans, fines agit, aut fera contis
Agmina perturbat, uideasq; indagine in una
Vrgeri armentum vasti æquoris. Ille trucidat
Ense ferox, hic sublata secat ossa securi,
Hic unco trahit ad littus, prædaq; superbus
Ingenteis media tauros resupinat arena.
Pars laniat cultro insultans, & uiscera nudat,
In prædamq; uocat socium: pars agmine longo
Per remos, per transtra leui uolat incita saltu,
Retiaq; inclusasq; feras ad littora raptat,
Ipsa suis diffisa humeris. Sed lecta iuuentus
Auxilio uenit, ac uicino è margine tortis

Restibus

R estibus innitens, & uectibus æmula ductis
 O ceanum secum, oceani & uiuaria tractat,
 E t uersa pelagi exuuiæ exponuntur in alga.
 N ec mora, quum rapidis in equis uectantur ad urbes
 F initimas rostro & caudis minitanti monstra:
 H ic latis strata in tabulis, suffixá ue ad uncus
 F erratos, duplici horrescunt pendentia dorso,
 E t squamosa rigent duris ad tergora pinnis.
 V rbs ipsa armentū ad Nerei, & spolia effera currit,
 A c montana ruit longè ad spectacula pubes.
 S æpe etiam solem ad rapidum, fumos ue uolucres
 S uspendunt, sale sicca prius, perq; oppida latè
 E xportant. It salsæ maris fora per uaga merces
 N frustis concisa, & lancibus acta repandis.
 F orsit an & salis arentes durare lacunas
 C ura sit, & laticum sensus conuertere amaros
 N salsum: medio purgantur littore campi,
 S trataq; arenosis includitur area septis.
 H uc sapor ille grauis, tristisq; inducitur humor
 N clusus lata cauea, & circum aggere septus,
 P aulatim sub sole liquens exudat, humiq;
 L entescit, donec sitiens, rapidoq; coactus
 G ne, salem, uariosq; hominum concreuit in usus.
 H æc Pistris. Sed quo cœli sub sydere natum,
 Q uæ ue poli sub parte Colan rear? alta Pelori
 S axa uirum genuere, aluit quoq; Sicilis Aetna,
 E t puer humanos hausit de matre liquores,

De Cola
pisce.

I nstructusq; hominum curis, & ab arte magistra.
 S ed tamen ut paulatim ætas tulit, auia montis
 N ulla petit, nulla ipse feris uenabula torquet.
 L ittoribus tantum assistit, neptunniq; antra
 S ola placent, solis gaudet piscator arenis.
 S æpe pater sinuantem hamos, plumboq; onerantem
 R etia, nexilibus mater persæpe sagenis
 I ntentum increpuit, dictisq; exarsit amaris.
 I lle autem irato sese committere ponto
 A udet, Nereidum & thalamos intrare repostos,
 T ritonum penetrare domos, Glauciq; recessus,
 E t tentare imi pulsans clausa ostia Nerei.
 S æpe illum Galatea, cauo dum prodit ab antro,
 M irata est, stupuitq; uiri per cœrula gressum,
 S æpe suas Arethusa comas dum siccat, euntem
 O bstupuit, simul & uitreo caput abdidit amne.
 N ec uero maris occultos inuadere saltus
 A ddubitat, ferro aut latebras uiolare ferarum,
 E nse canes, ense & tauros, ense horrida cete,
 E t totis sese ante acies agit unus, & antris
 I ncludit: natat elato per Nerea telo,
 R heginoq; mari, Sicula & regnator in unda.
 N anq; etiam quo Scylla cauo fremit abdita in antros,
 C ui latrant centum ora canum, centum ora luporum
 E xululant, ferro irrupit: siluere remisso
 O re canes, siluit rabidorum turba luporum
 V icta metu, Scylla immanis dum pandit hiatus,

Perforat

P erforat hic gladio assurgens caua guttura: ibi illa
I n latebras fugit, & ponti procul abdita quærit.
I ngressusq; antrum iuuenis Catinensis, adesa
O ssa hominum, attritosq; artus, & pabula cernit
D ira canum, truncasq; manus, & pectora, & armos:
T um puppes uidet effractas, diuulsaq; transtra
S axa super, rostra æratis squalentia truncis.
E t iam tertia lux roseo surgebat ab ortu,
Q uum iuuenis letus spolijs, tantoq; labore,
S umma petit, summæ nanti famulantur & undæ,
E t pelagus posito præstat se ad iussa tumultu.
O ccurrit læta ad littus Messenia turba:
G ratantur matres reduci, innuptæq; puellæ
M irantur: stupet effusum per littora uulgus.
I lle suos peragit cursus, æstuq; secundo
E t portum petit, & cursu portum intrat amico.
V ictorem pelagi è muris urbs læta salutat,
P rædaq; per scopulos, strataq; exponitur alga,
A lga Colan, littusq; Colan, Colan antra sonabant.
H inc omnem pelago uitam, atq; in fluctibus egit
N ereidum choreis mistus, quem cœrula Protei
I am norant armenta, uagiq; per æquora circum
A dnabant delphines, & Ionio in toto
M ulcebat uario Tritonum buccina cantu.
S æpe etiam medijs sub fluctibus alta secantem
O bstupuere uirum nautæ, quibus ipse reposto
M ox scopulo, madidum exiccans sub sole capillum,

H orrentem cæco signat sub marmore cautem,
 D eclinent qua arte & cumulos uariantis arenæ.
 Q uinetiam maris occultos instare tumultus,
 I ncumbant quibus aut cœli de partibus euri,
 Q uaq; die cogant atro se turbine nubes,
 I mmineatq; hyemes pelago, et nox horreat umbra,
 N eptunniq; minas, inceptaq; tristia monstrat.
 H inc illi uela in portum, expediuntq; rudenteis,
 A c iuueni ingentem Baccho cratera coronant.
 I lle autem gratam ut cepit per membra quietem
 S tratus humi, pelagoq; atrox desæuit & Auster,
 N on mora, spumantem in laticem se deijcit alto
 E saxo, relegens pontum, uadaq; inuia tentat,
 S ola illi intacta, & fatum exitiale Charybdis,
 H anc timet, huic ausus nunquã contendere monstro.
 Forte diem solennem urbi Federicus agebat,
 E t promissa aderant celeris spectacula cymbæ,
 V ictori meritum chlamys, ac super aurea torquis.
 H inc certant quibus est & uis, & gloria nandi.
 P ræmia cælatus crater, atq; insuper ensis.
 I ngentem tum rex pateram capit, atq; ita fatur:
 V ictorem maris ista Colan manet: & iacit illam
 I n pontum, quã sæpe ferox latrare Charybdis
 A ssuevit, quum cœruleo sese extulit antro.
 I nsonuere undæ iactu, ac lux candida fulsit,
 S ole reperiussa, & flammis radiantis abeni.
 C unctatur iuuenis, fatoq; exterritus hæret.

At

A t rex, ni pateram ex imo ferat ille profundo,
V inciri iubet actutum: expediuntq; catenas.
V incant fata, inquit, fato & rex durior, haud me
D egenerem aspiciet tellus mea: seq; sub undas
D emisit: quantumq; acer per inane columbam
D elapsus coelo accipiter sequiturq;, feritq;,
I amq; alis, iamq; ungue petens: tantum ille rotata
P er fluctus, per saxa secans, imum usq; profundum,
S ectatur pateram, atq; illam tenet impiger, ecce
D e latebris fera proripiens, latrantia contra
O biecit rabida ora canum: quibus ille nitentem
P ro clypeo obiecit pateram, seq; ense tuetur.
D umq; aciem huc illuc ferri iacit, & micat acer
P erq; lupos, perq; ora canum uersatus, & agmen,
D atq; locum, rursusq; locum tenet, ilia monstri
I ncumbens telo strinxit: dedit icta fragorem
A lta cutis, squama horrifonas natat acta per undas.
S tridorem hic illa ingentem de faucibus imis
S ustulit: infremuit quo aequor: caua rupibus Aetna
A ssultat: tremat aeratis sub postibus antrum
V ulcani: Siculae nutant cum moenibus urbes,
H orrescitq; novos procul Ausonis ora tumultus.
T um caudam explicitans, totoq; illata Charybdis
C orpore, ter pauidum assultu, ter uerbere torto
E xcussitq; solo, caudaeq; uolumine cinctum
I llisit tandem scopulo, traxitq; sub antrum,
I mpastosq; canes, & hiantia guttura pauit.

I lle igitur coelo impulsus tellure relicta
 I n ponto degit uitam, & fatum æquore clausit.
 De Arcto. Haftenus hæc: nunc illa puer mihi suspice plaustra,
 Quæ nunquam oceano tingunt, sed cardine summo
 V oluuntur, paruoq; ferunt sese incita gyro,
 V t nunquam occasu, nunquam rapiantur ab ortu.
 A tq; illam metire oculis, quæ uertice in ipso
 T anquam fixa micat noctu, tamen usq; uagatur,
 O bseruatq; polum, atq; axi uix mobilis hæret,
 S tella, Lycaoniæ referens monimenta puellæ.
 V rsa etenim quondam in syluis errauit, & antris
 D elituit. Sed uicta fame memor ipsa parentum
 S æpe domos ac rura petit, commistaq; uaccis
 D ecubuit stabulo, & stetit ad scenilia uincta.
 I llam pastores, dum pabula nota frequentant,
 S æpe greges inter duxere ad pascua, & inter
 E rravit pastos fera Nonacrina iuuenços,
 S ensisset uacua modulantem carmen in umbra
 D amonem, uacuam saltu properabat ad umbram,
 E t cantum immota suspendit arundinis aure,
 B landiturq; oculis, ac singula uerba canentis
 O bseruans, lambitq; manus, sequiturq; uocantem,
 G audet & ipsa sui laudari uoce magistri.
 H inc quibus affulsit nascentibus Arcadis Vrsæ
 S ydus, & è summo prospexit cardine Virgo,
 H is captos domitare ursos, immania corda,
 H is sæuum genus indomitos frenare leones

Cura sit, & socios canibus coniungere pardos
 Per nemus, infrenemq; manu tractare elephantum,
 Tum uerbis formare, acrem ut tolerare magistrum
 Assuescat, socium armato dignoscere ab hoste.
 Hic illis amor, hoc studium: sic imperat astrum
 Exoriens. At si occasum declinet ad ipsum,
 Impastus leo, seu uiolentis unguibus ursus
 Dilaniet, seu uicta fame fera dente cruentet,
 Si graue Threicij minitetur stella tyranni.

Quid qui per geminas anguis conuertitur Arctos, De Angue
 Et trahit ingenti sinuosa uolumina cauda?
 Hic Marfos dabit exoriens, qui uulnera cantu,
 Qui sanet morsus, nigro qui sorte ueneno,
 Vnguine pæonio, & succis medicentur, & herbis,
 Qui ferro atq; igni referantq; Machaona dextra.
 Astubi ad occasum flexu leuiore rotatus
 In spiram, petit hesperij uada lubrica ponti,
 Letalets passim morbos, & uulnera dente
 Tabifico meditatur, & atro felle sagittas
 Intingens, miscetq; malum per pocula uirus,
 Regaleisq; epulas tabo inficit, aut boleto
 Promittit certam dubio sub funere mortem.
 Hæc coluber fata occumbens mortalibus addit.

Talibus, atq; alijs, seu declinantia in Austrum, Alternari
 Siue ad Hyperboreum surgunt quæ sydera tractum, fata ui fir-
 Exercent hominem fatis, mentesq; orientum ma animi.
 Sensibus afficiunt uarijs, uariosq; agitatus

Dant animis, unde & uarios formantur ad usus,
 Estq; suum cunctis studium, & sua cuiq; uoluptas.
 Saepe tamen uis firma animi, resq; extera, lex uel
 Alternant fata, aut genio aduersatur egestas.
 Stat fatum tamen, & fato uis insita perstat.
 Nec natura suas unquam inficiabitur artes,
 In rectum, prauum uel uocet, uestigia seruat
 Vsq; sua, & facilis per munera nota recursat,
 Si qua forte locum dedit aduersata potestas.

Stellarum fixarum uires maximas esse.

Multum opis obliquo septem quæ lumina cursu
 Labuntur, dant syderibus coniuncta repostis.
 Diuitias tamen ingentis, inopinaq; regna
 Dant ipsa, imperiumq; ima de plebe togatis,
 Et seruos solio statuunt, sceptrisq; decorant.
 Sed nec fida manent, certo nec fœdere perstant.
 Nam quantum cœlo tolluntur & ipsa reposto,
 Quoq; loco maiore aliquem statuere, magisq;
 E uexere, atq; ex imo ad conuexa tulere,
 Hoc magis affliguntq; solo, calcantq; iacentem,
 Et miseris statuunt hominum spectacula rebus,

De stellis regijs Leonis, Aquarii, Scorpii, Tauri.

Nunc iterum Iouis ad zonam, bissemaq; monstra
 Nate redi, patrisq; memor præcepta capeffe.
 Regianaq; etiam regalibus ignibus astra
 Quattuor è cœli signis, regalia iura
 Exercent: ardet Libyci ad præcordia monstri
 Stella ingens, stella auratis circum ignea flammis,
 Stella Iouis decus egregium, & mauortia cura,

Cuius

Cuius in exortu, seu quum tenet ardua mundi
Sydera, curuato sese illi iunxerit arcu
Syluipotens dea, syluicolis dea cognita Nymphis,
Diuitias illi immensas, fascēsque superbos
Fata parant: ille è castris peditemque, equitemque
Educingens, bello domitas quassabit et urbes,
Et populos late uictor ditione tenebit.
Illum etiam ingentemque animis, ingentibus orsis
Ornabunt regē sceptrā, et trabea aurea quondam
Insignem dabit, et solio illustrabit eburno.
Sed cui ab hoc ipso nascenti arriiserit astro
Delia, et auricomæ turgescant cornua fronti,
Bella tamen, belli que aestum, duosque labores,
Inrarumque graueis causas portendet iniqui
Stellas senis, rutiloque furens Mars saeuiet igni,
Quum uastum Nemees olim properantibus annis
Diuertent antrum, et spelæa horrenda reuissent.
Tunc ctenim fraudemque senis, uiolentaque tela
Threici iuuenis, suspectaque comminus arma
Indignans fera, sese in ceruicemque, iubasque
Colligit, obscuroque fremens se proripit antro,
Mugituque auras, et coelum territat ore
Horrificans: pauet ipse senex: at ferrea Mauors
Obiectat scuta, et tortam ferus excutit hastam,
Sed caua condit galea, et saeuum exerit ensem
Fulmineus: quatit horrifonis Leo dentibus ora,
Et parat assuitu iam iam se inferre citato

Quadrupedans: ruit excitum ad spectacula coelum,

Assensuq; deum uario fremit assonus æther.

Hæc eadem aduersa è parte, atq; fluentibus undis,

Syderis undis, & fonte liquentis Aquarij,

Quà regale nitet uillis radiantibus ostrum,

Nascenti euenient, ubi Delia culmine summo,

Aut coelo exoriente suo adstipulabitur ore.

Si quæras Siculi mores, geniumq; tyranni,

Et regnum crudele, aulamq; cruore madentem,

Sparsaq; per duros hominum præcordia senteis,

Martius horrenti feret hæc tibi Scorpius astro

Exoriens, seu quum medio dominatur olympo,

Et uicina micat crescenti lumine Phœbe,

Non toto quisquam coelo crudelior ignis

Vel sæuit face, uel flamma uiolentius astrum.

Hinc & opes summæ, summo & cum iure potestas

Insidijs armata, & cædibus usa nefandis,

Grassatorq; animus, & sparsa cruore libido.

Hinc Acragas tremit, & clausus boue mugit ahenos

Infelix faber, & populis gemit Aetna subactis.

At contrà oppositis Tauri de sedibus ardent

Felices stellæ, non una in parte locatæ.

De quarum radijs quum se, & sua cornua Phœbe

Illustrans medio incedit pulcherrima coelo,

Aut thalamos Aurora tuos somno excita linquit,

Hinc auri uenas fluitare, Hermumq; Tagumq;

Vndantem, cumulos & opum, perq; atria uerri,

Perq;

P erq; aulas fulgere suis aulae Britannis,
 L uxuriare dapes mensis, fuluoq; metallo
 T ecta super radiare, ipsis penetralibus hortos,
 F rondenteisq; umbras aestiuum excludere solem,
 E t uideas tabulata nouis fulgentia signis.
 H inc populi fauor, hinc indulgentissima cura
 I n populum, & data per plebem sua dona uiritim.
 H inc etiam templa idæis innisa columnis
 C onduntur, splendentq; ebore, ac testudine postes
 A urati, radiantq; adytis donaria sacris
 E x auro, argentoq; & phidiaco cælatu,
 A c fama externas circum uaga labitur oras,
 I cui felicitis ortus Latonia dextro
 D e cornu bouis, atq; è sydere fecerit aureo,
 A ut regale decus medio ostendarit olympo
 Iuppiter, & læto placidus respexerit ore,
 I llum urbes moderantē, illū maria alta trahentemq;
 A rmatas in bella rates, illum arma, uiriq;
 H orrebunt, & equis uolitantem, & signa ferentem,
 T ala; imperium tremet hoc sub uindice tellus.
 Nec uero reliquis obliqui in partibus orbis
 S ydera non multa fulgent radiantia luce,
 E t claro illustant tenebrosam lumine noctem,
 I llustreisq; uiros, & facta illustria reddunt.
 N am cui nascenti generoso effulserit astro
 H ellæus quadrupes, primo dum cardine surgit,
 I lle potens opibus regum notescet in aula,

De stellis
 claris, ac
 limpidis,
 Arietis,
 Scorpij, Sa
 gittarij, Ca
 pricorni,
 Piscium.

E t multo terram diues proscindet aratro.
I lle reget populos, & magna potentibus armis
D ux geret, & factis famam sibi quæret ab ipsis.
D ecumbens fato placido, insignisq; feretro
E ffertur, lachrymas interq; atq; ultima dona,
S i facilis placido annuerit quoq; Iuppiter ore.
Nec non horrentis Scorpij de tergore fulgens
S tella micat, latè ardenti spectabilis igne,
E cuius radijs & opes, & larga supellex
F unditur, & multo comitata potentia fastu.
Q uod si felicitis radios Iouis aureus ardor
A diſciat, longè summi cumulentur honores,
E t longè primis ornentur fascibus ædes.
P rimi etiam longè procerum extollentur in aula,
E t primi regum solijs loca iuncta tenebunt.
S ed mors sæua manet, offensi principis ira.
S cmiferi quoq; tecta senis fulgentibus astris
C lara micant, nitet & facibus radiantibus aula.
H inc illustre uirum genus, hinc generosa propago
E xurgit, magisq; potens sese asserit actis.
I mperio subiget populos, noua mœnia condet,
D iruet hostileis urbes, & classe profundum
I nstructa leget, & scedabit sanguine pontum,
S trage uirum insultans, & multa cæde superbus,
V ictricesq; manus terraq; mariq; potenti
I mperio reget, & domito tandem hoste cruentus
O ccumbet leto insigni, atq; ante agmina uictor,

Tarpeius

T arpeius cui sorte pater Chironio ab antro
F ulserit, ac nitidis sese coniunxerit astris
E xoriens, placido & moueat sua tempora nutu.
Aegoceros quoq; nigranti sub nocte per umbram
I llustreis effert radios, quæ pectora nati
I gnescent, mentisq; suum tenuatur acumen.
E t fortuna domus multa clarescet opum ui,
C, uius in exortu si se Latonia, si se
A ddiderit socium belli deus ensifer Heros,
N ascentur qui cæde hominum, qui sanguine fuso
L ætentur, quæ bella animo, & crudelia curæ
P rælia, sub quorū imperio peditumq; equitumq;
I ncedit legio, & campis gradietur apertis,
E t quos fata manent ipsi quoq; debita bello.
I rradiat post sub Phrygiæ momenta ministri
S tella nitens, quæ iustū animis, rectumq; probumq;
S uadeat, & magnos olim promittat honores,
Quæ populos late subdat, quæ regna merenti
D ecernat, solijq; decus sublime superbi.
S i Saturnius hanc radijs pater aspicit æquis,
S i nato adiungat uires Saturnus amicas,
E t patri proprios, & auo latois honores
C oniungens læto ostentat sese aurea uultu
C ulta comam, uarijsq; caput circumdata gemmis,
Quæq; soror Phœbi, & possit Ioue nata uideri.
N ec uero non & Veneri sua cura, ducumq;
B ellorumq; nec arma timet generosa uirago,

Quæ Martem clypeo, galeaq; adamantideq; harpe
Instruxit, dum prima Gyges in claustra tonantis
Intorsit saxa, & ferratum in limina uectem.
Quæ face ter iaculo immanem gladioq; Ophialter
Ambussit, dum mento illi riget horrida barba
Illuue fœda, & squalenti emarcida cœno,
Quanta nec hirsutis tercentum pendeat hircis
Nidorem incensa, & sæuam dedit usta mephitim,
Qua somno superi exciti, rapido arma tumultu
Expediunt, ciet ardenti Venus agmina torre.
Forte etenim Cytherea toro surrexerat, & se
Martis ab amplexu nocturnis usa tenebris
Surpuerat, roseoq; diem properabat ab ortu,
Quo furta, & longæ cælaret gaudia noctis.
Prima igitur uenientem hostem dea sensit, opemq;
Prima tulit, sed longè illi laus maxima, quòd iam
Terribilem galeam tractare, atq; ære rigentem
Coniferam ingentē, atq; igneis, flammascq; uomentē
Ausa, quòd iratū comitata ad mœnia Martem
Ante illum iaculata facem, atq; è turribus ignes,
Nobilis & facie, & generosis nobilis ausis.
Ergo ubi candenti sese dea iunxerit astro
Exoriens, fulget notus quosydere Piscis,
Et Phœbe nitido felix decurrat olympo,
Nascentur, quos relligio, quos æqua, piūmq;
Oblectent, cultusq; deūm, & reuerentia casti.
Nascentur, qui classe maris uada cœrula uerrant,

Qui

Qui terrarum obeant uarios, uario ordine tractus.
Illi etiam ingentis animos ingentibus actis
A diungunt, & bella animis ingentibus audent
Et pelago, & terris gerere, ac fera praelia miscent
Victores, sed amor media inter tela recursat,
Victoremq; hominum subigit dea uirginis armis.
Atq; utinam non regum odijs, non seua per iram
Contingat mors, & fato rapiantur iniquo.

Talem olim rapidas Phrygij Simoëntis ad undas De Aenea
Aeneam dea progeniuit, quem fortibus armis,
Insignemq; animi iuuenem tot adire labores
Impulerint, & fata nouas exquirere sedes.
Hinc humeris patrem, inde deos, & sacra ferentem,
Actatumq; mari magno, Libycosq; per aestus,
Accipit uirgo hospitio, iunxitq; hymenæos.
Mox fineis querentē Atauū, Tybridisq; recessus
Intrantem, regna excipiunt, dotaliaq; arua.
Hinc atrox bellum exoritur, pro coniuge certat
Hinc Rutulū manus, hinc fulgētibus Arcades armis.
At tandem uictor potitur regnoq; toroq;
Ed fato cadit infelixc aua ad antra Numici.
Hunc Libyæ quondam errantem per deuia mater
Mutata est, hunc turbatis Aquilonibus actum
Ripuit medijs è fluctibus, hunc & in arcto
Ellorum casu, Simois quum & Xanthus, & Ilij
Anguine manarēt campi, & mare cædibus horrēs,
Cuta uirū, galeasq; & fortia corpora uersat,

I psa enses, ac tela inter, flexuq; rotarum
 A stitit, & graue pro nato fert saucia uulnus,
 N on potuit tamen immitis placare fluenti
 C rudeleis latices, praefixaq; saxa sub undis,
 V squeadeò nec fata deum mutare potest uis.

De motu
 coeli.

Digrediens hæc antè puer non dicta docebo,
 T u memori mea uerba animo, ac sub pectore conde,
 O mnia clauduntur coelo, coelum omnia secum
 M ole sua rapit, & celeri uertigine torquet.
 I mmotumq; nihil patitur, tamen intima tellus
 S tat semper, medium quoniam concessit in orbem.
 S tant axes, quibus ipse super uersatur olympus.
 I psa quidem oceani circumq; intraq; sonanti
 A lluitur tellus fluctu, ac uelut insula toto
 I nsurgit ponto, & medijs stans prominet undis,
 Q uas cursu uaga, & alterna sub luce resurgens
 L una ciet, luna æstiferos motura tumultus.
 I am terras. pontumq; unà complectitur aer
 H uc illuc uentis agitata, & æquore aperto
 R aptans imbriferos piceo cum turbine nimbos.
 Q uicquid enim tellure ima, ac rorantibus undis
 E xhalat, passim huc sublato corpore fertur
 E uectum Solisq; rotis, Lunæq; quadriga.
 D ensatum mox in nubes, pluuiamq; liquescit.
 I psa autem Luna in primis fluitantibus auris
 I mperat, & coelo citimos cum torqueat axes,
 A c spatio breuiore rotas agat, uq; deorum

Consilia

Consilia explorans, & opes, & castra, serenos
 nunc præfert uultus, rutilo nunc uelat amictu,
 ut Feruginea procedit nubila palla.
 ultum etiam quibus in signis digressa feratur,
 diuuat, & peragret signi qua parte Tyrannus.
 Ignea uis pecori phryxco, & cornibus aureis,
 gneus & Libyco uigor est, rabiesq; Leoni,
 andentiq; senex iaculatur ab igne sagittas
 hillyrides. nam terrestris uis insita Tauro,
 nsita Virgineæ Spicæ, Aegocerontis & astris.
 am Geminis placet aër, aërijq; recessus,
 os puer Idæus probat, hos Pometia uirgo.
 t Cancro fluuiorū amor, æquoreaq; lacunæ
 ermansit, iuuat unda, iuuant stagnantia claustra,
 iscibus idem amor est, eadem quoq; cura Nepai.
 inc uariant Lunæ uires. pugnantq; uicissim
 igna simul, nec certa fides uariantibus auris,
 inc tempestates, atq; inconstantia cœli,
 ucceditq; Auster Boreæ, pluuiumq; sereno.
 c medijs persepe caloribus horruit aër,
 um grando in solidis percrebruit horrida tectis.
 Quæmetiam uariant Solis uiresq; uicesq;,
 quod cœli situs & signorum præstitit ordo
 bliquans, unde alternant noctesq; diesq;,
 c tempus circum spatij se uersat iniquis.
 uattuor in parteis quanquam diducitur annus,
 equa sed à medijs ducuntur tempora signis,

De signo-
rum quali-
tatibus.

De inæqua-
litate dierū
ac noctium

Quæ medium luci, atq; umbris Sol diuidit orbem,
 Præcipiti loca celsa gradu, quæq; ima dehiscunt,
 Dum certant inter sese, fugiuntq; fugantq;
 Nunc nocti cedunt luces, nunc solibus umbræ,
 Aduersisq; uagantur equis & frigus, & æstas.

De signis Omnia principio properant, mediisq; morantur,
 mobilibus, At finis neutrum retinens moderatur utrumq;
 fixis, & Temporis hinc uerni quadrupes Nephelaius autor
 cõmunibus It properans, semperq; suas festinat ad herbas,
 Nec mora, nec requies: manet ad præsepia Taurus,
 Ver manet, insistit Bos indefessus aratro
 Incumbens operi, incumbit quoq; purpureum uer
 Per syluas, per prata, & coepto perstat in ipso.
 At Geminis modus est, dum uer declinat, & ardens
 Procedit cœlo indomitis feruoribus æstas.
 Hinc pecori aurato uis mobilis, at sua Tauro
 Vis constans, solidum robur, stabilisq; potestas.
 Vis media est Geminis utroq; à sydere ducta,
 Communisq; uigor, quæ cætera signa sequuntur
 Ordine nexa suo seruant hunc certa tenorem.

De signis Nec uero quæ signa Austro digressa feruntur
 tardis, & In Boream, non ipsa obliquis curribus ortum
 uelocibus. Accelerant, raptantq; habiles ad frena iugaleis.
 Hinc ortus breuius spatium obliquantibus astris,
 Hinc properans Aurora rubentibus aduolat alis,
 Ingeminat lux, ingeminant opera, atq; labores.

At contra

At contrà quæ de Boreæ regione recursant

In Libyen, ea declivi properantia cursu

O ceano immerfant sese, obliquantq; sub æquor

Aethiopum, inde ubi gangeos referuntur ad ortus,

Insudant cliuo, ac sursum recto axe supinis

Vix referuntur equis, subit hinc mora longior æquo,

Augenturq; ortus spatia, & nox crescit in umbra.

Decrescit labor, accrescit requiesq; soporq;.

Ventorum quoq; uis uariat uariantibus astris.

Igneæ præcipitem Boream, & minitantia claustris

Arctois signa emittunt glaciemq; niuemq;.

Sæpe tamen uicino Aries de tramite Cauros,

Immistum Zephyro ac Boreæ genus, euocat antris.

Quis credat, gelidos flatus Iouis excitet astrum?

Excitet humenteis Mars, atq; Atlantis ab undis?

Signa etenim maris humectos referentia fluctus,

Oceani occiduos aestus, auramq; Fauonij

Sollicitant, tamen & libycis procul excita arenis

Flabra ciēt, Zephyro cognata frequēter, & Austro,

Hunc prono è cœli tractu, atq; hyemalibus oris

Educit Dea, cœrulo quondam edita ponto,

Educunt astra auripedi consortia tauro.

Quin Eurumq; Notumq; unà Capricornus utrinq;

Commistum genus, excibit bicoloribus alis.

Est Eurumq; Euriq; domos, Nabatæaq; claustra

Saturnus tenet, & gangetide regnat in aula.

Nonnunquam Solis radijs calefactus, & igni,

Quæ signa
quos uētos
excitent.

Suscitat horrifonas stridenti Aquilone procellas.

Tu uero terræq; situs, & flumina, & ipsos

Aspice arenosi tractus maris, aspice montes

Montibus impositos, & declinantia in imas

Conualleis loca, & aërijs super indita saxis

Oppida: non idem obtutus, posituraq; mundi

Omnibus est eadem, nec Sol uagus omnibus idem,

Non similis natura soli, non aëris aura.

Hinc uariat cœli uis, & natura locorum,

Diuersæq; uices rerum, atq; euenta per orbem.

Astrorum quoq; dissimiles uiresq; uicesq;

Temporaq; inconstansq; dies uariantibus umbris.

Qui plane

te diurni

sint, & qui

nocturni.

Syderis nocturna umbris Latonia gaudet,

Gaudet nocturnis tenebris Erycina, suumq;

Illecebris trahit hæc nocturna ad gaudia amantem,

Ille dolo lætus, furtisq; accommoda captans

Ocia, per tenebras graditur speculator opacas.

Lucem odit, memor & uulcania uincula, & artes

Probeas cauet, & cæca insidiatur in umbra.

At lucem currusq; auroræ, & lampada solis

Miratus pater altitonans, miratus & ipse

Falcitenens Deus, occultas odere tenebras,

Exultantq; die, gaudentq; patentibus auris.

Cur alij al-

bi, alij nigri

sunt homi-

nes.

Miretur nigrum Aethiopem crispante capillo

Albis, & argenti Germania subdita cœlo.

Miretur longamq; comam, candentiâq; ora

Germani Nomas, & lati niger accola Nili.

I llum sicca siti, seuóq; exusta calore,
 T orridaq; assiduo uicinia solis ab aestu
 V rit, & incocto tingit nigra corpora fumo,
 C ontrahit & teretem per adusta foramina crinem.
 H uic concreta gelu, niuibusq; oppressa malignis
 Q uae regio riget arctoís subiecta pruinis,
 V icinum è glacie candorem aspergine cana
 I llnit, & niueum diffundit in ora colorem,
 A c multa irrorat madefactum sanguine corpus.
 I nde fluit coma longa, & opacant ora capilli.
 H inc uariat gens ipsa inter flammamq; niuesq;
 A tq; alios referunt alia in regione colores,
 Q uos coeli miscent ignes, errantiaq; astra.
 H inc Phœben niueæ letari uellere lanæ,
 S aturnumq; atro rursus squalescere amictu
 D ixere, ac rutilo Martem exultare capillo.

N ec tantum color, ora etiam, effigiesq; uirorum De oris ua
 D issimiles inter sese prolisq; patrumq;. rietate.

N ec matri sua nata, nec uno è germine creti
 A ssimiles, nec neptis auo, aut soror ipsa sorori:
 V sque adeò coeliq; situs, & sydera, & ipsi
 D ij uariant, ac signa quibus sua plaustra reuoluunt.

Q uin uariant etiam mores, & pectora sensus De uarieta
 D iuersos agitant, studia & non una sequuntur. te morum.
 H inc animi secreta alto sub pectore condit
 C onsilio grauis, & casus timet usq; futuros.
 E t parcit parto, & prouisa negocia differt

Cunctator, quoniam Saturni hoc imperat astrum.

Ille fidem, testisq; deos, conceptaq; uerba

Posthabet, & rabidos irarum concitat aestus

Immitis, promptusq; manu, uiolentus, & exlex,

Hos mores quoniam Martis ferus indidit ardor.

Ast alium, insignemq; animi, & prestantibus ausis

Nobilitat Sol, & generoso corde superbum

Inuitat studio imperij, atq; extollit in altum,

Placantemq; aras diuum, & pia uota ferentem.

Sunt quos et splendor iuuat, atq; exculta supellex,

Ornatusq; domi fulgens, laqueariaq; aurea,

Et tyriae uestes, uilloso & purpura limbo,

Hos populis longè acceptos Latonia Luna

Commendat, fauor hinc, & amicae gratia plebis,

Ingeniumq; habile, & rebus uis apta gerundis.

Est illis mite ingenium, & sibi pectora recti

Conscia: sunt animi praeclara ad munera nati.

Iustitiamq; colunt, & inest reuerentia ueri,

Et syncerus amor, pensi quoq; sedula cura,

Nil praeceps, etenim Iouis hos sic temperat astrum.

Temperat ast alium Veneris nitor: hinc nitet illi

Cultus, & aurato fulgens noua purpura textu.

Luxuriat domus, ac lucos flant tecta Sabaeos,

Et passim nitida Charites dominantur in aula.

Scitatur rerum causas, & suscitatur artibus

Innotas solers, facundaq; pectora uersat

Mercurius, ueterum repetens monumenta uirorum,

Dum

Dum linguae precium, dum famae affectat honorem,
I gnotum & patitur nihil, & contemnit inerteis.
H os mores nascentum animis errantia septem
S ydera dant, sed longè alios immista uicissim.
I ngentes hinc uirtutes, ingentia rursum
D ucutur uitia, & nusquam mortalibus unum est,
I pse idem sibi dissimilis, iuuenis q̃, senex q̃.

Signa quoq; aduerso sibi dissidentia nisu
D ant uarias animorum artibus: nam prædita motu
S igna cito, celeres sensus, agitataq; longè
I ngenerant studia, & penetrabile mentis acumen,
A tq; habileis ad laudem animos, ciuiliaq; acta
A ccendunt: hos cura deum, & solertia coeli
R imanteis rerum causas iuuat: his furor ille
F aticinus mentes agitat, panditq; futura.
A t curas animi tacitas, frontemq; seueram,
E t pectus graue consilijs, rigidumq; tenaxq;
I udiciumq; immotum, & uerba sonantia uerum
F ixa dabunt, eadē argentiq; eadem amula honorum
F omenta adiiciunt animis: hinc densa clientū
A gmina delectant: hinc & certamine in omni
P cruicisse uolunt, commentaq; pectoris acri
C ontendunt studio, atq; opera peragenda tenaci.
S igna bicorporeis rursum uariata figuris
I nstabileis reddunt animos, sensusq; uaganteis
A lternant: nil certum unquam uariantia corda
I nsequitur nō firma quidem sententia: uerum

Quæ signa
quales sen-
sus excitet.

Qui Plane
te quibus
signorū do
minentur
triangulis.

Mens habilis resq; ad uarias uersatile pectus.
Hos amor, imbellesq; lyræ, somnusq; Venusq;
Ociq; ignauos reddunt & Salmacis, & fons,
Quæq; tegunt nitidum frondosa umbracula fontem.
Quinetiam Leo getulus, nepheleiaq; astra
Hæmonio cum heroë, sagittiferisq; pharetris,
Exercentq; maris animos, & mascula iura
Tutantur, gaudentq; die, ducibusq; diurnis.
Hinc lucis pater, horarū pater, ætherius Sol,
Tarpeiaq; arcis custos, qui nubila uersat,
Ductores aciem hanc uiolenta in prælia raptant.
Illi ductorumq; animos, & prælia, & artes
Imperio assueti referunt gentemq;, uirosq;
His animis, his & studijs, his pectora curis
Instituunt. At fœmineæ Cytherea cohorti,
Quæq; soporiferis uehitur dea Cynthia bigis
Dant signum: sed nox tacitas iuuat, imperioq;
Vtuntur leuiore duces, segnisq; capeſit
Iussa phalanx, ferturq; animis muliebribus hærens.
Inde suos populis mores, animosq;, ducumq;
Prescribit leges, decretaq; munera sancit,
Hinc legio geminorū, argiuq; robora fratres
Ingenteis tollunt animos, ingentiq; audent
Lucc palàm: tenebras odere, atq; abdita facta.
Hos animis, hos consilijs, hos pectore, & armis
Hortantur Latij deus, atq; Atlantide cretus,
Communemq; aciem concordæ fœdere curant,

Et scribis

E t scribunt sua iura urbi, plebiq; patriq;
A gmen agit quartū belli deus: arma, tubæq;
C ircumstant: Cytherea illi comes hæret, & alto
Q uæ Cyntho dea fert rigidos uenabula in ursos.
H æ Martem comitatæ, his agminis altera cura,
N octurnisq; dolis in castra inimica feruntur.
Q uæ nam, quæ rogo causa deos, mortalia ubi arma
O buersans inter rapidas agis ense cateruas
I mpellens, cuneosq; uirū, feraq; agmina equorū,
I mmanem nunc te tigrim dente, ungue cruentum
C ernere erit, rutilos scedantem sanguine campos?
N unc latos referentem armos, cauāq; ora leonum,
I psam aciem? densosq; globos, ipsa agmina ferro
S ternentem, simul ense equites, peditesq; metentem?
A t cælo diuū ante oculos, muliebria sectans
C onsilia illarum obsequijs tua munera, & arteis
B ellorum, bellorum arteis, crepitantiaq; arma
A scribis: quantum illecebræ, quantum aurea possunt
C ypridis ora tuæ? quantum nox? illaq; noctis
G audia? quinetiam in tenebris, in nube maligna
A spirans Phœbes thalamis, furtiua per umbras
O scula, & attactus tentasti ad pectora molleis.
H inc frater, quem nulla hominum res, nulla deorum
P rudentem latet, hæc stolido maledicta tyranno
O biectare ausus, dictisq; adiungere pondus.
F urtis te natum, illecebrisq; dolisq; dearum
C astra iuuent nocturna, & fœminei comitatus.

Cede die: iactantem te, & tua facta sonantem
 Cristato capite, in tenebris, tibi nocte, tibi umbris
 Plaudentem, spolia è thalamis sine cede parantem
 Miretur Charitum chorus, & Vulcania coniunx.
 Cede polo, fucosq; genarum, ungentaq; amantis
 Isequere, atq; alium syluis meditator Adonim.

IOAN. IOVIANI PONTANI,

Vranie, siue De stellis, ad L. Franci-
 scum filium, liber V.

Vnc mihi quæ uirideis colles, rorantiaq;
 arua,

Quæ iuga gratorum nemorum, ac uiri-
 dantia ripis

F lumina, quæq; uagos colitis per deuia fonteis,
 Aëriæ aspirate auræ, atq; fauete uocanti,
 Tethyos æternæ clarum genus, inclyta Solis
 Progenies, quas Oceani bipatientibus antris
 Enisa est, decepta dolis, & Apollinis arte,
 Dum Tethys miserum toties excludit amantem:
 Nanq; quiescebat clauso dea nuda sub antro,
 Quum deus ad posteis tacitus rimatur, & omnem
 Exploratq; aditum, fraudemq; in pectore uersat
 Igne calens: spectat, simul & timet ipse uideri.
 Mox abit in tenuis radios, rimamq; per arctam
 Ingressus, fruitur thalamo, & noua gaudia carpit.

Intumuit

I ntumuit dea compressu, atq; absente marito
C ælat onus, decimo Oceanus dum sydere Calpen
D iffringit, pontum & terris immittit apertis
V ictor, & extremam pergit tentare Mœotim,
C ommotus fama, & generosæ uirginis annis.
P rodistis q; utero tacitæ, & latuistis in umbra
O ceano redeunte: ctenim pater ipse uideri
V os uetuit, tenucis animas uix sensibus auctas.
N octe quidem latitare antris, at luce uagari
E t pelago, & terris, atq; æra currere apertum,
S olariq; æstus hominum & mulcere laborē,
L ongarum & uoluit curas lenire uiarum.
E rgo agite, ô mihi cultæ auræ, oceanitides auræ,
E t Tethy proles, & Apolline digna parente,
E ste mihi comites, terris, pelagoq; uaganti,
M ecum iter inceptum terite, & spirate canenti.
V os ego Benaci ad ripam, atq; ad flumina Mantûs
S istam audax. Hic Andiadum selecta sororum
C armina, & aonios lætæ excipietis honores,
Q uos olim memores diuûm referetis ad aures.
I pse meleteum ad fluuium, smyrnetidaq; undam
P opuleo statuam thalamo, atq; umbrante salictō,
H ic Dryadum teneris iuuēt indulgere susurris,
C ernere & errantē per mollia prata Napæas.
H ic plectro resonantem aureo, testudine & aurea
C alliopen, caput ad uitrei, & caua cornua fontis,
A tq; amnis ueteres referentē carmine curas,

E t uacet audisse, & uacua repetisse sub umbra.
N anq; suo & gelidus arsit quondam igne Meletes,
P ierius dum sæpe chorus sese abluit amni,
E t mersat liquidis argentea corpora lymphis.
C oncipit hic deus ardenteis sub pectore flammæ,
M æret, amat, soloq; amens tabescit in antro.
V irginibus facies eadem atq; eadem omnibus ætas,
I dem habitus, par & uox, & uariantia cantus,
P ar amor in cunctis: unam sequiturq; cupitq;.
V na tamen quæ sit, dubium, & sententia differt.
Q uæ Clio fuit, est Eratò, quæq; ante Thalia,
M elpomene est: errant flammæ, furit ardor in una.
I lla quidem incerta est, urit uagus ignis amantem.
E latebris parat insidias, ut nulla dearum
N on fuerit tentata: huic oscula rapta per amnem
A bstulit: hanc syluis fugientem aggressus in altis,
I mplicitatq; manu ceruicem, oneratq; lacertis,
I am iam sed duræ remorantur brachia sentes.
I llam spelunca in media, aut uiridante sub umbra,
V itantemq; æstus, & curas uoce leuantem,
N i pastor ruat auxilio clamoribus actus,
C omprimat, & primæ potiatur flore iuuetæ.
T andem siue ea Caliope (sic fama putauit)
S iue Eratò, aut longo decepta Polymnia somno
V im passa est, tumuere uteri: ast ubi prodiit infans,
Q uo factum cõmune chorus cælaret, in altum
I t properas Helicon, Chion mox, hinc Colophonē,

Inde

I nde Rhodon, repetitq; tuos pòst Smyrna recessus.
H inc ad centiforem Nili subit ostia Theben.
I ndicat Aegyptus partum. At memor ipse sororū,
E t famæ memor, & quoduis in crimine tantum est,
M usarum ne quis prolem putet, autor Apollo
E ripuit puero lucem, & caua lumina condit,
V nde oculis capto nomen permansit Homero,
E t patria incerta est, dubioq; autore parentes.
H unc uos, ô mihi cultæ auræ, oceanitides auræ,
I mplentemq; tubas, cuneosq; in bella uocantem
M iratæ, Xanthū ad rapidū, aut Simoëntida ad undā,
E t sistetis iter, gelido & refouebitis amne.
I pse sedens uiridi in ripa, ac uariante sub alno,
N unc diuos, nunc heroas uocet acer in arma:
N unc deses uina & choreas, & pocula cantet,
A ut Venerem, & blandos recinat lasciuus amores,
V ulcaniq; dolos, & cœlo cognita fūrta,
Q uæq; olim longo memores repetatis in æuo,
C um placido sermone uiam, ingratosq; labores,
E t iuuat hausisse, & gressus mollisse canendo:
F ando etenim leuat, & labor, & uia fallit euntes.
H oc nos, hoc Nate auspiciū, dataq; orsa sequamur.
C antantes iter ingredimur, comitantur & auræ.
T e uero mihi certa uiæ dux inclyta cantu
V ranie, dum longum iter, & spacia ardua circum,
C um tantum maris, & uastæ telluris obimus,
P erq; locos cultu uacuos, squalentiaq; arua

Erramus (superanda etenim iuga frigida Tauri,
 Tranandaq; alpes, promotaq; culmina coelo
 Caucasias, & superis iam iam calcandus Imaus,
 Quam Gangem large undantem, gangeticaq; antra
 Emittens hinc, inde per horrida saxa rotatum
 Deuoluitq; Indum, collectisq; amnibus auctum,
 In mare Patalium septena per ostia fundit)
 Interea canere insuetum iuuat, & iuuat ipsis
 Digredientem orsis, & carmina culta sequentem,
 Terrasq; equoraq; mulcere, atq; aëra cantu,
 Et fandi decus extremis adiungere rebus,
 Sic tibi Sebethi crescit quæ ad flumina laurus,
 Non Austrum urentem, non sæuos sentiat imbres,
 Sed gelidi foueant rores, sed mitior aura,
 Et passim riguis inolecant lilia pratis.
 Ipse quoq; ignotos referam per carmina lusus
 Digrediens sæpe, & coeptis dilabar ab ipsis,
 Quo labor, insudatum iter, & uia iniqua leuetur.

De terris Nam tibi terrarumq; situm, & cui subdita monstro
 Arieti ac Quæ regio, & sibi quemq; locum quod uendicet astrum,
 Marti sub Expediam. Iacet extremis in partibus orbis
 iectis. Oceano cincta, & pelagi resonantibus undis,
 Gens Orco sata, gens Ditem commenta parentem
 Cœruleis quondam tellus habitata Britannis.
 Hanc contra iacet argenti Germania campo,
 Diues aquis, diues nemorum uiridantibus umbris,
 Sæuarumq; parens fecunda, altrixq; ferarum.

Martius

Martius hâc quadrupes gentē, atq; hâc littora seruat,
Bellator quadrupes, fuluis qui cornibus horrens
Ad pugnam uocat, & torua ciet agmina fronte,
Insignis uillo, sed longè insignior ausis
Pugnarum: ipse è cœlo, ipse & de limine olympi
Iam quassans caput, & tereti ceruice coruscans,
Iam frontem ferus excutens, iam cornua iactans,
Sydereosq; deū campos, rutilantiaq; arua
Prosubigens pede, & aurato sub uellere crissans.
Hinc Gallos, seuum genus, atq; immania corda,
Quos Rhodanus secat, atq; Liger refluentibus undis.
Hinc gentem indomitā, & gaudentia pectora cæde
Bastarnas ciet ad pugnam, & fera suscitât arma,
Armaq; pilaq; hamentataq; tela Cateias.

Tum deus armipotens secum noua gaudia uersans,
Inspectatq; ferum, & pugnantia cornua laudat.
Mox hastam dextra excutens, & uertice conum
Flammantem, ac longè iaculantem incendia cristam.
Erigit in pedibus seseq; & concutit arma
Horrissonans. Ecce hic geminæ de uertice flammæ
Scintillant: hæ agitatæ euris per inane feruntur
Incensæ, facibusq; auras, atq; aëra signant,
Teutonicosq; petunt saltus, uadaq; inuia Rheni,
At circum populi longè lateq; colentes
Ignescunt calido afflatu, & fax Martia sæuit.
Scintillis etenim alterius temerarius ardor
Incensus furit, & truculentia fortibus ausis

E ffera : at alterius effert calefacta fauillis
I ndomitum caput, ac uiolenta superbia uoce
I ntonat, & nigro rabies armata ueneno,
F æda unguis, impexa comas, & dente cruento.
Q uà gressum mouet, & saltu se tollit Erinnyis,
C rine minax, hæc erranti discordia passu,
I raq; uesaniq; furor comes additur, & lis:
I psa quidem ardenti spargens incendia dextra
E uocat è latebris bellum, ac sese instruit armis.
S ic ubi spinosis in sepihus horridus ignem
I nijcit agricola, & flammæ agit Eurys cunteis,
O mnia candescunt circum loca, candet & aër
I gnibus, insolita feruent sola subdita flamma.
H ic antro excitus coluber, minitantiq; ora
A ttollens, oculis ignem uomit, & ruit alto
P ectore cœruleus, squamosaq; tegmina uerrens,
P uluereum sulcat spiris iter: aestuat ira,
I ngeminat calor, & rabies nigrescit cundo.
A tq; illi collo, atq; elato pectore liuet
V irus, & erranti maculantur terga ueneno.
N unc caudam explicans, sinuosaq; tergora uertens
L abitur, & toto capite exilit, ac uolat acer
P er frondes, per saxa ruens: nunc pectore toto
E minet, ac tergo sese exerit, & micat ore
T orua tuens, linguisq; ferus iacit atra trisulcis
V ulnera: liuescunt sparso nigra pabula felle.
E rgo in composito confestim in bella tumultu

C urrit ab arctois scopulis furialis Iberne,
E xerit è ripis Tamesis caput, exerit ingens
A lbis, & incertas uoluens Garienus arenas,
V istulaq; & summo decurrens monte Sueuus.
E cce uident Senonum populos, lateq; uagantem
V angiones trahere armatas in praelia turmas,
L ugosq;, Creonasq;, & certo Elueonas arcu,
E t Cimbros gladio insignes, & Saxones hasta,
A c falcata truces qui raptant effeda Congi.
T um Cattas, Tagratosq;, habilēq; ad tela Sicambrū,
Q uiq; fremunt Cauchi præter uada nota Visurgi.
I amq; alpes metire oculis, iugaq; edita coelo,
S ubiectosq; iugis campos, glacialiaq; arua.
A c primum nemora illa ingentibus obsita syluis.
H is Belgas ense inuictos, Morinosq;, Batauosq;,
A ruernosq; ferum genus : his Venetosq;, Remosq;,
S ustulit in campis Cæsar belli deus, atro
S anguine quum rubuit Liger, intepuitq; cruore
M osa uirūm, & capiunt uix ipsa cadauera ripæ
O ceano indignante, comam & mersante sub amnem.
A st illis (manet æternum decus) interijt gens,
E t syluis prognata, & Rheno educta parente,
G ens ferro, atq; hosti primis assueta sub annis
H eluetij, V sipetesq;, atq; effera corda Sueui.
Q uis unum prædæ studium, ac durare sub ipsis
C orpora fluminibus, teloq; assuescere dextram.
N on urbis, non cura domus, agri ue colendi.

V enatu ducunt uitam, atq; è lacte liquenti,
E t quod Marte sibi spoliato ex hoste pararint.
B ella placent, fususq; hostili è corpore sanguis.
H os motus animosq; atq; hæc certamina summo
G radius coelo inspectans, crepitantiaq; arma
C onflictu pignantum, & equis decora alta parantũ,
H astaq; & gladio, & sparsa super arua cruore,
M iratur simul ipse equites, peditesq; ducesq;
T antarum & molem rerum, ac conamina tanta.
M ox flammantem hastam, & calui tela horrida Iuli:
C edo, inquit, simul arma, simul mea signa nepoti:
D elapsusq; polo pugnanti, atq; ense furenti
A stat: adesse deum sentit deus: illicet hostes
V ertuntur: uolat acer equoq; insignis & ostro,
P er mediasq; acies exultat uictor Iulus
C æde madens: natat in medio Mars antè cruore.
Hos lusus tibi Nate uiæ, coeptiq; laboris
E sse uides comites, quibus & uada summa Lemanni,
N imbiferasq; alpes, quibus & fera regna Brigantũ,
R hetorum & celsas hilares penetrauimus arces.
E n Drusi monimenta, tuiq; Auguste labores,
E n fontes auro grauidi: fluit aggere ab alto
L abens, Vindelicos qui diuidit Aënus agros.
H oc effert antro Rhenus caput: euomit illo
V ndarum rapidos insano murmure fluctus
D anubius: spumosa Padum specus altera uersat:
M ons partu felix tanto, totq; amnibus auctus.

H is socijs dum auræ spirant, dum ridet & aër,
 N ec fessis placidos negat Aonis unda liquores,
 C æptum iter, ignotasq; citi pergamus ad oras.
 N anq; etiam Solymorum arces, lateq; fluentem
 I ordanem (loca nota deo) Syriæq; recessus
 F initimos, palmæq; feracem germine Idumen,
 C armeliq; apices, quin & Libanitida cedrum,
 Q uæq; fluentifono cursu ferit æquora Corseus,
 E t quam Chrysooras lento subit amne paludem,
 C ornu petens Aries rutilanti uellere seruat,
 E t Mars ipse suo gaudens prospectat ab astro.
 At Nemeæ fera tutatur Samnitida terram,
 E t Latium, tetricæq; domos, atq; Itala regna,
 E t ditels Vmbrorum agros, opulentaq; tecta
 A emiliæ, quæq; arua secat, quasq; irrigat urbes
 M incius: huic Nymphæ Andiades, lectæq; sorores
 B enaci, miscent uiolas, mœstumq; hyacinthum
 I ntexunt: ille incedit per prata superbus,
 I nuitans facile statebrofa ad furta Napæas.
 Q uem uel Mæonij cantus, Ascræaq; plectra,
 V el Sibaritis auena, Peloriadesq; cicutæ
 I nflarint, notum & choreis, & amore Melissæ.
 T utatur quoq; quos labens de montibus altis
 D iuidit Eridanus populos, & territat urbes
 A bruptis ferus aggeribus, digressus & alueo,
 S ecum agros, secum agricolas, secum obuia raptat
 A rmenta: ipsarum fastigia celsa domorum,

De terris
 Lconi &
 Soli subie
 ctis.

E uertitq; imo fundo, excussatq; sub undis
 V asta fremens: uidet infelix sua pignora mater
 I mmerfantem amnem: uidet & deserta parentem
 N ata senem inuolui rapidarum gurgite aquarum.
 P ignoribus dum sera parens, dum nata parenti
 A uxilium parat, hic ambas circumacta uorago
 A bsorbet, cumuloq; ingenti uallat arenæ.
 P arte alia spumens albenti aspergine pastor
 D um pecudem pelago auertit, dumq; arcet ab amne
 I nclamans, fidusq; illi comes astat aluta,
 O bliquo rapitur torrente, & hiantibus undis,
 S ublatus mox aëria suffigitur alno.
 G rex iuxtà natat: hic fessus socia agmina aluta
 C ircuit: ast illum abruppēs magno agmine uortex
 C œruleus, truncumq; trahens uorat, & uorat unà
 L anigerum armentum, truncoq; inuoluit alutam,
 L atrantemq; etiam, ac domino pecoriq; timentem.
 T um miseræ è summis luctum Phaëthontides alnis
 I ngeminant, miseræ phaëthontia turba sorores
 A brumpunt lamenta: uident electra suarum
 R elliquias lachrymarum, acris monimenta doloris,
 A mne rapi, rapi & auulsis sua munera ripis,
 A c noua dum ueteres reuocant dispendia luctus,
 I pse iterū Phaëthonta, iterū Phaëthonta requirūt.
 F initimæ trepidant urbes, foraq; omnia circum
 D iffugiunt, errantq; greges custode relictī.
 A t lachrymans, at fusa comas, ac pectora plangens,
Desperans

Desperans hominumq; & opem Ferraria, & ipsos
Vrgenti uix posse deos obstare tumultu,
Prædiaq; oppidaq; urbesq; euerrentibus undis,
Indomitis undis, summum haud satis esse tonantē,
Excidium pauet attonita, atq; immania fata
Diluuiem expectat: ceu quum miserabilis ales
Vineta pedem laqueo, pennasq; interlita uisco,
Accipitrisq; famem, truculentiq; aucupis iram
Horrescit trepidans: tum candida turribus altis,
Purpureosq; sinus, niueasq; intacta papillas
Albenti strophio, formæ sibi conscia, amorumq;
Eridani, sese ostentat, sua lumina in amnem
Defigit stella arridens, ac flumina molli
Obtutu irradiat: sentit sua gaudia, & antro
Proripiens, cinctumq; alno caput exerit undis
Eridanus: tunc Nympha oculis iacit aurea in illum
Treis Veneres, treis illecebras, quibus excitet ignem,
Excitumq; sua succendens uentilet aura.
Hic uideas flammantem amnem, longeque agitantem
Scintillas, uomere & rapidos incendia fluctus.
Illa iterum illecebras, iterum Veneresq; liquoremq;
Aflatus Acidalium, quæ sæuos temperat igneis,
Mox risum spirantem auram, ambrosiæq; fluorem
Læta mouet: leni flammæ incenduntur ab aura,
Pòst liquido ambrosiæ sparsæ de rore madescunt,
Hinc iuueni in medijs liquuntur pectora flammis.
Vt magnes ferrum in sese uersatq; trahitq;

Sic uirgo trahit Eridanum, uersatq; tuendo.
 Deq; sinu iaculata faces succendit amantem.
 Corripit ipse nouam flammã, atq; ignescit in amne.
 Ecce ingens post terga fragor sonat, intonat aër,
 Dissultant ripæ, & fluctus se tollit ab imo.
 Agnoscit deus instantem à ceruice ruinam,
 Attonitæq; timens dominæ, atq; incensus amore
 Cessantem fluitare amnem iubet ocyus: ipse
 Attollit dextra elatum triplici ære tridentem,
 Concutiensq; caput properanti elabitur unda,
 Insignis curru, & terno caua tempora cornu,
 Prospiciensq; undantem altè descendere nimbum,
 Vellentem arbusta, & secum uacua arua trahentem,
 Armatam attollit dextram, & ferus imperat ore,
 Nil ultra tentandum undæ, atq; absistite ripis,
 Parcite agris, uimq; aggeribus cohibete sub ipsis.
 Hæc ait: illæ spumanteis tumido æquore fluctus
 Includunt alto alueo, & placido agmine cursum
 Maturant: pontum & tacitæ ingrediuntur apertum.
 Ipse locum celer, optatosq; reuisit amores,
 Et celsa dominam letus de rupe salutat.
 Libera sydereæ plaudit Ferraria Nymphæ
 Dona ferens, mox & placido gratatur amanti,
 Hæc uos haud ingrata uiæ solatia Nymphæ
 Aëriæ, dum Flaminie tranamus & amnes,
 Et colles Piceni, & non uada tuta Truenti,
 Dum Præcutinas cauteis, cauâq; ostia Aterni,
Pelignumq;

P clignumq; solum, celebrataq; flumina Musis,
D um Marrucinos colleis, sitientiaq; arua
G argani peragramus, & arenti Aufidon ora,
E t mecum cecinisse, & iter lenisse canendo,
A c durum iuuet accentu moluisse laborem.
S ic uobis Nymphæ æternum sit ludere, sic uos
E t gelidæ accipiant ualles, & flumina fessas.
Ipsa etiam ardenti gaudet defensa Leone
V sta siti, & latis fundens se Daunia campis,
Q uæq; nitet pigro tellus madefacta Galeſo,
E t tellus latè ingenti circumdata Sile,
D iues agri, diues pecoris, longè optima nutrix
L enææ uitis, ditiq; argentea gleba,
C larorum inuentrix studiorum, atq; æmula diuis,
M agna uiris, magna ingenijs, atq; urbibus ingens,
A c paruo distincta freto, oblatrante Charybdi
I nsula terrificis Aetnæ celebrata caminis
C yclopum domus, & cupido loca peruia Diti,
D um ferrugineo rapitur Proserpina curru,
A d manesq; iter ingrediens noua subruit antra,
A tq; ea, quæſitam post natam ereboq; repertam,
M onstratam & segetem mortalibus, horrea genti
C onstituit dea, quæ ſiculis dominatur in aruis,
D eq; fame quoties hominum genus omne laborat,
A ntraq; horreaq; & cerealium claustra relaxat,
A c saturat letas renouatis frugibus urbes.
H as genteis Leo ſyderea dum ſpectat ab arce,

Florentesq; manus uidet, exultatq; uidendo,
 Ingentes illis animos, ingentia ad acta
 Suscitatur, imperijq; animos accendit ad arma
 Horrificus. Sentit tacito noua gaudia corde
 Delius, admiransq; armos, et pectora sæui
 Quadrupedis, leto fulgentia lumina uultu
 Figit in Italiam, et genti gratatur, et urbi,
 Que quondam Euro præscripsit, Zephyroq; Notoq;
 Et Boreæ imposuit leges, suaq; intulit arma
 Oceano, nunc templa deum, et solennia curat
 Sacra colens, magno et ritus iam præficit orbi.
 Mox terram, altricemq; uirum, imperijq; parentem,
 Et leges condentem, et dijs pia sacra ferentem,
 Commendatq; Ioui, atq; Italum fouet autor honores.
 Annuit his precibus diuum pater: inde fluit sors
 Imperij, magnarum et opum, et reuerentia legum.

De terris,
 Sagittario
 et Ioui sub
 iectis.

Phoenissas etiam gentes, Chaldaeq; regna,
 Antiquum genus, irradiant fulgentia monstri
 Veller a Phœbei. Nam quos de rupibus altis
 Pyrene spectat populos, quæq; aurea findit
 Vnda Tazi, quæq; arua secatur Sicorisq; uagiq;
 Fontis Anas, multoq; trahens se gurgite Hiberus,
 Quam uasto circum pugnax Hispania ponto
 Alluitur, quæq; ora maris se Celtica Tusce
 Porrigit in portum Lunæ, ac Tyrrenia cultos
 Ostentat colleis, atq; in mare soluitur Arnus,
 Clarus opum, felixq; operum, atq; insignis honorum,

Aurea

Aurea quem gemino iungit Florentia ponte.
 Parte alia solem ad rapidum, Clymenciaq; astra
 Laudatos Arabum campos, pinguemq; Sabauim,
 Eudæmon quæ felicem nitet inclyta gleba,
 Betius hanc Zamete fluens lauit herbiger amnis,
 Et qui thura Laris foecundis miscet arenis,
 Stillantem euoluens in Persica littora myrrham,
 Hanc ripa frondente uagus sinuantibus undis
 Hormanus foecundat, & in uada cæca Priones
 Esse agitans, dum cœruleo prouectus ab aluco
 Intrat Erythræum per pascua læta profundum)
 Hæmonius sibi iura senex hæc uendicat: inde
 Iuppiter hos populos placido fouet anxius astro,
 Acterram Myrrhæ matrem, stirpisq; parentem
 Thuriferæ, miratur opimo germine lætam,
 Bis ferat ut segetes anno, bis poma ministret.
 At Parthos genus acre, propinquaq; Persidos arua,
 Et latos Medorum agros taurina tuentur
 Cornua, quæq; Asiæ littus se porrigit, & quæ
 Cyclades insanum tundunt mare, notaq; Cypros
 Ostentat Paphias candenti marmore turres,
 Ac sedes Erycina tuas, quibus aurea quondam
 Fulgebas: hinc ipsa urbes, hinc oppida, gentemq;
 Inuisens, & blanda foues, & amica tueris,
 Et fontis memor, & nemorum, quibus sedula natum
 Formabas, docilem hamatæ se aptare pharetræ,
 Tendere mox arcum, & celeres tentare sagittas

De terris

Tauro &

Veneri sub

iectis.

I n uolucres prima expertum: ille ut amabile telum
 S enferunt, placida Idalium impleuere querela,
 M urmuraq; ingemuere leues. Strepit incitus ales
 I n Venerem: certos iterat puer impiger ictus,
 I nde feras, pecudesq; petens grauiore sagitta.
 I psa faces iaculata, nouum post uulnera uulnus
 I nfligis: caluere feræ, grexq; omnis in ignem
 I ncensus furit: hic audax puer aptat in ipsos
 P astores ramum, quem stirpe Athamantide uulsum
 M ater Acidalio continxerat amne: ibi uulgus
 P astorum, pecudesq; interq; armenta, ferasq;
 I ngemuit: syluæ insolita sonuere querela.
 T um Charites fudere nouos è fonte liquores,
 V ulnera queis, gemitusq;, & acuti in corde dolores
 S edantur. Tunc ipsa sinum nudata, papillas
 E xeris: effulsit iubar, ac de pectore eburno
 A fflarunt gelidæ Zephyris felicibus auræ,
 Q ueis æstus recreas iuuenum, lenisq; dolorem.
 H ic uideas amnes ad rapidum uiridante sub alno
 P astores miscere nouas per prata choreas.
 H ic primum cecinit teneros noua fistula amores,
 I nsuetumq; suæ carmen modulatur amicæ
 V pilio: assueuere choris Dryadesq;, Napææq;
 E t Panes socij, & nemorum montana propago.
 T um primum Nymphæ heroëm, heros heroinen
 A rfit, amant heroës, amat pastoria turba.
 I psa inter medios iuuenes, mediasq; puellas

Compta

C ompta canis, syluasq; moues, & flumina sistis,
E t circum pictæ uariant sua rostra uolucres.
H as arteis Cypros, atq; hæc incunabula nato
P rima dedit, primosq; tibi monstrauit amores:
N anq; in Acidaliæ frondoso margine fontis
D ucebas nitidum properanti pollice plectrum.
C onueniunt Nymphæ ad cantû, properatq; iuuentus
P astorum, simul heroës, simul heroinæ,
E t Panes montanicolæ, quosq; acer in ignem
E git amor: cœptæ choreæ: uox omnis amantum
V na fuit: mihi parce puer, mihi parce puella,
O niueo candore puer, roseo ore puella.
E cce autem Phario ueniens de littore pastor
C ommotus fama chorearum, & honore canendi,
A stitit obstupuitq; unâ: obstupere puellæ,
M iratæ pastorem: etenim coma mollis, & illi
Q ui cœlo possent superos deducere ocelli,
Q uois ignem dea, queis sensus instinguis amandi
F ixa tuens: arsit Dryas, hinc arsere Napææ
I ndignantem animis, & tristi corde rigentem.
H ic amor ipse duas gutta ex Amathuside tinctas
S elegitq; arcu innitens, strinxitq; sagittas,
Q uo uictor duplici geminaret uulnera telo,
H æ ualidis agitatae euris, & uiribus actæ,
C onfligunt simul, & celeres strinxere fauillas
I ncense illisu rapido, & fax ignea fulsit
A ucta Noto. At tacitus intus calor urit amantes.

A ltera niligenam puerum ad præcordia fixit.
 O briguere gelu uenæ: sed flamma medullas
 V rit agens: correptum adolent incendia pectus.
 I gnorat tamen unde facies, unde acta sagitta.
 N unc pallor, nunc purpureus color ore recurſat,
 A c multa è uario uolitant ſuſpiria corde.
 A ltera detorſitq; iter, ac uestigia ab icſtu
 L æua petit, læua ſenſiſti è parte ſagittam
 E rrantis mater pueri: longè ingemis: ille
 R idet, & implicitus collo blanditur amanti,
 A d motusq; ſinu nudato, atq; oſcula figens,
 I gnotum matri diffudit in oſſa uenenum.
 C uius ubi tibi uis eſt cognita, tingis & illo
 D octa facies, quæ corda afflas, mentesq; deorum,
 C ogis & humanis ſuperos pallescere curis,
 I nq; bouem mugire patrem, & freta longa ſecare.
 T e nati telum patria tellure relictæ,
 P aſtoremq; ſequi iubet, & paſtoria iuſſa,
 T e Memphis dolet errantem prope flumina Nili,
 T e Nilus miſeratur ad herbida prata gementem,
 Q uū tenerū exanimata fouēs lachrymaris Adonim,
 E t Marti præfers paſtorem, & flumina cœlo.
 Hos numeros celebrate auræ, oceanitides auræ,
 E t Cypron cantate, & fontem Amathuſidis undæ,
 V nde meos & foui æſtus, & uulnera laui,
 Q uum ualles Ariadna, nemusq; Ariadna referrent,
 E t miſerata graueis iterarent littora queſtus.

Non Babylon, nō quæ ora inter Tigrimq; uagūq;
 Euphraten, non quæ Assyrio riget ora calore,
 Non Crete quondam Iouis incunabula magni,
 Nec ueteres Graiorum urbes, nec achaica regna
 Virginis ingentis alas, & brachia uultu
 Non læto aspiciunt, non uirginis inclyta dextra
 Protegit has, non Mercurij uariabile sydus,
 Ingenijq; bonis, & linguæ laudibus ornat.
 Scilicet hic patriam antiquam, dulcisq; recessus
 Cyllenen meminit, lususq; in montibus actos,
 Dum pueris puer immistus per gramen ad umbram,
 Et choreas agit, & dulcem modulatur auenam,
 Et primus nudæ meditatur dona palæstræ.
 Sæpe illum genitrix sylua dum quærit in alta,
 Hirsuta committentem agnum in prælia fronte
 Inuenit, & cauta reuocantem in uerbera dextra.
 Sæpe suas leui curas in cortice fagi
 Testantem, & scripto signantem carmina trunco.
 Quid fugis, ô formosa Dryas, qui te puer optat,
 Lilia cana nouem dono dat, datq; hyacinthos
 Florenti intextos amarantho, & cypride fronde.
 Hæc puer: ast olim cupidas quoq; pectoris auras,
 Osculaq; intactis seruat tibi roscida labris.
 Finitimos uero Thraces, Rhodopeiaq; arua,
 Hæmūq; Hebrūq; et Macedū quodā inclyta regna,
 Illyricos etiam tractus, uagaq; ora Timaui,
 Et Gangem late undantem, & gangetida terram,

De terris
 Virgini &
 Mercurio
 subiectis.

De terris
 Capricor-
 no, & Sa-
 turno subie-
 ctis.

De terris
Geminis,
Mercurio,
Libræ, ac
Veneri sub
iectis.

G angaridumq; domos dites, Adamantidaq; oram,
Quaq; Arius stagnante uado fluit, & ruit inde
G emmiferos uoluens latices, atq; aurea saxa,
A egoceros imo ascendens prospectat ab orbe,
F alciferoq; seni & populos commendat, & urbes.
Non Mariam, non longiflui lata ostia Nili,
A ut campos Aegypte tuos, aut pingua culta
C yrenes, non Marmaridum loca torrida ab æstu,
H yrcaniue sinum maris, aut quos aspera saltus
A rmenie tigris colit, & uagus ambit Araxes,
A ut Arcas puer, aut geminorum cura Laconum
N egligit, aut lætos felici uellere Seras
D eserit alma Venus, iustæ aut trutina aurea Libræ.
H æc quos Gardamonis populos, quos & Zaria spes
A lluit, & ripis Ochus insignitus opacis,
E t quæ turrigeris insurgunt mœnia Bactris.
H æc quos è scythicis delabens montibus Indus,
S andabalisq; rigant campos, casperiaq; arua:
I ndus aquis, Indus populis, auro effluus Indus,
R egnatorq; hominum, eôi & rex maximus orbis:
A tq; alio sub sole nigrantis Oasidis oras,
Quæ libyco subiecta iugo squalescit, & atris
S tagnat Muris aquis, uasta & mons surgit arena,
A tq; abit in celebrem Marcotis lymphæ paludem,
Quaq; uetus Thebe centum stetit inclyta portis,
I mperitans moderatur, & usta caloribus antra,
Queis passim nudi iuuenes, nudæq; puellæ

Optatos

O ptatos agitant lusus, & pectore nudo
 Complexi, socio ducunt sua gaudia nexu.
 Quies & pauperies comes est, comes alma uoluptas,
 Et solem odere, & tenebris latantur opacis.

Nec Phrygio iuueni studium, aut sua cura recessit
 Terrarū. Nanq; hinc gelidos regit axe propinquo
 Sauromatas arcu insignes, & acinace curuo,
 Et quos Oxa palus, quos & uada longa secutus
 Percurrit, uarias miscens secum Oxus arenas,
 Illinc Aethiopum campos, sitientiaq; arua,
 Et uastos Arabum fines, immania tesqua,
 Immitisq; elephantum oras Azania regna,
 Quā se barbaricum in pelagus spumante fragore
 Raptus agit, secāt & rapidi fera littora ponti,
 Actractus secāt, humano quies sanguine pasta
 Gens errat nemorosa, ferunt cui pabula cædes,
 Et potum cruor, expressæq; ex osse medullæ.
 Parte alia rursum in pelagus se proripit ingens
 Zingis, & immanes pascuntur iuxta elephanti,
 Pōst Coloā stagnante uagus fluit æquore aperto
 Astapus, & socio iungit sua flumina Nilo,
 Iungit & Astaboræ, & Blemiū hinc populatur areæ
 Illinc memnonios cursu secāt improbus agros. (nas,
 Hos fouet idæus puer, ut nec frigus iniquæ
 Sarmatidos, nec sæua senex incendia uitet
 Aethiopum extremo aspiciens Saturnus ab orbe.

De terris
 Aquario,
 & Saturno
 subiectis.

Ast Tingin, Bochiq; domos, habitataq; Mauris

De terris

Scorpio & T ecta, deosq; humeris, coelumq; Atlanta ferentem,
Marti sub- I nsigneisq; auro, & pomis radiantibus hortos
iectis. Hesperidum, ac deserta siti Getula, leonumq;

A ruafame, Mars armipotens, & Scorpius ardens

I nspectant leti coelo, & sua iura tuentur.

H ic Chelis, ille ense potens, queis culta Syrorum,

C appadocumq; agros, queis Commagenia rura

D efensant, moresq; uiris, & munera monstrant.

De terris

Ioui subie-

ctis ac Pesci

bus.

Finitimam Cilicum gentem, iugaq; edita T auri,

E t flexus uage Cydne tuos, saltusq; malignos

P amphyliae, & fuluas rapidi Eurymedontis arenas,

F elicesq; Hermi ripas, rutilantiaq; auro

L ittora Pactoli, & florentes Maonas armis,

C ura Iouis fouet, insignitaq; Piscibus astra

I rradiant: colit hos Garamas, desertaq; tellus

A ethiopum, colit exustis Nasamonius aruis,

T ussiq;, Arcagoriq;, incensaq; solibus ora,

Quiq; tenet uacua arua, & sole incocta Anagombri,

Quiq; aestu sitientem agrum, uicinaq; Syrta

L ittora Fazani, desertaq; inhospita uersant.

De terris

Cancro, et

Lunae subie-

ctis.

At Cancer, noctisq; decus Latonia uirgo

L otophagum sedes tenet, & quos Bragada saltus,

I nsidusq; secat Cynips, & punica late

L ittora, quaq; uagus se tollit in æquora Triton,

E t formidatas olim Carthaginis arces,

A c latebras Masinisa tuas, cauaq; antra leonum,

A etæos etiam fines, squalentiaq; arua

Colchidos,

C olchidos, & seuæ non hospita littora ponti,
 Quasq; oras Phasis rigat, & quas spectat ab alto
 V ertice piniferis Ide circumdata syluis,
 I de altrix sylvarum, Ide foecunda ferarum,
 I rriguos Ide fundens de rupibus amnes,
 Quos iuxta Phrygiæ per opaca umbracula Nymphæ
 A estatem prohibent, nudataq; corpora lymphis
 P ræcipitant: nitet in medijs argenteus undis
 C andor, & ex imo fulget uaga purpura fonte,
 E t roseus color. Hic tremulæ per cœrula flammæ
 S cintillant, quas illæ oculis iaculantur: ibi acer
 O bseruans amor, acer ibi sua tela sagittas
 V stulat igne nouo, flammisq; recentibus armat,
 A c noua per phrygios meditatur prælia campos
 I nsultans: calet omnis ager, calet Asia, & ipse
 E xtremo uoluens incendia fonte Caicus.

Bithynos etiam colles, iugaq; alta Cytori,
 E t freta cyaneas inter currentia cauteis
 L una tenet, summoq; nitens in cardine Cancer,
 Quæq; olim pagasæa ratis loca legit, ubi ingens
 A lcides actus furijs, uictusq; dolore,
 I mmemor ipse sui, clauæq; oblitus, & amens
 E rrauit: quum ripæ illum, ac resonantia saxa,
 I llum amnes, illum antra procul, uallesq; referrent
 C lamantē, mihi reddite Hylan, totiesq; gementem,
 T undentemq; Hyla nemus, æquor Hyla replentem.
 H as illi pœnas Cytherea irata parauit,

De furijs
 & dolore
 Herculis
 rapto Hyla

Quodq; apio insignire comam, quod tempora myrto
 Abnuerat, quum leta illum ad carchesia uictor
 Oenides, omnemq; una Calidona uocasset,
 Gaudentemq; apri spolijs, & uirginis actis.
 Sit mihi fas Nymphæ Aonides, dum littora curro,
 Quæ quondã cithara modulans pcurrerat Orpheus,
 Sit fas Alcide luctum, pueriq; rapinam
 Et canere, & longum cantu mulcere laborem,
 Dum uocem ualles referunt, dumq; ipsa canentum
 Murmura responsant, & ripæ, & littora, & ipse
 Conscius erroris fons, & loca conscia questus.
 Vestrum opus, ut fessæ reparentur carmine uires,
 Assit & extremis decor, & sua gratia dictis.

De Hercu-
 le & Hyla.

Appulerat Mysorum agris magnetias Argò,
 Quum tenero comitatus Hyla petit impiger alti
 Alcides iuga per densum frondentia montis.
 Hic septem capit errantibus per deuia ceruos,
 Septem arcu, pedibus binos, & robore plantæ,
 Insignes maculis, primòq; ad tempora cornu.
 Hos puer attrectare manu, palmisq; fouere
 Incipit, & tereti subnectit uincula collo
 Exultans præda, & maculosis pelle gemellis.
 Hic heros fissus cursu, per gramen ad undam
 Ingenteis artus sternit, clauamq; trinodem
 Suspendit trunco, & pharetræ caput aptat onusta.
 Inuitat somnos labor, & uicinia fontis,
 Vmbraq; textilibus circumuariata corymbis.

Ipse

I pſe autem fons perſpicuis argenteus undis,
A lbeſcunt imo ſparſi, rutilantq; lapilli,
Quos huc, illuc ſubſiliens uomit unda: quieſcunt
M ox illi, pictaq; ſolum uariatur arena.
L etantur uitreis errantia lumina in undis.
I n ſummo natat umbra: natant ramiq; comæq;
F rondentes: Sol per tenuis uaga lumina rimas
I rradiat: uariant umbræ uariantibus auris.
P endula per nitidum currunt umbracula fontem,
M urmuraq; in ſolis ſtrepitant reſonantia ſyluis,
Quæ lenis mouet aura, mouent recimentia ramis
O ra auium, & uario reſonant caua guttura cantu.
A t circum, atq; ipſo crepitantis margine riui
V er halat, roſeusq; decor ſe fundit ad auras,
L iliâq; in uiridi ſpirant canentia thyſo,
E t memor ingratam mœret Narciffus ad undam.
T um uiolæ è patulis redolentia munera ramis
P rætendunt letos flores, implexaq; ſerta
S pirantis rarum ueris decus: enitet inter
I lluſtreis paſſim flores, monimenta q; diuûm
F los rarus, flos ipſe hominû uix cognitus ulli.
H eroës norunt, & ſemideiq; deiq;
I uppiter hoc thalamos iubet, hoc iubet aurea cõiux
R orari genialem aulam, quum lætus uterq;
L æta agit, ſociosq; parant coniungere ſomnos.
H os inter gratam Alcide per membra quietem
S tillarat ſopor, & feſſos recreauerat artus.

I pſe autem ſomno grauior, uiſtusq; ſopore
 H orrentemq; animam latè de pectore anhelus
 E ſſabat, Nymphæ inſolito de fonte fragore
 E xcitæ liquidis caput exeruere ſub undis.
 V tq; uirum uidere per herbida prata iacentem,
 T endentemq; artus, mento, ſetisq; rigentem,
 C laudentemq; ſupercilijs cauſa lumina, riſum
 I ngeminant, lætis interſtrepit unda cachinnis.
 R idebant aliæ ſtertentem heroa, ſed hærens
 I n puero, non ipſa oculos, non lumina torquet
 B landa Earis, ſentitq; deæ Zephyritidis arcum
 T abificum, ultricesq; manus: ea colle propinquo
 I nſidians, telum idalium, immedicabile telum
 P erſtrinxit, ſublaturum alte, intinctumq; ueneno
 F ontis acidalijs: hoc etenim dea cypria telo
 V titur in Nymphas, quoties mortalia Nymphis
 O bijcit ora, hominumq; deas pertentat amore.
 I nterea catulis puer ad præſepe ligatis
 L udebat, pexosq; manu mulcebat, & herbas
 S electas dabat, & miſto inter cornua flore
 I ntexens, uiridi caput inſignibat acantho.
 M ox, ipſo infelix puer, ipſo in margine lætos
 I nſelix lauat, & uitriam depeſcit ad undam
 R oranteis udo latice, atq; aſpergine cana.
 S enſerunt catuli fontem notum: Ah puer, ah ſors
 D ira deūm. Saliere feri, puerumq; ſub undas
 T raxerunt, T erq; ipſe manu, pedibusq; humerisq;
 Obnitens

O bnitens clamauit herum. Ter candida Nais
O ra manu pressans liquidum ui traxit in amnem,
A tq; amplexa suis pauitantiem condit in antris.
F ulgentem tamen ora, oculisq; comaq; decentem.
I lla quidem puero fruitur. Sed flaua Nychia,
E t nigris Eunice oculis, petulansq; procaxq;
A tq; umbræ Melis consueta, Adranea recessu
P icta genas, tortisq; comis, & nuda papillas,
A c nunc multa suo fundens suspiria corde,
T abescunt miserae inuidia, latitantq; sub antris.
S eptem Earis malesana dies, septem anxia nocteis
C um puero insomneis agit, ut neq; parcat amanti,
N ec parcat rursum ipsa sibi, sed perditam, & amens
D eperit illum oculis, amanti & deperit ore
P erdita, mox clauso exanimis collabitur antro.
A st heros somno excitus pauitansq; dolensq;
Q uærit Hylan, repetitq; & Hylan, nemora auia lōgē
R esponsant, iterantq; & Hylan. Puer abditus antro
I pse quidem responsa refert, sed Nympha, sed antri
O cclusæq; fores, molesq; immanis aquarum
A duersans, prohibent superas attingere ad auras.
L uctatur sed uox, intusq; offensa resultat,
A tq; obscura procul, reuolutaq; bombit imago.
E rrabat miser Alcides gemitu obuia complens.
P ræcipitem nunc ardor agit, nunc uicta dolore
G enua labant, nunc mugitus per saxa resultans
I nuentum promittit Hylan, modò lusus, & expes

Arcumq; clauamq; uenenificamq; pharetram
 Turbat humi, mors amisso præfertur amante.
 Iamq; oculi, iam uox defecerat: ecce per amnem
 Visus Hylas: uocem ingentem dedit excitus heros,
 In mediosq; salit fluctus, & brachia tendit.
 Exili tum uoce puer: mihi gloria in amne est
 Chære parens, absiste queri: sat terra, sat æquor,
 Satq; tui socium me iam nouere labores,
 Sat sit Hylan sudasse tuæ sub pondere clauæ.
 Iam requies mihi parta, & hymen, et numen in un-
 iue memor, nostrosq; animo seruabis amores. (da.
 Hic lachrymas dedit, atque extendit ad oscula uultus
 Purpureos, uani rapuere sed oscula uenti.
 Sæctatur properantem heros: sed cœrula coniunx
 Sæctantisq; oculis nubem obijcit, & uetat antro
 Indugredi. Tales reddit de pectore uoces
 Alcides: Mihi chære puer tua gloria laudi,
 Atq; undis iam parta quies, & numen in amne.
 Inuidiæ coniunx, & amante, & coniuge felix.
 In claua mihi nomen Hylæ, libycâq; pharetra,
 Pulcher Hylas, regnabit Hylas in pectore nostro.
 Sis facilis, nostrosq; iuues in parte labores.
 Dixit, & ingentem uiridi de cespite collem
 Erigit, attolitq; manu: componitur ara
 In medio: lecti flores, & olentia ferta
 Sparguntur, gestati arcus grauidæq; pharetræ
 Stant super, & rutilas uoluunt incendia flammæ.

ipse

I pſe aram nouies luſtrans bona uerba precatur
C um gemitu, nouies & Hylan de more ſalutat:
V iſus Hylas media flores quoq; ſumere ab ara:
H inciter ad Phafim ingeminat, minuitq; dolorem
I pſa dies, deſyderio uis addita creſcit,
M enſq; reſurgentis renouat ſub pectore curas,
Q uæ feſſum excipiunt uariæ, & comitantur euntem,
L ittora dū properans legit, & caua flumina tranat,
S olantur tamen in tenebris inſomnia, & umbra
O buerſans oculis, & Hylæ amplexantis imago.

Excusatio.

F orſitan & quos quiſq; deus per pectora ſenſus
E xcitet, & quales naſcenti ſydera mores
P ortendant, canerem, diuerſaq; fata, uirorum
Q uæ facies, uigor aut membris, quæ robora cuiq;
Q uod ſtudium, quodq; ingenium, uisq; inſita cordi,
V t rerum ſeries, & cœpti carminis ordo
P oſtulat, & toto paſſim ferremur olympto,
S citantes quæ uis ſuperūm, ac fortuna locorum,
A ſtra deūm quid iuncta ſimul, quid ab orbe remoto
D um certant, quid quum radio intueantur amico,
P romittant: qua parte fauor, quæue ira deorum
E ueniat, mors unde repens, aut tempora uitæ,
Q uæq; hominum generi cœlo ducuntur ab ipſo.
V erum ingens dolor, & fatum inſolabile magni
H erculis, ac totum lamenta audita per orbem
C reſcentem natæ luctum, immedicatq; duro
V ulnera retractant ferro, ac noua robora ſumit

Cura recens, semperq; novos dolor incutit ictus.
 Non potuit famulantem heros, socia arma ferentem
 Victor apri, excisorq; hydræ, domitorq; ferarum,
 Non ualuit pueri casum, Nymphæq; rapinas
 Ferre deus. Mihi nata seni, mihi filia patri
 Eripitur: crescat dolor, & noua cura resurgat.
 Parcite Pierides, nostróq; absistite luctu,
 Vos lætos agitare choros iuuert. Ite puellæ,
 Ite deæ, tuq; ô toto dux præuia cœlo
 Vranie, proprios repetens age diua recessus.
 Ipsa tibi dulcem in thalamis meditabere cantum,
 Fundera nos, lachrymæq; decent. Procul este Napææ,
 Este procul Dryades, cultæq; in carmine Nymphæ,
 Liquenteisq; amneis colite, & colite ocia syluis.
 Forsitan & te Aurora iuuert, dum Memnona luges,
 Et nostras audire, tuasq; iterare querelas,
 Sed dolor, & lamenta nigro comitentur amictu,
 Quæq; ærumna meos non deserit anxia questus.
 Sed comites estote Auræ, atq; fauete querenti,
 Et uoces geminate, & luctum intendite nostrum,
 Fida Auræ, comites sæui, testesq; doloris.

Deploratio

Luciæ filiæ.

Certe ego feliceis tedas, dulcisq; hymenæos
 Nata tibi, charosq; parabam è stirpe nepotes.
 Fingebamq; & aui lusus, numerosaq; uerba
 Ad cunas, cantusq; senex meditabar aniles.
 En miseræ patris tedæ? hos ne senex hymenæos
 Aspicio? sunt hæc solatia grata nepotum?

Nata

Nata iaces, nec blanda senem, nec filia patrem
Aloqueris, sed muta files, sed lumina condis.
Hoc meruit pater infelix. Age nata reclusos
Et sustolle oculos, & me solare querentem.
O uanum desyderium, & spes patris inanes.
En tabes. Decor ille tuus quò nata recessit?
Deliciae matris miserae. Tibi dona parabat,
Et lusus dignos hymenæo, & coniuge uestes.
Pro donis, lusuq; & pro lætis hymenæis,
Liquisti luctum, & lachrymas, atq; aëra nigrum.
Ornabam tibiserta domi, syriumq; liquorem
Ad thalamos, geminae, geminae tua cura sorores
Fundeabant: Quid prosertis, syrioq; liquore
Liquisti? sine Sole dies, sine sydere noctes,
Insomneis noctes: fesso tibi uagit ab ore
Frater, & in cunis questus exercet amarus.
Has illi illecebras, hæc ludicra blanda relinquis,
At patri uetus ulcus, & insanabile uulnus
Liquisti, æternos luctus, miseramq; parenti
Caniciem. O qui me patrem, qui sorte parentem
Syrtribus in medijs statuatur, saxi sue Promethei
Qui rapidas instiget aues, & uulturis unguēs,
Non mihi te belli rabies, non aspera ponti
Tempestas, non missa polo flagrante ruina
Eripuit, tellusue graui concussa tremore,
Aut quæ sunt miseris discrimina plurima terris.
Ipse mihi flos ætatis, speciesq; pudorq;

E t grauitas generosa, oculisq; afflata uenustas;
(Heu quòd iuncta simul dū sunt bona plurima, certāt)
E ripuit tete. Ipsa sibi probitasq; decorumq;
I niecere manum, & fato sua iura dedere.
Quæ superi, quæ seuities? molitur ab ortu
S ol cursum, pergitq; iter, & spatia ardua lustrans
C onficit, occiduum dum progrediatur ad orbem.
A t uitæ spatium incertum, & persepe senectus
I ngruit in medio cursu, uellitq; iuuentæ
L anguentem florem, & spoliat spe diuite ramos.
A n' ne mihi ante oculos grata obuersatur imago,
Qua mihi te quondam mea Lucia, qua mihi tete
L æta oculis, blanda aspectu, pulcherrima cultu
C onsueras offerre? En aspicio ora, decusq;
E gregium formæ, & tot honestæ frontis honores?
L ætantem amplexu excipio, & patria oscula iungo.
A ffaris iam blanda senem, officiosa parentem.
E xcutiūt mihi iam lachrymas noua gaudia. Demēs.
A h demens pater, infelixq; parensq; senexq;
F unde nouas lachrymas, nec te iam ludat imago,
E t sensus memor, & mentis spes credula uanæ.
N il heu, nil reliquum iam Lucia. Cessit in auras
V el somno similis, uel inani corporis umbræ,
A ut iacet in parua tantum cinis abditus urna.
N um cœlo forsāq; recens nitet aurea sydus?
I llam cœlicolæ inspectant? illam heroinæ
M irantur? clarum nota inter sydera lumen?

I p̄sa micat noua lux cœlo decus addita, & astris?
N ata queror: reptantem auris, cœlôq; uagantem,
A stra recensentem, numerosq; & signa notantem,
H eu fallax natarum amor: heu male grata, nec ore
A ppellans, nec uoce petens patrem ipsa uocasti.
S altem ô saltem oculos ad lumina nostra reflexes.
A h diras patrum spes, & solatia dira.
N e cœlo, ne dijs pietas, an forte nec ipso
S plendescis cœlo? tenebrisq; adoperta profundis
C aligas nigricans? pereat lux, omnia noctem
I ngeminent, tenebræq; cauo dominantur olympo.
S ed iam, ô sed desiste dolor: mihi roscida flauo
E xurgens aurora nouum iubar æquore tollit.
P ræradiat caput auricomum, roscusq; per auras
I t decor, c̄q; genis stillat ros fusus eburnis.
N unc axem dea, nunc currus age pelle uolanteis.
F unde diem, sparge eoam dux præuia lucem.
P ande sinus, natam aspicio: Tecum aurea curru
L ucifero, & socijs tecum secat æthera bigis.
B landiturq; oculis: lachrymas quoq; leta parentis
A spectu ciet, & blando mea Lucia ab ore.
A ppellatq; patrem, summo & sua brachia curru
E xerit, inuitatq; senem: iam filia fulges
I nsuetum iubar: ardescunt iam tempora: iam iam
I n radios abeunt crines. En fulgidus ora
A ccendit splendor: micat en lux ignea circum,
P erq; genas, totôq; nitor se fundit olympo.

E xoritur iam Sol: radijs en Lucia Solis
 Excipitur, roseoq; sinu complexa, nitentem
 Illustratq; diem, & super æthera fulget apertum,
 Atq; nouum cœlo decus, & noua lumina terris
 Diffundit, lucem inde auræ sensere recentem,
 Clarior & solito diffulsit ab æthere Titan.

De scipso
 post obitū.

Ergo ubi postremum in cinerem, squalentiaq; ossa
 Soluerit, & longo tempus me absumpserit æuo,
 Quæq; leuis tumulos circum obuersabitur umbra,
 Abscondet nox, & nube obdensarit opaca,
 Forsitan è cœlo aspiciens, nec passa parentem
 O bduci tenebris, nigrantia nubila latè
 Differet, & patrium longè indignata sepulchrum
 Nocte premi, & densa manes caligine condi,
 Effundet rutilantem alto de culmine lucem,
 Et totum in radios clara inflammabit olympum,
 Illustrans monimenta patris, decora inclyta fama.
 Fama ipsa assistens tumulo cum uestibus aureis,
 Ore ingens, ac uoce ingens, ingentibus alis
 Per populos latè ingenti mea nomina plausu
 Vulgabit, titulosq; feret per secula nostros,
 Laudentesq; meis resonabunt laudibus auræ,
 Viuet & extento celebrer Iouianus in æuo.
 Nec deerunt mutum ad cinerem qui grata locuti
 Oblectent manes cantu, atq; hæc pectore uersent:
 Huic puero quantum Aonides tribuere puellæ,
 Castalij quem fontis aquis lauere, & opaca

Tempora

T empora cinxerunt lauru, fouere & in antris
A ssuetum choreis Musarum: hinc pectore anhelō
L ustrantem Idalium nemus, & loca consita amorū,
E t Charites docuere uiam, uoluere & amanti
A tq; faces tractare deæ, atq; Cupidinis arcus,
M ox Paphiā canere ad citharā: procul antra canentē
A ssultant: resonat uirides formosa per umbras
F annia, perq; suas strepitant suspiria myrtos,
E t percussa graueis iterant iuga frondea curas.
P ōst iuueni patuere adytis manifesta reclusis
T empla, quibus secreta deūm sapientia pandit,
N aturæq; arteis docet, & præcepta recludit
V iuendi: hic illa ē media testudine templi
H ortaturq; monetq; uiros, foribusq; adapertis
A dmittit meritos: excludit inutile uulgus
D etestans: inde ipse animum formauit, & omnes
E xplicuit uitæ mores, monstrauit & arteis
I ngenuas, totumq; audax Heliconā pererrans,
N il intentatum ingenio dimisit: inertem
I s digito increpuitq; lyram, lusitq; canendo
A d cyathos: idem ad thalamos hymenæon amatos
P ellexit cantu, cecinitq; admota cubili
A ntiniana sales notos, nec defuit illi
R ustica quæ tenerum modulata est fistula carmen.
I ngemuit simul ad tumulos, lachrymosaq; amantum
F unera, dum ē solis uiolæ afflauere sepulchris.
I nstruxitq; alas equitum, ac Sertoria signa

E xtulit Hesperiae in campis, tinxitq; cruore
A rua super, tumuitq; amnis, dum gurgite mersat
A rma, uiros, phalerasq; et corpora quadrupedantū,
I dem ausus maris undisonos inuadere campos,
R ettulit, austeræ salsus sapor unde lacunæ,
R ettulit, unde cadant imbres, unde intonet æther,
P rodeat unde comata, cauo quoue Iris ab antro,
A usus inemotos aurarum irrumperetractus.
M æste animo, mæste ingenio, cui limina cœli
S tellatæ & patuere fores, quem cardine laxo
F ataq; , fortunatq; uirūm, ac decreta deorum
N osse fuit, superūmq; aditus intrare repostos,
R imantem, & cæcas referantem in fata latebras.
E rgo agedū Nymphæ Sebethides, eia age Nymphæ,
E t myrto tumulum ornate, atq; incingite lauru,
P urpureamq; adhibete rosam, atq; effundite nardū.
C anentem dea frondentem dea iunge & oliuam,
Q uæ pacem dea concilias: hic ocia pacemq;
I talie peperit fessæ, uiolentaq; bella
S ustulit, immerisitq; chaos, atq; in ualle maligna
A bdidit, & duplici religauit uincta catena,
P roscripsitq; erebo, portisq; inclusit ahenis,
O ciaq; hesperias iussit regnare per urbes.

F I N I S.

IOAN.

IOAN. IOVIANI

PONTANI AD LVCIVM

Franciscum filium Meteo-
rorum Liber.I N C ego, quæ nubes causæ, quis
spiritus aurasS ollicitet, quæ uis agitet liquida
æquora pontiE xpediam, & salsæ doceam sa-
por unde lacunæ,

Quid densas cogat nebulas, densumq; relaxet

A ãra, quum læto descendit plurimus imbri,

A ut abit in rorem, aut crepitanti grandine tectis

D isilit, aut uasto cœlum quatit omne fragore.

V nde & præcipites liquidum per inane ferantur,

S iue faces, rutiliue angues, aut ignea lampas,

Quiq; micant'ue, cadunt'ue corusci è nubibus ignes,

A ut cœlo quæ impulsæ ruunt uulcania tela.

S eu qui per dirum miseris mortalibus omen

S pargit sanguineos flammato uertice crimes.

I lle quidem morbosq; ferens, inopinaq; bella.

V nde etiam tanto spirant cum murmure uenti

A ãra per uacuum, & pelago dominantur aperto,

N unc altis in speluncis tellure sub ima

I nclusi, superas quatiant cum mœnibus urbes.

A tq; hinc digrediens fonteis, quæq; amne citato
 F lumina diuersis erumpunt partibus orbis,
 V ndarumq; uagos latebroso è pumice ductus,
 E t quæ sint liquidis memorabo exordia lymphis.
 Tu modò quæ digressa polo Sebethida ad undam
 Diuertens, tacitas inter facunda sorores
 V ranic, repetis q; iter, & tua sydera narras,
 P ande etiam immensas coeli uariabilis oras,
 A ëris & motus aperi dea. Sic tibi ripæ
 C litunni teneras gignant per littora myrtus,
 E t tua perpetuæ crescant ad flumina lauri:
 I ncipe: purpureos florum iam spargit honores
 E n tibi Sebethos, ueniunt ad carmina cultæ
 N aiades, dum fontis opes, dum flumina cantas.
 (Gratum opus) inscripto texunt tibiserta hyacintho.
 E n properant udis fusæ per colla capillis,
 Quæq; tibi niueis pingunt redimicula bacis
 N ereides. Tibi magna Iouis sua regna reclusit
 E t soror, & coniunx, secretaq; certa profundi.
 T u uero regina deum, cui mille ministræ
 A ëra per uacuum famulantur, cui pater æther
 I ungitur, & socijs implet conceptibus orbem,
 N edesis, coeptisq; ueni pede diua secundo.
 N ate uides, agenate oculis, age suspice numen,
 E t uenerare, uides uultu quæ tristis honesto,
 E t lento incedit gressu, nec lumina torquet
 F ixa tuens, nec multa loqui, nec garrula curat,

Hæc

Hæc Ratio est, proles magni Iouis: huic pater uni
 N osse dedit causas rerum atq; aperire latentis.
 Hæc duce nubiferas mundi penetrabimus arces.
 T e colimus dea, thuricremam tibi ponimus aram.
 S parge rosam, da thura puer, linguisq; fauete.
 V os quoq; felices tumuli, manesq; parentis,
 Q uo duce Romanæ statuunt sua signa Camœnæ
 T arpeia pro rupe, canit tuba & ænea Martem,
 V os manes mihi felices & adeste uocanti.
 S ic uobis uer perpetuum, uiolæq; rosæq;
 S ic spirent & amoma, fluant Sebethides undæ.

OMNIA CONSTARE E QVATVOR
 elemētis, ipsaq; elementa inuicē cōuertī.

Principio genus omne hominū, genus omne ferarū,

P rognatæ & syluis uolucres, quæq; æquora ponti
 M onstra colunt, quæq; herba solo florente uirescit,
 E t quæ sublimis crescens subit arbor ad auras,
 Q uattuor ē primis ducunt exordia causis.
 H inc etenim proprias sumunt animantia uitas.
 H uc redeunt, quoties fragilis mors soluerit artus.
 I psa æterna manent elementa, uicesq; ministrant,
 D um sua iura simul cedunt, aut cessa reposcunt,
 A lternosq; agitant constanti fœdere motus,
 V ertunturq; eademq; aut mox diuersa resurgunt.
 H inc rerum satus æternus, æternaq; origo,
 A eternam quoniam sortem, & data fata repensant.
 H is parent nascentum animæ, legesq; sequuntur,

Quas dederint elementa, suos retinentia nexus.

Ipsa autem cœli motus, ac signa tuentur,

Imperijsq; assunt stellarum, & iussa capeffunt.

SOLEM ET LVNAM MAXI-
ximè imperare elementis.

Nanq; per obliquum mundi inuariabilis orbem

Quinq; agitant uarios errantia sydera cursus,

Aduersisq; rotis subeunt duodena per astra.

Præsidet his pater ipse hominum, princepsq; deorū

Sol rerum sator, & numerosi temporis autor,

Qui cœlum & terras radijs, cauâq; æquora lustrat,

Hunc iuxta comes incedit Latonia Luna,

Noctis honos, lucisq; alienæ haud certa ministra.

Cuius & imperium latè maris æquor, & ipse

Oceanus rex undarum, ac Maurysia coniunx

Attoniti uenerantur, & undoso æquore Nereus,

Alternatq; sequens fluctus, & temperat æstus,

Dum triuiae instabiles seruat per tempora currus.

Hinc etiam largo turgent sata semina succo,

Hinc manat liquidus per uenas humor in artus,

Hinc fluit ac refluit per membra tenerrima sanguis,

Humidaq; infuso lentescunt corpora rore,

Corporibus quoniam præsit Latonia nostris.

Ille & uitales spirat nascentibus auras,

Atq; agit in membris animas, & stillat in artus

Fomitis ætherij calefacta per ossa uigorem.

Deniq; Sol patrium ius, officiumq; paternum

Exercet

Exercet, peragit matris Latonia partes.
Quæ bigis inuecta, uagoq; per æthera lapsu
Discursans, prensat nunc hos, nunc descriit illos,
Auxilium implorans, & opem acceptura deorum,
Corporibus quam materna pietate refundat.
His ducibus parent elementa, hæc signa sequuntur.
In primis aër multa caligine densus,
Mane nouis radijs, & luce rubescit eoa,
Quum necdum orta dies, & nox sua sydera condit,
Quum surgit iubare exorto Titonia coniunx,
Mox clarum sparsura diem Lux suscitât alnum,
Lux Solis comes, & coniunx, & filia Solis,
Qua nil mobilius, qua nil uelocius unquam,
Non leuis aligeræ mentis pernicioꝝ aura.
Quin rapido sub Sole liquens rarefcit, & ignem
Concipit, incensumq; ab humo rapit usq; calorem:
Ipse etenim tenuis penetratu, & corpore raro,
Labentem cœlo radium sola ad ultima terræ
Traijcit: hic duro frangens umbone resultat,
Exiliensq; cauo succendit in aëre flammam:
Quoq; locus cauus ipse magis, quo densior aër,
Quo propiore deus prospectat ab æthere terras,
Hoc magis ignescit flammis, & concipit æstum,
Incandetq; æstate, tepet sub Atlantidis ortum,
Quo nidum in tignis peregrina reponit hirundo,

DE MARIS SALSEDINE.

Vos etiam maris undisoni fluitantia monstra,

Et Solem rapidum, & latices sentitis amaros,
 Quandoquidem obiectas urēs Sol dum coquit undas,
 Et radijs infestat agens neptunna regna,
 Assidue dulcis epulas, tenuemq; liquorem
 Haurit aquis, succosq; rapit populator amicos
 Grata sequens, sensum longè indignatus amarum,
 Hinc salus sapor, atq; asper fluit equore amaror.
 Quippe etiam ut nostro fluitat de corpore sudor,
 Ille quidem dulci è Baccho, mellisq; liquore
 Exclusus uenis: etenim sitis ipsa, calorq;
 Lenibus indulgent succis, & amara recusant.
 Quinetiam fama est captum telluris amore
 Oceani, tacitos primum oculuisse dolores.
 Post ubi concepit flammam, penitusq; medullis
 Arsit, & ipsa imis hæscere incendia uenis,
 O quoties primo fixit sua munera posti,
 Pinxit & è uario non mollia limina flore,
 Accecinit miseram lachrymosa uoce querelam,
 Longaq; per uacuas rupit suspiria rimas.
 Inde ubi iam longo patientia uicta dolore est,
 Multa quoq; iratus foribus conuicia dixit,
 Crudellem & dominam per uerba indigna notauit,
 Nunc supplex ueniam petit, & connubia poscit,
 Et thalamum optatum, & socij sua gaudia lecti.
 At postquam nil dona mouent, promissaue magni
 Dos pelagi, atq; preces frustra cessere mariti,
 Non ullæ supra spes, tum furiatus & amens

Perculit

Perculit aduersam nodoso uerbere Calpen:
Ingemuit, traxitq; grauem à radice ruinam
Mons cauus: ille imo uictor ciet æquora fundo.
Agmina densentur campis: tum rupe soluta
Irrumpit pelago, & terris insultat apertis.
At tellus tremefacta metu confugit in altos
Nube caua monteis, tutoq; in uertice sistit:
Exanimem excipiunt Nymphæ, resouentq; pauentē.
Vt uires rediere, deosq; exciuit agresteis,
Et quæ sit dubijs nota est sententia rebus,
Continuò è medijs terræ penetralibus actam
Alloquitur Saliam, & precibus noua munera iungit.
Tum dea conuentu in medio dux ipsa repostas
Exoluit uenas, totoq; è uiscere terræ
Eruptat sale saxa super sudantia amaro.
Quicquid ubiq; asprum egeritur, fluitatq; malignus
Aequora per, sapor inficiens undasq;, deosq;.
Ipse etiam Oceanus retro dare signa coactus.
Inde manet sensu sapor aspernandus amaro.

DE SOLIS EFFE-
ctibus in terra.

Præcipue tamen in gremio telluris amatæ
Exercet sua iura deus, Latonia proles.
Semina nam rerum campis obstrusa, sub auras
Euocat, inq; nouas conuertit germina frondes,
Educit ramis tenuato codice flores,
Mox agit in crudos benecolenti cortice fructus,

Hinc sua iucundo maturat poma sapore,
 Felices lætis segetes inspicat aristis,
 Væstit pampineis baccheia dona racemis,
 E ducit sata, nata fouet, quæ sota animantum
 Pabula sint, succisq; suis alimenta ministrent.
 Quinctiam ipsius è uenis, terræq; cauernis
 Sursum agit eductos alta ad conuexa uapores,
 Equibus aut rores bibula funduntur in herba,
 Aut atræ incumbunt nebulae conuallibus imis,
 Aut passim cœlo fusæ sparguntur in agris
 Cœruleæ pluuiæ, aut multo cum uerbere grando
 Personat, aut canis albescunt rura pruinis,
 Aut niuibuscummi cinxere cacumina montes.

DVAS A SOLE EDVCI IN AEREM
 exhalationes, humidã uidelicet & siccã.

Terra etenim duplicem exhalat saturata uaporem,
 Humidus hic, crassoq; madens se corpore uix fert:
 Aridus & calido suffimine prosilit alter.
 Accipit hos latè in gremium circumfluus aër.
 Hunc ipsum triplex regio secat: altera candet
 Ignibus, horrentiq; gelu riget altera: Vtrunq;
 Prima quidem æstatemq; suam, sua frigora sentit.

DE PLVIA.

Ille igitur per inane uagum sublatus in auras
 Conuertit sese insinuans, passimq; coactus
 Densatur magis, atq; magis, tum nubibus actis
 Frigida per loca, sub cœli regione maligna

I d quod erat calidum, sensim effluit, & uolat alta
S ub loca, quâ positis feruent incendia castris.
I pse autem cogente gelu tabescit, & inde
L iquitur, irriguæq; cadunt ex aëre guttæ.
Q uin & frigida uis propius cohibente calore,
C olligit in sese, maioraq; robora sumit.
C ogitur hinc sparsus passim uapor. Inde coactus
S oluitur, & pluuij rumpunt de nubibus imbres.
I nterdum rapidos amneis est cernere passim
D iffluere, & totum in pluuias descendere coelum:
T antus in aërio sese globus orbe coëgit.

DE N I V E.

A st ubi defluxit calor omnis, & omnia circum
H orrescunt hyeme, & solem loca iniqua negabunt,
C oncrescunt gelido nubes è frigore, & unâ
C oguntur, motæq; loco, atq; è pondere pressæ,
D escendunt passim tractæ, cæsimq; rotatæ,
A cniuib; iuga summa tegunt, & ad ima feruntur,
A lbentes, quoniam albescit concretus aquarum
H umor: at admoto quamprimum ardore liquecunt,
S tiriaq; glaciesq; solutaq; sole pruina,
I n riuos abeunt fusi de grandine rores.
I nq; niues transire imbrem, atq; inolescere tignis
E docet, & quod zona illas quæ torrida nescit,
F rigida quod canis horret Germania campis.

DE

IOAN. IOV. PONTANI
DE PRVINA, ET RO-
re, & manna.

A t tenuis uapor ille quidem, nec uiribus auctus,
N ec dum summos habilis contingere montes,
I pse die excitus, gelida mox noctis in umbra
C ogitur in canas hyeme obstringente pruinas.
I dem abit in rorem liquidum sitientibus herbis
A uxilium cœlo tepido, atq; in nocte serena.
Q uinctiam calabris in saltibus, ac per opacum
L abitur ingenti Crathis, quâ cœrulus alueo,
Q uaq; etiam syrijs syluæ conuallibus horrent,
F elices syluæ, quarum de fronde liquescunt
D iuini roris latices, quos sedula passim
T urba legit, gratum auxilium languentibus ægris.
I llic æstate in media, sub sole furenti
D um regnat calor, & terræ finduntur hiantes,
T um tener ille uapor sensim sublatus ab æstu,
V ersatusq; die, multoq; incoctus ab igni
C oncaua per loca, & arcescentibus undiq; syluis,
I ngratum ut sensit frigus sub nocte madenti,
Q uum nullæ spirant auræ, & silet humidus aër.
C ontrahitur paulatim, & lento humore coactus
I n guttas abit, & folijs sitientibus hærens,
L entescit, rursumq; diurno à sole recoctus
I nduit & speciem ceræ mellisq; saporem,
Q uodq; & apes præstant arte, ingenitoq; fauore,
H oc medicos natura hominum producit in usus.

T u uero iuuenis tenerorum assertor amorum,
M ane tuæ qui ferta paras intexere Nymphæ,
A ut Veneri ante aram lectos inspergere flores
P ratorum decus, hoc precibusq; hoc suscipe uotis,
T hreicio ut Boreas tacitus requiescat in antro.
H ic misere rorem infestat crudelis, & asper.
A t prædo & facilis, & rapta coniuge mitis.
N anq; per ærias ponti dum præterit oras
V ota ferens, uidit procul in conualle remota
P lanitiem uiridi latè florescere campo.
A dmonuit locus optatæ cum coniuge noctis.
D esilit, ac molli lachrymantem amplexus in herba,
E xplicuitq; sinus, munusq; impleuit amantis.
I lla grauis oculos ab humo uix anxia tollens
F lebat, eam insolito coniunx solatur honore.
H is ego pro lachrymis florum, gratusq; memorq;
N octurnos spargam rores, ea præmia sunt.
D ebeat hoc raptæ pontus memor Orithyiae.
S ubrisit, tenerumq; genis suffudit honorem
L æta uiri dictis, & tanto munere coniunx.
I lle nouam sensit labi per pectora flammam,
O ptatos repetens somnos, molliq; quiete
L enijt accensum complexu coniugis ignem.
S cilicet & Boreas calido contrarius Austro
O ccurrit: calor hinc, rigor inde exurgit, & alter
D um tepet, ipse humili demittit ab aëre rorem.
A st alter stringit magis, ac de frigore siccatur.

E xudet ne languenteis noua gutta per herbas.
 E rgo frigida uis ponto dum insultat, & acreis
 C onatus contrà calor obijcit, agminaq; extra
 N oxq; simul, Boreasq; instigant, explicat ecce
 I pse suas calor intus opes, & uiribus auctus
 I n stillas tenuem uertit sub mane rigorem.

DE GRANDINE.

Grandinis hinc quæ sit paucis natura docebo.
 S æpe per æstatem cœlo incandente, sed ipso
 A utumno magis, aut illo sub tempore, quo iam
 L æta parat nidos prænuncia ueris hirundo,
 N unc flauam è culmis latè deturbat aristam,
 N unc lætas nemorum de culmine decutit umbras.
 N unc stragem molita etiam pastoribus, unà
 P rosternit ualidos sub eodem uulnere tauros.
 A c primum ut gelido crescunt humore liquentes
 C rystalli, quas pòst frigentia rupibus antra
 I n densum cogunt, guttisq; rigentibus anni,
 E t longo durant labentia secula cursu,
 S ic rigido compacta gelu per inania grando
 C ogitur, & stricto concrescunt frigore guttæ,
 P ondere mox tractæ frangūt se, & ad ima feruntur.
 I psa igitur grauitate sua, ac sub mole dehiscens
 P rona cadit, sæpe ingenti demissa fragore,
 Q uandoquidem sublime ruens, frangitq; feritq;
 C um gemitu sese, multumq; umbone rotata,
 O btunditq; aciem, glomerataq; uerbere, tectis

Dira

D ira sonat, sæpe ipsa leuem haud procul acta sonore
D at ueniens, etenim tacito regione propinqua
A gmine descendit. Tanto sed corpore maior,
E t facie horridior, quanto breuiore rotatu,
E t spatio propiore cadens, minus atterit alas.
V ere igitur, seu Libra pares quum diuidit horas,
T um tractu leuiore feruntur ad alta uapores
I ncensi, ac loca summa petunt, ubi frigida sese
V is cohibet, quo non radiorum offensa resultat
S æua acies: ubi pigra gelu, torpetq; rigetq;
T empestas, ubi frigoribus domus alta reposita est.
H uc postquam uapor ascendit, calidusq; madensq;
C ontinuò riget attactu regionis iniquæ.
Q uoq; uapor magis incaluit, postquam ipse refrixit,
E xtinctusq; gelu calor aut euasit in auras,
H oc magis admissum trahit in præcordia uirus.
I mber enim multo large decoctus ab igni,
C ontrahit, & citius glaciem, & mage frigora sentit.
D esilit inde uago præceps per inania lapsu
I n ualleis, quanquam iuga sæpe petit, nec aprica
I n festet licet ipse magis loca, frigida nescit.
A n mage cū paribus calor hinc, hinc se instruit armis
F rigus, & æquali concursat uterq; uigore,
I lle suis latè in campis exultat, & hostem
I nsequitur, cogit uires, & robora frigus,
I nq; globū sparsos trahit hinc, atq; inde maniplos,
C onfirmatq; aciem, durataq; tergora contra

O. bieſtat, quantumq; calor ſe tollit in altum,
 Hoc magis aëria præceps delabitur arce,
 Durâq; frigidaq; crepitanti & uerbere grando.
 Cogit opes natura ſuas, & robora uictrix
 Ingeminat, quoties obuertiſis uiribus unâ
 Concurreunt, impulſa ſuo contraria niſu.

OBSERVANDAS ESSE RE-
 giones terræ, & ſitum planetarū.

Ergo age nēue anni partes, neu quæ loca terræ
 Deſpiciens, uarios Lunæ ſic inſpice curſus,
 Vt neq; Saturni gelidum neglexeris aſtrum,
 Nec quæ ſtella cadet cœlo, quæ'ue exerat ortum.
 Contemplator item terras ſub tempora brumæ
 Fruere, & urentem interius cohibere calorem.
 Quod putei, fontesq; docent: nam frigora cogunt,
 Aſt aperit calor, & uenas diducit hianteis.
 Aethiopum manant campis ſitientibus imbres,
 Non amnes capiunt ripæ, ruit arduus æther
 In nimbos, & Sole tamen Leo feruidus ardet.
 An non Allobrogum gentes, Rhodaneia pubes,
 Excidium attonita extimuit, cœliq; ruinam,
 Tempore quo Sol ipſe humeros, ac terga Laconum
 Torrebat ſitiens, ſummo & radiabat olympo?
 Hic è præruptis mouet alpibus atra procella
 Inuoluens hyemesq; ſimul, tenebrasq; polumq;
 Horreſcunt nimbis auræ, nubesq; dehiſcunt
 Cum tonitru, micat igniferis fulgoribus æther.

Intremit

Intremittit insolito sub uerbere concita tellus,
Ac coelum ruere, & terras subsidere certum est.
 Ecce autem per inane ruens cum turbine uasto
Voluitur, horrendamq; cadens trahit ista ruinam
Ingentis moles saxi, glacieq; geluq;
Concreta, ac bis quinq; pedes porrecta, & in altum
 Quattuor, at septem protento margine lata,
Terribilis uisu, ac dirum mortalibus omen:
Tantum adeo uariat rerum natura situsq;.

GUTTAS MAIORES

estate fieri.

Quid grandes estate cadunt super aëre guttae?
An rarus uapor, & stille paulò antè minutæ
Miscentur? crassus cadit hinc è nubibus imber?
An sparsim, subitoq; graui seruire sub altum
Euectus, primum ut sensit mala frigora coeli,
Afflatusq; gelu, nec densa nube, nec ipse
Densus, humo propior descendit corpore maior?

AEREM RECEPTACVLVM

esse exhalationum omnium.

Nate uides spatium immensum, tractusq; profundos
Aëris, atq; unà terras, pontumq; obeunteis.
Rara quidem natura illi, ac penetrabilis altè,
Densatur tamen, & crassum fouet usq; uaporem,
Quèq; & aquæ, quèq; & terræ excreuere frequentè.
Aspirant quæcunq; etenim, quæcunq; uaporant,
Sufficit hæc pontus, ponto & circumdata tellus.

Cuncta sinu grauido recipit diffusior aër,
 Vertit & humentem in rorem, pluuiasq; niuemq;
 Qui fuerit gelidas humor sublatus ad auras.

QVAE IN AERE GENERENTUR
 ex aspiratione ignea.

Halitus ille autem, largo qui percitus igni,
 Euolat, ac tenuis multum loca frigida tranat,
 Et longè ad sedes uictor perlabitur aestus
 Fumidus, incoctusq; atq; arescente fluore.
 Nonnunquam tamen hunc nubes circumuenit atra
 Deprehsam, & strictis frigus circumsonat armis.
 Hic ille inclusus uallo, & circum aggere septus,
 Perquiratq; aditum intentans, & singula lustrat,
 Et nunc hac aciem ostentat, nunc ingruit illac
 Parte ferox, parte & factis, & uiribus impar.
 Ast illum densis mucronibus horrida nubes
 Verberat, impellitq; premens, frustra; parantem
 Summotas intrare domos, & ad ardua ferri
 Deijcit ipsa super impacto umbone: ibi ictus
 Ingentem effracto sonitum dedit aggere, multusq;
 Intonat, & coelum tonitru quatit: inde coruscus
 Esse agit in flammis, & coelo lubricus errat.
 Interdum tantus fragor, ut concurrere montes
 Iam timeas, ut terra tremat, coelumq; dehiscat.
 Tum quod erat fractum discussa nube, repente
 Impulsum ruit, atq; obliquo tramite praecipit
 At flamma rutilante, ingenti & uerbere summos

Aut

A ut petit incassum monteis, aut aurea diuūm
T empla ferit, dirum trepidis mortalibus omen.
I nterdum leuis ipse, leuem flammamq; sonumq;
A ut sonitum sine luce dedit, sine uerbere flammam.
I nterdum erumpit crepitu sine: sed tamen actus
A duersam in nubem, ualidos hinc pertulit ictus,
V nde tremunt nigri postes, & limina cœli.

IGNEM ANTEQVAM SONVS
audiatur, uideri.

Nec uero prior excusso de uerbere flamma
E micat, aut ipso sonitus fit tardior ictu,
S erior ad nostras quamuis eat impetus aures.
I pse uides pastorem alto de colle securi
S ternentem quercum, cuneisq; in frustra secantem,
I pse quidem iactatam altè post terga securim
A ntè uides, mox ingenti conuulsa fragore
V ox sonat, & ruptæ luctantur in auribus auræ.
N on aliter quam excussa polo flagrante ruina
H orrendum tonat, ipsa suo prius acta tumultu,
C oncurrit nimbo sa acies, frangitq; feritq;
I mpellens, hinc fulmineus succenditur ignis
C ollisu. Tandem ille fragor ruit, & ruit unà
I n pluuiam, & largos conuersus Iuppiter imbreis.
V ulcanum fama est cœlo quum pulsus ab alto,
S ub terris sine honore diu, sine munere, claudum
V ixisse, & sicula exilium traxisse sub Aetna,
S olantem casus noto genitricis amore.

Quem tandem meritam uertit dolor acer in iram.
 Quondam etiam Cybele in magna Bercynthia mater
 Solennets de more dapes, ac uina pararat,
 Constit'erantq; deæ ad mensas, ac pocula Nymphæ
 Vltima miscuerant, quum sic Venus aurea cœpit:
 Felicem mea me soboles facit, hæc mihi duos
 Subijcit, hæc mortale genus: quam plura parantem
 Occupat his Latona, decus noctisq; dieq;
 Quum peperit & lucem terris, & lumina cœlo
 Tum peperit, toto & tenebras ex orbe fugauit,
 Luceat ut per me tellus, resplendeat æthra,
 Exornentq; uagum lustrant quæ sidera, mundum.
 Dicentem increpuit Iuno, atq; hæc uocibus infert:
 Immemor es nostri Latona, & adultera iactas
 Infamem sobolem, & media inter uina superbis.
 Illa refert: Tua te proles inuisi parenti
 Nobilitet regina, & cœlo excussus ab alto,
 Ille ille è Iunone satus, quem fumida Lemnos
 Exercet fabrum, aut nigris incudibus Aetna.
 Demisit Iuno uultum: mox indecor ira,
 Monstrosos partus, fumantemq; obijcis Aetnam,
 Cui gener Alcides, cui filia nobilis Hebe?
 Haud proles mea Vulcanus: Plutonia proles
 Ille ille est, enisa cauo quem fornice tellus
 Expulit è latebris, quem uix in luce receptum,
 Non Erebo pater admisit, non æthere diui.
 Riserunt incensam aliæ in conuicia diuam,

Indoluit

I ndoluit tamen una Ceres, quæq; astitit illi
F ida comes Lypare, Aeolidum quæ prima sororum.
E rgo ubi Zancleos portus tenuere, & amicis
T rinacria accepit terris, Aetneiaq; antra
A dmiscere deas, solitum & Vulcanus ad ignem,
N acta ibi tum Lypare tempus, conuicia matris
R ettulit, & partus inimica mente negatos,
M entitamq; deæ prolem, ac Plutonia furta.
I ntumuit dictis iuuenis, succensus & ira
V ltorem minitatur, & acri in corde uolutat
M aternum uulnus, odijq; incesit amaris.
I nq; dies auget uires dolor, ac memor artes
E xcutit, exploratq; iter, ac uestigia matris.
D um Samon, Oceani mensis digressa, per altum
I re parat, mouet abruptis fornacibus Aetnam
E xitium intentans: illa acri uicta dolore
I ngemit, & coelum insolitis conquestibus implet.
L enijt iratam complexu letus amato
I uppiter, & placidam accepit per membra quietē.
T um deus ignipotens inuento fulmine, primum
I pse suum miratur opus: mox limina gratus
A ccedit Iouis, & laudato munere donat.
I uppiter ob meritum Lemnon dedit: inde trifulcum
M olitus dextra fulmen, cognouit in illo
V sus quantus erat, seq; hoc audentior armat:
H oc mea periuros leto dat dextera, dixit,
H oc ego terrigenas extinguiam aliquando Gigantes,

Hoc etiam coniunx timeat sacrumq; potensq;

Tum mouit caput, & frontem percussit honoram.

Fulminis hinc ingens, & mira potentia fertur.

FULMINIS DIVERSAM VIM ESSE.

Nunc etenim afflatu tenui pecudemq; bouemq;

Aut uirides tondentem herbas, aut ilice ab arcta

Arcentem nimios animosi syderis aestus

Exanimat, nulla ut mancant uestigia mortis,

Optatum ut credas armenta haurire soporem,

Vt placidum uideas pastorem ducere somnum,

Nunc uastos artus, atq; ossa rigentia cernas,

Non faciem, non ora hominum, non corpora noris,

Nunc ipsis etiam in stabulis, mirabile dictu,

Quadrupedem exoluit, pedibus quoq; ferrea demit

Vincula, & intacto terram quatit ungula cornu.

Illesus sonipes alta ad præscepia mandit.

Vidi ego, quum incolumi totus pede calceus arsit.

Seferunt alij fuluum effluxisse metallum

Eluculis: tanta est uis insita fulminis auris.

Rara etenim densis cedunt, at densa repugnant

Ipsa obiecta sibi, contra & sua praelia miscent:

Concedit duro tenerum, & penetrabile acuto:

Dissipat afflatu subito leue: trudit ad imum,

Quod graue: diffringunt rigida, atq; obtusa recludunt:

Insinuant, tenui quæ disploduntur ab aura.

Quin uariant etiam uires, & uulnera teli

Fulminci, seu marmoreis se in turribus altum

Impegit,

I mpegit, seu littorea defedit in alga,
A ut quæ per mediam fumant scenilia brumam.

DE STELLIS CADENTI-
 bus, & ignitis trabibus.

Sæpe per æstatem cœlo si forte silenti
A ut carpes iter, aut mauortia signa secutus,
T raduces uigilem per iussa silentia noctem,
C ollucere faces, cœloq; cadentia cernes
S ydera, & incensos per sudum albescere tractus.
H alitus hic modicusq; & cæco impulsus ab igni
I ncidit in gelidas ut primum frigoris oras,
N ec potis incretum longè exuperare rigorem,
T orquet iter fugiens nunc huc, nunc mobilis illuc,
D onec conceptam traxit per uiscera flammam.
N unc proprio incensus raptu, nunc terq; quaterq;
E xagitata ferens impactæ uerbera nubis.
A st ubi summosq; locos, atq; aëra summum
P eruasit, quâ continuus conuertitur orbis,
H ic rapido impulsus cursu, uertigine & ipsa
I ncensus, uaria splendet per inane figura.
A rida concipiunt ignem, feruetq; agitando
S piritus: incendit pugnanti corpora motus.
S iue igitur lato amplexu, multumq; coacta est
M ateria, atq; ingens series, & longior ordo,
S eu contra breuis, & tenuem sortita uigorem,
Q uæ facies, quæ forma etiam, qualisq; figura,
T alis in aërio perlucet uertice flamma,

Nunc iaculi in morem, ualidus quod torserit hostis,
 Nunc quales splendent lychni laquearibus aureis,
 Nunc qualis tenuis ignescit stipula per auras,
 Nunc flectit sese in spiras sinuata draconum,
 Nunc micat, ut celeri fallantur lumina sensu,
 Nunc cadere ut timeas ex ipso sydus olympo.
 Saepe etiam torrem ambustum rutilante fauilla
 Cernere erit, coelumq; cauo se scindere hiatu.
 Tum quū sub noctem obscurā, atq; in nube profunda
 Nigrescit uapor, & permultum coerulea fumant
 Fomenta, trahit & subitam uis ignea flammam.
 Illicet ē medijs tenebris, fumoq; frequenti
 Erumpit flamma, & caelo se fundit aperto,
 Ut timeas noctem ruere, atq; fatiscere olympum.
 Praesertim quum praecipiti uertigine torris
 Excussus cadit, atq; cadens nigrum aëra findit.
 Flamma etenim quum coeruleo se miscuit, & quum
 Lux atro insinuat, penetratq; immissa profundo,
 Tum nubes patet, & lato se soluit hiatu,
 Luminaq; ipsa imum subeunt admissa recessum.
 Ac patefacta cauo pandunt sese abdita tractu.

TREIS ESSE AERIS REGIONES.

Et quoniam treis in partes distinguitur aër,
 Prima aequè patiens est frigoris, atq; caloris,
 Alternasq; uices alterna sorte rependit.
 Vere tepens, aestate calens, eadem horrida bruma
 Proxima ab inflexu radiorum amota, malignum

Frigus

Frigus, & argentem latè complexa rigorem,
Inquam cœruleus passim uapor actus inerrat,
Vnde cadunt imbres, unde & nix concitat alas.
Vltima torrenti semper sitit usta calore,
Flammæ consuetæ uagos inuoluere tortus.
Halitus ille igitur longè ualidusq; potensq;
Huc penetrat, superatq; hyemes, & frigora uictor.

DE LAMPADIBVS, ET ALIIS

ignitis figuris.

Ergo aut est partes æquè diffusus in ipsas,
Et lato arscens incendia suscipit orbe,
Lampadis in faciem, quæ plurima nocte refulget
Ante deos, aut in latus inclinante figura
Contrahitur, magis hinc, inde altera prominet ala,
Vt crassum aut credas lapidem, aut ignescere truncū:
Ipse quidem dextra pellem trahis: illa trahentem
Iam sequitur protenta manu, sed parte sinistra
Subtrahitur, quodq; hac accedit, demitur illac.
Hinc titubant duplices sub iniquo pondere lances,
Aut sparsim fusus, rapidoq; abreptus ab igni
Scintillantem animam uomere, atq; efflare uidetur:
Vt quando in stipulis furtim uagus incidit ignis,
Huc illuc dispersa uolant incendia, nec se
Miscet flamma, salitq; leuicis per feruida culmos.
Sed neq; tam tenuis terrarum est halitus, ut non
Et densas habeat fumoso in corpore partem,
Quæ sursum raptæ, totoq; uolumine mistæ

D ensantur, leue in aërium se tollit acumen
 C onfurgens: grauiora suo sese ordine ad imum
 D etrudunt, donec cunei sub imagine flammam
 C oncipit, & rutilus micat inter sydera conus.
 T unc aliquis limosa agitans ad flumina Nili
 P iscator, dum nocte oculos ad sydera tollit,
 O bstupuit, doluitq; simul super astra referri
 P yramidas, ueterumq; rapi monumenta uiro-
 A egyptumq; suis superos spoliare trophæis.
 I nterdum longam erectus consurgit in hastam
 P arte leuis, parte obducta caligine densus.
 N on tamen ut maiora trahat uestigia cauda.
 H oc quondam telo Tityon per uiscera adacto
 S trauit humi, stratumq; nouem per iugera uictor
 E xtendit, thalamos ultus, tentataq; matris
 F ulcra, nec indignos statuens Mars ferre dolores.
 L audarunt facinus superi, atq; hinc ipse superbus
 S picula non ponit manibus, non deserit hastam.
 Aëris hæc partim media regione feruntur
 I psa suis incensa opibus, dum uulnere crudo
 C ertatim exercent uires, & prælia miscent:
 A estiferis partim in campis, regione suprema,
 Quà cœli uertigo agitans rapit, unde coruscat
 T ractim flamma rubens, atq; ignea fulget imago.

DE COLORIBVS NUBIVM.

Nubibus est etiam color & suus: hoc age ut omnē
 A ëra percipias, ut uentos deniq; noscas.

Alba

A lba parum densa est, raroq; immista uapores,
Quam Sol irrumpit radijs, & ad intima tranat.
N igra grauem traxit densa caligine fumum,
N on illam ut penetrent Nemcæi lumina Phœbi.
P uniceam multus subiit calor: occupat humor
C œruleam, grauidamq; imbri, longeq; madentem.
H as collidenteis sequitur fragor, & simul ingens
P orta tonat cœli, rumpitq; ad tartara clamor.
E quibus ut sese emisit uiolentior ignis,
F ulgurat, & densas rutilus discriminat auras,
N onnunquam ut longum nubes diducat hiatum,
A c nigri pateant prorsus penetralia nimbi.
N onnunquam leuis ipse leuem sine uulnere nubem
E uadit, tamen & splendet quâ semita monstrat,
A c micat, ut celeri fallantur lumina sensu.
F lamma rubescenti multum saturata colore
A dmonet admistas fluuiali è corpore uires,
H umidaq; ingentem præbere alimenta uigorem,
Q uod probat exiliens lignis uiridantibus ardor.
A lbescens tenuem succum, atq; arentia monstrat
F omenta, & celerem peracuti luminis auram.
A t cui sanguineus color insidet, & nigrantem
P ræ se fert latè obscura sub luce cruorem.
H æc ualidas terræ uires, durataq; iactat
R obora, & immanem uasta cum mole ruinam,
F ulminis hinc uarians, & tanta potentia fertur.

IOAN. IOV. PONTANI
VNDE FVLMINVM VA-
rietas, ac uis.

Nanq; ubi nube caua, tenuis q; & plurimus altè
Truditur, incensis & se fert spiritus alis:
Ille quidem leuitate sua penetratq; ruitq;
Lubricus, & tenuis multum loca peruia tranat,
Vt nulla incense linquat uestigia flammæ.
Nec mora sit telo tenui, ac penetrantibus auris.
Aera fluent tamen afflatu, ac uia uulneris atro
Liuescet fumo, & piceum dabit usta nigrorem,
Aeratis quoties clypeis impegit, & ipse
Mole piger lentis it tardior impetus alis,
Duraq; pugnaces obiectant robora conti.
Cernere erit flagrantè iterū Hucalegonta, & opimis
Cum spolijs templa excisis auulsa columnis,
Ac furere attonitas incendia seuæ per urbes.
Tanta mole ruit, tantaq; impulsæ ruina
Fumida uis, procul acta polo, atq; è nube profunda.
Si quando extrusus, multoq; accensus ab æstu
Spiritus, it tonitru horrificans, atq; igne coruscus,
Tractu ingēs, tardusq; gradu, & longè auctus eūdo
Scinditq; uritq;, & longo secat aëra hiatu.
Tum montes quatit impellens, discindit & arces,
Et correpta micant diris naualia flammis.
Precedit longè uulnus tremor, usque adeo uis
Impellens furit, atq; intendit spiritus auras,
Et latè arentes coeunt ad uulnera fumi,

V t quum irata manus tormento exclusit ahenò
 F um intem pilam, uersatq; uolubile saxum.
 I nclusi erumpunt ignes nigrantibus auris.
 F it tremor, horrendumq; sonat: tum plurimus antè
 S ternit iter fragor, & gemitu saxa icta resultant,
 D isiectæq; ruunt prostratis mœnibus arces.

DE VENTIS.

Ventorum nunc te causas, patriamq; docebo.
 Quæq; illis natura, & quæ sit cuiq; potestas.
 A ridus ille autem, atq; ima tellure remissus
 H os generat, uiresq; animis, roburq; ministrat.
 S ol pater educit, mater dedit ubera tellus.
 A summo Boreas, Notus imo spirat olympo,
 O ccasum insedit Zephyrus, uenit Eurus ab ortu.
 H os circum uarij dextra, leuaq; feruntur,
 A tq; agitant tenues diuersis flatibus auras.
 E t quoniam medium lustrans Sol circuit orbem,
 P er duodena uago digressus signa meatu,
 I dcirco quicquid gremio telluris in altum
 E duxit, partim argentem festinat in Arcton,
 P artim ad decliuem Libyæ diuertitur oram,
 D um radios ac seua timens incendia uitat.
 A n dextra, leuaq; ferens se impune uagatur
 F umida uis, quando hinc Libycos, ast inde recessus
 A rctooos semel in toto Sol ambiat anno?
 V nde sibi uis ipsa & opes, & robora firmet?
 Q uum tamen assiduus media regione recurset

E oum, hesperiumq; petens Sol annuus orbem,
 V rat & accensos quos ipse per aëra fumos
 T raxerat? inde frequens nunc hinc, nūc effurit illinc,
 F rigidus aut Aquilo, aut nimbis uiolentior Auster,
 A uster solstitio ueniens, regnisq; perustis.
 V nde calet magis, & pennis madidantibus usus
 I nuergit largos agris sitientibus imbres.
 Q uim imo quoq; digrediens, & fessus, & in se
 S æpe repercussus grauiore concipit æstus.
 A t Boreæ patriam horrentem frigusq; rigorq;
 I nsedere, hinc terra gelu concreta uaporat
 T enuius, horrescitq; aër: uolat inde serenus
 S piritus, & siccis uestigia commouet alis.
 A n quia summa tenens coeli loca, multus & ingens
 I nde ruit, pellitq; auras, & nubila differt,
 N ulla ut Hyperboreo maneant uestigia tractu.
 S ed tamen & longo uectus trans æquora cursu,
 I rrorat caput, & madidus ceruice fluenti,
 F undit aquas, seruatq; olim quæ fœdera sanxit.
 Nanq; olim prouectū Austrum trans littora Rheni
 O ceani fama, & toties refluentibus undis,
 E xcipit incautum Boreas, & uincula neçtit.
 I lle ut se captum agnouit, sensitq; catenas,
 N on ego te Siculoue mari, nec finibus Aphri
 L ittoris arcuerim: liceat nam te quoq; nostram
 V isere Cyrenen, Libycosq; intrare recessus,
 A c nostro terram arentem satiare liquore.

Hinc

Hinc quoq; securus per regna aliena recursat,
Et madidus pennis sitientis irrigat Aphros.
Hoc quoq; frigidior, quod per decliua labens
Obiicibus nullis cursus agit ipse secundos.
Vere etiam regnare uolunt, quo tempore primum
Optatae crescunt luces, & lubricus annus
Conuertit terga, atq; hyemem post egit iniquam.
Tum liquefacta mouens terrarum claustra, caminos
Sol aperit laxos, uoluitq; per aëra fumum.
Hic somno excitus, commotisq; impiger alis,
Liquit Hyperboreos decliui tramite montes.
Quin ubi Sol propior maiora incendia mouit,
Flagranteisq; impegit equos per uiscera Cancri,
Quum nebulosa cauis fumat Germania campis,
Ac multus uapor ad superas sese extulit auras,
Quemq; frigida uis Boreae comes addita cogit,
Illa etiam de parte graueis incumbere nimbos
Cernere erit, fusisq; augescere nubibus amnes,
In medijsq; natare etiam feruoribus agros.
Hoc etiam è cælo, ac semper radiantibus Arctis,
Et gelidae incumbunt auræ, ac uehementior urget
Ventorum uis, finitimis regionibus acta.

VENTOS QVOSDAM PRO-
uinciales esse.

Omnis in aduersos uentus non peruenit axes,
Et quidam certo sedem posuere recessu.
Circion Hispanas fama est regnare per urbes,

Et pecori strages meditantem, & praelia nautis,
 Non alpes hunc Aëniæ, non frigida norunt
 Pangæa, aut nimbis nunquam non turbidus Hæmus,
 Vix fessum Entellæ excipiunt, cauâq; ostia Macræ.
 Sentit uicinum solem Nabatheius Eurus,
 Arenteisq; impellit equos comitante calore.
 Diuersum Zephyri spirant Aquilone propinquo,
 Et Solem fessum excipiunt, altoq; cadentem.
 Frigidus hinc, pluuiusq; uigor. Sed turbidus Auster
 Ipse agit undanteis nimborum in praelia turmas,
 Dux ipse pluuiarum, & longè maximus autor.
 Eductos nanq; immensum regione perusta,
 Densorum fluctus longinqua ab sede uaporum
 Inuoluit, raptatq; agitans, qui deinde soluti
 Fundunt præcipites abruptis nubibus imbres,
 Diluuiosq; unâ absorbent pecudesq; uirosq;.
 Tantum Auster discussa furens per nubila sæuit.

CUR VENTI OBLI-
 qui ferantur.

Cur autem; quando huc toties discursset, & illuc
 Spiritus hic, uarios agitans sine lege tumultus,
 Cur non & superas pennis petit improbus arces?
 Omnis in aërias quicumq; elabitur oras
 Halitus, immisto paulatim educitur igni.
 Qui postquam gelidam summo capite attigit arcem,
 Sensit & aduersi contraria frigoris arma,
 Illicet ipse pedem retro fert, pondere & ipso,

Quod

Quod multum traxit grauida de matre uolutus,
Ad matrem trahitur. Ecce hic nouus aduenit ignis
Auxilio: retinet labentem: ille arma resumit
Fortior ad pugnam simul huc perlatus, & illuc.
Dumq; cadit, resilitq; leuis tum pellitur aer,
Et quo maiores à frigore pertulit ictus,
Maioremq; trahit fecunda è matre uigorem
Halitus, hoc maiore ruens ferit aëra pulsu.
Vt quum mœonia in campis uada ad alta Meandri
Pastor agens, baculo stagnantem percutit undam,
Illa fugit circum, & grauidum dat pulsa sonorem,
Impellitq; undam illabens noua protinus unda.
Ergo paulatim augescens, fit maior eundo
Impetus, & uires, grauioraq; robora sumit.
Vt quum de tenui primum fonte effluit humor,
Iteriuus: post collectis procul imbribus amnem
Ingentem raptat ripis, longumq; profectus,
Tum plenus rapidis in pontum immittitur undis.
Autumno sedenim uento uis plurima largum
Quum spirant terræ, quum plenior halitus exit,
Terreniq; magis suffundunt aëra fumi.
Hoc iterumq; iterumq; etiam, multumq; monebo.
Incendunt nimij leuiter fumantia soles,
Incensa exurunt latè, præsertim ubi altos
Pheebus agit currus, fuluoq; è sydere lustrat
Exiguus habitata locis Masilia regna.
Idcirco latera ad mundi, atq; extrema uiarum

T errestris caligo habitat, quo languida Solis
V ix penetrat uis, & radijs minus urit acutis.
I psa etiam partim leuis aspiratio, ut altè
F umida: partim etiam grauis, ut tellure remissa,
A tq; illinc facile admittit resoluta calorem,
H inc percussa gelu riget, ac densata grauescit.
I nde etiam transuersa ruit: nam frigore abacta
N e sursum penetret, mistoq; calore retenta,
N e cadat in præceps, transuersum impellat oportet
A ëra, siue quòd extremis in finibus orbis
R egna tenens, castris illinc se fundit apertis
V isura & medias mundi penetrabilis oras.
N am neq; pulcream in pluuiam descendere par est.
N ec tamen abnkerim lunamq; errantiaq; astra,
Q uæ medium assiduis peragrant discursibus orbem,
I n medium quoq; ab extremis caliginis auras
A ttrahere, in uariasq; orbis depellere parteis.
E rgo & quum arenteis rapidus Sol ufferit agros,
E t quum uicta gelu queritur mala frigora tellus,
T um tibi tranquille permittant ocia luces,
G rataq; sedate præstabunt somnia noctes,
P acatisq; ingens requiescet flatibus aer.
N ec non post largos imbreis, pluuiamq; madentem
C ompositæ cessant auræ, tacitusq; quiescit
S piritus, & nulli ueniunt in prælia uenti.
H oc quoq; post Boream argentè, atq; rigentia flabra
C ernere erit, quoties crudo sub frigore tellus
Concreuit,

Cōcreuit, simul & durato tergore ſeuit.
Spiramenta ſoli claudit rigor, obſtruit omnem
Vis aditum: nullus ſpirat uapor, aut fluit extra
H alitus, unde nouis ueniant alimenta procellis.
S i tamen expectes nouus ut calor, & noua flamma
T orreat humenteis latices, & forte per altum
I re paras, uideas turbantibus aëra uentis
Magna mole graues urgeri ad littora fluctus.
A lternis dat enim tellus, adimitq; alimenta.

DE TURBINE.

Turbineus fortasse glomus miraberis unde
E ruat euulſam ſummis radicibus ornum,
N unc frangens monte aduerſo, nunc nubibus actam
A gglomeratq; agitātq; frequens: tandem illa ruina
P. rona cadit, longo plangens ſola ſenta ſonore.
I nterea denſa obſcurus caligine fertur
P erq; uias, perq; arua ſimul ſternitq; feritq;
P uluereus globus, inuoluens cœlumq; diemq;.
N anq; per aduerſum dum concurſantia uenti
A rma mouent animisq; pares, & uiribus, ecce
C ertamen magnum exoritur: ille impiger iſtat,
H ic clypeo obnitens longè aduerſatur: utrinq;
I mpetus, utrinq; & robur: nunc pellitur ille,
H ic pellit: nunc ſors uariat mutata, nec ullus
S tat' ue loco, cedit' ue loco: nunc ille ſiniſtra,
H ic dextra incurſat feriens, & in orbe gerit rem:
N unc iſtus clypeo exiliens petit aëra, nunc ſe

Intorquens, terram ingenti diuellit hiatu,
Dum uel uterq; cadat moriens, uel cesserit alter,
Aut iungant socias concordifœdere uires.

DE PROCELLA.

Quin & fumida uis, tellure exclusa, leuemq;
Aëra per sublata, suoq; euecta calore
Confliktata diu propter terrasq; solumq;
Aridaq; & multo firmans sese aucta uigore,
Vexatq; infringitq; agitans pulsum aëra, & unâ
Aequoraq; & fracto displosa tonitrua cœlo
Disijcit, infremitatq; æquor, cauâq; antra resultant.
Torquentur nemora, & ualles adsydera clamant,
Puluerusq; diem tegit intra nubila nimbus.

CIRCA VENTORVM OBSER
uationem, anni quoq; tempora ob-
seruanda esse.

Tempora quinetiam certa ratione tenenda,
Vt quum se in præceps aut uer agit, aduenit æstas,
Aut quum declinat rapidus sol, appetit æger
Ventorum pater autumnus. Seu frigida bruma
Autumnus fugat, aut uere aduentante fugatur.
Turbat enim, uersatq; omnis mutantia rerum.
Idcirco si tum nimbofi aut syderis ortum
Videris, aut properare cauo procul æquore mergi
Infelix astrum, atq; acri Lunam hoste teneri,
Mercurijq; graues sydus portendere uentos,
Ne dubita ingentem cœlo uariante procellam

Affore,

A ffore, quæ simul inuoluat terrasq; fretumq;
V ertat & audaces in uota miserrima nautas.

D E A V R I S.

Sæpe etiam rapidum ad solem, mediosq; per æstus
C olle uel aërio, aut udi prope littoris oram,
A ut propter liquidas nebulosi fluminis undas,
A estatē indomitā increpitans, Zephyrosq; silentis
A urarum gelidas sensi properare cohorteis,
S olis anbelantes pellunt quas axe quadrigæ.
I pse iter intenduntq; fuga, trudentq; repulsum
A ëra, qui tenues motu fouet incitus auras,
A diuuat & mare commotum, fluuij q; recessus,
H inc mulcent teneræ summotis æstibus auræ.
N anq; etiam umbrosa in scena quum incanduit aër,
O raq; saltantes tergunt sudantia Nymphæ,
F rodentem si quis ramum, ramaliæue arma
V entilet, aut tenui dimouerit aëra penna,
Quamprimum Zephyri frigentem exciuerit auram.
C ircum etenim qui nostra frequens se calfacit ora
S piritus, impulsu facili fugit: aduenit aër
I nde nouus. Mora nulla, alter succedit, & alter.
V t nequeant circum ora nouæ recalescere partes,
Quum fugiant subitis excite impulsibus auræ.
N ec uero uallesq; cauæ, recubantiaq; antra
A ccælo uariante situs terraq; mariq;
N on multum adiiciunt uentis, densant 'ue, acuiūt 'ue.
I nde salutiferis spirant afflatibus illi,

*H*i grauibus tentant morbis languentia membra.
*N*am uenti mutant, quoties mutantur, & unà
*C*orpora cuncta, habitu perstat natura nec uno.

DE VENTO, QVI ORITVR
 prope Aeternum fluuium.

*F*lat saltus post Pelignos, quà uoluitur ingens
*A*ternus de ualle caua, atq; humentibus antris.
*I*psa quidem sub mane nouum cita Solis ab ortu
*A*ura recens, qua culta nitent, qua poma fouentur
*R*amis leta suis, largo & sata semine turgent,
*H*æc eadem rapidum ad Solem, mediosq; per æstus
*N*ec longo spatio prouecta, aut uiribus auctis
*V*anescit primo moriens, & soluitur æuo.
*V*sque adeò uariant uenti, uisq; insita uentis.

DE VENTO PECV-
 liari Illyrico.

*I*llyricis specus est ingens in finibus, antrum
*V*entorum immane, unde iræ, immitesq; procellæ
*E*rumpunt, quoties terris fera sæuit Erinnys,
*I*mmittitq; hyemes pelago, & se proripit umbris.
*N*on tutæ stabulis pecudes, non oppida muris,
*N*on ipso in portu classes: fremit Adria, & atros
*H*orrescit trepida Garganus ab arce tumultus.
*N*on illo quicquam uento crudelius, ut se
*E*xcusitq; antro, & portis ruit acer apertis,
*P*astores cohibete ignem, et procul abdite flammæ.

DE TER-

DE TERRAEMOTV.

Quæ uentos moueant causæ, quis & halitus auras,

Hæc ætenuis ò mihi chare puer: nunc unde tumultus,

Et tanti ueniant terrarum in prælia motus,

Vnde uagi excutiant diuulsa cacumina montes,

Flumina cõuertant cursum, aut premat alta uorago,

Vnde tremat tellus, quamprimum (aduerte) docebo.

Principio ingenti latè circundata ponto

Tellus, fumiferais incendia pascit in antris.

Inde tepent bruma fontes, cerealiaq; arua

Spargit sæpe nouis, quas euomit Aetna, fauillis.

Hæc eadem sub speluncis tenuem aëra claudit.

Inde sonant sæpe occultis mugitibus antra.

Arida quanquam etiam, ac uenis sitientibus, amnes

Emittit tamen, & dulci rigat arua fluore.

Et quamuis largum cœlo ruat agmen aquarum,

Excipit in sese, ac rursus madefacta remittit.

Hinc ergo humenteis animas, fluidumq; uaporem

Spirat agens, calido aut rursum secat aëra fumo.

Nunc halat siccum, & crasso de pectore flamen,

Aut tenui uolucrum suffitu exuseitat auram.

Hinc ille & motu facilisq; & uiribus acer

Spiritus, atq; imas habilis penetrare cauernas,

Et rursum uiolentus, atroxq; erumpere, claustrisq;

Inclusus fremit, & multus uacua atria uersat.

Idem etiam in flammæ abit, & furit igneus, atros

Intorquens lapides tormento exclusus ahenis.

E uocat hæc genitor rerum Sol: excipit ær.
I psa parens tellus large indefessa ministrat.
Quæ tamen è nimijs nunc inde caloribus uſta,
Hinc nunc uicta gelu, & multa durata pruina,
Contraxit dubios languenti corpore morbos,
Vt neq; sit superante anima ſpirare potestas.
Ergo incerta ferens raptim ueſtigia anhelus
Spiritus incurſat nunc huc, nunc percitus illuc,
Exploratq; aditum inſiſtens, & ſingula tentat,
Si quâ forte queat uictis erumpere clauſtris.
Interea tremit ingentem factura ruinam
Terra ſuis quatiens latas cum moenibus urbes,
Diſiliunt auulſa iugis immania ſaxa,
Procumbunt turres, ſternuntur funditus arces,
Magnorumq; cadunt templa impolluta deorum,
Excidium ut magni iam iam timeatur olympi.
Hoc etiam ut magna è paruis cognoscere poſſis,
Cernere erit, noſtro quoties in pectore ſiſtit
Spiritus, ac tenuem neq; dat, neq; ſuſcipit auram.
Tum uelut intercepta anima tremor occupat artus.
Pugna intus: micat extremis in partibus horror.
Ergo ubi collectis immenſum ſe uiribus auræ
Crebreſcunt, uia ſit, ruptisq; meatibus efflant,
Antra ſonant, mugitq; ſolum, uallesq; reſultant.
Turbatos putei eruptant ſuper oſtia fontes.
Vanescit paulatim æger dolor, antra quieſcunt.
Quiq; uigor fuit antè, refert ſe in uiſcera terræ.

Atq;

A tq; alacres redeunt desueta ad munera uenti.
S æpe igitur quum iam multis maduere diebus
A rua, natant plenis demersa noualia fossis,
N ec pelagus capit auulsis minitantiâ ripis
F lumina, tum sua castra mouens sublimis ab Arcto
N ubila de toto Boreas discussit olympo
F rigidus, & socijs commisit prælia cauris.
H ic tellus primum assiduâs grauis imbribus, & iam
O bstrusis uenis ualidarum pondere aquarum,
P òst Borea perflante solo concreta, & iniquis
O bsita frigoribus sese contraxit, & horrens
H orrentem latè duxit per membra rigorem.
V nde nequit clausis efflare canalibus auram.
V t quondam infelix ualido Campania motu
O ppreßit miseras ipsis cum ciuibus urbes.
Q uum uatem fessæ uix eripuerè Camœnæ,
L abenti è thalamo, ac tecti minitante ruina.
I nterdum uacuis tellus malè nisa cauernis,
F initimisq; agitata fretis propter maris æstum
C oncutitur uentis pugnantibus: effurit intus
V is ingens: extra prohibet uentusq; fretumq;.
Q uod sæpe euboico testantur littore Cumæ,
E t quondam uexata graui Pelopeia motu.
P ræterea sæpe occultis fornacibus ignis
A estuat, inuoluitq; globos, si quâ potis extra
R umpere, & imposito luctans sub pondere seuit
I mprobis, attollitq; elato uertice colles.

A t postquam superas uictor peruasit ad oras
S piritus, immistus fumo, & caligine densa,
P ulucream spargit tremefacta per oppida nubem,
I mmundum & cinerem iactat uicina per arua.
A eoliam fama est Lyparen de rupe propinqua
H oc sensisse malum, & lucem doluisse negatam,
A enariam quoq; (certa manent uestigia) ut olim
I dem agit in cineres glomeratus puluis ad auras.
P uluereū queritur spargi Prochyte ardua nimbū,
I lla solo fumante, graui concussa ruina,
S pargit desertos incendia lata per agros.
P ertimuit mare flammigeros deuoluier amnes,
I ncensum & latè scopulos super aëra ferri.
A estati, atq; hyemi male creditur: & tamen udo
V ere magis, seu quum pedibus fluit uua sub unctis,
T um seuit furor, & bello sese arduus armat.
Q uinetiam ut natura soli, tractusq; locorum est,
F lumina nunc iter intorquent, nunc alta uorago
S orbet hians, nunc sicca fuit quæ terra, paludem
H austa facit: quæ coeruleo circumflua ponto,
C ontinet: insiluit pelago, quæ iuncta manebat.
N unc nutare urbes, nunc & fluitare uidemus
V ndarum in morem: dubio nunc uerbere subter
Q uassari, aut sursum sublato pondere ferri:
H orrendos nunc clamores ad sydera tolli.
N unc mugire solum, aut animas Acheronte remissas
A uribus instrepere, aut equitem resonare sub armis.
Sibilat

Sibilat ecce alibi, aut antro fremit aura recluso.
Vidimus antiquas ueteris Dicearchidos arces
Assiduam longo motu traxisse ruinam.
Bis messor legit spicas, bis uinitor uuas.
Interea ualidi quatiebant mœnia uenti,
Fuditus atq; imo uersabant tartara auerno.
Arabant sitiente solo sata, nec temere ullæ
Manabant cœlo pluuiæ, tristisq; per arua
Squalor erat, mœrorq; herbis morientibus ingens.
Non usquam cœli rabies torrentior arsit.
At postquam cessit tremor, ac solida arua quierunt,
(Certa fides) terris cessit mare: reddidit agris
Neptunus longo tandem post tempore, quod iam
Abstulerat prius, & uictor ditione tenebat.
Vsq; adeo impellens uariat uis: ergo age cœlum
Inspecte, si quando terrestribus æmula signis
Arma ferant Mars bellipotens, et Iuppiter Ammon,
Iuppiter æriæ qui fulmine concutit arceis.
Hi tibi signa dabunt uenientis ab ære motus.
Quo tellus tremit incluso, & grauida antra fatigat,
Nec uero aut tenebræ, aut nocturna silentia, quæ iam
Frigore concrescunt terræ, & uis humida regnat,
Sunt tantum metuenda, aut matutina pruina,
Verum etiam medijs in solibus, atq; ubi sæuit
Aestiuus calor, & quum spiramenta retundit
Sol medius, retro & fumos compellit inertes,
Et tellus tremit, & uolucris erumpit in auras

Spiritus indignans clauso circum aggere cingi.
Ipse uides quoties agitat fluctibus æquor
Tollitur, & salsa spumant aspergine cautes,
Littora tum sinuosa magis q̃; magis q̃; uideri,
Curuari & solito maius, postquam alta quierint
Aequora, uentorumq̃; simul grauis ira repressa est,
Tum contra, recto tractu maris ora uidetur
Tendere iter; summæ in longum spectantur arenæ,
Ac nullas agitat sublatus spiritus undas.
Hic terras quatit inclusus, maria intima uersat
Exagitans, uerritq̃; auras: hic impete uasto
Discindit nubes, explosaq̃; fulmina torquet
Cum tonitru, & rapidis illuminat æra flammis.
Hoc igitur cessante, ær filet undiq̃; ut illum
Diuadat æquali interdum nubecula tractu.
Tempore quo inclusus specubus longè æstuat intus
Halitus arefcens, & humum quatit improbus, unde
Tellus intremittit, & uacuis sonat icta cauernis.
Sed tamen & persepe cauis furit abditus antris
Infremittans, quando ærio se tramite contra
Ventus agit, uetat atq̃; imis erumpere claustris,
Tantum adeo uariant, & uis & causa mouendi.

DE MEPHITE ANSAN-

cti in Hirpinis.

Spirat ad Ansancti uallē specus: hinc procul & grex
Et pastor diuertit iter: procul euolat ales,
Incidat in seuam pennis ne lapsa Mephitim,

Et

Et cadat infelix subita exanimata ruina.
Spiramenta Soli quondam tremor ille reclusit.
Exhalat uis unde nocens per uiscera terræ
Conflictata diu, tetroq; infecta ueneno.
Hinc neccat afflatu misero, sternitq; animantes
Sæua lues, procul acta erebo, stygijsq; cauernis.
An non Harporum in campis Garganide terra,
Quāq; celer dubijs ripas secāt Aufidus undis,
Effossa tellure uapor cercalibus horreis
Inclusus subito exanimat? nec ut aëra diuum
Accipiat, reddat' ue infossi exhaustor acerui.
Vsque adeo inclusas pesteis dira occupat auras.

DE IRIDE.

Nunc age si quando ætherio delapsa ab olympo
Iris ades, uatisq; oculis permittite uidendam.
Dum genus, & certos memorē, quibus orta, parētes:
Nam te uel natale decus, uel sanguinis autor
Nobilitant: tu forma inter pulcherrima Nymphas
Spectanda & cœlo, & Musis celebranda canoris.
Pastorem fama est Phœbum Peneida ad undam
Incassum post absumptos in uirgine fletus,
Post deploratos toties in cortice amores,
Inuitum ad superos, ac munera nota redisse,
Solantem casus cithara, ac testudine eburna,
Paulatim irrepsisse nouam sub pectore flammam
Virginis Aëriæ, solam quam Iuno ministris
Pretulerat fidam thalamis, gratisq; sodalem

A lloquijs, cui cura omnis quoq; credita herilis,
 T entanti in thalamos aditum, insidiasq; paranti
 E t reperisse uiam casum, & docuisse repertam,
 O ceano forte in magno sub Tethyos antra
 I uno aberat, ducens letam per pocula lucem.
 A ëria è thalamis ut erat lasciuior annis
 P rodierat, procul emotas spatiata per auras,
 P rosilit è specula iuuenis, timidamq; repente
 O ccupat amplexu: tum ne quis cernere posset,
 N ube caua inuoluit, mox ad sua gaudia uersus,
 O ptatis fruitur thalamis, grauidamq; relinquit.
 I lla uterum celans, nono post mense grauatam
 P onit onus: fratri præsto Lucina petenti
 A ffuit, excepit neptem, gremioq; leuatam
 N ubibus Aëriæ prolem commendat alendam.
 V t creuit forma præstans, & corpore Nympha,
 V isaq; digna deo proles, tum Iuppiter illam
 F æctus auus, fouit gremio, miratus & ora,
 E t crineis flauos, & lumina digna parente,
 E t pharetram, & quòd quæ pater illi tradidit, arcem
 L unabat, capita ut simul accuruata coirent,
 S olis ad occasus ut spicula Solis ab ortu
 M ittat, ab occasu facile ut iaculetur ad ortum,
 N eptis auo digna, simul & patre digna uirago.
 I uppiter ob meritum speculo donauit, ubi omnem
 A ëra perspiceret, terras, pontumq; uideret,
 Q uo foret & Nymphis etiam spectabilis ipsis.

Nate igitur si quando sedens æstate sub altis
Porticibus, forte aut nemorum uiridante sub umbra,
Auratum admoris labris sitientibus amnem,
Ne pigeat, simul ac gelidum cratera liquorem
Hauseris, ardentē ad Solem, atq; ad lampada Phœbi
Sistere, post altam tua lumina ferre sub umbram,
Illicet aspicias solem laquearibus ipsis
Fornicibus siue in medijs, altæue columna
Fulgerc, oppositam radius dum flectit in oram
Lubricus, effusoq; super loca lumine lambit.
Haud aliter leui in nube, cœloq; quieto
Obliquus quum se radiorum impeggerit ardor
Nubila per conuersa acies in fronte resultat.
Flectuntur retro radij: fit protinus arcus
Ille quidem, uarios ducens è nube colores,
Vt uiridi quoties ligno celer hæserit ignis
Flamma rubet, madida referens à matre uirorem.
Forſitan & quum nube caua se ostentat imago,
Cœruleum uideas, qui non est, ipse colorem.
Ac memini dum castra sequor, mauortiaq; arma,
Qua præceps sese tyburna rupe uolutus
Fert Anio, multaq; cadens aspergine sudat,
Fumosa fulgere super conspergine claram
Irim, & aurato iacentem spicula cornu,
Etiam Sol medium clarus peragrabat olympum.
Mox ubi sydereis nox fusca superuenit alis,
Improuisi adsunt austris madidantibus imbres.

L iquitur in latices cœlum, lutulentus & antro
 P rosilit, ac ripis Anio caput extulit altis,
 I ndignans, liquidos rapidis torrentibus amnes
 F œdari, & moestas arceri à fonte Napæas.
 N ec flauescentem aspiciens miraberis arcum
 P uniceo uiridem si addas, rarescit uterq;
 N am simul, & flauum miscent utrinq; colorem.
 N ec uero quum Sol medium lustrabit olympum
 (Vrit enim, feruetq; adeò, ut quæ densa, relaxet)
 T haumantis natâ aspicias, quanquã horrida, quando
 B ruma riget, medijs liceat uidisse diebus.
 E rgo & quum adueniet simul, & quũ deciderit Sol,
 I ris ab aduerso capiet data signa parente
 L uce quidẽ, quanquã in tenebris sub nocte maligna
 A urea cum pleno radiat Latonia uultu,
 T um quoq; curuato meditatur spicula cornu.

CVR IRIS SIT ARCVATA.

Et quoniam obliquũ ad Solem, aduersumq; parentẽ
 A pparet longè oppositis in partibus Iris,
 I dcirco non in gyrum, non cogit in orbem
 S ese audax, neq; enim est ipsi circumdata Soli,
 V nde referre queat speciem toto ore rotundam.
 S æpe etiam duplicẽ in tenebris est cernere Lunam,
 N ube nouam referente alia sub imagine formam.
 I psa sua speculum dextra tenet, & uidet ora
 A ltera Nympha sua, et qb. hæc quoq; lumina cernit.
 V na quidem facies, speculo referente secundam.

Ergo

Ergo & in aëria talem se nube figura
Ingeminata refert, speculi se margine qualem
Nympha super, uitrea & similē se reddit in umbra.
Sed neq; quum Solem aut ipsum, Solis'ue sororem
Aut rutila circum, aut atra caligine cingi
Prospicies, alium credas duxisse colorem.
Nam uapor in causa est, qui cum fulgentibus astris
Offundit sese, obtundens radiantia tela,
Inficit hic nostros infecto lumine sensus,
Frustraturq; oculos falsa sub imagine captos,
Luna magis, Luna hamatis minus apta sagittis.
Tu tamen offusa quoties caligine cernes
Paulatim elabi, & claro mox lumine ferri,
Tranquillam licet expectes noctemq; diemq;
Sin multis simul effundent se partibus ipse
Collectæ in gyrum nubes (nulla est mora) uenti
Diuersis simul erumpent de partibus, ut iam
Inuoluant cœlumq; simul, terrasq; fretumq;
Vix adeò ut stabulis sint tuta armenta sub ipsis.
Semper enim qua diffracto uapor euolat orbe,
Illa parte ruent populantes nubila uenti.
Qui netiam quā se incandens nocte extulit ignis,
Ille quidem claro signans liquidum aëra tractu,
Inde ruet portis quamprimum uentus apertis.
Ergo & quum exussit rapidus Sol omnia latè,
Equum uicta gelu glacie, & concreta, malignum
Horrescit tellus frigus, tunc æquora longè

P acem agitant, nulli uersant super aëra uenti,
 A c tranquilla quies pacato regnat in orbe.
 A st ubi se nebulae tollunt, indenset & auras
 C aligo fumosa agitans, hic aggere rupto
 S piritus ad superas sensim sese exerit oras,
 M oxq; ruit portis emissus uentus apertis.
 I psa etenim uentos tellus alit, eq; refuso
 E mittit foecunda sinu: Sol hos pater actis
 E ducit radijs, perq; aëra trudit apertum.
 I lli iter intendunt cursu, passimq; uagando
 C oncipiunt uires, collectaq; robora firmant.
 D onec uel coelo irati dominantur, & undis,
 E t quatiant ualidas inimicis flatibus arces.
 H aud aliter, quam quum liquidis caput extulit antris
 E ridanus, molem ingentem rapit undiq; aquarum
 P rogrediens, feruetq; uagus per adorea culta,
 H uc, illuc sinuosa agitans secum agmina uoluit,
 R umpit & in pontum superatis fluctibus audax.

DE COMETIS.

Ventorum quoq; certa dabunt tibi signa cometæ.
 I lli etiam belli motus, feraq; arma minantur,
 M agnorum & clades populorum, & funera regum,
 V t quum seu coeli occasum, seu Solis ad ortum
 E xtulerint caput infelix, & crine minaci
 H orrendum latè implerint terroribus urbes.
 S i steterint, certoq; loco uestigia figent,
 F initimi bello inuadent, ciuiliaq; arma

Foedabunt

Fœdabunt socias cognato sanguine dextræ.
S in ortum tendent uersus, peregrina moueri
B ella scias, hostemq; externis affore ab oris.
T u uero quod decernit Mauortius ignis,
I nfelix cœli sydus, quod nuncius Arcas,
H oc dirum in primis statues signare cometen.
I psi etiam tibi signa dabunt manifesta colores.
H alitus ille autem æstiuam sublatus in oram,
M ole ingens, tractu longusq; & plurimus ipso,
M ulta etiam fomenta ferens, concepit ubi ignes,
F lammatos ignes, & latè incendia serpunt,
F it coma quæ rutilum spargat de uertice crinem,
E t longo fumosa trahat uestigia passu,
S ed Solem, Solisq; uiam declinat, ad Arcton
S æpe iter intendens, celeri nunc concitus axe,
N unc lento temone premens tardantia lora.
N am memini quondam Icario de sydere lapsum
S qualentem præferre comam, tardoq; meatu
F lectere sub gelidum Boreæ penetrabilis orbem,
H inc rursus præferre caput, cursuq; secundo
V ertere in occasum, ac laxis insistere habenis,
D onec Agenorei sensit fera cornua tauri.
E rgo inter sese aduersis concurrere signis
H inc Turcas, illinc Parthorum examina uidit
E uphrates belli medius: caput extulit alueo
A rmorum sonitu excitus Mauortius Ister.
V ix unquam maiore aliâs in prælia uentum est

Mole uirum: lati manarunt sanguine campi.
Horruit Oceanus, dum tot procul amne cruento
Versat Rhenus agens simul arma, uirosq; ducesq;
Cognatos enseis, atq; impia comminus arma
Sustulit assuetis gaudens Hispania bellis.
Obstupuit, gemuitq; simul Maurysia Calpe
Ingenteis uelorum alas, crepitantiaq; arma
Oceano, & freta lata citis spumantia remis.
Mox Tingitanis scuire incendia tectis,
Atq; amneis tabo squalere, & sanguine campos.
Non aliâs uenti pelago incubere tument
Maiores, non Acolij rex carceris unquam
Scuius infremuit, ruptoq; immugijt antro.
Delituit ripis, imo & caput abdidit aluco
Vndarum pater Eridanus: sitientibus amnes
Excessere antris: mœstæ, & sine numine Nymphæ
Fuderunt nullos terra arescente liquores.
Interea nullus coelo demittitur imber.
Arescunt herbæ passim sitientibus aruis.
Prætorum perit omnis honos: nemora alta laborant
Aestibus, inuitoq; cadunt è stipite frondes.
Indirum transit cinerem de gramine cespes,
Vota Iouem non ulla mouent ingrata, nec ullum
Incensis aris meritum, sensus ue malorum.
Languentes impune cadunt cum matribus hædi,
Exanimesq; iacent passim cum matribus agni.
Infelix animam conuulso in cespite linquit

Taurus,

Taurus, & ingentem ipse cadens dat mole ruina.
Nec bellator equus non sicco in margine fontis
Mæret, & assuetis in oriens caput abdit arenis.
Strata dolent armenta boumque, armenta que equorum.
Exitio sitis etiam est pastoribus, ut iam
Emigret Calabris procul armentarius agris
Aeger, agens paruos ægra cum coniuge natos.
Vsque adeo infandam in rabiem fera seuit erinnys,
Et dirus quatit in terras iacula aspra comets.

DE VIA LACTEA.

Nate etiam si quando oculos ad sidera tollens,
Albentem cœli tractum mirabere, forsitan
Addubites quæ causa uiam signauerit, an sit
Halitus idem autor, longo quem tramite ductum
Stellarum densus circum se complicat ordo.
Quipe uagus Solem fugiens, torrentiaque astra,
In læuum, dextrumque latus declinat, & ipsa
Raptatus circum cœli uertigine candet
Syderibus latè sparsus, pallentiaque ora
Sellarum, atque amnes lactis sub imagine præfert.
Namque acies obtusa, & non penetrabile lumen,
Et series numerosa, minutaque corpora paruis
In spatijs uersata, procul candere uidentur,
Dum nequeunt radios iaculari, & stringere flammam,
Candet, & à multa caligine consitus aer
Hinc, illinc agitata, & lactea constat imago.

Nec tibi non fera sunt seuorum nota Gigantum

P rælia, non phlegræa phalanx, superûmq; labores,
 I ntentansq; deûm excidium Briareius ensis.
 E rgo illi simul ingentis inuoluere montes
 A Borea; Austroq;: ingens simul ardor utrinq;
 V trinq; & metus ingens, exitiumq; paratum.
 T erra nouum auxilium natis tulit: excitat antris
 N igranteisq; globos fumorum, & sydera foëdat
 P ulueribus, tetra offundens caligine diuûm
 A ttonitas acies, atq; arma micantia frustra.
 C edebat rerum genitor, cedebat & ipse
 B ellipotens Mauors: frustra Latonia tendit
 D ictæos arcus: nigrantem ex axe Booten
 E xcussat caligo, haurit globus Oriona
 P uluereus, cæcum capulo dum sustulit ensem.
 E cce autem flammis, & luce coruscus eoa
 P hœbus adest: Phœbum sensit nox: illicet ipse
 R estituitq; aciem, & dextra, læuaq; coëgit
 C edere fumificum discussso puluere nimbum.
 E rgo ubi laurigeris uictoria constitit alis,
 E t cœlo pax nota redit, monimenta quòd essent
 A ntiquæ pugnae, uolucres subsidere fumos
 E t statuit pater, & solio sic iussit ab alto.
 A tq; hinc puluereus manet inter sydera limes,
 Quà uictor pepulit flammato turbine Phœbus.
 Nec uero naturæ omnis uis cognita, quando
 M ulta latent: tamen & causas scitamus, & unde
 P roueniant. Candorq; uia, limesq; per astra

Fusus in incerto est: nebulas in sydere Cancrī,
An ne eadem caligo, eadem quoq; causa notarit,
Hoc quoq; in incerto est: nam plura subesse uidentur,
Quæ certent ratione eadem, aut aduersa repugnent,
Lactea cur niueo canescat semita tractu,
Cur nebulosa cauo pallescant sydera uultu.

DE FONTIBVS

et fluminibus.

Hinc ego digrediens fonteis te nate docebo,
Et cur perpetuis decurrant flumina uenis,
Extremus labor, et uigilate ad lumina noctes.
Tu mea dicta puer memori nunc accipe corde.
Spiritus hic (Graij fecerunt Aëra nomen)
Qui terras, pontumq; leui circumtegit umbra,
Et penetrat rimosa means in uiscera terræ,
(Certa fides) facile humentem permanat in undam,
In liquidumq; coit contracto frigore rorem,
Mox abit in latices, et ripis plenior errat,
Et magno labens intrat cum murmure pontum,
Armatus etiam raptans ad littora classes.
Ipse uides sæpe in foribus sudantia saxa,
Et guttas de marmoreis stillare columnis.
Namq; aër circumfusus dum frigora sentit,
Paulatim sese cogit, mox defluit humor.
Ille quidem sicco ducens è marmore guttas
Speluncis quoq; de gelidis manare liquorem
Continuum, unde fluunt crepitanti murmure riui.

IOAN. IOV. PONTANI
MAGNA FLUMINA E
montibus defluere.

Si Rhenū, Rhodanūq; uidens, magnūq; Garumnā,
A ut Hebrum, Eridanum'ue, aut clari nominis Istrū,
A ut qui per latos populos mare peruenit Indus,
A ut septemgemini rumpunt quā flumina Nili,
P crscrutere ortum, & fontis sacra antra reclusi,
(Non dubium) inuenies summis ē montibus illos
D elabi, genus & gelidis deducere ab antris.
N anq; aër terræ immistus, molemq; sub ipsam
I nclusus, montana rigens ut frigora sensit,
I n stillas abit, & longo fluit agmine multus.
D esuper ima petens, donec iam uiribus auctis
E rumpit uallo, atq; in campos turgidus exit,
M ultum etiam stillante solo, niuibusq; liquatis
A uxilium accedit uenis tellure sub ipsa,
M ultum etiam nebulosa iugis immanibus aura
T abescens coelo gelido quum stringitur humor,
V nde sibi occulti sumunt alimenta meatus.

TERRAM ESSE CAVERNOSAM.

Nec uero quamuis solido stet robore tellus
M ole sua grauis, & denso se robore firmet,
N on uastis intus specubus patet, atq; hiat altē
I mmensum ductis abrupta sede cauernis.
E quibus aut Euri sparsim funduntur anhelis
F aucibus, adriacosq; attollunt flatibus aestus,
E t stragem dant arboribus, tectisq; ruinam:

Ant

A ut amnes subter lapsi de montibus altis
E rumpunt cursu rapido, & solida æquora findunt.
Q uippe aër antro inclusus lentescit in undam
F rigida sub loca, & æternum fluit abditus humor
A eterno de fonte liquens: hinc Casspia claustris
A ntra, tot accipiunt fontes, tot flumina, mox quæ
R ursum diuersis emergunt partibus orbis,
I n mare seu tacitis delapsa meatibus intrant.
Q uin & quæ Herculei rident sata leta Tarenti,
Q ui piger humectat flauentia culta Galesus,
S axa subit, tacitusq; cauo se condit in antro,
C ondit & in latebris Nilus: post liber apertis
I nsultat campis, septeno & gurgite fertur,
F elix fruge noua, foecundisq; uber aristis.

DE FONTE CORNV.

Est Præcutinis in montibus horrida cautes,
I ndigenæ uocitant Cornu, de uertice cuius
M anat aquæ gelidus per saxa rigentia torrens.
H unc non antra caui montis, non humida uallis
E ruptat, non uis superas impellit ad oras.
V erum aër ripæ admotus circumq; supraq;
R imosoq; latens sub fomite sudat, ut ipsum
F rigus, & algentem sensit per membra rigorem,
S tillatimq; cadit fluitans, cursumq; secundat.
E rgo & perpetuus tenor est stillantibus undis,
P erpetuiq; fluunt fontes, & flumina, & amnes,
P erpetuum quoniam seruat natura tenorem

Aëris, aëriam sese uertentis in undam.

FABVLOSE DE FONTIBVS.

Nec uero faciles Nymphæ, queis flumina cordi,
 Et sacri fontes, atq; antra liquentia riuus,
 Non ipsæ dulceis latices, non larga ministrant
 Pocula, non gratas longè sitientibus undas.
 Ergo nudatis pedibusq; & pectore nudo
 Cæruleæ per stagna agitant liquentia Nymphæ,
 A lternisq; implent undanteis roribus urnas,
 A lternis simul effundunt. Tum murmure magno
 I t præceps per saxa sonans spumantia riuus,
 Mox crescens findit tacito plana æquora cursu,
 N unc fessæ letas ducunt per prata choreas
 A rboribus tectæ, ac circumuariantibus umbris,
 N unc tenuis mulcent gratis concentibus auras,
 A ut amne in medio ludunt, uitreisq; sub undis
 L asciuæ alternant agiles per brachia motus,
 L ubricaq; intorquent niueis uestigia plantis.
 E natat hæc, leueisq; manus, & brachia monstrat,
 A ut tenerum latus, aut molleis cum poplite suras,
 D cilit illa petens imum, splendetq; sub undis
 M armoreum femur, & ceruix argentea, & illæ
 D educunt cœlo diuos quæ ad furta papillæ:
 M ox resilit, flauumq; caput, nigrantiaq; effert
 L umina, tum niueo quæ purpura fulget in ore.
 H ic aliquis cannosa latens post flumina pastor,
 A grestis deus, & Satyrorum è stirpe procaci,

Concepit

C oncepit postquam ardentem sub pectore flammam,
H uc illuc oculos agit, & suspiria ducit,
I nsertatq; caput cannis, refugitq; uideri,
D umq; uidet, frigetq; simul, feruetq; cupitq;,
D esperatq; audetq; feroxq; libidine in undas
D esilit, atq; cadens sonitum dedit. At chorus antrum
A ttonitus petit, & latebris sese abdit opertis,
I pse deus uano frustratur gaudia tactu.

AQVAS NATVRALITER ESSE
sine colore, & sapore.

Nec sapor, aut color ullus aquis fluuiialibus. Ipse
T ellure hos de matre trahunt: hinc sæpe uenenum,
S æpe salus: adeo uariat tellusq; solumq;.
T erra salutiferas uires, eadem ipsa nocentis,
P ræbet aquis, succoq; suo prodestq; nocetq;.
T erra eadem argento largè fecunda, sed ær
V ber aquis, Nerei; nouas hinc sufficit undas,
P ræcipue tamen Arctoo sub cardine, quæ se
V is ingens cohibet, quamq; & Sol languidus errat
D ecessus spatij, obliquo & tractus ab orbe,
I nde perennis aquæ manat fluor, oceanusq;
A estuat, Arctooq; fluunt è cardine riui.

DE FONTIBVS CALIDIS.

Baiano sed ne fumare in littore thermas
M irere, aut liquidis fluitare incendia uenis,
V ulcani fora sulfureis incensa caminis
I psa monent, latè multum tellure sub ima

D e bacchari ignem, camposq; exurere opertos.
 I nde fluit calidum referens ex igne uaporem
 V nda fugax, tectis feruent & balnea flammis.

DE AMARIS FONTIBVS.

Hinc etiam salsum fontes traxere saporem,
 E t laticem longè ingratus infecit amaror
 T ellure incocta exudans, cineriq; maligno,
 Q uem liquit quondam accensis fornacibus ignis.
 P òst æuo extinctus longo monumenta relinquit
 E xustum cinerem, & cocto sola subdita saxo.
 H inc alibi exhaustos antris putealibus amnes
 V ulcano feruente coquunt, dum crassior humor
 S tringitur, inq; salem tepidæ cessere lacunæ.
 A st alibi in lapidem transit liquor, usque adeo uis
 T elluris uariat. Videas lapidescere Sarni
 C æruleo sub fonte alnum, filicisq; maniplos,
 E t paleæ intortos lento cum uimine culmos.

DE RIVO VENA FRANO.

Decurrit tenui labens aspergine riuus
 R upe Venafrana, fessus quem sæpe uiator
 I ncusat gelidos raptim occuluisse liquores.
 S æpe repentinos fracto de monte tumultus
 E rumpentis aquæ timuit sub uomere taurus.
 I psa suas nunc diues opes natura profundit,
 N unc retrahit defessa manum, seq; ipsa remittit:
 H ic lactis fluitare amnem sua ad ubera mater
 L ætatur, dolet hic omnem obriguisse liquorem.

Materiam

Materiam sepe ingenio, instrumenta uel arti
Deficere, ipse operis prudens dolet autor, & actor.
Nunc ergo ingenteisq; animos, uiresq; ualenteis
Præ se fert natura, opibusq; & robore pollens,
Nunc inculta situ, longaq; effoeta senecta
Languescit, propriumq; negat retinere uigorem.
Dum reparat uires, renouataq; robora firmat.
Ipsa suos tunc plena sinus, uterumq; relaxat.
Quiq; uigor fuit antè, refert se ad munera nota.
Nec uero casusq; inopes, cessantiaq; arma
Naturæ, nec rursus opes, luxumq; fluentem,
Non hominum, non alituū genus, & pecus, & grex
Squamigerum sensere, graui & doluere ruina.
Hinc etenim miseranda lues mortalibus, hinc &
Dira fames, seuitq; malum per uulnus utrunq;.

DE FONTE AMMONIS.

Ammonem fama est medijs sub noctibus altum
Feruere, & in medijs rursum frigere diebus.
Causa quidem uel certa subest: nam frigora noctis
Intus alunt ignes, nocte & uapor æstuat intus,
Vnde fluunt calidi noctis per tempora riui.
Luce autem quum Sol terras populatur, & ardens
Exhalat uis, tum uenæ recreantur hiantes,
Vnde redit gelidus sua per uestigia torrens.
Rara igitur natura soli, quæ frigora Lunæ,
Quæ Solem facile admittit resoluta diurnum,
Hinc facile & recreat sese, & feruescit in horas.

Hinc terræ uarium mutat fons ipse tenorem,
 Longinquo ueniens loca per uariantia ductu.
 Nam neque sese orbe ex alio uis torrida Solis
 Immittēs, penetretq; uterū, et grauida ubera terræ,
 Immensumq; maris spatium, tantumq; profundi.

DE FLUVIO TRIGEL-

la in Lucania.

Horrescit quoq; Lucanis in saltibus antrum,
 Vnde petunt trepidi afflictis oracula rebus,
 Precipitat longo immanis descensus hiatu.
 Septem aræ circum, & fumos flant thura Sabæos.
 Antistes Zeno lituum tenet, & uocat ore
 Presentemq; deum, & pia numina sistit ad aram.
 Turba fauet, mox & uoti damnata recedit,
 Ipse autem fruiturq; dijs, atq; imperat antro,
 Vnde fluit gelidus salebroso fonte Trigella,
 Arescitq; hyeme in media, atq; æstate liquecit.
 Vere nouo quum se tellus ad aperta relaxat,
 Tum uideas tecto ex antri stillare fluentum,
 Hic riuos fluitare, illic concrefcere fontem
 Inclatros: hiat ecce alibi fumosa uorago,
 Vnde aditus imi ad manes, & tartara mundi.
 Parte alia sonat abruptis specus atra cauernis
 Horrendum. Ruit acta repente canalibus unda
 Occultis, siccoq; diu deuoluitur alueo.

Pastores cohibete gregem sitientem, & abunda
 Pellite: non foetum optatum, non ubera uaccæ

Distenta,

D istenta, aut tenerum cum matre aspexerit agnum
 E rrantem, qui pota frequens ad flumina pastum
 E gerit armentum, & crudo saturauerit amni:
 C apripedis potuit tantum dolor, iraq; Fauni.
 Luserat aspernata procum Ripenia, & udis
 A bdita fluminibus detestabatur. Ibi amens
 D eturbatq; pedum, pecudesq; à fonte repellit
 I nclamans: nulli foetus, non ulla propago
 S it pecudi, quoties sitientia guttura ad undam
 A dmorit, potoq; grauis de flumine abibit.
 S emamnem fugitate boues, fugitate capellæ,
 I ratusq; gregi, in nemus & loca sola recedit.
 A t quum declinat rapidus Sol, & fugit annus,
 A c lassata situ, tellusq; effoeta senescit,
 A ruit & uenis humor, mirabere fontem
 V el biduo effluxisse, ac flumina tanta requirens,
 I ncusesq; deos, naturæq; abdita damnes.

VETVSTATE TEMPORVM

mutari fontes, ac maria.

Sed nec perpetuæ sedes sunt fontibus ullæ,
 A eterni aut manant cursus: mutantur in æuum
 S ingula, & inceptum alternat natura tenorem.
 Q uodq; dies antiqua tulit, post auferet ipsa.
 H oc mare quod nunc ingenti duo littora tractu
 E uropam Libyamq; secat (non fabula) quondam
 T ellus una fuit: medio stetit æquore taurus
 I nsudans sulco, atq; attrito uomere fessus,

Nuncmersa tellure natat uento acta carina.
 Vulcano sacra, & fumoso uertice anhelans
 Insula Cyclopum, horrifonis incudibus antrum,
 Nulla olim: nunc nulla Elice Nonacria, ut illam
 Fluctibus, iratoq; absorbuit æquore Nereus.
 Aegyptum Casij soluens de rupe secabat
 Nauta uagus: nondum ullum illi nomenq; decus ue,
 Sed pelago stagnante palus, udaq; lacunæ.
 Nunc regio & populos latè fœcundat, & urbes,
 Pyramidum ostentans monumenta, et nomina regū.

SITVM TERRAE MUTARI,

& terras ipsas renouari.

Quid mirum fontes, siccato & flumina cursu
 Desinere? adueniet lustris properantibus ætas,
 Quum pelago emerget tellus noua, quum mare terris
 Incumbens mole ingenti, simul oppida & arces,
 Cunctaq; sub rapido secum feret hausta profundo.
 Nullus honos regum tumulis: impune deorum
 Tempia ruent: idem fluctus pecudemq; iouemq;
 Auratum affliget scopulo: exitium omnibus unum,
 Et clades una absument iuuenesq; senesq;
 Matres atq; uiros, & corpora chara nepotum.
 Nec natum complexa parens miserabilis udis
 Proficiet lachrymis: clamantem, & acerbam gementē
 Cœruleus cano uortex absorbet hiatu,
 Et uota, & pictos secum feret unda penateis.
 Non ullæ ultra reliquie, aut monimenta manebunt,

Non

Non rerum labor, aut operum uis edita cœlo.
Maestas ipsa ingenij, decora illa sororum
Anidum, confecta situ, atq; in nube iacebunt,
Cunctaq; sub tenebris, & opaca nocte tegentur.
Parte alia exurgent immani corpore montes,
Et nigra primo cœlum caligine tingent
Fumosis iuga uerticibus, nondum aëre aperto,
Nec sicca tellure satis. Post tempore certo
Terra recens, cœlumq; nouum, noua littora, & udi
Labentes passim lymphis crepitantibus amnes
Incipient præbere nouis alimenta colonis,
Pauulatimq; nouus fato instaurabitur orbis.
Te quoq; uel iuuat ad finem uenisse laborum
Vranie, licet & fontis leue murmur, & ipse
Spirarint placide Zephyris felicibus auræ.
Rura senem, uatemq; suum, sua ad ocia felix
Parthenope uocat, & fesso blanditur alumno.
Non cederæ, mea non lauri per tempora serpan.
Mesat erit si cœruleo Sebethus ab amne
Intactæ salicis fluuiali munere donet,
Ac mihi pomiferis uacet Antiniana sub hortis.

F I N I S.

IOAN. IOVIANI

PONTANI DE HORTIS HE

speridum, siue de cultu Citriorum, ad illustrissi-
*um principem Franciscum Gonsagam,**Marchionem Mantuæ, li-*
ber primus.OS ô quæ liquidos fonteis, quæ flumi
na NymphæNaiades colitis, quæ florida culta Na
pææ,Deliolósque hortos, & littora co-
gnita Musis,

Quæ colleis Baccho letos, flauentiaq; arua

Mæsibus, ac summi curatis rura Veseui,

Quo solem uitetis, iniqui & syderis æstum,

Hac mecum placida fessæ requiescite in umbra

Gratorum nemorum, Dryades dum munera uati

Annua, dum magno texunt nouaserta Maroni

E molli uiola, è ferrugineis hyacinthis,

Quasq; fouent teneras Sebethi flumina myrtos.

Vos gelidi fontes, genitalis & aura Fauonij

Inuitant, uos cœruleo quæ littore pictæ

Nereides, uarias ducunt ad pleetra choreas,

Et nude pedibus, fusæq; ad colla capillis.

En ipso de fonte, & arundine cinctus, & alno

Frondenti

F rodenti caput, ac uitreo Sebethus ab antro
 R oranteis latices, muscoq; uirentia tecta
 O stentans, placidas de uertice suscitaturas,
 Q uois solem fugat, & salices defendit ab aestu.
 E rgo agite, & uirides mecum secedite in umbras
 N aiades, simul & sociae properate Napææ,
 Q uæq; latus Tyrio munitis Oreades arcu.
 N on hic Pierij cantus, non carmina desint,
 A duentante dea: summis en collibus offert
 V ranie se leta: agite assurgamus eunti,
 E t dominam comitemur, opaca & rupe sedentem,
 E t rore Idalio, & Syrio ueneremur odore
 I nsignem cithara, & stellanti ad tempora ferto.
 O facilis, felixq; ueni dea: me per apertos
 A ëris immensi campos, summoq; uagantem
 A ethere, mox toto numerantem sydera cælo,
 D uxisti, legesq; deum, atq; arcana docenti
 I llarum & relegis series, & fata recludis,
 A tq; ipso rerum causas deducis olympo,
 O cia nunc, horti q; iuuent, genialiaq; arua,
 Q uæq; & Amalphææ fecundant littora syluæ
 C itrigenû decus, Hesperidû monimenta sororum,
 D elitæ quoq; & ipsa tuæ, Penceia Phœbum
 D electent Tempe, fraterna q; pectora lauri.
 T e Sebethiæ capiant nemora incluta Citri,
 E t quas nostra suo colit Antiniana recessu.
 N os canimus; tu diua faue, atq; assiste canenti,

Dum uatis ueteres sacri renouantur honores.

En manet irriguum te blanda Patulcis ad amnem.

At tu quo Gonsaga domus, quo Mantua gaudet

Principe, dum canimus, post arma, graueisq; labores

Itala dum spargis, Tamarusiaq; arua cruore

Gallorum, & uictor spolia illa pheretria tentas,

Frangisce heroum genus, atq; Bianore ductum,

Ne desis, neue hortensem contemne laborem,

Herculeæ decus, & precium memorabile clauæ.

QUALIS SIT ARBOR CITRIVS,

& unde oriunda.

Orbe etenim Hesperio, Niasiq; ad littora quondam

Oceani, auriferis primum sese extulit hortis

Citrius, arboreæ referens præconia palmæ.

Illi perpetuus frondis decor: inter opacum

Albescunt nitidi flores nemus. Atq; ita latè

Spirat odoratus Zephyris felicibus aër.

Ipsa quidem lauro folijsq;, & cortice, & ipso

Stipite tum similis, tum frondescente iuuenta,

At cono inferior, ramisq; ualentibus impar,

Nam florum longè candore, & odoribus anteit.

Quin grauida è ramis, triplici & distincta colore

Mala nitent, uirides primum referentia frondes,

Hinc rutilant, fuluoq; micant matura metallo,

Floure nouo semper, semper quoq; foetibus aucta,

Perpetuum Veneris monumentū, at triste dolorum.

DE CON-

DE HORTIS HESP. LIB. I. 293
DE CONVERSIONE ADONIDIS in Citrium.

Mœrebat puero extincto, lugebat amantem
S cissa comam, et lachrymis humebat terra profusis.
H umebant lauri, quarum frondente sub umbra,
E t positum ante pedes lamentabatur Adonim,
E t se oblita deam, tundeat pectora palmis.
V t uero sese dolor, & grauis ira repressit,
A cueterum admonuit Daphne Penceia amorum,
E t nostros, inquit, testabitur arbor amores,
N ostrorum & maneat monimenta æterna dolorū.
A mbrosio mox rore comam diffundit, et unda
I dalia corpus lauit, incompertaq; uerba
M urmurat ore super, supremaq; & oscula iungit.
A mbrosium sensit rorem coma, sensit & undam
I daliam corpus, diuinaq; uerba loquentis.
H æserunt terræ crines, riguitq; capillus
P rotenta in radice, & recto in stipite corpus,
L anugo in teneras abiit mollißima frondes,
I n florem candor, in ramos brachia, & ille,
I lle decor tota diffusus in arbore risit.
V ulnificos spinæ referunt in cortice dentes.
C rescit & in patulas Aphrodisia Citrius umbras.
C olligit hinc sparsos crines dea, mandat & altæ
T elluri infodiens, tum sic affata: Meis heu
C onfita de lachrymis, nunquam uiduabere fronde,
S emper flore nouo, semperq; ornabere pomis

H ortorum decus, & nemorum, illecebræq; domorū,
 O sculaq; illachrymans ligno dedit, eq; capillis
 S umma sub tellure agitans, fibramina ducit,
 H auriat ut sitiens undam, atq; alimenta ministrat.
 I lla uelut dominæ luctum solata, recentis
 E xcussit frondes, resupinaq; uertice, canos
 D iffudit florum nimbos, queis pectora diuæ
 I mpleuitq; sinum, & lachrymas sedauit eunteis.
 E xim Hesperijs arbor nitet aurea syluis.

DE APPORTATIONE CI-
 trij in Italiam.

At postquā Herculeis humeris stetit axis, et Atlas
 P rospexit cælo, & fessus requieuit in antro,
 E t iam fata deūm, Latij & scelera impia monstri
 V ltricem expectant clauam, procul orbe subacto,
 G eryone extincto, spolijs insignis abactamq;
 A duexit prædam, & nostris stetit ultor in aruis,
 I dem humeris, idem ipse arcu, clauaq; superbus
 D euexit simul Hesperio de littore syluas,
 Hesperidum syluas, nemora effulgentia & auro.
 Queis post Phormiadum saltus, fragrantia myrto
 L ittora Caietæ, fonteisq; ornauit, & hortos
 V irginis Hormialæ. Venientem ea Tybride ab udo
 A ccipit hospitio, & thalami simul addit honores.
 H inc & ob ætatis florem, placidosq; hymenæos
 A uriferae precium tulit arboris, inde recenti
 I mpleuit campos nemore, & Zephyritide sylua,
 Quæ

Quà læstrygonios saltus, saxa horrida Nereus
 L ambit, & æquoreæ Liris secat arua Sueffæ,
 Quæq; & oliuiferis de collibus edita prisco
 N ymphæ Lamo, irriguos Fundania prospicit agros,
 D istinctosq; hortos pomis, & littora myrtis,
 Q uin & rura sororis Amalphidos, & Sirenum
 D itauit scopulos Niasæi munere mali.

QVAE LOCA SINT APTA
 ferendis Citrijs.

Nunc age qui cultus Citrijs, quæ certa ferendi
 T empora, quæq; illis regio magis apta ferendis
 E xpediam, nulliq; loquar memorata priorum.
 Principio apricum ad Solem, uentosq; tepentis
 V ergat ager: putres glebæ, quæq; æquora rastris
 M olle sonent, fluidum facile admissura liquorem.
 N ec mihi displiceat salebrofi glarea ruris,
 Quæq; solo tenui graciles imitatur arenas,
 S i modò sepe fimo spargas, si pronior unda
 D iluat ipsa super, letusq; instillet & imber.
 Quid non expugnet solers industria? Non me
 A ut pudeat, dum mane suas Philomela querelas
 I nstaurat, seu maiores Sol suscitât umbras,
 P lena manu liquidis inuergere dolia lymphis,
 S pumantemq; cauis inferre canalibus amnem,
 S olari & mollem cantu mulcente laborem,
 A ut etiam occasum ad Solem, primasq; tenebras,
 D um nox oceano nigris sese exerit alis,

A ut tenebris medijs, & quum intempesta filet nox,
 N ec nocturna negat rorantia lumina Phoebe
 E t flumen ruere, & fontes mersatilis urnae:
 T antum auct inspergi sese imbre Niasias arbor.

QVAE LOCA SINT EVITANDA,

& quibus utendum remedijs.

In primis fuge subhonij mala frigora caeli,
 A fflatus caue Threicos, Boreamq; niualem,
 Quiq; Lycaonio spirant de uertice cauri.
 Quod si non alia poteris ratione malignum
 F rigus & Othrysijs compescere flamina uenti,
 O bijcibus cohibe, ac summi molimine muri,
 A ut olea, & multa prudens circumtege lauro,
 A ut ualle occulta, uastiq; crepidine saxi,
 A ut ubi celsa suis obstant fastigia tectis.
 Quin & per ualidas hyemes, per sydera nota,
 Quum coelum riget, atq; gelu coit altior aether,
 T um gelidae noctes, concretaq; terra pruina
 I n primis metuenda, & iniquus Iuppiter hortis.
 E rgo quamprimum coniecto stramine, & arctis
 C ratibus, aut sparsis circum, supraq; manipulis
 I mpiger alpini compesce incommoda caeli,
 I ratumq; Eurum, aut fumos succende uolanteis,
 A ut calcis uiuae cumulosq; fumumq; calentem
 I nsterne, & calidis gelidum aëra uince fauillis,
 A csupplex uenerare deos, & thura benigno
 V re Ioui, auertat glaciem, componat & iras.

FABV-

FABVLA DE CITRIORVM RE-
paratione, nouaq; apportatione in Itali-
am, è Media regione.

Nanq; ferunt ob primitias quandoq; negatas

I unonem indignantem animo, grauiusq; dolentem

I mmissæ & stragem arboribus, Citrijsq; ruinam,

Hesperij generis malorum stirpe perempta.

Donec eam Venus è Medorum diuite sylua

Reliquias relegens per Aphrorum pingua culta

Rursus in Italiam genti transmisit habendam

Aeneadum, quo priscus honos, & cura nepotum

In syluis ueteres renouaret Adonidis ignes,

Aeternum & maneat monimenta insignia amorũ.

Tu uero quoties æstusq;, & Solis iniquum

Feruorem metues, rapidi & fera sydera Cancrĩ,

Aut glaciẽ quoties, inimicæ & tempora brumæ,

Verge iterum latices, iterum fluuialia mersa

Stagna super: sic ipse æstus, sic frigora uinces.

Nanq; æstu sitientem altè, externoq; calore

Arentem madidans, sedas æstumq;, sitimq;.

At glacie inclusus calor æstuat, & furit intus

Flamma uorax. Tũ funde imbrẽ, tum flumine largo

Irrora siccas occulto ex igne medullas,

Quo uigor aduersum soles se & frigora duret.

QVOD TEMPVS APTVM

sit ferendis Citrijs.

Vere autem, & quũ Sol paribus se temperat horis,

Tunc tutò liceat telluri infigere plantas.
 Nec toto uerear scrobibus committere in anno,
 Aestate umbrosis in uallibus. Ast hyeme, & quum
 Mollis in aprico mitescit terra recessu,
 Si modò perpetuus laticum mihi diffluet humor,
 Nec desit coniunx, plena quæ diluat urna,
 Et nunc frondenti ramo defendat ab æstu,
 Nunc Solem hybernis admittat mensibus, & nil
 Linquat inexhaustum, curaq; utatur, & arte.

QVASDAM REGIONES NON
 alere Citrios propter frigus.

Nec uero Insubrium campis Ticinide terra,
 Quaq; Pado alniferis infert sese Adua ripis,
 A usit se riguis committere Citrius hortis,
 Nec quæ iuncta Pado scindit sua Mincius arua,
 A ruæ uirum, heroum, in primisq; feracia uatum.
 Arte tamen, studioq; Cloneia ponitur arbor
 In rheda, cui pingue solum, cui plurima tellus
 In sit, & assidua madeat stirps aurea dextra,
 Sub Ioue quæ ferat æstates, hyemiq; malignæ
 Infertur tectis, calidoq; fouetur in antro.
 Benaci tamen ad ripam, Charidæq; recessus
 Læta nitet, ramisq; exultat adonias arbor.
 Munus & hoc Cytherea tuum, dum forte canentem
 Ad uirides Saloi salices, tua dulcia furtæ,
 Et pueri amplexus teneros, & Adonidis ignes,
 Miraris uatem egregium, cui candida plaudit

Verona

V erona, & liquidis Athesis fauet assonus undis.
 I lle suas canit ad uolucres, sua reddit Adonis
 S ylua, Dionææ ludunt ad carmina Nymphæ.
 I psa tuos repetis lusus, repetis hymenæos,
 P er syluas, per saxa: sonat tibi gratus Adonis,
 A ntra per, & ualles resonat formosus Adonis.
 H uc ô Adoni ades, huc ades ô mihi dulcis Adoni.
 A ddis & his etiam suspiria. Suspirarunt
 E t tecum salices, & tecum flumina. Dumq;
 E t flectunt salices ramos, & flumina cursum,
 I llicet & salices frondeis, & poma tulerunt
 Hesperidum nemoris, nam sic dea grata tulisti.
 I llicet & fluuij gaudent cyrenide sylua
 D elituisse, nouoq; comas nituisse decore.
 G audet & ipsa suo Verona ornata Catullo,
 A ltisonisq; fauet reflexa è montibus Echò,
 S irmiaq; auratis resplendet rura uolemis.

DE ALTITVDINE SCROBIVM.

Sed tamē & scrobibus modus hic erit, ut neq; in altū
 D esideat nimis, ut quantum radice profunda
 H æserat, hoc paulò iaceat plus, eq; lacuna
 H auriat ut solitos imbreis madidumq; fluentum.
 T um baculo, aut pedibus facilem calcabis arenam.
 P arce tamen teneris fibris, cautusq; benignam
 A ffer opem, indulge & leuibus pueriliter annis.
 H æc inter Geniumq; loci, Nymphasq; sorores
 I mplora auxilio, & faueas simul auspice dextra.

IOAN. IOV. PONTANI
SERENDAS ESSE CITRIOS

natiua cum terra, & palis fulciendas.

Quinetiam uellens fosso de gurgite plantam

Rursus & infodiens, dextra faultrice uideto

Cum tenera radice simulq; haurire, simulq;

Natiue infodere & multum telluris, ut herens

In patria possit melius consuescere terra.

Ipse uides puerum materno lacte repulsum

Indignantem alio ductare è pectore mammas;

Vberibusq; alijs dulcibus haurire liquores.

Altera confestim subeat te cura, ualenti

Sistere eam uallo, socijsq; adiungere truncis,

Ne uenti excutiant teneram, ne uerbere torto

Auferat inducto Boreas immanis hiatu,

Et sublime uolet rapidis iactanda procellis.

FERRO COERCENDAM

esse luxuriam.

Ergo & ubi in ramos frondens sese extulit, actis

Sub terram sparsim radicibus, iniice ferrum,

Cæde manu, ne in luxuriam fundatur inanem.

Nam ueniet quocunq; uoces. Sed frigora uita,

Néue altè inflictum cera contingere uulnus

Sit pudor, urat ne calor, aut ne frigora lædant.

DE PROPAGINIBVS

procurandis.

Atq; hinc quo cultu Citrij, quâue arte, uel usu

Proueniant, paucis (nam nec sunt multa) docebo.

Partem

P artem etenim insitio, partem sibi semina, partem
 V endicat in generis sobolem producta propago.
 E rgo ubi subductum felici è matre flagellum
 V ideris, hoc gladio medium feri, & iniice saxum,
 Quà uulnus patet, & plagæ sic consule hianti.
 I nde terebrato per aperta foramina fundo
 F ictile conijcias, pulla & mox obrue terra,
 N ec sit parca manus stillanti infundere gutto.
 R adicem lento ducet de cortice ramus,
 S ubijciatq; nouas geminato ex ubere uires.
 E rgo ubi in Italiam quater aduentaucrit ales
 D aulias, i, rescinde manu, atq; excide securi
 F rondentem ramum, & terræ committe subactæ
 O ptatam prolem, fibris, & fronde uigentem,
 O rnet ut excultos & flore, & frugibus agros.
 Q uinetiam quum se felici matris in umbra
 E duxit soboles, ferro diffinde, & adaectum
 I nfigas lapidem, ducto mox infode sulco,
 C rescet in immensum multa radice uirago,

DE SEMINIO FACIEN-
do, & colendo.

Si tibi seminium curæ, primum elige terram
 S ole sub aprico, nulli quæ obnoxia uento.
 H anc ualidis rastris, & duro uerbere marræ
 D iscute, & in tenuem redigas studiosus arenam,
 H inc semen legito: lectum grauiore notatu
 A equatis spatij serito, dextraq; fideli

I n fodo: infossum solito de more rigato,
 E t studiosa manus diuellat gramina circum.
 N on mora, iam toto tollent sese agmina campo,
 E t paribus spatijs, equato & Marte ferentur.
 H inc breuib; uallis sub signum figito, & herbas
 I pse manu legito, lectas sub sole cremato,
 S æpius & duris agitato bidentibus, altè
 F rudentem syluam, Zephyrosq; aurasq; cientem.
 Nec uero non illa tibi sit maxima cura,
 E t pubi teneræ, & postquam sese extulit arbos,
 S ordenteis soleas, simul & præsegmina tetra,
 I lluuiem immundam, crassisq; liquoribus haustam
 I ngerere, humorem ut lentum radicibus imis
 I nstillent imbri, atq; actis fluuialibus undis.
 Præcipue foetus grauidos, nitidamq; iuuentam
 P restabunt infossa canum tibi squalida tabo
 C orpora, dum pingues gaudent uligine fibræ,
 L uxuriantq; hyeme in media, atq; arentibus aruis.
 N ec dubita aggestum cincrem, squalentiaq; ossa
 M ersa solo infodere, aut hominū excrementa suum u
 I nferre, aut lætis sparsim radicibus, urnam
 F undere, & humani maleolentia flumina lotij,
 N octe tamen, ne te petulans uicinia damnet
 N idore offensa, & graui ter spirantibus auris.

EVAGATIO QVÆ-
 dam poetica.

Iam tempus legere, & cultis disponere in hortis,
 Et tondere

Et tondere manu, & riuos agitare sonanteis,
 Colligere & plenīs redolentia Citria ramis
 Aestiuū ad solem, & uento crepitantibus umbris.
 Colligis ipse manu: Coniunx in parte laborum
 Dulcis adest: capit expensis de fune canistris,
 Et mirata, sinum pomis grauioribus implet.
 Et memini (astabat coniunx) floresq; legentem
 Idaliū in rorem, & Veneris mollissima dona
 Amplexata uirum molli defedit in herba,
 Et mecum dulces egit per carmina ludos,
 Quæ nunc Elysios o fortunata recessus
 Lætā colis sine me, sine me per opaca uagaris
 Culta roseta legens, &serta recentia nectis.
 Immemor ah, nimiumq; tui studiosa, quietos
 Umbrarum saltus, & grata silentia captas.
 Sparge puer uiolas. Manes saluete beati.
 Vxor adest, Ariadna meis oneranda lacertis.
 O felix obitu, quæ non uiolenta Brigantum
 Perpeſsa imperia, quæ non miserabile nati
 Funus, & orbatī senis immedicabile uulnus
 Vidisti, & patrios fœdata sede penates.
 Sed solamen ades, coniunx amplectere, neu me
 Lude diu, amplexare uirum, ac solare querentem,
 Et mecum solitos Citriorum collige flores.

FRUCTVS CITRIORVM ALIOS

dulces esse, alios acrimoniosos.

Est uero & duplex Citrij genus, & quod amores

Iucundos referat, dulcis & Adonidis ignes.
 Sic placitū Veneri. Dulce hoc, quodq; acre, dolores
 Et tristes luctus, & lamentabile funus
 Sorte refert, suus ut lachrymis ne desit amaror.
 Rara sed Ausonio, Lamiaeq; in littore fœtus
 Dat dulcis, succosq; frequens meditatur acerbos.
 Contra Solis ad ortum, atq; in Gangetide terra
 Ponte sua dulcem uictum, ac redolentia ramis
 Mella liquat: fluit eq; Indis liquor Atticus hortis.
 Nuper enim Hesperio oceano Calletia pubes
 Digressa, ignotosq; locos, et inhospita sulcans
 Aequora, non solitos tractus, noua littora obiuit,
 Et procul arentis Libyæ penetrauit arenas
 Audax, nec notas, pontus quas circuit, urbes.
 Hinc Austro appropinquans, cœloq; intenta cadenti,
 Syderaq; aduerso seruans labentia mundo,
 Incidit obscurum gelidi Aegocerotis in orbem,
 Attonita & rerum nouitate, umbrisq; locorum.
 Inde pcedem referens Præsi conuertit ad oras,
 Barbaricūq; fretum exuperans, Rhaptiq; procellas,
 Tandem gemmiferos Indi defertur ad amnes,
 Littoraq; è Citrijs semper fragrantia syluis,
 Equibus Hyblæosq; fauos, & Hymetia fœtus
 Mella dari, dulcemq; refert è cortice rorem
 Ponte quidē, at succos longē indignanter amaros.
 Vsq; eadē cœliq; situs, solaq; abdita terræ,
 Et soles uariant ipsi, positusq; locorum.

Ergo

Ergo alibi natura suo se robore firmans

Indiga nil opis est nostræ, uictrixq; superbit.

Ast alibi curasq; hominum, atq; inuenta requirit,

Obsequiturq; arti, & legum sese arctat habenis.

Nanq; hæc sponte sua, quædam se in luminis oras

Educunt, matrisq; suæ tolluntur in umbra.

Illa hominum expectant operas, manuumq; laborē,

Naturæ tacitum munus: nam prorsus ad artem

Insitio est referenda, humanæ & mentis acumen,

De qua post in parte sua, suo & ordine dicam.

QVOMODO CITRIA

fiant crassiora.

Sim curæ tibi sit grandæis educere fœtus,

Et patulas implere manus, age, decute ramis

Crescentem prolem, è multis ut pauca supersint

Poma, sed & maiora, loco & magis auspice nata.

Vberiore etenim succo letabitur hæres

Fraterni lactis, uacua & dominator in aula.

QVOMODO CITRIA TOTO

anno insideant in arbore sua.

Néue autem toto fructus tibi desit in anno,

Carpe manu partem, & plenæ bacchare canistris.

Quæ reliqua est, grauidis finito gaudere uolemis,

Confestim, qua parte dolet uiduata, recentem se

Induit in florem, atq; implet spe diuite ramos.

Sic etenim alterno ditescet sylua metallo.

IOAN. IOV. PONTANI
DE RATIONE DE-
coris hortensis.

Nunc quæ sit formæ ratio, & quæ cura, docendum:
Vndiq; quo decor ipse sibi, & noua gratia constet.
Nec frustra ueteres Veneris referentur amores.
Non aliâs cultu maiore incescit Adonis
Venatum, non Niliacas spectatior unquam
Insyluas, non antè Venus maiore paratu
Ornat, quàm luce quidem qua fœssus ab apro
Concidit, & nigras tabo madefecit arenas.
Cingebat crimem myrrhæ de palmite ramus,
Ad fontem roseus diffulgebat hyacinthus,
Succincta & nitidum uelabat purpura pectus,
Collaq; fulgentes uariabant candida baccae
Sparsim purpureis, & coeruleis immistis,
Cingulaq; auratis radiabant aspera bullis,
Elatis humeris pendebat aheneus ensis,
Ad capulum uiridis fulgebat in orbe smaragdus,
Interstincta auro uagina, argentea cuspis,
Crua Cleonæ uestibant leuia pelles,
Distinctiq; auro Tritones, & aurea cymba,
Qua quondam Paphias Venus ipsa enauit ad arces,
Horrebant manibus duro uenabula cornu,
Et paribus nodis, paribusq; nitentia gemmis.
Talibus ornatum insyluas dea mittit opacas,
Osculaq; in roseis linquit signata labellis,
Arboreos igitur cultus dea poscit, & ipsis

Ornatu,

O rnatu, atq; auro longè splendescere in hortis.
Quocirca quum primum ætas feret, ipse benigna
S iste manu plantam, rectoq; in stipite firma.
S i quid & incultum ferro preme: ferrea cera
V ulnera perlinito, frigus ne permeet artus,
I n conum crescat facito, ramosq; fluenteis,
S edulus attondeto, & legem frondibus indito,
V s; suus puero ne desit lacteus humor.
T u tenui calicem suspende in palmite filo,
I mple & aqua, tenuemq; in aquã mox iniice uittã,
Quæ labro emineat pendens, quæ stillet & usq;
L anguentem rorem, leui qui cortice labens
D ucat limosam gutta fluitante lacunam.
A t postquam sese summas subduxit in auras,
E t felix trunco, & ramis frondentibus arbor,
L iberior tibi sit, durata & frigore, & æstu.
N on omnis tamen aut labor est, aut cura neganda.
N ec tu parce oculis, dextræ si parcis, nec te
A ut sobolem mirari, aut ramos sorte grauatos,
A ut pigeat medijs laudare in solibus umbras,
A ut genio indulgentem agitare choros, & iniquo
S ole sub, apposisq; toris, mensaq; beata
L udere, fumosum puero fundente falernum.
I nterea florum nimbus cadit, & fragrantem
A d prædam coniunx, ad prædam nata, generq;
S urgit leta toris, & flore exultat honesto,
Quem lectũ liquat, ac thalamos inodorat, amorumq;

Ipsa uiri memor, & uestes intingit, & ora.
Ergo & frondentem bruma mirabere, & aestu
Florentem, auratis utroq; & tempore malis
Fulgentem, cole sub niuibus, sub sydere Cancrī,
Nocturnis neu parce operis, neu parce diurnis.
Quoq; modo id facias exempla antiqua monebunt.
Riuus aquae fluat, aut fontes roratis urnae
Muniat elatus paries, Daphneia laurus
Multa tegat super, & grato tueatur amictu,
Arceat & fulmen. Quoties & cura uocarit,
Sparge finum, calcis tumulos age, neue niualeis
Sistere per ramos patitor, sed discute nimbos,
Ingenteisq; cita fumos, & consere pugnam
Flatibus hybernīs, culmoq; & crate saligna,
POST RIGIDAS TEMPESTA-
tes non esse amputandas.

Sed memini quum nullae artes, non arma, doliq;
Vim coeli aduersam ferrent, periere comantes
Syluae, obriguere gelu nemora omnia, late
Irrumpit mors, intereunt decora alta sororum
Hesperidum, seuit Scythicis Aquilonibus aer,
Concreta & solitos sistunt caua flumina cursus.
Quod quando (auertat Venus ipsa) rigentibus Euris
Contigerit, neu tu gladio, neu caede securi
Arenteis hortos, sed calce, sed imbre madenti
Affer opē: hoc saepe ipse hyeme, hoc & uere tepenti,
Deceptum nec te fallat labor. Ecce repente

Pullulat

P ullulat ab radice, aut summo stipite latus
E ffundit gemmas, turgenti & germine frondet.

DE DISPOSITIONE

Citriorum.

Si te delectat species quadrata phalangis,
I n quadram dispone: acies si forte Latina,
P orrige & in longum: sin & per florida rura
S parsa manus, decor ipse auriq; & gloria frondis
E st eadem: nitet in medijs stirps aurea lucis,
Q ualis mane nouo quum se fulgentibus astris
E xtulit Occani formosus lucifer unda,
Q uocunq; inspestat, quoquò sua uerterit ora,
N il illo radiat fulgentius, omnia cedunt
A stra simul, toto exultat Venus aurea cœlo.

Et quoniam assuetudo mali, ueterumq; laborum
N aturam exuperet tolerando, & acerba ferendo,
I dcirco uideas syluestri sæpe recessu
N on ulla rastrorum opera, manuum'ue labore
E t fructus pârere, & solidis frondescere campis
Hesperiam citrium, inculto & dominarier aruo.
H inc alij postquam è sulco sese extulit actis
S ub terram latè radicibus, & stetit artus
F ixa solo, minus indulgent, operamq; remittunt,
A teneris quo consuescant niuibuscq; sitiq;.
N ec uero cultuscq; soli, aut uis falcis ahenæ,
A ut tantum iuuat undanti de tramite riuus,
Q uantum Auster, Libycoq; ruens de littore flatus

A utumno noceant. Perit hic labor omnis, & ille
 A b fructus decor, ac frondis squalescit, ut arbor
 A rescatur uiduata, ut ramo & fronde perusta
 M œreat, heu liquidis nil proficientibus undis.
 E rgo altas sepeis prætende, & brachia iunge
 D ensorum nemorum, & clypeis ramalibus obsta
 A duersæ lauri, aut quercorum umbrante cohorte.

DE OPERE TOPIARIO.

Quòd si nec studium frugis, nec cura mouebit
 H ortensis lucri, nemoris sed sola uoluptas
 Q ueritur, & uarijs umbracula nota figuris,
 A ntè locum capias, quem fons, aut flumina propter
 L apsa fluant, unde & riuus ducatur aquarum,
 A ut puteus propius scateat, ne forte per æstum
 L anguescat moriens, mox & rigor asper adurat,
 E t labor, & syluæ pereant incepta superbæ.
 P arietibus mox obde, futuras ante procellas
 A uertens: post hinc quadras age, dirige fossas,
 E t dispone locos, & uallis agmina cinge.
 I nsode dehinc tenerã prolem, & sere tramite certo,
 E t uinclis obstringe, obeunda ut munera discant
 A pueris, sed quisq; suo spatioq; locoq;.
 I nde ubi & assiduo cultuq; operaq; magistri
 P orrigit & ramos, & frondeis explicat arbos,
 A d munus lege quanq; suum, & dispone figuras,
 G ratum opus, informemq; gregẽ ad speciosa uocato.
 H æc altam in turrim, aut in propugnacula surgat,

Hæc

Hæc arcum intendatq; & spicula trumat. At illa
 Muniat & uallo fossas, & mœnia cingat,
 I llatuba armatos ciat, & uocet agmen ad arma.
 A ltera tormento lapides iaculetur abeno,
 D iscussit castella, & ruptis agmina muris
 I mmittat, factaq; acies (immane) ruina
 I rrumpat, portis & congregiatur apertis,
 D iruat & captam irrumpens exercitus urbem
 A rs igitur, tempusq; & uis innata perenni
 C ura hominū, nemora in lanas uertere, ut in hortis
 E folijs, ramisq; & diuersis contextis
 I am uideas fulgere nouis aulæa figuris.

ARBORES CITRIOS
diutius uiuere.

Nec uero spatium uitæ breue, seu breue tempus
 E st Citrio: æternum genus, immortalis origo,
 E t species æterna quidem. Stirps Citria longum
 I psa manet, secla exuperans, & iungere seclis
 S ecla parans: trunco extincto mox surgit & alter,
 I nde alter, uictrixq; diu sua robora seruat.
 S ic placitum Veneri, & Parcæ statuere fauentes,
 Q uæ rerum seriem, & fatorum arcana ministrant.
 N anq; ferunt rursusq; colos, & stamina retro
 C œpisse, & uersos rursus in contraria fusos
 V oluere fatorum dominas, quo lucis in auras
 E xtingtum reuocent uitæq; ad munera Adonim,
 E t Veneris dulces iterum instaurentur amores.

Nō passa est dea dū uersum in noua corpora mōstrat,
 Dum folijs simul & pomis longum optat honorem.
 Ille igitur properare manu, atq; euoluere pensa,
 Tenuia pollicibus formabant ducta supinis,
 Atq; eadem impressis purgabant morsa labellis.
 Discolor at positis uariatur lana canistris,
 Cœrulaq; uiridisq; alboq; insignis, & aureo.
 Cœrula dum digitis intorquent fila, uirensq;
 Subtegmen neitur, stipes se subiicit, alti
 In latum pandunt rami, & noua prouenit arbos,
 Ac sensim patulis adolescit frondibus umbra.
 Inde canunt: Cresce æternum uictura, perenne
 Seruatura decus foliorum, & diuitis umbræ
 Ornatura domos procerum, atq; palatia regum,
 Materiamq; datura sacris post uatibus arbor,
 Atq; hinc candentis deducunt uellera lanæ,
 Diuinumq; labris stillant fragrantibus imbrem,
 Stamina quo intincta, & fusi simul omne uolumen
 In flores uertuntur, opacq; sylua nitescit
 Candore, & uiridi miscent se ebora Indica gemmæ,
 Aemulaq; Assyrios spirant pomaria odores.
 Ipsæ autem tenerum solantur uoce laborem.
 Fundite odoratos flores, nemora inclyta luxu
 Perpetuo, & ramis semper florentibus horti,
 Semper odore nouo, semperq; uirentibus umbris
 Aeternum Veneris monumentum insigne & amorū.
 Mox & se positis educunt fila quasillis,

Aurea

Aurea fila, cauumq; rotant implexa sub orbem,
 Illicet Hesperijs illa intumueret uolem, is,
 Pomaq; pensilibus micuerunt aurea ramis,
 Insolitum radiat folia inter opaca orichalcum.
 Tum Parcae auspicio cecinerunt omina leto,
 Et fructu felix, & flore, & fronde recenti:
 Vire arbor, supera & seclis labentia secla,
 Hortorumq; honor, & nemorū, ac geniale domorū
 Delicium, tua uel reges umbracula captent,
 Ipsaq; continuis iuuenum celebrere choreis,
 Te conuiuia, te thalami, nuptæq; frequentent,
 Semper ament quicumq; tua uersantur in umbra,
 Asiduum referant frondes uer, æmulus aurum
 Fæctus, & argento niteat flos concolor albo.
 Sic placitum: sic fata neunt: Amathuntidi sic stat.
 Ergo agite ô teneræ colitis quæ flumina Nymphæ
 Fundana, & Lamios riuus trepidantibus hortos
 Porphiriades Nymphæ, quæ roscida culta Sueffæ,
 Quæq; & Amalphæos saltus, fulgentiaq; auro
 Sirenum rura, & fuluis sata saxa metallis.
 Hoc agite, ô roseæ mecum suaserta puellæ
 Ferte deæ, uarioq; halent altaria flore,
 Spiet & è nitidis genialis amaracus aris.
 Magna Iouis proles, eadem pulcherrima mater
 Aeneadum, tibi nos meritos largimur honores
 Idaliæ regina, tuos nos pangimus hortos,
 Et tibi Arangæ crescunt ad flumina syluæ

Mœriadum, & littus felix, Bereniciaq; arua.
 Tu stirpem dea, tu Citrios defende comanteis,
 Arce æstum, compesce niues, & frigora pelle,
 Siste & ab Arctoo perflant qui cardine uenti,
 Perpetuum Niasæa decus frondescat ut arbos.
 Hæc ego. Vos autem placidissima numina Nymphæ
 Oscilla è summis suspendite mollia ramis,
 Formosumq; sonent & ripæ & littora Adonim.
 Pars choreas agitate, deumq; ad festa uocate.
 Pulcher ades, felixq; ades ad tua munera Adoni,
 Et cape Partheniæ nectunt quæ texta puellæ,
 Texta auro radiata, & flore nitentia uerno,
 Quæ referant ueteres formosæ Amathusidis ignes
 Nos canimus: fauet en facilis cantantibus Echò,
 Et diuina procul ressonant antra sororum.

IOAN. IOVIANI PONTANI

de Hortis Hesperidum, ad illustrissimum Prin-
 cipem Franciscum Gonsagam, Mantuæ
 Marchionem, liber II.

Amq; alios uocor ad cultus, aliumq;
 laborem

Hortorum: neque enim simplex ge-
 nus, unæue stirpis

Hesperiae soboles, ratio aut tantum una colendi.

Acrumen genus omne, nouo sub nomine, plureis

Diditur

D iditur in parteis, uno quæ cortice foetus
 D ant alios tamen, atq; alio se stipite tollunt.
 P ars exacta quidem prima est: nunc ô mihi natæ
 P leiones astate, atq; aspirate canenti.
 V ester honos agitur, uestro sub numine crescit
 H oc opus, & uestris mea tempora cingite sertis.
 V os quoq; adeste simul, facilesq; estote puellæ
 H ortorum memores. Tuq; ô mihi culta Patulci
 P rima adsis, primosq; mihi dea collige flores,
 I mpleat & socios tecum Antiniana quasillos,
 S ic tibi perpetuum spiret rosa, floreat urna,
 S cilicet urna tui qua conditur umbra Maronis,
 A mbrosiæ fundant riuos, det nectaris amnes,
 M incius & niucos semper tibi pascant olores,
 E t letata suos iteret tibi Mantua cantus,
 M antua diues auis, diues Gonsagide prole,
 A c noua Lucrinæ stupeant ad carmina cautes.
 S istat & ipsa suos mirata Neapolis amnes.
 Tu quoq; partem hanc Phaurusij ne dispice ruris
 F rancisce, armorum & studijs quandoq; remissis,
 N eu tibi displiceant syluæ Stacharitides, aut te
 N on capiant fuluis radiantia poma corymbis.
 M ars belli decus, ipse deus, belliq; repertor,
 E t Venerem, atq; hortos amat, atq; hortensia dona,
 E xemplumq; dei sequere armipotentis, & artes.
 N anq; tibi Aethiopû è campis, Garamantide ab ora
 P oma fero, poma excubijs uigilata draconum,

Hirculeæ meritum clauæ, noua munera gentis
 Romulidum, ætherijs famam quæ sustulit astris.
 Ecce autem, num' ne hæc cœlo delapsa liquenti
 Stella nitet? num forte nouum sese exerit astrum,
 Et felix astrum, & nostris aura addita cœptis?
 En uirides Citro syluæ? en limonia rura
 Prætendunt frondes? en quæ panduntur & umbræ?
 Quiq; aurum luci? nemora & generosa metallum
 Irradiant? quibus ipsa nitent ramalia gemmis?
 An coniunx Ariadna uiri memor, & memor horti
 Sese offert? ô hortenseis miserata labores
 Vxor ades. Cape rastra simul, cape sarcula, & ipsis
 Innitens incumbe bidentibus, & frondosas
 Falce premas Citros, simul & rorantibus urnis
 F unde amnes: spument plenis stagna ipsa lacunis.
 Actandem iuuat optatos decerpere flores,
 Et fructus legere, atq; æstus uitare sub umbra
 Ducentem socias Nympharum ad plectra choreas.
 Vos mecum Vranie Aonium instaurate laborem,
 Ac mecum auricomas Citrorum pangite syluas.

DE CITRO, ET EIVS CVLTV.

Hesperidum in syluis, Niasæi & margine fontis,
 Nec fructu, nec odore Citro, nec munere mali
 Præstat adhuc arbor: tantum sibi sumpsit honoris,
 Si sit & ipsa arbor: nam stipite debilis imo
 Nec cono insurgit, nec in aëra tendit apertum,
 Viribus at defecta suis aliena moratur

Præsidia

P rasidia, & uallis adiuta potentibus, altè
 E xplicat & ramos, & sese extendit in artus,
 I nsignis fronde, & fragrantis imagine pomi.
 T anta etenim coeli mole, ac uertigine pressus
 A tlas, dumq; humeris timet, et prospectat olympo,
 I nnisus Citro, & femur, & uestigia firmat,
 I nconcussa tenens firmatis terga lacertis,
 S uffecitq; oneri, & mundum ceruice refulxit.
 H inc manet accuruata, & palmite flexilis arbos,
 T estaturq; senis cedentia membra labori,
 A t diuem meritis & fructu, & fronde superbit
 I ndignata umbras nemorum, cauaq; antra ferarum.

Ergo illam quernis in postibus, inq; dolato
 R obore constitue, & multo cum uimine uinci,
 I mmissisq; hastis, traiecta consere canna
 A pricum ad Solem, auertens boreamq; niucmq;
 E ffunde & laticum scatebras. Ne absiste nouare
 T ellurem, radice procul, neu neglige campæ
 I ngluuiem cohibere manu, seu carmine dicto
 P ellere limitibus, magicoq; auertere cantu,
 T er quod anus succincta irato immurmuret ore,
 I nuocet & manes, lethææ & numina ripæ.

Prima igitur florum tibi cura supersit, & omne
 I mpende huc studium: nam si te gloria rerum
 D electet, iuuat Hesperij & præstantia ruris,
 N ec mora, dum grauidos oneret uindemia ramos,
 G randiaq; infixis mirere & mala columnis,

V t timeas pendentem alta de mole ruinam,
V t medijs perſepe Decembribus, inq; furenti
S olis anhelantis rabie ſit cernere gentem
I n florem ruere, & fructus properare recentis.
A nnua quanquã & bima, ſimulq; & menſtrua pubes
P endeat uberibus, fraternaq; brachia latè
D iſſundat: domus alta nouis letatur alumnis.
V ſque adeo furit in Venerem generoſa propago,
N atorumq; & amor trahit, & cura illa nepotum.
E rgo age crescentem prolem à borealibus auris,
E t culmis tueare, iniecto & mergite farris,
A ut grauido centone, aut uimineo contextu,
F rigora ne perimant, pereat labor irritus anni.
N ec pigeat ſcenam frondentem æſtate ſuperne
I niſcere, & ramis prohibere tenacibus æſtus,
F eruenteis æſtus, rapidi & fera uulnera Cancri.
Q uanquam ſole ſuo, gaudetq; calentibus aruis,
E t patriam Aethiopem meminit, Mauryſiaq; arua.
S terne & humi calidumq; fimũ, lapidesq; recoctos,
D um cœlum riget. Aſt utroq; in tempore largos
F unde imbreis, inuerge urnas, & flumina ſicca.
V ere autem quum priſcus honos hortis redit, & quũ
G arrula limoſas ſedes molitur hirundo,
A ctenui ſolitum fruſtratur uoce laborem,
F alce premens Citri ſyluas, annosa recidens
B rachia, non tamen iſta tibi ſit, ut annua cura.
T um fragmenta lege, & ramos ſecerne ualenteis,
Obliquosq;

O bliquosq; infige solo, tamen ut capite extent,
S tipitis aut truncum, gladioq; & falce dolatum
I nsode, & in tenui nudatum contege sulco,
C ontinuò ingentem uicino ex amne paludem
E lice, diluuiòq; comas immerge salubri.
H aud multum fluet: emerget uastissima sylua,
S olaq; præcultis regnabit Citrus in hortis.
P endebunt grauidis tabulata aurata racemis,
Q uæ mox lecta tibi natalibus annua festis
O rnentur mensis, circumq; domestica pubes
L ibet & ante focum melle illita, & undiq; turba
C lamet, iò bonus annus eat. Tu flatibus Euri
N e noceant, memor anteueni, siue obice firmo
P ræruptorum operum, longi uel crepidine saxi:
A ut aduersa procul depulset uerbera laurus.
A ut circum ramosa abigens testudine cinge,
A tq; Austro tueare unà, atq; uredine salsa
D efensor nemorum, generosiq; incola ruris,
S i te cura mouet tantorum & fama laborum.
S in forte in uarias iuuat & te ducere formas
N ascentem Citrum, mutato & corpore mæla,
T u faciem è ligno argillæ, aut de cespite ductam
S ubijce, & infantem tenerum nutricis amato
C onde sinu, paulatim artus formabit, & inde
D ucet inumbratos signato in cortice uultus.
O ccultas natura hominum miretur ut artes,
S pectatum ueniant non nota ut poma Napææ,

Vt Pomona suo letata assurgat honori,
 Exultansq; nouis plaudent Zephyritis alumnis.
 Est nemo extremis Calabrûm inuiolabile terris
 Dijs sacrum patrijs, multa & pietate uerendum,
 Arborei diues foetus, uolucrumq; rapinis
 Opportuna domus, tuta & spelæa ferarum:
 Hoc nemore ex ipso, lucisq; horrentibus olim
 Aductam memini stirpem, quæ Citron ab omni
 Parte, & odore quidem, folijsq;, & flore referret,
 Sed fructu uariata, & longè aliena figura
 Vix orbem retinens: protento at corpore longos
 Sese agit in ductus, uaria & trahit agmina cauda.
 Quid moneam, ne te capiat tam indigna cupido
 Hortensis monstri celatam implere tabellam?
 Ah procul infamemq; notam, atq; auerte pudendum
 Decus. En formosus adest chorus: ecce puellæ
 Iam cupiunt legere Idalios, & iungere flores,
 Ne prohibe Idalias carpendo à flore choreas
 Infami portento, aut sæua ab imagine terræ.
 Ne pudor inficiat, nè ue ora tenerrima pallor
 Deformet, suppressa tegant ne lumina palmæ.
 Aeternum tibi sic niteat uer, aurea semper
 Mala adsint: spiret Syrios procul hortus odores,
 Nullo & Acidalijs desint tibi tempore rores.
 Tu uero prolem ut teneram tueare, benignis
 Indulgens studijs, maioraq; corpora formes,
 Fige trabes, tabulata simul dispone, & in altis

Infantes

I nfantes in sterne cubilibus, & frondoso
 S iste toro: ducent placidam per amica quietem
 O cia, ut ignauos sopor, & cibus impleat artus.
 S i curæ tibi sit lecta è frondentibus hortis
 S eruare, ut uiridem teneant annosa uigorem,
 H oc age: Carpe manu in tenebris in nocte maligna
 F rudentem ramum, frondenti & palmite mæla,
 P almite cum ualido frondem retinentia, ramumq;
 E t tibi nulla suas ostendat Luna tenebras,
 L una soporiferis sub terras abdita bigis,
 M ox illa in latebris unco suspende tenaci,
 E t blandire manu, & uentorum auerte procellas,
 A ut paleis strata, & stipulis arentibus, inde
 S eruabunt nitidam propria cum fronde senectam.

QVO DIFFERAT CI-
 trius à Citro.

Hoc uero differt Citrio Citrus: illa superbos
 S ese agit in ramos, procero & stipite surgit:
 T ermite at hæc fragili, lentoq; cacumine terras
 P rona petit, fixisq; cadens incumbit in hastis:
 H uic maior folijs odor est, & foetibus: illi
 F loribus, æterna sylua uestitur uterq;
 S tipos, & æternam ducit sub fronde iuuentam.
 F los illi albescens, medioq; interlitus auro,
 H unc inpersa notat postremo purpura limbo.
 E rgo ab odoratis maturo tempore ramis
 A urea poma legunt, plenisq; relata canistris

Suffigunt laribus, diuū m̄q; altaria donant
 Primitijs, fertisq; deos halantibus ornant.
 S epositas etiam uestes, Lucensia texta,
 A tincis tutantur, odore medentur & ipso,
 A rcent & Tyrios tetra à rubigine comptus.
 M unere quinetiam m̄li frondentis, ab alto
 O ceano (nam prisca quidem sic credidit ætas)
 P leias Alcyone Neptunnum ad littora traxit,
 M ulta querens, fragilemq; fidē, thalamosq; negatos,
 E t sibi præpositos Stachiræ Phaurusidos ignes
 C lamabat, dextraq; &serta, & poma tenebat
 I n felix coniunx. Ac nunc miseranda, papillas
 N udabat, roseoq; sinu inuitabat amantem,
 N unc exerta genu, primasq; illapsa per undas
 C andida reiectis ostentat crura cothurnis.
 N unc effusa comas, scopuloq; insignis ab alto
 C rudelem uocat, ac uires superante dolore
 L abitur exanimis, siccaq; insternitur alga.
 S ensit fragrantem extremo de littore ramum
 N eptunus, captusq; aurati munere m̄li,
 E t serto insigni, lachrymis quoq; uictus amantis
 C urrit in amplexum, cupidisq; extollit in ulnis.
 I lla uiri ut gremio intepuit, calidusq; per ossa
 I gnis it, amplexu & tenero fouet ora mariti,
 O rnauit serto caput, atq; Cloneide fronde,
 I mpleuitq; sinum pomis felicibus, auraq;
 E xtinctos reuocat prærepti coniugis ignes.

DE LIMONIBVS,

et earum cultu.

Tertia iam superat Limonis cura colendæ,
Et rarus labor, et coepti meta ultima nostri.
Adsitis Nymphæ Cyrenides, ô mihi Nymphæ
Masitholæ aspirate, ô quæ Paliurides umbra
Gaudetis, iuuat et fluuios habitare recessus,
Et Citri iuuat umbra, iuuent Limonides auræ,
Hesperidum et ueteres cantu renouemus honores.
In manibus nemus auricomum, Chariteiaq; arua.
Vestrum opus ô Charites, uestro nam munere quondam
Italæ Limonem nouerunt littora, nam uos
Et causam meministis, eam et memorare potestis,
Nec uestris meritis, æternæ aut parcite famæ.

Fonte Niascio sese Venus aurea quondam
Lauerat, et pessos comebat nuda capillos,
Purpureo Charites pingebant ora colore,
Ambrosio et niueas afflabant rore papillas.
Ecce puer passis uolitans super æra pennis
Lætus adest. Matrem amplexus, noua gaudia portat.
Te Syreneis felix hymenæus in oris
Expectat, thalamosq; parat Magnetis Amalphis.
I prospera, Italicos illic mollire triumphos
Mater. Ament et saxa. Atq; hæc effatus hiulco
Ore simul genitricis et ora, et labra momordit.
Subrisit dea, et allectis Tritonibus, altum
Ire parat. Dum colla Venus, dum pingit et ora

A d thalamos uentura, & amor dum territat arcu
S emideos maris, & ponto minitatur, & undis,
I nterea Charites Limonia dona pararunt,
Quæ ferrent nuptæ, triplex genus: Altera foetu
E xiguo, atq; acrem gustu referentia sensum:
A ltera quæ fructu maiore, & rorida succo
V beriore, sed oblongo tamen utraq; ductu:
T ertia quæ grandi fulgent onerata uolemo,
A c Citrij referant sinuosa ab imagine formam,
S ed succo ingrato, quemq; ora offensa recusent.
H ic tamen admotusq; foco, sensimq; recoctus
I nstillante anima, ac tenuem cōuersus in amnem
O ra puellarum maculis lauit, & candorem
I nducit, nitidis per colla argentea guttis.
E rgo ubi concinuit festis hymenæus, & ipsa
F essa est assiduus ludens Cytherea choreis,
M unere felici Charites Nereida Amalphin
D onarunt: fuit & teneris sua gratia uerbis.
H inc rarum accessit decus hortis, & noua syluis
G loria, gemmiferis fontes nituere sub umbris,
C andidaq; auratis fulserunt littora ramis,
H inc & stirpis honos, hinc & Chariteis Amalphis
M unere Limonum, & nemorum redolentibus auris,
O rnauit thalamos, felixq; hymenæus & aras
P inxit flore nouo, sparsitq; Atlantide fronde,
E t passim stratis lætata est alga metallis.
Q uod uero aut uiridem trahit à radice colorem

Fronibus

F rondibus ac fructu, aut acuit sensumq; palatumq;
H incnomen dubia certum sub origine mansit.
E st idem cunctis cultusq; & cura, & iniquum
C ælum indignantur, frigusq; æstusq; grauantur
M asitholæ Limones. At humida flumina poscunt
A uxilio, & densas laurorum in prælia turmas.
S ed minor illa quidem cultu maiore tuenda.
N anq; tegenda hyemi tecto, ac stipanda manipulis,
E t circum tabulata fimo iungenda tenaci,
N e cœli rigor, aut Boreas immanior urat:
N am neq; sic thalamis clausis assueta puella
F ota sinu genitricis, & ostro induta nitenti,
A ut timet obstrictas gelidis Aquilonibus auras,
F rigoris aut rabiem sub iniqui sydus Aquarij.
I dcirco Solem spectet: post terga uirenti
S culauro, seu rore maris cingenda, nec unquam
S ola hyemi credenda tibi Chariteia Limon,
E tflorem semper, parituraq; semper honorem
A urati fœtus, ramo & placitura comanti,
Q ualem prærupti sub uertice montis, adeso
L ittoze, secessu in molli, sub rupe cauata,
E t Baccho felix, felix Amathuside myrto,
F rondenti & lauro Neptunnia Mergilline
L æta colit, non æstus eam, non frigora tentant,
N on riui crepitanis opem, non fictilis urnæ
E xoptat sitiens, large quam Thespias unda,
A ctiaq; Aonijs irrorent dolia lymphis.

A h fatum crudele hominum, & sors inuida uotis,
 I gnotos nunc per populos, per Gallica regna
 H orrentem ad Rheni ripam, atq; ad norica saxa
 E xulat, oceaniq; uada ad squalentia tabo
 N auifragum, extremos queritur syncerus ad axes.
 I nterea sitiunt Citri, ac Limonide in umbra
 T orpet humus: decor ille horti fragrantis, & aurea
 P leiadum intereunt m̃la, ac sine honore relictum
 L ittus, & errantem dominum lachrymantur arenæ.
 A t Nympha è scopulis, summiq; cacumine saxi
 I ncusatq; deos, cœlumq;, & sydera damnat,
 E t saxa, & miseræ ressonant antra puellæ.

DE INSITIO NE.

Iam reliqua insitio est, hominũq; industria: nunc tu
 H uc aduerte animum, & ueterum cape dicta uirorũ.
 C itrigenum species quum sint, & germine, & ipso
 C ortice tam similes, cognato & semine iunctæ,
 H ospitia hinc socijs iungunt communia tectis
 A ffines ramos, & dant, capiuntq; uicissim,
 E t mutant proprios alterno fœdere fructus,
 N on unæ hinc species, sed misto semine plures
 S cinditur in partes nemus, & sua nomina miscet.
 A ccipit & Citrium Limon, Limonaq; Citrus
 H ospitio, & socijs ineunt conuiuia mensis.
 A ccipit & thalamo Citrium Citrus, & sua tractant
 I ura simul, iunctisq; toris accumbit uterq;
 H inc species mistis crescit uariata figuris.

Ergo

E rgo nunc ramos libro demitte sub udo
 A rtifici dextra, fixo nunc iniice ligno,
 A tq; altè impacto cuneo inferere, alteriusq;
 C ortice cum iunge, & cera mox illine adacta,
 V lmeaq; obseptis constringe & uincula plagis,
 A rceto & pluuiam coniecti cespitis herba.
 N unc & crescentem uicino è margine uirgam
 A dmoue, & inciso leui sub uulnere libro
 S ic fige, ut lento desint ne cingula nodo.
 A ut & eam trans mitte forato ad uiscera trunco,
 M irantem latebrasq; cauas, & operta uiarum.
 Q ualis & Heleis longè delata sub antris
 M iratur maris occultos Arethusa meatus,
 E t coelum suspirat, amicæ & littora terræ,
 Q uæq; Syracusijs spirant de fontibus auræ.
 N éue excide illam: finito de matre propinqua
 H auriat ut succos solitos, solita ubera lactet,
 D onec eam grandem natu, longeq; ualentem,
 A tq; nouercales stringentem enisius ulnas
 V ideris, & proprio meditantem uiuere succo,
 T unc abrumpe manu, materna & stirpe reuelle.
 C rescet, & immensum ducet latè aucta cacumen,
 I nterea leto surgit dum surculus auctu,
 S æpe riga, sæpe eductas de stipite gemmas
 E uelle, & duris inuerte ligonibus arua,
 E t matri blandire, sua dum prole repulsa
 C ogitur indignans alienos pascere foetus.

Quin & surgentem sobolem defende sub umbra
F rudentis rami, dum Sol furit, & furit æstas
V icta siti. Idem ipse in glacie tege, tecta superne
I nsternens crassa è stipula, cannæue palustri,
V rat ne teneros rabies Aquilonia thyrsos.
C um primis ualida nitatur surculus hasta
A uento tutus, longeq; urgente procella,
E t nunc scalpello tenui, nunc molliter ungui
D etondens, prima luxum compesce iuuenta.
V tendum parce ferro. Sed nec tamen ipsa
L uxuries toleranda. Parens nam crimine in ipso
H aud natos miseratur. At acri percitus ira
I ncrepat & dictis, & poena crimen acerbat.
A tq; equidem memini, tantum se industria prompsit,
Q ui diuersa quidem parua sed semina in urna
C ondat, & educens collo breuiore stolones
S ubducatq; , arctetq; manu, ac sub uincula cogat
C rescentis: hi tandem uno se stipite miscent,
A tq; uno obducunt se cortice: neue flagella
D ilabi finito: neu summa cacumina uentus
D iuellat, cera linito, aut diducat adulta,
V nguine dum proprio corpus iunguntur in unum,
A tq; operit lentum sub eodem codice gluten.
P ostquam alta steterit radice infossa, & opimum
R aptarit stirpes succum, mirabere poma
P lenaq; , grataq; , non uno tamen una sapore.
S unt qui diuersos ramos, sed cortice raso
Coniungant,

Coniungant, stringantq; simul, quo glutine misto
Increscant æquè, ac fixo mox stipite iunctos
Infigant pariter. Tum uulnus rite coronent,
Et fallax opus admota tueantur ab arte,
Quo ramo ex uno, atq; uno de palmite fructus
Non uni ueniant, sit honosq; & gloria ruri,
Gaudeat insolito natura adiuta fauore.
Sed nec defuerint, scisso qui codice adacto
Dilatent uulnus cuneo, mox uulnere crudo
Includant gemmas alienæ stirpis alumnas.
Mox tenui obstringant uitta: non fit mora, longos
Emittunt ramos, & sylua littus obumbrant,
Exciso & ueteri cono sua brachia fundunt,
Ac dorso alterius (mirum) noua pullulat arbos.
Quin etiam alterius nudato cortice plantam
Vidimus alterius frondente cacumine ramos
Erigere, ingentem è tunica & subolescere syluam,
Et stirpem infamem nemora in generosa nouari.
Ergo castanea è molli, è præstante sagitta
Laudatæ genitricis, adulto & germine uirgam
Exuito, exuuias gemmisq; oculis nitentes
Seligito: his sterili spoliatum cortice truncum
Degenerem induito, uincloq; urgente ligato,
Quo sese & pluuiæ, & Solis tueatur ab æstu.
Necte blanda manus finito frustretur inertem,
Aut ludat tunica uitiosum arente flagellum.
Iam uideas docili è planta pubescere prolem

F rugiferam. Tunc carpe manu, tunc erue ferro
 Quod superat matre è sterili, & blandire nouellis:
 Mira fides, nitidis palmes se tollet alumnis.

LAVDES INDUSTRIAE

humanæ.

Scilicet ut Ioue nata fides, tellure relictâ
 D etestata hominum mores secessit olympo,
 I llicet emerfit fraus, admonituq; decorum
 D estitit assuetas tellus producere fruges
 S ponte sua, nullis hominum antè obnoxia curis.
 C ui labor, impatiensq; ocij languentis egestas,
 A uxilio occurrere, & fato industria maior.
 H æc Indo aduexit merces, pelagoq; negatum
 S trauit iter, secuitq; cauis liquida æquora uelis:
 H æc armenta bouum domitans summisit aratro,
 I nuertitq; solum, cultis dominetur ut aruis.
 P ræscripsitq; ouibus, carpfitq; è uellere lanam,
 N udaq; textilibus uelauit corpora pannis,
 C onstruxitq; domos, frigus queis arcet & æstus,
 Quæq; olim sterilis fuit arbor, & horrida cultu,
 H anc ferro domuit, uertitq; ad munera frugum,
 I nsitio ut plantas sæcundet, & imperet hortis,
 D egenerent ne poma, genusq; in secla propagent.
 N on igitur tantum pratis armenta, nec herbæ
 I mbribus, aut apium debent examina rori,
 Quantum de rebus merita est industria nostris,
 C uius ope ingenium sese extulit, & caput astris
 Admouit,

A dmouit, maria, ac terras sibi subdidit, ut nil
 L iquerit intentatum, ut summo è uertice olympi
 T raxerit attonitas Citrij ad spectacula Musas.

DE CITRIORVM SAPORE DV
 plici, acri, ac dulci.

Quando autē est Citrio duplex sapor. Acer ab ipsa
 N atura ductus: dulcis ne ex arte magistra
 V enerit, in dubio est. Nam tempora longa, frequēsq;
 P rotulit insitio genus & decus. Ars quoq; multa,
 V sus & experiens reperit simul, hæc quoq; ut ipsa
 M âla colore aurum, sed mella sapore referrent.
 N ec uero non & ueteres uoluere coloni
 P unica de fibris quondam crescentia amaris
 I n dulcem mutata saporem, lotia postquam
 S enscrunt hominum ardenti concocta calore.
 Quæ postquam diffusa manu, multumq; diuq;
 I gne suo acremq; attactu domuere saporem,
 C oncoctum & uirus calido infregere liquore,
 T ransijt in lenem sensum purgatus amaror.
 A n'ne hoc ipso etiam mutata & Citria baccho
 S. yluestrem posuere animum? & fregere rigorem?
 Quò non ars penetrat? Palmes cædatur, & ipse
 C rassior, in palmumq; cauetur, & undiq; labris
 I n gyrum ductis, nec pollice crassius. Illuc
 I nfer mella liquata, & grandi contege saxo,
 Quod Solem auertat. Postquam arida suxerit arbor
 I nclusum humorem, & sitiens noua pocula gliscit,

Mella cauo immersans flauentibus imbue riuis
Rursus, & euacuam Thymbræo nectare cellam
Distende, ac latices humano è corpore fusos
Mollibus irroro radicibus. Interea ne
Neglige frondosas toto de stipite gemmas
Vellere: Mopsopius ni quia liquor implet, & ipsa
Labra trahunt dulcem mulsi de fonte liquorem.
Illas tu gemmas, illaq; & germina serua,
Et blandire manu, & uentorum auerte procellas,
Arce hyemes, funde hyblæos & largiter amnes.
Non deerit tanto felix fortuna labori,
Crescet & immensum sata melle Cleartias arbor,
Ornabitq; hortos, ac tanto munere læta
Diuias natura hominum mirabitur artes,
Quanquam aduersa uiris, & fortibus inuida cœptis.
Sunt qui lecta manu, solerti & semina cura
Contingunt mulsa, siculo aut madefacta liquore.
Postquam autē traxere ipsum ad præcordia rorem,
Sedaruntq; sitim medicato nectare, terræ
Insodiunt, & culta rigant. Ea deniq; fructu
Iam referunt tenerū quem quondā hausere sapore,
Quemq; & arundineo duxere è palmite succum.
Quādo & inexptū nihil ars sinit, hoc quoq; et hortis
Accedat, uel dictu etiam mirabile, de quo
Quamuis longè audax, quanquam sibi conscius usus
Ad dubitet: Ramum foecunda è matre reuulsum
Decutiens capito: cœsum mox undiq; librum

Acquatis

A equatis ferro spatij, dextraq; uolentem
 E xuito. Inde pari confossum uulnere dorsum
 S tipitis alterius nudato, & ueste recenti
 I nduito, ut coeant extremis partibus orae
 V estis, & è lento mollescant uulnera limbo.
 V lmea dehinc teneris indatur cingula plagis,
 V inculaq; ingentis committant uulneris ora,
 V estiat & frondens truncum toga, pellat ut imbres,
 A rceat ut soles, & seuae uredinis iram,
 D ij facinus mirandum: haerenti è cortice cortex
 I pse nouus, uictum medius rapit, atq; supernis
 I nstillat ramis, quaeq; in sua pabula traxit
 E xuriens alimenta, suo & de fonte refusa
 I pse suis infundat alumni, ipse & amicum
 I rroret lac, ut sensim in sua nomina uertat,
 R amosq; frondesq; & eodem semina foetu,
 A ntè quater nidum in tignis quàm figat hirundo,
 E t quater extincti renouet quàm funera nati.
 T antum ars ipsa ualet, tantumq; industria pollet.

DE UTILITATE HO-
rum pomorum.

Omnibus his usus suus est, seu forte uoluptas
 Q ueratur, seu certa salus, studiumq; medendi,
 P raecipue pueris. Semen lege: conijce lectum
 I n cyatho, & latices ad summum infunde liquentes,
 S ub Ioue quos tacitæ contingant frigora noctis,
 M ane autem puero instilla, bibet acre uenenum

L umbricis: stomacho(mirum)medicabitur ægro.
 Quin & arundineis mâla ipsa liquoribus antè
 A rte quidem medicata coquunt, ac lenibus inde
 I ntingunt succis, & uase madentia seruant,
 A uxilium latura, & opem languentibus ægris,
 R egaleisq; epulas uario affectura sapore.
 Quid quòd & in calidis fornacibus igne tepenti
 S æpe liquant lectos flores, & in horrea condunt
 V irea, odoratos latices, suffimina nota.
 S æpe & fictilibus in lancibus imbre recenti
 D imensis spatijs, macerato cortice, melle
 C ontungunt, siculoue premunt concocta liquore,
 A tq; hos, atq; alios conuertunt Citria in usus.
 C ætera te antiqui doceant exculta Salerni
 P ectora, queis arteis medicas monstrauit Apollo,
 Queis rerum notæ causæ, quorum inclyta in agris
 S ylua nitet, fulgentq; auro radiantia culta,
 A cnemora Hesperijs uinci indignantur ab hortis.
 Hoc sat erit Nymphæ Sebethides: ô mihi si qua
 E uobis si qua, Nymphæ Sebethides, udam
 B enaci de fonte ferat Permesida laurum,
 Q ua manes spargam magni senis, eq; sepulchro
 E liciam felicem umbram, ac uenerabile numen,
 Q uo nemora Italiæ senserunt Pana canentem,
 E t mirata suos requierunt flumina cursus.
 Q uo letæ in campis segetes, quo munera Bacchi,
 D itarunt colles, necnon cœlestia dona

Stiparunt

S tiparunt liquidas diuino nectare cellas.
S alue ô & gregibus decus, & decus addite syluis,
Quo ductante Italæ fremuere in bella cohortes,
Martiaq; horrifico sonuerunt cornua cantu.
A udiſt & Triuiæ longè lacus, audiſt & Nar,
A ctrepidæ matres preſſere ad pectora natos.
S alue iterum & nato felix, & Mantua uate,
F elix & populis, & tanto principe felix,
Quo Gonſaga domus ſpolijs exultat opimis
G allorum, quum excuſſa metu tremit Itala tellus,
S ummittitq; humiles alpina ad geſa ſecures.
T e duce diſcuſſere iugum Franciſce ſuperbum
I nſubrium attonitæ gentes, quiq; ora Timaui
A mne lauunt populi, quos & rigat Adua diues
G urgitibus, longè & cultis Mela inclytus aruis.
P er te à ſeruitio caput eximit accola Parmæ,
E t quas ſaxoſi uexat ripa aſpera Rhēni
S ollicitas urbes, quas & de montibus actis
T urbat Senus aquis, campo inferiore uagatus.
E t tibi nimbiſerum inclinat caput Apenninus
C ommuni pro libertate, & fortibus auſis,
T eq; & arundineo incinctus ueneratur amictu
E ridanus, latè irriguis plaudentibus undis,
P ro decore Italæ, & Belgis belli arte repreſſis.
Macte animo Franciſce, & macte ingentibus orſis,
A ſſurgit cui felici Campania tractu,
A ſſurgit latis uenerata & Daunia campis,

Quæq; nitet pigro tellus madefacta Galeſo,
 Quodq; mare Italiam ſupra, quodq; alluit infra.
 Ecce autem inſignis cantu, atq; inſignior armis,
 Bellorum & laude, & multis ſpectata triumphis
 Parthenope tibi leta canit, quod te auſpice regno
 Reddita ſit, quodq; è folio ucnerabilis aureo
 Imperitet populis, ſublato & Marte triumphet.
 Non tamen Heſperidumq; hortos, Berenicia rura
 Idcirco aut Libycos tu dedignabere ſaltus,
 Quos olim exciſorq; hydræ, domitorq; leonis
 Alcides adiit, quibus & ſplendescere iuſſit
 Hormiadumq; & agros, & littora iuncta Veſeuo,
 Quos & Sirenes ſcopulos, quæ ſaxa frequentant,
 Equaniq; ſerunt colles, Meteiaq; arua,
 Quosq; ſecat Sileris frondoſo margine campos,
 Anarie quos noſtra colit, colit aſpera & Anſur,
 Atq; Sucſſauago Liris quam temperat alueo.
 Nec mihi Naiades in tanti parte laboris
 Abnuerint uiridem ſalicis de fronde coronam,
 Nec mihi culta ſuos neget Antiniana reſeſſus,
 Queis ſuperat uites Hermi, atq; roſaria Peſti,
 Quæq; & Idumæas mittunt palmaria baccas.

F I N I S.

IOAN.

IOAN▶ IOVIANI

PONTANI LEPIDINA,

cuius Pompæ septem.

COLLOCVTORES, MACRON
ET LEPIDINA.

M. T grauida es Lepidina, & onus gra-
ue languida defers,
O bbam lactis, & hæc fumanti farta
canistro,
H ac agedum uiridi paulum requiesce
sub umbra,

D eclinat Sol dum rapidus, desæuit & æstus.

L. E n lactis tibi sinum, atq; hæc simul oscula trado.

V mbra mihi hæc ueteres, memor es, iã suscitât ignes,

O coniunx mihi chare Macron, redde altera Macron.

M. H ic mihi tu teneras nudasti prima papillas,

H ic Lepidina mihi suspiria prima dedisti.

T unc Macron Lepidina tibi, Lepidina Macroni.

L. H as inter frondeis, uirgultaq; nota latebas,

Q uum tibi prima rosam, primus mihi fraga tulisti.

M. H ic Macron Lepidina, meus, me prima uocasti,

E t primus, mea, te alternans Lepidina uocaui.

L. V iximus ex illo gemini sine lite columbi,

N ox socios uidit, socios lux, oscula iunge

M utua, sic gemini seruant in amore columbi.

- M.** I lla, uxor memini nunc, oscula (prima fuere)
 N ostratauis, tua labra meis hæfere, diuq;
 S piritus alterno huc, illuc se miscuit ore.
 T unc orcus si nos unà rapuisset, amantum
 V na futura anima, una etiam simul umbra futura:
- L.** Quod felix, faustumq; omen sit, rei ce coniunx
 H irsutum hunc thalamis, thalami sint omnia fausta.
 P arthenope thalamo nanq; est dignissima fausto.
- M.** H irsuti, horripiliq; absint: age candida an ipso
 V isa uiro uirgo est? heroë & coniuge digna?
- L.** O Macron, mea cura Macron, illi alba ligustra
 C oncedant, collata illi sint nigra colostra.
 D elioli ad fontem sola, ac sine teste lauabat.
 V idi ego, uidit Anas: uiso candore puellæ
 Q ui niger antè fuit, nunc est nitidissimus ales,
 E t mihi tum subitus creuit per pectora candor.
 I pse uides, niueas cernit has sine labe papillas.
- M.** Quin hæc candenteis lux ô mea pascua tauros,
 Quòd nec sueta ferūt, nostræ sunt munera Nymphæ.
 I pse tuas mea lux teneo, foueoq; papillas.
 N ec liquido cedunt argento aut pondere plumbo.
 F ige oculos in me coniunx mea, qui mihi lucent
 E t lychnū, & quod nec nigricante cicendula nocte.
 P arthenope an' ne alijs, an' ne his dea fulget ocellis?
- L.** Magnetem gerit illa oculis, stellamq; supremam.
 V enerit ad littus, trahit ad sua lumina pisces.
 I uerit in syluas, trahit ad spectacula ceruos.

Illicet

- I** Illicet indomiti surgunt ad prælia tauri.
V erterit illa oculos in quem iuuenem'ue, senem'ue,
I lle perit, miseris hæc crescit amantibus error.
M. Me miserum, ne oculos in me quoq; uertat, & ipse
A uellar procul his, procul ab Lepidina lacertis.
L. Ne coniunx, ne chare time: nam sedula mater
H oc docuit, ter te ut leui pro limine postis
A mplectar, ter rapta tibi simul oscula iungam.
E t dicam, meus es, tenerum quoq; Eringion ore
F erre dedit, dedit atq; ederæ cum fronde racemum
F erre sinu, & geminis te noctu onerare lacertis,
N eu limis mea lux dominam spectaris ocellis,
P resertim si blanda pedem nudarit, ibi illa
R etia tendit, & insidias parat, & fouet ignem,
Q ue mihi frater Acon, soror, & soror altera dixit.
M. Hæceadem mihi Naretas, & amicus Omason,
Q uin maiora ferunt, siccant dum Nympha capillum
A d speculam, & niuæ ludunt sine ueste papillæ,
V idit, & ô dixit Saliceni filius, alis
V tar, & ad celsam pennis ferar ipse fenestram.
A nnuat, & placidis risit dea dulcis ocellis.
I lle uolat, celsam pennis petit inde fenestram.
D ic mea, dic formosa, canit dum Nympha per æstû,
A udieris ne deam? **L.** Ad sepem tum forte latebam
Q uum canere inciperet, atrox hic dente pilaster
L atrat: ibi ipsa fuga sepem, insidiasq; reliqui.
I nuidia (sic Nicla refert) Philomela recessit.

A t circum attonitæ st upuere ad carmina Nymphæ.
 I psa quidem canit : at uenti posuere silentes,
 S trataq; pacati requierunt murmura ponti.
 E xoptat messemq; sator, frugemq; colonus,
 V er ales, charum uirgo desponsa maritum.
 V itis in arboribus, edera pro rupibus altis,
 C oniugis in cupidis gaudet noua nupta lacertis.
 I rriguum sitiunt fontem sata, pabula rorem.
 N upta sitit socij lusus, & gaudia lecti.
 H æc dea : surgamus, meus hoc age personat hymen.
 P ompa uenit, celebresq; uocāt Hymenæon ad ædes.

POMPA PRIMA.

MARES AC FOEMINAE E RVRE

proficiscentes alternis concinunt.

- F. **S** Perne tuas salices, & myrto tempora cinge.
 Desere septa puer: nanq; urbs tua gaudia seruat.
 M. P one tuos fastus, facileis atq; indue mores
 P arthenope, & quid amor, quid sint connubia cura.
 F. D isce puer thalamo lusus & coniuge dignos.
 L usus amat thalamos, & amant sua ludicra lectum.
 M. P arce puella uiro nimium pugnare uolenti.
 L is thalamis aliena, & habent sua fœdera lecti.
 F. E st nigris noua nupta oculis, est nigra capillis,
 S pirat Acidalios & toto corpore flores.
 M. E t roseo iuuenis ore est, roseisq; labellis,
 S tillat Acidalium roseo & de pectore rorem.
 F. I ntactum florem, maturaq; poma legenti

Seruat

S eruat in occultis uirgo iam nubilis hortis.

M. P oma manu matura leget, floremq; recentem

R ore nouo iuuenis, tenera mulcebit & aura.

F. R iuulus è tenui manat tofo, exit in amnem

P aulatim, & ripis crescens decurrit apert is.

M. E x oculi leniore ictu fons stillat amoris,

P aulatimq; amnes lachrymarum, & flumina uoluit.

F. F omite de paruo tenuis primum exilit ignis,

M ox auctus uersat latis incendia syluis.

M. I gnescit tenui afflatu fax lenis amorum,

H inc incensa furit uenis, & pectora torret.

POMPA SECVNDA NEREIDVM.

COLLOCVTORES

Macron, & Lepidina.

L. E ia agedū cōiunx, quæ nā procul æquore Pōpa?

H aud capiūt uirides sinuātia littora nymphas,

N ereidum chorus omnis adest, en cœrula prima est

P ausilipe, implexis edera frondente capillis,

P ausilipe mihi nota; uides? procul innuit, hæc me

S æpe manu sua ad antra, suos deduxit in hortos,

D onauitq; apio, & odorifero serpillio.

E t dixit; tibi mite pyrum, tibi præcoqua seruo

P ausilipe nigro sub candida guttura nœuo.

*M. Q*uam molli incedit passu, & sese exerit ore

*Q*uæ sequitur, præcincta sinū & pede candida nudo.

A n fortasse tibi coniunx nitidissima nota est?

L. V t sese ad choreas Macron mihi chare resoluit,

- V t lepida est, ueneres ut toto spirat ab ore.
 A n peto est oculo? memini, narrare solebat
 C rambane mater, ea ne est? ea, Mergilline
 I nuideant tibi uel digitos Prochyte, Capriteq;
 N erine ô formosa, ô Nereis heroine.
 O si sim iuuenis, tecum ut coniungere dextram,
 V t tecum hanc libeat choreas flexisse per actam.
 O Nymphe formosa, ô candida Neptunnine.
 D um siccas simul ad Solem, pectusq; capillum,
 T unc ego, tunc niueæ pennas imitata columbæ
 S im uolucris, tibi quæ cerasi cum tempore primo
 M aturos foetus, & fraga rubentia rostro
 P roiiciam in gremium, primos ut ruris honores
 P er me prima legas, nostro & sis munere prima.
M. I lla illa, haud aliam uidi gestare puellam
 A ptius aut pharetram, aut intendere fortius arcum.
 A tq; aliò hos arcus, aliò tua spicula tende.
 M e meus ignis habet, & habent mea pectora uulnus.
L. M e miseram, meus est, alios pete Nympha iuuenicos.
 M i Macron tege me, collo & tua brachia necte.
 N e sæui Sarniti dea, & tua tela retracta.
M. T e teneo, auertit telum dea, fixit & Aulum.
 A h miser, ut madidis uultum demisit ocellis.
L. O Macron memini, mater me docta monebat,
 S arnitim fuge nata, trucem Sarnitida uita.
 F ert intinctum oculis, arcu fert sæua uenenum.
 N on parcit pueris, sæuitq; inimica puellis.
 H incuideas Satyros passim, hinc languere Napæas,

D eperit hanc Alcon, octogenarius Alcon.
I nfanit Morphe, nonagenaria Morphe.
D eferuit syluas, qui nunc colit æquora, Faunus.
E cce uenit Resina auia iunctissima nostræ,
T ristior illa quidem patris de clade Veseui.
N am teneo, sic lenis anus referebat, amasse
H anc nunquam, spreuiffe procos: at littore solo
M ærentem casus, exustaq; regna parentis,
T ritonis cupidam uix effugisse rapinam.
T er sese dea surripuit, tria feruidus heros
O scula compressis liquit signata labellis.
N unc quoq; liuor adest: at sunt sine labe papillæ,
Q uois superat Nymphas, uideas si forte lauantem,
N on tibi candidiora poli sint lactea texta,
N on tibi sit planta crystallus purior alba.
E x illo infidum littus, fontemq; relinquens
R ura colit, dumis q; suas studiosa capellas
P ascit, & erranteis seruat cum matribus hædos
Q uadruplici insignes hirsuta ad tempora cornu.
O Macron Macron, mihi me, tibi te noua Nymphæ,
Q uæ uenit, eripiat, cingit quæ ad tempora myrtos.
I pse uides. Illi ridet mare, ridet & ær.
C ingit quæ ad collum calthæ florentis honorem.
I lli concedant Dryades, Nereides illi.
O longis prælata comis, & lumine peto
H ercli supercilijs nigris candente papilla,
E s memor, & meminisse decet, mea nubilis Hercli,

- Quos mihi corrallos, quæ mella liquata dedisti,
 Diues corralis, & mellis munere diues,
 Sis memor, & niueum tibi me donasse colostrum,
 Delitiasq; rosæ primæ, & uacinia prima.
- M.** Risit, & argutos in te dea flexit ocellos.
- L.** Fallor, an aduentat Caprei maris heroine?
 Preceditq; chorus Tritonum, & littora clangunt.
 Non capiunt undante salo caua littora puppes.
 Hæc ipsa est coniunx, Caprei maris heroine.
 Circumstant Aequana hinc, illinc innuba Amalphis,
 Et fidæ comites, & littoris altera cura.
 Illam ego dum Capreas peterem cum matre, sedentē
 Ad scopulum uidi, famulæ properare legentes
 Ostrea, & euulsas lapidoso è margine conchas.
 Accipit dea me gremio, & donauit echinis.
 Obstupui, ingentemq; humero, ingentemq; lacertis,
 Atq; utero, & toto retinentem corpore formam.
 Horrebant sed crura nigris & pectora setis,
 Purior Aequana quum sit nihil, aut sit Amalphi,
 Vtraq; odoriferum spirent & pectore anethum.
 Littora sed crepuere, canitq; silentia Triton.

POMPA TERTIA.

TRITON CANIT DONA OFFE-
 rens. Macron & Lepidina colloquuntur.

- T.** **O** Decus Italidum, longè pulcherrima uirgo,
 Sirenū genus egregiū, et dijs æqua propago,
 En tua cœruleæ centum ad connubia Nymphæ

Dona

Dona ferunt, auro grauida & gangetide baca.
En tibi odoratos Panchææ mercis honores,
O ceanoq; aduecta ferunt electra Britanno.
Ferte agite, & plenis hæc dona reponite mensis.
En tibi mille ferunt niuæ suaserta puellæ,
Serta auro intertexta, & ramiferis corralis,
En totidem cois bacata monilia gemmis.
Vos agedum cultæ capite hæc noua dona ministræ.
En famuli tibi Tritones simul ære canoro
Seruitium, & uolucris propter caua littora currus
Promittunt, iter & placido per cœrula cursu
Tercentum iuuenes, tercentum numina ponti,
Et tercentenis dant hæc tibi pocula gemmis
Fulua auro, uariata smaragdo, & iaspide tecta.
Vos hæc ô niuæ thalamis seruate puellæ.
En Caprei regina maris, cui mille ministræ,
Telobois dea, dat fuluis radiantia bullis
Cingula Cynipheo ex auro, et Garamantide ab ora,
Priscum opus, artificisq; manus dijs nota Faburni.
Hæc olim Aenariæ Nereus pater, illa sorori
Donat habere, sui monimentum, & pignus amoris,
Dum migrat sociæ confinia ad antra Mineræ.
Est illis adamante, nouo & uariata pyropo
Fibula, concordis thalami felicia uincla.
Hæc coniunx ubi nuda suo cum coniuge uincta est,
Accubuitq; toro, celeri discordia passu
Diffugit, & thalamos subit hinc concordia notos.

- H ac age Nympha tuum, simul & te cinge maritum.
 N unc ô nunc socij celebres agitate choreas,
 C ærulei Tritones & omina fausta uocate.
 H ymen ô Hymenæe Hymen, ades ô Hymenæe.
T. Dicimus ô Hymenæe Hymen, ades ô Hymenæe.
 F elix ô Hymenæe Hymen, felix Hymenæe.
L. Desijt ille quidem iuuenis malus, ô mihi Macron,
 O Macron mihi quem incussit malus ille timorem.
 H erculis ad fontem mater secura lauabat
 G ausapium, ipsa uidos siccabam sola capillos,
 S urripuit mihi supparium, mox innuit, & se
 O stentat formosus: ibi per littora præeps
 E ripio me me, sequitur malus, hic mihi dexter
 C alceus in summa miseræ defluxit arena.
 Quid non pollicitus ferus hic? ne nunc quoq; tecum
 I am uideor secura mihi, ne respice coniunx,
 Quàm uereor summa ne nos despectet ab alga.
 L ittore cedamus, manet illinc altera Pompa.
 I pse uides, sociæ properant è rure Napææ.

POMPA QVARTA.

MACRON ET LEPIDINA COLLO-
quuntur de Nymphis urbanis, & suburbanis.

- L.** **E** C ce suburbanis longè prælata puellis,
 E cce uenit pingui multum saturata sagina
 B utine socijs mecum consueta choreis,
 B utine diues hædis, sed ditior agnis,
 E t cui sunt primæ farcimina pingua curæ,

Vtrubi-

V trubicunda nitet, plenisq; intenta canistris,
 Nobilis & libis, & cognita bucellatis
 V lmea, & intortis tantum laudata corallis.
 Quæ mihi culta placet minus, at de polline uultum
 Non nihil alba placet, tamen est ferus ardor amanti.
 Theodocie soror hanc festis nam sæpe diebus
 Ad choreas uocat, hic dulcem meditatur auenam.
 Tum canit, ut taciti stupeant ad pascua tauri.
 Ad fontem duc Nisa boues, dum retia tendo.
 Quid quum sola canit frondosæ ad culmina uillæ?
 Huc ades ô Amarylli, uocant Amaryllida syluæ.
 Hæc Macron mihi chare, tulit sors, aspice Nymphen,
 Ad cliuum Pistasis adest, en intuba purgat,
 Rasilibusq; onerat calathis, & stringit anethum.
 Non cliuus, non fons, non longi hæc littoris acta
 Vidit ea pictos melius contexere qualos.
 Nunc quoq; fama refert, liquidum quod in aëre rorẽ
 Cogere apes, & mella cauis infundere cellis,
 Pingit, & è uario reddit sua munera iunco.
 Forma illi damno est, nulli connubia amantes,
 Nulli etiam thalamos Nymphæ petiere iugaleis,
 Quod timeant cupidæ simul aspirare rapinæ
 Hinc Faunos, illinc Læstrigonas, & Cyclopas
 Correptos facie, & candentis honore papillæ,
 Et nauo nigrante, nigroq; ad tempora cirro,
 Coniurasse, tori iura & uiolare mariti.
 M. Hæc squallet formosa domi, metus urget amantes.

C apparion ubi nunc? ubi Sedigitus Manubrion?
 A usi etiam medijs uxorem auellere claustris
 N eptunni? centum hic Tritones, at ille superbum
 E xcutit aurigam curru, & lacerum abijcit undis,
 C apparion Petroonte, Aeronte satus Manubrion.
 I lli illi heroës, & digni ruris alumni,
 E t quercu nutriti, & castaneis hirsutis,
 A rbuta queis, miliumq; liquens abdomen & unctum
 M iscebant festis conuiuia lauta diebus.
L P istasis si qua est, digna est heroë marito,
 C ultorem tamen & uitis suspirat, & horti,
 E t cui sit cucumis, sit & unca cucurbita curæ.
 E st quoq; spes, agiles sciat ut tornare catinos.
 A t non Hermitis, nec Olympias, aut Conicle
 H æc sibi coniugia, aut hos exoptant hymenæos.
 C onicle consueta plagas, & retia ferre,
 V enatorem amat, & uenantis amore tenetur.
 A ucupijs capta est, hinc aucupis uritur igni
 H ermitis, nec amica colo, sed & apta choreis.
 H æ casus mihi sæpe suos, & uulnera nudant,
 Q uod felix hymenæo, & quod te coniuge felix.
 N otus Olympiadis non est amor, & timet, & uult,
 A st prohibet pudor, & duræ reuerentia matris,
 I psa tamen concurrere equū, & resonare sub armis
 G audet, & è celsa immoritur spectare fenestra,
 P ingit acu tamen, ut credas mugire iuuenicum,
 I n cœno grunnire suem, crepitare cicadas,

Vt modò

Vt modò quum geminos filo discreuit amores,
Hunc certare auius risu mitem, & tamen alis
Sœuire, & tacitum stillare in corda uenenum,
Illicet insolitum uolucres sentire calorem,
Illum arcu, facibusq; trucem mansuescere in herba,
Sed furtim celeres oculis iactare fauillas,
Illicet incensos errare per auias tauros.
Est inter natas sœcundæ prima Labullæ
Nomine Formellis, non hac felicius hortos
Vlla colit, nulli concedit munere fusi,
Seu ducat linum, seu mollis uellera lanæ,
Serica seu digitis promittat fila magistris,
Aurea seu niuea texatur bractea dextra.
Felix sorte sua, Nymphaq; beatior omni.
Illi secretis fons est nitidissimus hortis
Pomonis donum, matris tutela Labullæ,
Matris Hamadryadis, et amauit hanc quoq; Pomon,
Pomon auus Fragolæ, atauus cerealis Acerre,
Vitiferæq; abauus non certa prole Casullæ.
Centum habet hic neptes, centumq; è stirpe nepotes
Formellis, sed chara illi, non aduena fontem,
Nauita non sitiit, auido quin captus amore
Deserat & patriam, & fessos ætate parentes.
Virginis hæc nunc fida comes, thalamoq; ministrat,
Et forma intoleranda, & pictis alta cothurnis,
Quos illi fuit ex auro miniosus Aluntas.
Blanda tamen, facilisq; & amata ad munera comis,

Milie adsunt huic deliciae, & bona commoda ruris.
 Vna mihi inuidiae est cornix, cui noctua Bauli
 Cesserit, atq; oculis Sabuloni graculus albis.
 Haec & aue formosa, & hera o mihi chara salutat.
 O bseruansq; fores, quis, ait, nunc ostia pulsat?
 M. Cedam ego turturibus nigris, nostraeq; columbae,
 Sitq; semel uidisse deam. L. Vel cesseris alno
 Ad quam defossi centum illi ex aere trientes
 Seruantur, nunc illa domi parat anxia lactis
 Candentem florem, misto & cum melle farinam.
 Nox subigit succincta sinum, nudata lacertos
 Praestringit uiolas albas, & lilia cana.
 Parthenope tum culta manus miratur, ibi illa
 Lacteolas, & thyrsiculos, & oluscula signat,
 Inde latet, forma nimiumq; & dote superba.
 Verum age, & hoc coniunx (fas est) requiesce sub arcu.
 Nam defessa traho uix genua, & inepta canistri
 Sarcina me grauat, & cliuo sudauimus ambo,
 Nuper & hic cecinisse ferunt Meliseon, & aegras
 Solantem curas, nec mitia fata gementem
 Phosphoridos natae, en hic e turribus altis
 Fistula dependet, seui monimenta doloris,
 Signaq; certa manent, numeriq; per ora feruntur.
 Phosphori nata quis heu, quis te mihi Phosphori ade
 O mecum o salices, mecum o lugete myricae. (mit?
 M. Quin age pone & onus, & membra labore relaxa:
 Na grauida es Lepidina, et onus graue laeuida defers
 Haec

H ac quoq; Pompa uenit, uia nec capit ipsa Napæas.

H ic licet & spectare unâ, & requiesse sub umbra.

POMPA QVINTA.

COLLOQVNTVR MACRON

& Lepidina. Planuris superuenit, quæ

Pompam heroum ad nuptias conuenientium describit.

M. **V**idula est quæ prima uenit, sed et una roseti
F ert Pesti, fert & uiolas hæc una Vescui,

F uscaq; roscidaq;, & uenosis lactea mammis.

L. O coniunx prima hæc, prima hæc, ne despice, quanti

E t calamis ualet, & cantu, uerum una uideri

N on formosa cupit, luxum aspernata, procosq;

A sparago gaudet, fungisq; operosa legendis,

Quos & heræ, quos & matri dimittat in urbem.

O mihi chara soror (potes & soror ipsa uocari)

D ic age, qui comites, quos & ducunt Hymenæos,

P lanuri ô generosa, soror Leucogidis albæ.

P. D escendūt, soror, et nemora, et caua flumina currūt

A d thalamos, mille antra deos uomuere, & ab altis

M ontibus indigenæ Fauni proteruntq;, ruuntq;

A d portas, iter ingenteis non explicat orcos,

Quos Acherusiæ fauces, noua numina mittunt,

S tagnaq; Baulorum, quos ostia pinguis auerni

E misere adytis, lacus & fluitantis Araxi.

M ira illis sunt ora, soror: radiantia fronti

L umina: sulfureis fumus de naribus efflat:

- Tempora per serpunt rami, mentoq; rigescunt
 Hircosæ setæ, tum guttura, collaq; circum
 Squalent, sulfureæ totoq; in pectore crustæ.
 Cætera mēbra nigror merus occupat, et situs, et nox.
L. Me miserā, hinc etiam? procul ab procul. Pl. ô mea
 Ad cryptā ferratus adest Aeronius, adsunt (siste,
 Tercentum rapidi umbrones, totidemq; molossi.
 Ipsi abigent, tecti colla, & longa ilia ferro,
 Ore latrant sæuum ualeant qui inhibere Typhoëa.
 Mouerat Aenaria ferus hic, & monte reuulso
 Raptabatq; iter, & littus pede celsus obibat.
 Intrabatq; antrum, ecce Acron, ecce aspera proles
 Lancusi Pelicon, & Marsicus armillatus
 Deturbant antro, & femori caua uulnera figunt.
 Illic per extremas præceps uix effugit undas.
L. Et fissa es mea Planuri, & liquidissimus amnis
 It subter, sitienti & aquas, & pocula promam,
 Proximaq; Vranie scortum, & sua poma parauit,
 Quæ mihi chara soror, forma prior, & prior annis,
 Quodq; uides, summa procul innuit alta fenestra.
P. Assideo Lepidina, & poma, & pocula sumam.
 Mox tibi & heroas referam, summosq; Oriarchas,
 Quos mirere soror simul, & uereare superbos.
 Primus agit pompam Gaurus cum coniuge Campe,
 Ingentemq; manu pinum fert, pendet ab alta
 Hinc leporum grex, inde anatum, post ordine longo
 Et damæ, capreæq;, & apcr Leboride sylua,
 Et perdix:

E t perdix nemore è Clani, & uulturnius anser,
 A rdeaq; fulicaq; & grus lucrinide ab alga.
 I pse ebulo pinxitq; genas, & pectora gypso.
 A t Campe asparago crimes redimita uirago
 F rudentem à radice alnum fert strenua, ubi omnis
 P endet & autumnus, matura & fructibus aestas,
 P omaq; præcoquaq; & auro certantia mæla,
 E t uiridi cum fronde pira, atq; cydonia cana.
 P er medios uolitant ramos merulaq; ululaq;
 P ippillat & passer, & dulce canit Philomele,
 V rsulon insequitur frontem insignitus echino
 I pse humeris, pedibusq; ingens, & cornibus ingens.
 C ornibus ingentibus nutanti pondere cistas
 C astanea è molli, sorbisq; uirentibus, idem
 F ert humero crumeram nucis, & mulctralia lactis,
 F ert lateri geminas immani uentre lagenas
 S orbino è bimo, atq; ex anniculo uiridisco,
 E t dextra himnuleos querula cum matre gemellos.
 A læua coniunx felici prole Marana
 L æta canit, sociæ plaudunt ad carmina Nymphæ,
 I psa fauos, ac mella simul, macerumq; lupinum,
 P lurimaq; in nitidis fert oua recentia quâlis,
 H æc illa est felix, & coniuge digna Marana,
 D octa & acu, docta & lino, doctissima lana.
 D os illi, ingentes tercentum ad sydera quercus,
 T ercentumq; nuces, quarum tria iugera campi
 B rachia protendunt, mille & cum uitibus alni,

T ercentumq; suū armentū, & nemus undiq; cinctū
A rbutisq; comis, & nucliferis pinetis,
E t quæ se multa circumtegit esculus umbra.
H unc post incedit lentis Miscnius heros
P asibus ipse senex, iuuenum sed uiribus usus.
V ectibus hi sublatum altè per brachia cetum
A ttollunt, caudaq; iter, & uestigia uerrit
I mmanis fera, & infirmi riget horrida dorso,
T um quassat caput, & minitanti tergo nutat.
F aucibus at tenebras simul & uomere, & simul ipsa
V isa lues, pelagusq; haurire, atq; hiscere cœlum.
O ccurrunt, trepidoq; sinu sua pignora cœlant
A ttonitæ matres, pauor hinc, hinc plausus euntum.
I psa uiam sibi, quâ gressum fert, belluapandit,
A t tubicen uocat urgentem ad spectacula turbam.
C antantis longè ingemināt nemora ardua murmur;
P astores tellure sati, gensq; eruta sulcis,
M onstra caute maris, scopuloso & tergo cetum.
V ulnerat & cauda insidians, & deuorat ore.
V os iuuenes celerate iter, & uim afferte lacertis.
H æc tubicen: turba ingenti clamore salutat
S ebethon: noue nupte nuces para, & indue uestem,
Q uam tibi Acerranæ musco flauente Napæ
N euerunt, quam pinxit acu Pomelia, ut imo
F ronderet limbo patulis Satureia ramis,
S ibilet ut tenui de fronde locusta susurro.
I ndue & intextum buxo frondente galerum.

I n medio telas operosa obseruat Aragne,
D isponitq; manu, uolitantem & captat Asilum.
I lle fugam parat, ast tenui interceptus amictu,
I mplicitatq; pedes, & passis instrepat alis.
L ydaq; de tacito prodit tum turgida nido.
H unc iuxta coniunx Prochyteia incedit, & ore,
E t gestu spectanda, & pictæ tegmine pallæ,
N exilibus cochleis limbus sonat, horrida echinis
Z ona riget, uiridiq; sinus frondescit in alga.
I n manicis querulæ ludunt per flumina rane,
Q uum subito extremas interstrepit anser ad uluas,
T um linquunt medijs conuicia rauca sub undis
A ttonitæ, inde cauos referunt ad carmina rictus,
R aucaq; limosæ meditantur murmura ripæ.
A uribus hinc oriens radiat Sol, splendet at illinc
L una pruinosis incedens candida bigis.
I psa manu speculum dextra fert, cuius in orbe
Q uum sese gemino inclusit Latonia cornu,
N octe quidem insidias Satyrorum, artersq; procaces
D etegit, & cautis aperit noua furti Napeis.
I llæ iter occulto rapiunt per deuia passu.
L uce autem quum Sol speculo diffulsit, ibi omneis
C ernere erit curas, & facta infida uirorum,
Q uiq; paret thalamo fraudem, litemq; maritus.
H oc fertur dominæ rarum, ac memorabile donum,
Q uo secura sui tueatur fœdera lecti.

Claudicat hinc heros Capimontius, & de summo

C olle ruunt misti iuuenes, mistæq; puellæ.
 O mnis amat chorus, & iuncti glomerantur amantes,
 I s lento incedit passu, baculoq; tuetur
 I nfirmum femur, & choreis dat signa mouendis,
 A ssuetus choreæ, ludisq; assuetus amantium.
 H as inter mihi nota Marillia cantat, ad alnum
 C ogite oues, amat alnus, amant dominiq; gregesq;.
 R esponfant, amat alnus, amant dominiq; gregesq;.
 S parguntur passim è calathis uiolæq; rosæq;.
 E t caua Mænalios suspirat tibia uersus.
 P ræcedit grauidis bis septem onerata canistris
 P ompa puellarum: pendent mantilia circum,
 A lba quidem, croceis sed flauescencia uillis.
 C uiq; suus comes hæret amans, cui corniger agnus
 E x humeris graue pendet onus, sua fistula cuiq;,
 P laudit & arguta de ualle canentibus Echò,
 S parge tuas Scæthe nuces, en colligit uxor.
 P arthenope tua poma sinu (uir seleget) effer.
 A t iuuenum manus usa humeris, & pectore anhelās
 I ngenteis taurorum armos, ingentia aprorum
 C orpora subuectat, duplici pendentia conto,
 B is septem capita hirta albis nutantia sannis.
 I ngeminant plausus, & uox sonat, exue nupta,
 E xue gausapinas, & nudo corpore ramum
 E xcipe, puniceo præfert quem cortice coniunx.
 E xue gausapinas coniunx, ramoq; ualenti
 S terne aciem, clausis uxorisq; ingrue portis,

Comminus

C omminus arma ciens, telumq; in sanguine tinge.
F escennina crepant latis conuicia campis.
At lino felix, felixq; Ansatia fuso
O stentat rarum decus, ac uariabile textum
C ostalionis opus, teleq; insigne decorum.
H inc, illinc fluit amnis, opacaq; ripa uirescit
M argine cincta suo, ruptisq; immurmurat undis.
A pparet certo tenuis sed semita calle,
Q ua nigrum formica agmen trahit ordine longo.
F estimant aliae, ut plenos populentur aceruos.
I lla redit raptio grauida, atq; è pondere fessa,
I nuitat sociam in prædam, ac sese ore salutant.
P ars condit terræ, atq; hyemi malè credit iniquæ.
E micat agmen agens, segetiq; infertur abactæ,
V t nunc iam uideas, nunc iam uidisse putaris.
I n medio positis clauduntur ouilia septis.
B alat ouis uacuam ad mulctram, & se calce tuetur,
V pilio at geminis sudans premit ubera palmis.
E ffluit hinc, illinc tepidus liquor, adiuuat uxor,
B landiturq; uiro, mulgetq; incincta capellam,
E t caua fumanti spumant mulctralia lacte.
F ilia parua focum bucca excitat: effurit intus
L actea uis, florem inde legunt trepidantis aheni.
P òst ubi concreuit liquor, ac deferbuit humor,
T unc parco sale contingunt, onerantq; canistris,
D ecoctusq; nouo lentescit caseus orbe.
C ircunstat pecus ignauum, fucusq; culexq;

Quos fumo puer, aut ramo frondente coërcet
S edulus, ipsa suo uariatur tela colore.
E gregium dominae quondam, ac memorabile munus.
N on arbor frondosa cauis sic uallibus, hortis
S ic medijs protenta cucurbita, non adeò grex
A ltilium, dum scalpit humi, sequiturq; parentem,
O blectant oculos, & corda liquèntia mulcent.
T ale decus telæ, talem præscribit honorem.
H os ego chara soror uidi, nouiq; Oriarchas.
M urronem fama est cum coniuge Tifatea
A duentare etiam, & centum properare quadrigis,
I lice frondentem caput, & colla ilice cinctum.
H unc centum ciceris grummos, totidemq; phaseli
C onuectare, fabæq; ingenteis uoluere acervos,
H orreaq; annosæ Cereris, tum præla trecenta,
E t uini fontem, atq; lacus Lenæidos undæ
C urribus effluere, stagnare liquoribus arua
B accheis, ipsum ex alta fluitare Caserta
E uchion, in laticemq; lyæum abijsse Casoram.
V xorem uero assuetam Marcinida soli,
E t lini cultricem, olerumq; & cannapis, illam
E t properare iter, & rhedas agitare uolanteis.
N e qua sit thalamis per se mora, ne mea, ne tu
C rede aliam, seu uere fabis, æstate phaselo
F ortius insudare, atq; inuigilare colentem.
I psa & acu insutas uestes iunco, atq; genista
D at domina, ipse & crateras nouū opus Faberontæ

Legit

Legit heræ, & triplicem palmæ de fronde coronam,
Fictiliumq; operum decus immortale mitellam,
Intinctamq; croco, & frondenti baccare cinctam,
Et mihi iuncta fide, & ceparum puluica cura,
Hoc & idem mea Panicoclis studiosa lupini
Aduentare refert socia cum gente Veseuum,
Oblitum cladisq; suæ, ueterumq; malorum,
Finitimosq; heroas, & alta ex arce Cicalæ
Hircosum Capreonem hirco, Nymphaq; creatum,
Succinctum rapis, & amictum tempora porro.
Curribus hunc corbes, atq; horrea auellandarum
Duehere, ipsum uida referentem carmen auena.

Rura meâ te Amarylli tenent, ego uector in urbem,
 Dum redeo simul & Peponos cole, & allia uelle.
Ex urbe ô Amarylli tibi noua munera porto,
Fusosq; flauamq; colum, pictosq; cothurnos.
Alternant socij, atq; iterant noua carmina ualles.

Nos dominæ siliquas, & corna rubentia, felix
 Oscula Sebethus feret, & feret oscula uirgo.
Nos ferimus dulcem Peponum, & melimela beatis,
Hi Peponum, & Melimela legent, thalamoq; toroq;.

Ipse autem monte è summo sua dona Vescuus
Duectat triuium ad uetus, Artusiq; macellum.
Inuectusq; asino spargit sua munera plebi
Delicias ruris, post & digitalia, & aptos
Verticulos fuso, & tinnuleas uolsellas.
Plebs plaudit, uarioq; asinum clamore salutant,

- B rasiculisq; apioq; ferum, nucibusq; coronant.
 M ox uecti grauibusq; rotant uinalia contis
 P lena horno, plena & bimo nitrata quadrimo.
 I lla ruunt, ipse ex asino sua munera laudat.
 L audantem plausu sequitur Vesuma iuuentus,
 D issultantq; caue, fauet de uallibus Echò.
 L. Qua facie mea Planuri, quo est ore Veseuus?
 P. P orticia hoc mihi fida comes narrare solebat,
 C armeli simul ad fontem dum rapa lauamus,
 V entre quidem modico, at medio de pectore gibbum
 P rotendit, quanta est Bauiae cretatilis olla,
 Q ua miscet suisbus pultes, farcitq; catinum,
 Q uodq; pudet, nullas res hic habet, & caret illis.
 P ro quibus intumuit cucumis niger, inde Napæe
 H uncrident, rident & Oreades, ille superbum
 N utat, & inflexo quassat nigra tempora cornu,
 Q uod longè horrescit setis hinc inde reflexis.
 A t caluum caput, & nullo uestitur amictu.
 S tant mento sentes, horrentq; ad pectora dumi.
 A h uereor soror, & dicam tamen, huius ab ore
 C uruantur geminae sannæ, quarum altera pontum
 T etra petit, fluctusq; ferox, & littora uerrit,
 A ltera Sarastris fauces, saxa horrida Sarni.
 A ctantū non. L. Ah soror, ah mea desine, & istos
 E narrare oriarchas, en uenit aurea Pompa.
 E n cultæ Dryades, comptæ quoq; Oreades adsunt,
 E t choreas agitare pares, & dicere uersus.

POMPA

POMPA VI.

DRYADES ATQVE OREA-

*des alternis concinunt: Macron &**Lepidina colloquuntur.*

D. **T**urturibus si certa fides, certusq; columbis
 Est amor, at uariat non mutuus ardor amanti.

O. **T**urturibus si certa fides, certusq; columbis
 Est amor, & thalami sunt uincula certa mariti.

D. **F**ert filicem desertus ager, malè cultus & hortus.
 Non filicem bene aratus ager, non cultior hortus.

O. **N**on rixam cultus thalamus, non culcitra litem.
 Fert pacem thalamus cultus, fert culcitra somnum.

D. **S** omne iò, pax dulcis, iò cantate puellæ.

O. **O** scula iò, amplexus & iò celebrate sorores.

L. **H**as coniunx, mea Planuris, sat nouit, at illam
 Nosse nequit mea fida comes, mihi chara Patulcis
 Culta comam, succincta sinus, & candida pectus,
 Quæq; etiam roseo uer ipsum spirat ab ore.

M. **T**alis eras, quum te primum Lepidina sub ulmo
 Cantantem uidi, croceis sic ipsa cothurnis
 Saltabas, sic ora rosas, sic colla ligustrum
 Florebant: memini numeros & uerba canentis,
 Vrit me Macronis amor Neside creati.

L. **I**pse refers, patula cantat meus ignis ab ulmo,
 Vlmus amor Macronis, amor Macronis ab ulmo.
 Alter erat croceus, alter tibi calceus albus,
 Cingebat crines frondoso è subere ramus,

- E t primo tonsore tibi noua barba nitebat.
- M.** I psa canis, querula rumpunt tua uerba cicadae,
E t dixti, nec amant, & sunt sine amore cicadae.
- L.** I pse arcu querulas stringis de fronde cicadas,
E t dixti, querula rumpant nunc uerba cicadae.
V t sese ad choreas Macron mouet apta Patulcis,
E t niueis suris, nigrisq; Patulcis ocellis.
- M.** S ic memini, niueas nudasti tum mihi plantas,
A d fontem quum fessa lauas, ego condor in ulua.
- L.** I psa canit formosa Patulcis, amatq; Patulcis:
M e miseram, ut tristes surgunt ad tempora rugae.
- P.** P arthenope Sebethon amat, Platamonis Halantum.
V traq; Nympha suum tenet, & fouet utraq; amante.
S ola Patulcis amans, sola est sine amante Patulcis.
I llum Nisa tenet deserti ad littoris algam,
N igra genu, croceisq; genis, & lumine glauco.
A lba genu, roseisq; genis, & lumine nigro,
O req; puniceo mœret deserta Patulcis,
E xpectatq; deæ non seram uindictis iram,
E t uenit ad choreas, nec iam desperat amantem.
N isa meum tandem reddes mihi Nisa Niuanum.
- M.** V t languet formosa, & amari digna puella,
E t sua furta mihi narrauit sepe Niuanus.
N isa illum studijs auium ad sua littora traxit.
T u modò fac uiridem Ligurim de coniuge Pansæ,
D eperit hanc iuuenis, nunc hoc age perfice coniunx,
C oniuge de Pansæ dono ferat ipsa Patulcis.

N on mora, quin retrahat celerē in sua uota Niuanū.

I psa Patulcin adi, cura est mihi adire Niuanum.

L. O coniunx, ō Macron, ego hoc pro munere iam scis,

S cis tibi quid referam, referet sua dona Patulcis.

M. E cce uenit formosa, uenit decus heroinōn,

E t myrto diues, serpillisq; inclyta uirgo,

C lara thymo, longeq; etiam clarissima melle

A ntiniana: ruunt huius fama undiq; amantes,

E t bona pars sine dote petunt connubia Nymphæ.

I psa seni blandita, senem cupit, huius ab ore

E t choreas agit, & carmen meditata per hortos

L æta canit: stupet ad sepem mirata iuuentus.

H inc sola incedit, passuq; elata superbo,

I nuitatq; senem & suspiria ridet amantum.

N ec nosti Lepidina deam? L. Quin ō mea cura,

N ondum notus eras, sensi sub rupe canentem.

P rima illi uox, Eurydice, mea q; optima coniunx

E urydice mihi solus amor: tum uerba notaui,

N unc numeros memini, quid amor iam deniq; sensi,

Quid sit amor, quid hymen, quid sint connubia nosco.

M. E st illi sepostum opus artificis Melidoxi

F istula, sunt numeri intacti cantoris Hymellæ.

D espicit hinc & olor is auenam, & carmina cygni.

T um septē nitidæ sunt præsto ad munera Nymphæ.

S edulaq; Vranie scenam, atq; umbracula tendit.

I llam non aliàs ederæ cinxere uirentes

A ptius, aut roseis insedit fistula labris.

Quin numeros meditata canit noua carmina uirgo.

P O M P A VII.

A N T I N I A N A H Y M E N A E V M

celebrans feliciter ominatur: Iuuenum ac puellarum chorus recinit: Macron ac Lepidina colloquuntur.

- A. **D**icite iò iuuenes, & iò geminate puellæ,
Hesperus adueniet fausto cū sydere, Nymphæ
Qui reseret thalamos, qui uincula nectat amantum.
Dicite iò iuuenes, & iò geminate puellæ.
- C. Dicimus, ô Hymenæe, iò Hymen Hymenæe.
- A. Hesperus adueniet, socij qui foedera lecti,
Qui statuât leges, qui deducat Hymenæum.
Dicite iò iuuenes, & iò geminate puellæ.
- C. Dicimus, ô Hymenæe, iò Hymen Hymenæe.
- A. Hesperus adueniet, chari desponsor amoris,
Qui teneros lusus, & mutua gaudia monstret.
Dicite iò iuuenes, & iò geminate puellæ.
- C. Dicimus, ô Hymenæe, iò Hymen Hymenæe.
- A. I nterea adueniet dum uestperus aureus, & dum
F lameolum, & roseos Hymen parat ipse cothurnos,
O minꝰ dicamus thalamo, geniumq; citemus.
G ausapinas uirides, noua nupta, nouusq; maritus
I nduite, & uiridem capiti geminate coronam.
S int uobis anni uirides, uiridisq; iuuentus,
E t uirides horti, sint & uiridantia rura.

Dicite

D icite, iò sic fila neunt, sic stamina uoluunt.

C. E uge iò sic fila neunt, sic stamina uoluunt.

A. N ascetur proles heroo sanguine digna,
A ltera quæ tauros domet, & sciat ordine plantas
D isserere, & lentam in quincuncem ponere uitem,
F elix & pratis, & felix ubere terræ.

D icite, iò sic fila neunt, sic stamina uoluunt.

C. E uge iò sic fila neunt, sic stamina uoluunt.

A. A ltera, quæ telas cum pectine ducat eburno,
D iscernatq; & acu syluas, & flumina ducat,
E t fusso dociliq; manu ingeniosa propago.
D icite, iò sic fila neunt, sic stamina uoluunt.

C. E uge iò sic fila neunt, sic stamina uoluunt.

A. N ascentur heroës, & heroum inclyta pubes,
A cclidibusq; sparocq; uerutisq; apta iuuentus,
Q ui monstra oceani, qui saxicolos Tritones
A uertant terræ, Sirenum & littora seruent.
D icite, iò sic fila neunt, sic stamina uoluunt.

C. E uge iò sic fila neunt, sic stamina uoluunt.

A. N ascetur qui Mopso, & Faunigenis Melibœis
D ent iura, & gregibus saltus & pascua monstrent
I psi pastorum reges, pecorumq; magistri.
D icite, iò sic fila neunt, sic stamina uoluunt.

C. E uge iò sic fila neunt, sic stamina uoluunt.

A. N ascetur qui longinquis procul aduena terris
H æc adeat pastor pauper loca, cuius ab ore
A rida uicini resonent & saxa Vesceui,

- I pſæ quem pinus, ipſa hæc arbusta uocabunt.
 I lle alta ſub rupe canet frondator ad auras,
 P aſtoris muſam Damonis, & Alpheſibœi:
 I lli concedant hinc Tityrus, inde Menalcas,
 A lter oueis, alter diſtentas lacte capellas,
 E t mirata ſuos requieſcent flumina curſus,
 D amonis muſam dum cantat, & Alpheſibœi.
 D icite, iò ſic fila neunt, ſic ſtamina uoluunt.
 C. E uge iò ſic fila neunt, ſic ſtamina uoluunt.
 A. N aſceturq; alius longo poſt tempore paſtor,
 A duena & ipſe quidem, proprij ſed conſitor horti.
 A uſit & hic tenerum calamo triuiſſe labellum.
 H unc & Damœtas, & amabit lyctius Aegon.
 A lter oues niueas dono dabit, alter & hœdos.
 H ic paſcet niueos herboſa ad flumina cygnos.
 M iſceat ipſa ſuos paſcenti Amaryllis olores.
 H ic & populea uacuuſ cantabit in umbra.
 V ranie intactam cantanti iunget auenam,
 E t cantum argutæ referent ad ſydera ualles.
 D icite, iò ſic fila neunt, ſic ſtamina uoluunt.
 C. E uge iò ſic fila neunt, ſic ſtamina uoluunt.
 A. S uccedentiq; alij Damones & Alpheſibœi,
 Q uiq; etiam tenui muſam meditentur auena
 P aſtores edera inſignes, & arundine clari.
 O mihi tum ut choreas agitare, & dicere uerſus,
 C ompoſitiq; ſenis mutæ applauſiſſe fauillæ,
 V tiuuet & notam tumulo inſtaurare querelam.

Ipſe

I pse senex tacita positus letabitur urna.

D icite, iò sic fila neunt, sic stamina uoluunt.

C. E uge iò sic fila neunt, sic stamina uoluunt.

A. D icite, iò Hymenæe, iò Hymen Hymenæe.

C. D icimus, ô Hymenæe, iò Hymen Hymenæe.

I ò Hymen Hymenæe Hymen, Hymen Hymenæe.

F elix ô Hymenæe Hymen, felix Hymenæe.

L. O Macron, Nympha hæc lepidò ut sermōe locuta est.

I lli mel labris, fauus illi stillat ab ore.

M. O coniunx, Nympha hæc longè est ditißima melle.

C entum habet hæc apium tabulata, examina centum.

L. N unc agedū, ad thalamos pperat nanq; undiq; pōpa,

Q uæ Macron domino, dominæ Lepidina loquamur,

C onueniat, nanq; illa & forma, & dote superbit.

D os illi centumq; boues, totidemq; iuueni,

T ercentum simæ cirnea matre capellæ,

C ornigeriq; hœdi totidem, queis fronte sub hirta

A lbescunt maculæ, sunt cætera corpora fului.

C ustodes gemini Arctoa de gente Lacones.

M ille Theatinis errant quæ montibus agnæ.

P raterea decus illud inenarrabile textum

F rondentis zonæ, cerasi de cortice nexæ,

A urato & iunco, & purpureis uiburnis,

E cuius medio pandens auis altilis alas,

E t scalpit terras, & pullos euocat ore.

I lli triticea tingunt sua rostra farina.

M ox fouet adductis saturos sua mater in alis.

- E. rgo quid domino, domine quid uterq; loquamur
 D ic Macron, sua uerba suo sint munere digna.
- M. Q ui tuus est & ubiq; comes, Lepor adsit & ipse
 C um primis Lepidina tibi, & Venus illa loquenti.
- L. R ura Lepos meus is coniunx colit, effugit urbem.
 F orsitam & domine risum mouisse iuuabit.
- M. S uauia sint quaecunq; feres Lepidina memento.
- L. Q uinetiam geminata illi simul oscula tradam.
- M. S ic dices, cape Nympha bonum qui me urit amorē,
 O bbam lactis, & hæc fumanti facta canistro.
 T ercentumq; ille cirnea matre capellæ,
 M ille Theatinis errant quæ montibus agnæ,
 B is grauidæ fiant anno, bis & ubera tendant.
 S ic dicam, sume hos culto de margine fructus,
 Q ui tibi notus amor nostri matrisq;, patrisq;,
 C ornigeriq; illi geminos de coniuge foetus
 S uscipiant fronte albentis, & tergore fuluos.
 I pse mares uideas uno de uentre gemellos,
 S is Macron illi, illa suo Lepidina Macroni.
 H æc nos, & properemus, & ostia celsa petamus.

F I N I S.

IOAN.

IOAN. IOVIANI

PONTANI MELISEVS,

à quo uxoris mors deploratur.

COLLOCVTORES CICERISCVS

et Faburnus pastores.

C.

IC cecinit Meliseus, et hæc quoque
signa doloris

Seruat adhuc corylus, uidi tua fune-
ra coniunx.

Non, ô non perij, cæsoque in cor-
tice signat

Populus. Ah moriens morientē Ariadna relinquis.

F. P rò facinus, tantum' ne tibi Melisee dolorum?

C ui modò conuallesq; cauæ, saltusq; querenti

R eddebant, mihi te, quis te mihi Phosphori ademit?

O mecum ô salices, mecum ô lugete myricæ.

C. V ox illi, gemitusq; sonant Ariadnan, et antra

R esponsant Ariadnan, ibi miserabilis, cheu

T e sequor ô coniunx, alta et de rupe sonantem

D eturbat, quæ chara seni pendebat ab ore

F istula, dumq; cadit fluitans sua reddit arundo

E t numeros, et uerba refert uocalis arundo,

T e sequor ô Ariadna, morare Ariadna sequentem.

F. E rgo senta iacet, spinosisq; obsita dumis

I lla quidem et Nymphis, et Musis cognita auena?

N ec Corydon, nec Thyrsis eam, nec legit Amyntas?

B

C. Quin legit, dum spirat adhuc sub rupe, Patulcis;
 Et dixit, tibi Daphni, tibi noua munera seruo.
 Cantabisq; senem ad tumulum, condesq; sepulchro,
 Inde leuem calamum labris admouit, et alto
 Corde dedit gemitum, cantusq; effudit amaros.
 Scuerat ipsa suo segetem cum coniuge, et unâ
 Purgarat ualida segetem cum coniuge marra.
 Ipsa suo segetem cum coniuge falce secarat,
 Et grauidos torta culmos religarat auena,
 Contuderatq; suo messem cum coniuge, et auræ
 Iactarat fragilem socio cum coniuge aristam.
 Interea socio demulserat aëra cantu.
 Mox simul æstiuâ requierat fessa sub umbra,
 Carpebatq; leues charo cum coniuge somnos.
 Ah dolor, abreptamq; toro, auulsamq; lacertis
 Coniugis, hanc rapuit uolucris Proserpina curru,
 Clausit et æterno torpentia lumina somno.
 Lugeat hanc desertus ager, desertus et hortus,
 Et deserta teges, desertæ et compita uillæ.
 In primis luge labor, heu labor irritæ luge,
 Et marræ, et segetes, fraudatq; præmia ruris,
 Et uanam sine fruge operam, manuumq; bouumq;
 En squalent prata, et sua sunt sine honore salicta,
 Extinctamq; Ariadnan agri, Ariadnan et ipse
 Cum gemitu referunt syluæ, uallesq; queruntur.
 Extinctamq; Ariadnam iterant clamantia saxa,
 Et colles iterant Ariadnam, Ariadnan et amnes.

Conueniant

C onueniant ululæ ad questus, gementq; querelam,
 I nfelixq; Ariadnan auis gemat ore sub imo.
 I psæ etiam querulæ iungant suspiria frondes.
 D uxerat ipsa leui fuso subtegmen, & ipsa
 T enuia sub celeri uersarat pollice fila.
 I psa sua studiosa manu glomerarat in orbem,
 A tq; hinc uimineis onerarat lecta canistris,
 D um tenui insertas orditur pectine telas,
 V nde uiro, unde & natis sua texta pararet,
 V nde sibi cultumq; sinum, & mantilia cana,
 Q uois olus, intactamq; rosam deferret in urbem.
 A tq; aræ solitos uerno sub tempore flores.
 A h dolor, ah lachrymæ, uerrentem licia, & oras
 S tringentem telæ, radiosq; & fila trahentem
 O ccupat atra manu, truncatq; rigentia pensa
 I mmitis Lachesis, crinemq; è uertice uellit
 P urpureū, & furua circum caput horret in umbra.
 Quò radij? quò pensa? quis ô quis staminis usus?
 Quò telæ studium infelix? quò pecten, & orsa?
 O dolor, ô lamenta, gemat miserabilis eheu
 C onfuetus dominæ turtur, consueta columba.
 I lla colum ducebat, ibi uestigia circum
 L udebant geminæ uolucres, ludentibus ipsa
 E t cicer, & tenerum spargebat blanda cuminum,
 M ulcebatq; manu, gemat heu miserabilis eheu
 D e trabe mœsta sua, nidumq; relinquat hirundo.
 D um telam stringebat, & acre sonantia lina,

Et cantu lenibat opus, tum flebilis ales
 Iungebat socias lachrymoso carmine uoces,
 Miscbatq; modos, gemat heu miserabilis eheu,
 Hec gemat infelix Liguris, cui grata petenti
 Purgabatq; nucem, contusaq; crusta liquabat
 Mellis arundinei, uitreum & de fonte liquorem.
 Ad gemitum coeant lachrymosi compita ruris.
 Pastores Ariadna, Ariadnam armenta querantur.
 Extinctamq; Ariadnam opacis buccula syluis
 Cum gemitu testetur, & antra Ariadnan, & ipsi
 Ingeminet montes Ariadna, Ariadnan & umbræ.
 Claudite oues stabulis, stabulis cohibete capellas
 Formosæ ruris natæ, innuptæq; puellæ.
 Dum matres Ariadna iterant, uos auia planctu
 Implentes, legite intactos, & iungite flores,
 Et Solis luctum, & pueri lachrymantis amorem.
 Texite & abscissos Veneris de fronte capillos.
 Pœst ubi iò Ariadnan, iò Ariadnan, & ipsum
 Implestis clamore nemus, hunc addite honorem
 Ad tumulum, pia uerba, acrem testantia luctum.
 Pro fusoq; coloq;, & uimineis calathiscis
 Hos flores, atq; hæc tibi ferta Ariadna paramus
 Ad laurum, tumulo tibi quæ iam crescit, & ossa
 Amplectens densa tumulum mox conteget umbra.
 Pro lino, telaq;, & pro subtegmine, & orsis
 Has lachrymas Ariadna, atque hæc tibi dona uoue-
 En lactis florē ad tumulū, & redolētia mella, (mus.
 Placamusq;

P lacamusq; pios manes, & condimus umbram,
A eternum & ualeas Ariadna, æterna ualeto.
 Nebat acu tunicam nato, indusiumq; puellis,
F undebatq; manu latices, dum pingit ab urna
S pargentem Sebethon aquas, dum labitur amnis,
P er salices strepit & ripis frondentibus aura,
Murmurat & tenui decurrens lympa susurro,
I psa sua lucem dextra insignibat, & auras
S pargebat flammis, radijsq; micantibus atras
P ellebat tenebras, primo ut Sol splendet eo
F ulgidus, & tremulis intermicat ardor in undis.
A h dolor, ah gemitus, fleat ô fleat excita syluis
E sculus, & duræ ueniant ad funera quercus.
F ormat acu dum quercû, & mollibus esculus umbris
D um surgit uiridans, procul ah procul ingruit acta
T empestas erebo, uellit quæ funditus altam
E t quercum, & fractis discinditur esculus umbris,
E t tunicam, & tantos secum rapit Auster honores.
I nde repens lucem nox occupat, occidit & Sol,
E t radij, ipsa nouis Ariadna offusa tenebris
C aligat nocte, obscura & circumdatur umbra.
C rudeles radij, quò lux, quò purpureus Sol?
C rudelisq; dies? mecum ô mecum ite puellæ
A d luctum, mecum ite deæ, mecum ite sorores
N aiades, quibus illa choros iungebat, & unâ
N udabat liquidis argentea membra sub undis.
H uc sociæ Dryades simul & celerate Napææ,

V mbrarum memores, choreæq; in montibus actæ,
 E t questus geminate, & amarum intendite luctum.
 S ol obijt, tenebræ exortæ, non pabula rorem,
 N on imbrem sitiant segetes, non culta liquorem.
 I n lachrymas abeant rores, imberq; liquorq;
 V nde fluant queruli lachrymoso margine riui,
 M urmuraq; ipsa sonent Ariadnâ, Ariadnan & ipse
 S uspirent cursus, udæq; querantur arenæ.
 L ux perijt, tenebræ offusæ, iam robora frondes
 E xcutiant, folijsq; leues spolientur & alni.
 I psa comas laurus, tristesq; auellite myrti.
 D um frondes, folijsq; comæ miscentur & auris
 H uc, illuc agitantur, & excitus instrepat aër.
 I pse aër, ipse frondes, folia ipsa comæq;
 D um uolitant, strepit & miseris conquestibus aura,
 T riste fleant Ariadnam, impulsaq; saxa resultent
 F lebilibus numeris Ariadnam, Ariadnan, ut ipse
 I pse senex renouet luctus, & prodeat antro,
 C. F inierat, lachrymisq; genas, atq; ora Patulcis
 L auerat, hic miserae comites & pectora duris
 P lanxerunt palmis, & saxa sonantia longo
 I mplerunt clamore, & scemineis lamentis.
 T um senior gemitum ingentem dedit, & scidit albâ
 C aniciem, simul hos effudit pectore questus.
 A rescat mihi ros, & apes sua mella negarint,
 N on ô non mihi chara fauos quæ deliquet uxor:
 T orpescant flores, pomum mihi deneget arbos,

N on ô non mihi poma manu quæ seligat uxor:
S qualeſcat ſeges, & meſſem mihi culta negarint,
N on ô non cererem mihi quæ mea uentilet uxor:
A reſcant horti, frugem mihi deneget hortus,
N on olus ô mihi quæ, non quæ mea tondeat uxor:
T orpeſcat focus, atq; ignes focus ipſe negarit,
N on ô non mihi ſarra ſoco quæ torreat uxor:
D iſpereant fontes, & aquas mihi deneget amnis,
N on ô non latices mihi quæ mea miſceat uxor:
T riſte ruat cœlo excidium pecudi, atq; capellæ,
N on ſcœtum dent armenta, aut mulctralia ſuccum,
N on ô non mihi lac quæ chara coëgerit uxor:
I nſelix cœlo exitium ruat, ut neq; lanam
V ellera dent, nullæ ueniant ad licia telæ,
N on ô non mihi texta manu quæ neuertit uxor:
D ira lues cœlo ruat, & ruat altus olympus,
S tragem agris, ſtragem arboribus, terræq; ruina
D et ſuper, & medijs tellus internatet undis,
N on uxor mihi chara domi quæ ſarcula curet,
N on ſalcem quæ acuat meſſi, ignisq; ſecurim,
N on ſocia gratorum operum, conſorsq; laborum,
N on heu quæ deſectâ ſenis locet offa cubili,
C antanti non quæ numeros, & uerba miniſtret,
P ulſantem non quæ digitis iuuert, & iuuert ore,
N on oculos quæ claudat amans, donetq; capillis
E xtingtū, & lachrymis decoret miſeranda ſepulcrū,
Q uæ memor æternūq; uale, uale ad oſtia dicat.

- C. Hæc Meliseus, & antro se condit opaco.
 Ex illo latet, & cura tabescit, & annis.
 Forsan & ipsa Faburne dies solabitur ægrum,
 Mitescetq; malum, nec tanta silentia frustra.
 Nuper ad extremam, foribus quæ proxima, myrtum
 Non expressa quidem, tamen est uox reddita, lauri
 Este mei memores, fontemq; inducite lauris
 Naiades mihi cultæ, & Solem arcete hyacinthis.
- F. Nuper & ad ueteres Citrios, dum tondet anethum
 Vxor, & ipse simul mentam, atq; sisimbria purgo,
 Suspirantem illum, & querula cum uoce ferentem,
 Intenti accipimus: longum ô defleta, quid umbra
 Nec mihi nocte uenis, nec amica occurris imago?
 Huc aures Cicerisce, uides quid coruus ab ipso
 Impluio, consuetus heri ploratibus ales,
 Quid coruus secum incrocitet, meditetur & ore?
 Et manes me me fugiunt, & uita grauatur.
 Cur ô cur nostri non uos quoq; poenitet auræ?
- C. Quin aureis ueterẽ ad postem, quâ ianua hiulca est.
 Admoueo? ipse sub hæc coryleta Faburne maneto.
- F. An potius, quâ lotos, & alticomæ cyparissi
 Triste gemunt, scriptoq; dolent in cortice cedri?
 Parcite apes, nisi triste nihil de rore legetis.
 Inficere mei rores, & pabula questus.
 Ah dolor, ah desiderium, non antra, ne chorti,
 Non imæ ualles, non syluæ, aut flumina seruant,
 Non monumenta senis: quin hic quoq; signa dolorũ

Tofus

Tofus habet memor & lachrymas, quas ebibit antè,
Nunc quoq; gutta refert, referunt & saxa dolorem.
C. Ille quidem flet adhuc, sed multa Faburne leuari
Posse monent, numeriq; monent, & uerba querētis,
Quæq; ipse in uultu speculans, & uoce notauit,
Dum uacuam in foribus discreto uimine textit
Fiscellam, & uario solantem se Orphea cantu
Coniuge cum socia pingit, memoremq; querelam
Quemcunq; ad iuncū ingeminans, miseratur amante.
Mox subit, ô mea, quis nā? heu q's mea uulnera curet?
En audi. Mihi cur? cur ô mihi triste minatur
Iris ab exortu? mœrent sata, luget & hortus.
Tandē, ô tandē Aquilo nubes disperget, & Austros.
Qui nam, ô qui desiderium & mea uulnera sedet?
Orpheaq; Eurydicenq; sequentem intexite iunci,
Dum fiscella leui circumfrondescit acantho.
Sæuit hyems dira, & pecori ferus ingruit aër,
Atq; apibus tandem, ô tandem mitescet & aër,
Et Zephyri uer diffundent, quæ nā aura, quis ægrum
Solatur ueris tepor, aut noua mulcet hirundo?
Orpheaq; Eurydicenq; sequentem intexite iunci,
Dum fiscella leui circumfrondescit acantho.
Arescunt cœli uitio, atq; uredine prata,
Et syluis cecidere comæ: tandem, ô tandem imbres
Restituentq; comas syluis, & gramina pratis.
Qui nam ô restinguitq; ignes, & uulnera sanat?
Orpheaq; Eurydicenq; sequentem intexite iunci,

Dum fiscella leui circumfrondescit acantho.

Hæc senior, suetam interea nec spernit auenam,

Et pateram exornat Nymphis, & mulctra Vacunæ.

F. Non amnes Cicerisce, aut hæc quæ flumina cernis,

Decrescunt, non uista calore, augentur ab imbri.

Post cœli tempestates, pelagiq; procellam

Componunt sese fluctus, & nubila cedunt.

Tristitiæ quoq; meta sua est. Meliseus ab antro

Prodibit tandem segetis memor, & memor horti,

Diluet & rastris curas, & falce dolorem.

C. Quin potius quoniam uer appetit, & sua curæ est

Insitio, falcemq; illi, cuneosq; paramus?

Cortice quoq; etiam lentescat uulnus, & udo

Quæ super ipse linens imponat glutina libro.

F I N I S.

IOAN.

IOAN▶ IOVIANI

PONTANI MAEON.

SYNCERIVS EL ZEPHYREVS

pastores queruntur apud sepulchrum Mæonis,
 mox à dolore in uoluptatem conuersi, amato-
 ria ac pastoralia quædam canunt. Sub ipsius au-
 tem Mæonis persona Pauli Artaldi me-
 dici mors deploratur.

SYNCERIVS.

P se uides, quò tot Zephyree inuenta
 sepulchrum
 Cuncta tulit, superat uix ah, uix est
 super umbra.

- Z. S ynceri, non umbra diu, non fama, nec ipsa
 E xtabunt monimenta, rogo uix pauca supersunt,
 Mox eadem nox obscura caligine condet.
 Q uæ tumulo circum increscunt uirgulta, uel alto
 I gnea uis excussa polo, aut manus improba perdet,
 O ssaq; nuda solo sparsa, atq; ignota iacebunt,
 N e post ossa quidem, nec fabula Mæonis ulla.
- S. H æc igitur Zephyree dies? hæc summa laborum est?
 Q uin potius quoniam nulli sunt Mæoni sensus,
 Mæona nec lachrymæ ue iuuant, aut carmen, camus,
 A ra uale, cineres magni pastoris auento.
 N os Mæon, nos te æternum saluere iubemus.

- Z.** Discedens ego terra tibi, quæ Mæona seruas,
 Et desiderium, & lachrymas, meaꝫ; oscula linquo.
 Te Zephyri foueant molles, te lenior aura,
 Mæonis & de qua frondescit amaracus urna.
 Vsq; fluat liquor ille tibi, quo uulnera & ipse
 Sanabat, quo Naiadum comebat & ora,
 Fundebatq; deum ambrosiam per rura, per hortos,
 Aeris & medica purgabat ab arte uenenum,
 Quo fuit & syluis olim tam notus, & urbi,
 Et fama superauit Ocrim, iugaq; alta Mathesi.
 Ipse uale æternum Mæon, mihi maxime Mæon.
- S.** Nunc agedum tenues calami, mea dulcis arundo,
 Dij cœlo, terris umbræ, nos lenibus auris
 Cantantesq; fruamur, & ocia læta sequamur.
 Cura olerum, studiumq; herbarum, artesq; medendi
 Viuentem iuuere, expressi & Mæona succi.
 Me compressa iuuant labris labra, Phylli uenito,
 Ipse inter frondes, coryletaq; densa latebo.
- Z.** Oscula me suppressa iuuant, mea Lychni maneto,
 Quà platani strepit umbra, sonat leue murmur aquai.
- S.** Non me tam leuat aura Canis sitientis in æstu,
 Spirat Acilla suo quàm quòd de pectore anethum.
- Z.** Merisus fouet aura Philœnidis, aura cachinni,
 Sordeat ut Philomela, apiumq; ad septa susurri.
- S.** Vidi ego picta manu, selectaq; fraga legentem.
 Innuit & mihi,serta deus dum stringit in umbra.
 Hic ibi tum semur hirsutum, setosaq; menta

Obstupui,

O bstupui, atq; oculos fruticoso in margine fixi.

Z. V idit me dum poma lego, arrisitq; legenti,

E t dixit mihi Nais: amant & poma Napææ.

H is ego tum impleuiq; sinum, obstupuiq; papillas,

P ectora dum limis oculis, & colla pererro.

S. S uaue, per æstatem ad fontem stat ubi unda, canori

A gmen, & argutas ranarum audire querelas,

V ellera tum crispantem, & cornua lata mouentem

C irronem spectare, salit dum terga Macillæ,

M ox Rufan, mox Albigenā, mox Thyrsan, et Hypsan

A ciuxtā residere, cui tua gaudia narres.

Z. S uaue, per hybernū frigus, dum nox silet, ipsum

A dfoenile bouū murmur, quū ruminat omnis

G rex simul, & pastæ suspirant pignora matres,

A udire, & saturi distenta sub ubera foetus

D um ludunt, petit hic socium, fugit ille petentem,

A tq; unā recubare, cui tua pectora iungas.

S. H ic aries uillosus, & hirtis cornibus, aure

Quadrifida, cui ter gemini lato inguine testes

H orrescunt, hic ipse aries gregis omnis, & omnis

V irq; paterq; gregis, patrem hunc foetura fatetur

A dmissura uirum: spes est gregis omnis in uno.

Z. M iraris taurum hunc, patrē hunc Lucania, & unum

I ætat, habetq; uirū: armenti laus omnis in uno est.

D ucit ab Herculeo genus & cognomina tauro.

H unc Dryades mirantur, amatq; & deperit illa,

Quæ facie tauros, oculis capit aurea ceruos.

582 IO. IOV. PONT. MAEON.

S. S it modus ô Zephyree: instat nox, ite capellæ,
I te & oues, age coge Lacon, age coge Lycarba,
L atratu & reuoca, cessit qui à matre, iuencum.

Z. S ynceri hoc age. lecta sinu dum mespila condo,
I n thyrsum dum sorba suis cum frondibus apto.
H is gaudet tua Sila, probat mea Rufula sorbum.

S. E ia cia Saturisca, domum ad præsepia nota.

Quid segnes? eia ite, eia nox aduenit, eia

I te domum, insidijs nox opportuna luporum est.

F I N I S.

IOAN.

IOAN. IOVIANI

PONTANI ACON.

ACON ADVLESCENS N-
 apen à se amatam Nymphis præfert Naiadibus.
 Illæ ueneno ex oculis emisso Napen conficiunt.
 Vertunus eam in Napum conuertit. Introdu-
 cuntur itaq; Petasillus & Saliuncus pastores, fa-
 bellam hanc referentes. Deinde quoque rusti-
 canas quasdam Melisei cantiones
 decantantes.

PETASILLVS ET SALIVN-
 CVS COLLOCVTORES.

PETASIL.

Editæ Naiades Nymphæ, iam cedit,
 uincit

Pulchra Nape, petisq; oculis, nigroq;
 capillo.

Verberat his puer acer Acon, atq; increpit ore.

Illæ oculis conceptum atro sub corde uenenum

Inspirant: quo uicta Nape tabescit, ut altis

Tabescunt sub sole niues in montibus, & iam

Onit humi languentē animā, morsq; occupat artus.

Hic ter Acon scidit ora, comamq; à uertice uellit.

Et clamore nemus compleuit, questibus auras.
 Clamantem Vertunus opaco è limite sensit.
 Accurrit pueri memor, & miseratus amantem,
 Iniecta tellure Napen tegit. Illa repente
 In bulbum conuersa, solo radicibus hæsit.
 Vexit eam folijs deus, & frondescere iussit.
 Hinc olus, hinc herbosa Nape turgescit in agris.
 Hæc nobis quondam pueris Meliseus ad ignem
 Narrabat, quum rapa senex, poscamq; probaret,
 Contusamq; fabam sparsa condiret amurca,
 Misceretq; apio rutam, coriandron aceto.
 S. Non puduit cantorem igitur resonantis auenæ,
 Cui tot oues, pecoris tantum, mulctralia tanta,
 Pellitum pastorem olitorum accumbere mensis,
 Vlpicæq; & ueteres ruptare ad prandia cepas?
 P. Illum cepa recens, uiridisq; cucurbita, captum
 Ducebat, menteq; sapor, succusq; sisimbrij,
 Munere quo uiridi recubans in cespite mecum
 Hæc cecinit, ueteres fassus per carmen amores.
 Huc ades ô mihi chara, uocant te Ariadna ligustra,
 Te myrti salicesq; uocant: age chara uenito.
 Ipse tibi tenerum legi, seruoq; phaselum,
 Ipse cicer, tibi sepositis rosa floret in hortis.
 Entibi cœruleus cucumis super hamite crescit,
 Cœruleus cucumis deuectus Arangide terra,
 Hic ubi nigrirides ranæ certare elephantis
 Prasidio culicum haud dubitant, & irudinis atræ.

Te manet

T e manet hic cucumis: propera, mecumq; recumbe.
 Q uin & campano de uellere textus & umbro
 S upparus, & uiridi circumuariatus ibisco
 T e uocat: hanc fuit Alcidamas, distinxit & Alcon:
 H ic & acu Morco similis, quem mater Acilla
 I nstituitq; colo. atq; apibus formauit alendis.
 S upparus is tibi sepositus blanditur, & instat:
 H uca des: En tibi grex Ariadna occurrit eunti.
 D um properas letæ plaudunt de fronde cicadæ.
 H æc cecinit Meliseus, humiq; hortensia dona
 E uellens, mentastrum atrox, & sectile porrum:
 S ustulit ipse humeris fascem & redolentis anethi:
 M ox sese in montes, & pascua nota recepit
 A d ueteres lauros, fumosaq; tigna Veseui.
 I llic & mihi fiscellas, & cymbia lactis
 M ittit amicitie memor, & triuiialis auenæ.
 I dem pastorum cultor, pariterq; olitorum.
 P ost dulces quandoq; epulas iuuat esse lupinum,
 E sse mulas, asprina iuuant, post lene falernum.
 E t mea me quoties petit ore Biturrica, quantum
 R uta iuuat, quàm labra iuuant redolentia porrum,
 S cilicet ille satur scrutis, & lactibus agni,
 A c sale continctis hœdorum clunibus, atrum
 L audat olus, acreis ruptat de gutture bulbos.
 S. E t nostri Petasille greges sensere canentem
 I n syluis Meliseon, adesaq; saxa sonorem

D um referunt, tacitæ cantum stupuere Napææ,
 E t, mirum, fessæ uocem tenuere cicadæ,
 P rostratæq; solo iacuere ad carmina uacææ,
 O blitæ cytisum pecudes, saturcia capellæ.
 I ncipit hinc: Ariadna pyro mihi gratior ipso,
 Q uod superat uel odore rosas, uel fraga colore:
 D um pectus foucoq; manu, tractoq; papillas,
 N on me mulctra iuuant, non lactis plena recocti
 F iscina, non hœdus dum ludit ad ubera matris,
 B uccula non, cupido dum blanda admugit amanti.
 D esierat: plausere boues, plausere iuuenti
 M ugitu: socio responsant antra fauore,
 C onuallesq; cauæ resono nemora auia cantu.

Mox iterū: Dulce in pratis dum gramina tondent

C ernere capreolos, uariato tergore, pictis
 D istinctos maculis: Mater uocat usq; pauentes:
 S ectantur trepidi uestigia matris anhelæ:
 L udunt & saturi circum ubera nota gemelli.
 S uaue per æstatem liquidam mulcentibus auris,
 D um tectæ ramis uolucres connubia miscent,
 P andentemq; alas, caudamq; ad terga rotantem
 P auonem spectare. Vocat lunonius ales
 C onsortem thalami: speculosa uolumina uersat:
 C auda micat: medijs fulgent sua sydera pennis.
 V enit amans, cupidis miscent simul oscula rostris.
 I ungit amor geminos, geminataq; gaudia gliscunt.

Inter

I nter utrosq; suos Venus ipsa accendit olores.
 A t mea quum liquidos Ariadna recedit ad amnes,
 A lbentemq; pedem, nudatq; ad flumina suras,
 G enuaq; sub uitrea candent argentea lymphe,
 E t fungis alni candentius, & niue corni,
 P opulus & niueos quos iactat in aëra flores:
 T unc mihi corda liquant uel mella Sicinidos hyblæ,
 M ella fauis Heliconis, & antefrenda Libyscis,
 E t succo ficulæ stillant quem cortice cannæ.
 Finierat: simæ rupere silentia capræ,
 R uperunt & oues, simul & cum matribus agni.
 B alatum referunt colles, Gauriq; recessus,
 E t Cumæ uacuae, & cryptæ graueolentis Auerni,
 A ntraq; Musconis: & opaca sepulchra Tuennæ.
 Hæc ait, & latis humeris quæ buccina pendet,
 I nflat cam labris turgentibus. Illa frementi
 I nuoluit coelum gemitu. Quo concita syluis
 E rumpit clamore suum gens horrida setis,
 H orrida grunitu, & tudentibus aëra sannis.
 Ipse manu glandem spergens citat ore, crepatq;
 O ra per & dentes rictu glans hausta uoraci.
 L ambentes catuli circumstant ubera matrum.
 M ox abit ad fagos: sequitur simul undiq; pubes
 A rmentalis: agris regnat Meliseus in ipsis,
 N odoso incubens baculo, & stans imperat. Adstant
 V mbronum generosa cohors, turmaeq; laconum,

L atratuq; lupos arcent, & limine fures.

Hæc memini Petasille: iuuat meminisse: uel urnam

C andentis lactis precium ferat, ô mihi si quis

H unc iterum det uidisse, atq; audisse canentem,

D et calamos modulari, leuemq; inflare cicutam.

P. O mihi si quis eum sistat Vulsonis in antro

R ursus & ad Mopsi salices, aut rura Salenti,

I lle sibi uitulum precium ferat: eligat agnum

C ornipetam, cui lana pedes descendit ad imos:

R ursus & ipse suos recinat Meliscus amores,

A ut quum Delioli pratis, Minionis ad alnum

H æc dolet, & socias ranæ iunxere querelas.

Ad corylos Ariadna canit, subtegmina ducens,

D um canit assuetas miscet philomela querelas.

C oniugis absentes hæc dum suspirat amores,

I ngeminat memorem nati philomela dolorem.

D umq; uiri barbam meminit, setosaq; menta,

H ic philomela grauem sustollit in aëra questum.

D umq; thorum queritur, fraudataq; gaudia lecti,

M æsta filet philomela, facitq; silentia luctus,

S uspirantq; redolentq; simul. Quo carmine captæ

F ormicae, tacitum dant læta per agmina plausum.

A d fluuios me torret amor, fax urit ad annies.

O mecum ueteres ranæ renouate querelas.

Dum tibi promitto noctem, mea q; oscula coniunx,

D elitiasq; paro gregis, & noua munera porto:

Dum

D um laur ad fontem, sudataq; pectora tergo,
 E t filicem necto crines, ac tempora circum,
 E cce lupum ad caulas, agnumq; ex ubere matris
 E ripit, & tacitus latebrofa per auia tendit:
 I pse sequor, noctem in nimbis per inhospita duco,
 E t mea te coniunx exclamans, pectora plango.
 O mecum ueterem ranæ reuocate dolorem.
 Dum tibi de uiridi uiscellam uimine texo,
 V irgaq; coeruleo miscetur candida iunco,
 F lauaq; supremum circundat linca textum,
 E t limbum croceo subtexunt flore corymbi,
 E cce per impluuium demisso fune, pedumq;
 E t picturatum buxi de fronde galerum,
 F iscellamq; decus texture, & ruris honorem,
 S urripiunt fures: ah monstra pudenda Brigantum.
 E xcutior somno trepidus latrante Cynandro.
 D um crudo perone mihi pes sternitur alter,
 I ngruit atra cohors murmur. Subroditur alter
 P ero, nec à morfu pollex defenditur ægro:
 E xclamo, lachrymansq; genas & pectora tundo.
 O mecum questus ranæ geminate recenteis.

Dum foetus geminos uaccæ candentis, adulti
 S pem gregis, ad fluuios, & prata uirentia duco:
 D um mihi promitto soboles ad aratra, iuuenecos,
 A d mulctram uitulas, ad dolia dona Lyæi,
 D umq; sero cytisum uaccis, arbustaq; pango.

A t̃q; serens canto ad sulcos, uinetaq; pangens
 A d foueas, ipsi mecum experiuntur & agni.
 L udunt ad sentes infirmis cornibus hœdi.
 A b dolor, ab lachrymæ, sonuere tonitrua cœlo:
 D iscurrêre faces, ignitaq; tela coruscant:
 D e cœlo tacti fœtus, armenta, gregesq;
 E t tactæ uites, auulsa & stiua serenti
 A ttonitu. Vix ipse super turbatus, & amens,
 S tragem inter pecorū frugumq; relinquor, & atris
 A mbustus flammis iaceo. Vix colle propinquo
 L apsa pascutatur, humi tollitq; iacentem.
 O mecum solitas ranæ instaurate querelas,
 E t luctum geminate, nouosq; intendite questus.
 C oncidit hic. Ipsi simul ingemuere iuueni,
 I ngemuere & oues, cumq; ipsis matribus agni:
 I ngemuere capræ, ipsis & cum matribus hœdi:
 D emisere comas quercus, liquere palumbes
 E t quercus: frondemq; nuces posuere, columbi
 D eseruere nuces: ramos fregere myricæ,
 D eseruere & aues nidum, & cum prole myricas:
 D eseruitq; & apis flores roremq; cicadæ:
 E t ranæ mutis fecere silentia buccis.
 H æc Saliuncus, & hæc referebat arundine clarus
 E t calamis Petasillus, uterq; insignis auena.
 I nterea asparagosq; legunt, fungumq; recentem,
 B oletosq; sequuntur, & altercantur utrinq;

Conditura

C onditura suo quæ sit miscenda sapore.
T ecta & uterq; subit, nigro squalentia fumo
H irsuti Labeonis: hic & miscere falernum
A sparago docuit, docuit piper: hic boletis
I ncoctumq; pyrum, mentæ sylvestris accruum,
A lliaq; adijcere, & contritum serpillum:
P ostremo querulis oleum stillare patellis.

F I N I S.

C 4

INDEX EORVM

QVAE IN HIS PONTANI
heroicis continentur.

IN PRIMO
Vraniae lib.

D E Luna.	pag. 2
De prognosticis	
Lunae.	3
De Mercurio.	5
De Venere.	7
De Sole.	10
De annorū uarietate.	10
De Solis prognosticis.	13
Cur Apollo dicatur Py- thonē occidisse.	15
Cur Apollo et Diana La- tonae filij.	Ibidem.
Cur dicantur Delo ge- niti.	16
Cur pastores Ianus, Phoe- bus, Apollo.	17
Cur Sol Liber, Hercules, Osiris, Lycius.	Ibid.
De Mercurio & Argo.	
pagella	18

De Adonide & Venere.	
pagella eadem.	
De Hebone deo.	20
De Marte.	21
De Ioue.	24
Iouem habitum pro deo,	
pro aethere, pro aëre.	
pag.	24
Vnde nata superstitio.	26
De Saturno.	27
Lunō ex se nā lucere.	30
Lunam semper mediam	
lucere.	31
Cur Lunae proprium lu- men non sit.	Ibid.
De Lunae maculis.	32
Cur stellae scintillent, pla- netae uero minime.	32
De motu ignem excitari.	
pag.	33
Quibus ē principijs con- stent stellae.	Ibidem.
Deorū concilium.	Ibid.
Generatio	

INDEX.

Generatio rerum inferio- rum.	37	De Hyadibus.	122
De homine.	43	De Capra.	123
Ignis inuentio.	ibid.	Sitū stellarū mutari pro temporibus.	124
IN SECVNDO		De Pleiadibus.	124
Vraniae lib.		De ungula Tauri.	127
De motu cœli & plane- tarum.	45	De Lepore.	128
De Zodiaco.	46	De Iugulis.	130
De Ariete.	47	De Procyone.	132
De Tauro.	55	De Canicula.	134
De Geminis.	60	De Cratere.	135
De Cancro.	64	De Corona.	137
De Leone.	71	De Spica.	138
De Virgine.	75	De Sagitta.	ibid.
De Libra.	80	De Hædo.	139
De Scorpio.	84	De Ara.	140
De Sagittario.	89	De Centauro.	142
IN TERTIO		De Arcturo & Cycno. pag.	143
Vraniae lib.		De Serpentario.	144
De Capricorno.	98	De Delphino.	ibid.
De Aquario.	102	De Lyra & Orptheo. pag.	145
De Piscibus.	107	IN QVARTO	
De Nodo.	115	Vraniae lib.	
De Orione.	118	De Cepheo.	149
De Auriga.	119	De Aquila.	151
De Hædis.	120		

INDEX.

De Casiope.	152	xis, & cōmunibus. 182
De Andromede.	155	De signis tardis & uelo
De Perseo.	161	cibus. Ibidem.
De Pegaso.	Ibid.	Quæ signa quos uentos
De Engonasi.	163	excitent. 183
De Pristice. pag. eadem.		Qui planetæ diurni sint,
De Cola pisce.	165	& qui nocturni. 184
De Arcto.	170	Cur alij albi, alij nigri
De Angue.	171	sint homines. Ibid.
Alternari fata ui firma		De oris uarietate. 185
animi. pagella eadem.		De uarietate morū. Ib.
Stellarū fixarū uires ma-		Quæ signa quales sensus
ximas esse. 172		excitent. 187
De stellis regijs Leonis,		Qui planctæ quibus si-
Aquarij, Scorpj, Tau-		gnorū dominantur tri-
ri. pag. 172		angulis. 188
De stellis claris ac limpi-		IN QVINTO
dis Arietis, Scorpj, Sa-		Vranie lib.
gittarij, Capricorni, Pi-		De terris Arieti ac Mar-
scium. 175		ti subiectis. 194
De Aenea.	179	De terris Leoni & Soli
De motu cœli.	180	subiectis. 199
De signorum qualitati-		De terris Sagittario &
bus. 181		Ioui subiectis. 204
De inæqualitate dierū ac		De terris Tauro & Ve-
noctium. Ibidem.		neri subiectis. 205
De signis mobilibus, fi-		De terris Virgini et Mer-
		curio

INDEX.

curio subiectis. 209	De Solis effectibus in terra. 233
De terris Capricorno et Saturno subiectis. 16.	Duas à Sole educi in aëre exhalatiões, humidã uidelicet & siccã. 234
De terris Geminis, Mercurio, Libræ, ac Veneri subiectis. 210	De pluuiã. 1bid.
De terris Aquario, & Saturno subiectis. 211	De niue. 235
De terris Scorpio & Marti subiectis. 212	De pruina, & rore, & manna. 236
De terris Ioui subiectis ac Piscibus. 212	De grandine. 238
De furijs & dolore Herculis raptò Hyla. 213	Obseruandas esse regiones terræ, & situm planetarum. 240
De Hercule et Hyla. 214	Guttas maiores æstate fieri. 241
Deploratio Lucie filie. pag. 220	Aërẽ receptaculũ esse exhalationũ omniũ. 1bid.
De scipso post obitum. pag. 224	Quæ in aëre generentur ex aspiratiõe ignea 243
IN METEORORUM libro.	Ignem antequã sonus audiatur, uideri. 143
Omnia cõstare è quatuor elemētis, ipsaq; elementa inuicẽ conuerti. 229	Fulminis diuersam uim esse. 246
Solem & Lunã maximè imperare elemētis. 230	De stellis cadentibus, & ignitis trabibus. 247
De maris falsedine. 231	Treis esse aëris regiones. 248

INDEX.

De lampadibus, & alijs ignitis figuris. 149	De fontibus & fluminis bus. 279
De coloribus nubiũ 248	Magna flumina è monti- bus defluere. 280
Vnde fulminum uarietas acuis. 252	Terrã esse cauernosam. pag. 250
De uentis. 253	De fonte Cornu. 281
Ventos quosdam prouin- ciales esse. 255	Fabulose de fontibus. 282
Cur uenti obliqui ferantur. 256	Aquas naturaliter esse si- ne colore & sapore. pa- gella 283
De turbine. 259	De fontibus calidis. 283
De procella. 260	De amaris fontibus. 284
Circa uentorũ observa- tionẽ anni quoq; tempo- ra obseruãda esse. Ibid.	De riuo Venafrano. Ibid.
De auris. 261	De fonte Ammonis. 285
De uento qui oritur prope Aternũ flumiũ. 262	De fluuio Trigella in Lu- cania. 286
De uento peculiari Illy- rico. pagella eadem.	Vetustate temporũ muta- ri fontes, ac maria. 287
De terræmotu. 263	Sitũ terræ mutari, & ter- ras ipsas renouari. 288
De Mephite Ansancti in Hyrpinis. 268	IN PRIMO LI- bro de Hortis He- speridum.
De iride. 269	Qualis sit arbor Citrius & unde oriunda. 292
Cur iris sit arcuata. 272	De cõuersione Adonidis in Citrium.
De Cometis. 274	
De uia lactea. 277	

INDEX.

in Citrium.	293	colendo.	301
De apportatione Citrij in Italiam.	294	Fructus Citriorum alios dulces esse, alios acri- moniosos.	303
Quæ loca sint apta seren dis Citrijs.	295	Quomodo Citria fiant crassiora.	205
Quæ loca sint euitanda, & quibus utendum re- medijs.	296	Quomodo Citria toto an- no insideant in arbore sua.	ibidem
Fabula de Citriorũ repa- ratione, nouaq; appor- tatione in Italiam è Me- diaregione.	297	De ratione decoris hor- tensis.	306
Quod tempus aptũ sit se- rendis Citrijs. Ibidem		Post rigidas tempestates non esse Citrios ampu- tandas.	308
Quasdam regiones non alere Citrios propter frigus.	298	De dispositione Citrio- rum.	309
De altitudine scrobium. pag.	199	De opere topiario.	310
Serendas esse Citrios na- tiua cum terra, & pa- lis fulciendas.	300	Arbores Citrios diutius uiuere.	311
Ferro coërcendam esse lu- xuriam.	Ibidem	I N S E C V N D O libro de Hortis He- speridum.	
De propaginibus procu- randis.	Ibidem	De Citro & eius cultu. pagella	316
De seminio faciendo &		Quo differat Citrius à Citro.	321
		De Limonibus, & earum	

INDEX.

cultu.	323	Pompa quarta de Nym-	
De insitione.	326	phis urbanis & subur-	
Laudes industriæ huma-		banis.	346
nae.	330	Pompa quinta.	351
De Citriorum sapore du-		Pompa sexta.	361
plici, acri ac dulci. pa-		Pompa septima.	364
gella	331	MELISEVS.	
De utilitate horum po-		A quo uxoris mors de-	
morum.	333	ploratur.	363
IN LEPI-		MAEON.	
dina.		Sub cuius persona Pauli	
Pompa prima.	340	Artaldi medici mors de-	
Pompa secunda Nerei-		ploratur.	379
dum.	341	ACON.	383
Pompa tertia.	344		

FINIS.

BASILEAE IN OFFICINA

Andreae Cratandri. Anno

M. D. XXXI.

346
311
361
364
S.
r de
363
379
385

IOAN. IOVIANI
PONTANI

CARMINVM, PARS

SECUNDA:

IN QVA,

Amorum, libri duo.

De amore coniugali, libri tres.

Tumulorum, libri duo.

De diuinis laudibus, liber unus.

Hendecasyllaborũ, seu Baiarũ, libri duo.

Iambici uersus de obitu Lucij filij.

Versus lyrici, ad res uarias pertinentes.

Eridani libri duo.

Basileæ apud And. Cratan-
drum. Anno

M. D. XXXI.

PETRVS SVMMONTIVS

LECTORI S.

HABES amice lector, præter Vraniam, Hortos, & Bucolica, reliqua omnia Pontani carmina, unū hoc in uolumen collecta: in quod nos (ne quid ex illius carminibus deesset) inemendata etiam quædam, necdum perfecta, ut Eridanum Sapphicosq; cum alijs à Pontano ipso emendatis, congeßimus. Atq; ea quidem opuscula non semel supprimenda esse cogitauimus: sed planè uidebatur impium, uenerandis tanti uiri scriptis, quem uiuum omnes meritò coluimus, audaces post obitum manus inferre. Boni igitur consule, quisquis ea leges: intercisi morte operis, inemendatiq; rationem habeas: occurre quæso qua decet æquitate calūnijs, rerū humanarū memor. Quum præsertim tot alia eiusdem extēt opera, egregia illa quidē, atq; exculta, quæ pro his paucis exorare ueniam uel faciliè possint. Quod uero ad codicis fidem spectat, Pontani ex archetypis quatuordecim hos Elegorum, Lyricorumq; libros accurate transcriptos scias: plenum sanè atq; integrum unumquodq; opus, eoq; ordine digestum, quo archetypos ipsos Pontani manuscriptos inuenimus. Reliquum est, ut enarratiunculas quasdam, quas propter rerum nouitatem inferendas necessariò duximus, legere non graueris. Vale.

LOCORVM

LOCORVM IN HOC OPERE

obscuriorum explanatio, autore

Petro Summontio.

Tempora Busuluniana. Petrus Busulunus Tarraconensis, Alfonsi regis Neapo. patrimonij procurator, & ob id ipsum plerisq; odiosus.

Victoria mater Pij Pont. Max.

Tisbe nomen puellæ à Leonte adamatæ, cuius domus prope fontem erat.

Cermenis rupes in Mineruæ promontorio.

Fabæ sors regia. Martinalitijs cœnis regem sorte fabæ, quæ placentis includitur, creari, nota est nostri temporis consuetudo.

Antiniana & Patulcis. Neapoli mons ab occidente imminet, salubritate & uillarum frequentia nobilis, in quo locus est Antinianum nomine, ubi Pontanus uillam habuit: hoc etiam in monte Patulcium est, ad secundum ferè ab urbe lapidem, in uia, cuius adhuc uestigia extant, Puteolana, clarum sepulchro Maronis, quod sæpe Pontanus sub Patulcis Nymphæ nomine celebrans ad Vergilium ipsum alludit.

Tumulus Hydruntinorum ciuium. Pontani ætate Mahometem Turcarum regem misso in Italiam exercitu Hydruntum expugnasse, cæsis crudeliter oppidanis, nota historia: horum deinde ossa Alfonsus Calabriæ dux pulsus hostibus, receptoq; oppido, pie sepelienda curauit.

Caiae puellae, & Blandia nympha. Caius & Blandus, fluij sunt Senenses. (tinis.

Tebenna & Tanager: ille mons, hic fluuius in Picens Capimontij recessus. Capimontiũ, locus nõ procul Neapoli, in collibus urbẽ à Septentrione spectantibus, agris uillisq; cultissimus: quem in Francisci Puderici gratiam (quod ibi uillam haberet) celebrat.

Mergillina uilla est in uia Puteolana, ad mare, in radicibus Pausilypi, iuxta Cryptã Neapolitanã, quam Aetius Syncerus Federici regis munere possidet.

Labulla riuus est, qui per cuniculos Neapolim ingreditur, à labro (ut Pontano placuit) dictus, siue, ut alij uolunt, à bulliendo. Non omittenda hoc loco Deliolimonia, cuius mentio uidetur, qui fons est in uia Acerrana, nõ multum Neapoli distans, Pontani & ipse carmine illustratus. Hunc Alfonso Calabriae Dux, magnificis excultissimisq; ædificijs exornauit, ac Pogium regale appellari iussit.

Sebethus fluuius toties à Pontano decantatus prope Neapolis moenia labitur. Huius Virgilius, Statius & Columella meminerunt. Quod quidem nomen sine littera proculdubio scribendum est: tametsi sciam quia Sebethrus per r legant. Testis est, ut alia omittam, tabella marmorea uetustissima, Neapoli in murorum fundamentis reperta, quæ hoc habet:

P. MEVIVS EVTYCHVS AEDICVLAM
RESTITVIT SEBETHO.

IOAN▶ IOVIANI

PONTANI LIBER AMO-

rum primus, cuius titulus est,

Parthenopeus.

LIBRVM ALLOQVITVR.

Munus lepidò meo sodali,
Non dura nimium Libelle fronte,
Sed qualem teneræ uolunt puellæ
Inter blandicias, iocosq; molles,
Charis coniugibus suis inesse.

Legem uersiculis dedere nostris
Aetas, & malè sobrius magister,
Vt tantum teneras ament puellas,
Vt sint uirginibus nihil molesti,
Vt molles, lepidi, leues, iocosi.
Quos uxor canat in sinu mariti,
Quos coniunx legat in sinu puellæ,
Quos discant pueri, senes & ipsi,
Si qui sunt pueris ineptiores,
Et castos fugiunt, timentq; uersus.
Nunc ad te redeo Libelle: felix,
I felix, pete nobilem sodalem,
Inter nequitias amoris omnes
Ludentem in gremio suæ Cicellæ:
Cuius lacteolo sinu tument
Surgunt aureolæ duæ papillæ:

Quas fecit manibus suis Cupido,
 Maternas imitatus ipse mammas.
 O quid coniuge dulcius uenusta?
 Aut quid charius optimo marito?
 Quales sunt Miniatus, & Cicella.
 Sed te ne nimium morer Libelle,
 Festina Miniatum adire nostrum,
 Qui te tam facili uidebit ore,
 Ut post millia basiationum,
 Dignum te faciat sinu Cicelle.
 Hanc tu malueris Libelle sedem,
 Quàm si scrinia regis ampla dentur.

AD FANNIAM.

Candidior niuea Veneris mea Fannia planta es,
 Et Charitum tenero lactea crure magis:
 Auroræ prælata coma, prælata nitore:
 Hebe munditijs cesserit ipsa tuis:
 Cesserit aspectu Lede, Hermioneq; papillis,
 Flora genis: cedat Tyndaris ore tibi:
 Nigraq; formoso furata es lumina Amori,
 Et per te cæcus dicitur ille puer.
 Naiadum illecebris quum sis lasciuior, & sit
 Usq; comes dictis gratia blanda tuis,
 Ambrosia hinc teneris stillat tibi roscida labris,
 Ambrosia hinc roseo spirat ab ore tibi.
 Huius in amplexus superi properate: sed ipse
 Præueniam, nec tu bella puella neges.

Magna peti fateor, uerum mihi magna petenti
Contingat niueo pectore posse frui.

O mihi si liceat partes tractare latentis.
Cedite dij, hac uincam conditione deos.

O bona non tractanda homini: bona digna rapina
Coelicolum, superis ô bona digna locis.

Deficio, gelidis suffundite tempora lymphis,
O desiderij lenta cupido mei.

CARMEN NOCTURNVM
ad fores puellæ.

Sic mihi crudeles isti placentur ocelli
Qui me luminibus surripuere suis.

Vt nulla è cunctis æquè formosa puella est,
Nec quæ sit misero tantum adamata mihi.

Nil formæ natura tuæ, nil cura negauit,
Vna supercilij si tibi dempta nota.

Nam quamuis molli semper sis dedita amorì,
Nulla proterua magis, nulla benigna minus.

Quum tibi sint placidi mores, sint mitia corda,
Nulla benigna minus, difficilisq; magis.

Nam quid dura tuum sic me contemnis amantem?
Neglectumq; tuas despicias ante fores?

Ipsa fugat primas nox intempesta tenebras,
Nulla tamen nostro mota dolore uenis.

Rigida sæuit hyems, immitis & ingruit aër,
Exclusum pateris me tamen esse foris.

Fannia solue fores, mea Fannia, Fannia quæso

Solue fores, queso Fannia solue fores.
Et me quem gelidus Boreas contraxit & imber,
In tepido foueas dulcis amica sinu.
Quod rogo, nec magnum est, & amor sibi mutua pos-
Mutuaq; amplexus gaudia poscit hyems. (scit,
At tu quæ dominæ seruas dilecta cubile,
Me miserum, dormis scita Lepilli diu.
Si dormis, tibi sit facilis somnusq; quiesq;
Sin uigilas, post te rogo deme seram.
Scis etenim, quid noster amor, quid spes mea de te,
Quid mihi promittat quæ tibi tanta fides.
Me miserum, dormis nimium iucunda Lepilli.
Surge age de molli, surge Lepilli toro.
Nam se quamprimum terris lux candida præfert,
Seq; dies roseo suscitât occano.
Sed tibi quid feci crudelis somne? quid, inquam,
Dure meas frangis somnule delicias?
Te decuit, nostris olim deuicte querelis,
Lumina iam dominæ deseruisse meæ.
An ne deum mentes, an liuor numina uexat?
Quos iuuat & nostra commoditate frui.
Nam te, si inuidia crudelis somne uacares,
Par fuerit mores noctis habere bonos.
Nox facilem cupido semper se præbet amanti;
Nox iuuenum curis obsequiosa fauet.
Illa meos quotiens custodem fallere iussos
Clâm tulit ad lectum, quo iacet illa, pedes?

- E**t quotiens, uigili quamuis cum matre iaceret,
Illa meo femori iunxit amica femur?
At tibi somne tuis semper sopor absit ocellis
Imprecor, & semper lumina aperta geras.
Quæq; papauereis tecum fers pocula succis,
Rupta cadant, & sis peruigil ipse diu.
Salue difficili subnixus pessule posti,
Limina quiq; tua claudis iniqua sera.
Vos mihi nunc faciles aditus præstate roganti,
Ad dominamq; meam pandite quâ sit iter.
Vos ego Panchæo supplex uenerabor odore,
Floribus è uernis, pictaq; ferta dabo.
Vobis myrteolo spargam de flore liquorem,
Vobis de roseo lymphæ madore fluet.
O malè, quod fletu nequicquam absumor inani,
Despectasq; meas pessule lente preces.
Sic tibi nec longæ caries, nec ruga senectæ
Officiat, nec te sentiat ignis edax.
Sic tibi nec rauca stridet quæ lamina ferræ,
Nec queat ulla tibi sæua nocere manus.
Furtiuus clauso sensim te subtrahe posti,
Vt pateat moto cardine laxa foris.
Sed mihi qd lacrymæ prosunt? quid uota? preces uel
Roboribus duris nulla subest pietas.
Crudeles postes, crudelis ianua, tuq;
Tam malè grate meis pessule delicijs.
Vos situs obducatur; uobis non æqua securis

Sæuiat, & cuneis instet acerba manus.

I n uos irati procursent undiq; amantes:
Ingerat hic lapides, inferat ille faces.

E rgo ubi tam duræ consumpsi tempora noctis,
Mortua quid prodest membra referre domum?

H îc moriar, sit & hæc mihi funeris autor acerbi
Ianua, sint tumulus limina & ipsa meus.

A D F A N N I A M.

P uella molli delicatior rosa,
Quam uernus aër parturit,

D ulciq; rore Memnonis nigri parens
Rigat suaui in hortulo:

Quæ mane primo roscidis cinctos folijs,
Ornat nitentis ramulos,

V bi rubentem gemmeos scandens equos
Phœbus peragrat æthera.

T unc languidi floris breue & moriens decus
Comas reflectit lassulas.

M ox prona nudo decidit cacumine,
Honorq; tam breuis perit.

S ic forma primis floret annis, indecens
Vbi senectus aduenit,

H eu languet oris aurei nitens color,
Quod ruga turpis exarat.

P erit comarum fulgor, & frontis decus,
Dentesq; flauent candidi.

P ectus papillis inuenustum languidis

Sinus recondet sordidus,
Quod nunc eo lucidum gemmis nitet,
Tenuisq; uestit fascia.
Nullas amantis audies mœsti preces,
Duram querentis ianuam.
Non fertalentis fixa cernes postibus,
Exclusi amantis munera.
Sed sola noctes frigido cubans toro
Nulli petita conteres.
Quin hoc iuuentæ floridum atq; dulce uer,
Breuemq; florem carpimus.
Post lustra quinq; iam senectus incipit,
Latensq; surrepit modò.
Quare meorum ô aura suavis ignium
Dies agamus candidos,
Noctesq; diuæ conteramus integras,
Quæ mane lucet Hesperus.

AD PVEROS DE COLUMBA.

Cui uestrum niueam meam columbam
Donabo ô pueri? tibi ne Iuli,
Num Coeli tibi? num tibi Nearchæ?
Non uobis dabimus mali cinædi.
Non uos munere tam elegante digni.
Quin ite illepidi atq; inelegantes.
Ales nam Veneris nitore gaudet:
Odit sorditiem, infacetiasq;
Insulsos fugit, & parum uenustos.

S ed cui nam cupis, ô Columba, munus
 Deferri? scio: nam meam puellam
 A mas plus oculis tuis, nec ulla
 V iuit mundior, elegantior' ue.
 H æc te in delicijs habebit, hæc te
 P ræponet nitidis suis ocellis.
 N ec tanti faciet suam sororem,
 H uius tu in gremio beata ludes,
 E t circumfiliens manus sinumq;
 I nterdum aureolas petes papillas.
 V erum tunc caueas, proterua ne sis,
 N am poenas dabis, & quidem seueras,
 T antillum modò tam uenusta poma
 D e tactu uities: & est Diones
 T utelæ hortulus ille dedicatus.
 N umen ledere tu tuum caueto.
 I mpune hoc facies uolente diua,
 V t quum te roseo ore suauiat,
 R ostrum purpureis premens labellis,
 M ellitam rapias iocosa linguam,
 E t tot basia, totq; basiabis,
 D onec nectarei fluant liquores.

Q U E R I T U R D E I N

genij tenuitate.

A ërij montes, & mollia prata, nemusq;
 Et uos carminibus flumina nota meis:
 Q uòd me tam gracilem uoluistis ferre poëtam,

Indignor,

Indignor, magnæ laudis amore calens.
Nam mihi iam pridem tenues agitantur amores,
Attritamq; sequor uatibus ipse uiam.
Intactos ausus ne cū contingere fontes,
Arduus & summi carpere montis iter.
Hic ubi Pierio recubans Lucretius antro
Concinuit Latio carmina digna sono,
Ac rarum Siculus fœcundo pectore uates
Rerum naturæ condidit autor opus.
Sed tamē ante diē quicquid properatur, acerbū est,
Maturumq; suo tempore quicquid erit.
Omnia fert ætas, & perficit omnia tempus,
Nec serum quicquam tempus & hora ferunt.
Prima uelim teneris intendat amoribus ætas,
Cantet & ad citharam nostra Camœna suam.
Ac primum teneros miretur Fannia uersus,
Quos mea demulcens pectora dictat amor,
Lasciuumq; prius me sentiat Umbria uatem,
Gaudcat & nostro carmine lector amans.
Sera meis ueniet, ueniet si fama libellis,
In precio quum sit nostra senectæ suo.
Tunc ego Castalias (uiuam modò) pronus ad undas
Perfundam sancto labra liquore senex.
Quatuor & referam digesta elementa figuris,
Primum ignis, post hunc aëris esse locum:
Terra sit ut media mundi regione locata,
Nixa suis opibus, pondere tuta suo.

I nterualla tenens distantia partibus æquæ,
Bruta quidem, & solido sorte recepta loco:
Quam pater Oceanus spumantibus abluit undis
Amplectens, medio dissociatq; freto.
S int duo præterea, quorum sublimis ab Arcto,
Imus ab opposito dicitur axe polus.
H os circum immensi uoluatur machina mundi,
Nectamen impositum sentiat axis onus.
D eniq; gignendis quænam sint semina rebus,
Vnde suos ortus ædita quæq; trahant.
V nde pavor ceruis, rabies atq; ira leonum,
Raucaq; cur cornix, & bene cantet olor.
Q uid calidi fontes imbri, quid noctibus Hammon
Ferueat, & medio frigeat usq; die.
Q uem dederit rebus finem natura creandis,
Centauri nunquid, Scylla uel esse queant.
C ur non luna suo, sed fratris luceat igni.
Q uid uehat & Procyon, quid uehat ortus Equi.
F elices animæ fati melioribus usæ,
Cura quibus primis talia nosse fuit.
N on illis studium gemmæ, non dira cupido,
Diuitis aut auri perniciofa sitis.
S ed superum casto rimabant pectore templum.
Quis superis nunc est uita beata locis.
A t mihi seruitium, & tristis iam uita paratur,
Illaq; libertas pristina surripitur.
I mmatura meæ nec parcunt fata iuuentæ.

Nec peream, tu me Fannia chara iuua.

HYMNVS IN NOCTEM.

Nox amoris conscia, quæ furenti

Ducis optatam iuueni puellam,

Grata dijs magnis, & amica blandæ

Nox bona lunæ.

Quam colunt unam Geniusq; Hymenq;

Et suo gaudens Erycina nato,

Quum ferus diras acuit sagittas,

Tendit & arcum.

O uoluptatis comes, & ministra,

Quæ bona ex te fert thalamus, torusq;

Quas sopor fert illecebras, iocosq;

Deliciasq;.

Quas simul iuncti faciunt amantes

Inter amplexus, trepidumq; murmur,

Inter & ludos, tenerasq; rixas,

Dum furit ardor.

Dum micant linguis, animæq; florem

Ore deducunt querulo, pariq;

Concidunt motu, resoluta postquam

Grata libido est.

Tu quies rerumq;, hominumq; sola,

Tu grauis curas, & amara fesse

Amoues menti, & refoues benigno

Pectora somno.

Tu reddis mundo redimita frontem

Syderum fertis, reficisq; grato
 Ore perfundens uiolaria, agros
 Frugibus explēs.

Dā meis finem dea magna uotis,
 Et quod optamus liceat potiri,
 Ne uoret tristis penitus calentes
 Flamma medullas.

AD MVSAS.

Nymphæ quæ nemorum comas uirentis,
 Atque undas Aganippidas tenetis,
 Et saltus gelidos uirentis Hemi,
 Vos ô Theſpiadum cohors dearum,
 Vestris me socium choris & antris
 Vulgi auertite dentibus maligni.
 Et me Castaliæ liquore lymphæ
 Sparsum cingite laureis corollis,
 Cantantem modò Sapphicis labellis.

AD FANNIAM.

Quid mihi tam multas proponis Fannia poenas,
 Et cupis in tantis excruciare malis?
 Sit satis interdum grauibus me affligere uerbis,
 Et miserum de me sumere supplicium.
 Non ego seruitiū domine tam mite recuso.
 Ah pereat si quis uincula & ipsa timet.
 Luminibus sed dura meis te subtrahis, & me
 Excludit posita clausa fenestra sera.
 Sed nunquam potui lacrymis, aut fletibus ullis

Efficere

Efficere, ut nobis mitior ipsa fores.

An quia te à teneris dilexi puriter annis,
Hoc meruit de te perfida longus amor?

Quid si me alterius cepissent lumina? quid si
Altera in amplexus issset amica meos?

Hoc nocuit misero, seruisse fideliter uni:
Hoc nocuit, tanta semper amasse fide.

O pereat quicumq; colit tenerasq; puellas,
Et duræ sequitur militiam Veneris.

Et mihi si posthac fuerit quæ gratia tecum,
Dilaniant auidi tum mea membra lupi.

Tum mea membra auido discerpant gutture corui,
Effodiantq; oculos, qui mihi causa mali.

Ah ualeant ueneres, ualcant mala gaudia amores:
Casta placent, luxus de sidiose uale.

Iam mihi Francisci tunicam, chordamq; parate:
Iam teneant nudos lignea uincla pedes.

Quàm iucunda mihi ieiunia? quæ ego cœlum
Emeream, quum me soluerit atra dies.

At tu tunc nostros flebis deserta labores,
Quum subeant Veneris dulcia furtiva mee:

Quam subeant dulces quas tecum ducere noctes,
Sæpe admirata es, lassaq; facta prior.

Sed quid tum lacrymæ? qd tū tibi uota? preces' ue?
Quem semel expuleris non reuocatur amor.

Non mihi chara quidem poteris, non bella uideri:
Non, si sic fieri Iuppiter ipse uelit.

Et licet in te alius diues suspiret amator,
 Exemplo fuerit cautior ille meo.
 Ac ne quem lateat quàm sis non mitis amanti,
 Scuitiam dicet parua tabella tuam.
 Quam legat & iuuenumq; chorus, doctæq; puellæ,
 Et quicumq; tuam sensit amor pharetram.
 Fannia despectos semper fastidit amantes.
 Hoc illi uitium mater iniqua dedit.

PHILIPPI AD FAVSTI-
 nam epistola.

Quam tibi maluerim præsens Faustina salutem
 Littera sollicitæ nuncia mentis habet.
 Si qua uidebuntur scriptis temeraria nostris,
 Hoc constans ueri pignus amoris erit.
 Consilio regitur quisquis moderantius ardet.
 Inconsultus erit, si quis amare uolet.
 Hoc mihi turpe putem, sapiens si dicar amator.
 Quiq; amor est alijs, sit furor ille mihi.
 Forma minor certe quàm nostra insania uestra est.
 Sed pudor iste mei causa furoris erit.
 Quamuis & facie ueteres heroides æquas,
 O non humano nata puella toro.
 Hermionem laudant, quòd erat spectanda capillis,
 Et sibi Apollinea fecerat arte comam.
 Hocq; Clytemnestre potuit formosa uideri,
 Candida quòd roseus sparserat ora color.
 Sola Helene in terris, sola eius forma probatur.

Sed tamen huic Helenæ quid nisi forma fuit?
Quum tibi præsertim sint doctæ Palladis artes,
Sit comes ex omni gratia parte tibi.
A dde, quòd & fastus semper contemnis iniquos:
Tyndaridum tota est dicta superba domus.
V idi ego te in primi spatiantem limine templi.
Ille locus nostri uulneris autor erat.
E t uidi, & perij, gelidoq; in pectore dixi:
Non hæc templa mihi, templa salutis erunt.
I gnibus urebar tacitis, ut Vesuuia rupes,
Vndaq; in Oëtis Thermopylea iugis.
N on tamen audebam tacitos aperire dolores.
Ingenium metuens casta puella tuum.
D onec qui teneris pertentat corda puellis
Vulnera nostra tibi cæca retexit amor.
F ecit, & optares communeis pascere flammæ,
Iniecitq; tibi mutua uincla Venus.
N am neq; Abidei iunenis, Sestæq; puellæ,
Aut in amore alio tanta reperta fides.
M ilanion nostros nequeat sufferre labores,
Hyleam quamuis senserit ille manum.
N on labor huic fuerat uarios contemnere amores,
Vna sed lasidi cura placere suæ.
A t mea quum multis placuisset forma puellis,
Huic uni, dixi, noster inhæret amor.
T u quoq; ne formæ quicquam iam deesset honestæ,
Mansisti in nostra Laodomia fide.

Illius absentem retinebat Troia maritum,
Troia cinis misero Proteſilæ tibi.
Interea uultus illi referebat amatos
Cerca formati dulcis imago uiri.
Huic & blanditias, huic & dilecta ferebat
Oſcula, cognati hæc pars erat æqua tori.
Hanc etiam noctes thalamo complexa fouebat.
Tantus in absenti coniuge ſauit amor.
Et frustra miſeri pulſabant limina amantes,
Floridaq; obductis ſerta dabant foribus.
Sicq; diu uiduo permansit fida cubili,
Hinc etiam cineres ingemitura uiri.
Hoc caſtam decuit, ſic expectare decebat:
Virginis hæc fuerant conſcia ſigna bonæ.
Tunc mea felices implebant carba ſa uenti:
Vnus eram de quo diceret omnis amans.
Ipsi ridebat cœlum mihi, & ipſa fauorem
Spondebant rebus fata benigna meis.
O quotiens Solem cernenti intercudit illud:
En quanto melior ſors mea ſorte tua eſt.
Dicebam lymphis: quæ nunc ſic curritis undæ
Vos rapidum certe contineatis iter.
Dicebam ſyluis: quæ nunc ſine fronde rigetis
Vos nunc formoſas indueretis opes.
Fronderent colles, florerent gramina, noſtra
Si bona nouiſſet, mellificaret apis:
Nidum auis in ſyluis, oblitaq; ſemper amati

Coniugis,

Coniugis, extrueres Halcyonea mari.

Scylla patrem cupias, Tereu gaude in Philomena,
In scopulis Echo, flore Hyacinthe nouo.

At uos nunc undæ, quæ sic iam curritis undæ,
Currite, festinum iam celeretis iter.

Et uos ô syluæ, quæ nunc sine fronde rigetis,
Gaudete arentis deposuisse comas.

Arerent colles, squalerent gramina, nostra
Si mala sentiret, mella relinquat apis:

Nidum auis in syluis, memor & tibi semper amati
Coniugis, crueres Halcyonea mari.

Scylla patrem fugias, Tereu mœre in Philomena,
In scopulis Echo, flore Hyacinthe tuo.

Cor dolet, & gelidus torpet sub pectore sanguis.
Sed tamen inuitum dicere cogit amor.

Mens abit, & mutis iam lingua in faucibus hæret,
At dolor iratum cogit acerba queri.

Vnde meas primum sumam Faustina querelas?
Quod mihi principium, qui mihi finis erit?

Vana fidem, & casti fregisti iura pudoris.
Vana deos testes fallere uana potes?

Ingrata & miseri contemnere munus amantis,
Obsequijq; potes non memor esse mei?

At quondam Libycis leo dum mugiret arenis,
Saucius Androcli munere sensit opem.

Inde comes socio permansit fidus in antro,
Et precium uictus raptaq; præda fuit.

Quumq; cruentasset Romanum cæde theatrum,
 Abstinuit medicas ille ferire manus.
 S cilicet humanis aliena est gratia rebus,
 Iustius ingenium debet inesse feris.
 Quid si me longæ premerent incommoda uitæ?
 Inficeretq; meum cana senectæ caput?
 Non sic Tithono coniunx eoa relicto,
 Est illum uiduo passa iacere toro.
 Quamuis ille senex, quamuis foret ipsa puella,
 Non tamen ipsa suum spreuit iniqua senem.
 S ed lacrymis charum satiabat mœsta cubile,
 Quum iuga luciferis manè ligaret equis.
 I ndoluitq; suos lucem deposcere currus,
 Officio cupiens præposuisse torum.
 Nec minus Auroræ, quàm summo grata tonanti,
 Olim Dirçæis nox geminata iugis.
 S cilicet huic teneri suberat quia cura pudoris,
 Atq; fides constans, ingenuusq; pudor.
 S ed caue neglectos, quos nec periura uereris,
 Nulla quidem læsis gratia cœlicolis.
 T estis Apollinææ Neptunniæ mœnia Troiæ,
 Dardaniumq; genus, Dardaniusq; cinis.
 T estis, qui falsi propter periuria nati,
 Indidit Aegæo nomina uana mari.
 S i non iuratæ spreuisset tela Dianæ,
 Cydippen frustra commonuisset amans.
 H oc est quòd miseras deterrent fulmina gentes,

Hoc dedit irato tela trifulca Ioui.

Vidi ego quæ Veneris fallendo iura resoluit,
Perfidiaë poenas sæpe luisse graues.

Vidi & quæ roseo fuerant suffusa rubore,
Pallida, & in lentas ora reuersa genas.

Et nitidos olim dentes mutasse colorem,
Proq; coma niueam surgere caniciem.

Sed prius aut Mauro ueniam fera præda leoni,
Meq; uel irati sorbeat unda maris,

Aut mea Caucaſeæ discerpant membra uolucres,
Aut Diomedeis deuorer in stabulis,

Quàm tibi uel minimo fuerint periuria damno:
Sis periura licet, si modò bella manes.

Hanc faciem uitient dentes? hunc frontis honorem
Canicies? decus hoc ruga ſenilis aret?

Parce Venus, non eſt, mea non periura puella:
Non periura quidem, ſi qua puella leuis.

Hoc uitium formæ eſt, cunctis hæc menda puellis:
Si uitium leuitas, nulla puella bona eſt.

Te meminiffe decet, dum coniuge sæpe relicto
Mauortis cupidi dulce cubile petis.

Nec contenta deo, nemorum deſerta colebas,
Et tibi Marte tuo charior alter erat.

Nec foret Aeneas, ſi non Simoëntia rupes,
Conſcia delicijs eſſet & ipſa tuis.

Si quid peccatum eſt, ſi quid meruiſſe fatetur,
Iuppiter in noſtrum poena ſit ipſa caput.

Pœna feros animos, & nescia corda remitti,
Pœnaq; Salmonœum, Pyrrithoumq; decet.
Pœna deos ausum debellauisse Typhœa,
Pœna decet Nioben, Biblyda pœna decet.
A t non pœna decet iurantem uana puellam:
Sit pœnæ hoc illi, pœnituisse, satis.
Pœnituit: tu parce pater: nam sponte fatenti
Lex fauet, & magno est gratia magna tibi.
T u quoq; uita tuo si quid peccauit amanti,
Da ueniam: merui nil ego: iussit amor.
I ussit amor: magno quis enim non cedat amor?
In Cynum, in pluuiam, qui iubet ire Iouem.
N am subit illius felicitis temporis hora,
Quum mihi suspirans talia uisa queri,
N ec poterant ipsi succurrere uerba petenti:
Quippe diserta recens uerba premebat amor.
O utinam, & uercor ne sim tibi uilis in isto,
Mutua sit de me cura futura tibi.
Qualiscunq; tamen seris licet urgear annis,
Vnus eris quem me semper amare iuuat.
T u meus unus eris, quamuis meus esse recuses:
Sis licet alterius, tu meus unus eris.
I nterea tumidis stillat tibi riuus ocellis,
Humentesq; rigat candida gutta genas.
I pse ego solando lacrymas super ora cadentis
Siccabam digitis anxius usq; meis.
I urabam demens fallendi nescius artis,

Quum

Quum mens certa mihi, certus & esset amor,
T ecum compositæ uenturum ad fata senectæ,
Mansuramq; meam tempus in omne fidem.
T ecum post cineres, post dona ingrata sepulchri,
Traiecturum una flumina nigra rate.
I pse idem, mea sis eadem cupioq; rogoq;
Mutua utrinq; fides, firmus utrinq; & amor.
C ura eadem mihi sis, eadem tibi cura Philippus.
Hoc sibi & ipsa fides, hoc quoq; poscit amor.

AD FANNIAM.

Amabo mea chara Fanniella,
O cellus Veneris, decusq; Amoris,
I ube isthæc tibi basiem labella
S ucciplena, tenella, mollicella,
A mabo mea uita, suauiumq;
F ace istam mihi gratiam petenti.
A h quid lenta tuum times maritum?
N e time, leuiter suauabor.
A pes ut tenero studens liquori
L ibat summa Thymi, aut Crocon rubentem,
S umma uix tibi suxerim labella:
I sthæc dico labella mollicella,
Quæ me tam facient cito beatum,
Quàm fiam cito, si neges misellâs.

AVRAM ALLOQVITVR.

Aura sylvarum, nemorumq; cultrix,
C ynthiæ fessæ gelidum leuamen,

O quies lassis fugientibusq;

Pana Napæis.

G rata pascenti niueas capellas

P ropter Amphrysi uenerantis undas,

S eu colit gratum nemus, atq; amati

Daphnidis Idan.

C ynthio semper dea grata, semper

D ulcis illius comes, ô laborum,

O quies æstus Cephalo uirenti in

Vertice Hymeti.

L inque florentis dea blanda colles,

S iue in umbrosos gelidosq; saltus

Mænalos, aut Parthenio in antro

Lenta uagaris.

S iue Spartanis celebrata Nymphis

T aygeta, aut molles Phrygiæ recessus,

S eu tenent uerno Zephyro tepenti

Littore Baia.

H ic ubi nostri quotiens amores

M e sine, & lympa fruitur salubri

F annia, heu torpet gelidus sub imo

Pectore sanguis.

Quæ modò in molli studiosa arena

L udit, & circum niueæ sorores

C ursitant, pictas uario legentes

Littore conchas.

Qualis in uernis Erycina pratis

G ratijs certans, studio recentis

D eligit flores, modò se fluenti

Abluit amni.

I nterim occulto latitans fruteto

F aunus, armentiq; deus magister,

E bibunt molles auido fouentes

Pectore flammās.

H uc age & gressus moueas uirentis,

F loribus nectens croceos capillos,

P innulis afflans roseos odores,

Ambrosiamq;.

S ed leues tecum uolitent Amores,

Quisq; candentis iaculans sagittas,

S ed meum certent facibus cruentum

Vrere pectus.

V rar, & centum pariter sagittis

F igar, ac de me cupiant triumphum,

V el leuem immitis modò sentiat si

Illa fauillam.

S ed quis heu nostris calor in medullis

F eruet? en quali exagitamur æstu?

T u meos ô nunc releuans calores

Aura uenito.

DE QUALITATE AMANTVM.

Miser, qui amat, uidetq; quod cupit nunquam:

M agis miser, qui amat, uidetq;, nec tangit:

M iserrimus, qui amat, uidetq;, tangitq;.

N ectangit, ut uult, nec sibi gerit morem.
 E xpertus hanc sententiam miser dico.
 A t cui tot insunt commoda, ac facultates,
 D ijs is est profectò amans adæquandus.

AD PVELLAS.

O dulces animi mei lepôres,
 S ole deliciæ meæ Camœnæ,
 O plus quàm Veneris papilla bellæ,
 E t Nympharum oculis uenustiores,
 A mabo, mea basiate labra.
 D a mi basia Gelliana mille,
 D a quot Lesbica iam dedit Catullo.
 H is addas uolo millies trecenta.
 D a dulcis totidem Medulliena.
 O desiderium mei furoris
 P hyrne, confere labra cum labellis.
 P ugnent humidulæ per ora linguæ.
 I nnitens manibus, meoq; collo
 P endens, in numerum & modum columbæ
 C æli sydera uince basiendo.
 H yblæo Glyca suauior liquore,
 S ime uel digito semel laceffas,
 C ordis deliquium mei uidebis.
 S ed me nunc animus meus relinquit.
 A h me nunc fugis, ah fugis miselle,
 C litinam petis, & petis Velinam,
 Q uî fiet, miser ut duobus unus

V iuas pectoribus? redi miselle.
N am si Fannia uiderit uagantem,
I nuitum capiet, tibiq; pennas
V ictrix eripiet: redire nunquam
A d me tu poteris, moriq; coges.

A D C H A R I S I V M.

F annia formosa est, Charisi Fannia pulchra est,
Totaq; mollicula est, totaq; lacteola est.
E t quum lucidulos in me conuertit ocellos,
Tota Venus, tota est Fannia nequitia.
B asiaq; humidulis quum sumit rapta labellis,
Tum mihi de cœlo spargitur ambrosia.
H æc mihi præripuit sensus, & amara uidendo
Vulnera dat, lacrymis excubat illa meis.

Q U E R I T V R A N T E L I -
men puellæ.

H ic me marmoreum faceret deus, hîc ego saxum
Quod premeret pedibus Fannia dura suis.
N am quotiens sacri peteret pia limina templi,
Per mea membra suum saxeæ ferret iter.
E t quotiens festis redeunt sua sacra diebus,
Limine prodiret conspicienda suo.
T unc ego marmoreus quamuis, nec sensile saxum,
Gauderem nitidis ipse premi pedibus.
N am nihil est cœli subter regione creatum,
Quod non delitias norit habere suas.
Q uod si quid Venerem, Veneris seu spicula nescit,

Durities artus induat illa meos.

*E t si te biduum cogar caruisse, necesse est
In speciemq; abeat nostra figura rudem.*

*V na dies tantum est qua te non Fannia uidi,
Et sine iam uideor sensibus esse meis.*

*A ltera quàm uereor ne sit lux inuida nobis,
Et sim de nostro nomine pondus iners.*

*Quicquid ero, merear quum de te Fannia maius,
O saltem strophium possit id esse tuum,*

A D B A C C H V M.

*Nunc hederis fertisq; novos innecte corymbos,
Nunc tua circudent tempora Bacche rosæ,*

*N unc uiridis flauas suspendat pampinus uuas,
Ingeminetq; nouas ebria mensa dapes.*

*N am mea Parnasi rediens è collibus audet
Ludere Romanis Calliopea modis:*

*I nq; choro iuuenum molli saltante puella,
Sopitos longo tempore ferre sales.*

*A oniumq; mouet circum tua pocula plectrum,
Eu ohe Bacche, canens, ad tua festa ueni.*

*T u quoq; nobilibus precium iam Laure poëtis,
Laure tuum nobis porrige fronde decus.*

*E t mea Phœbeis orrientur tempora fertis,
Vt merear nomen uatis habere noui.*

*S tultus ego, fieri credam qui fronde poëtam.
Non Laurus uatem, sed sua Musa facit.*

LVDIT POETICE.

- I am satis est molli residem lufisse sub umbra,
Noſtraq; Nymp harum ſcripta tuliffe choris.
N unc iuuat & forteis Troiana in prælia fratres,
Dardanioſq; iterum ducere in arma duces.
N unc iuuat & multa ſœdatum cæde Patroclon,
Hectore a raptum commemorare manu.
A eacide ut telo cecidit ferus Hector, ut arcu
Tabifico Paridis concidit Aeacides.
F erueat ut nimium confidens Troilus armis,
Vulneret incautum Theſſalis hafta latus.
V t q; Neoptolemi diſiecta ſit Ilios armis,
Vt Priamus patrios corruiſit ante deos.
S cilicet in magnis quærenda eſt gloria rebus,
Hinc ueniant capiti laurea ſerta meo.
Quòd ſi forte animis reſpondent carmina noſtris,
Vel Cræſi fuerint uilia regna mihi.
F elices nimium, fortunatoſq; poëtaſ,
Et qui Penæ tempora fronde tegunt.
V na dies ſatis eſt hominum delere labores:
Vatibus at certe morte carere datum.
O utinam & noſtri fugiant nigra fata libelli,
Et ſit perpetuo non ſine honore roguſ.
O ſi poſt cinereſ & me quoq; iactet alumnũ
Vmbria carminibus non inhonora meis,
V mbria Pieridũ cultrix, patria alta Properti,
Quæ me non humili candida monte tulit.

Vigia quem gelidis placidus circumfluit undis,
Et Nar sulphureis fontibus usq; calens.
Hicubi me uiridi puerum sub ualle canentem
Audijt irrigui cœrula Nympha loci,
Atq; ait: antra puer muscosi fontis, & ista
Tecta petas: en hæc quæ tibiserta paro.
Simecum hoc uiridi libeat considerare prato,
Tu mea cura puer, tu meus ardor eris.
Hanc tibi nos dabimus, ne sis modò durus amanti,
Quam dederat nobis Delius antè lyram.
Plura locuturam subitus deterruit horror,
Immersitq; suis fontibus illa caput.
Liber adest, quem maturis uindemia ramis
Cincta uocat, lateri dolia plena ferens.
Hunc circum Satyri uolitant, uiridesq; Napææ,
Ebrietasq; rubens, & male sanus Amor,
Acresidens pando uetulus Silenus asello:
Cui comes à dextra parte Priapus erat.
Tympana pars, alij quatiebant terga iuenci,
Pars canit, & choreas ducit utraq; manu:
E quibus hæc unus lingua titubante ferebat,
Vt reor à calamis Pan Tegeæus erat.
Primus deuictis rediens Lenæus ab Indis,
Imposuit capitiserta nouella suo.
Primus pampinea docuit de uite liquorem
Exprimere, & puris dulcia mella fauis.
Primus & instituit plenis conuiuia mensis,
Insolitasq;

Insolitasq; mero concelebrare dapes.

Per te blanda Venus, per te iucunda uoluptas,
Et sine te lusus, deliciæq; iacent.

Bacche quies rerum, terror quoq; Bacche gigantū,
Subsidium uictis iam propè Bacche deis.

Hinc Thebas canit, & Semelen, interq; canendum
Vrceus huic ansa deficiente cadit.

Quem de more humeris suspensum semper habebat,
Ille dolet sitiens, præq; pudore tacet.

Ridet turba frequens, in primis ridet & ipse
Euchius: at comites indoluere senis.

Sed te dum Phrygiæ deterrent classica pugnae
Adueteres lusus ô mea Musa redis.

Nunquid dura nimis tibi Martia castra uidentur,
Ozia quæ semper, deliciasq; colis?

Silicet in nobis est consuetudo magistra.
Hæc studia, hæc artes ingeniosa facit.

Quòd si consuesces paulum sudare sub armis,
Mox tibi fidenti Martius ardor erit.

QVERITVR DE NIMIO

& nouo amore.

Ecce nouum nobis indicit Cypria bellum,
Ecce alias in me sumit Amor faculas.

Mater iò, iuuenem quis me tibi dulcibus annis
Eripit, & mœstos ingerit in cineres?

Nam mea crudeles tetigerunt corda sagittæ,
Atq; animam petijt uulneris asperitas.

Mater iò, mea mater iò succurre dolenti,
Mater iò, migrat spiritus in tenebras.
Et tu chara tuo soror ô dulcissima fratri,
Ac per quam fuerat uiuere dulce magis,
Iamq; uale, & cineres fratris germana repone,
Curabisq; pias funeris exequias.
Cinnamâ si insano dilexi semper amore,
Et placuit præ te foemina nulla mihi,
O tantum liceat miseræ sperare fauillæ,
Ut post nostra tuus funera uiuat amor.
Quamuis causa meæ fueris tu mortis acerba,
Crimina non tua sunt, culpa sed est Veneris.
Nam mihi, quod castam decuit præstare puellam,
A te seruata est semper honesta fides.
Non precium mihi te, fuluum non abstulit aurum,
Quæq; animos capiunt munera magna leues.
Sed quid liuenteis in me conuertitis hydros,
Infâustasq; faces, Tisiphonæa cohors?
Parcite crudeles Erebi Ditisq; ministræ,
Et Canis, & Stygiæ lurida cymba senis:
Parcite, non uestrum est manes retinere poëtæ,
Elysia est nobis nanq; parata domus.
Illic nos nitidi manet aurea Musa Catulli,
Cuius adhuc etiam Lesbia in ore sonat.
Cui tantum dicunt hi se debere libelli,
Quantum nec charo filia blanda patri,
Quam iuueni ardenti multa cum dote maritam

Perducit

Perducit chari coniugis in gremium,

Illa suo grates persoluit leta parenti,
Quòd dederit nomen coniugis ac dominæ.

O quicunq; meum comitati funus amici,
Viuite felices commemorésq; mei.

Etsi quando nouos tulerit Campania uates:
Nanq; illa & domus, & patria Pieridum est:

Illa mihi puero sedem, studiumq; Camœnæ,
Illa mihi nomen contulit ac dominam:

Dicite me iuuenem perijsse in amore, meæq;
Vnica quòd fuerit foemina causa necis.

ALLOQVITVR SVSPI-
ria & lacrymas.

O iucunda mei suspiria nuncia cordis,

O oculi nunc iam flumina, non oculi,

Hæc mandata meæ constanter ferte puellæ,
Gaudeat ut solita est fletibus illa meis.

Sensistine graues immitis Cinnama pœnas?
Sensistine meus quàm miserandus amor?

Persida me crucias, quum possis sola iuuare.
Heu heu nam per te persida nunc morior.

Quàm leuiter poteras fato subducere amantem.

Sed moriar: titulus sit mihi mortis Amor.

Si non magna satis, perijsse in amore puellæ,

Quantulacunq; tamen gloria dulcis erit.

allidus à misero cessisset corpore langor,

In uultu si quid dulce notasset amor.

In uerbis si mite aliquid : spes omnis amantum
Ex oculis : oculi nil nisi triste ferunt.
Ore Arabum nemus inspiras , uer ore remittis,
Vnde tibi nomen Cinnama dulce fuit.
Oscula si summis saltem mihi p̄cta labellis,
Concessum ambrosio si semel ore frui,
Languidulis animā poteras tum reddere membris,
Et nudum inferno me reuocare lacu.
Non mala Persephone letum properasset acerbum,
Non iuueni pallens Styx adeunda foret.
Non Phlegethontæ sentirem incendia ripæ,
Eumenidumq; angues, terrificumq; canem.
Scđ tecum charæ duxissem blanda iuuentæ
Tempora, subq; tuo factus amore senex.
At tu sancta Venus nostro succurre labori.
Tu dea, tu uati Cypria parce tuo.
Diligat illa suumq; & amans suspiret amantem,
Et iungi cupiat pectora nostra suis.
Proq; meis lacrymis totidem succende fauillas.
Omnia sint illi cognita nostra mala.
Quem fugit cupiat, quem non est passa iuuare,
Nunc amet, uratur sic magis inq; dies.
Sancta fauet, iamq; & placidis arrisit ocellis,
Aurcolumq; dedit lux mea basiolum.
Basiolum nigra quo me reuocauit ab unda,
Atq; animam fessis reddidit articulis.
Quo sine non Arabum syluæ, non rura Sabæa,

Ambrosie

Ambrosiæ spiret nec sine mollis odor.

A t tibi seruati tanto pro munere uatis,
Sudabunt tepidis thurea dona focis.

E t tibi cantabit laudes mea tibia: per te,
Cinnama dura prius, Cinnama facta bona est.

AD CINNAMAM.

Quum me cogit amor quicquam maledicere de te,
Dispeream, si non Cinnama discrucior:

D iscrucior: uerum tanto succendor amore,
Ut peream, si non quæ uelit ira loquor.

P æna tamē præsto est: nā uix dum lingua locuta est
Quum mihi fit subito flebile cordolium.

P ænitet & charam dictis læsisse puellam,
Ac misero in lacrymas uertitur ira mihi.

DE SVAVITATE AMORIS.

B landitijs amor est, & succo mollior omni,
Melle quoq; est dulci dulcior ac melior.

H oc condimento cœlestis mensa deorum
Vescitur, idcirco gratior ambrosia est.

N anq; ubi non amor est, ubi non miscentur amoris
Suauia, nil lauti, nilq; lepôris inest.

H æc iuuenes cantent, quibus est Cytheræa benigna:
Nam mihi felle malo tristior & grauior.

AD CINNAMAM IRATE.

P auxillum quod amas me Cinnama, num bene uelle
Plus tibi quamq; oculis credis inepta meis?

N on amo te, fateor (quid enim simulare necesse est?)

Si mihi nec bene uis, nec bene uelle cupis.

AD CINNAMAM DE
eius inclementia.

Ecquem lacrymulis impones Cinnama modum?
Quando mi misero requiem dabis improba? uides
I gnibus exuri me, nec tu proijcis aquam.
C rudelis quæ nec tuo amanti porrigis opem,
E t nec tantillum miseret te perfida mei.
O ego non felix, qui tam crudeliter amo,
N ullaq; me redamat, sed contra mi malè cupit.

AD CINNAMAM BLANDE.

D a mihi basiolum mea Cinnama, quale furenti
Ante hac nulla uiro scemina surripuit.
C umq; meis pariter coniunge labella labellis,
Pro serpente mihi sit uaga lingua duplex.
M orsibus in blandis desit dens, murmura desint,
E xclususq; uaga spiritus ex anima.
L ascium satis est quod mollis Francia libat,
Verum hoc aureolum est Cinnama basiolum.

AD SEIPSUM EXHORTA
tio ad nouos amores.

Quingentas solitus quum sis adamare puellas,
Nunc ab amore tuo quid Iouianæ uacas?
A n quia difficilem sese tibi Fannia præbet?
Et rigidos mores forma superba facit?
Quum tot sint faciles, sit copia mollis amorum,
Quære aliquam tibi quæ sponte placere uelit,

Quæ

Quæ tibi se dedat, cui sis & charus ocellus,
Cui dicas, iam iam Fannia nulla mihi est.
Ipsa tibi dicat, mea lux, mea uita, meus flos,
Liliolumq; meum, basiolumq; meum:
Charior & gemmis, & charo charior auro,
Tu rosa, tu uiolæ, tu mihi leuis onyx.
Deliciæ, cultusq; meus, mea gaudia solus,
Corq; meum, & præ te nil iuuat esse mecum.
Et quingenta simul capiat tunc basia raptim,
Et sine mente oculos uoluat agatq; suos.
Ac linguam querulo quum suxerit ore trementem,
Exanimis collo pendeat ipsa tuo.
Tunc dices, amor est succo iucundior omni,
Dulcior & melle est, suauior ambrosia est,
Nec tibi quingentas fuerit sat amasse puellas.
Nil numerus certe, nil in amore ualet.

AD THALIAM.

Sexcentas age basiationes,
Da nostro mea compatri Thalia.
Quem nos plus oculis amamus unum.
Namq; est dulcior Attico liquore,
Et quem Sicanie tulere cannæ,
Ac nostris propè charior medullis:
Quando non alius sodalis unquam
Dilexit magis unicum sodalem,
Quàm nos ipse amat, atq; amamus ipsum.
Si non sunt satis hæ osculationes,

F ac sint mille ducentis ducentæ.

AD ANTONIVM PANORMITAM.

*A*ntoni decus elegantiarum,

A tq; idem pater omnium lepôrum,

V nus te rogat è tuis amicis,

C ras ad se uenias, serasq; tecum

*Q*uantumcunq; potes facetiarum,

E t quicquid fuerit domi iocorum:

N am tantum sibi risus apparauit,

*Q*uantum Democrito diebus octo,

P rofundi satis & super fuisset.

*Q*uod tecum patulo cupit palato

P erridere suapte risione,

C ondita leuitate ineptijsq;.

AD LAVRENTIVM MINIATVM.

*V*xoris nitidæ beate coniunx,

C unctis coniugibus beatiorq;.

*Q*uid sentis age de meo libello?

N obis differe: nunquid à Catullo

*Q*uonquam uideris esse nequiores,

A ut qui plus habeat procacitatis:

N on dico tamen elegantiores.

S ed certe meus hic libellus unum

D octum post sequitur suum Catullum

E t Caluum, ueteremq; disciplinam.

N on multò minor est nouis poëtis.

S altat uersiculis canens minutis

Hoc quod non sonuere mille ab annis
 Musarum citharæ, & Lyæi puellæ.
 Qui se euadere putidam culinam
 Et tegmen poterit negare Thynnīs,
 Fœtenteis neq; uestiet Siluros,
 Studebit pueris placere ineptis,
 Siqui Castaliæ specus liquores,
 Parnasi neq; dum bibere fontis,
 Doctas sed fugiet manus uirorum,
 Et qui Castalio sinu recumbunt,
 Contentus Miniate, si molestus
 Non sit uel tibi, uel tuæ Cicellæ.

IN ANTONINVM CINAEDVM.

Antonine cinædule

Huc ad nos redeas: nanq; per Herculem
 Istas turpículas nateis
 Si te prenderimus iam usque adeo malis
 Virgis exagitabimus,
 Ut par sit sceleri supplicium tuo.
 Audes tu media uia
 Me præsentem meæ comminitarier?
 Audes tu niueas rosas
 Estræ gremio tollere Cinnamæ?
 Post hæc tam malè, pallium
 Nixus surripere, atq; in teneris manus
 Immiscere papillulis?
 Quòd si compulerit me furor improbus,

Disces postmodo quid fiet,
T am bellas manibus tangere fœminas.

AD VICINOS.

Vicini moneo, bene ac pudicè
S eruetis mihi uos meam puellam,
N e se conferat ad suos amicos,
Quos omnes amat impotente amore:
N ec mirum, quia mentulatiores.
Quin & si cupitis probi uideri,
T ales passeribus salaciores
L ongè à coniugibus mouete uestris.
E t tu si sapis ô puella nequam,
I stos desere pessimos amicos,
E t mecum maneat bona & pudica.
N am iuro tibi per tuam Serapim,
T ecum continuas iacere noctes
I n multa recubans fututione.

AD PERILLAM PVELLAM.

O solatiolum meum Perilla,
D ic quid Cinnama nostra rure fecit
H os sex continuos dies? ualet ne?
N am quidam mihi pessimus cinædus
D ixit, quòd tenerum pedem catella
D um ludit nimium procace morsu
I lli presserat, & domi manebat
E xpectans medicos ab urbe missos:
Quare te rogo per tuos ocellos,

I llos praeuenias, probeq; cures,
N e qua se nimium licentiosos
P ræstent, dum cupiunt boni uideri:
N am braxis sine, pallio tument
M anu uix retinent utraq; penes
I nfestos puëris, puellulis q;.

IN MALVM POETAM, QVEM
mutato nomine Vtricellum uocat,

Non sunt carmina, sed cacationes,
Quæ se scribere iactat Vtricellus.
E st merdosius omnibus latrinis,
Quod se scribere iactat Vtricellus.
O bturâ miserum Camœna nasum,
N e te carmina tam cacata lædant.
O merdosa poëmata, ô quid unquam
E rit uel fuit his magis cacatum?
Quamprimum medicos mei sodales
A d me ducite : nam maligna febris
D udum me tenet, ut dij deæq;
I sti dent mala multa, qui nec unquam
S cribit carmina, sed cacationes.

DE IMPROBITATE
puellæ suæ.

Irata est quotiens mihi puella,
T ristis me uocat aridum poëtam,
E t lassum minima fututione,
I ndoctum Veneris, maliq; penis.

P ost hæc in triuijs, in ore uulgi,
 I rridentibus omnibus puellis,
 Dicit tam malè me esse mentulatum
 Quàm uel pumilio, puérue trimus.
 Quam ob rem constitui meas querelas
 D eferre ad Venerem, inq; ius uocare,
 N am quis tam patiens amator esset?
 Quòd si sensero ius mihi negari,
 H ellepontiacum deum precabor,
 P artes suscipiat meas, uelitq;
 P ro me, quod minimum facillimumq; est,
 V lcisci facinus manu seuera.

IULIO FORTI SICULO.

Iuli pars animæ secunda nostræ,
 Quid non me pateris meas Camœnas
 O mnes proijcere ignibus cremandas?
 Quarum depereunt graues labores.
 E t perdo miseras subinde chartas.
 N am quamuis ueterum diesq; noctesq;
 E uoluam monumenta Iuliorum,
 A ttritiq; adeò mei libelli,
 V t nil à solea deesse credas,
 S emper nostra tamen Thalia friget.
 C uius nequitias, ineptiasq;
 N olis ledere uel putare nullas:
 N ec me sordidulum uoces poëtam,
 S i non posthabito facetiarum

Lusu, carminibus uacem seueris.
 Nam quum desierint graues Catones,
 Et sint tempora Busuluniana,
 Aequum quis putet esse laude sacra
 Scelastos celebrare Tarracones.

IOAN▶ IOVIANI

PONTANI LIBER SE-
 cundus Parthenopei.

MAGICA AD DEPELLENDVM
 amorem ad Theodorum Gazam.

lte caput Lenæ, hedera redimite
 uirenti,

Tuq; nigram tenebris nos ado-
 perta comam,

Languida nunc facili componite lumina somno,
 Fessaq; securus occupet ossa sopor.

Tu modò tincta puer lethæo dilue somno
 Pocula: sic tristis nanq; fugandus amor.

An mage Thessalicis tentem medicamina uerbis?
 Et rumpam magico uincla ueneficio?

Sant aræ, lectæq; suis è collibus herbæ,
 Et succi, & magicis carmina ficta sonis.

Tum geminæ sacro rorantes imbre cupressi,
 Inq; sepulchrales cedrus adusta rogos.

Nec lunam nox prona negat, nec sydera desunt

Bis genibus, nota bis ueneranda prece.
R ore pio conspergo caput, dic uersus in ortum,
Hæc quater, & leuo mox pede tangis humum.
V incula nunc hæc soluo, atq; hæc ut uincula soluo
Carmine sic nostro cede solutus amor.
C erea ut hæc gelida durescit forma sub unda,
Durescant rigido corda sepulta gelu.
C armine Iasonios fugit Medea penates,
Carmine & hoc fugias corde repulsus amor.
P uluere quo sterilis quadrupes sua corpore uersat,
Tu quater hoc ipso puluere sparge caput.
C yzicea mox tinge & aqua: quater amne fluenti
Dilue, ut extincto cedat amore calor.
Dic Lethæ bona uerba, precare obliuia Lethen,
Lethæo mersas tingat ut amne faces.
F allor? an incipiunt tristes discedere curæ?
Pacatoq; uenit mollior aura salo?
I n portum mea uecta ratis, retinacula cessant.
Libertas portu tutior ipsa mihi est.
L ibertas cui cedit Amor, cui mater amorum,
Ascreas inter maxima uirgo deas.
I am tandem ad Musas, antiquaq; sacra reuertor,
Et uatem accipiunt templa operata suum.
P ieræ assistunt aures mihi grata canenti,
Et plaudunt numeris Aonis antra nouis.
S ed mihi nec sine te dulces Theodore Camœnæ,
Castaliusq; iuuat nec mea labra liquor.

Et tua

E t tua iam pridem cinxerunt tempora Musæ,
Insignemq; hederæ circuiere comam.

C ommunes igitur Musæ, communia nobis
Sunt studia, atq; eadem fata duobus eunt.

M e quondam patriæ casus nil triste timentem,
Cogit longinquas ire repente uias.

C astra peto, tenerisq; uirum confessus ab annis
Tyrrhenas didici sub Ioue ferre niues.

M ox ubi composito redierunt oia bello,
Et repetit patrios Martia turba lares,

E xcepit Rhodio quondam fundata colono
Parthenope studijs semper amata meis.

T e quoq; Turcaicæ fugientem uincla catenæ
Eiecit patrio Thessalonica solo.

I actatumq; diu diuersa per æquora, tandem
Agnouit Phrygio condita Roma duce.

N unc eodem, quo me fato Campania tellus
Delicijs pascit terra beata suis.

H ic ubi nos longæ producere tempora uitæ,
Et resides annos claudere fata uelint,

E t quum maturis ætas nos soluerit annis,
Iniicietq; auidas Parca maligna manus,

T um mistum cinerem cōmuni onerare sepulchro,
Amborumq; unus contegat ossa lapis.

BOPHILLVS ADVLESCENS

alloquitur Phiellam amicam.

Si quisquam infernas cupiat prænoscere pœnas,

Si quisquam Elysij dona beata poli,
Hic faciles uultus, ille indignantia cernat
Lumina, in exitium nata Phiella meum.
Aurea pacato diffundis tempora uultu,
Aurea tranquillo pax & ab ore uenit.
Dum loqueris, toto discedunt nubila cœlo,
Verna quies roseo est, uernus in orbe decor.
Candida felices sustollant linthea nautæ,
Quoq; petant portus aura ministrat iter.
Magnetem & gelido surgentis axe Triones,
Quosq; sequatur habet tuta carina deos.
Quod si quem placidis facilis dignaris ocellis,
Nectaris huic fontes, ambrosiæq; fluunt.
Illic delicias, illic ludosq; iocosq;,
Mille uoluptates, gaudia mille geris.
Fortuna potes inuita fecisse beatum
Quemq; uelis : miserum, quemq; beasse uelit.
Aspice diuinas humano in corpore dotes.
Nil mortale tibi: digna puella polo es.
Atq; utinam inuideant ne te cœlestia nobis,
Et noua Phœbeo sydere flamma mices.
Obene, quod ueteres mutarunt numina mores.
Vertit amatorem fabula nulla Iouem.
In te non taurum, non ille subiret olorem,
Non Danaës rutilam solueret in pluuiam.
Sed nitidus blando coetu comitatus amorum
In thalamum ueheret dia puella suum.

Et tua

Et tua gemmali posuisset membra cubili
Illa deum requies, delictumq; Venus.
Hoc melius, nunc ille iocos, nunc audit amantes,
Et iuuenum curis, quas tulit, ipse fauet.
Ille mihi de te spondet quaecunq; rogarim,
Teq; meo pepigit candida Nympha toro.
Tu quoq; iunge pios fido cum coniuge amores:
Ipse etenim & coniunx, ipse & amator ero.
Qualis Chaoniae deuinctus amore maritæ,
Nescit amans uolucris fallere iura suæ.
Nec te tam formæ capiat decor iste superbæ,
Vt tua commorint tædia iniqua deos.
Si facilis quondam Daphne Penceia fuisset,
Non staret duris fronde a limitibus:
Nec tam crudeli fato rapuisset amantem,
Sortis Anaxarete causa modusq; suæ.
Et mihi nescio quid blandis promittere ocellis,
Et mihi nescio quid dulce uidere loqui.
Vtq; supercilio spondes, nutuq; loquaci,
Nonnihil ipsa meis mota uenis precibus.
Nec nomen capiat te uirginitatis inane.
Nullis illa quidem est inclyta temporibus.
Illi uirginitas, illi sua cura pudoris,
Si qua puella deis casta facit superis.
Virginitas tua Cydippe, tua Menali diua.
Nos modò naturæ dulce sequamur iter.
Atq; utinam in priscos redeant noua secula mores,

Aurca quâs Latio regna fuisse canunt.
Quum passim uirides nullo custode per herbas,
Ibat amatori iuncta puella suo.
Non quem dura parens, non quē pater improbus illi,
Mutua sed placido iunxerat ore Venus.
Atq; ita composito iungebant foedere curas,
Vna fides, unus lectus & unus amor.
Tecum ego muscosis habitarem diues in antris,
Atq; idem lectus arbor & herba foret.
Arbor compositas iaceret recubantibus umbras,
Præberet mollem cespitis herba torum.
Et circum querulo streperent uirgulta canore,
Et streperet querula qui salit amnis aqua.
Luderet & suavis demulcens ore querelas
Attica frondosis ales in arboribus:
Sic mecum fixis hæreris nixa lacertis,
Lasciuus relegens oscula blanda iocis:
Mutua sic placido traheremus gaudia lusu,
Et regum magnæ despicerentur opes.
Hæc ille, & sæuus quæcunq; coëgerat ardor,
Quæcunq; & didicit uerba disertus amans.
At Nymphæ uarios immutans ore colores,
Paulatim uictas iam dabat ipsa manus,
Illius & fixis hærens pendebat ocellis,
Vritur, & taciti signa furoris erant.
Et conata loqui, singuliim pauca loquuta est,
Deq; uerecundo fugerat ore color.

A c furtim laxis foribus progressa parabat
Currere in amplexus chare Bophille tuos,
Quum mater sæuis cumulans obiurgia dictis
A specula natam iussit abire suam.

S ic quos iunxit amor, tristis custodia soluit.
O nullo uacuum tempore quisquis amat.

QVERITVR DE BAIANIS
balneis.

A nnua Baianis redeunt spectacula lymphis,
Et medicas aperit terra salubris aquas.

L ittoraq; arrident teneris spectanda puellis,
Et suus est illis undiq; mistus amans,

L ittora non unquam nostras solantia curas,
Sed semper sæuis addita causa malis.

Q uid iuuat ingratos membris depellere morbos,
Si curas animo tristitiamq; datis?

H inc ego quum uestro quæsissem à fonte salutem,
Vulnera non ipsi perpetienda tuli.

A t uos ô toto dispersi littore nautæ,

Nunquid & hac uecta est nostra puella rate?

Quos tenuit fontes? aut quas petit improba thermas?

Quos'ue habuit comites? quem'ue secuta ducem?

I nfelix auibus locus hic, undeq; nocentes.

Me miserum uolucris non nocet ipse deo.

A tq; utinam hæc nunquam tetigisset littora uictor
Alcides oris missus ab Hesperijs.

V iderat ille gregis præda ex Balearide pompam,

Vnde & Pompeius nomina uicus habet.
E cce furit totis infecta per agmina castris,
Perq; omneis sæuit mors inopina uias.
I psa suis spargit manibus pestemq; luemq;
Exatiatq; animum cruda nouerca suum.
N il medicæ profunt artes, cantataq; uerba,
Aut è Marrubijs herba reuulsa iugis.
P rocumbit, supplexq; Iouem Tirynthius heros
Orat, & intonso de grege mactat oues.
E xquiratq; deum pacem, Nymphasq; precatur
Quasq; uirens Gaurus, quas & Auernus habet.
A udiit hic genitor natum, audiuerè sorores,
Quæq; salutiferas fundit Araxis aquas.
N am passim toto manarunt littore lymphæ,
Erupitq; cauis fontibus auxilium.
S ulphureæq; micant undæ, scatuitq; sub antris
Fumidus & medicas extulit humor opes.
N ec mora, iussus aquis lauit se exercitus illis,
Tristis & ex omni corpore pestis abit.
F orte Amor in Nymphen Laborida tela parabat,
In quam Vulturum fixerat antè deum.
A enariæq; procul secreta in rupe sedebat,
Dum cauet insidijs callidus arte locum.
A udiit hic dum læta Ioui canit æquore toto
Miles, & Herculeis uocibus aura fauet.
A ura fauet, gratasq; dei perducit ad aures.
Quantum opis his illis uis & inesset aquis.

S pem capit admonitus lucis, charæq; salutis,
Captaq; restitui lumina posse sibi.
N anq; olim pharetra nimium pueriliter usus
Torsit in armiferam spicula acuta deam.
A t Pallas pueri telum auersata retexit
Aegida, uipereas explicuitq; comas.
H inc puero riguere oculi, uisq; ipsa uidendi
Tabuit, atq; hebeti lumine ab inde ferit.
C onsilio Veneris tamen atq; ex arte Cupido,
Ipse uicem & fratris munera frater obit.
A rcum stringit Amor, moderatur tela Cupido,
Laxandiq; arcus signa dat ipsa Venus.
A t cecos iocus incessus, inceptaq; cæca
Dirigit, & fraudes illecebrasq; parat.
A c subito auratæ fulxere per aëra pennæ,
Et uolucer celsa mouit ab arce deus.
H uc postquã uentum est, medicis & constitit undis,
Et tepido letus margine sedit aquæ,
M ox arcum ardentesq; fâces uolucresq; sagittas
Deposuit, misero cognita tela mihi,
I ncubuitq; genu duplici, tum flumina palmis
Haurit, & infuso lumina rore lauat.
T erq; quaterq; oculis amnem suffundit: at illi
Luxit, & auxilium Tullia lymphæ dedit.
H inc nunc tam certo meditatur spicula iactu,
Acrior & multò quàm fuit antè ferit.
N ec tantum uolucris præfigit pectora telo,

Sæua sed ex oculis uulnera multa parat.
 H is ille insidias fallax, his retia tendit,
 His capit, & captos sub ditione premit.
 H is ego, me miserum, tristi seruire puellæ
 Cogor, & æternum uincula dura pati.
 A tq; utinam primis mater me flectet ab annis,
 Et rapta è cunis funera nostra forent,
 N on ego tam multos sentirem in amore dolores,
 Seruitium & quererem regna superba diu.
 N ec turpis de me per multas fabula gentes
 Isset, & ingenij fama sinistra mei.
 A h pudeat uatem, pudeat pia sacra colentem,
 Nequitiam & Veneris turpia castra sequi.
 C ingite uictrices Laurus: mihi gloria parta est:
 Cessit amor, uacuo est pectore pulsa Venus.
 E ffracti cecidere arcus, ruptæq; catenæ,
 Liberaq; crepto sunt mea colla iugo.

DE INFELICITATE GE
 neris hominum.

Non ulla terris habitat aut pax, aut quies.
 I nferna diræ & luctus occupant loca.
 E xercet in mortalibus regnum metus.
 R egnat libido, fraudis & scelerum caput.
 Quæ prima fulget homini infelix dies,
 C omitem profundo ducit ex erebo simul
 D olorem & ægritudinem: ô sortem asperam,
 O dura fata, & semper in peius malum.

Nemo

Nemo beatus. Ille diuitijs fluens,
Inops habendo: hunc sceptris terris præferunt,
Ipse est sui impos, & quibus præest, timet.
His ficta uirtus limes ad summum est bonum,
Et pandit oris squalor ad superos uiam.
Hæc illa squalens dira & infelix plaza.
Cocytiæ fauces inexorabiles,
Phlegethontis ignes, gurgitesq; Acherusij.
Hæc Tantalea sitis, iecurq; fœcundum,
Et membra diri Ixionis torquens rota.
Sed quid recensens plura in immensum trahor?
Sumus hic tot Inferi, quot homines uiuimus,
Suisq; quisq; dirus est crebus sibi.
Nobis amores, & libido pectoris,
Et una non unius obstetrix mali,
Humana facies, cuius ex oculis fluit
Amor, odium, pax, ira, spes, metus simul,
Et quas gerit cruenta Tisiphone faces.

CASIM FONTEM AEGRO

tus alloquitur.

Rura tuis qui nostra rigas humentia lymphis
Quàm procul heu misero nunc mihi Casis abes.
Tu nunc muscosa placidus sub rupe uagaris,
Redditur & fluxu lenior aura tuo.
Ataq; prætexit uirides tibi populus umbras,
Et mille in folijs dulce queruntur aues.
At me nunc tristi fessum Campania morbo

Detinet, & uenas urit anhe la sitis.
Nec prodest uiridi totiens te ornasse corona,
Cinxisse & capiti plurimaserta tuo.
Nec prodest dulcēis totiens cecinisse querelas,
Numinis & causas edocuisse tui.
Nanq; dies aderat, sceptrum quo cepit olympi
Iuppiter, hoc diuis prandia lecta dabat.
Tum puer Idæus dum pocula grata ministrat,
Spectaturq; suo digna rapina Ioue,
Atq; inter mensasq; deū laudesq; superbit,
Et tanto facies conscia teste placet,
Incautus labente gradu Carchesia fudit,
Multus & è patera fluxit hiantē liquor:
Qui præceptis summa coeli de parte uolutus
In terras larga constitit uber aqua.
Ad quæ subridens genitor, monumenta manebunt
Certa puer, casum testificata tuum.
Amnis erit, quā nunc grati effluxere liquores.
Casis erit fonti nomen honosq; tuo.
Oscula tum puero raptim libauit: at illi
Fulsit sydereus sparsa per ora color.
Has ego blanditias, memini, cantare solebam
Fusus ad herbosæ fluxile murmur aquæ.
At tu longinquos nimium summotus ad Umbros
Aoniæ nunc es immemor ipse lyrae.
Nec mihi nunc solito præbes de margine riuos,
Arida nec suctus temperat ora liquor.

Solaq;

Solaq; languentis sensus mihi restat imago,
Quum mens furtiuas ægra requirit aquas.

Interdum somno dulcis haurire liquores,
Et madido uideor pellere ab ore sitim.

Hæc mihi dat somnus solatia, dum Canis ardet,
Et graue siccatos sydus hiulcat agros.

Atuos Pierides uestro succurrite uati.
Profuerit fonteis sæpe bibisse sacros.

Vos mihi Persephonen cantu placate: moueri
Nanq; potest: mouit Bistonis antè lyra.

LAVDES CASIS FONTIS.

Casis Hamadryadum furtis iucunde minister,
Et cupidis rupes semper amica deis:

Ad quem sæpe sui linquens secreta Lycæi,
Pan egit medios sole calente dies,

Mænaliq; tuos impleuit carmine montes,
Et septem cecinit fistula blanda modos.

Quum passim iunctæq; manus, & brachia nexæ
Ducebant placidos Naides ante choros,

Carpebantq; hilares iuxtà uirgulta capellæ,
Hædus & in molli subsiliebat humo.

Quinetiam defessa iugis si quando Diana
Egit præcípites per caua saxa feras,

Hic posuitq; latus, uiridiq; in margine sedit,
Et uitreo flauas lauit in amne comas.

Te Bacchus, te Phœbus amāt: tibi carmina Nymphæ
Dulcè canunt: tibi se comit amata Dryas.

P elignosq; suos si quando & rura relinquit,
 Lassa subit fonti Calliopea tuo,
 E t lenem querula carpit sub fronde quie tem,
 Quà cadit arguto murmure lympa fugax.

AD PIVM PONT. MAX.

S ic tua Pæonijs uincantur tædia succis,
 Phœbeaq; leuent languida membra manus:
 S ic tibi & in Turcas assit uictoria mater,
 Et Solymam redigas sub ditione domum:
 D a precibus facileis aures, uatiq; faueto
 Vates, neu pietas sit tua dura mihi.

AD MARINVM TOMA-
 cellum sodalem.

F ata uocant, lux alma uale, iam deleor: at tu
 Inferias uati solue Marine tuo.
 O ssa quoq; in patriam miserae trans mitte parenti,
 Accipiat cineres testa paterna meos.
 E t soror ingratae persoluat iusta fauilla,
 Spargat & è lacrymis nostra sepulchra suis.
 I lla etenim tellus, quæ me genuitq; tulitq;,
 Contegat, & grata membra reponat humo.
 O fficium face amice pium, manesq; piato,
 Atq; Arabo noster spiret odore rogas.
 V iueret ô utinam frater tuus, ipseq; tecum
 Vidisset potius funera nostra Leon.
 I lle meos flentis dextra clausisset ocellos,
 Iunxisset geminas & mihi rite manus.

Ossaq;

O ssaq; iussisset molli requiescere terra,
Et data perpetuum paxq; quiesq; foret.
I lle meos obitus uersu fleuisset amico,
Redderet & uati carmina mœsta suo.
S ic mihi mors nec amara foret, nec sœua timerem
Fata, nec Alectò quas gerit antè faces.
A t tu, si qua tui superest tibi cura sodalis,
Fac madeant lacrymis funera nostra pijs.
T e dulcis deflere iuuat lususq; iocosq;,
Quos mea non ultra Musa sepulta canet.

DE QUERCV DIIS SACRA.

H æc uetus & multos quercus seruata per annos,
Sifas est uati credere, numen habet.
N anq; sub hac iacuit mistus Naretide Nympha
Pan, montanicolæ captus amore deæ.
M enalon ille suum, dilecta q; rura Lycei,
Parrhasiæq; procul liquerat antra domus.
V enerat huc uirides stringit quæ Vigia ripas,
Et patrium riguo perluit amne solum.
V idit eam liquidis dum se fouet inscia lymphis,
Et fessa æstiuo membra calore leuat.
T um perijt, sœuæq; animum fixere sagittæ,
Vssit & Aetnæus pectora adesa calor.
A c subito hirsuto demissa est fistula collo,
Et pastoralis carmina uoce sonat.
N ympha decus nemorum, sacro quæ fonte lauaris,
Candida q; in nitido flumine membra rigas,

B rachia sunt niueo tibi candidiora ligustro,
Collaq; montana non minus alba niue,

P urpureoq; genas suffundens dia rubore
Tingis punicea lilia cana rosa.

Qui tibi sic lucent per quos ego per dor ocelli,
Nimirum eoi luminis instar habent.

O scula si liceat teneris sumpsisse labellis,
Vilis Hymetos erit, uilis & Hybla mihi.

O si quæ uitreis referunt se membra sub undis
Contigerim, ô cupido membra fouenda sinu.

N ectu sperne deum, cui seruit Nonacris ora,
Cinctaq; montanis Itala terra iugis.

P ana deum pecoris cuncti uenerantur agrestes,
Quiq; tenent alij rura nemusq; dei.

I pse ego lac docui distento ex ubere capræ
Exprimere, & fuso cana colostrâ sero.

P er me etiam tenero sunt mista coagula lacti,
Inclususq; suo caseus orbe fuit.

Quinetiam tenuis lanæ felicia texta,
Intonsa & docui carpere uellus oue.

H is mihi muneribus superata est luna beatâ,
Venit & in nostrum candida diua torum.

A spice quàm pingues agni, quàm letus in agro
Hædus, & in molli luxurietur humo.

H i tibi munus erunt, longumq; intacta per æuum
Fistula, Nonacrijs inuidiosa deis.

P ro qua quid non fecerunt Heliceq; Lyceq;
Cylleneq;

Cylleneq; alijs dura puella procis?

Hac tu cantabis laudes pecoris q; tuasq;
Hac mecum dulcets experiere modos.

Illa deum fugiens humili sublapsa salicto
Delitet, & surda reijcit aure preces.

Quid faciat? qua spe miserum soletur amorem,
Infelix? quam leniat arte malum?

Omnia tentanti frustra, uiresq; paranti,
Obtulit optati casus amoris opem.

Quercus erat late patulis densissima ramis,
Diues, & intacto uertice sacra comam.

Fama manet, Faunos hic discubuisse madentis
Sæpius, & letos hic agitasse choros.

Inde loco metus, ac longos uenerata per annos
Sylua manet: medius præterit antra liquor,

Antra racemiferis semper uestita corymbis,
Semper syluicolis antra petita deis.

Huc dea post æstus, uenandi fessa labore,
Venerat, & molli lassa quierat humo.

Cui labor, & strepitus riui salientis, & umbra,
Optatos somnos & leuis aura facit.

Fortegreges illuc, umbra ut uiridante leuaret,
Ducit, & ipse cito Pan petit antra pede.

Ecce uidet stratam cupidus per gramina Nymphen:
Constitit, & tacita gaudia mente rapit.

Mox sensim, summaq; pedes suspendit in herba,
Et presso nullus redditur ore sonus.

Vt tetigit niueæ semota cubilia Nymphæ,
 Et timet, & faciles huc agit, hucq; manus.
 Subducit retegitaq; sinus, nudatq; papillas,
 Hinc genua in molli lenta recuruat humo.
 blanditur femori digitis, collumq; genasq;
 Libat, & amplexu pectora nuda fouet.
 Iungit & os ori, mox ad sua gaudia pergit,
 Et sperata diu re sibi uota capit.
 Illa ubi se captam dulci resoluta quiete
 Sentit, ab opposita praelia ueste mouet.
 Verum ubi nec precibus, nec ui permouit amantem,
 Paulatim uicta est, deposuitq; metum.
 Iuuat opus, facilemq; deo dea præbuit: inde
 Sæpius ad gratum uenit amica locum.
 Hinc arbor sacrata dijs: quod mille tabellæ,
 Antraq; uotiuo munere culta docent.
 DE CAMINO MONTE ET
 Musarum latebris, ad Elisium Gallutiū.
 Quisquis ades uenerare locum, uatiq; faueto,
 Dum canit, & dictis credite, uera canit.
 Iam superaddiderat frondosum Pelion Ossæ
 Titanum cœlo perniciofa manus,
 Turbaq; cœlestum misero confusa pauore
 Cedebat, nullo bella parante Ioue,
 Quum sacer Aonidum chorus, imbellesq; puellæ
 Aethera præcipiti deseruere fuga.
 Non illis Helicon, non multo nomine clarus

Parnasus

Parnasus tutos exhibuere lares.

Antra petunt, notasq; domos liquere, metuq;
Longa pererratis finibus arua tenent.

Accipit hospitio fessas mitissimus amnis
Lyris, & hospitio sedulus addit opem.

Mons fuit & scopulis & uallibus undiq; cinctus,
Cuius ad ima cauæ plurimaq; antra iacent.

Huc natus Iouis ille leui placidissimus alueo
Deuehit, & tacitis abdidit in latebris.

Sed neq; Mnemosynes partum, prolemq; tonantis
Mons tacitam potuit continuisse diu.

Vndiq; nam sese ramis canentis oliuæ,
Palladioq; suum cinxit honore caput.

Tum patulas ulmos Lenæo uestit amictu,
Humidus & liquidis undiq; fluxit aquis.

Grataq; posteritas montem dixere Camœnum,
Vt nunc mutata parte Caminus eat.

Quoq; deæ latuere, locum dixere Cauellas,
Templaq; sublimi constituere iugo.

Quare agite & sacros Musis referamus honores,
Reddamusq; pijs debita thura focis.

Et tu Pieridum cultor, quem lenia Phœbus
Iussit Dirceæ plectra mouere lyræ,

Cinge comam lauro, citharamq; intende Camœnis
Galle, Aganippeï gloria magna chori.

Elisioq; sui resonent montesq; lociq;
Oppida quem dominum Gallutiana colunt.

IOAN. IOV. PONTANI
AD LEONTEM TOMA-
cellum sodalem.

E cquid in absentem quereris malè fortis amicam?
Nec linquit curas Anthionea tuas?

E t deserta graui resonant num littora planctu?
Ipsaq; de lacrymis humet arena tuis?

A c miser in cassum uotis tibi Nerea placas,
Scilicet ut reduci uenerit illa rate?

A n mare, longinquoq; absens Trinacria tractu,
Extinxere tuas igne tepente faces?

S ed neq; tam facili percussit uulnere quenquam
Ille sagittifera qui ualet arte puer,

V t non post multos sanandum liquerit annos.
Letalem didicit nanq; ferire locum.

N imirum & saeuas pascit Trinacria flammæ,
Nedum sit facibus terra aliena tuis.

A dde quòd & Veneri tellus accepta, suis q;
Testatus quondam sedibus altus Eryx.

A n formosa nouæ successit Delia curæ?
Atq; nouo cessit uictus amore uetus?

S pirauitq; tuis uotis felicior aura?
Illuxitq; tibi gratior hora Leon?

V iciniq; fauet fontis custodia Tisbe?

Et soror, & charo mater amica tibi est?

Quæq; tuo inuidit nuper fortuna sodali,
Hæc tibi felices porrigit æqua manus?

N anq; ego quum facilis dominæ tentarer amore,

Implerem.

Impleretq; meam lenior aura ratem,

I nuida præripuit lætæ mors gaudia menti,
Fregit & in medio quassa carina salo.

H inc ego blanditias, ipsumq; Heliconæ reliqui,
Meq; ipsum damno, deliciasq; meas.

N ec me ni tristes curæ subcuntq; premuntq;
Omnis & à mœsto uate recessit amor.

D e q; meis quondam nugis, lusuq; iocisq;
Nil mihi nunc reliquum est, nil nisi triste queri.

N ec me delectant dulces uelut antè Camœnæ:
Illa quidem secum meq; measq; tulit.

A t tu, cui præbet faciles Amathusia natos,
Dulcia naturæ munera carpe Leon.

V enturamq; memor fato properante senectam,
Non ingrata tuo dona refer Genio.

S itq; omnis sine nube dies: tum deniq; dices,
Vixi: nunc ô mors nil nocitura ueni.

FRIGORE INVITATUR ad uoluptatem.

B ruma riget, Cauriq; fremunt, stat densior aër,
Iuppiter & gelidas fundit ab axe niues.

P ocula nunc lususq; decent, pinguesq; lucernæ:
Arida uos pueri subdite ligna foco.

I gne ferox lenitur hyems, ubi mollia circum
Lesbia, & annosum spumat in orbe merum.

V imo pelluntur tristes de pectore curæ.

Hic liquor ingrato corda dolore leuat.

Hic deus afflictis requiem, spemq; addit egenis.
I puer, & larga prome falerna manu.
Me iuuat inter uina (fovet nam Bacchus amorem)
Ebria consertis oscula ferre labris:
Molle femur tractasse manu, tractasse papillas,
Dulciaq; in tenero bella mouere sinu.
Tum mihi sit non una satis: tum si tibi iungar
Fannia, quas dederim, quas tulerimq; uices?
Tum si blanda meis uenias retinenda lacertis,
Quos tibi dem amplexus Lautia, quos ue dabis?
Tene ego si teneam, quales mea Lautia motus
Expediam, uel quot sim ferus ipse modis?
Molle Phario spirabit lectus odore,
Quem dat Pellæo condita terra duce.
Linteasudabunt roseum perfusa liquorem,
Myrteolæq; fluet lucidus humor aquæ.
Interea miscere puer ne desine Bacchum
Sæpius, atq; alijs demere uincla cadis.
Senio adest, rabidusq; canis, uenus aurea cui adest?
Arceli arbitrium te penes omne meri.
Ille nouem cyathos Musarum letus honore
Ebibat, hic Charites, tergeminumq; chorum,
Ille suæ potet dilectæ basia Nymphæ,
Et læto absentis nomen in ore sonet.
Lusibus his nam gaudet hyems: his læta terenda est
Bruma: uenit rapido mors inopina pede.

MILITIAM HVIVS TEMPO

ris damnat : ad Nicolaũ Mariam Buxu-
tum, equitem Neapolitanum.

Castra sequi, laudemq; iniustis quærere ab armis,
Hoc est æterno bella mouere Ioui.

Militiæ quondam partes ac iura fuerunt,
Tutari patriæ dulcia tecta suæ:

Asocijs arcere minas, pepulisse tyrannos,
Hostis & incursus continuisse uagos.

Hinc Decij, fortesq; Fabi, clariq; Metelli,
Ac letum Pauli, Scipiadumq; decus:

Cannarum hinc tumuli, cæsoq; dracone superbus
Regulus, ac duri Cimbrica palma Mari.

Hinc pontem fregisse ferox sua nomina Cocles
Iactat, & exuias Cossus ab hoste refert.

Atq; alius uicto redit in Capitolia Gallo,
Et spolia antiquo reddit opima Ioui.

Ille triumphatis præscribit iura Britannis,
Et Rheni tumidas ponte refringit aquas.

Ille etiam rubri penetrauit ad æquoris undas,
Et uictor primus Parthica signa fugat.

Hic Dacas, Cilicemq; ferum, Pœnumq; rebellem
Ducit uictrices candidus ante rotas.

At nunc quid bello petitur, nisi præda? nec hostem,
Sed socium uita est expoliasse decus.

Hinc Mauri nos classe premunt, hinc Turca fugaci
Vectus equo, & Scythici castra cruenta ducis.

Nos tamen in socias ferrum conuertimus urbes,
Et de cognato sanguine præda iuuat.
Quid miles precio? quid mercennarius ensis
Dignum Romana laude fideq; dabit?
Excessisse acie pulchrum est, ubi dextera ferrum
Abijcit, atq; auro tela repulsa cadunt.
Non iaculis, aut ense ferox uictoria, uerum
Infami quæstu bellica palma uenit.
Aurum per medios deducit signa maniplos.
Amisit partes Mars ferus ille suas.
Ipsi ductores precio sua prælia uendunt,
Et cedunt precio castra fidesq; ducum.
Hinc mihi Pierides studium sacrosq; colendi
Vates, delicijs nomina grata meis.
Hinc nobis Buxute decus, laudemq; paramus.
Pro castris Helicon, pro duce Musa mihi est.
Nec tu non primæ iuuenis cum flore iuuentæ
Arma capis, patria pulsus ab ipse tua.
Deseris Italiam, pronosq; per æquora cursu
Hesperios portus, littora lbera petis.
Illic quum geminos ageret discordia reges,
Fouisti partes strenuus ense tuas.
Mox contra flauos diresti tela Britannos,
Quum premerent forti Gallica regna manu.
O cia nunc Musæq; iuuant, dulcesq; recessus,
Et scripta antiquis carmina docta uiris.
Hoc sapere est Buxute, frui melioribus annis,

Cum libris fieri carminibusq; senem.

Castra alios ac bella iuuent : nos læta colamus

Ocia, & Aoniæ fila canora lyre.

Vita bonum commune quidem est : bene uiuere solus

Nouit, qui ingenij dona beata colit.

AD MVSAM DE CONVER-
sione Sebethi in fluuium.

O nec docta nimis, necdum satis apta cothurno
Musa, sed ad teneros ingeniosa sales.

Digna Amarantheis crines intexere sertis,

Et madidam Assyrio tingere rore comam,

Ac gelidos circum fontes, per gramina læta
Virginibus mistos ducere nata choros.

Dum licet, & uirideis suadet decedere in umbras
Phœbus, & argutum concitat aura nemus,

Huc placidum ad fontem ripæ subeamus opacæ,
Quæ sua Sebethos candidus arua rigat.

Hinc non uulgos fontis referemus amores,
Quos legat in nomen Fannia nata meum.

Amnis arundinea uelans tua tempora mitra,
Et dolor, & charæ Doridos aptus amor,

Quis tua tam riguo mutauit membra liquore?
Nunc amnis, certe candidus antè puer.

Forma tibi nocuit, nocuit placuisse puellæ,
Iraq; cœrulei quàm malè nota dei.

Littore cōstiteras : illuc quoq; cœrula Nymphæ
Currit in amplexus Nympha decorata tuos.

H alcyones testes, testes uineta Vescui,
 Vos pariter socio secubuisse toro.
 L ectus erat frondes, & opaci gramina campi,
 Umbra erat antiquis myrtea sylua comis.
 S ylua comas frondosa dabat, quæ lenibus auris
 Spirabat Zephyro sollicitante nemus.
 T um uolucres letis concentibus aëra miscent,
 Et raucum illis murmurat æquor aquis.
 F orte inter uirides Nereidas una loquaci
 Ore, sed & Nereo fida ministra fuit.
 V idit ut hæc molli capientes littore somnos,
 Nerea non fictis sedula rebus adit.
 I lle autem irato properans ad littora curru,
 Cœrula cœrulcis per uada currit equis.
 C uius ob aduentum resonant Tritones in antris,
 Candida q̃ in scopulis læsa remugit aqua.
 E xcita Nympha latet, te somnus perdit inertem,
 Cœrula q̃ in membris fuscina iacta tuis.
 F lerunt Noleæ, flerunt te Sarnides undæ,
 Fleuit discissis mater Acerra genis,
 E t Stabias Nymphas, inconsuetum q̃ Vescuum
 Tunc etiam lacrymis immaduiffe ferunt.
 S cilicet is teneræ recolebat furta iuuentæ,
 Et memor antiqui mœstus amoris erat.
 M ultos hunc perhibent crudeli funere menses
 Confectum specubus delituiffe suis.
 A t postquam in rabiem dolor hic se uertit acerbam,

Vindex ex antris prosilit ipse cauis,
E ructansq; uomit fumantis pectoris ignes,
Ignibus & latos undiq; uastat agros.
I amq; insurgebat ponto, tumidumq; per æquor
Iactat ab incensis saxa liquata iugis.
Quum subito ex alto uox reddita, numen aquarum
Sebethos fonti est nomen honosq; suo.
Nec mora, quâ iacuit, uitrei fluxere liquores,
In laticemq; abeunt membra soluta nouum.
E puero liquidus fit fons, fit numen & idem
Ex homine: hinc subitis in mare currit aquis.
T alibus ille ferox uictus mentemq; repressit,
Imposuitq; suæ Bacchica serua comæ,
L etior & campis duxit de monte choreas,
Concinuitq; nouo carmina digna deo.
H æc tibi quæ canerem molli resupinus in umbra
Aedidit imparibus nostra Camœna modis.
T empus erit charos quum dicemus Hymenæos,
Vt sit iuncta tuo Parthenopea toro.
I nterea nostri nomen titulusq; libelli
Pro tibi promisso munere pignus erit.

F I N I S.

E 4

IOAN. IOVIANI

PONTANI DE AMORE
CONIVGALI LIB.

PRIMVS.

ELEGIAM ALLOQVITVR.

Ve ades, & nitidum myrto compeſce capillum,

Huc ades ornatīs ō Elegia comis,
Inq; nouā uenias cultu prædiuite formā,

Laxa ſuat niueos uestis ad uſq; pedes.
Molle micet tenues inter dilapſa papillas
Quæ legitur rubro lucida gemma mari.
Perq; humeros leui demiffa monilia collo
Addeccant: aurum ſerica uestis amat.
Aurea ſubductum conſtringat fibula pectus,
Aureaq; in limbo fila rigente micent,
Quaq; moues, Arabum ſpires molliſſima nardum,
Lenis & Aſſyrio ſudet odore liquor.
Tecum etiam Charites ueniant, tua cura puellæ,
Et iuuēt inſolita ducere ab arte choros.
Tu puerum Veneris primis laſciua ſub annis
Inſtruis, & ſtudio perficis uſq; tuo.
Et quotiens laſſo ducit reſes ocia neruo,
Hunc placido reſoues candida Nympha ſinu.
Hinc tibi perpetuæ tribuit Cytherea iuuentæ

Tempora,

Tempora, neu formæ sint mala damna tuæ:

Hinc iuuenum curis, & dulci conscia furto,

Blanditijsq; capis pectora cuncta tuis.

Ergo ades, & cape diua lyram, sed pectine molli,

Sed moueas dulci lenia fila sono.

Nam tibi Mercurius pater est, tibi sedula mater

Eurymie cantus nosse, lyramq; dedit.

Quinetiam tu experta nouos (ni fallor) amores,

Dulcia supposito gramine furta probas.

Nanq; ferunt patrios uectam quandoq; per Umbros

Clitumni liquidis accubuisse uadis.

Hic iuuenem uidisse, atq; incaluisse natantem,

Et cupiisse ulnas inter habere tuas.

Quid tibi lasciuis puer ô formose sub undis?

Delicijs mage sunt commoda prata tuis.

Hic potes è molli uiola iunxisse coronam,

Et flauam uario flore ligare comam:

Hic potes & gelida somnum quæsisse sub umbra,

Et lassum uiridi ponere corpus humo:

Hic & adesse choris Dryadū, & saliisse per herbas,

Molliaq; ad teneros membra mouere modos.

His iuueni succensus amor, formamq; secutus

Et facilem cantum, quo capis ipsa deos,

Tecum inter salices, sub amicta uitibus ulmo,

In molli iunxit candida membra toro:

Inter & amplexus lasi iaculistis uterq;

Et repetita uenus dulce peregit opus.

Quo magis pauca meo Nymphæ concedis amorî,
Quosq; legat uersus nostra puella canc.

Hæc ego, quum subito uisi ridere penates,
Et noua fulgenti lumina adesse domo.

Astitit, & risu facilem confessa, deditq;
Adueniens animi nuntia signa sui,

Deq; sinu fluxere rosæ, mollesq; hyacinthi,
Et uiolæ, & rubro lilia mista croco.

Tum cecinit, plectroq; fidem percussit eburno,
Et liquidam socio temperat ore chelyn.

Desine diuitias uersu conferre beato,
Et faciem precio uendere uelle tuam.

Non ego laudari, cupias si uate relicto
Diuitis argentum culta puella sequi.

Forma bonum coeleste, auro quam uendere non est,
Nam miser è terra fodit auarus opes.

Et canos formosa time, celeremq; senectam,
Ante diem cupidis quam deus esse iubet.

Aurum crimen habet, aurum præ carmine dulci
Sordeat, ingenij fide puella bonis.

Odi etiam fastus: quid enim fastidia prosunt?
Hinc odij ueniunt semina mille procis.

Dum temnit Glaucum formæ confisa superbæ,
Dum latet, & surda reijcit aure deum,

Cermenis obriguit, saxoq; in membra recepto,
Perpetitur tumidi uerbera sæua maris.

Nunc quoq; signa manent patrijs malè fida carinis,

Quæ

Quæ procul abducto uela rudente ferunt.

Neu studium tibi sit peregrinos quærere cultus.

Contenta est facies simplicitate sua.

Sint compti crines, nitido sit uestis amictu.

Munditijs capitur deliciosus amor.

Pauca loqui studeas, uerum tibi pauca loquenti

Sit pudor, & niuco qui decet ore rubor.

Libertas oculis neu sit, fac tempora serues,

Quis capitur, captus quis retinetur amans.

Sitq; uni placuisse satis: crudelius ures.

Artibus ingenuis forma iuuanda bona est.

Forte aderam, quum leta Venus Dodonide sylua

Sedula non solita poneret arte comam.

Dum fingit crines, speculum dum consulit, illi

Ludebant similes ante pedes uolucres.

Et modò plaudebant pennis, modò dulcia miscent

Oscula, cumq; suo murmura grata sono.

Laudauit dea mitis aues ab amore fideq;:

Exemplum certi dixit amoris erunt.

Sed neq; te capiat iuuenis, cui picta capillum

Sit coma, cui nimia quæritur arte decor.

Hic uanas captatq; auras, mutabilis huic est

Mens, & in incerto qui leuis errat amor.

At uates, cui numen adest, cui Delphica serpit

Laurus, & arguto carmen in ore sonat,

Ille tibi coniunx ne uelis, non esse recuset,

An' ne comes, lateri sit comes usq; tuo.

Dumq; tibi placuisse uelit, non horrida uitet
Prælia, non Scythici littora adire maris:
Non illum gelidi remorentur signa Bootæ,
Non uستا aſiduo ſole Libyſtis humus.
Coniugijq; fidem ſeros perducet ad annos:
Tecum amet, & ſocio uiuet amore ſenex.
Et tibi ſint faciles anni, nec amara ſenectus,
Obſequio dulcis functa puella uiri.
An' ne iuuēt reſidem fruſtra duxiſſe iuuentam,
Expertem grati credula coniugij?
Quin potius laudanda ſores, ſi coniuge charo,
Si Veneris placidis ipſa fruarē bonis.
Vt ſine aqua fluuius, utq; eſt ſine frondibus arbor,
Vt ſine ſole dies, nox ſine luminibus,
Sic turpis ſine amore pari, ſine coniuge lectus.
Delicijs ille eſt, illecebris q; locus.
Ipſa meum teneris noctu complexa lacertis
Clitumnū, cupido demoror uſq; ſinu.
Nocte etiam uiduo ſolam ceſſare cubili
Ipſa uetat noctis quæ dea finit iter.
Nec Veneri lux grata adeo, quàm gaudia noctis.
Tūne deas dubites ſcita puella ſequi?
Hæc & uirginea tetigit mea tempora lauru:
Laurea nam dextræ ſceptra Elegia gerit.
Tum liquidis dilapſa notis, quaq; ipſa recedit,
Liquit odoratæ mollia ſigna comæ.
Dum ſpirant ignes, capiunt dum incendia uires,

Et dea

Et dea tam facilem spondet in arte chelyn,

Tu quoq; blande puer, in me noua uulnera tenta.

Deprecor imperij non ego iura tui.

Vre acer, fige indomitus, neu parce pharetris,

Neu tepeant modica pectora nostra face.

Tum mihi mollis eat uersus, tum leta sonabunt

Carmina, tum dulcis profluet ore sonus.

Tu quoq; materiam, saeuq; alimenta furori

Da, curis requies una Ariadna meis.

Neue oculis inimica ueni, neu dura precanti,

Per spem coniugij, uinclaq; nostra rogo,

Vel miseranda tibi est arsuris flamma mariti,

O socij consors chara futura tori.

Hæc precor, hæc utinam nitidis argenteus alis

Annuat, & digiti pignore firmet Hymen.

CARMEN NVPTIALE,

Tibicinem alloquitur.

Hos numeros tibicen ama, atq; hos incipe cantus,

Et placidos festa concine luce modos.

Primus Hymen trucibus molliuit corda puellis,

Atq; animos facili contudit arte feros.

Primus inexpertos uinclo sociauit amores,

Legitimo statuens debita iura toro.

Et primus gratæ decerpto flore iuuentæ,

Primitias Veneris & sua dona tulit.

Hos numeros tibicen ama, atq; hos incipe cantus,

Et placidos festa concine luce modos.

Hic docuit lentis innectere colla lacertis,
Atq; renudato iungere membra sinu:
Hic rixas, pacemq; simul, nunc ore recluso,
Et nunc consertis oscula ferre labris:
Hic lingua titubante loqui, dum spiritus udo
Guttur, dum querulo ducitur ore sonus.
Hos numeros tibicen ama, atq; hos incipe cantus,
Dum texunt uirides laurea ferta fores.
Hoc primum uirgo didicit bene culta magistro,
Et femur & lateri conseruisse latus.
Atq; inter questusq; leues, & murmura nota,
Nunc has, nunc alias arte nouare uices,
Dum gratus resilit membris tepor, imaq; uenis
It uenus, & fesso corpore languet amor.
Hos numeros tibicen ama, atq; hos incipe cantus;
Dum texunt uirides laurea ferta fores.
Quis fulgor? deus ecce deus: nunc ore fauete.
Desine & impariles tibia ferre modos.
Sanctus adest, coetusq; suos inuisere gaudet,
Castaq; coniugionectere uincla parat.
Atq; hæc ut placitis firmet connubia uotis,
Talia diuino sancit ab ore deus.
Has ego felici iungo nunc omine dextras.
Dic iuuenis, dic tu bella puella, placet.
En placet, ore tuos iuuenis nunc excipe amores.
Oscula neu uirgo prima dedisse neges.
Conuenit: dedit hic, accepit & illa: pudicum

Hoc est : quid uultus scita puella rubes?

A tq; oculis animum fas est, atq; ore fateri,
Gaudia neu tacito uirgo reconde sinu.

C ætera nox, & nos, & amor, lectusq; docebunt.
Hæc tu nunc fidei pignora certe cape.

Quàm bene, quòd digitis aurum perlucet in istis.
Anulus hic uobis quod scit uterq; dabit.

I te pares, paribusq; animis in uota iuuentæ,
Et sua concordì reddite iura toro.

I ungat amor quos iunxit Hymen, tædæq; iugales.
Quæ iuuenes, teneat hæc quoq; cura senes.

CARMEN NVPTIALE.

Hesperum alloquitur.

E xorere, optatumq; uiro, optatumq; puellæ,
Et gratum thalamis Hespere tolle iubar.

T uq; tuos Erycina toros uisura, canoras
Iunge & aues, rutilas præfer & ipsa faces,
Qualis adesse soles sanctis celebrata Hymenæis,
Quum timet à cupido nupta nouella uiro.

Quos dea concilias, rixamq; in gaudia uertis,
Et tenerum florem carpere amica doces.

T ecum amor, & casto gaudens concordia lecto,
Cumq; sua ueniat gratia iuncta fide.

S ancte Geni nardoq; comam persuse madenti,
Feliciq; assis hora benigna pede.

H esper adest, uideo ecce faces, Hymenæeq; clamæ
Vulgus, & omnis iò turba Hymenæe uocat.

I pse deus spargitq; rosas, spargitq; hyacinthos,
Ac sua nimirum munera letus obit.

I pse & adest, agitatq; faces, Hymenæe uocate,
Dicite iò ter, iò ô Hymenæe iò.

Quicquid odoris habent Arabes, unctiq; Sabæi
Secum habet, atq; suo spirat ab ore deus:

D eq; coma fertisq; fluunt quoscunq; liquores
Assyrio ueniens deuehit orbe ratis.

I pse choros mistus pueris, mistusq; puellis
Ducit, & ad numerum crura manusq; mouet.

V os celebrem cantate deum, atq; Hymenæe uocate,
Dicite iò ter, iò ô Hymenæe iò.

N ympha uenit: præit ipse deus, præeuntq; sorores,
Idaliæ, atq; nouem Thespia turba deæ.

S cilicet assuetasq; domos, assuetasq; uisunt
Limina, & est uatis sedula cura sui.

C ernite ut apposito moueant uestigia gressu,
Et plaudat felix agmen ouante lyra,

D um choreas, dum plectra mouent euantia diuæ,
Dicite iò ter, iò ô Hymenæe iò.

I am uenit, cohibete modos: iam tibia siste,
Hæsitat ad primas iam noua nupta sôres.

A tq; hanc cunctantemq; gradus, atq; ora rubentem
Admonet his Erato, dulciâq; ora mouet.

N e dubita, sustolle pedem, felixq; marito,
Et felix natis, ô mea limen adi.

F ortunata domus tibi erit, sanctiq; penates,

Candidus

DE AMORE CONIVG. LIB. I. 86

Candidus in primis, & sine lite torus.

Isq; etiam coniunx, cui præ te & munera Cræsi,
Et diues rutilis sordeat Hermus aquis.

His Erato: subit ornatis Elegia capillis,
Candida punicea conspicienda toga.

Ne lacrymis, ne fœda oculos formosa nitentis:

Ad pacem, ad lusus chara puella uenis,

Deliciasq; tori molles, dulcemq; quietem:

Quid tua singultu pectora rupta sonant?

Aspice ut hærentes in te defixit ocellos,

Vt miser è lacrymis liquitur ipse tuis.

Nil iuuenis miserere, uetat te flere Hymenæus,

Et nox delicijs prima futura tuis.

Ergo age ne' ue uiri amplexus, neu gaudia differ

Longius, & charos aurea uise lares.

En bene habet: placidos intraſti dia penates,

Dexteraq; est cupido tam bene iuncta uiro.

Ite simul, capite amplexus, & colla ligate,

Vt natos uideant pignora chara suos.

Iungantur suaq; ora simul, resolutaq; uenis

Molliter irroret languida membra Venus.

Complexi, quales hederæ sua brachia neſtunt,

Chaonis & qualis oscula iungit auis.

Neu dulcem cohibete animam: pax, rixaq; murmur

Alternent: neu dens linguæ ponat opus.

Laudite iam postes, iam lectus cepit amantes.

Mutua quid testes gaudia differimus?

Solus ades genialis Hymen: te murmura testem,
Te lacrymas, risus, praelia, nosse decet.

Nos aliò: capite optatam post bella quietem,
Dum redigens abigat somnia grata dies.

VXOREM ALLOQVITVR.

Qualis ab Herculeis surgens complexibus Hebe
Visa est erepta uirginitate queri,

Quum lacrymis suffusa genas, impexa capillum
Non oculos coràm est ausa leuare suos:

Talis manè mihi somno digressa mariti
Et queri, & lacrymis ora Ariadna makes.

Scilicet & pudor est huius tibi causa doloris,
Utq; putas, meritò te tua damna mouent.

Sed tamen est Veneri quod debes, nec tibi soli
Nata, sed & socij sunt tibi uincla tori.

In partemq; uiri cessit pudor: utitur ille
Hac sibi permissi conditione tori.

Non est quòd doleas, mutata pudore uoluptas
In partem cessit chara puella tuam.

Vtere sorte tua, neu te tibi subtrahes flendo,
Gaudia neu tristi perdere mente uelis.

Quid resides annos iuuet exegisse? iuuentæ
Munera cur nullo colligis ipsa sinu?

Et fructum flos iste dabit: tu gaudia carpe
Quæ coniunx, quæ te carpere iussit amor.

Hic pudor atq; Venus thalamo iunguntur in uno.
Hæc sunt legitimi uincla honosq; tori.

- E**t Venerem saluo potes exercere pudore,
 Et pudor agrestem præterijſſe notam.
Que niſi ruſticitas, luſus fugiſſe iugales?
 Querit Hymen luſus, gaudia lectus amat.
Ruſticitas inimica toris, malè grata maritis.
 Comparat hæc lites: pacis amicus amor.
Blanditiæ thalamo gaudent, thalamis Hymenæus,
 Tu fac blanditijs uſa ferare nouis.
Andromache armati fertur petiſſe mariti
 Oſcula, & eſt blando molliter uſa uiro.
Illum Biſtonij redeuntem è munere Martis,
 Excipit in molleis uxor amata ſinus.
Oraq; ab ore ſouet, multoq; madentia ſiccat
 Puluere, & amplexus datq; capitq; nouos.
Feſta deûm genitor ſummo celebrabat olympo,
 Conueniunt omnes diq; deæq; ſimul.
Inter coelicolas forma præſtabat Apollo.
 Vincebat cunctas Lux in honore deas.
In Lucem conuerſi omnes iuuenesq; ſeneſq;:
 E facie Phœbi quæq; puella perit.
Illum exoptabant iungi ſibi: at ipſe dolebat
 In facie fixus lucida Nympha tua.
Lux quoq; non notos paulatim concipit ignes:
 In uultu, inq; oculis ſigna dolentis habet.
Nec ſine Luce ſua choreas agitabat Apollo,
 Nec mouet ad numeros hoc ſine Nympha pedes.
Creſcit amor, quantoq; magis iam creſcit, amoris

Vis patet, & tanto proditur ipse magis.

Nam sibi dum cupidisq; oculis, nutuq; loquuntur,
Et malè furtiuas dant capiuntq; manus,

Illa rubet, stupet hic, numerosq; oblitus uterq; est,
Atq; imperfecto uerba tenore cadunt.

Cognita res facilesq; Iouis peruenit ad aures.
An mea non illos iungere cura potest?

Et Phœbo digna est, inquit, Lux coniuge coniunx,
Digna Iouisq; domo, digna tonante nurus,

Et Luci coniunx, coniunx si debitus ullus,
Non alius Phœbo dignior esse potest.

Dixerat, & dextra Phœbum, Luccmq; sinistra
Iam tenet, & iussus carmina pangit Hymen.

Iam Phœbus sponsæ sponso Lux oscula præbet,
Optatoq; parant iungere membra toro.

Tum Phœbus, mea Lux, Lux ô charissima, dixit,
Quæ tibi prima uelis munera, posce, dabo.

Illa uiri iniectis collo suspensa lacertis,
Hæc tua te coniunx munera prima peto,

Vt tibi nec sine me, mihi tecum scandere detur
Auratos currus, luciferasq; rotas,

Vt tecum optatoq; sinu, cupidisq; lacertis,
Amplexuq; tuo conspicienda ferar.

Me sine nulla dies, nulla & sine Luce uoluptas,
Nulla Venus sine me sit tibi, nullus amor.

Annuuit his Phœbus, Phœbi Lux candida curru
Fertur, in amplexu conspicienda uiri.

Laudaturq;

Laudaturq; sinu coniunx perlata mariti,
 Et meritò felix conditione sua est.
Tūne deas, Lucemq; sequi formosa recuses?
 Exemplum nec te dura mouere potest?
Et brevis est ætas, brevis est & forma puellis:
 Illa uolat, paruo hæc tempore nulla manet.
Hec quæ nos fortuna manet? miseranda senectus,
 Et morbi comites, quæq; dolenda ferunt.
Frustra præteritos olim reuocaueris annos:
 Carpe diem, & Genij munera redde toro.
Hoc tua te uel forma monet, uel coniugis ardor:
 Hoc lex coniugij, uinclaq; amoris habent.

VXOREM ALLOQVITVR
 de militia conquerens.

Non ego diuitias coniunx, aurumq; secutus
 Ad tua constiteram limina amata proci:
Sed mores, sed pura fides, sed gratia traxit,
 Et formæ quòd erat candida fama tuæ.
His ego permotus connubia grata petebam,
 Et tali felix coniuge uisus eram.
Fauit Amor, teneriq; parens insignis Amoris,
 Et sua coniugio uincla parauit Hymen.
O mihi felices noctes, lucemq; beatam,
 O mihi blanditijs gaudia plena suis.
Ergo ego uota bonis Laribus, Genioq; ferebam,
 Placabam & multa numina sancta prece.
Inuidit bellorum autor, qui pace repulsa,

Concutit Aemiliae sanguinolentus agros.
Sæue pater, tua tela precor, tuâq; arma reconde:
In Veneris niueos fesse recurre sinus.
Illa tibi ignotasq; uices, ignotaq; seruat
Gaudia, delicias lente morare tuas?
Mars propera, sic poscit amans, sed terge cruorem,
Et tua seposita corpora ueste tege.
Illa quidem tibi tota uacat, dum coniugis artes
Lemnos habet, dum uir fulmina nigra quatit.
Quid cessas uiolente, tuosq; moraris amores?
Me miserum falsò nomen amantis habes.
Te belli, te cædis amor, non mollia tangunt
Oscula, non gratæ dulcia ad arma uices.
Immemor amplexus, et murmura blanda relinquis
Immemor? ô mira rusticitate deum.
Non tibi post iuuenilem operam, mistasq; querelas
Succurrit lenis lassæ per ossa sopor?
Non facilis post bella quies? frustra q; capillum
Nunc colit, & roseo splendet ab ore Venus?
Heu heu crudeles coeunt ad signa manipuli.
Heu heu non segnes miles obarmat equos.
Militiam sequitur uates, fert tela maritus,
O graue coniugium, Pieridesq; malas.
O cia Pieridum fuerant, requiesq; maritis.
Non mihi coniugium, non mihi Musa ualeat.
Sed neq; me uel tela mouent, uel letifer hostis,
Aut iuga perpetua continuata niue.

Tu coniunx, tu sola moues, tu causa dolorum,

Qua sine nec uideor uiuere posse mihi.

Lux grauis, at grauiora manent me somnia noctis,

Somnia imaginibus nigra futura suis.

AD VXOREM.

Parce meum coniunx absens temerare cubile,

Castaq; legitimi fallere iura tori.

Neue alij compone, leues imitata puellas,

Neu mihi sint fidei pignora uana tuæ.

Qui primus lateri ferrum crudele reuinxit,

Mouit & audaci ferrea bella manu,

Illi sint tristes diræ, cineremq; reuellat

Ianitor, & rabida deterat ossa fame.

Ille mihi charos iuueni detraxit amores

Durus, & à domina iussit abesse mea.

Ferrum hosti, cupido noceat cur ensis amanti?

Tela absint: felix me mea tæda iuuat.

Tu tamen interea chari memor usq; mariti,

Pro reditu coniunx plurima uota dabis.

Asistatq; tibi soror, & sanctissima mater,

Absenteis curas quæ leuet usq; uiri.

Et tela noctes, & acu traducere lucem

Exemplum fidei Penelopea docet.

Illam non longi mutarunt tempora cursus,

Non simili ad Troiam prælia gesta mora.

Casta mane: neu te lusus, neu munera uincant.

Coniugij dotes uita pudica facit.

Siue domi tristes fuso solabere curas,
 Siue foras festæ tempora lucis agent,
 Coniugis occurrant animo tibi mille labores,
 Me cœli pluuias sydera iniqua pati.
 Forsitan & lateri sæuum quis dirigat ensem,
 Et quæ præterea mille timenda time.
 Dum uir abest, neglecta sinus, incompta capillum
 Mœsta sedet uidua Laodomia domo.
 Sæpe illam Aemoniæ blandis adiere puellæ
 Alloquijs: cultus indue dia tuos,
 Neglectas dispone comas: quid lucida fronti
 Gemma, quid à digitis anulus omnis abest?
 Non cultus capit illa suos, non lucida fronti
 Gemma micat, digitis anulus omnis abest.
 Quid non Euadne, Thebas urgente marito,
 Impia quum fratres traxit ad arma furor?
 Ah quàm difficiles egit nocteisq; diesq;,
 Ah quàm omnis miserae pectore sensus abit.
 Non choreæ, cantusq; iuuant, non porticus illam
 Publica, non templis uota, sacer'ue dies.
 Euadne quid sola domi, quid pensa, columq;
 Vsq; trahis? lacrymis humidaq; ora rigas?
 Me miseram cui læter abest, cui dextera cesset,
 Cui colar, & formæ debita cura meæ est.
 Ergo inter famulas, lanæq; addicta trahendæ
 Squalida neglecto delitet in thalamo.
 Vtraq; laudata est, exemplumq; utraq; fidæ
 Coniugis,

Coniugis, & casti certa fides thalami.

Sed neq; sic te exempla mouent, ut non magis ipsa
Coniugis officio sponte fruare bono.

Quodq; decet castas, sola uirtute magistra
Exequere, & per te quid decet ipsa sapis,

In partemq; uenis nostrorum sponte laborum,
Remq; domi, & natos qua licet arte iuuas.

Forsitan & nobis quæ sit mens ipsa requiris,
Né ue tui mihi sit mutua cura times.

Non ita nos facili iunxit concordia nexu,
Vt sine te coniunx ulla sit hora mihi.

Nec sic nostra leui firmata est pignore dextra,
Non sit ut in nostro pectore prima fides.

Vt præsens mihi sola quies, sic pectoris absens
Vna tenes curas, tu regis una uirum.

Sed dabitur, quum læta feret pax ocia nobis,
Reddere tam charo munera coniugio.

Tum liceat thalamoq; frui, socioq; cubili,
Mutuaq; in tacito gaudia ferre sinu.

Tum noua suscipient uires incendia rursus,
Rursus & iniiciet uincula castus Hymen.

Interea memor ipsa tori, sanctiq; pudoris,
Spe modò uenturi tempora falle uiri.

Nec spes destituet: nanq; ultima ducitur æstas,
Candida quum celeri sub pede musta fluunt.

Frigidus Illyricis Aquilo dimissus ab oris,
Admonet hibernas haud procul esse niues.

D efunctusq; dari sibi postulat ocia miles,
Et parat ad patrios arma referre lares.

I pse mihi uideor iam primæ ad limina portæ,
Iam thalami cupidus uictor ad esse fores.

T eq; meos inter collapsam uita lacertos,
De desiderio languida facta mei.

A tq; ubi mens redijt, longo sermone referre,
Quantum difficile est coniuge abesse suo.

I mplicitamq; humeris, atq; oscula grata ferentem,
Vix redijisse tibi credere posse uirum.

Q uod tu sancte, toros celebras q; Hymenæe maritos,
Annue, & his precibus candide diue ueni.

ANIMVM SVVM ALLOQVITVR.

H eus ibis, sine me tamen ibis, quo duce quæso
O anime? an' ne amor est qui tibi monstrat iter?

S cilicet ille uix tibi duxq; comesq; futurus,
Et dominæ tecum commodus hospes erit.

I felix, felixq; redi, felicior hospes.
O utinam qui te, nos quoq; ferret amor.

M e miserum, quanti montes, & flumina quanta
Amplexus prohibent chara Ariadna tuos?

Q uid tecum Arne mihi, quid cum Rhenoq; Padoq;
Aut quid cum telis Mars uiolente tuis?

O pereant ensesq; feri, galeæq; minaces:
Pax ades, & uincto prælia Marte uacent.

P ace coronati ludunt ad pocula amantes,
Inter & insanos uina ministrat amor.

Atq;

- A** tq; aliquis memor absentis conuiuia puellæ
 Cantat: dumq; canit, ebria turba fauet,
S ollicitaq; choros planta implicat: adsonat udis
 Tibia, & aurato pectine pulsa chelys.
P ace Ceres Bacchusq; uigent: tum uinitor uuas,
 Tum messor spicas, grataq; poma legunt.
A bsidet his coniunx, posito quæ sedula fuso
 Optatasq; dapes, uinaq; inempta ferat,
E t nunc ueloci messem diuertilat aura,
 Impleat ut spolijs horrea triticeis.
E t nunc calcatis spumantia præla racemis
 Diluit, ac multo decoquit igne merum.
N unc legit arbuteos foetus, & olentia poma,
 Quæ ferat in calatho filia parua domum.
E t nunc selectis matura cydonia ramis
 Decutit, & filo deligat inde breui.
F esta dies redit, ornata cum coniuge coniunx
 Prodit, & agresti dat sua uota deo.
P rimitias, mollemq; hoedum cum pinguibus agnis,
 Quæq; tegant sacras plurimaserta fores.
I nde domum leto comitatur fistula cantu,
 Splendet ubi apposito mensa benigna mero.
I psa uiro coniunx, uxoriq; ipse ministrat,
 Et plaudit dominis sedula turba suis.
V ina diem celebrant, uino somnusq; Venusq;
 It comes, & Veneri gaudia nota suæ.
O qui me Boreas, ô qui diuûs ue, deûs ue

In gremio sistat pulchra Ariadna tuo.

Bacche ueni memor ipse tuæ, sed contine ab ista,
Meq; feras curru Bacche benigne leui.

Ipse tuas referam laudes: tu gaudia mœstis,
Tu requies fesso es, te sine dulce nihil.

Ipse seram uites, ulmo quas rite maritem,
Ipse traham lenta sarcula dura manu.

Ac circa leuibus uinclis intenta puella
Subliget intortis brachia uiminibus.

Non tamen ut falcem' ue manu, rastros' ue lacertis
Incutiat: fortis sit labor iste uiri.

Tunc iuuat inter opus raptimq;, interq; laborem
Oscula de roseis grata tulisse labris.

Tum sparsos libet ad frontem componere crines,
Turbatasq; manu restituisse comas.

Felices Arabum gentes, quibus uxor in armis
Astat, & audaci strenua fertur equo.

Illa sudes, hastamq; uiro, iaculumq; ministrat,
Adiuuat, & nulli non fauet ipsa loco.

Communis q; utriq; labor, fortunaq; belli,
Atq; idem casus, uitaq; morsq; manent.

O mihi si coniunx, ô si galeamq;, sudemq;
Ipsa geras, forti quàm lubet esse mihi.

Castra placent, date tela mihi, perq; arma tubasq;
Iam iuuat audaces conseruisse manus.

Dum lateri meus ignis adest, non ipse uerebor
Solus in aduersos corpora ferre globos:

Solus

Solus & urgenti clypeos opponere turmæ:

Mille licet feriant, mille repellet amor.

Me miserum néue ora calor, neu frigora lædant,

Atterat heu molles neu grauis hasta manus.

An mihi iam fuerit dulcis uictoria tanti,

Vt tibi sint formæ damna timenda tuæ?

Té ne ego sustineam rapidi fera sydera Cancræ,

Té ne grauis hyemis continuare niues?

Té ne imbres Eurosque procul sit gloria belli,

Rursus in ærios prælia abite Notos.

Et rursus pax alma redi, cui blanda uoluptas

Sit comes, & felix omnia cantet amor.

QVERITVR DE EXPE-

ditione obeunda.

Musarum quondam Bacchiq; domestica cura,

Ipse tuam colui candide Phœbe lyram,

Assuetus riuisq; sacris, & rure beato

Compositæ mentis ocia grata sequi:

Quum Veneris placidos componebamus in usus

Carmina, quâs esset conciliandus amor.

Nunc uates ad bella trahor, Martemq; cruentum:

Heu pharetris parcas hostis acerbe tuis.

Parce pater Gradiue, leuesq; auerte sagittas.

Extincto quænam est gloria uate tibi?

In trucibus ferat tela uiris consumere oportet,

Præterit imbelles ira leonis oues.

Te quoq; mouit amor: prosit mihi nomen amantis,

Et supplex & amans noscat amantis opem.
Imbellis mihi fila lyræ, non letifer arcus,
Et placet apposito plurima mensa mero,
Et placet, arenti sitiunt quum rura Leone,
Vmbra, sonat placida quæ leue murmur aquæ.
Aut tenuem uisco prædam, uel arundine piscem
Excipere, aut alta tendere ualle plagas.
Arma uiros ac bella decent, nos grata Camœnis
Ocia, & in molli culcitra picta toro.
Et tamen instructasq; acies, ac signa uidere
Cogimur, & patria tam procul esse domo.
Me miserum, poteró ne tuis Ariadna lacertis
Longius, & facie sic caruisse tua?
Et poteró ne oculis? non hæc constantia nostra est.
Vincat amor: iam iam turbide Sene uale.
Castraq; turrigero ualeant circundata uallo.
Me me amor audaces cogit inire uias.
Ille per oppositas secreto limite turmas
Ducit, & hostiles præterit insidias.
Ille iter in tenebris explorat, & obuia monstrat,
Hoc duce per Syrtes sit uia tuta mihi.
Heu heu quàm pleno decurrit margine Senus,
Heu heu quàm ripas non capit ipse suas.
Nō rapidas capit amnis aquas: trahit arua domosq;
Et iuga diuulsis montibus hausta uehit.
Sors igitur plus q̃ uel amor, uel numina possunt.
Exercet uires casus ubiq; suas.

Casus Abidenis iuuenem demersit in undis,

Quum petit amplexus Sesta puella tuos.

Casus Threicio consortem sustulit Orphco,

Errat dum nudo prata per uda pede.

Omnia casus agit: quod non dat amor'ue, Venus'ue,

Eueniet quotiens casus & ipse uolet.

Frustra igitur diuos miseri ueneramur amantes.

Numen Amor nullum est, numen inane Venus.

Orta mari quum præsint aquis, cur flumina parent

Nulla, nec est misero qui ferat amnis opem?

Et quondam fontes, & quondam flumina amarunt,

Sæuire hæc una est gloria Sene tibi.

Sæuiat in te atroxq; Canis, rabiesq; Leonis,

Atq; hyemis medio tempore siccus cas.

AD VXOREM DE LI-

beris educandis.

Quid tibi communis natus, tria pignora coniunx

Commendem, quarum maxima cura tibi est?

Nam tua nec uirtus, nec amor monitore marito

Indiget, & matris munera docta subis.

Sed tamen ut partesq; meas, & iura tuerer,

Né ue absens uidear non memor esse domus,

Hæc obeunda tibi constanti pectore mando,

Officij quæ sint munera certa tui.

rimus honos pietasq; deo, templisq; dicatis:

Hoc primum discant pignora nostra uide.

Templa adeant castè, castisq; pijsima uotis

Dona ferant: gaudet simplicitate deus.
Tum colere antiquas artes, maternaq; iussa,
Atq; agili discant carpere pensa manu.
In digitis acus, ante pedes intexta quasilli
Viminaq; & fuso stamina torta leui.
Hoc Tanaquil opus, hos mores Lucretia monstrat.
Phylacidae hos coniunx, Telemachiq; parens.
Multa pater materq; ualent infundere natis.
Transit & in seri iura nepotis auus.
Insita sed studio uis confirmanda fideli est.
Natura ut mores induat usa bonos.
Arte opus est: artem solers quoq; perficit usus.
Perficit ars quicquid repperit ingenium.
Sponsa sua quamuis tellus foecunda, nouari
Poscit, & optata gaudet arantis ope:
Sponsa sua uitis profert Bacheia racemos,
Sed tamen assidua falce colentis eget.
Quid quod quae sterilis natura creuerat arbor
Insita pomiferas portat onusta comas?
Arte igitur natura iuuatur, & arte magistra
Sumunt diuersos pectora nostra habitus.
Format aratorem domita ceruice iuuenicum
Agricola, ut currus axe sonante ferat.
Format equum domitor, sic ut petat obuius hostem,
Sensit ubi audaces signa dedisset tubas.
Dum tenera est aetas, dum mens, patiensq; magistri,
Tum proprias artes quisq; docendus erit.

Ergo

- Ergo dum molles animi, nunc imprime mater
 Quæ pietas, quæ lex, fasq; pudorq; iubent.
- Pura licet nostras commendent dona puellas,
 Matronæ decus est una pudicitia.
- Forma brevis, vigor est animi splendorq; uirilis.
 Munificam regis addecet esse nurum.
- Nos pudor ac probitas, nos uitæ ruga seueræ,
 Nos labor insomnis, mensaq; parca decet.
- Ocia nequitiam suadent, dat luxur amor
 Fomenta, in uenerem seu Lyæe rapis.
- Dicitur & fontes, fontanaq; numina amasse
 Quæ dea tutelam uirginitatis habet,
- Lenæos latices odisse, & pocula Bacchi,
 Pocula uirginibus perniciofa suis.
- Calisto Arcadicis cur urfa errauerit agris,
 Fama tenet sacrum destituisse chorum.
- Naiadum & latebras medijs petiisse diebus,
 Sermone & longas continuasse moras.
- Illic Oenones miseros cognouit amores,
 Cognouit uersos ad sua furta deos.
- Illic Eueni natam pugnacibus armis
 Abreptam, atq; Idæ præposuisse torum.
- Cognouit spretum dilecta ab uirgine Phœbum
 Euenum rapidis sponte subisse uadis.
- Qualia dum memorant faciles ad furta Napæe
 Arcas amat uersos ad sua uota deos.
- Corrumpunt mala dicta animum, moresq; uerendos

In ueros sensus sæpe abiere ioci.
Lasciuos igitur coetus, lasciuâq; uerba
Pignoribus nostris rite cauenda uide.
Penelope nunquam, nunquam Lucretia uidit,
Histrio dum molli scenica uoce canit.
Templa pudicitiam maculant, ni rite peractis
Rebus abis, templi noxia sæpe mora est.
Rustica nec mihi sit, nec sit mihi blanda puella:
Quamquam rusticitas labe uacare potest:
Blanda procax facilè est, & amata ad ludicra uelox.
Sit procul, ô procul, ô blanda procaxq; mihi.
Non quales ageret didicit numerosa choreas,
Sed quos exigeret Laodomia colos.
Dum trahit ante rotas deuictas Scipio genteis,
Et peragit magnos libera Roma iocos,
Matronæ iuuenesq; simul per compita saltant,
Concinit & uarios tibia Lyda sonos.
Romanos inquit numeros inflare memento
Aemilia, & nostros aduena tange modos.
Non omneis igitur numeros, non quasq; choreas
Quæ proba, nec quæuis carmina nosse cupit.
Ausam uix memorant tectis Argian auitis
Prodisse, & raras urbis adisse domos.
Quæ casta est, thalamo gaudet laribusq; paternis:
Turba nocet, turbæ crimina ubiq; placent.
Est oris quoq; lex, est & sua cura capillo,
Quam tenuisse decet, præterijsse nefas.

Euadne

E uadne hoc placuit, placuitq; hoc Martia cultu.

Ornatus tamen est neutra secuta novos.

A nte Helenam nullæ crimes emere puellæ.

Troia docet quantum non sua forma nocet.

N ec faciem, nec colla prius, nec pectora norant

Pingere, nec fuco consuluisse genis.

P rimæ Sirenes cultus docuere negatos:

Est noua sed crimen pœna secuta nouum.

Quid tibi præcipiam molles uitare fenestras?

Ad culpas aditum laxa fenestra facit.

L ibera mens, captiua tamen sint lumina, quando

Hanc animo inuenit sæua libido uiam.

C ogite, fallaces, animus ne peccet, ocellos:

Cogite, libertas ne peritura cadat.

P ellite materiam, primasq; extinguite flammæ.

Vincite, uincentes palma decusq; manent.

H æc tibi nunc coniunx, nō ut moneam ue, rogem ue,

Sed studium absenti noris ut esse domus.

P erge, & consortem natis nunc exige curam.

Est labor, at merces magna parata tibi.

EXVLTATIO DE FILIO NATO.

I te procul curæ insomnes: sint omnia læta:

Creteni lux hæc more notanda mihi est:

I te iterum curæ insomnes, procul ite dolores,

Fulserit hæc nitido sydere fausta dies.

Qua mihi uitales genitus puer exit in auras.

Spargite nunc uarijs atria tota rosis.

- S piret odoratis domus ignibus, æmula lauro
Myrtus adornatos pendeat ante lares.
- I pse deos supplex tacita uenerabor acerra,
Et reddam sacris debita thura focis.
- S anctæ Geni tibi solennes prostratus ad aras
Fundo merum, & multo laurus in igne crepat.
- V ota manent: sua signa deum testantur, & omen
Clara dedit celeri flamma uoluta gradu.
- I pse & pacato mouit sua uertice ferta,
Et fragilis cecidit crime decente rosa.
- I pse manu rata signa dedit, tu sydere dextro
Edite, felices exige nate dies.
- P roduc fataleisq; colos, & longa sororum
Stamina, dent faciles in tua fila manus.
- S pesq; patris matrisq; auge, superesq; parentum
Vota, fluant Hermus, Lydiaq; unda tibi.
- A uguror, & patrias olim meditaberis artes,
Et studia antiquæ non inhonora domus.
- S iue tibi carmen placeat, tibi carmina Musæ
Dictabunt, uirides cinget Apollo comas:
- S iue uias coeli, rerumq; exquirere formas,
Naturæ & causas explicuisse iquet:
- S eu leges, atq; arma fori, te proxima possunt
Exempla, & patres extimulare tui.
- S ed neq; te uel dirus amor, uel gloria belli
Vicerit, ut matri sis timor usq; tuæ.
- I lla graues tulerit decimo iam mense labores

Languida

DE AMORE CONIVG. LIB. II. 101

Languida de partu mortua penè mihi.

A t tu iam tanto mater defuncta periclo

In noua præteritos gaudia uerte metus.

I am mater, quid matris opus, quid munera differse?

Cur non materno iam cubat ille sinu?

E n patri similes oculos, en mater in ore est,

En uultus, in quib; spirat uterq; parens,

E n senij solamen adest: uos spargite multo

Flore domum, & thalamis lenior afflet odos.

IOAN. IOVIANI PONTANI

de amore coniugali lib. II.

ACCVSATVR NIMIVS

puellarum cultus.

Ecquæ Pieridum mecû canit euge puellæ,

Ecquæ Castalio fonte ministrat aquâ?

Quenam est quæ suffusa genas, demis-

saq; ocellos

Incipit? ô sacra carmina digna dea.

A n'ne ea Melpomene est, dulci dea cognita cantu?

Felicem, cui fas ora uidere deûm.

A t qui olim latis errabant numina campis,

Nec puduit tenues accubuisse casas.

S æpe etenim Pietas diuûm, quæ maxima natu est,

Astitit ante aras dum cadit agna Ioui.

Sæpe pudicitiam gelido uidere sub antro,
Aut in gramineo membra leuare toro.
O quotiens fesso somnos carpente colono
Astream tristes extimuerè lupi?
Illa diu terris placida cum pace uagata
Et statuit leges, & sua iura dedit.
Illa greges docuit syluas pastore uocante
Pergere, & à syluis nocte redire domum.
Illa etiam fortes docili ceruice iuuenços
Ferre iugum, & grauib; flectere colla rotis.
Tunc & equus primis compescuit ora capistris;
Nescius intortas antè timere minas.
Omnia tunc dicente dea, pecudesq; feræq;
Discebant munus ordine quæq; suum.
In primis seruare fidem, dominumq; uereri
Docta canis, custos ditis amica domus.
Quales deliciae uatum Capuana, dolorq;
Asterion, castæ grata rapina deæ.
Quid uatem Diana queri, quid dicere cogis
In teq; inq; alias impia uerba deas?
Musarum hic canis est: quid enim tibi iuris in illo?
Redde suum Musis, & mihi redde meum.
Non ille assuetus syluis, sed grata puellis
Limina, sed domini pone iacere pedes:
Sed thalamos seruare, & mensæ assistere herili,
Inq; puellari ludere sæpe sinu.
Quem raptum infelix mater quum ferre nequiret,
Paulatim

Paulatim misero uicta dolore cadit.

Non somnos, non illa cibos miseranda requirit,
Finiat ut luctus morte iubente suos.

Felices catuli, quos dilexere Poëtæ,
Et quorum ad tristes concinuere rogos.

Non illos (si quid possunt mea carmina) tempus
Abstulerit: uiuent secula longa senes.

Elysijs quos arua tenent felicia campi,
Optatasq; ferunt pascua læta dapes.

Folijsq; cadunt passim uarij; sapores,
Securij; errant & sine lite greges.

Mirantur manes æquis ut cursibus auras,
Ut tranent celeri roscida prata fuga.

Forstitan & uates aliquis dum cantat, adesse
Gaudet, & an, dicit, hi quoq; carmen amant?

Sed satis hæc, dum Musa nouas cum pectine chordas,
Desuetæq; aptat fila remissa lyra.

Nunc agite ô faciles aures adhibete puellæ,
Dum canit, & liquidum dum dea pulsat ebur.

Diua canit, quodq; illa canit cognoscere sanctum est.
Vos modò quod sanctum est noscite: diua canit:

Parcite ueloci nimium confidere formæ. MELP.
Præterit: en fragili quàm môra nulla bono est?

Hæc flos est, & flore caducior: hanc dolor, hanc fors,
Et morbi uitiant, instabilisq; dies.

Atq; ea quæcunq; est, nullo aut uiolanda paratu
Aut modico, cultus lex quoq; certa datur.

Quid preciosa iuuant? tortisq; affixa capillis
Gemma? quid in collo nexile pondus agit?
Quæritur his cõiunx? mores non gemma parabunt.
Crimen inest, si quod laudat amator, agas.
Nec si forma bonum est, externos quærit honores,
Ingenuumq; bonum quid facis arte malum?
Si mentem abijcias, turpe est sine pectore cultus.
Exerceto animum, culta puella sat es.
Sed tamen ut mores animum, sic corpus honestant
Munditiæ: labem uitat uterq; suam.
Vt uirtus contenta modo est, mensuraq; morum est,
Sic & munditijs formula certa data est.
Si modò uos moueant Sirenum infamia monstra,
Selectos cultus quæq; puella fuget.
Hæ facie, cantuq; & Palladis arte placebant,
Sedula sed nimij cura decoris obest.
Sæpe illis nutrix, ô quid bona tanta per artem
Perditis? & causam criminis ora gerunt?
Sæpe inter choreas aliæ risere puellæ,
Et damnant cultus luxuriantis opes.
Forte renudatis ibant ad templa papillis,
Qua breuis Aenatio est insula cincta mari:
Ora madent, liquidoq; madent & tempora fuco,
Inficit & roseus non sua labra rubor.
Colla niues infecta gerunt, ac nulla papillas
Vitta tegit, nimia guttur ab arte nitet.
Pictæ oculos, multumq; alieno crine superbæ

Luxurient

Luxuriam facie testificante suam.

Quas dea prospiciens gradibus sublimis ab altis
Auertitq; oculos, opposuitq; manum.

Nec si, inquit, dea sum, si quid mea numina possunt,
Si qua pudicitiae iuraq; uisq; ualent,

Hæc impune ferent, nec nos lesisse iuuabit,
Et meus in pœnas induet arma dolor.

Vix templo exierant, uix littora summa tenebant,
Arida uix primos ceperat alga pedes,

Senferunt teneris squamas horrescere plantis,
Ossa quoq; in spinas ire coacta nouas.

Qui fuerant ungues alium traxere rigorem:
Pro digitis pinnas, pro cute tergus habent.

Mens quoq; mutata est, nec se uelut antè puellas,
Sed uasti credunt æquoris esse feras.

Atq; ita se in fluctus, inq; æquora proxima mittunt
Pube tenus pisces, cætera ut antè manent.

Scilicet ut ueteris sit nota infamia culpæ,
Exemplum & timeat quæq; puella sibi.

Tela pudicitiae moneo uitate puellæ,
Contentæ proprijs simplicibusq; bonis.

Luxuries infensa deæ est, infensa decoris
Cura noui: nil est simplicitate prius.

Hæc placet: haud ulla est quæsita gratia formæ.
Quæ studio peccas, simplicitate places.

Nulla est ornandi, nulla est, mihi crede, parandi
Gloria: naturæ est forma, nec artis opus.

A rs odio digna est, ubi nullo fine tenetur.
 Naturæ est similis hic ubi finis adest.
 N il fuit in toto quicquam formosius orbe
 Coniuge, qua felix Protefilaus erat.
 N ullis hæc gemmis, nulla est adiuta colore,
 Et rara nunquam cultior arte fuit.
 O rnabat faciem solo contenta pudore.
 Felix si nunquam rapta Lacena foret.
 I lla Myceneis aucta penatibus, Iden
 Dum petit, & Danaos cogit in arma duces,
 P hylacides primusq; uenit, primusq; dolorum
 Vltor adest, primus & cadit ante rates.
 C oniugis at miseræ thalamos non immemor umbra
 Mœsta subit, stygijs nocte remissa uadis.
 A emoniæ dum membra fouet dilecta maritæ
 Vulnere nudato sunt patefacta sinu.
 I lla gemit, funditq; imo de pectore questus,
 Frigidus & miseræ concutit ossa tremor.
 A mplexusq; inter, lacrymosaq; uerba recessit
 Et sopor, & somnis nigrior umbra suis.
 M anè deos miseranda parum felicibus extis
 Nequicquam & multa supplicat usa prece.
 P luraq; sacratis promittit munera templis,
 Votaq; pro reditu uix numeranda facit.
 A t postquam infelix extincti fama mariti
 Certa fuit, cineres & breuis urna refert.
 T ransigat infestum sua per præcordia ferrum,

Comprimat

Comprimat amantes ni pia turba manus.

V num hoc non licuit: misero concessa dolori

Cætera, & in casto regnat amore furor.

Q uod potuit comitata uirum est, nec uera fatenti

Vita magis quàm mors illa uocanda fuit.

S eruauit cineriq; fidem, lectoq; iugali.

O rarum in longa posteritate decus.

D elitet in tenebris, lucemq; perosa uirosq;

Proq; uiro infelix urnaq; & umbra fuit.

V rna quidem cineresq; die, sed noctibus umbra.

Hæc comes, hæc coniunx, hæc & amator erat.

T alia Melpomene: mihi tum specus Aonis antrum

Pandit, & è uena Thespide manat aqua.

VILLAM SALVAT A

militia regressus.

R ura iterum saluete, iterum saluete coloni,

Tyrrhenæ ualeant, martiaq; arma Sene.

P one hastam Gradiue, quietus & exue bellum.

Ocia segnis hyems, ocia quærit amor.

T e Venus expectat thalamo, tibi bruma perennes

Dat noctes, requiem poscat & ipse labor.

H i ne lares, fundusq; meus? mea prædia cerno.

O mihi tam fausto sydere nata dies.

F unde puer calices: lux hæc Cretensis agatur.

Funde iterum, & multo splendeat igne focus.

I gne focus, madeat generoso mensa Lyæo,

Impediat canas myrtus opaca comas.

T yrrheni procul hinc, procul hinc estote labores.

Ocia securus garrula Bacchus amat.

D ic puer, an' ne aliquos quereris malesanus amores,

Num tua sollicitet pectora Hetruscus amor?

M argara num, roseo ue decens Græcinna colore?

Num facie & blandis grata Terinna iocis?

M e dulcis Iunepra, novos hæc suscitât ignes,

Absentemq; urit bella puella senem.

D esine & ipsa meas Iunepra incendere curas,

Frigidaq; absenti corda fouere face.

P arce seni, restingue fâces: tu prome falernum,

Leniat ut curas ebria cura novas:

P one merum, pone & talos: post uina iocumq;

It sopor: hic curas diluet ipse graues.

EXVLTATIO DE PA- ce iam facta.

A bellis ad rura, & ad ocia grata Camœnis,

Ad rura à bellis uxor amata uocor.

P ax Cererem redditq; agris, redditq; Lyæum,

Et sua cantantem Mænala Pana sonant.

P ace sua letatur humus, letantur agrestes,

Et resides somnos oppida fessa trahunt.

I am facilis, iam læta choros per prata Voluptas

Ducit, & optatus rura reuifit Amor.

R ura Venus, ruris q; colit nunc urbe relicta

Læta domos: lætus numina sentit ager.

E rgo alacres sequimurq; deos, & rura petamus:

Huc propera, mecum huc uxor amata ueni.

Huc ueriste poscit honos, ruris q; beati:

Et rure, & uerno tempore natus amor.

Vrbis opes ualeant: nil rure beatius ipso:

Rura placent Musis, rura Diana colit:

Rura fides habitat, habitat probitas q; pudor q;

Et fas, & pleno copia larga sinu.

O ualeant urbes: quid enim felicius agro?

Hic tecum, hic coniunx uita fruenda mihi est.

O cia si capiant animum, quid mollius umbra,

Fundit quam multa populus alba coma?

Quam platanus, platanoq; decens intersita laurus,

Et quæ tam raro Citrus honore uiret?

Sin labor, ut teneras hortis disponere plantas,

Vt iuuat humentes carpere mane rosas?

Aut tenuem è folijs laribus pinxisse coronam,

Et sua triticeæ ferta parare deæ?

Nunc legere arbuteos foetus, montanaq; fraga,

Aureaq; in calathis mæla referre nouis?

Nunc agere incautas in retia cæca uolucres?

Mille modos placidi rura laboris habent.

Sed coniunx tua uota moror: laqueata ualete

Et tecta, & thalami: te duce rura peto.

Dux coniunx, cui cana fides, cui castus eunti

Hæret amor, sequimur teq; tuosq; deos.

O mihi post longos tandem concessa labores,

O mihi non iuueni, sed data forte seni.

O mentis tranquilla quies: saluete beati
 Ruris opes: salue terra habitata dijs.
 Terræ bonis fecunda, & nulli obnoxia culpæ.
 Hic tecum, hic coniunx uita fruenda mihi est.
 Ista senes nos fata manent: mors usq; uagatur
 Improbæ: uis mortem fallere, uiue tibi.

LAETATUR IN VILLA SUA.

Hos ego ruricolamq; bouem, simamq; capellam,
 Quam lætor nitida luxuriare cute.
 Diuitiæq; laris tenuis non segnis asellus
 Ut spondet multo plurima ligna foco.
 Hac malo uix est fecundior ulla per hortos,
 Atq; grauata suum quam bene portat onus.
 Seu Campanus ager, siue hanc dedit Africa pomum,
 Artifices hominum siue tulere manus,
 Non grato sine honore feret, sine diuite fructu,
 Non sine cœruleis Azariola comis.
 His olim coniunx opibus felicior ætas
 Aurea de facto nunc quoq; nomen habet.
 Quum sua cuiq; satis, nec plus aliena placebant,
 Et pecus, & cultus cuncta parabat ager.
 Auro nullus honor, nullæ & sine nomine gemmæ,
 Non illo quisquam tempore adulter erat.
 Si quando in pratis perrara ad festa puellæ
 Iungebant dociles rustica ab arte manus,
 His pudor hærebat fidus comes: ille monebat
 Quæ se, quæq; oculos arte mouere decet.

Nanq;

DE AMORE CONIVG. LIB. II. III

N anq; ferunt captos hominum pietate, relicto
Tellurem diuos incoluisse polo.
A t uitia infernoq; lacu, stygiaq; palude,
Horrendisq; erebi delituisse cauis.
T unc felix hominum coetus, tunc nectaris amnes,
Et fontes lactis, robora mellis erant.
C œlitibus simul immisti iuuenesq; senesq;
Prandebant: uini non tamen usus erat.
V nà amor atq; pudor, unà accumbebat honestas,
Et Venus, & probitas, formaq; iuncta simul.
H æc hominum sors dulcis erat, sors læta deorum:
Hæc bona præstabat tunc habitatus ager.
P rima erebo egressa est falso custode cupido:
Illa fuit nostri prima ruina mali.
I lla rudeis animos curis infecit habendi,
In scelus & pronas iussit habere manus.
H inc leuis ambitio Phlegethonte emerfit ab imo,
Liuorq; exanguis, peruigilesq; doli.
T um terras, coetusq; hominum, moresq; nefandos
Numina, & infamem deseruere locum.
S ola Venus teneri pastoris imagine capta
Et cœlo terras prætulit, & puerum.
N ec ruri contenta nouas migravit in urbes.
Illa dies miseris urbibus atra fuit.
N os ah nos urbes coniunx procul esse iubemus.
Rura placent: luxuriosus desidiose uale.
S implicitas nos prisca iuuet, nos parca supellex,

E t facilis uictus, & sine sorde toga.

AD BACCHVM CONSECRATIO.

H os statuit tibi Bacche lacus cum coniuge uates,

Accipe pacatus munera nostra pater.

Quòd uatum pater es profit mihi, profit & uxor,

Quodq; Ariadna tibi est, quodq; Ariadna mihi est.

H uctua te Antiniana uocat, cultissima Nympe,

Teq; manet cupido blanda puella sinu.

T e petit exoptatq; tuos suspirat amores,

Gestit & ad plenos ludere nuda lacus.

Qualis ubi primum florem, primosq; Hymenæos

Victa dedit, quum te per iuga traxit amor.

E rrabas miser in syluis: ridere Napææ,

Ridebant Dryades cornua Bacche tua.

S eptem te uidere hyemes per deuia lustra

Ferre niuem, & rapidos melle tulisse dies.

I lla deum miserata, quid ò mitissime, dixit,

Vim ne paras? non hæc prælia poscit amor.

I niecitq; manum collo: tibi lenis ab ore

Aura uenit: tibi nunc oscula rapta sonant.

E xanimis cadis: illa sinu mollißima blando

Excipit, & tenera mulcet amica manu.

T ú ne deus, tú ne anguipedes uicture gigantes?

Tú ne iaces tenero Bacche fouende sinu?

T ú ne manu mulcende iaces? sed splenduit ær,

Præla nouo radiant lumine, Bacchus adest.

B acchus adest: tumuere lacus, tumuere racemi,

Nec capiunt fluidum labra minora merum.

E uge pater Lenæe Euan, pater Euchius Euan.

Vina fluunt: plenis condite musta cadis.

F erte citi: pater euge Euan: pater Euchius Euan:

Ferte citi: iam iam dolia nulla uacant.

E uge pater, ne plura pater: pater Euchius euohe:

Siste pedem: ad lusus Antiniana uocat,

O stentatq; sinu Venerem, ostentatq; papillis,

illi Amor inq; oculis lusitat, inq; genis,

P erq; oculos lasciuit Amor, perq; ora genasq;

Eq; genis oculisq; afflat & ore Venus.

I am pueri cohibete oculos, auertite uultus,

Diua deum, diuam dum deus ipse fouet,

D um ludunt ad præla: pater mitissime salue,

Annuus & rediens ad tua musta ueni.

RVSTICVM ALLOQVITVR.

R ustice neglecti cultor malè fortis agelli,

Qui subigis pigro rura paterna boue,

D umosoq; sinis obduci limite campum,

Duraq; non certo subruis arua die,

F allacisq; tibi Cereris, fallacis & uuæ

Fructus, & ingrati poma minuta soli.

N on seges hæc, non cura leuis, non lenta colendi

Desidia, offensi sed facit ira dei.

C uius numen aquæ uiolas, dum sæpe lutosam

A stabulis uitreo perluis amne suem,

A nnua nec ueteri reddis sua uota sacello,

Sed cedis sacra religione nemus.

Ira deos tangit: cœlestem uince furorem
Thure pio, & multam sedulus adde precem.
Agna cadat Fauno: pinguis q̄; ex ubere matris
Imbuat offensas candidus hœdus aquas.
Placabis q̄; deum sacre qui præsudet undæ,
Viscera de niueo tosta ferens uitulo.

DE ORTV ET GENITV-
ra Lepōrum.

Fallor, an est Charitum chorus hic? chorus ille Lepō
Vre puer plena mascula thura manu. (rum?
Spargite humum uiolis, chorus aduenit, ite profani,
Iam subit ornatas candida turba fores.
Nunc ades ô mihi culta chelys, dum pauca puellis,
Dum canimus blando pauca, sed apta, gregi.
Forte quiescebat Veneris chorus ad caput amnis,
Roscida Sebethos quâ piger arua secat,
Cœruleæ per prata deæ, per prata Napæ
Hic illic placida membra quiete leuant.
Aura mouet uirides ramos, uaga murmurat unda,
Et dulce in folijs garrula cantat auis.
Dulcidia ad salicem, uiridiq̄; in margine ripæ,
Sicut erat rapido fessa calore, iacet.
Aura leuis tunica suram nudabat: at illi
Crura per ignoto lumine candet ebur.
Ipsa etiam tenuem spirabat leniter auram
Languenti qualem spirat ab ore sopor.

Forſitan

- F**orsitan & ueteres animo suspirat amores,
 Somniat amplexus dum Tegeæ tuos.
Optanti non serus ades, dum gramina seruas,
 Explorasq; leuem quâ tulit illa pedem.
 Que tum deliciæ? quæ murmura? quis furit ardor?
 Post rixas, post tot prælia quanta quies?
Risit ut exanimis uidit Cytherea, repensq;
 Currit in amplexus pulcher Adoni tuos.
Nullaq; quæ uos Nympha uidet non inuidet, aut non
 Querit amatorem protinus illa suum.
Illa dies inter Charitesq;, interq; Napæas,
 Illa dies Nymphis iure beata fuit.
Illa etiam puero ut placeat Cytherea retexit
 Molle latus, retegis mollis Adoni tuum.
Securæ in tenero iaculistis gramine Nymphae,
 Egistisq; uices, dedecuitq; nihil.
Dulcidie paulatim uterus crescebat, & ægram
 Vexabat geminus uentre grauantæ puer.
Affer opem & genitor natis, & amator amanti,
 Clamat: fert genitor, fert & amator opem.
Forte aberat Lucina domo: Cyllenius aulam
 Ingressus, furtum fur deus ipse parat.
Vnguentum è thalamo magnæ Iunonis ad usum
 Seruatum, artificii surripit ille manu.
Vngit & hoc uterum diuæ: cessere dolores:
 Illa parit geminos: tum dea mater ait.
Ipsa leuata labore uocem uos iure Lepôres,

Nominis hæc uestri non mihi causa leuis.
Vos eritis curis requies, uos mite leuamen,
Sollicitisq; animis diminuetis onus.
Hæc genitrix sic orsa Venus, sic mater amorum,
Puniceasq; sinu spirat, & ore rosas:
Mecum eritis quocunq; loco, quocunq; recessu
O pueri, ut nostri pars bene digna chori.
Nec uobis sine dulce aliquid: mihi ubiq; Leporum
Iuncta cohors, mihi sit iunctus uterq; comes.
Hoc mater merita est, teneræ hoc meruere sorores,
Inuentaq; lyra nobilis ipse pater.
Dixitq; excepitq; sinu dea læta beato,
Ambrosium & roseo stillat ab ore decus.
Ambrosiæ hausere auramq;, Idaliūq; liquorcm
Tum pueri, & blandos ore dedere modos.
Arrisit, tenerisq; iterum dea fuit in ulnis,
Hos & Acidalio protulit ore sonos:
Nullæ uos curæ pueri, nil triste dolens ue,
Non labor, aut mœror pectora uestra grauct.
Ocia sed risusq; iuuent, lususq;, iociq;,
Blanditiæq; leues, mollitiesq; decens.
Sit semper puerile decus, puerilis & ætas,
Insideat labris Attica semper apis.
Hæc uobis Veneris pueri Chariteia propago.
Hæc canit aurato pectine eburna chelys.
Hæc uobis Gnidiæ Nymphæ, quæ dulcia curæ,
Quæ mentes placida conciliatis ope.

Vos numeros ne dia cohors, ne temnite nostros,
Si mea sunt uestris cognita plectra choris.

At uos Dulcidiae nati, qui mitia tecta
Parthenopes, miti rura beata solo,
Qui colitis Stabiosq; sinus, Sarniq; recessum,
Et Surrentinis littora nota iugis,
Cantibus his spirate hilares teneriq; Lepôres,
Lenis & afflatu mulceat aura nouo.

Qualem quum teneris lac instillaret alumnis,
Spirabat niuco dia Melissa sinu.

Sic uobis sit triste nihil, sint ocia leta,
Mesopius grato sic fluat ore liquor.

NAENIA PRIMA AD SOM-
num prouocandum.

Somne ueni, tibi Luciolus blanditur ocellis:
Somne ueni, uenias, blandule somne ueni.

Luciolus tibi dulce canit: somne, optime somne,
Somne ueni, uenias, blandule somne ueni.

Luciolus uocat in thalamos te blandule somne,
Somnule dulcicule, blandule somnicule.

Ad cunas te Luciolus uocat: huc age somne,
Somne ueni ad cunas, somne age, somne ueni.

Accubitum te Luciolus uocat: eia age somne,
Eia age somne ueni, noctis amice ueni.

Luciolus te ad puluinum uocat: instat ocellis:
Somne ueni, uenias, eia age somne ueni.

Luciolus te in complexum uocat: innuit ipse,

Innuat: en uenias, en modò somne ueni.

V enisti bone somne, boni pater alme soporis,
Qui curas hominum, corporaq; ægra leuas.

NAENIA SECVNDA, AD VAGI-
tum sedandum: nutrix canit.

N e uagi, ne blande puer, ne paruule uagi:
Blanda rogat blandum Lucia Luciolum.

N e uagi, ne lacrymulis corrumpere misellis
Turgidulosq; oculos, turgidulasq; genas.

E cce tibi balbo ore sonat, blefo ore susurrat
Eugenia, & dulces garrit in aure iocos.

E cce tibi mollem inflectens Aurelia uocem
Fabellas bellas, carmina bella canit.

N e uagi mellite puer: tibi Luscula ludit,
Gestit & ad cunas blanda catella tuas.

C urtiolus tibi subsultans ense erigit, ense
Iactitat, en teneri cruscula lambit heri.

A n lingis lasciue genas? ah Curtule Curti,
Ipsa tibi irascar Curtule Curtiole.

T u ne genas? t u ne ora? meus puer, improbe Curti
Luciolus meus est, improbe Curtiole.

C urtiole an ne audes? ah risit Lucius, ah se
Iecit in amplexus Lucius ipse meos.

E n pectus formose tuum: mihi dulcia iunge
Oscula, & in solito molle quiesce sinu.

NAENIA

NAENIA TERTIA BLANDI-

toria, & iocosa: nutrix canit.

Has ego Luciolo mammas, hæc ubera seruo.

Dextera mamma tua est, ipsa sinistra mea est.

Singultit sed Luciolus: mutare licebit:

Ipsa sinistra tua est, dextera mamma mea est.

Vtraq; sed potius tua sit: iam desine flere:

Desine, dextera tua est mamma, sinistra tua est.

Risit Luciolus, mammamq; utranq; momordit.

Tūne meas mammas crudele, tūne meas?

Iam scuit, quod dico meas: ne candide scui:

Hæc atq; illa tua est, utraq; mamma tua est.

Nunc Luci, nunc suge ambas, ne quis malus illas

Auferat, & clauso scite reconde sinu.

NAENIA QUARTA NVGA-

toria: nutrix iocatur.

Ora quis, aut quis labra mihi, linguãq; momordit?

Lucius improbulus, Lucius ille malus.

Quis collum, mammasq; meas, pectusq; momordit?

Lucius ille malus, Lucius improbulus.

Ne posthac, ne tange puer: cui basia seruo,

Labraq;? cui linguam hanc? Antinoo, Antinoo.

Cui pectus, mollemq; sinum, tenerasq; papillas,

Amplexusq; meos? Antinoo, Antinoo.

Antinoë ô formose ueni: tibi brachia pando,

Quamprimum in nostros blande recurre sinus.

En mammas, en lacteolas formose papillas,

En cape delicias tinnula plectra tuas.

Sed quisnam nostra puer hic ceruice pependit?
Mentior, an certe est Lucius improbulus?

Implicuit collo simul, & simul oscula sumpsit,
Improbulus non iam, sed probus ipse puer.

NAENIA QUINTA AD SOMNVM
inducendum: mater cantitat.

Scite puer, mellite puer, nate unice dormi,
Claude tenelle oculos, conde tenelle genas.

Ipse sopor, non condis, ait, non claudis ocellos?
En cubat ante tuos Luscula lassæ pedes.

Languidulos, bene habet, conditq; & claudit ocellos
Lucius, & roseo est fusus in ore sopor.

Aura ueni, foueasq; meum placidissima natum.
An strepitant frondes? iam leuis aura uenit.

Scite puer, mellite puer, nate unice dormi,
Aura fouet flatu, mater amata sinu.

NAENIA SEXTA NVGAS-
toria: mater ludit.

Quis puer hic? age Lisa tuas absconde papillas,
Hic puer en illas surripuisse parat.

Lisa tege, en tege Lisa tuas. Tū ne improbe, tū ne
Lucioli mammas surripuisse paras?

Luciole huc propera, propera nunc candide Luci:
Ille malus properat, tu prior antè ueni.

Vicisti, atq; hanc ore premas, hanc corripe dextra.
I puer hinc, alias, i male quære alias.

NAENIA

NAENIA SEPTIMA NVGATORIA,

ad inducendum soporem: mater loquitur.

Fuscula nox, orcus quoq; fuscus, aspice ut alis
Per noctem uolitet Fuscus ille nigris.

Hic uigiles captat pueros, uigilesq; puellas.
Nate oculos cohibe, ne capiare uigil.

Hic captat seu quas sensit uagire puellas,
Seu pueros: uoces comprime nate tuas.

Ecce uolat, nigraq; caput caligine densat,
Et querit natum Fuscus ille meum.

Ore fremit, dentemq; ferus iam dente laceßit,
Ipse uorat querulos, peruigilesq; uorat.

Et niger est, nigrisq; comis, nigroq; galero.
Tu puerum clauso Lisa reconde sinu.

Luciolum tege Lisa: ferox quos pandit hiatus?
Quasq; aperit fauces? ut quatit usq; caput?

Me miseram: an ferulas gestat quoq;? parce, quiescit
Lucius, & sunt qui rus abiisse putent.

Rura meus Lucillus habet, nil ipse molestus,
Nec uigilat noctu, conqueritur ue die.

Ne sæui, hirsutasq; manus tibi comprime sæue.
Et tacet, & dormit Lucius ipse meus.

Et matri blanditur, & oscula dulcia figit,
Bellaq; cum bella uerba sorore canit.

NAENIA OCTAVA: NVTRIX
arcessitur: mater loquitur.

Lisa ueni, expectata ueni, quid lenta moraris?

En age quid cessas? nil remorata ueni.
 Et sitit, & uagit: tibi nunc conuicia dicit
 Lucius, & charos queritat usq; sinus.
 Iam properat Lisella: pedum uestigia sensi:
 Ecce uenit nudo Lisa parata sinu.
 En tibi lacteolæ Luci formose papillæ,
 En tibi turgidulo plena mamilla sinu.
 Tota tibi tua Lisa uacat, tua Lisula tota est.
 Sume uenuste puer ubera, carpe sinus:
 Carpe sinus formose tuos, somnumq; capeffe,
 Dicetur cunis nœnia grata tuis.

NAENIA NONA IOCOSA AD
 blandiendum: nutrix canit.

Pallidus Eunomius puer est, Titiusq; nigellus:
 Vagit & hic noctes, uagit & ille dies.
 Luciolo roseus color est candore refusus:
 Nec uagit noctu, nec strepit ipse die.
 Despuit Eunomius mammas, tunditq; papillas:
 Oscula dat tumidis Lucius uberibus.
 Non Titium fabella iuuat, non nœnia Lippæ:
 Nœnia Luciolum, uerbaq; ficta iuuant.
 Ridet & in somnis, & Lisæ Lucius hæret,
 Auferat & ne quis callidus ipse timet.

NAENIA DECIMA: MATER BLAN
 ditur catellæ, ac somnum inuitat.

Ne latra, ne pelle bonum, bona Luscula, somnum.
 Et tibi iam somnus Luscula gratus erit.

Ingrederet

Ingredere ô bone somne, nihil bona Luscula latrat:

Luscula Luciolo, Luscula blanda tibi est.

Innuit ipsa oculis tibi Luscula: Lucius ipse

Innuat, & dicunt, somnule lenis ades.

Luscula iam dormit, stertit quoq; bella catella,

Et sua Luciolo lumina fessa cadunt.

Dormi Luciole, Luci dilecte quiesce:

En canit ad cunas garrula Lisa tibi.

Mulcet languidos, saturat quoq; somnus ocellos,

Somnus alit uenas, corpora somnus alit.

Et sedat curas, requiemq; laboribus affert:

Odit tristitiam: gaudia semper amat.

Somne bone ô cunetis, assis mihi candide somne:

Somne bone & pueris, somne bone & senibus.

Ipse mihi tumidas satura bone somne mamillas,

Vbera Luciolo quò mea plena fluant.

Sentit Luciulus, dormitq; & ridet, & optat,

Et mammas digitis prensitat usq; suis.

Euge puer, sitibunde puer, cape lassule somnos,

Mox tibi iam uigili lacteus amnis erit.

NAENIA VNDECIMA:

mater nugatur.

Excitus è somno meus est puer, huc age Lisa,

En age delicias accipe amata tuas.

Et sitit & ridet, dulcis & uertit ocellos

Ipse tibi: uultus aspice chara tuos.

His pro blanditijs teneras da Lisa papillas

- Luciolo, amplexus quos parat ipse tibi.
An refugit mala Lisa, nihil mala Lisa ueretur.
 Carpe puer plenos ubera leta sinus.
Suge ambas, sum morde ambas, ne parce, papillas.
 Vbera Luciolo stulta negare potes?
Scinde comas, contunde sinus, diffringe capillos.
 Tū ne meas fugias improba serua manus?
Ah simulant ambo, simulate & perfide Luci,
 Fallax Lisa, nouis insidiosa modis.
Ipsa tibi eripiam mammas, tibi subdola natum:
 Subdola, quæ fugias: perfide, qui renuas.

N A E N I A D V O D E C I M A:

Pater nato blanditur.

- P**upe meus, pupille meus complectere matrem,
 Inq; tuos propera pupule chare sinus.
Pupe bone, en cape chare tuas mi pupule mammas,
 Pupule belle meus, bellule puppe meus.
Suge, canam tibi neniolam: ne nenia nōne
 Nota tibi nate est nenia neniola?
Pupe meus, pupille meus, ne nenia nōne
 Nate tibi nota est nenia neniola?
Belle meus, mellite meus, ne nenia nōne
 Nota tibi nate est nenia neniola?
Somniculus tibi iam lassus obrepit ocellis,
 Dum tibi nate placet nenia nota nimis.
Pupe meus, dormisce meus, ne nenia nostro
 Da noctem nato nenia somniferam.

IOAN. IOVIANI PONTANI
de amore coniugali lib. III.

VENERATUR PELIGNOS,
et agrum Sulmonensem.

I'ne amnes, hæc'ne Aonijs loca gra-
ta puellis,

Pelignó ne hæc sunt rura habitata seni?

Hos'ne lacus, hæc'ne antra colit de-
scriptor amorum?

Manibus hæc sacra sunt magne poëta tuis?

En nati dilecta Dryas fert rustica dona,

Fert myrtum, ac uiolæ lilia mista nigræ,

Fert hederam, fert ueris opes: quin ecce Corinna

Ipsa canit: uoces fluminis aura refert.

Erramus per prata, nec est quod lædat amantes.

COR.

Et iuueni iuncta est usq; puella suo.

Pascimur amplexu tenero: fouet aura cubanteis.

Pennarum admotu quam leuis afflat amor.

Quod nemus, aut quænam umbra meos nunc seruat

Huc ades in molli Naso fouende sinu. (amores?)

Ille refert: ô ante alias mihi chara puellas,

OVID.

Ipsa ueni ad nitidos culta Corinna lacus.

Quà strepitat leue murmur aquæ, quà laurus in um-

Se iacit, et densum textit opaca nemus, (bram

Luxuriat quà mollis humus, te plurima myrtus,

Te manet irriguis floridus hortus aquis.

En assum tibi certus amans: uix ille, repente
 Virgo mouet niueos ad loca nota pedes,
Acnudata sinum, ceruici innexa pependit:
 Ora, oculos, pectus, cordaq; iunxit amor.
Osculaq; & iunxit, suspiria & intima iunxit,
 Mistus & ex uno spiritus ore coit.
Incaluit tunc umbra nouo succensa calore,
 Mox gratum repetit altera & alter opus.
Ludite felices umbræ, quibus una uoluptas
 Viuitur, atq; unus pectora iungit amor.
Nunc age quæ myrteta colis mihi consita Nymphæ,
 Quæq; tenes hortos Antiniana meos,
Pauca meæ, nam pauca seni Cytherea ministrat:
 (Ipsa leget coniunx) tu modò pauca refer.
Exinctos in corde seni quis suscitât ignes?
 Quæ noua sopitas nunc mouet aura faces?
Incendi nouus autor an est? suspiria coniunx
 Hoc tua, & accensi pectoris aura facit.
Pectoris huc uenit aura tui: uetus inde resurgit
 Et reparat uires ignis ab igne nouas.
Iam seuit, iam flamma furit: suspiria coniunx
 Mouit, & à nostra mutua flamma uiget.
Vrimur absentes, unoq; adulescimus igni,
 Et uires uno fomite uterq; capit.
In somnis mihi nocte uenis, succenditur ignis:
 Vexat nocturnus pectora adusta calor.
Ante oculos uersare die: tum subdita uenis,

Spirat

Spirat anhelanteis flamma diurna faces.

En uolitant, rutilantq; uagæ de corde fauillæ,
Et fax absumptis ossibus usta micat.

Iam serpit uenis, imas iam flamma medullas
Corripit, ac toto corpore lapsa furit.

Quisquis ades procul hinc, ne uos meus ustulet ignis.
Feruet, & accensos huc agit hucq; globos.

Inq; faces, flammæq; abeo: iam uertor in ignem.
Vertimur: en iam iam nil nisi flamma sumus.

A D V X O R E M.

Natalem Domini sine me, Ianiq; calendas,
Et sine me regum tempora tristes agis,

Tristis & in templis ad publica munera perstas,
Tristis & à templo quum petis ipsa domum.

Illic te absentis torquent monumenta mariti,
Ante tuos oculos quæ tibi multa iacent.

Illic desertusq; torus succurrit amanti,
Quæq; uacat uiduo sponda relicta loco.

Ingeminat tum corde dolor, crudescit & acre
Vulnus, & ipsa super lapsa dolore cadis.

Non soror, & geminæ longo molimine natæ,
Vix reuocat lacrymis qui tibi natus adest.

Am coniunx, iam parce nouis Ariadna querelis:
Non te nunc primum contigit iste dolor.

At teneris eadem mira uirtute tulisti,
Matronæ & laudes ipsa puella refers.

Difficile est tolerare, tamen laus cunctis in hoc est,

Et labor assuetis mollior esse solet.

O non sic alijs tua nota exempla puellis,

Seruandiq; tori facta magistra fores.

Digna quidem amplexuq; frui, thalamoq; mariti,

Gaudiaq; assueto continuare toro.

Virtutem sed dura probant: hinc fama pudicis,

Hinc meruit nomen Penelopea suum.

In precio sunt rara: nihil uirtute sed ipsa

Rarius: hæc superis nos facit esse pares.

Iam coniunx letare: nihil nam mente pudica

Rarius, hæc superos in sua uota trahit.

Sed tibi nec monitore opus, officiumq; maritæ

Exigis, & per te munera matris obis.

Quum Domini natalis adest, letare, tibiq;

Si non uis, natis optima parce tuis.

Manè simul geminis comitata operare puellis,

Et tibi placatos iusta precare deos.

Sint nato, sint uota uiro rata: ponat iniquum

Mars odium, & redeat pacis alumna quies.

Di faciles: tu iusta petis: iamq; auguror ipsum

Annuere, & capitis signa dedisse Iouem.

O mine quo regressa Larem, fac splendeat aula

Munditijs: festos duc sine nube dies.

Omnia sint tibi leta domi: felicibus annus

Auspicijs peragat quod bene coepit iter.

Cura sit & mensæ, quæ non aliena puellis,

Larga quidem, sed non luxuriosa tamen.

DE AMORE CONIVG. LIB. III. 129

Mensa suos habeat lusus, & saepe parentis,

Saepe uiri nomen anxia uerba sonent.

Sit cura & patrij ritus, morisq; uetusti,

Qui statuit posito regna beata mero.

Quod felix faustumq; fabæ sors regia cuiæ est?

Nate tua: ardenti subdite ligna foco.

Stet myrto, stet rore maris, lauroq; comatus

Ipse focus: calices, & noua uina date.

Funde puer, bonus annus eat: pax læta sequatur.

Eueniet: micuit sparsus in igne liquor.

Funde iterum: ter flamma coma crepitante reluxit.

Ter salijt uiuo laurus adusta foco.

Pax aderit, iam signa domum redeuntia cerno.

Ipuer, & ueteri uincula deme cado.

Quisquis ades, dic læta: dies hic nubila pellat.

Instauret positum sedula turba merum.

Absenti mihi Chia dato: date Cresia regi.

Inde bibat dubio tota corona pede.

Tu uero hunc mihi chara uiro præstabis honorem,

Tingat ut auratus mollia labra calix.

Et memor ipsa mei dicas: hæc oscula coniunx

Illæ tua, hæc coniunx te properare iubent.

His addas etiam suspiria, teq; subinde

Admoneant reditus tempora certa mei.

EPITHALAMIVM IN NV-

ptijs Aureliæ filiæ.

Huc ades ô Hymenæe, nec est quòd rura recuses.

Rura tuas primum fista tulere faces.

Rura novos tibi prima iocos statuere, tuoq;
Lutea puniceo uincla dedere pedi.

Cultaq; solennem duxere ad compita pompam,
Omne cum fausto foemina uirq; canunt.

Hic primum laeto sonuit noua tibia cantu,
Mouit & artifices compta puella pedes.

Rure arcum sibi fecit amor, strinxitq; sagittas,
Accenditq; nouas rure parante faces.

Tum iuuenis primos sensit malè sanus amores,
Arsit ab insolita tacta puella face.

Hinc iunxere pares communi scdere dextras,
Affuit & tectis saepe uocatus Hymen.

F lamea tum tibi prima deo sunt sumpta, decensq;
Præluxit digitis aurea gemma tuis.

Sedisti medius iuueni, mediusq; puellæ,
Deliciasq; toro, gaudiaq; apta doces.

Tum felix præsentē deo torus esse iugalīs,
Legitimam & thalamus cœpit habere fidem.

Ergo ades ô Hymenæe: uocant te rura, tibiq;
Culta domus, cultus & tibi ridet ager.

In foribus te culta manens Ariadna, decentis
Et nectit flores, & nouaserta parat.

Dum nectit flores, illi per candida fulgent
Ora rosæ, Charites quas posuere genis.

Spirat & ex oculis noua gratia: flectere diuos
Dum cupit, hac risum temperat ipsa Venus.

Quin

DE AMORE CONIVG. LIB. III. 131

Quinetiam canit: Ad mensas Hymenæe uenito: AR.

Te uocat ad thalamos nupta nouella suos.

Pulcher Hymē Hymenæe Hymē, Hymenæe uenito.

Te chorus, & cantus, te tua pompa manet.

Pulcher Hymē Hymenæe Hymē, Hymenæe uenito.

Tibia iam teneros fundit eburna modos.

O cior ut uenias, en rustica fistula cantat,

Teq; uocat numeris Antiniana nouis.

Irriguis sic hortus aquis, sic prata salictis,

Sic gaudent pratis ipsa salicta suis.

Lætantur sic melle faui, sic robora glande,

Lætus ut ad thalamos carmina pangit Hymen:

Pulcher Hymen Hymenæus Hymen, cui filia uatis

Se colit, & thalamos nupta pudica parat.

Qualis roscidulo florens Hyacinthus in horto,

Puniceo primæ certat amore rosæ,

Hunc Dryades coluere, hunc & coluere Napææ,

Nais & assidua fessa rigauit aqua.

Myrtus honos Veneris: myrto lætantur amantes:

Pendeat ad cultas myrtea uirga fores.

Laurus honos Phœbi, præfert & laurus amores,

Ornent & festam laurea ferta domum.

Vitibus est decori pendens sub fronde racemus:

Arboribus decori quæ bene poma rubent.

Picta chlamys, Phrygiaq; manu uariata supellex

Est decori thalamo, purpureusq; torus.

Ipsæ rosa, Syrioq; decens perflatus Amomo

Mille parat dominae gaudia, mille uiro.
Felix delicijs, & felix lecte susurris:
 Per te uir domina, nupta beata uiro est.
Pan iungit calamos, iungitq; Hymenæus amantes:
 Pan amat, ad calamos dulce iocatur Hymen.
Pulcher Hymē Hymenæus Hymen, cui flamma curæ,
 Et iuuenum lusus, & sine lite torus.
Lite fugatur amor: concordia nectit amorem.
 Concordeis animos lectulus ipse facit.
Hunc amor, hunc pax ipsa locum statuere quieti,
 Hunc legit, fidei uincula, castus Hymen,
Castus Hymē Hymenæus Hymē: age fistula Hymēq;
 Dic & Hymen: gaudet sæpe iteratus Hymen.
Vt flos æstiuo sitiens quum terra calore,
 Nocturno refici lassus ab imbre cupit:
Non illum Zephyriq; ualent, auræq; recentes
 Mulcere, aut densa nexilis umbra coma:
Sola illi est in rore salus. spes omnis in imbri:
 Languet honos, cecidit languida sole coma:
Sic tacitos in corde fouens noua nupta calores,
 Optato refici coniugis ore petit.
Non illam patris amplexus, non oscula matris,
 Aut iuuat artifici purpura picta manu.
Suspirat tantum amplexus, tantum ora mariti,
 Moeret, abestq; illi qui fuit antè decor.
 Quam raptam matrisq; sinu colloq; parentis,
 Coniugis ad chari limina ducit Hymen.

Mitis

- M**itis Hymen Hymenæus Hymen, cui mollia curæ
 Coniugia, & parili uincula nexa iugo.
Vt flos in uerno letatus sole nitescit
 Fulgidus, & gaudet purpura honore suo:
Manè tepor, sub solem auræ, ros noctis in umbra
 Mulcet, & ipse suas iactat honestus opes:
In molli sic uirgo toro complexa maritum
 Nuda nitet, charo ludit amata sinu:
Manè sopor, sub sole uiri suspiria mulcent,
 Nocte iterata uenus, sæpe receptus Hymen,
Dulcis Hymē Hymenæus Hymē. Sed fulget olympo
 Vesper: pone tuos fistula lassæ modos.
Vesper adest, Hymenæus adest: consurgite mensis.
 Vesper amat cantus, carmine gaudet Hymen.
Iam iuuenes simul ad choreas, simul ite puellæ
 Et canite, & Phrygium carmina dicat ebur.
Vesper adest, gaudete uiri, gaudete puellæ,
 Seq; paret socio nuptaq; uirq; toro.
Ad thalamos Hymenæus adest: iace uirgo pudorem.
 Et uir adest, & adest qui bene iungat amor.
Prima Venus teneris legem præscripsit ocellis,
 Quâ ue palàm fiat, quâ ue tegatur amor.
Primus Hymen blandis statuit sua iura labellis,
 Diceret ut iuuenis, tu mihi uirgo places.
Ipsa uiro Venus è celo, Venus ipsa, puellæ
 Ludite, ait: florem carpite amoris, ait.
Ipse & inexpertos iungens Hymenæus amantes,

Instituitq; rudes, deliciasq; docet.

Sola Venus docuit decepta ut matre puella
Clam cuperet iuueni cauta coire suo.

Solus Hymen iussit patrio lare nata relicto,
Iret ut ad iuuenem matre uetante suum.

Blanda Venus sine ueste monet dormire puellas,
Gaudiaq; instanti nulla negare uiro.

Blandus Hymen sine ueste iubet dormire maritas,
Et cupidum ad lusus sollicitare uirum.

A Venere est quodcunq; uiro, quodcunq; puellæ
Inter delicias & bona dulce uenit.

Quod tenerum, quod dulce, ioci quodcunq; Hymenæus
Condit, & ore duas claudit in uno animas.

Sed numeros mutare licet: nam Vesper olympo
Conditur, & somnos imperat alma Venus.

Intrauit thalamos felix Hymenæus, & omen
Ipse dedit: lecto uirgoq; uirq; cubant.

Ducite felices concordi fœdere noctes,
Dulciaq; unanimi carpite poma manu.

Ver flores, segetes æstas, autumnus & uuas,
Delicias thalamus tempus in omne dabit.

Serpente in amplexu: certent pignantia linguis
Oscula: blanditijs absit utrinq; modus.

Sic hederæ serpunt, sic iungunt rostra columbæ,
Murmuris & taciti ludit in ore sonus.

Aetatis breue uer: uos ueris carpite florem.
Hunc florem lusus deliciaeq; decent.

Ludite,

I uдите, delicijsq; breuem complete iuventam.
 Hoc agite, ut cupidos prole iuuetis auos.
 N ascatur Paulo similis, qui reddat utrunq;
 Scitus auum, ingenij dexteritate puer.
 N am patrium nec Pierides, nec spreuit Apollo,
 Et Mars ipse sua fouit, & auxit ope.
 M aternum Musæ Aonio fouere sub antro,
 Protexit galea Mars quoq; sæpe sua.
 N ascatur quæ nata tuos Aurelia mores,
 Et faciem referat, scemineumq; decus.
 N anq; tibi, matriq; tuæ, nil æqua Minerva,
 Nil Charites sociæ, nil negat ipse pudor.
 H inc illinc generis series: age ruris alumna,
 Et nemorum domina, syluicolæq; deæ,
 M ane nouo, nuptisq; nouis de flore recenti
 Serta date, & calathis spargite ruris opes.
 I psa fauos, & mella ferens, & lactis honores,
 Dic Fesceninos Antiniana sales.

EPITHALAMIVM IN NVPTIIS
 Eugeniæ filie.

R ura iterũ te Hymenæe uocant, qd in urbe moraris?
 Te lyra, te thyasi, te tua pompa manet.
 E n iterum leta ad lusus, & gaudia nota,
 En uocat ad teneros Antiniana sales.
 E n tibi formosæ texunt nouaserta puellæ,
 Et tibi non solita carmina uoce canunt.
 T e molles uiolæ, te purpurei hyacinthi,

PVEL.

Terosa, & Assyrio sparsa liquore domus,
 Nos te ad delicias cultæ inuitamus, & ipsi
 Inuitant thalami, compositusq; torus.
 Quid cessas Hymenæe? tibi sua basia quæq;
 Amplexusq; suos quæq; puella parat.
 En tibi tractandas damus has sine labe papillas,
 Sponsa quoq; ipsa tibi nuda uidenda uenit.
 Cui roseis diffusa genis noua purpura fulget,
 Ac niueum in reliquo corpore candet ebur.
 Talem Helenen sociæ nudam uidere puellæ,
 Quum lauat ad fonteis blanda Theranna tuos;
 Talis & in uiridi uisa est requiescere prato,
 Non dum experta uiri Laodomia torum.
 Ipsa quiescebat, placidæ circum ora Napæ
 Mulcebant somnos, flabra ciente manu.
 Hæc digitos, illa est tenerum mirata labellum,
 Fusus ut è niueo pectore candor eat.
 Dumq; alia extremum femori subducit amictum,
 Obstupuit raris conscia facta bonis.
 Nec properas Hymenæe? nec est quòd rura reuistas?
 Nec præfert sanctas Antiniana faces?
 Nec teneras tibi blanditias, nec carmina bella
 Ingeminat, nec Hymen ô Hymenæe Hymen?
 Mollis Hymen Hymenæe Hymen Hymenæe uenito
 En propera ad lusus ô Hymenæe tuos.
 Libat apis tenerum rorem, fluit Atticus ille
 Inde liquor, dulci cerea mella fauo.

- L**ibat Hymen tenerum florem, inde & Acidalus ille
 It liquor, in tepido munera grata toro.
En te septenæ felix Hymenæe puellæ
 Inuitant cupido munera ad ista sinu.
En tibi Acidalium spondent ad munera florem.
 Ipse leges, ipsi diffluet ille liquor.
Illa uides ut blanda oculis, utq; innuit ore,
 Flameolum ut gestit læta uidere tuum?
Illa uides quos docta modos, quæ carmina cantet?
 Offerat ut flores in tua dona suos?
Hæc tibi purpureum stringit lasciua labellum,
 Atq; ait, hunc rorem libo Hymenæe tibi.
Hæc choreis te te in medijs suspirat, & ægro
 Ventilât ipsa tuas corde Hymenæe faces.
Hæc tibi lacteolas, atq; hæc, atq; illa papillas
 Nudat, & has, inquit, nudo Hymenæe tibi.
Has & delicias, hæc oscula prima, nouosq;
 Amplexus seruo, gaudia & illa tibi.
Fauste ueni, formose ueni: tibi nupta parata est,
 Quæq; sinu Veneres spiret, & ore Charin:
Ore Charin, Veneresq; sinu: ast ubi eburnea lectum
 Intrauit, spiret tum tibi ueris honor.
Stillet & ambrosiæ decus immortale, tibiq;
 Et Charitum, & Veneris dona beata fluant.
Euge ueni, bone diue ueni, bone sancte uenito.
 Euge uenit sanctus, diuus & ipse uenit.
Nunc age culta quidem diuo sis obuia mater,

Et sanctum amplexu suscipe blanda suo.
 S parge rosam, daserta deo, dic & bona uerba,
 Oreq; cum fausto carmina fausta cane.
 T u quoq; felicis iam nacta Aurelia tædas,
 Ad primos postes compta sororis ades.
 H ic genium accipies, Genio sua munera fundes,
 Quæq; Cypros mittit, quæq; Sabæus ager.
 C asta quoq; ad thalamos dux ipsa Hymenæon ama-
 Duccastum, casto qua cubat ore soror. (tos
 F lameolum ut Genio nitet? atq; ut coccina uestis?
 Vt decet in molli socculus ipse pedes?
 Quàm gemma in digitis? ut fertū in fronte uirescit?
 Ridet ut ipsa domus, tecta ineunte deo?
 P laudamus Genio sociæ, Geniumq; salutet
 Cuncta domus, Genio plaudat & omnis ager.
 D icite iò, domus omnis iò, ager omnis, & aër
 Dicat iò, resonet longè Hymenæus iò.
 F austus Hymen, formosus Hymen, felix Hymenæus,
 Læta canant, felix & sine lite torus.
 F elici cum prole genus, charumq; nepotem
 Reddat auo, reddat pignora chara patri
 E ugenia, & faciles ducat cum coniuge tædas,
 Quiq; amor est iuuenum, sit quoq; & ipse senum.
 N unc age felicis cultor non segnis agelli,
 Cui sonat apposito fistula blanda sono.
 D ic aliquid geniale deo, dic & bona nuptæ.
 Nupta sono gaudet, carmine gaudet Hymen.

I p se die solem ad rapidum quum torreoꝝ æstu
Vxor adest, gelidas & mihi portat aquas.

Mox densas simul ad salices secedit uterq;:

Mecum amor, at lateri coniugis hæret Hymen.

H ic nos iungit amor: lusus Hymenæus amori

Monstrat, & ad partes hic uenit, hicq; suas.

N octe quidem tenue ad lumen dum uellera pecto,

Torpet & hiberno frigore fessa manus,

H anc uxor refouetq; sinu, reficitq; papillis.

Somnus adest, lateri coniugis hæret Hymen.

H ic nos iungit Hymen, lassos mox repit in artus

Somnus: inuit placidus pectora anhelasopor.

M uneris hoc Hymenæe tui est, age fistula blandum

Dic aliquid, quod rus, quodq; Hymenæus amet.

E ducit teneros foetus, fouet anxia nidum,

Mitis auis, fesso comparat ore cibum.

A st illi ut tenues plumæ increuere, relinquunt

Et nidum, & matris dulcia rostra suæ.

I p sa suo natam in gremio fouet anxia mater,

Educitq; sinu, sedulaq; usq; colit.

A st illa ut uiditq; uirum, sensitq; Hymenæum,

Linqvit leta domum, matris & ora suæ.

M unus & hoc Hymenæe tuum est: tibi luce puella

Comitur, & formæ sedula querit opem.

N octe autem parat illecebras, parat oscula, dulcemq;

Amplexum, & lusus, deliciasq; parat.

V t tener aprico crescens Hyacinthus in horto,

Ipsē manu colitur, ipse rigatur aqua:

Illum auræ, tepidiq; fouent sub sole calores,
Guttaq; nocturno quæ uaga rore cadit:

At postquam culto nituit spectatus agello,
Ipsē tener domini carpitur ungue sui:

Sic tenera in molli crescit quæ nata cubili,
Ipsa sinu matris, ipsa fouetur ope.

Hanc & munditiæ thalami, comptusq; decentes,
Hanc iuuat artificii purpura texta manu.

Sed postquam incaluitq; toro, cupijtq; Hymenæos,
Hanc uir ab iniecta uendicat ipse manu.

Afferit & sibi iure suam, atq; Hymenæon ad aram
Clamat, iò munus hoc Hymenæe tuum est.

Munus & hoc Hymenæe tuū est: age candida carmen
Nunc itera, atq; sales Antiniana tuos.

Te domini, te cura & agri, studiumq; puellæ,
Te moueant thalami iura, & amicus Hymen.

ANT. **N**e seui generose, tua est sine lite puella:
Illa tibi placido est tota fouenda sinu.

Ne ue nega formosa uiro quod dulce rogarit.
Ipsē quidem dulci dulcia mente petet.

Sit pax, sed sine lite tamen sint murmura: uterq;
Pacem amet, & pacis murmura uterq; sonet.

Ne pugna mihi chare: nihil pugnare necesse est:
Concedet blandis uicta puella iocis.

Ne ue uiro mihi chara tuo uestita repugna:
Vestis obest rixæ, rixa terenda ioco est.

Ludite

Ludite: sed medio in lusu pax sæuiat, ut pax
 Rixa sit, ut rixæ pax eat ipsa comes.
Iam ludunt, geminata sonant iam murmura: postes
 Claudite, adesto tuis sancte Hymenæe fœcis.
Vos nuptæ quibus est coniunx suus ite, parate
 Gaudia uestra uiris, & sua dona toris.
Vos quoq; uirgineus chorus, innuptæq; puellæ
 Omina felici dicite fausta die.
Atq; animo optatas iam iam præsumite tædas:
 Nanq; sua & uobis gaudia seruat Hymen.

F I N I S.

IOAN. IOVIANI

PONTANI AD PETRUM

Compatrem Neapolitanum, Tumulorum liber primus.

Astenus Idalios cantus, leue carmen
 in umbra

Lusimus ad thalamos blande Hy-
 menæe tuos.

Nunc age quis titulo dignus iuuenis'ue, senex'ue,
 Seu mulier, seu uir, siue puella canam.
Dumq; cano, interea flores lege, collige myrtos
 Vranie, & multa sparge sepulchra rosa.
Sparge & opes Chari blâda tuas, age et ipsa Patulda

Sparge tuas: spargas Antiniana tuas.

Est suus et tumulis honor, est sua cura sepulchris.

Ipsa quidem accensa testificanda face.

Vrite odoratos ignes, redolentia dona,

Quæq; & Arabs mittit, quæq; Sabæus ager.

Dum manes condo tumulis, tu caste sacerdos

Tange aram, & patrios rite precare deos.

Nec muto cineri non & bona uerba precesq;

Debentur, querulis uerba sonanda modis.

Vos quoq; pallentes umbræ solatia cantus

Hæc capite: & manes flebile carmen amant.

At tu flebilibus numeris hæc adijce Petre

Compater, ut certa membra quiete leuent.

Floreat ut sua cuiq; croco uenerabilis urna,

Frondeat ut uiridi myrtea sylua coma.

TVMVLVS VRSI VRSINI, CO-

mitis Nolæ, ac Ducis Asculi.

Non artes tibi Romanæ, non gloria belli

Defuit, aut magno principe dignus honor:

Non fortuna domus, clariq; à stirpe parentes

Vrse, nec antiqua nobilitate genus:

Præstans ingenio, præstans & uiribus idem

Corporis, ingenij sed grauitate prior.

Illustreis titulos dedit & tibi Nola, dedere

Oppida multa tuo recta sub imperio.

Defuit ah tantum uitæ pars optima: nanq;

Mors properans medio tempore te rapuit.

Sed tibi uictrices Musæ statuere sepulchrum,
Ne mors ipsa tuas deleat exequias.

TVMVLVS ALFONSI DAVA-
li, Marchionis Piscariæ.

Arma manu tibi capta, & uicto ex hoste trophæa
Hæc tibi marmorea erunt, hæc tibi erunt tituli.

Hoc tibi Mars statuit, statuit Bellona sepulchrum
O Dauale, hæc cineri debita busta tuo.

His Alfonsæ iaces ornatus & obrutus armis.
Arma tibi tumuli: tela tibi tituli.

TVMVLVS IVLII PARMERII,
equitum præfecti.

Da tuba terribilem sonitum, tubicenq; canoro
Aere tona: hos tumulos clangor & arma decent.

Iulius hic situs est, strepitus iuuat, & iuuat ensis,
Clauaq; Parmesium bellica parma iuuat.

Gaudet & his heros concentibus: en canit umbra
Ad numeros: placidos ducit & ipsa choros.

Nunc rursus tuba, nunc tubicen fera murmura rursus
Ingemina, ut cantu marmora pulsa sonent.

Hic honor ad tumulos, magnorum & saxa uirorum
Debetur, Martis sic stata castra iubent.

Pro patria hic cecidit: manes gaudete sub urna,
Gaude & iulcis umbra ferox tumulis.

Pro patria occubuit pugnans, murisq; cruento
Dum stetit hostiles repulit ense manus.

Nos plausum simul ore damus, simul ære canoro,

Parmerio: hæc patrius munera poscit amor.

TVMVLVS HYDRVNTINO-
rum ciuium. Colloquuntur Viator, Ge-
nius, & Sacerdos.

VI. I n fronte est tumuli scriptum, Sacer est locus: intus
Tibia funereos deflet eburna modos.

GE. O re fauete omnes: manes sua funera deflent,
Infleti ob patriam qui cecidere suam.

VI. I ngratos patriæ mores: sparsere cruorem
Pro patria: patrius cur malè gratus amor?

GE. O ssa solo quæ sparsa iacent nunc colligit Hydruns,
Colligit & rigidis uiscera passa rubis.

P arcite iam manes planctu, miserandaq; cessent
Murmura: nam tumulis rite paratur honor.

D ic age, dic bona uerba senex, iam conde sepulchro
Viscera, & in tumulis ossa repone sacris.

SA. O ssa subite pios loculos, & inite sepulchrum,
Viscera sacratas rite subite domos.

P ro patria occubuistis adacto in pectora ferro.
Vos patria ipsa suis prosequitur studijs.

I te piæ ad superos animæ postquam ossa quierunt.
Ossa quietam manent, ite piæ ad superos.

V obis parta quies cœlo: noua patria cœlum est.
Ite piæ ad superos, en agite ite animæ.

H oc posita est tumulo pubes Hydruntia: cœlum
Est data cui proprijs patria pro meritis.

TVMVLVS

TVMVLVS HIPPOLYTAE MA-

riæ, ducissæ Calabriae. Viator loquitur.

Hippolytam quisquis uideat miretur, ut illam
Ipse quidem credat Pallada uel Venerem.

Talis ea in tumulto est, illi sic prorsus ademit
Mors nihil, ut dicat Pallada seu Venerem.

Permanet & decor, atq; oris præstantia culti,
Huius ut atq; huius iam fluat ore melos.

Permanet & sua maiestas, popularis & auræ
Ille quidem uerè conciliator amor,

Vt simul & Venerem referatq; & Pallada, ut illi
Insit & hinc Pallas, insit & inde Venus.

Non hic Hippolyte iacet, at Pallasq; Venusq;
At tumulus nec habet Pallada, nec Venerem.

Nec iacet Hippolyte tumulto: mihi parcite diuæ,
Pallas & Hippolyte cum Venere hic recubant.

Cum Venere Hippolyte recubat, cum Pallade & ipsa
Hippolyte, ut diuæ tres tumulto hoc iaceant.

TVMVLVS CICELLAE

puellæ Surrentinæ.

Quò decor heu, quò gratus honos, quò tanta uenu-

Quò nitor ille abiit culta Cicella tuus? (stas)

Omnia mors rapuit, quæq; & natura Venusq;
Contulerant, quæq; ars, heu breuis hora tulit.

In cineres heu uersa iaces: uix nomina seruant
Saxa tibi, longo pòst abolanda situ.

Seu tantum cinis es, seu nil, seu labilis umbra,

Siue es in ætherio forma recepta polo,
 Has uiolas cape, supremos & thuris honores,
 Fleta diu nuribus, flenda Cicella uiro.

TVMVLVS MYRTILAE PVEL-
 le. Amator ad sepulchrum queritur.

Hic soli mihi flere licet: tu laurus & unà
 Myrtus ades, paucis & lapis icte notis.

Parue lapis, quem flore nouo, quem thure Sabæo,
 Et ueneror multa tum prece, tum lacryma:

Tu mea, tu miseri tumulo male contegis isto
 Gaudia, & exultas sæue dolore meo.

Redde meos mihi, redde meos, redde improbe amo-
 Quæ iuuat è lacrymis immaduiffe meis? (res., 13)

Immadeas, maduiffe iuuat, si non mea flendo
 Lumina siccatas deficiunt lacrymas.

Sed lacrymas tibi habe, nec enim queror, accipe odo-
 Accipe cum fletu munera mista suo. (res., 14)

Vnguenta, atq; rosam, & costum properate puellæ;
 Et uiolam, & cunctas spargite ueris opes:

Spargite opes Arabum, lacrymas ego, tu lapis illas;
 Ebibe, & in rorem lumina abite nouum.

Rore nouo madeat tellus, quæ contegit ossa,
 Ossa pios manes, numen & ossa meum.

At tu perpetua laurus quæ fronde uirescis,
 Tu myrtus, de qua Myrtila nomen habet,

Fundite odoratos flores, syluamq; perennem
 Ad tumulum, lacrymis crescite & usq; meis,

Crescite

Crescite : iam in latices, liquidū iam soluor in amnē,
Iam fluo, sed fluidum me tamen urit amor.

TVMVLVS VENERILLAE PVEL-
Le à Pontano adamatæ. Ipsa loquitur.

Hos tumulos ne temne precor, ne temne uiator,
Sic tua contingant gaudia, si quid amas.
Da requirere cineri: uirgo iacet : huic sua quondam
Regna ferus cessit matre uolente puer.
Spirabat Veneres oculis, afflabat amores
Ore, sinu Charites, blanditiasq; genis.
Contulerat studium formæ nihil, & tamen illi
Sepe comam finxit, pinxit & ora Venus.
Consuluit speculum nunquam, Cytherea negarat,
Ne flammam è facie duceret ipsa sua.
Risisset: blandi passim comitantur honores,
Ridebat fuso gratia & ipsa sinu.
Hanc iuuenes arscere, senes cupiere, puellæ
Optauere marem: qui uidet ille perit.
Persephone inuidit, uellitq; à uertice crinem.
Illa cadit: cecidit forma decorq; simul.
Ipse amor, ipsa Venus misero incubuere pheretro.
Planxerunt Charites pectora nuda manu.
Vt spolia, effigiemq; uidet Plutonia coniunx,
Pœnitet, & specie uincitur inuidia.
Fannia dicta fuit uati, Venerilla puellis.
Quisquis amas, tumulo ferta rosamq; dato.

Munditiana tibi funus peperere Hymenæi.

Ipsæ Hymen luctus, tædæq; & ipse fuit.

Te Maie primum nuptam uidere Calendæ,

Te postrema dies heu malè condit humi.

Mense malas olim Maio nupsisse puellas

Fama est, & Maias omen habere faces.

Munditiana tibi est Hymenq; & funera Maius

Et Maius uiolas det tibi, detq; rosas.

TVMVLVS LEONTIS TOMACEL

li. Marinus frater ad sepulchrū queritur.

Quæ Phœbo, quæ nam Aonijs est cura puellis?

Phœbe uale, ualeant Aonidesq; tuæ.

O pereant herbæq; tuæ, succiq; ualentes,

Et pereant cantus, sit sine uoce lyra.

Ergo obiit Leon? ah tumulus tegit iste Leontæ?

O rigeant lauri, syluæq; Phœbe tua.

A rescatq; Helicon, sitiat liquor Hippocrenes,

Nec tibi sint arcus, nec tibi Phœbe coma.

Clamabat puer infelix, Succurrite Musæ,

Ferte & aquas, ô me Castalis unda iuua.

Sed nec Castalides ueniunt ad uota uocatæ,

Nullus Castalio, nullus ab amne liquor.

Tabescit sensim frater: sua iura reliquit

Natura: O te, te frater amate sequor.

Quid frustra ad tumulū quereris Tomacelle Leontæ?

Nec tegit

Nec tegit hic tumulus, nec cinis est reliquus.

TVMVLVS FRANCISCI AELII.

Viator & Genius colloquuntur.

Quis iacet hoc tumulo? Nullus iacet: hunc sibi uiuus
Aelius, hanc statuit post sua fata domum.

Cur interq; herbas, interq; uirentia culta,

Quà nitet aurata Citria sylua coma?

H ancilli syluam Musæ, hos statuere recessus,

Quò post umbra suo gaudeat in thalamo.

Quid quòd & Assyrii spirant de marmore odores?

Quid quòd & Assyrio nardus honore fragrat?

I llos Assyrijs Charites de collibus, hanc &

Detulit Assyria Gratia ab usq; plaga.

H oc illi meritum Musæ post fata rependunt.

O scriptor Latia nobilitate lyra.

TVMVLVS FRANCISCI PVDE-

rici, ex nobilitate Neapolitana.

Quis sibi, quis tumulū uiuus parat? an ne sepulchro,
Mortem dum metuit, dum cita fata, cauet?

F ranciscus tumulum statuit Pudericus, & ipsis
Consulit exequijs, & sibi busta parat.

N ec mortem timet, aut mortis mala, sed quòd hono-
Deberi hunc cineri, funeribusq; putat. (renz

N am mortem uitæ precium, finemq; laborum
Iudicat, & uitæ posterioris iter.

S unt testes uitæ tumuli, finemq; fatentur

Esse quidem alterius, principium alterius.

Nunc urbem colit & Musas: post dona sepulchri
Elysiumq; colet, Pieriasq; domos.

TVMVLVS MARVLLI POE-

tæ. Pontanus ipse loquitur.

Hoc uacuum tibi Pierides statuere sepulchrum
Et Graia & Latia clare Marulle lyra.

Ipsæ etenim Aonia in sylua, atq; Heliconis in antris
Lætus agens, illic ocia grata teris.

Illi formosæ ludunt ad plectra puellæ,
Et tecum ad choreas carmina lecta canunt.

Et tibi responsant syluæ, Peneiaq; antra,
Plaudit & Ogygio roscida ripa lacu.

Nihil præter nomen tumulo: per opaca uagaris
Culta, per Elysium docte Marulle nemus.

Hinc tibi se ad cantum adiungit formosa Corinna,
Cantat & ad calamos Delia culta tuos:

Illi compositos exercet Cynthia saltus,
Exercet raros Lesbica blanda choros.

Nec Parca eripuit, Musæ rapuere Marullum,
Arnidi ne fieret grata rapina deæ.

Sis felix igitur Musis comes, & tua Musæ
Ambrosio foueant membra adamata sinu.

TVMVLVS MARINI TOMA-
celli, ex nobilitate Neapolitana.

Dum timet hæredes nullos Tomacellus, & ipsi
Consulit exequijs, dum cauet ipse sibi,

Hunc tumulum sibi constituit, uiuusq; locauit,

Et dixit,

Et dixit, lapidi sint sua uerba meo.

Et lapis hic, sit terra leuis, nullusq; Marinum

Non puer, aut iuuenis, nulla puella flect.

Me sat sit multos uiuum fleuisse per annos.

O nollem cineri sic superesse meo.

Cesset honos, cessent tot munera publica, totq;

Regia: me ignauus condat inersq; sopor.

Quæ cœlo est pietas uocet ad se, si mea cœlum

Respexit pietas, si mea facta deum.

TVMVLVS IULII POMPO-

nij, uiri literatissimi.

Pomponi tibi pro tumulo sit laurea sylua.

Ossa maris rores, myrtea; umbra tegant.

Tegant, artusq; tuos uiolæq; rosæq;.

Ver habet, Zephyros spiret & ipse cinis.

Sillet & ipse cinis, quas & Parnasus, & antra

Thespia, & ipsa suas Ascra ministrat aquas.

TVMVLVS MARIANI HEREMI-

tæ. Viator cum admiratione loquitur.

Huic cineri deus ecquis adest? nam carmina Musæ

Lectæ canunt, lectis assonat urna modis.

Ossa solo Mariane iacent tua: nobilis umbra

Læta fugit tumulos, læta petit superos.

Dicite iò, iam uictor iò Mariane, subisti

Aethera conspicuum, conspiciende dijs.

Ornatusq; caput lauro, plaudente senatu,

Intrasti sanctas sanctus & ipse domos.

A scitusq; choro diuūm, cœlestibus astas
Concilijs, summo perfruerisq; bono.

H æc Musæ ad tumulum referunt: cinis ipse ualeto,
Seruari auratis digne cinis loculis.

TVMVLVS GABRIELIS ALTILII,
Episcopi Policastren. ac Poëtæ doctissimi.

E t tibi dant tumulos Musæ, meritumq; sepulchrum,
Et tibi dat titulos quæ tibi culta Charis.

A ltili ô uenerande iaces hic? hac iacet urna
Pontificale decus? pontificalis honos?

E rgo agite ô Nymphæ Sebethides, ergo age uirgo
Parthenope, ad tumulum spargite ueris opes.

S parge tuos flores florum fœcunda Patulci,
Et tu sparge tuas Antiniana rosas.

A ltilio requiem dic ô Chari; dic age Clio,
Luceat Altilio lux sine fine meo.

Q uisquis adest pia uerba sonet, madeatq; sepulchrum
De lacrymis, madeat Pieri rore tuo.

TVMVLVS THEODORI GAZAE,
nobilissimi Oratoris ac Philosophi.

S ume lyram, dic Musa modos, dum cōdimus umbrā,
Et puer, & coluit numina uestra senex.

I ndignus tellure, deos Theodore petisti,
Sera quidem, tamen est longa parata quies.

V irtute, ingenijq; bonis hoc ipse parasti,
Ut cœli aspiceres aurea tecta senex.

N os artus terra tegimus: tu caste sacerdos

Dic requiem: æternum iam Theodore uale.

TVMVLVS ANTONII

Panhormitæ, Poëtæ nobilissimi.

Genius loquitur.

S iste hospes, fas est cantus audire dearum.

Grata mora est: Musæ nam loca sacra tenent.

A ntoni monumenta uides: hinc templa frequentant:

Ille fuit sacri maxima cura chori.

I llum sepe suis medium statuere choreis,

Duxit compositos arte decente choros.

S æpe lyram cecit Clio, cessere sorores,

Concinuit teneros uoce manuq; sonos.

E xinctum fleuitq; Aon, fleuitq; Aganippe.

Sebethus miseros egit in amne modos.

S irenes quoq; de scopulis miserabile carmen

Ingeminant: planctu littora pulsa sonant.

P ierides tristem ad tumulum fudere querculas,

Pierides passis post sua terga comis.

H inc creuit desiderium, nec cura recessit

Vatis, at extincto uate remansit amor.

C onueniunt nunc ad tumulum, celebrantq; choreas,

Et memorant lusus magne Poëta tuos.

E n audis sonet ut lenis concentibus aura?

Vt sonet appulsu concita terra pedum?

H æc uati memores Musæ post fata rependunt:

Carminis hoc meritum est: num satis? hospes abi.

TVMVLVS AVRAE PVELLAE. PA
rentes ac soror ad sepulchrū queruntur.

Tecum una mea nata mori materq; paterq;
Debuimus, tribus hæc ut domus una foret.
Nata patri, nata & matri, soror una sorori,
Dic ah dic miseris nata sororq; ubi nam es?
Has pater infelix lacrymas, miserandaq; mater,
Exoluit crimes hos soror atra tibi.
Nata audi: pater hic genuit, dedit ubera mater:
Et tenera infelix pressit ad ora soror.
Non audis: nil dona mouent ingrata, nec usquam es.
Nec pietas, aut est ullus in orbe deus.
Terra tibi has lacrymas, miserorū dona parentum,
Mobilis at uoces Aura sororis habe:
Aura, tenes quòd adhuc nomen miserabilis Auræ,
Terra, quòd heu cineres uiscera nostra tegis.

TVMVLVS ROBERTI VIL
lici. Poëta loquitur.

Terra senex tibi sit facilis, sint munera terræ
Grata tibi, & flores grata rependat humus.
Tu terram coluisti & terræ munera sollers.
Culta tibi & tellus, cultaq; debet humus.
Culta tibi & citrius debet Roberte: colenti
Et debet uitis, debet & uua tibi.
Et uitis det grata tibi, det & uua liquorem
Optatum, largo diffuat urna mero.

TVMV-

TVMVLVS LAVRINAE PVELLAE.

Ipsa è tumulo loquitur: Viator respondet.

Hæc laurus mihi dat titulos, famamq; sepultæ,

Quæ quondam uiuæ nomina clara dedit.

Sub lauru Laurina tegor, mea uestit & ossa

Laurus, & ipsa meo uescitur è cinere.

Per me igitur uiuit laurus, Laurinaq; uiuo

In lauru, & uitæ mutua cura sumus.

Ipsa eadem lauro materq; & filia: laurus

Ipsa mihi est titulus, ipsa quoq; est tumulus.

Viuite frondenti pariter sub cortice iunctæ,

Ipsaq; sis lauro filia sisq; parens.

TVMVLVS PTOLEMAEI GAL-

linæ Catinensis, celebris Astrologi.

Digne senex cœlo, cœlum Ptolemæe petisti.

Pro Catina cœlum patria facta tua est.

Quasq; olim stellas numeris, quæ sydera cursu,

Nunc metire oculis, fataq; certa tenes.

Et tibi quæ series rerum, lexq; ipsa futuri

Nota patet, summis perfrueris q; bonis.

A puero mihi culte senex Gallina ualeto

Perpetuum, & Catinæ uiue perennis honos.

TVMVLVS LAVRENTII

Miniati, nobilis Astrologi.

Quid numeras Miniate? nihil numerare necesse est.

Sydera sub pedibus qui modò cuncta uides.

Cuncta suos agere anfractus, seq; ordine summo

Cogere, & errores rite subire suos.

N e numera Miniate: quies tibi parta: quiete
Vtere, & humanis exue te studijs.

I psa quies deus est: deus est & uita bonumq;
Vita bonumq; simul: utere utroq; simul.

E xutusq; hominum curis, rebusq; molestis
Laurenti æterno rite fruarè bono.

N os memores ueteris studij, socij; laboris,
Hæc tibi pro sanctæ munere amicitie.

TVMVLVS FVSCAE MATRO-
næ. Laudatur à castitate.

C entum Fusca procos habuit, nec casta cubile
Polluit, aut sancti iura uerenda tori.

C entum Fusca procos risit, coluitq; maritum.
O raram in longa posteritate fidem:

H oc uirtutis opus, dura inter & aspera sese
Erigere, & forteis exeruisse manus.

V iuit Fusca igitur celebris post fata, fidemq;
Testantur nullo marmora uicta situ.

TVMVLVS FVLCI FERRARIEN-
sis, Musici maximè celebris.

B istonis an'ne senis sonat hic lyra? Bistonis an'ne
Quæ traxit syluas horrida; antra chelys?

A t neq; Bistonij senis est lyra, sed lyra Fulci,
Quæ mulsit iuuenum pectora, quæq; senum.

A ssonuit cui Penco persæpe relicto
Delius, & carmen flebile iunxit amans.

A ssonuit

A ssonuit cui Cylleni testudo, & amantum
Defleuit curas, fleuit & ipse suas.
N ec nunc muta silet Fulci lyra, Fulcus & ipse
Non silet: at Stygias carmine mulcet aquas.
D um sonat, Elysia ludunt ad plectra puellæ:
Dum canit, ad numeros quæq; puella canit.
N ec sentit Tityus rostrum, nec uulturis ungues,
Nec ferus ad portas Cerberus ipse latrat.
D um uixit Fulco regum plausere theatra,
Nunc plaudit Stygij flebilis aula dei.
V iue igitur plausus inter choreasq; silentum,
Aeternum & ualeas, perpetuumq; cane.

TVMVLVS ERRICI PVDE-
rici, Equitis Neapolitani.

Q uid satis huic hospes cineri feliciter optes,
Cui fuit ex omni parte probata fides?
C ognatis patriæq; bonus: uir commodus agris,
Vtilis & bellis, parq; domi atq; foris.
D etractum Errico nihil est sub iudice morum,
Quo merito iactat se Puderica domus.
D ic igitur pia uerba: simul cum thure sacerdos
Da nardum: huic tumulo dicere non sat Aue est.

TVMVLVS FORTVNATI.

Ipse in tumulo loquitur.

N on ample mihi diuitiæ, non regna fuere,
Sed modicus census, sed sine labe toga.
N ec mihi regales epulæ, sed uictus honestus,

Mensaq; communis, resq; modesta domi.
 Cultus ager, sine lite domus, sine sorde supelleæ
 Parca quidem coniunx, sed sine prole fuit.
 Hinc fortunato nomen fecere, quod essem
 Contentus modicis, simplicibusq; bonis.
 Sorte sua letus quisquis fuit, ille beati
 Fert nomen: felix, nomen inane puto.

TVMVLVS ANGELI GENTI-
 cori, iuuenis bene eruditi.

Nec Musis non charus eras: tibi carmina Musæ
 Aoniæ & dederant fila mouere lyrae,
 Et dederant linguæ cultum, & præcepta loquendi
 Genticore, atq; artes posse docere bonas:
 Nec tibi non aderant Charites, non fautor Apollo
 Angele, eras docti pars uel honesta chori.
 Sed tibi nil Musæ comites, nil fautor Apollo
 Profuit, aut Charitum quæ tibi iuncta cohors.
 Omnia mors superat: fatum secum omnia claudit:
 Non tamen hoc nostras finit amicitias.

TVMVLVS IAOMOTI, FORTISSI-
 mi iuuenis ac formosissimi.

Dum ruit incautus stratum Iaomotus in hostem
 Occubat, & uicti uictor ab ense cadit.
 Extinctum fleuere duces, tristesq; manipuli,
 Castraq; magnanimi funere mœsta uiri.
 Indulsit iuueni lacrymas rex micis, & illum
 Ornauit mœstis funeris exequijs.

Mouit amans fletum uirgo, mouere puellæ,
Forma quidem lacrymis digna erat illa nouis.

E latus misero est urbis mœrore: tulitq;
Hanc laudem, quòd non liquerit ipse patrem.

TVMVLVS PERINELLI

Musici insignis.

P lectra iacēt sine honore, lyræ sine honore sepultæ,

Et citharæ, & cantus, & sine honore tuba,

S ibilaq; arboribus defunt, & murmura riuus

Destituit tacitas ipse susurrus apes.

S ola auium ueteres seruat Philomela querelas,

Sola & hirundo nouos suscitât ore modos.

H æ Perinelle obitum luctu testantur, at illa

Sordent, & nimio muta dolore tacent.

S ume lyrā in tumulto Perinelle, & plectrâ moneto,

Iam lyra, iam citharæ, iam tuba & ipsa canet.

S ibilaq; arboribus strepitent, & murmura riuus,

Iuuerit atq; alacres ipse susurrus apes.

Quo tumulto Perinelle iaces, tecum iacet omnis

Et sonus, & cantus: aurâq; uoxq; silet.

TVMVLVS IUNII

Iuniani Maij.

E t myrtus tumulto satis est sola, & satis ipsa

Laurus: at hunc tumulum uestit utrunq; nemus.

Quem Charites persæpe, nouem persæpe sorores

Inuisunt, tumultus nec sine honore suo est.

H æ choreas agitant, Iuniq; ad marmora Musæ

Dulce canunt: numeris frondæ sylva fauet.

Lætantur lauri, myrtus lætatur & omnis,

Ac Maij felix nomine ridet humus.

Hic uates requiem ducit: feliciter umbra

Dormiat, & cineri sit sopor usq; pio.

TVMVLVS GREGORII TYPHER

natis. Pontanus tumulum salutat.

Gregorio sit terra leuis, uer aſsit & urnæ.

Terra ſerat flores, urna liquore fluat.

Plaudat & huic Latium tumulo, plaudatq; iuuentus

Itala, Gregorio & Umbria plaude tuo.

TVMVLVS FRANCISCI HIA-

chini, Grammatici non ignobilis.

Non tibi certa domus fuerat, non culta ſupellex,

Menſaq; uix tenuis doctæ Hiachine focus.

Hoc ex morte tibi lucri eſt, quòd nulla ſupellex,

Non focus ipſe opus eſt, quòd tibi certa domus.

TVMVLVS MASVTII SALERNI-

tani, fabellarum ſcriptoris egregij.

Hic quoq; fabellas luſit, tinxitq; lepore,

Condiſt ornatis & ſua dicta iocis.

Nobilis ingenio, natu quoq; nobilis, idem

Et doctis placuit, principibusq; uiris.

Maſutius nomen, patria eſt generoſa Salernum;

Hec ſimul & uitam præbuit, & rapuit.

TVMVLVS

TVMVLVS AVRELII INFANTV

li. Mater ad sepulchrum queritur.

H as tibi pro mammis lacrymas, proq; ubere fletum

Nate cape: has lacrymas ubera nostra puta.

Quiq; tibi ad cunas cantus, quæ nenia quondam,

Hi tibi nunc questus, hic tibi sit gemitus.

H as bibe nunc lacrymas, hæc hæc nunc ubera sume:

Neniola & lusus, nostra querela tibi est.

Quosq; dedi flores, & quas de flore corollas,

Hi tibi sint crines, hæc tibi fusa coma.

A ureli tibi sit tellus levis, ac brevis urna,

Afflet & usq; crocos, spiret & usq; rosas.

TVMVLVS PHIELLAE MATRONAE

pauperculæ, tamen pudicissimæ.

A uratis digna es oculis formosa Phiella.

Heu te condit humus, uilis & herba tegit.

H eu heu nec mater, nec te tua pignora deslent.

Nulla tibi est mater, pignora nulla tibi.

N on frater, non cognato de sanguine quisquam,

Non pater ipse, aut quæ lac tibi mamma dedit.

V os fusi deflete, coli deflete Phiellam,

Flete & eam lanæ, flete & eam calathi.

F lete & acus, & fila fleant, & lina Phiellam,

Telaq;: uix tumulo casta puella iaces.

C asta puella lates tumulo uix: uix tibi cesses

Dat tumulum, uix te terra inarata tegit.

Quæ tamen herba tegit, nullos hæc sentiat æstus,

Frigora nulla: tuo floreat usq; solo.

TVMVLVS MASSILAE VERNVLAE.

Vrna ipsa loquitur.

Vrna loquor: cinis est infans: infantula mecum est.

Vernula nata domi, nata gemella patri.

Hanc mater mihi commendat post funera, & inquit:

Ipsa tibi hanc peperit, nata futura tua est.

Hanc alui in tenebris: nutrix nox: ubera suxit

Noctis, & infanti lac fuit ipse sopor.

Nec fatur, uerum somno testata perenni,

Quàm nasci, satius uos docet esse mori.

Hanc nullæ torquent curæ, non matris in ore est.

Non lana in digitis comminuenda datur.

Continuas ducit noctes: lux nulla, nec ulli

Sunt uitæ sensus: munera nulla premunt.

Dumq; hæc ipsa loquor, secura infantula dormit.

Illam perpetuo somnus ab imbre rigat.

Nomen erat quod fecit herus Massila. Camoenæ

Ornarunt domini pro pietate locum.

Hic dormit Massila: sopor lac, ubera præbet

Nox ipsa, at cunas & tenebræ, & loculi.

TVMVLVS ROSAE PVELLAE,

ante diem mortuæ.

Non nomen tibi, quin omen fecere parentes,

Dixerunt quum te bella puella Rosam.

Vtq; rosa breuius nil est, æquæ ue caducum,

Sic cito, sic breuiter & tua forma perit.

Implesti

Implesti denos uix nam formosa decembres.
 Vere Rosa heu nata es, mense decembre cadis.
Non æstus, sed te rapuerunt frigora brumæ:
 Non æstas, sed te frigida soluit hyems.
Ergo non hyemi flores, non rapta per imbrem.
 Frondesces, tumulo sed malè Rosa rosa es.

TVMVLVS PARTHENIAE VIRGI-
ginis, & faculae Veneris in eo ardentis.

Viator & Genius colloquuntur.

Quis rogo, quis titulus? fax num tabescit in urna?
 Fax cuius est? Veneris. Urnula? Parthenies.

Parthenie faculam Veneri dum surripit, urnæ
 Abdit: & hanc, inquit, ignibus ure tuis.

Tabuit ipsa suis fax ignibus intus abesa.
 Hinc tumulus titulum uirginitatis habet.

Parthenie iacet hîc: Veneris fax hîc quoq; tabet.
 Parthenie tituli ius habet & tumuli.

TVMVLVS ROSCIAE PVELLAE.

Ipsa è tumulo loquitur.

Ros mihi dat titulum, nomenq; est Roscia nostrum.
 Ros brevis est, brevis heu sic mihi uita fuit.

Rore madet tumulus, stillant & marmora rorem.
 Roscia sum, me ros, roscida & unda rigat.

Sed nec apes tumulo, uerum insedere cicadæ,
 Stridulaq; ad cimeres hei mihi turba crepat.

Bruma mihi requies, æstas est poena sepultæ.
 Bruma quies, æstas est mihi supplicium.

TVMVLVS STELLAE FERRARIEN-

sis. Pontanus ipse loquitur.

Sit uatiffas Pierides, quæ lucida fulget
Stella polo, hanc proprio condere sub tumulo.

Stella tibi tumulus cœlum est: hæc te tegit urna.

Teq; per & tumulus, te per & urna nitet.

Stella nites urna, radios tibi & urna ministrat,
Præbet & hos tumulus, & tumulo ipsa nites.

At nec Stella iacet tumulo, sed splendet in urna,
Splendet & in tumulo, nam polus est tumulus.

TVMVLVS CANDIDAE VIRGINIS.

Ipsa loquitur.

Nec me marmor habet, nec me tegit urna sepultam.

In niueus abij candida uersa rosas.

Forte interq; rosas, interq; ligustra quieram,

Aura fouet flatu, mater at ipsa sinu.

Pallida quum cœlo nubes delapsa repente

Me rapit, inq; auras dissipor ipsa leues.

Dum natam mater gremio, dum quærit in ulnis,

Pro nata niueas repperit ecce rosas.

Ne mihi, ne lacrymas quisquam, ne munera donet

Ad tumulos: horti sunt mihi nam tumuli.

O felix cui uere rosæ, atq; æstate sepulchrum

Sunt auræ: hinc flores fundis, & hinc Zephyros.

TVMVLVS VIRIDELLAE PVELLAE.

Ipsa met dolens loquitur.

In lapide est titulus Viridella, sed ipsa sepulchro

Deiuru

Deiurui: heu tumulus nomina falsa gerit.

Tabuit in cineres Viridella, colorq; decorq;

Nullus adest: heu quid nomina uana iuuant?

Quim potius Cinerilla legar, Cinerilla sepulchro

Inscribar, periit nam uiror atq; uigor.

Nec titulo est Viridella, nec est Viridella sepulchro

Nomen, forma, uigor, deniq; nil superest.

TVMVLVS SYLVAE PVELLAE,

ruina ripae oppressae.

Me tellus grauat ingenti diuulsa ruina.

Pro tumulo mons est, quàm grauis heu tumulus?

Incubuit tumulo rupes: hæc ipsa sepulchrum

Haustra facit, miseros heu mihi quàm tumulos?

Increuit tumulo frondenti uertice sylua,

Sylua mihi est tumulus: hei mihi qui tumulus?

Qui mihi sit titulus, quæ nomina sylua docebit:

Sylua mihi titulus, Syluaq; nomen erat.

TVMVLVS PRVINAÆ PVELLAE.

Ipsa loquitur.

Nec mihi tristis hyems nocuit, nec sæuior æstas,

Non terræ, aut tumidi uis inimica maris.

Tabida uis rapuit, rapuit uiolentia febris.

Delicui, ut rapido sole pruina liquet.

Heu nomen fatale, perinde ut sole pruina,

Sic ego pallenti tabe liquens perij.

TVMVLVS SVLPITIANAE PVEL-

læ. Viator & Umbra colloquuntur.

Dicite custodes umbræ, quæ tanta sepulchri
Cura est? sollicitas cur' ue smaragdus habet?

P arce hospes uocitare umbras. Amathusides ipse
Dicimur, & Veneri turba dicata sumus.

H ic Nymphis defleta diu, plorata Camœnis,
Clamata & Veneri Sulpitiana iacet.

D eslerunt Nymphæ formam, gestusq; Camœnæ
Plorarunt teneros, compositumq; decus.

C lamauit Cytherea oculos, oculisq; pudorem
Suffusum, & ueneres per labra, perq; genas.

I n frondem Nymphæ formā, in floremq; Camœnæ
Rarum uerterunt, & sine labe decus.

I nclufit Cytherea oculos, sepsitq; smaragdo,
Cumq; his & ueneres, deliciasq; suas.

M ox statuit nos custodes: hinc cura sepulchri
Tanta est, sollicitas inde smaragdus habet.

F erte piæ dona hæc Amathusides, hæcq; smaragdo
Serta date: æternos spiret & urna crocos.

TVMVLVS EVMOLPAE SERVÆ.

Viator & Genius colloquuntur.

H os loculos, hos & tumulos, hæc iura sepulchri
Ecquis habet Lemurum? num Genius quis habet?

I psa fides habet, & casti reuerentia lecti:
Hic atq; hic Genius mutua iura tenet.

S ic requies huic sit tumulo, quænam umbra quiescit?

In loculis? cineres cuius & urna tegit?

S armatis hic Eumolpa iacet, quæ nupta marito
Eripitur, Siculo captaq; seruit hero.

C uius dum fugit amplexus, renuitq; cubile,
Præceps de summa se iacit ausa domo.

L abentem simul excipimus, positamq; pheretro
Condimus, & castis assumus hinc loculis.

H os Eumolpa tibi flores, hæcserta dicamus:
Famaq; sit cineri semper amica tuo.

V os quoq; felices Genij celebrate iacentem,
Et facti memorem reddite notitiam.

DRYASTIDIS NYMPHAE QUE-
rela à rusticis cæsæ. Viator loquitur.

Quenam illa est igni è medio flammisq; querela?

Qui gemitus? miserae uirginis an'ne sonus?

V irginis ab miserae uox illa est: sic tibi uirgo
Sit requies, gemitus causa nec ulla tui.

D ic age quenam ipsa es, tantæ quæ causa querelæ?
Cûr tantus medio surgit ab igne dolor?

R ustica sum nemoris generosi Nympha Dryastis,
Felix glande, ferax umbræ, & opaca comis.

I nter Hamadryadas regnabam prima sorores,
Primus honor mensæ, gloria prima chori.

I nuidie fuimus: Fauni mea regna bicornes
Inuadunt, Fauni prodigiosa cohors.

A grestumq; manus armant: mea ceditur illex,
Atq; acer, atq; abies, deniq; cedor ego.

Immittuntq; ignes; uror uenerabile numen.
 Dum loquor, heu miserae uiscera adusta crepant.
Et ferro mecum, saeuis mecum ignibus actum est.
 Hinc lacrymae & gemitus, inde querela uenit.
Qui Cræsi extinxit flammæ uiolentior imber,
 Ille idem extinguat mœsta Dryasti tuas.
Et tibi succurrant Hyades pluuiialibus astris,
 Nimbosusq; suas funditet Auster aquas.
TVMVLVS IESELMINAE PVELLAE,
 in florem uersæ. Genius loquitur.
Parce hospes uiolis, manes nec lade sepultos,
 Si nescis, flores hi quoq; numen habent.
Qui uiolæ nunc sunt, fuit olim culta puella,
 Vota parum felix soluere quæ nequijt.
Vouerat amplexus primos, atq; oscula prima,
 Et primos flores hæc Hymenæe tibi.
Non passa est Lachesis: miseri posuere parentes
 In tumulo, & mœstis thura dedere focis.
Certarant quæq; ora rosis, quæq; oscula gemmis,
 Atq; oculi, per quos bella parabat Amor.
Tabuierant (immane nefas) tenuesq; papillæ:
 Scilicet optasset quas Cytherea sibi.
Tum memor ipse sibi notos Hymenæus amores
 Transtulit in florem corpora uersa nouum.
Pro cute subriguit cortex, proq; ossibus hæsit
 Stipes, & è fibris fibra renata sua est.
Plurima quæ fuerat Nymphæ coma, plurima mansit.

Et densum folijs præbet opaca nemus.

S parsus & in toto fuerat qui corpore candor,
Nunc multo niuei floris honore nitet.

Mansit odor, mansitq; alio sub corpore nomen.
Hoc uoti precium dia puella tulit.

Ieselmia fuit nomen: flos dictus ab illo est:
Quisquis amat, tumulo parce, nemusq; cole.

IOAN. IOVIANI PONTANI

ad Petrum Compatrem Neapolitanum,
Tumulorum lib. II.

Pargite aquam, date thura focis, lugu-
bria ad aras

Verba sonet, miseris uerba ferenda modis.

Tristior & Lemures cantus iuuat, & iuuat ipsa
Nenia, funereis emodulata sonis.

Pax uobis tenues umbræ, requiesq; sepultis.
Sit dolor & nullus, nullaq; cura sitis.

Perpetuæ sint & noctes, somniq; perennes.
O felix, sopor hic cui uenit ante diem.

Aeternum dormite umbræ, æternumq; silete.
Sit sopor æternus, perpetuumq; uale.

Tu uero cape & hæc obitus solatia Petre
Compater, à tenebris obsite Cimmerijs.

Quòd tibi non opus est medico, non auspice nummo,
Quodq; opera diues nullius ipse egeas.

Aeternum sine me, & mecum post ipse ualet
Compater antiquis annumerande uiris.

TVMVLVS LVCIAE PONTANAE
filiae. Pontanus pater ad sepulchrū queritur.

Liquisti patrem in tenebris mea Lucia, postquam
E luce in tenebras filia rapta mihi es.

Sed neq; tu in tenebras rapta es: quin ipsa tenebras
Liquisti, & medio lucida sole micas.

Cælo te natam aspicio: num nata parentem
Aspicias? an fingit hæc sibi uana pater?

Solamen mortis miseræ, te nata sepulchrum
Hoc tegit: haud cineri sensus inesse potest.

Si qua tamen de te superat pars, nata fatere
Felicem, quod te prima iuuenta rapit.

At nos in tenebris uitam luctuq; trahemus.
Hoc precium patri filia, quod genui.

ARIADNA MATER QVERIT VR
ad Lucie filiae tumulum.

Nata cape hos calathos, depexæ & munera lanæ,
Cum lana & calathis accipe & has lacrymas.

Nata & acus, & fila cape, & cape linea texta,
Cumq; his atq; illis accipe et has lacrymas.

Nata colum fusumq; cape, & simul indita lina,
Cumq; colo & fuis accipe & has lacrymas.

Nata cape has & bracteolas, hæc aurea dona,
Cumq; his atq; illis accipe & has lacrymas.

Accipe & hos crimes, atq; hæc tibi munera grata,

Flabellum

Flabellum, & tenues accipe forficulas.

Accipe & hos crines, cūq; his & scrinia, & aureos
Accipe uerticulos, accipe gemmeolos.

Accipe & hos crines, cumq; his bombycina texta,
Et zonam, & pictum hoc accipe reticulum.

Accipe nata meos crines, lacrymasq;, meosq;
Expecta & cineres Lucia, & inferias.

TVMVLVS VIOLANTHIS PVEL-
la. Viator ac Genius colloquuntur.

Quenam hīc uirgo iacet? Cuius de funere moerens
Fregit Amor pharetram, dissecuitq; genas.

Quis comes in tumulto est? Lusus, ueneresq;, iociq;.
Quis tam demisso qui madet ore? Decor.

Quod nomen? Violanthis. Origo nominis unde est?
Surgebant uiolae fixit ubi illa pedem.

Immanē Lachēsīn: qđ nūc rapis heu breuis est flos.
Quem neq; ros posthac, lymp̃ha nec ulla riget.

TVMVLVS ELISIAE AGNESIAE.
Ariadna filia exequias soluit.

Quae potui lacrymans persolui funera mater,
Et tibi quae nollem filia dona dedi.

Nam tecum quamuis primo cum flore iuuentae,
Optarim cineres contumulasse tuas.

Sed uetere deae, naturaq; sauior illis,
Et proprio quod non ense iacere licet.

Haec Ariadna tibi soluit cum coniuge grato,
Aeternum ac felix mater Elisa uale.

IO AN. IOV. PONTANI
TVMVLVS LEONARDAE PON-
tanae, auiæ maternæ. Viator, ac Genius
colloquuntur.

Di manes saluete: an quas hîc conditis umbras?
Salue hospes: sanctam condimus hîc animam.
Quis titulus? Leonarda iacet Pontana sepulchro,
Post centum ac denas conditur hîc segetes.
Custodes quis uos statuit? Probitasq; pudorq;.
Constituit tumulos an dea? Constituit.
Relligio tumalos statuit: iuuere puellæ
Pierides, quoniam cura nepotis erat.
Tu requiem cineri optato, sic fata quiescant
Et tua. Vis'ne aliud? Iamq; ualete, abeo.

TVMVLVS NELLÆ MATER-
teræ. Pontanus loquitur.

Nec patria profugus puer, exutusq; bonorum
Nella tibi aut tumulos, aut pia iusta dedi.
Nec pro blanditijs lacrymas, pro munere uitæ,
Mortis dona tuo persolui cineri.
Nella uel affectus matris, uel munus obibas,
Nella mihi nutrix, Nellaq; mater eras.
Nunc procul à patria senior iam, dona pheretri,
Et iusta, & cineri debita persoluo.
Aeternum mihi Nella uale, ac requiesce sepulchro,
Et ualeant cineres, & mihi mater aue.

TVMVLVS

TVMVLVS CAECILIAE AVIAE

paternæ. Pontanus loquitur.

Pax umbræ, requiesq; urnæ quæ contegit umbram,
Thura adolete, sacri spargite fontis aquam.

Salue auia, æternumq; uale: cape gratâ nepotis
Munera, nec lacrymas sperne, nec inferias.

Cæcilia & tibi sit tellus leuis, & fluat urna
Ambrosia, ambrosius stillet & usq; liquor.

Et tibi perpetuum spiret uer, seruet & urnam
Quam tu seruasti cum pietate fides.

TVMVLVS TURPILIAE PVELLAE.

Casta fuit, formosa fuit, comisq; puella,
Turpilie uerum nomina iniqua tulit.

Moribus ornauit nomen, raroq; pudore,
Quum fuerit thalami candor honosq; tori.

TVMVLVS CORVINAE, MO
rosæ scæminæ.

Hic posita est Coruina, suo attumulata marito,
In tumulo & thalamo litigiosa cohors.

An'ne cohors, ubi uir iaceat cum coniuge solus?
Ille suæ consors coniugis, illa sui?

Dum clamat, dumq; inclamant, dum stridet uterq;
Hic boat, illa ululat, fit tibi plena cohors.

Iam strepitant: irata cohors iam currit ad arma.
Clamor ad astra uolat, telaq; trunca sonant.

Non litem, sed bella putes: iam fragmina tundunt
Marmora, iam tumulo saxa rotata crepant.

Hec clamat Coruina, gemit percussus Homaster,
Pæona de stygijs ite ciete uadis.

Sed nec Pæone opus: docti sua uulnera curent.
Vos fomenta pijs fundite pro lacrymis.

TVMVLVS CERBERI, HOMI
minis furacissimi.

Cerberus hîc situs est: latrat sed ad hostia nullus
Scilicet indicio ne sit id ipse timet.

Fur erat, & furtis uitam ducebat: at illum
Deuorat in tenebris improba turba canum.

Vmbra petit manes, quam Cerberus ore trifauci
Deuorat, haud stygias passus inire domos.

Furibus hæc pœna est: furti reus hostia Ditis
Non intret, rabido præda sit ille cani.

TVMVLVS MIELLAE PVELLAE
in adulterio occise.

Hec quid amor, malè castus amor, quid crimina possint
Ipsa manu doceo cæsa Miella uiri.

Hærebam misera in gremio malè saucia amantis,
Et mea languentis prefferat ora sopor:

Irrumpit gladio coniunx: heu uicta sopore
Vix sensi armatas in mea fata manus.

Eiectam furtim, exequijs, bustoq; carentem,
Tristis in ignota condidit hospes humo.

Tabueram, intestata diu nec crimina passus
Hymen, immundas excit in ossa sues.

Eruor infelix, populi nota, dedecus urbis,

Meq; trahunt rabidæ per loca tetra feræ.
Quæq; Miella fui, nomen sum nacta Suillæ.
Disce puella tuo casta manere toro.

TVMVLVS HOMINIS MENDICI.

N ulla mihi uiuo domus, at nunc certa sepulto est,
Vitaq; paupertas, mors mihi diuitiæ.
V ita mihi exilium, requies at certa sepulchrum:
Nudus eram uiuus, mortuus ipse tegor.

TVMVLVS VIOLINAE PVEL

læ. Ipsa puella loquitur.

P rata mihi tumulum præbent, uiolæq; sepulchrum
Fronde tegunt: mirum si Violina uocer?
N on mihi thure opus est, aut nardo, aut Arabe myr-
Myrrha mihi, et nardus, thuraq; sunt uiolæ. (rha,

TVMVLVS VRBANAÆ PVELLAE

malè sepultæ. Ipsa queritur.

R ure quidem iaceo, quum sit mihi nomen ab urbe:
Nec titulus, nec sunt nomina uera mihi.
P œna mihi est tumulus: pœna est rurale sepulchrũ.
Quæq; quies alijs, est mihi supplicium.
P ro uiola porrum, pro thure, atq; Arabe costo
Cepa datur, cepis obsita semper humus.
M e q; sues, meq; & uerres, uexantq; capellæ,
Inquinat & tumulos ingluuiosus anas.
I n primis me turbat anus, quæ carmine longo
Euocat & manes, euocat atq; erebum.

Vos aliò cineres, aliò traducite nostros,
Quæq; Urbana fui, rustica ne iaceam.

TVMVLVS SCANDEREBAEI,
hominis bibacissimi.

Funde urnam ad tumulos, funde & uinalia testa:
Ebrius hic nunquam, sobrius hic ne utiquam.

Ebrius hic semper, semper quoq; sobrius idem.
Dic mihi quis nam hic sit? Scanderebaeus erat.

TVMVLVS TRIVM GRAMMATI-
corum. Pontanus ipse loquitur.

Paschalis iacet hic, docuit qui grammata, meq;
Instituit puerum nescius insciolum.

Melcior huic successit ineptus, & inde Cataldus.
Treis hos uix unus ferre potest tumulus.

Ille ualet pugnis: ast alter robore luctæ,
Hic clamore grues uicerit, atq; anates.

Ite procul Musæ, puerum me quæ nequijstis,
His à Grammaticis Nestoreum eripite.

TVMVLVS FELICIS, HO-
minis mercatoris.

Felix hic iaceo, malè felix, quem neq; coniunx,
Nec natus sepelit, nec soror, aut genitrix,

Non pater, aut frater: rapidæ excerpere uolucres
Prædaq; sum cupidis heu data uulturij.

Dum uarijs inhio lucris, fora multa frequento,
Euitam, & partas eripit hostis opes.

Linquor præda auibus, nullum te git ossa sepulchrū

Sola per ignotos umbra uagatur agros.

Donec me tumulo pastor donauit, & alno
Infelix scripsit hac requiescit humo.

Felix quum fuerim, nunquam post fata quicui,
Infelix donec scriberer in tumulo.

TVMVLVS PETRI COMPATRIS
iucundissimi Poëtae. Ipse & uiator
colloquuntur.

Dic tumulo pia uerba: feres precium: iacet hic, qui
Nec sensit lites, iurgiæ uulla domi.

Macte uir ingenio: spiret uer, floreat urna,
Dent pacem & cinerum numina. Da precium.

Do precium: fuge uincla tori, fuge iura mariti,
Non tibi erunt lites, iurgiæ uulla domi.

Ducta est, coniugium subij: succurre marito.
Ducta est Parthenope si tibi, uiue Senis.

Macte iterum, tibi uer spiret, tibi floreat urna,
Et pascant manes Attica mella tuos.

Compater hanc legem statuit, connubia uita:
Connubijs nanq; est addita rixa comes.

TVMVLVS IACOBI PONTANI,
patris Iouiani Pontani.

Intumulo situs est uatis pater: hoc satis esset,
Sed pater ipse suis laudibus auctus erat.

Cui gentilis honor, cui linguae ornatus & oris,
Atq; togæ atq; hastæ cui uel utrunq; decus.

Non est quod tumulo exoptes: cœlum ille petiuit:

Sed uenerare pijs ossa reposta locis.

Ante diem rapuit Iacobum mors: filius illi
Infans quæ nequijt, dat modò iusta senex.

TVMVLVS PENTHESILEAE SO-
roris. Pontanus frater loquitur.

Septennem te fata soror rapuere parenti,
Dum tener in cunis ubere matris alor.

Non sensi tua fata, tamen consueta petebam
Oscula, consuetos blanda per ora modos.

Sæpe sinum, dulcisq; iocos, tenerosq; cachinnos,
Et uultum, & gratis illita uerba sonis.

Sæpe etiam lacrymis, quòd abes & uoce querebar,
In somnis etiam sæpe petita mihi.

Etrisi quòd ades, fleui quòd abire parabas,
Vberaq; ex ipso reppulit ore dolor.

Senferat hoc nutrix: fingit uocem ipsa sororis.
Admoui repetens ubera ad ora mihi.

Non potui soror in cunis præstare sepultæ,
Nunc titulum & lacrymas, uerbaq; fratris habere.

Sparge puer uiola tumulum: diffundite nardum,
Fumet odorato myrrhaq; thusq; rogo.

Accipeq; & lacrymas fratris soror, accipe questus
Atq; etiam atq; etiam Penthesilea uale.

TVMVLVS CHRISTIANAE MA-
tris. Pontanus filius ad illius sepulchrũ.

Optabunt tibi Christiana Musæ

Ad bustum bene, nec mihi negabunt

Ad matrem

Ad matris tumulos adesse flenti.
 Has lactis precium tibi quotannis
 Ex uoto lacrymas parens dicamus.
 Hos questus tibi pro labore & æstu,
 Pro puerperij damus dolore,
 Pro casta simul institutione,
 Pro linguae studijs, boniq; cultu,
 Et desiderium tui perenne,
 Et suspiria pectoris uouemus,
 Cum luctu, gemitu, dolore & æstu.
 Nec Musæ numeros negant querenti,
 Quòd uiuis bene, quòd deos uereris,
 Quòd castum colis, & probas modesta.
 Hinc te Pierides puellæ amarunt,
 Amauit dea uirginum magistra,
 Atq; hinc te ad socios choros uocarunt,
 Inter quos agis, & beata ludis.

PONTANVS FILIVS AD PHERETRUM Christianæ matris.

Has te ego ad inferias mater uoco: tu mea mater
 Accipe cum fletu munera mista suo.
 Te natus uocat ad pheretrum: tu munera nati
 Accipe, & has lacrymas, accipe & hos gemitus.
 Quid natum mater fraudas spe? nec mihi flenti
 Eximis aut lacrymas, eximis aut gemitus?
 O dulces matris uultus, ô mollia corda.
 Mater adest, matrem iam peto, iam teneo.

Iam ridet nato mater, iam brachia tendit.

Iam teneo amplexus, ipse ego iam teneor.

Heu natum mater, natum fugit immemor: heu nil

Ipsi, nisi manes & levis umbra sumus.

TVMVLVS ARIADNAE SAXO

næ Neapolitanæ. Viator, Genius & Hya-

cinthus colloquuntur.

VI. **V**nde rosæ ad tumulos, unde hæc uiolaria? nunquid

Hi tumuli & uiolas & peperere rosas?

GE. **V**er tribuit sua iura, simul tribuere Napææ,

Huic cineri hinc uiolas, hinc perperere rosas.

Iipse & Acidalio Charites de fonte liquorem,

Ipsa & Acidalio rorat ab amne Venus.

Hinc uiolæ florent, hinc rosida lilia canent,

Hinc tener ipse tuo flore Hyacinthe nites.

Et nitet & queritur mœrenti flore Hyacinthus,

Suspiratq; nouo iure dolore puer.

En audis? miseranda uolant suspiria, & udis

E folijs sese flebilis aura ciet.

HY. **F**ormosæ quondam dominæ mihi cura uacabat:

Hinc mihi tuta æstas, hinc mihi mitis hyems.

Me dominæ faciles digiti, studiumq; colebant:

Ver mihi sic semper, rosq; perennis erat.

Exinctam flerūt nymphæ: Venus aurea quæstæ est:

Terq; comam uellit, ter scidit ipsa genas.

Inde mihi & nitidus cecidit flos, & mihi tristis

Venit hyems: periit qui fuit antè nitor.

Felices

F elices tumuli, cinis at felicior, en tu VI.

Dic puer, unde nouus qui tibi uenit honos?

A rebam dominæ interitu: sed coniuge adempta. HY.

Vir mihi de lacrymis subuenit usq; suis.

H ic tumulo ex oculis rorem diffundit amicum,

Hic cinerem ex oculis imbre fluente rigat.

H inc redeo in florem: flos hinc ad busta resurgit,

Scribitur & folijs nota querela meis.

F elices tumuli, cinis at felicior: heu quæ VI.

Sors dominam eripuit mœste Hyacinthe tibi?

I nuidia eripuit dominam, Lucrinide in unda, HY.

Dum lauat, & calidis nuda fouetur aquis.

O bstupuit forma Nymphæ Misenia, & atro

Inuidia infestas felle uenenat aquas.

H inc rapta est: fleuere deæ, lacrymisq; dolorem

Testatæ: ad tumulos inde perennis honos.

E lacrymis uiolæ, lacrymisq; rosaria uernant,

Et mihi de lacrymis hic quoq; creuit honor.

V sq; fluant lacrymæq; tibi, uiolisq; rosisq; VI.

Umbræq; flebilibus usq; rigetur aquis.

D ic age de lacrymis sate flos, dic ô puer alte

De lacrymis, titulum dulceq; nomen heræ.

I lla tori bene fida comes, custosq; pudici,

Cuiq; & acus placuit, cui placuere coli,

Quæq; focum, castosq; lares curauit, & aræ

Et thura, & lacrymas, & piaserta dedit:

I n prolem studiosa parens, & amabilis, uni

Quæ studuit charo casta placere uiro.

Hic posita est Ariadna: rosæ uiolæq; niteſcant

Quæ posita, & lacrymis hic mihi surgat honos.

VI. Vrina crocum dominæ fundat, distillet amomum
Ad tumulum, & cineri spica Ciliffa fluat.

PONTANVS CONIUNX AD
tumulum Ariadnæ Saxonæ uxoris.

Quas tibi ego inferias coniunx, quæ munera soluam?

Quum lacrymæ, & gemitus, uerbaq; destituant?

Pro ueteri tamen officio, pro munere lecti

Annua lustrato dona feram tumulo.

Thura puer laticesq; sacros: tu uerba sacerdos

Dic bona, & æternos rite precare deos.

Rite sacras adolete faces: mihi mortua uiuis

Vxor, & in nostro conderis ipsa sinu.

Viua mihi ante oculos illa obuersatur imago,

Et mecum lusus, deliciasq; facis.

Viua domum cultosq; lares, remq; ordine curas.

Viua Ariadna domi es, uiua Ariadna toro es.

Mecum perq; hortos & culta uireta uagaris,

Et mecum noctes, mecum agis ipsa dies.

Sic mihi uiua uales, sic est mihi grata senectus,

Vt tua mors lasso uita sit ipsa seni.

Hæc ipse ad phretrū: at tecum mens ipsa moratur,

Tecum post paucos leta futura dies.

Interea cape & hæc misera solatia mortis,

Atq; in perpetuum fleta Ariadna uale.

TVMVLVS LVCII FRANCISCI

filij. Pontanus pater queritur.

Has aras pater ipse deo, templumq; parabam,

In quo nate meos contegeres cineres.

Heu fati uis leua, & lex uariabilis æui,

Nam pater ipse tuos nate struo tumulos.

Inferias puero senior, natoq; sepulchrum

Pono parens? heu quid sydera dura parant.

Sed quodcunq; parant, breue sit: nanq; optima uite

Pars exacta mihi est, cætera funus erit.

Hoc tibi pro tabulis statuo pater, ipse dolorum

Heres: tu tumulos pro patrimonio habe.

LVCIO FRANCISCO FILIO PON

tanus pater inferias soluit.

Has Luci tibi & inferias, tibi & annua soluo,

Annuauota pijs heu mihi cum lacrymis.

Hæc Luci tibi & ad tumulos, positumq; pheretrum

Dona pater multis perluo cum lacrymis.

Hæc dona, inferiasq; heu heu hunc nate capillum,

Incanamq; comam accipe & has lacrymas.

His lacrymis, his te inferijs, hoc munere condo,

Nate uale æternum. ô & ualeant tumuli.

Quin & hient tumuli, & tellus hiet, & tibi me me

Reddat, & una duos urna tegat cineres.

TVMVLVS ISOLDAE MA-

trone fecundissimæ.

Felix prole sua, felixq; nepotibus, urna

Hac Isolda iacet clara puerperijs.

Quam nati, natæq; cohors numerosa nepotum
Imposuit pheretro, condidit in tumulo.

Inscribi hoc iussit busto: mea funera curent
Quæ mea, deq; meis uiscera uisceribus.

Quadraginta igitur strato imposuere pheretro:
Flet reliqua ad notum turba minuta rogem.

TVMVLVS BARCAE AN-
cille. Ipsa loquitur.

Patbma mihi in patria nomen tellure, Ioanna
Hic fuerat, Mauro Barca uocata seni.

Seruiui Mauro: ingenuam me patria uidit:
Hic domini laribus ius uel herile dedi.

Munditijs placui dominæ, fusoq; fideq;
Demerui dominum sedulitate mea.

Nec Musis non chara fui: me carmine Musæ
Donarunt, tumulo qui mihi uenit honos.

Dulcis hero, dulcisq; & heræ, Charitū quoq; cura,
Et cura Aonidum scita Ioanna fui.

Ipsa manu dominæ pheretro composita, supremas
Excepi lacrymas, quas mihi fudit herus.

Quemq; sinu tenerum foui, cui garrula lusi
Ad cunas, locat hac natus herilis humo.

Ille mihi inferias, ille & funebria soluit,
Digne parens nato, digne parente puer.

Terra mihi, sit at aura leuis natoq; patriq;
Sis memor & Barcæ, sis mea dulcis hera.

TVMV.

TVMVLVS LVCILLI PONTANI:

uixit dies quinquaginta. Præfica loquitur: puellæ respondent.

I nfanti lacrymam ad tumulos floremq; puellæ PR.
Spargite, nam & uestro est dignus honore rogos.

E n flores, nardum ad tumulos balanumq; liquamus, PV.
Ipse etiam lacrymæ sponte per ora fluunt.

N il infans ore infanti: uix uagit: at ipse PR.
Munera uestra pijs sedulæ obite modis.

L ucili tibi lux nomen dedit, & dedit ipsa PV.
Mater stella tibi, stellaq; luxq; simul.

E ripuit nox atra, nigræ eripuerunt tenebræ.
Vixisti uix quot litera prima notat.

H os ne dies? breue tam ne tibi lux fulsit? & auræ
Maternum in nimbis sic tenuere iubar?

I nfelix fatum: puer heu malè felix: heu quòd
Nec puer es, nec lux, nec nisi inane quid es.

S it uobis uer perpetuum, ac sine nube puellæ, PR.
Lucili & cineri spiret iniustus odor.

TVMVLVS INFANTVLI VAGI-
entis. Viator & Genius colloquuntur.

M ira fides, tumulo uagit puer, ecqua sub urna
Umbra gemit? miseris en gemit umbra modis.

P ræsides huic tumulo quisnam Genius? ue, deus? ue?
Vnde hæc tam querulo uox geminata sono?

H ic infans iacet Umbrenus, miserabilis infans,
Viuit morte sua, crimine matris obit.

Hæc urso assuescens, urso fit mater: ibidem
Morte obita, mortem poena secuta sua est:

Vt puer in tumultu uiuat, petat improba mater
Vt Styga, & hinc Stygias nocte reportet aquas,
Quis puerum in tumultu pascat: uagitus hic inde est:
Poena obitus matri: uita quidem puero.

TVMVLVS VARIANAÆ PVEL-
læ. Carbo soluit inferias.

Hos habet infelix tumulos Variana, nec ulli
Iuncta toro, nulli iuncta puella uiro.

Vt posita est loculis, miseri post funus amantes,
Munera cum lacrymis multa dedere suis.

Primus at è cunctis Carbo moestissimus illi
Constituitq; aras, & stata sacra facit.

Condidit & loculis manes, lauitq; sepulchrum
De lacrymis: lacrymæ tristia busta rigant.

Non a dies aderat: florent ad marmora thymbræ,
Thymbra tegit tumulos, marmora thymbra tegit.

Conueniunt & apes, & mella liquentia carpunt.
Dictaq; Thymbrea est, quæ Variana fuit.

Hec tibi Carbo tuus Thymbrea: hinc mella sepulchro
Lecta legunt & apes, hinc tibi & illa fluunt.

TVMVLVS NEAERÆ PVELLÆ.

Petrus Summontius celebrat exequias.

Hos cineres breuis urna (at non leue nomen in urna
Scribitur: hic posita est pulchra Neera) tegit.

Ah crudele genus diuorum: hic pulchra Neera

Est posita

Est posita? hos cineres & breuis urna tegit?

A t non urna breuis tegit, aut leue nomen in urna est,
Quam Charites seruant, Pieridesq; deæ.

I llam Petrus amat Summontius, hicq; Neeram
Plorat & ad tumulos, fertaq; dat tumulis.

A st Petrum Charitesq; colunt, Musæq; tuentur,
Inde nec urna breuis, uec leue pondus habet.

S is felix, longumq; uale dis grata Neæra,
Et tibi defunctæ crescat amantis amor.

TVMVLVS LAVRAE ARCELIAE,
uxoris Antonij Panhormitæ.

E lysiæ nunc te ualles, & opaca uireta,
Elysius nunc te Laura recessus habet.

N unc interq; hederas, interq; uirentia ferta,
Coniugis optato Laura fouere sinu.

I lle canit: tua ab ore uiri dum lumina pendent
Interea Elysius spicula tergit Amor.

Q uis castas iterum figit sub corda puellas,
Et renouat fidi uincula coniugij.

Q uis rursus Euadne, rursus quoq; Penelopea,
Et rursus ueteres sentit Elisa faces.

G aude Laura tuo rursus coniuncta marito,
Tuq; marite nouam gaude & inire fidem.

A ntoni Elysiæ celebrant Hymenæon & auræ,
Et Lauræ castos florida prata toros.

V iuite felices umbræ, thalamoq; iugali
Leta agite, & parili munera obite fide.

IOAN. IOV. PONTANI
TVMVLVS LVNAE PVEL-
le. Ipsa loquitur.

Ne me, ne rogo terra tegat: finito aëra apertum,
Degrauet & cineres tegula nulla meos.

In lauri hic tantum titulus sit cortice: Luna
Hinc abij ad superos: non mihi terra placet.

Manibus & Lunæ pateat coelum, ossaq; & artus
Condas sub tacito tu Charitæ sinu.

TVMVLVS EUPLEAE PVEL-
le naufragæ. Ipsa queritur.

Hic Euplea uagor tumulo sine: me maris unda
Eijcit, & sedes hei mihi terra negat.

Nunc misera affligor scopulis, nunc obruor alga,
Nec recipit tellus, nec mare, nec scopuli.

Aëre iactamur, rapidis iactamur ab auris,
Nec mihi sunt sedes, nec loca certa mihi.

Nulla quies umbræ miseræ, nullusq; receptus,
Non nebulae, non me nubila nigra tegunt.

Iactor in incertum, fessis Euplea carinis
Explosa, & nautis: hei mihi quid reliquum?

Sit modus ô Euplea: tuus te portus & ipsum
Accipiet littus, terraq; amica tibi.

Et dabit inferias coniunx, cineremq; piabit,
Et cineri & tumulo debita persoluet.

Interea tibi dant lacrymas Euplea carinae,
Littoraq; ipsa suis mœsta sonant numeris.

Flebileq; ad tumulum uates canit, & tibi carmen

Dedicat

Dedicat, ô felix umbra & amica uale.

TVMVLVS PVRAE MATRO-

næ. Ipsa loquitur.

Ne manes, ne terra tegat: finite umbra uagetur.

Nostra quidem certum non habet umbra locum.

Non sedes mihi certa: dies noctesq; uagamur,

Exilio requies nec datur ulla meo.

Ipsæ error mihi pœna, uiros quòd tempore in uno

Et colui una duos, extuli & una duos.

De me igitur seruare fidem, ac retinere pudorem,

Atq; unum de me discite inire torum.

Nomē erat mihi Pura, heu quòd nec pura, nec insons

Vixi: nunc uitæ crimina morte luo.

TVMVLVS VERONILLAE PV-

ellæ. Ipsa loquitur.

Salua tibi sit ut urna precor, quæ ad flumina pergis.

Tu uero ut mihi sit urna precare leuis.

Siste: mora est breuis: hoc lege. Veronilla quiesce,

Manibus & bene sit, & bene sit cineri.

Mutua sed faciam: bene sit tibi, sit bene natis,

Sit quoq; cum placido lis tibi nulla uiro.

TVMVLVS SANCTIAE, PVEL-

læ Neapolitanæ. Ipsa uirum suum pi-

ctorem alloquitur.

Quòd uitam sine me coniunx inuitus agebas,

In lucem ipse artis munere restituis.

Sic tibi nec sine me uita est ingrata futura.

Nec mors quàm fuerat, tam sit acerba mihi.
 Sed neq; me ad lusus, aut oscula grata uocabis,
 Mutua néue etiam uerba referre putes:
 Nam corpus pictura refert, non corporis usum.
 Atq; hæc nunc uates, Sanctia non loquitur.

TVMVLVS CASTAE, MATRO-
 næ parum pudicæ.

Castia uiros habuit septem, quos extulit omnes.
 Hoc ægre est, quòd non extulerit totidem.
 In tumulto scribi hoc uoluit, quòd nomine Casta,
 Nunquam casta uiri manserit in thalamo.

TVMVLVS FRANCISCI HAV-
 riæ Stabiani, probi ac literati
 adolescentis.

Manibus hoc sacrum est: manes ne læde uiator,
 Sed terram cineri quæso precare leuem.
 Hauria Franciscus iacet hîc: iacet ipsa uoluptas,
 Deliciasq; orbis inuida claudit humus.
 Heu fatis inuise puer, fallaxq; parentis
 Spes, & germanæ cura dolorq; tuæ.
 Tû ne puer miseræ subitò tam crepte parenti?
 Heu nimium misero mors properata tibi est.
 Quòd si certa suas referunt post semina messes,
 Nimirum hæc Castam thuraq; terra dabit.

TVMVLVS MILVII, HOMI-
 nis rusticani.

Falso pater mihi, Coruus auus, materq; Columba,

Pic

Pica auia est: quid plus? Miluius ipse uocor.

N e ne sarcophago condas: sit in arbore bustum:

Nidus sit tumulus, nidor & ipse iuuat.

TVMVLVS INFANTVLI

innominati.

N ascitur hic, obijtq; simul, simul ipse sepultus:

Vita obitusq; simul: nomen at unde habeat?

TVMVLVS FOCILLAE PVELLAE.

F rigidulo iaceo in thalamo, licet ipsa Focilla:

Ligna nec extincto est qui ferat ulla foco.

TVMVLVS GALLAE STE-

rilis foeminae.

G alla fui, Gallo coniunx bene iuncta marito:

Verum nec pullos, oua nec ulla dedi.

TVMVLVS LVCRETIAE,

Alexandri sexti filiae.

H oc tumulo dormit Lucretia nomine, sed re

Thais, Alexandri filia, sponsa, nurus.

TVMVLVS HYAE INER-

tissimi hominis.

N unquam uixit Hyas, sed Hyas hoc conditur antro.

Si uixit nunquam, mortuus est nec Hyas.

TVMVLVS ERRIS NANI.

E t tumulus brevis est, titulus brevis, & breue nomē:

Et iacet hic nanus: nanula testa tegit.

TVMVLVS ICHTHYPHAGI.

P ro tumulo scopulus: pars est mihi funeris alga:

In remo titulus: hic riget ichthyphagus.

TVMVLVS AGANIPPI EQVI.

Ipsē stellificatus loquitur.

Et mihi Pegasides fauere, & me quoq; cœlo
Illustrat stellis Pegasus ipse suis.

Pegasides meritum referunt in uatis honorem,
Quem uexi, & totiens restitui incolumem.

Pegasus hospitio recipit, quod & Aona siccum
Vatis ope, & largis ipse repleuit aquis.

Hinc simul & uescor diuino gramine, & unā
Ambrosiæ extinguo rore fluente sitim.

Inde etiam Charites nomen fecere Aganippo,
Et tumuli & cœli dignus habetur honos.

TVMVLVS AVICVLAE LIGV-
ris. Pontanus loquitur.

Pro cauea è uitro tumulum cape, teq; sepulchro
Hoc tege, perspicua conspicienda domo.

Hoc ales mea te tege: sic mihi mortua uiues
O Liguri: hic tumulus sit tibi pro cauea.

Pendeat è lauro tumulus, quem proxima myrtus
Vestiat, intactis semper opaca comis.

Dum uitro spectanda nites, & uiua putaris,
Certatim uolucres ad tua busta uolant.

Et tibi nunc plaudunt pennis, nunc uoce liquenti
Cantabunt blando carmina blanda sono.

Hoc tibi funus erit: cineri sua dona uolucres
Ista ferent: Liguris semper amata uale.

DEPL

TVMVLORVM LIB. II. 193
DEPLORATIO STURNI.

Pontanus queritur.

- C antabas mecum ad citharam, dulcēisq; querelas
Fingebas uario garrulus ipse sono.
F ingebas & me uariantem carmina plectro,
Ore tuo & noster sepe recurrit amor.
I pse tibi numeros monstro, numerumq; recenses:
Ipse tibi carmen, carmen & ipse refers.
S epe etiam rostro inuitas, pungisq; tacentem,
Præcinis & querulos quos sequar ipse modos.
I nuidit mihi te nigri Iouis inuida coniunx,
Quæ letum nobis nil finit esse diu.
N il tenerum, nil dulce diu: bone Sturne, bone ales,
Lenis auis, bellum quid queat esse diu?
A h desiderium, ah lacrymas quas Sturne relinquis?
Ipse diu luctus, ipse future dolor.
A t contrà Elysium per te nemus, & pia uernant
Arua: sonant cantu prata canora tuo.
A ctenebrosum iter, horrenda & uia tristis auerni,
Sentit nescio quid gutture dulce tuo.
T u modò quum remeant nocturna ad somnia manes
Nocturnis uenias manibus ipse comes.
E t mecum in somnis dulces meditare querelas
Ad citharam, & solitos perstrepe in aure sonos.
TVMVLVS VOCIS AMATORIAE.
Vox ipsa & Viator colloquuntur. (mātis.
C laudite me in tumulto. Quenā es? Vox. Cui es? A-

Quid clamas, heu heu? dic age cur geminas?
 B is quoniā perijt mihi Luna. Et quānā ea Luna est?
 Vna quidem Phœbi est, una soror Charitum.
 Quōnam abiit, perijtq; simul? quid utraq; grauaris?
 Vtraq; nam perijt: illaq; & illa grauat.
 Quæ Phœbi, ad superos abiit: Chariteia ad amnes
 Hesperia: hæc atq; hæc hei mihi bis perijt.
 V traq; nū est eadē? Vna est, & simul utraq; & am-
 Vnā ne quum perijt, num periere duæ? (hæc
 Quin eadem Luna est, eadem simul utraq; & ambæ
 Vnāq; bis perijt, utraq; quum perijt.
 C ur nec amans petit & cœlū, & petit æquor? It ip[s]e
 Ad Styga quæsitum: perdita Styx recipit.
 P lacabit manes cantu, uictorq; redibit,
 Lunaq; erit terris reddita, Luna mari.
 C ur tumulto cupis ipsa tegi? Ne sontiar: ipsa
 Ne fuga sit cœlo cognita, né ue mari.
 N e se æther prædæ accingat, neu pontus ad arma,
 Lunaq; sit pelago præda, sit ipsa polo.
 N e doleas mea uox: taccas: tibi consule, nostro &
 Conde sinu: hoc pectus urna erit, hoc tumulus.

LYRA ORPHEI AVXILIVM

implorat à Nympha.

Nympha tene, ô age nympha tene: me me rapit unda
 Nympha tene, ô me me candida Nympha iuua.
 Quid quereris? quid & ipsa times? Timeoq; que=
 Bistonides matres, Bistonidesq; nurus. (rorq;
 Orphea

- O rphaea diripuerē: lyram iecere per undas,
Meq; uehūt amnes, me maris unda uehit.
- I lla ego proceras summis ē montibus ornos
Quæ traxi, & rigidas post mea plectra feras,
Quæ potui Stygium cantu mollire tyrannum,
Tristificum flectens in mea uota canem,
- I lla ego Threicias fugio miseranda cohortes.
Me dea, me tacito, me me age conde sinu.
- E n properāt, dumq; ipsa loquor, me fila relinquūt,
Plectra cadunt, ō me me pectore conde tuo.
- I lla querebatur, Thressæ properare cohortes.
Nec mora, quæ fuerat iam lyra, factus olor.
- E xcita nam lacrymis nati properabat ad Hebrum,
Flebat & attonito Calliopea gradu.
- V tq; lyram, & chordas uidit sine honore fluentis,
Me miseram, hæc nati sunt monumenta mei.
- I uppiter, exclamat, misero succurre nepoti.
Me me Amimallonidum, me petit ecce manus.
- H æccine auus pateris? uix hæc: de flumine cygnus
Euolat, & niueus per uada cantat olor.
- F orma petit cœlum: cœlo micat aurea: plectrum
Mansit humi, mater quod studiosa legit.
- C ondit & in templo: tituli simul addit honorem:
Threiciæ hîc sita sunt plectra superba lyre.
- P arnassus tenet hæc, casto Parnassus in antro
Seruat, & incolumi stant ueneranda fide.

IOAN. IOV. PONTANI
TVMVLVS INFANTVLI BIS

mortui, & nunquam editi.

Mortuus ipse bis, at nunquam editus inferor urnæ,
Nam semel extincta matre quidem morior.

Mox utero matris cæso diuellor, & infans
Rursum obeo: infelix nomine quòd careo.

TVMVLVS THERMIONIL-
læ meretriculæ.

Hunc tumulum, si quis tumulū uocet hunc, ubi Nais:
Syluicolis habitat, Nais amata procis,

Hunc tumulum, cultæq; nurus, teneræq; puellæ,
Et multo ueniens thure frequentat anus.

Nai doce causam, nam te pars tangit honoris.
Sic ego, sic roseo Naias ore refert.

Docta lyra, docta & cantu, spectanda choreis,
Et præsignis acu Thermionilla fuit.

Hanc multi petiere, & multos ipsa petiuit,
Ausâ dare & cunctis, ausâ rogare prior.

Cui precium sine honore fuit, primâq; iuuenta
Exegit gratis munus amoris amans.

Inde ubi ruga genas laxauerat, aduocat artes
Sedula, & ignotas tentat inire uias.

Munera dat, blandasq; preces ad munera iungit,
Et precibus gratos adijcit apta modos.

Ante hanc indoctæ iacuere ad uota puellæ,
Et nulli motus, linguaq; muta fuit.

Prima leues agitare nates, tremulum q; mouere

Scit femur, & gratas continuare uices.
Et docet inter opus miscere ad gaudia rixas,
Et querulum murmur, uerbaq; digna iocis:
Oscula nunc repetita dare, ac repetita referre,
Et nunc pugnaces opposuisse manus.
Prima Arabum molli de pectore fudit amomum,
Pestanam & Cypria miscuit arte rosam.
Et leuem erasa uellit lanugine pubem,
Ut nunc ars hæc sit, qui rudis usus erat.
At postquam confecta situ, confecta senecta
Tabuit, & nullum comperit arte locum,
Urbe procul lecta, molles concessit in hortos,
Deliciasq; petit nude Priape tuas.
Sacra deæ multa cum religione ministrat,
Et pleno felix pectore numen habet.
Hanc adeunt, quæcunq; optat, uel amare recusat,
Atq; redit uotis utraq; plena suis.
Ipsa uelit, faciles educit carmine partus,
Fœcundam & sterilis quæ fuit antè, facit.
Ipsa uelit, seuas compellat amare nouercas,
Hippolyto partes sollicitante suas.
Longum est enumerare, Cirtheida uicit, & illam
Quæ potuit fratris spargere membra sui,
Quæ potuit nautas in mille nouare figuras.
Tantum illi carmen, Marsicaq; herba dedit.
Hinc tumulum cultæq; nurus, teneræq; puellæ,
Et multo ueniens thure frequentat anus.

Ipsa ministerijs data sum comes, & mea certe
Nota fides: uni fedit & illa mihi.

Si meritum queris, utraq; est accepta Priapo,
Prostrata & precium uirginitatis habet.

TVMVLVS HARMOSYNES
puellæ Neapolitanæ.

Harmosyne iacet hîc: fractos quos aspicias arcus,
Et sparsos crines, atq; sine igne faces,

Arcus fregit Amor, Charites sparsere capillos,
Extinxitq; suas ipsa Erycina faces.

Quæ tumulo increuit laurus, myrtiq; rosæq;
Pieridum è lacrymis noueris esse satas.

Harmosyne extincta est, sensusq; extinctus amandi
Nemo amat, & numen desijt esse Venus.

Infelix quid agas uates? i desere coetum,
Et pète inhumanis lustra habitata feris.

Frangep lyram, contemne deos, lucemq; perosus
Noctem ama, & à somnis gaudia posce nigris.

TVMVLVS DRUSILLAE PVELLAE
formosissimæ. Amans queritur.

Tu'ne etiam Drusilla iaces? té ne improba Clotho
Abstulit? an dubitem numina & ipsa mori?

Tecum delicia, tecum Charitesq; iociq;
Et decor, & cultus, munditiæq; iacent.

Blanditias, Charitesq; omneis extinxit auarum
Funus, & ex ipso est funere inermis Amor.

Ocia Amor, Venus ocia agit: discedite amantes:

Bella uacant: iuuenum libera corda uacent.

Sed nec bella uacant, nec Amor sua perdidit arma,
Transtulit in superos tela facesq; Venus.

Nunc superos Drusilla feris, nunc spicula mittis,
Tela oculis, oculis retia & ore paras.

Iuno Iouem, Cytherea tuum complectere Martem:
Coelum amat: an cessas Drusula? tende, feri.

Iunonem spernet coniunx, Dirceius Heben:
Ius tibi cedit Amor, cedit & arma Venus.

Iura dabis superis: superi tua iussa sequentur.
Ipsa sedes: uulgus sternitur ante pedes.

Sed nec iura dabis, nec di tua iussa sequentur.
Ipsa iaccs, tellus & breuis ossa tegit.

Letatur Iuno, cuius prece sedula Clotho
Sustulit: † i, formæ crede puella bonis.

TVMVLVS ANGELINAE PV-
ellæ Senensis. Pontanus queritur, allo-
quens amatores.

† i demēs.
& uenera
re deos.

Ne coelo Idalium sydus, ne quærite amantes.
Occidit: ipsa latet uicta dolore Venus.

Lugent te Angelina deæ: flet Gratia, Amorq;
Deseruit tristes tristis & ipse Senas,

Extinxitq; faces puer, excussitq; pharetram,
Et decor informes traxit in ore notas.

Munditiæ cultusq; nigra sub ueste pheretro
Intulerant: ducit uulnera acerba pudor.

Vt posita est tumulo, Caiæ planxere puellæ:

Abrupit flauas Blandia Nympha comas.
 Has inter Iunipera graui superata dolore
 Mœsta filet: lacrymæ pulchra per ora fluunt.
 Ipsa lauat corpus lacrymis, ungitq; liquore,
 Quem niger è lento palmite fundit Arabs.
 Ipsa uale extremum peragit dum, uoce retenta
 Concidit, & uisa est tunc quoq; uelle mori.
 Di factum aspexere, breui nam tempore surgit
 Iunipera è lacrymis iuniper orta tuis.
 Mansit Arabs odor in ligno: de cortice amaras
 Quæ referat lacrymas, nunc quoq; gutta cadit.
 Qui sparsi crines tumulo iacuerè sepultæ,
 Nunc uestit ramos horrida fronde coma.
 Dis pietas Iunipera tua est accepta, sorori
 Contingit per te nanq; perennis honos.

TVMVLVS IACOBI SOLIMAEI
 medici Salernitani. Musas inuocat
 ad exequias.

Quæ liquidos Silari fontes, quæq; arua Salerni
 Irrigua, & doctis tecta habitata uiris,
 Quæ lauros Nymphae Aonides, Peneida syluam,
 Amphrysi & colitis nota in amore uada,
 Ne Musæ, ne Picrides, dum condimus umbram,
 Pæonio abnuite carmina uestra seni.
 Non succi tibi defuerant Solimæe, nec herbae,
 Quæq; docent Coi scripta probata uiri.
 Et tamen ut de plebe aliquis, de sorde togata,

Occidis

Occidis, & uili contumulare solo.

N e nomen tamen intereat, quo fama supersit,

Accipe quæ cineri sint monumenta tuo.

P ar Phœbo, par Phœbigenæ, atq; Machaone maior

Et melior, tegitur hac Solimæus humo.

PONTANVS VXOREM ARIAD-
nam in somnis alloquitur.

N octe quidem coniunx tecum uagor, & tua mecum
Vmbra uenit: sic nox, luxq; diesq; mihi est.

L uce autem sine te tenebris obuersor, & ipse
Me sine sum: sic nox, lux, tenebræq; mihi est.

O ualeant luces, lateat sol: sic mihi coniunx
Viues: sic moriar uiuus & ipse tibi.

PONTANVS VXOREM SALVAT,
& laurum in hortis ab illa olim satam.

C um lauru tibi crescit honos: tua nomina laurus,
Seruat, nam dextra creuit & illa tua.

O fficium officio pensat gratissima laurus,
Quiq; fuit Nymphæ, nunc quoq; sensus adest.

C um lauru mihi salue iterum coniunx mea: salue
Coniuge cum laurus, fronde & honore pares.

I te pares, nomenq; unâ seruate per æuum,
Et mihi frondentiserta parate coma.

TVMVLVS IOANNIS IOVIA-
ni Pontani.

D ic age quid tumultos seruas dea? Nostra tuemur

Iura. Deos cinerum num quoq; cura tenet?

Hæc mihi prima quidem cura est. Quid concutis alas

Vsq;? Fugo tenebras quo uigeant tumuli.

Quid sibi quæ collo pendet tuba? Nomen amico

Dat cineri: ad tumulos hac ego gesta cano.

Dic agedum manes cuius hi? Vatis: at urnam

Officio posuit docta Minerva suo.

Hos tumulos Iouianus habet: quæserta uirescunt

Lecta suis manibus disposuere deæ.

Sed manes ne quære die: per amœna uagantur

Prata, sonat riguæ sicubi murmur aque.

Nymphæ assunt, et adest dulcis Charis: aurea cantus

Fila mouent: leni concinit aura sono.

Nocte illum complexa fouet nitidissima coniunx.

Feruet, & à nulla parte refrixit amor.

Hæc illi comes in tenebris: quas uincit amoris

Lucida fax: gemina luce coruscat amor.

F I N I S.

I O A N. M.

IOAN. IOVIANI
PONTANI DE LAUDIBVS
DIVINIS LIB.

DE MVNDI CREATIONE
ad Antonium Panhormitam.

Hoc cœlū, quæq; obliquo distincta meatu,
Sed certa ferri sydera lege uides,
Tellurēque suo libratam pondere,
circum

Quam cingit rapidis Ennosigæus aquis,
Spiranteisq; auium tractus, fusumq; superne
Qui cuncta ætherio temperat orbe Iouem,
Antoni, Deus è nihilo, Deus omnia fecit,
Et formam rebus iussit adesse suam.
Ipse sua uoluit cœlum splendescere luce,
Et terras cæcæ noctis habere uicem.
Accendiq; diem claro de lumine solis,
Solis & auratum manè redire iubar:
Alternisq; atræ lucem concedere nocti,
Temporaq; hinc spatij ire coacta suis.
Eissenisq; uagum compleuit mensibus annum,
Ut tamen in partibus quatuor omnis eat.
Nanq; ubi sol nostro languens sese eripit orbi,
Frigidaq; hibernis terra madescit aquis,

S æuit hyems incana gelu, riget horrida bruma,
 Tum tellus foetu concipit aucta suo.
 A st ubi uicinos sol ipse recurrit ad ortus,
 Excursu & parili noxq; diesq; ruunt,
 T erra suas ostentat opes, & diuite gemma
 Vestit pampineas uitis opaca comas.
 L udit & in pratis uarium uer, ludit & æstas
 Torrida, & ipsa suas sedula curat opes.
 H æc frumenta manu legit, hæc & in horrea condit,
 Quæ mox uersa rotis parca colona terat.
 H inc cedente die, longè & crescentibus umbris,
 Autumnus pleno fert sua poma sinu,
 A c Bacchum plenis docet expumare lacunis,
 Sordida dum celeri sub pede musta fluunt.
 S ic statuit pater ipse hominum, rerumq; creator,
 Annua perpetuas munera obire uices.
 Q uinetiam spirare suis de partibus orbis
 Ventos, & patrijs nomen habere locis.
 N ãq; ab Hyperboreis Aquilo uolat impiger antris,
 Excitat. oppositas humidus Auster aquas.
 E oos ciet Eurus equos: at mitis ab orbe
 Hesperio Zephyrus lenia flabra mouet.
 I dem etiam occultos alta ad conuexa uapores
 Sustulit, ac terræ uertit in auxilium.
 V nde cadunt imbres, & matutina pruina,
 Et grato sitiens rore madescit humus.
 A n non & summo decurrunt uertice riui,

Et caus

Et caua muscosis fontibus antra sonant?
 Vnde sitim pecudesq; feraq; armenta q; sedent,
 Temperet & riguum coerulea lympa solum.
 Quando aër quoq; nimboſis incluſus in antris
 Cogitur in laticem frigore, & inde fluit.
 Ne qua igitur mundi regio uacet, implet & undae
 Piſcibus: hi campo liberiore natant,
 Ac gregibus uarijs ingentia regna frequentant,
 Nullaq; ſquamigera gente lacuna caret.
 Alitibusq; auras celebrat, quibus indit & alas,
 Et corpus penna uerſicolore tegit.
 Induit & uirides frondenti gramine colles,
 Et nemora arboreis uelat opaca comis.
 Communem & ſtatuit uiſtum è felicibus agris,
 Pomaq; frugiferis ducit ab arboribus.
 Quò uarios uſus homini, pecoriq; auibusq;
 Praeſtent, ac uitæ munera certa ferant.
 Etiam quadrupedes ſœtus, obnoxia morti
 Corpora, plumoſos ædideratq; greges:
 Tum deus humanos effingere molliter artus,
 Membra q; de tenui ducere cœpit humo.
 Cunctaq; formarat ſtudio perfectæ magiſtro,
 Quæq; artem referant, artiſicemq; ſuum.
 Mox auram ætherio de ſomite fundit in illum:
 Viue, ait, & proprio membra labore foue.
 Arcanae mox partem animæ de mente profunda
 Libat, & erecti ſpirat in ora uiri.

Dux, ait, hæc hominum generi sit, & ipsa magistra,
Et sua constituent hac duce, seq; regant.
Hac ualidas ponant urbes, hac iura notarint,
Hac cœtus pariter, iustitiamq; colant.
Coniugium ac thalamos discant ratione magistra
Seruare, & casta relligione focos,
Atq; artes tractare bonas, & munera cœlo
Digna, & qui factis nomen ad astra ferant.
At postquam immemores recti cœlestia dona
Vertere in facinus, perniciemq; suam,
Immemoresq; boni, spreta pietate fideq;
Admorunt proprias in sua fata manus:
Grassati & patrium in iugulum, cedesq; suorum,
Miscuerunt stygio pocula tincta lacu:
Inq; uirum seuit coniunx, in pignora mater,
Prò scelus, ac miscet fasq; nefasq; furor.
Hæc pater ut celsa miserans prospexit ab arce,
Sisteret ut sceleri, criminibusq; modum,
Progeniem in terras summo demisit olympo,
Quæq; hominis gereret munia, quæq; dei.
Hæc cœli secreta, & inenarrabile patris
Consilium explicuit, quæ bona, quæ ue mala,
Quæ uitanda homini, quæ uitæ forma sequenda,
Quæq; bonos mancant præmia, quæq; malos.
Deniq; mortem obiit, uitæ dum consulit ipsi,
Atq; suo in cœlum sanguine fecit iter.
Quo magis admiranda dei clementia summa est,

Cui fumet quicquid terra Sabæa ferat,
 Quicquid Arabs: date thura focis, costumq; cremate,
 Et date cum multa thurea dona prece.
 Pieriosq; adhibere modos, & carmina, dignum est,
 Antoni, quæ te gloria prima manet.
 Hyblæo cui rore madent & labra, cui amnis
 Castalius pleno gurgite fundit aquas,
 Nyæiq; hærent insigni fronte corymbi,
 Et coma Pieria fronde reuincta uiret,
 F elicemq; animum pascis pictate, fideq;
 Nilq; tibi uera est religione prius.
 Quodq; decet, bona cuncta deo, iustumq; piūq;
 Adscribis, nostræ sed mala nequitia.

HYMNVS AD DIVAM
MARIAM.

Quisquis ades dic læta: dies hic festus agatur,
 In lucem qui te diua Maria dedit.
 Luce sacra ponant uenti, mitescat & ær,
 Aquoraq; irato murmure nulla sonent.
 Pacem agitent elementa: iubet deus: ô mihi dulcis
 Gratia laudandæ sis comes ipsa deæ,
 Sis aurora comes sacræ prænuncia lucis,
 Præferat & roseas Lucifer ipse faces.
 Tu Tyrios redimite sinus, tu magne sacerdos
 Sacra cane, & sacris ora resoluè modis.
 Et pius assistat circum chorus, & bona dicat
 In numerum sancto uerba canenda die.

I pse ego, quod possum, tanti natalis honores
Voce feram, & patrio carmine digna canam,
Te nascente hominum melius nil secula tulere,
Vt nato maius nil peperere tuo.
Quāq; die genita es, illa lux candida primum
Fulsit, & è tenebris clara reluxit humus.
Tunc magni concepta dei, secretaq; pandi
Coepere, & uatum certior esse fides.
Tunc laxæ patuere fores, tunc limen olympi
Panditur, & coeli libera facta uia est:
Interdicta prius, quòd summi edicta tonantis
Sprenuerit anguineo foemina, uirq; dolo.
Salue sancta parens Christi, salue inclyta uirgo,
Vnica sollicitis spesq; salusq; reis.
Tu miseris rapido iactatis æquore nautis,
E coelo aspirans aura uocata uenis.
Tu pressis longo populis belloq; fameq;
Prospicis, & pacis dona benigna refers.
Tu fessis tranquilla quies, gratumq; dolenti
Solamen, teq; est auspice triste nihil.
Per sacros uteri foetus, castumq; cubile,
Perq; dei Genius quæ tulit ore tibi:
Per dulces nati lusus, pueriliaq; ora,
Perq; sinus, è quib; lac deus ipse bibit:
Per te, quæ solita es uota exaudire precantum,
Te rogo per nomen casta puella tuum,
Da pacem dea, da fessæ requiescere genti,

Et no

Et nos à sæuis eripe turbinibus.

HYMNVS AD DIVVM IO-
annem Baptistam.

Felicem, quæ prima nouo te lumine uidit
Nascentem cois fluctibus orta dies.
Felicem, quæcunq; tibi dedit ubera nutrix,
Et qua reptasti, terra beata, puer.
Quiq; tuos primi monitus hausere loquentis,
Et quorum infuso corpora rore lauas.
Sed longè ante omnes fortunatissima mater,
Et quo nec toto est maior in orbe parens.
Nam quid ego de te primum mirer' ue canam' ue?
Quiue meo fuerit primus in ore sonus?
An quia diuinos partus, Christumq; canebas,
Quiq; deo esset honos, quæq; paranda uia?
An quod felicem terris agnumq; hominemq;
Atq; salutiferum dicis adesse deum?
Vel quòd Iordanis dominum lauis amne beato,
Fluxit ex è manibus mystica lympa tuis?
Hoc ego de te ausim proles diuina Ioannes
Quod tibi ueridico præstitit ore deus,
Fœmineo neq; conceptu, neq; matris ab aluo
Maiorem te te secla tulisse uirum.
Tu nobis ades ô hominum princepsq; paterq;
O qui rore tuo crimina nostra lauas.

IOAN. IOV. PONTANI
HYMNVS AD VIRGI-
nem dei matrem.

Que tellus extrema tuos sol exerit ortus,
Que tegit occasus ultima terra tuos,
Qui Rhenum patriæq; bibunt Mæotidis undam,
Phœbeisq; urit quos plaga fusca rotis,
Te cuncti regina deum metuuntq; coluntq;
Et celebrant nomen diua Maria tuum.
Te uasti metuunt fluctus, te nubila cœli,
Acoliq; etiam carceris antra timent.
Te nascente die, te sol dum conditur undis,
Omnia te meritis laudibus accumulans.
Namq; tibi secreta dei mandata per auras
Candidus augusto nuntius ore tulit.
Progeniemq; deum cœlesti concipis ortu,
Conceptum & nono sydere uirgo paris.
Cuiq; sacri reges cœli noua signa secuti
Aurum & Panchæo munera odore ferunt.
Atq; ubi nostra sua deleuit crimina morte,
Et mœstam insonti sanguine tinxit humum,
Vidisti è tumulto mira prodisse figura,
Veraq; pacifero uerba referre sono.
Scandentemq; patris mox ad cœlestia tecta
Sublimem, & dextra parte sedere deum.
Tum sacer è summa diffusus spiritus arce est.
Et tua diuinus corda repleuit amor.
Hinc terris erepta tuis ascendis olympum.

DE LAUDIBVS DIVINIS LIB. 215

Aurea sydereo uerticeserta gerens.

Cuiliquidicircumcantus,thyasiq;deorum,
Etsonatauratopectinepulsa chelys.

Fatidicioccurruntuates,castiq;parentes,
Et tibi tum cœli regia tota uacat.

Ipsapatris,natiq;sinu gestata corusco
Inter mille deum numina prima micat.

Qualis ubi Oceani nitidum iubar extulit undis
Inter sydereos candida luna choros.

Iam cœlum sublime patet,iam despicias æthram,
Lucida sub pedibus sydera cuncta premens,

Stellantis quum iura capis consortia mundi,
Et datur humani cura patrocini,

Conciliasq; deum nobis,facilemq; precando
Efficis, & populis prospicis usq; tuis,

Prospicis & pacis rebus, rerumq; quieti,
Ac mala in aërios cogis abire Notos.

HYMNVS AD DIVAM
MARIAM.

Ipsameis adsis numeris dea,nec tibi fisto
Quæ damus,hæc spernas munera parua die.

Parua mouent superos,dum sint & casta,moueri
Ipsa docent aris pendula dona tuis.

Dum canimus,fument Syrias altaria flammæ,
Atq; cauo resonet tibia multa tholo.

Iam noua progenies cœlo uentura supremo

Legerat ipsa uterum uirgo pudica tuum.
Ergo alto delapsa polo uox nuntia, castos
Fœcundatq; sinus, insinuatq; deum.
Et quem non spatijs immensus colligit æther,
Non totum cœli circuire nouem,
Hunc tu uirginea conceptum mater in aluo
Fouisti, externo post paritura solo.
Non Tyrio subnixa toro, spondâ uenienti,
Cui tenue hospitium uix casa parua dedit.
Cui stramen tenero dedit incunabula, & ipsa
Arida uix primos præbuit herba toros.
At cœli partum ingentem, atq; ingentia mundi
Pignora, monstrarunt sydera luce noua.
Luce noua emicuit cœli decus, aurea flauo
Aurora insolitum fudit ab axe diem.
Quin matutini sonuere per aëra cantus,
Duxerunt placidos numina & ipsa choros.
Astabant natum circa matremq; ministri,
Et nato & matri sedula turba fauet.
Illa plus solito fulserunt sydera nocte,
Splenduit & solito clarior orbe dies.
Non pelago incumbunt uenti, non aëre nubes,
Pax cœlo est, terris pax quoq; paxq; mari est.
Ipse etiam infernis latatæ in sedibus umbræ,
Quiq; pij uates hæc fore prodiderant.
Per te igitur, diuina parens, humana salutem
Senserunt, per te ianua aperta poli est,

Affari & coràm licuit dominumq; deumq;
Atq; subisse hominis membra uidere deum.

O uotis spes una pijs, ô dulce leuamen,
Præsidium & miseris diua Maria reis.

In cuius gremio uagiuu paruulus infans,
Arrisitq; pio dulcis in ore deus.

Blanda q; materno suspendit brachia collo,
Figens diuinis oscula sacra genis.

Et modò carpebat nitidis alimenta papillis,
Infantiq; tuum lac bibit ore deus.

Et modò blanditias puerili expresserat ore,
Inq; sinu grata membra quiete leuat.

Tu pia, tu uirgo non ulli obnoxia culpæ,
Non ullum casto pectore crimen habes.

Ergo tu præsens nostris succurre periclis,
Subsidium & fessis prospera rebus ades.

Aspice nos, facilisq; ueni pede diua secundo,
Et populi exaudi uota prece s q; tui.

Sit bellum pestisq; procul: pax candida nobis
Assit, nec fructus terra benigna neget.

HYMNVS AD CHRISTVM redemptorem.

ANnua iam redeunt patrijs solennia sacris,
Et sanctam referunt tempora certa diem.

Luce bona simul & pueri, innuptæq; puellæ,
Et simul assidua foemina uirq; prece,

Solennes celebrate aras, atq; ore fauete,
Omnia & aeterno sint operata deo.
Prodeat in Tyria spectandus ueste sacerdos,
Et chorus ornatas prodeat ante fores,
Velatiq; comas, albenti & tempora lino
Decantent laudes maxime Christe tuas.
Tesors dura hominum generis, te cura laborum,
Immitem subiit mortis obire uicem.
Dum trunco affixus, cuneo & traiectus abeno,
Sensisti geminum uulnus utraq; manu.
Sensisti fixas ferrato stipite plantas,
Horruit & capiti spina cruenta tuo.
Et caua mortiferum senserunt ilia ferrum,
Vulnere manauit lymp̃ha merumq; tuo.
Quumq; sitim cuperes nostra sedare salute,
Torpuit arenti fellis in ore sapor,
Atq; inter geminos crudeli sorte latrones
Iudæa pateris iurgia sæuitiæ.
Donec defesso decedens spiritus ore
Clamauit, quid me deseris alme pater?
Hinc manes, Stygiosq; lacus, loca tetra silentum,
Inferniq; subis limina dura fori.
Inde pias animas, & cœlo digna secutas
Eximis, & superûm munera ad alta uocas.
Tertia lux aderat, roseo quum latus eo
Surgis, mox uictor sydera clara petis.
Consortemq; capis patrio cum numine curam

Dextra

Dextra tenens, dextro conspicuusq; loco.

Hunc igitur precibusq; pijs, studioq; fideli
Placemus, nostro det ueniam sceleri:

Det pacem, mala cuncta procul, morbosq; famemq;
Pellat, & hostiles det superare manus.

HYMNVS AD DIVVM

Franciscum.

Nimbo so quisquis specularans de monte sacerdos
Francisci felix rura, nemusq; tenes,

Diuinumq; colis tam sancti carceris antrum,
Paruaq; at ingenti tecta habitata uiro.

Hic ubi nudus, inops, saxo uix tectus adesto
Hiberno statuit sub Ioue ferre niues,

Humana expertus quantum patientia posset,
Duraq; paupertas, propositumq; tenax.

Atq; inter syluas, atq; inter lustra ferarum
Efferret nomen maxime Christe tuum.

Quum uolucres cinxere uirum, pia uerba sonantem,
Aurita ante pedes & stupuere feræ,

Huc aures aduerte, neq; hæc mea dicta sacerdos
Despice, ueridica quæ tibi mente feram.

Non auro splendens domus, gemmisq; superba,
Nec quæ Punico lana colore rubet:

Non centum uersata iugis felicia campi
Iugera, nec Cresso palmitum diues ager:

Aut gregis innumeri foetus, aut merce Sabææ

Niliaco rediens littore plena ratis.
 Nec tam quæfiti multo sudore triumpho,
 Subditaq; imperijs oppida mille tuis,
 Felicem efficient, quamuis numerosa parentem
 Stirps obeat, plenas exhilaretq; domos,
 Quàm læta, & sanè paupertas conscia mentis,
 Paupertas forti regna decusq; uiro.
 Qua uel Achiménios luxus, regnumq; Phrahartis,
 Exuperat uestri gloria magna patris.
 Cui sæui cessere ignes, uictusq; refugit,
 Qui capit assiduo pectora nostra dolo.
 Scilicet & fraudes, & noxia crimina uicit,
 Eiecitq; animo turpe nefasq; suo.
 Qui uarijs mandata dei uirtutibus implens
 Inclyta militiæ signa decusq; ferat,
 Labentemq; aciem Christi, pietate, fideq;
 Sistat, & hostiles ense refringat opes.
 Salue igitur patriæq; parens, duxq; optime gentis,
 Quæ sacra pro Christi nomine bella gerit.
 Maacte animo Franciscè, graue qui primus in hoster
 Irruis, & Christi munera uictor obis.
 Vulnera Iudaico, qui quondam illata furore
 Excipis, & precium est hoc tibi dulce datum.
 Hæc gestata tibi sunt laurea ferta triumpho.
 Hæc spolia, hæc gentes, hæc tibi currus eunt.
 Desino, nam leuius Libycæ numerentur arenæ,
 Ocyus & medio quæ salit alga mari.

HYMNVS

HYMNVS AD DIVVM

Dominicum.

Soloritur, uenit ecce dies, cape thura sacerdos,
Cultaq; diuino carmine templa sonent:

Araq; Tyrrheno niteat uestita paratu,
Fumet odorato myrrhaq; thusq; foco.

Vos castas adhibete preces: nam castus & ipse
Dominicus: casto sint sacra casta uiro.

In quo num pietas, an iustæ conscia mentis
Simplicitas, dubium est, sit prior an ne fides.

Cuius inhæserunt humeris labentia Petri
Culmina, & immoto corpore sistit opus.

Optimus assertor Christi, sed quo neq; maius
Hesperia, aut melius Corduba docta dedit.

Ac ueluti numero stellas comprehendere non est,
Quantaq; in oceani littore arena iacet:

Sic neq; Dominici laudes æquare canendo,
Concipere humano nec queat ore sonus.

HYMNVS DE CHRISTO

ad Paridem Ferrariensem.

Quod uarios pelagi casus, cœliq; procellas
Exuperas, nanti quod data terra tibi est,

Oceaniq; minas, & sæua pericula uincis,
Ac sospes patrio redderis Eridano:

Hæc Pari non ars ipsa hominū, aut sollertia præstat,
Non labor, at summi cura paterna dei.

Quantula enim nostra est industria? cede periclis,
Cede mari, Christi ni pia dextra iuuat.

Ille regit nostros cursus, auramq; ministrat,
Sollicitaq; offert littora tuta rati.

Quire age thure pio, flammisq; liquentibus aras
ipse adole, & plena fumet acerra manu.

Adstet conspicuus Tyrrena in ueste sacerdos,
Et peragat patrijs mystica sacra modis.

Pax homini, tibi Christe decus, tibi gloria soli,
Vera dei proles, uerus & ipse deus.

Te colimus, tibi diuinos largimur honores,
Et nomen felix ducimus esse tuum.

Tu casus tu damna leuas, tibi munera terræ,
Et tibi se fontes, se tibi debet aqua.

His igitur placare deum, superosq; memento,
Et sua cum pura soluere uota prece.

Nil auro diuis opus est, sed mente fideq;
Hæc nos una homini copulat, illa deo.

ALFONSVS CALABRIÆ DVX
diuo Georgio trophæum erigit, ob supera-
tos ad Hydruntem Turcas.

Hæc tibi capta manu Turcæo ex hoste Georgi
Dedicat Alfonsus, quæ tibi uota refert,

Arcumq; & pharetras, ferrato & pondere clauas
Ensesq; & clypeos, telaq; abacta uiris.

Accipe bellorum deus, armorumq; magister,
Annua quæ aurato munere persoluam.

I D E M

IDEM ALFONSVS OB RECVP-
ratum regnum Neapolitanum, ac rebus
procerum compositis.

A lfonfus dicat hæc uictor tibi diue Georgi,
Quòd patri & patriæ libera iura refert,
Quòd post compositos proceres, quòd pace recepta,
Et regni, & patriæ munera constituit.

AD AMICOS HIEROSOLY-
mam proficiscentes.

N ec mihi Iudeas urbes, Solymumq; recessum,
Nec spes Bethlemium est posse uidere larem:
Quæq; meo prima est animo menti; uoluptas,
Turcaico certe est omnis adempta metu.
Quod possum, quum prima nouo se lumine tollit
Aurora, & terras detegit orta dies,
T um lucem, lucisq; iubar, solemq; saluto,
Hæc loca quæ curru lustrat obitq; suo.
I llus & radios ueneror, qui rura nemusq;
Et fontem Christi, dulciaq; arua uident,
F elicemq; locum, tacuit quo rector olympi,
Et quam diuino sanguine tinxit humum.
H ic ubi crudeli traiectus brachia ferro est,
Fixit & immeritos cuspis adacta pedes,
H ausit & immeritum latus heu ferratile telum,
Diluit & fusus crimina nostra cruor.
A t uobis qui longa uiri tranare paratis
Aequora, & in uarijs sistere uela uadis.

Dirigat audacem cursum, Zephyrosq; ministret
 Christus, cui parent sydera, terra, fretum,
Victoresq; Palestina uos sistat in arce,
 Et patrium redigat sub ditione solum.
Tunc ego sydereosq; duces, uictriciaq; arma,
 Et parua insigni laude trophæa canam.
Ipse deus mihi carmen erit, deus inclyta ducet
 Signa, & cedentes proteret ense globos.
Ipse alto inuectus curru sternetq; ruetq;
 Dum cadat effosso flens Saladinus equo.
Hæc ego: uos agite ite uiri, pugnate frequentes,
 Et spolia Assyrio ex hoste referte domum.

HYMNVS AD DIVVM AV-
 gustinum Carthaginensem.

DEt monstra infelix tellus Massyla, det angues,
 Et Libycas pariat Punica terra leas,
Arescant sitiente solo Nasamonica tesqua,
 Funditet & nullas gleba Libyistis aquas:
Dum tamen Augustine tuos non deneget ortus,
 Læta sit & partu Cinyphis ora tuo.
Vnde illi inuideant & felix Lydia, & arua
 Quæ rigat auriferis lucidus Hermus aquis.
Inuideat latis audax Germania terris,
 Diues aquis, populis diues & ipsa suis.
Nil etenim Augustine tulit te te Africa maius,
 Cuius ab ingenio creuerit alma fides.
Per te relligio Christi stetit integra, per te

Diuina

Diuinæ legis mystica operta patent.

Tu secreta dei pandis, tu tradita patrum,

Et uerum, & pietas manat ab ore tuo.

Et pater, & patriæ princeps, & maxime rector,

Accipias uoces diue benigne meas.

HYMNVS AD DIVVM

Benedictum.

Huc ades ô Benedicte, meos neu despice cantus,
Huc ades Orphea diue canende lyra.

Vre puer costum Assyrium redolentibus aris,

Vre & odoratis plurima thura focis.

Digne senex populi precibus, uotisq; potentum

Digne senex, aræ cui sacra mille parent.

Mille canant, pater euge pater Benedicte, tibi omnis

Turba, chorusq; omnis cantitet, euge pater.

Hic uel mille aras tibi maxime Christe dicauit,

Mille arces, mille & mœnia, mille tholos.

Primus & hic Italæ posuit sacraria genti,

Et clausit sacros mœnia in una choros.

Huic & sæuities concessit barbara, & hostis

Armatus miti uictus ab ore uiri est.

Totq; uirum ductor, & tantis inclytus actis

Prostratus geminos corruit ante pedes.

Quid maius radians uidit sol? & tibi plausit

Christus, & è cœlo nuncia signa dedit.

Instaura iam thura puer, cane sancte sacerdos:

Ingeminent laudes tympana pulsa nouas.

IOAN▶ IOVIANI
PONTANI HENDECASYL
laborum, seu Baiarum lib. I.

MVSAM CATVLLI INVO
cat, tum Hendecasyllabos alloquitur, &
Marinum monet, ne eos comites in bal-
neas secum ferat.

I gris Pieri quæ places ocellis,
E t cantum colis, & colis choreas,
N igris Pieri grata dis capillis,
F ormosæ quibus inuident Napææ,
D um gratos prope Sirmionis amnes
E t crinem lauis, & comam repectis,
N e tu Pieri, ne benigna desis,
D um latis salibus sonante plectro,
A lterno & pede balneas adimus.
Huc huc Hendecasyllabi frequentes,
H uc uos quicquid habetis & lepōrum,
I ocorum simul & facetiarum,
H uc deferre, minutuli, citiq;
Q uod uos en precium, aut manet uoluptas?
I nter lacteolas simul puellas,
I nter molliculos simul maritos,
L udetis simul, atq; prurietis,
D um tractat tumidas puer papillas,

Contrectat

C ontrectat tenerum femur puella,
 T ractat delicias suas maritus,
 T entat delictum suum puella,
 E t ludunt simul, & simul fouentur
 L assi, languiduliq; fessuliq;
 T unc uos Hendecasyllabi beati
 Quot, quot oscula, morsiunculasq;
 Quot, quot enumerabitis duella?
 Quot suspiria, murmura, & cachinnos?
 Quum furtim liceat sopore in ipso
 C ontrectare papillulas sinumq;
 O ccultam & femori ad mouere dextram.

Hos tu sed comites Marine uita,
 B aianis quotiens aquis lauaris,
 T uas ne Veneres, libidinesq;
 E t lusus referant salaciores,
 S is & fabula, quod senex, salaxq;
 E t thermas quoq; balneas & ipsas
 I nfames nimio supinus usu.
 H anc laudem potius tuo relinque
 C ompatri, chorus hunc puellularum
 I ncanum sequitur: colunt sed illæ
 N on annos uetuli, senis sed aurum.

PVELLAS ALLOQVITVR, AD

monēs quid seruare in balneis debeant.

Quæ dulcets modò balneas petistis,
 E t corpus calidis aquis fouetis,

I neptè facitis nimis puellæ,
I neptè nimium, parumq; recte,
Quòd solæ sine amantibus lauatis,
Quòd corpus sine amantibus fouetis.
Quare consilium senis probati
E t rectum capite, et probum bonumq;
G audet blanditijs Amor, iocisq;
A mplexus petit, osculis fouetur.
R es est mutua, mutuus Cupido.
O dit tristia, solitudinemq;
Quid solæ sine amantibus lauatis?
Quid corpus sine amantibus fouetis?
C uras pellite solitudinemq;
I te in gaudia, mutuos fouete
A mplexus, sine amante mutuum nil.
Quare nec sine amantibus lauate,
N ec corpus sine amantibus fouete.
I ntratis calidas, uocate amantes,
I ntrastis calidas fouete amantes.
S int hæc mutua, sed nec ipsa muta.
A mplexus cupidi loquantur ipsi,
I niecteq; manus loquantur ipsæ,
E t dens blandulus, ebrijq; ocelli,
S onent oscula, personent cachinni,
V incant murmura Cyprias columbas.
H anc legem statuit Venusq;, Amorq;
H anc legem sibi balneæ edidere:

Ne solæ: no

N e solæ sine amantibus lauate,

LEX.

N e corpus sine amantibus fouete.

DE BATHYLLA PVEL

la in balneis.

B aianas petijt Bathylla thermas.

D umq; illi tener it comes Cupido,

A tq; unâ lauat, & fouetur unâ,

D um molli simul in toro quiescit,

A cludos facit, improbasq; rixas,

S opito pueroq; lassuloq;

A rcum surripuit Bathylla ridens.

M ox picta latus instruit pharetra,

E t molles iacit huc & huc sagittas.

N il ô nil reliquum miselli amantes,

N il his impenetrabile est sagittis.

H eu cladem iuuenum, senumq; Baias.

AD HERMIONEN, VT PA

pillas contegat.

P rædico tege candidas papillas,

N ec quæras rabiem ciere amantum.

M e quem frigida congelat senecta

I rritas malè, calfacisq;. Quare

P rædico tege candidas papillas,

E t pectus strophio tegente uinci.

N am quid lacteolos sinus, & ipsas

P ræ te fers sine linteo papillas?

A n uis dicere, basia papillas?

P

E t pectus nitidum suauiare?
 V is num dicere, tange, tange, tracta?
 T éne incedere nudulis papillis?
 N udo pectore téne deambulare?
 H oc est dicere, posce, posce, trado:
 H oc est ad uenerem uocare amantes.
 Q uare aut contege candidas papillas,
 E t pectus strophio decente uinci,
 A ut, senex licet, inuolabo in illas,
 V t possim iuuenis tibi uideri.
 T ithonum Hermione tuæ papillæ
 P ossunt ad iuuenis uocare munus.

AD MARINVM TOMA-
 cellum de lege balnearũ uirgi-
 nibus dedicatorum.

H is uirguncula thermulis lauetur,
 N ullam quæ Venerem integella sensit:
 H is se balneolis lauet puella,
 N ullum quæ tetigit uiri cubile:
 H oc se fonticulo eluat sacerdos,
 N ullæ quam recreent amoris auræ.
 Q uod si qua laticis sacri pudorem,
 E t castum temerarit ausa fontem,
 I rata timeat minas Dianæ.
 H æc lex est tabulæ deæ dicatæ,
 V is hæc thermulæ dicationis.
 S qualent hîc latices Marine sacri,

Et

Et serpunt hederæ deæ sacello.
 Nullæ his uirgineis aquis lauantur,
 Nec casta est, quoniam nec integella,
 Seu uirguncula, seu puella, siue
 Custos Romulei foci sacerdos.

AD MARINVM

Tomacellum.

Salaces refugis Marine Baias,
 Et fontes nimium libidinosos,
 Quid mirum? senibus nocet libido.
 An non ô Tomacelle uina profunt?
 Et prodest senibus liquor Falernus?
 Et profunt latices Thyoniani?
 An non & senibus Marine somnus,
 Et prodest requies? soporq; prodest?
 Baijs somniculosius quid ipsis?
 Quid thermæ, nisi molle, lene, mite,
 Roranteis cyathos, merumq; poscunt?
 Senum delicias, iocos seniles?
 Senex ad calices iocatur, idem
 Ludit ad cyathos, senile uinum,
 Senilis sopor, & quies senilis.
 Huc huc en propera Marine, uerum
 Huc ipsis sine testibus uenito,
 Et lumbis sine: nam quies senile est,
 Libido iuuenile: siccitasq;
 Et tecum ueniat sitis, fidelis

E t senum comes, atq; balneorum.

P er gratè accipiere, siccitasq;

A tq; unà sitis accubabit: ipse

Miscebo tibi poculis minutis,

I demq; è uario frequens Lyæo.

H oc ætas iubet hæc, sodalitasq;

H oc & balnea, sicculaq; arenæ.

BALNEAE LOQVUNTUR.

N ostrum si titulum puella nescis,

H ic est: prægrauida recedet aluo

Quæ uenit uacua: hoc habet tabella.

Quod uero officium tuum, meumq;

Quæ partes, moneam: uirum ipsa tecum

A dducas ualidum, ioci peritum,

C ui telum uiride, & uirens iuuenta.

N ec tu defueris comes iocanti,

A ut ore aut femore, aut manu iocis' ue,

N anq; & balnea mutuum requirunt.

Nunc ad me uenio, meumq; munus

Quod sit subijciam: tibi senex uir

S i sit, nec ualidus, nec ore gratus,

N ec aptus thalamis, toriue rebus,

M ox tibi iuuenis, decens, ualensq;

Qui sit substituam, salaciorq;

V erno passere, & albulis columbis.

C ui rubro caput horreat cucullo.

H æc uis est tabulæ, uigorq; fontis.

Quare

Quare sis apies Marine, quum sis
E ssetus, fugies repente Baias,
V ites balnea, myrteumq; littus,
E lumbis, tremulus, macer, senexq;.
S etosum Hecora balneæ requirunt.

A D D E I A N E I R A M
puellam.

C ur ô Deianera, cur moraris
A uroram cupidis referre terris?
C ur non lumina, petulosq; ocellos
I n lucem exeris? ac diem reducis?
P ellit sol radijs suis tenebras,
E t lucem pariter diemq; reddit.
T u lucem referens tuis ocellis,
P ellas tristitiam, & graueis dolores,
E t curas abigas benigna amantum.
E t quod sol radijs, id ipsa ocellis
P resta Deianera, amantibusq;,
E t lucem pariter, diemq; redde.

A D P E T R V M C O M P A -
trem Neapolitanum.

Quod cani tibi Compater capilli ,
E t toto capite albicant pruinæ,
A mplexus fugiunt tuos puellæ,
uixisse & femori femur recusant,
Quod nec carminibus suis Apollo,
N ec blandis redimet iocis Thalia.

Quenam, quæ tibi Compater miselle,
 Quæ uita, aut quis erit modus querenti?
 Hic est quem teneræ timent puellæ,
 Quem cultæ fugiunt nurus, amorq;
 Omnis undiq;, & undecunq;, & usq;
 Vsq;, & undiq;, & undecunq;, & usq;
 Omnis horret amor, uenusq;, hymenq;.
 Sed nil sit tibi Compater molesti,
 Nec canos, celerem aut time senectam,
 Sed tristes animo repelle curas.
 Quod nec carminibus suis Apollo,
 Nec blandis numeris dabit Thalia,
 Id nummus dabit aureus petenti,
 Vel te ut lacteolæ petant puellæ.
 Quæ tum, quæ tibi Compater beate,
 Quæ uita, aut quis erit modus iocanti?
 Hic est quem rosæ uolunt puellæ,
 Quem cultæ cupiunt nurus, amorq;
 Omnis undiq;, & undecunq;, & usq;:
 Vsq;, & undiq;, & undecunq;, & usq;
 Omnis ambit amor, uenusq;, hymenq;.
 Felix canities, senectæ felix,
 † Arca cui nitet aureus capillus,
 † Horto cui riget aureus priapus.

† Cui canities

† Cui flauus

LAETATUR DE REDI-

tu Francisci Aelij.

E roma meus Aelius reuisit.

Dulce

Dulcem Parthenopen, lares paternos.
O lucem niueam, diemq; faustum.
Antiquum uideo, & bonum sodalem,
Et charam teneo manum, fruorq;
Gratis colloquijs, fruor cachinnis,
Et letis salibus, facetijsq;.
O uerè niueum diemq; faustum.
Quid non pro reduci libens amico
Persoluam? puer, i, uoca sodales
Albinum, Elysiumq;, Compatremq;,
Et dulcem Altilium, bonum Marullum,
Ad coenam ueniant, bibamus uncti,
Uncti, permadidi, atq; lippientes.
Albinus numerum nouem sororum,
At monstra Herculea ebibat Marullus,
His septem uolo Compater puellas
Iunonis, uolo quot deæ marinæ
Cinxerunt niuæ latus ministræ,
Quum Troiam peteret misella mater.
Ductet Altilius ciens coronam,
Saltans Elysus bibat, quot olim
Didonis famulæ penum struebant,
Dum coenam profugo parat marito.
Me tot pocula, totq;, totq;, totq;,
Tot me pocula iuuerint bibentem,
Tot carchesia lauerint madentem,
Quotquot dijs simul & deæ biberunt

A d mensam Oceani patris uocati,
 A ut quot, dum illa canit, senex Homerus
 S iccauit calices, releuit obbas.
 D ulce est, ob réducem maderé amicum.

AD ACTIVM SYNCE-
 rum Sannazarium.

Quid cantus Siculae iuuent auenae?
 Quid cantor Meliseus? aut amanti
 P rosint Partheniae tibi myricae?
 A ut quid capreoli, decem ue mâla?
 A lbo capreoli liti colore,
 A ureo mâla tibi? quid, ô quid Acti
 P rodest aut gemitus tener columbae?
 A ut quid sibila murmurantis Austri?
 Quare ô Mœnaliū nemus relinque,
 A tq; istas Amaryllidas, Tebennae
 C ultrices gelidae, aridi & Tanagri;
 E t Baias pete, myrteumq; littus,
 E t littus cole, myrteasq; Baias.
 H ic fas est iuueni, hîc licet puellae
 C ertatim teneros inire lusus,
 H ic & basia, morsiunculasq;
 S urreptim dare, mutuos fouere
 A mplexus licet, & licet iocari
 I mpune ad cyathos, choros, lucernas,
 B aianae hoc statuunt lauationes.
 H ic seni liceat mihi duella,

Rixasq;

Rixasq; & iuuenum & puellarum
 Ad pacem lepidam & iocum uocare,
 Miscere & lacrymis iocos, iocisq;
 Rursum lacrymulas: queretur Hyble
 Demorsam sibi lingulam: licebit
 Hyble purpureum proci labellum
 Insignisse nota: dolebit Aulus
 Negatum sibi basium: licebit
 Triplex basiolum dedisse amicæ.
 Irrata est quoties Lyco Lycinna,
 Possum compositas nouare leges,
 Possum fœderibus ligare amantes,
 Ut cœnent pariter, lauentur unâ,
 Atq; uno simul ut toro quiescant,
 Coniuncto & simul ore suauientur,
 Et somnos agitent quietè ut unâ.
 Has & delicias, & hos lepôres
 Præstabunt tibi balneæ salubres,
 Baianiq; dabunt tibi recessus,
 Ut dicas, Siculæ ualete auenæ,
 Nimboſo & ualeat Tebenna monte:
 Me me balneolæ beent beatæ,
 Nam Baias homines colunt, deiq;.

VXOREM AC LIBEROS

inuitat ad diem natalem ce-
 lebrandum.

Dulces filiolæ, paterni ocelli,

Dulcis nate, patris tui uoluptas,
Et coniunx, requies senis mariti,
Mecum templa pijs adite uotis.
Natalis meus est, deos rogate,
Atq; hunc atq; alios agamus annos
Fauſto ſydere, candidis lapillis,
Dum charos mihi redditis nepotes,
Qui blanda oſcula, balbulasq; uoces
Incompto ſimul ore blandiantur,
Arguto ſimul ore ſuauientur.
Mox conuiuia uillula propinqua
Securis animis, dolore pulſo,
Nocturnas ineamus ad lucernas.
Hic patri liceat ſeni Falernum
Diffuſum cyatho minutiore
Roratim ingeminare ter quaterq;
Dum laſſos oculos ſopor recondat.
At uos quĩs pudor eripit Lyæum,
Natiuaq; ſitis leuatur unda,
Dulci intingite melle cinnamoq;
Hæc ſunt pocula uirginis Dianæ,
Si quando ad ſuperũ dap̃es uocatur.
Tu myrtum ſoribus, roſamq; menſæ
Appone, & uiolis humum colora,
Reſperge & Cyprio domum liquore,
Nec deſit lyra, eburneusq; pecten,
Qui gratas Genio citet choreas,

Et dulces

Et dulces Genium decent choreæ.
 Hunc uos, hunc hilares rogate, mentem
 Det recti cupidam simulq; honesti,
 Permittatq; alia à deis regenda.

AD ARIADNAM VXOREM.

Vxor deliciæ senis mariti,
 Et casti thalami fides, amorq;
 Per te uel uiridis mihi senectæ est,
 Quem curæ fugiunt senem seniles,
 Qui seram supero senex senectam,
 Et canus iuuenum cano furores.
 Sed tanquam redeat calor iuuentæ,
 Et sis cura recens, amorq; primus,
 Et primus furor, impetusq; sæuus,
 Antiquas uolo suscitare flammæ.
 Qualis floridulo nitens in horto
 Nondum puniceas comas reclusit,
 Et iam puniceas comas recludit,
 Acrarum decus explicare querit,
 Quæ leto rosa ramulo refulget:
 Talis purpureis genis, & ore,
 Vt quæ non tenerum capit maritum,
 Sed iam iam tenerum cupit maritum,
 Cui prima oscula dedicet, suumq;
 Florem uirginei dicet pudoris,
 Susspirans uiduo puella lecto,
 Fulgebas mihi, primulosq; amores

S pirabas oculis, sinuq; blando
 A sflabas Arabum suos odores,
 F undebas Charitum suos honores,
 E t letum Gnidiæ deæ nitorem.
 Qualis fulgidulo renidet ore
 Quæ cano uehitur decora cycno,
 Quum compsit caput, & coma repexa
 P rocedit thalamo, nouosq; amores,
 E t nouas parat excitare flammæ,
 S pirant omnia, quâ comam reflectit,
 S plendent omnia quâ reflectit ora.
 T alis quâ niueos pedes ferebas,
 E t quâ splendidulos moues ocellos,
 E t quâ per uacuum reflectis ora,
 S pirabas Cyprios, tuosq; odores,
 S tillabas Syrium, & tuum liquorem,
 O mnisq; ambrosiam refragrat aura.
 Qualis de croceo toro resurgens
 M anè aurora nigras repellit umbras,
 Quum lucem simul, & diem reportans
 I rrorat teneros benigna flores,
 E t spargit uarios humi colores,
 R ident prata, canuntq; murmurantq;
 E t fontes, uolucresq; ramuliq;.
 T alis de thalamo uocata, quando
 A d molles thyasos uenis, canisq;,
 P cellis tristitias, metus, dolores,

Rixas,

Rixas, murmura, turbidos tumultus,
Irrorans animis quietem, amores,
Ludos, lätitias, iocos, lepores,
Lusus, gaudia, candidamq; pacem,
Et spargis ueneres, cupidinesq;.
Rident omnia, & aërem serenas,
Et qui te iuuenis uidet, senexq;,
Et quæ fœmina, seu uidet puella,
Optatum cupiunt tibi maritum,
Felices tibi nuptias precantur.
Tunc ut de tenui solet fauilla
Crescens igniculus, focum repente
Flammis corripere, aridisq; lignis
Quodcunq; adicies edit, uoratq;:
Sic me de tenui leuis fauilla
Conceptus calor, & nigris ocellis,
Imas corripuit uorans medullas.
Vrebat roseus per ora fulgor,
Vrebat niueus per ora candor,
Vrebat coma, myrteus capillus,
Vrebat tumidis latens papillis,
Mox cursans amor huc, & huc, & illuc,
Et per guttura, per genas, manusq;,
Et per candida colla, perq; frontem,
Et per pectora, candidosq; dentes,
Vt iam non amor is, sed ignis esset,
Qui seram quoq; calfacit senectam.

IOAN. IOV. PONTANI
AD BATHYLLAM DE
Amaraco colenda.

Et mollem cole Amaracon Bathylla,
Et multo madidam foue liquore,
Et sparsas digitis comas repone,
Atq; illas patulam reflecte in umbram,
Lusum & delicias tue fenestræ,
Et rarum cupidi senis leuamen,
Dum te prospicit hortulos colentem,
Tondentemq; comas, simulq; ramos
In conum docili manu prementem,
Miratur digitos stupetq; ocellos,
Et totus miser hæret in papillis,
Frigensq; æstuat, æstuansq; friget,
Infelix simul, & simul beatus.
Felines sed apes, nemus beatum
Quæ circumuolitant, leguntq; flores,
Et rorem simul & tuos labores
In tectis relinunt, liquantq; nectar.
O qui Mopsopij liquoris auram,
Hyblæ & queritis, & ualere Hymetum,
Hyblam & dicite mel Bathyllianum.
Ipsi querite: sordet Hybla, sordet
Vertex Atticus, & liquor Panhormi.
Ite & querite mel Bathyllianum.

AD BATHYLLAM.

Quum rides mihi basium negasti,

Dum

Dum ploras mihi basium dedisti,
Vna in tristitia libens benigna es,
Vna in lætitia uolens seuera es.
Nata est de lacrymis mihi uoluptas,
De risu dolor. O miselli amantes
Sperate simul omnia, & timete.

AD ALFONSV M DV-
cem Calabriae.

Charæ mollia Drusulae labella
Quum Dux magne tuis premis labellis,
Vno quum geminas in ore linguas
Includis simul, & simul recludis,
Educisq; animæ beatus auram,
Quam flat Drusula pectore ex anhelos:
Cui cedunt Arabi, Syriq; odores,
Et quas Idaliæ deæ capilli
Spirant ambrosiæ, quum amantis ipsa
In molleis thalamos parat uenire:
Dic Dux maxime, dic beate amator,
Non felix tibi, non beatus esse,
Non uel sorte frui deum uideris?
Idem quum tenero in sinu recumbis,
Componisq; genas genis, manusq;
Hæret altera collo, & altera illas
Quas parteis pudor abdidit, retractas:
Mox post murmura, mutuosq; questus,
Post suspiria, & osculationes,

I mis quum resolutus à medullis
D efluxit calor, & iacetis ambo
L assi, languiduliq; fessuliq;
I gnorasq; tuó ne, Drusula'ne
T uus pectore spiritus pererret,
T uo an spiritus illius recurset,
V terq; an simul erret híc & illic.
D ic Dux maxime, dic beate amator,
N on sordent tibi regna? sordet aurum?
N on unus tibi coelitem uideris?
E t quum lacteolo sinu quiescens
F essus languidulum capis soporem,
C arpis dulciculum beate somnum,
N on fallor, tibi credo dormienti
O ccurrit Charitum nitens figura,
O ccurrit Veneris decora imago,
M iraris faciem, genas, capillum,
D enteis, oscula, lucidamq; frontem,
N igra & lumina, petulos ocellos,
C olla & candida, uesculas papillas.
A t quum te placidus sopor reliquit,
R eliquit Charitum nitens figura,
R eliquit Veneris decora imago,
S ola & Drusula lectulo remansit,
Q uas somnus Veneremq; Gratiasq;
O stendit tibi, quas quies sopora,
N on'ne his Drusula par tibi uidetur?

Vnamq;

V namq; his tibi Drusulam referre?
 D ic dux maxime, dic beate amator,
 N on credis simul & deas dolere?
 A tq; uni tibi & inuidere diuos?

SODALES INVITAT

ad Martinalia.

Martini sacer est dies, abite
 C uræ peruigiles, uenite somni.
 Q uicquid sollicitum, recedat à me:
 D ulces undiq; perstrepant cachinni.
 H ac nil luce bibacius sit usquam,
 N il his somniculosius tenebris,
 S ed somnos pater excitet Lyæus.
 F estina puer, i, Petrutianas
 C ellas ictibus usq; uerberato.
 I llas nam pater incolit Lyæus,
 I llinc promitto quas uolo quietes.
 C retensis fluat hinc & inde Bacchus,
 H inc illinc liquor aureus falerni.
 C ertent Massica Cecubis racemis,
 E t lenis Chios, & seuera Lesbos,
 A c Vernacia Brutijs dyotis.
 F undat regia Moroan Panhormus.
 S ed nec Corsica, Barolumq; gratæ
 B acchi deliciae, aut madens Tarentum,
 N on dulces mihi funditent lagenas.
 M itte & Melphia, Clariana mitte,

Q

Muscatum mihi mittat hæc & illa.
 Raros postulat hæc dies liquores,
 Nardo non sine, myrteoq; rore.
 Tu Scalam pete non nouum sodalem.
 Dic è scriniolo, sinuq; amatæ
 Vxoris, mihi Cyprios odores,
 Zebethi quoq; proferat liquores.
 Hæc quod frigida me grauat senecta.
 Non non hæc sine uinula puella
 Abiret mihi nox: adest Lyæus,
 Adest lætitiæ pater: ualete
 Tristes excubiæ: sopor uenito.
 Misce nunc cyathos puer repostos:
 Sic somni pater imperat Lyæus.

DE NVPTIIS IOANNIS

Branchati & Maritellæ.

Branchato Maritella copulatur.

Dulcis coniugij bonum sit omen,
 Sit felix simul & uiro & puellæ,
 Et natis pariter nepotibusq;
 Nascatur similis puer parenti,
 Nascatur similis puella matri,
 Gratus Castaliæ puer choreæ,
 Grata & Dulichiæ puella diuæ.
 Hæc nos coniugibus bene ominemur.
 Nunc qualis tibi sit futura pugna
 Branchate accipias, nouus maritus

Quum

Quum sis, & noua quum tibi sit uxor.
 I ntras quum thalamum quiete prima,
 N e statim uenias ad arma dico,
 S ed blandis precibus, iocis q̃; blandis
 P ertentes aditum, cachinnulis q̃;
 Misce his oscula, nunc petita blande,
 N unc furtim tibi rapta, nunc negata,
 Quæ per uim capias: nec erubescas
 Mox ad lacteolas manum papillas
 T ractans iniicere, ac subinde collo
 I mpressum tenero notare dentem.
 N ec non & tumidum femur latus q̃;
 T ractabis niueum, manu q̃; leui
 A d dulcem Venerem uiam parabis:
 N am dulcis Veneris manus ministra est.
 P ost blanda oscula, garrulas q̃; uoces,
 D ulceis q̃; illecebras, iocos q̃; molles:
 P ost tactus teneros, leues q̃; rixas,
 Quum sese ad cupidos resoluit illa
 A mplexus, simul & timet, cupit q̃;
 T unc signum cane, tunc licebit arma
 T otis expedias amice castris,
 T elum comminus hinc & inde uibrans,
 D um uulnus ferus inferas amatum.

DE FANNIAE LA-
BELLIS.

Si quæris Venerem, Cupidinem q̃;

Dulcis Fanniola labella quæras:

Hic sedem posuit suam Cupido,

Hic lætas agitat Venus choreas.

LOQVITVR PVELLA

fuscula.

Quòd sim fuscula, quòd nigella, & ipse

Fusco in pectore nigricent papillæ,

Quid tum? nox nigra, fusculæ tenebræ,

Nocturnis colitur Venus tenebris,

Optat nox Venerem, Venus tenebras,

Et noctes Venerem tenebricosæ

Delectant, pueri in sinu locata

Lusus dum facit, improbasq; rixas.

Ergo his in tenebris latebricosis,

His nos in latebris tenebricosis,

Lecto compositi, quiete in una

Ductemus Venerem, toroq; uincti

Condamus tenebras, sopore ab ipso

Dum solis Venus excitet sub ortum.

MORTEM SIBI IMPRECA-

tur ob zelotypiam.

Quis hæc, me miserum, labella suxit?

Quis has, me miserum, genas momordit?

Quis collo, ah miserum, notas reliquit?

Quis, ah quis teneras sacer papillas

Tactauit digitis? manuq; pressit?

Quis candentia gutture ex eburno

Accepit

A ccepit spolia? ore, dente, labris?

Quis felix animam beatus? udo

Quis de pectore rettulit saluam?

Quis o cætera? sed quis ab quis? eheu

(Me me iam miserum iuuat perire)

Quis stricto pugione pectus haurit?

H ic hic est dolor ense finiendus.

TVRTVRES ALLOQVITVR.

sciscitans eas de amoris natura.

Quæ ramo geminæ sedetis unâ,

A tq; unâ canitis uagæ uolucres,

V nâ & gutture luditis canoro,

Quum uobis amor unus, una cura,

V num sit studium, & fidele amoris,

(Nostri nam uariant subinde amores)

V os blandæ uolucres, amoris instar,

E xemplum fidei iugalis unum,

Quæ uis, obsecro dicite, est Amoris,

T am constans malè, dissidensq; secum?

N am si pascitur è calore, & igni,

C ur, o cur miseri subinde amantes

F rigescunt simul, & tremunt? geluq;

T oto pectore sanguis obrigescit?

S in est frigida uis, geluq; ab ipso

H orrescit simul omnibus medullis,

C ur, o cur miseri subinde amantes

V runtur tacito calore, & igni?

Q 3

Toto & pectore sanguis ustulatur?
 Quenam hæc tam uarians subinde uis, ut
 Alternis calor imperet, geluq;
 Vos ô dicite blandulæ uolucres,
 Exemplum fidei, atq; amoris unum.

DE FVLGENTISSIMIS

Lucillæ papillis.

Quum molleis digitos, acumq; miror,
 Miror artifices manus, opusq;
 Inter fasciolam, papillulasq;
 Oblivis oculis repente uidi,
 Quid uidi? uideo? an uidere credo?
 Sed certe uideo, en uidetis ipsi,
 Pulchro è pectore, gemmeis papillis
 Lucillæ, radium refulxe solis.
 Nox est conscia, quæ repente luxi
 Quæq; expalluit illico lucerna,
 Ad quam tum digitos mouebat ipsa.
 Quòd ni fasciolæ, papillulisq;
 Admisset teneram manum repente,
 Fulsisset roseus dies repente,
 Fulsissent mediam diem tenebræ.
 Fert Lucilla diem sinu corusco, &
 Splendet pectore candicante solem.

AD PETRVM SVMMONTIVM.

Baianas petijt Neæra thermas,
 Neæram sequitur Venus, Cupido

It matri

At matri comes, it Iocusq;, Amorq;
 Succedunt Charites, præit Neæra.
 Hæc acris oculis iacit sagittas,
 Incensas Venus excutit fauillas.
 At suspiria suscitât Cupido.
 Cit curas teneras Iocus, leuesq;
 Et risus mouet, & serit lepôres.
 Torquet spicula, tendit acer arcum
 Innitens Amor, hucq;, & huc, & illuc
 Spargit uulnera, funditat uenenum.
 At blandæ Charites canunt, leuantq;
 Curas sollicitas, linuntq; plagas,
 Miscent & lacrymis iocos. Neæra
 Ipsa inter Veneres Cupidinesq;
 Incedit dominans, regitq; euntes,
 Et legem statuit deis deabusq;.
 O felix, mihi crede Petre, felix,
 Cui formosa Neæra, cui Cupido,
 Et Cypris fauet, & fauent Amores,
 Cui blandæ Charites parant choreas,
 Et motus numeris, modosq; miscent.
 O felix iterum, & quater beate
 Summanti, tibi lacteæ puellæ
 Pretendunt teneros sinus, Neæra
 Praefert oscula, mordicat labella.

DE ALTILIO.

Comptis Altilius placet puellis;

I ncomptæ Altilio placent puellæ,
 I ratam quia fecerit Dionen.
 C ano candidior puella cycno,
 Q uam totis amor insidens medullis
 F ulgentis pueri ufferat calore,
 O blatum sibi dum suauari,
 D um leui cupit hinc & inde collo,
 V traq; & simul implicare palma,
 H ic trux Altilius reflectit ora,
 E t dextra cupidas manus repellit,
 A c uerbis ferus improbis minatur.
 T unc illa in miseros abit dolores,
 E t largus cadit imber ex ocellis,
 T orpent pectora, mensq; corculumq;
 S emi & mortua lectulo recumbit
 V ltricem in puerum imprecata diuam,
 I ncomptæ Altilio hinc placent puellæ.

DE MARVLLI AMORIBVS.

Musæ, quas adamet meus Marullus,
 A ut si quæ redament meum Marullum,
 M usæ dicite, nanq; amare certum est.
 N osti delicias puellularum,
 N osti quæ ueneres, cupidinesq;
 A rgutis iaculatur ex ocellis.

Quæ spirat casiam, cinnamumq;
 M inistrat pharetram, facesq; Amori
 P ulchro pectore dia Septimilla,

Hæc

Hæc illa est quam adamat tuus Marullus,

Quæ contrà redamat suum Marullum.

Felix copula, mutui calores.

DE AMORIBVS FRAN-
cisci Caracioli.

Quid Caraciolus meus sodalis?

Quid Franciscus agit meus? calet ne?

Quid ni? cui tener ignis usq; & usq;

Vsq; & mollibus ardet in medullis,

Vsq; & iulgidulis micat fauillis.

Crudelis pueri impias sagittas,

Immanem pharetram dei minacis.

Absens uritur hic amans misellus,

Absenti rapitur misellus igni,

Ardenti miserè ustulatur aura.

At trux Harmosyne faces ministrat,

Et ridet simul, & dolet querentem,

Promittit simul & negat roganti.

O quàm difficiles, grauesq; amores.

Sed tu si sapias meus sodalis,

Cõtemne Harmosynas, Myrosynasq;

Et dulcis tibi quære Posthumillas.

Ad quas tu uenias meridiator,

Et nocturnus eas, eas diurnus.

Cum quîs in socio toro quiescas,

In quarum tenero sinu recumbas

Optatos capiens simul sopores.

P ost gratam Venerem, leuesq; rixas,
 Quum sese improbulus remisit ardor,
 L anguent corpora, succiduntq; ocelli,
 E colloq; graues cadunt lacerti,
 E t mutæ reticent in ore linguae.
 T um felix, mihi crede, tum beatus,
 T um luces tibi fulserint serenaë,
 T um noctes tibi luxerint beataë.
 Querunt ludere, non dolere amores.

AD STELLAM

puellam.

Dum furtim mihi das, negasq; ocellos,
 O pponisq; manum, simulq; rides,
 P ost hinc & uariat color per ora,
 E t suspiria lassâ sentiuntur,
 S tillatim mihi corda deliquescunt,
 S udor tempora frigidus pererrat,
 E t passim tremor ossibus uagatur,
 V t sensus animum repente linquant,
 V t fiam miser & beatus unâ.
 S ed iam plus solito nitescit aër,
 I am lux candidior diem serenat.
 C ur, ah cur tenebræ repente nobis
 C ur nox exoritur? nigrescit aura?
 A n sentis miser, an miselle sentis?
 S tella est ad speculum, refulsit in te,
 S olem lumina uicta pertimescunt.

O claras

O claras medio die tenebras,
O lucem sine nube nigricantem.

DE MARULLI MV-
nusculis.

Misit caseolos mihi Marullus,
Cumq; his uersiculos uenustiores.
Quales Mœnaliæ canunt puellæ,
Vnà quum gelido lauantur amne:
Quales Aoniæ canunt sorores,
Quum lætas agitant simul choreas.
Par est uersiculis referre uersus.
Quid pro caseolis referre par est?
Oranda est mihi blanda Septimilla,
Vt pro caseolis uelit referre
Centum basiola, & Catulliana:
Centum suasiola, atque Lesbiana.

AD CHARITEVM.

Sunt gratæ in tenebris faces, in æstu
Aflatus leuior recentis auræ,
Desessis sopor, instrepentis undæ
Languenti sonitus, sitiq; pressis
Stillans è patera fluente lympa,
Est grata & senibus quies, merumq;.
Nec ægro iuueni sopor, nec aura,
Nec riuus strepitans, quies, merum 'ue
Aufert tristitiam, aut leuat dolores:
Sed risus teneræ procax puellæ,

P etisq; ex oculis remissa flamma,
A fflat quæ ueneremq; gratiamq;
S ed dulces recreant lepôris auræ,
E t molles choreæ, & modicæ canori.
F elix Endymion suo pte somno.
N on curæ uigiles amoris illum
T orquent, sollicitudo nec diurna,
N on suspiria, garruli ue questus:
Q uem cœlo dea dum petit relicto,
D um Latmon petit, & suos amores,
T itillat placido toro iacentem:
S opito ille cebras facit, iocosq;
S opiti immoritur labris, genisq;
P arcit sed placidæ tamen quieti.
A t te balneolæ tuæ bearunt,
B eauit Veneris sopora myrtus,
B earunt Charites deæ ministræ,
E quîs ô Charitee nomen hauris.
H æ dum balneolis frequens lauaris,
D um myrtos canis, & canis Dione,
E t Lunæ reuocas per ora nomen,
I llam composito toro locarunt,
E t letam gelida stetere in umbra,
E ffulsitq; nouo decore Luna,
A c nudis iubar extulit papillis.
C uius roridulo è sinu beatæ
S pirabant rosei liquoris auræ.

Cuius

Cuius de teneris fluens labellis
Stillatim ambrosiæ liquebat humor,
Quo myrtos ubi, lectulumq; & ipsum
A fflauit, Zephyrumq; ab ore ciuit,
Inte delicias suas refudit,
Refudit Cyprium, & Syrum liquorem,
Ac tecum uiridi iocosa in umbra,
Tecumq; Assyrio beata lecto,
Ludit Idaliæ iocos palæstræ,
Et tecum placida cubat quiete.
Felix balneolum lauante Luna,
Felixq; dea iocante myrti,
Felix lectule lusitante diua,
Felix Chariteo amante Baia.

AD MASIVM AQUOSAM.

Ne tu, ne pete balneas Aquosa.
Quin molles iubeas ualere Baias,
Et littus madidum, ebriosq; fontes,
Nil illis petulantius lacunis,
Infractum magis, impudentiusq;.
O iam iam pete balneas Aquosa,
Et littus tepidum, & lacus salubres,
Nil Baijs moderatius seueris,
Ad quas Palladius chorus migravit,
Migravit studium pudoris omne,
Migrarunt simul Attici lepôres,
Atq; artes itidem bonæ migrarunt.

H is postquam Hippolyte lauauit undis,
 Quam Musæ erudire, comitasq;
 F ouit Mopsopio sinu decorq;
 A tq; unâ pudor arte temperarunt,
 E t uirtus numeros suos per omnes
 E xornans, solio suo locauit,
 R eddentem populo, patriq; iura.
 H inc mores dominæ sequuntur undæ,
 V t nil sit mage balneis seuerum,
 N il Baijs moderatius sit ipsis.
 Quocirca cole balneas Aquosa,
 E t littus medicum, atq; aquas salubres,
 Quas & Pierides colunt puellæ,
 Quis & se Cicero Maroq; lauit,
 D um hic Anchisiaden canit uagantem,
 I llic Socraticos refert libellos.

DE ALFONSI DUCIS CALA

briæ, & Albini munusculis.

Nolo caseolos Ducis tenacis:

V ani caseoli Ducis ualete:

D ucis caseolos nihil moramur:

D ucis caseoli ualete, abite.

A lbini uolo dona liberalis.

A lbinus mihi carduos Sicanos,

A lbinus mihi salsulas oliuas,

A lbinus mihi mella, saccarumq;

Quin & fasciculos dedit rosarum,

Promisit

P romisit quoq; Cyprios odores,
 M issurus quoq; myrteos liquores.
 V anicaſcoli Ducis ualete:
 N il iam caſeolos Ducis moramur,
 A lbini uolo dona liberalis,
 A lbinum faciles ament puellæ,
 A lbino faueat Venusq; Amorq;.
 A lſonſum tetricæ doment puellæ,
 A lſonſo noceat Venusq; Amorq;:
 S int & Druſula, Druſulæq; ocelli
 I rati nimis atq; ſeuientes,
 E t cepas ſimul alliumq; ruſcet,
 S i quando ad thalamum uocabit illum.
 P roſſus dare qui mihi recuſat
 P aucos caſeolos, inane donum.

IO ANNIS IOVIANI PON
 tani Hendecaſyllaborum, ſeu Baia-
 rum, liber II.

A D MARINVM TO-
 macellum.

 T fonteis calidos amant Camœnæ,
 E t Muſæ calidis aquis lauantur,
 E t Muſæ placidos colunt reſſus,
 E t dulcets numeros amant Camœnæ,
 E t Muſæ choreis, choris Camœnæ

T raducunt rapidos per antra soles,
E t soles rapidi tepent per antra,
D um Musæ placidas agunt choreas,
D um molleis agitant choros Camœnæ.
N obis tristitiæ, grauesq; curæ
M ulcendæ numeris Marine, & inter
L udendum cyathos: bene ominemur:
P ax est Italiæ futura: pacem
E t uina, et choreæ, et Venus sequuntur.
H ac & balnea lege sunt colenda.
A sitis Charites seni iocanti,
A sis Sirmio ô insularum ocelle,
A sitis cineres Catulliani,
C antu dum senium leuo molestum.
N e tu, ne calidas Marine thermas
I ntres cum tenera senex puella.
N il habet socium senex puellæ:
A sene omnimodis puella differt.
P ro thermis patera, & merû: lagena
A stet pro tenera tibi puella,
A stet Melphiaci cadus Lyæi.
T hermæ nam iuuenes decent: tabernæ
L enææ inualidos senes. Is ipse es
A rens, frigidulus, minutulusq;
C ui pendet cucumis, rigentq; uenæ,
Q uæ Bacchum sitiant madentio rem,
A mabo puer, hos minutiores

Irrora calices: Marine sume.

Nam quotquot calices tibi propinas,

Tot diuos facies tibi propinquos.

Hæ sunt deliciae, hæc senum uoluptas.

AD ELYSIVM GALLVTIVM.

Blandis uersibus Elysi iocamur,

Blandis concinimus sonis amores,

Et blandis animum modis leuamus.

Mirum? blandus Amor, Cupido blandus,

Et blandus iocus est, leposq; blandus,

Sunt blandæ & Charites, Venusq; blandæ

Blandis templa deum sonis adimus,

Et blandis precibus Iouem precamur.

Lux blandissima temporum magistra,

Vale sæue rigor, seueritasq;

Vale durities Catoniana.

Nil, blandum nisi, queritat uoluptas.

Tete si mihi, chara Fanniella,

In molli sociam dabis cubili,

In nostro uenies sinu fouenda,

Sic isthæc tibi suxerim labella,

Sic istas tibi suxerim papillas,

Sic omnem tibi sanguinem resugam,

Vt matri redeas dolor querenti,

Vt quæ te peperit nec ipsa norit,

Sucto gutture, pressulis labellis,

Sucto pectore, sicculis ocellis.

R

A c ne pallia sint molesta nobis,
 N udis corporibus cienda pugna,
 N udo pectore, nudulis papillis,
 N udo pectine, nudulisq; coxis,
 E t nudis pedibus, genuq; nudo.
 A c si fert patulis furor fenestris,
 N ulla ut uulnera in irritum petantur,
 V t nulli in uacuum ferantur ictus.

DE ANDREA

Contrario.

Dilexit iuuenem Thalia, quem nunc
 S enem candida diligit Sophia:
 M onstrauit iuueni Thalia cantum,
 N unc seni sapientiam Sophia:
 C antauit iuuenis modos Thaliæ,
 N unc senex sapientiam reponit.
 O felix iuuenis, senexq; felix
 C ontrari, ô iuuenem, ô senem beatum,
 Q uem doctus puerum erudiuit Aon,
 N unc senem erudiunt graues Athenæ,
 C asto pectore, moribusq; castis.

DE FOCILLAE

puellæ oculis.

In tuis Amor insidens ocellis
 M ira coepit ab arte uulnerare,
 N ec suetas pharetra iacit sagittas,
 N ec tendit ueterem recuruus arcum,

Sed quum

Sed quum lumina, petulosq; ocellos
 Huc illuc agis, & subinde rides,
 Istis utitur ille tunc sagittis,
 Istis corda quatit, feritq; amantum,
 Isti spicula sunt, faciesq; ocelli.
 Quoscunq; aspicias ipsa, uulnerantur,
 Omnes uulnerat, aspicias quot ipsa,
 Omnes ustulat, ipsa quos tueris.
 Isti sunt oculi faces Amoris.
 At tu ne pereas tuis ocellis,
 In te neu proprijs Amor sagittis
 Vtatur, speculum Focilla uita,
 Ne te quum in speculo uides, probasq;
 Ex ipso speculo, nigrisq; ocellis,
 Excussas Amor ingerat sagittas,
 Atq; urare tuis misella flammis,
 Sit tibi & speculum, fuit quod olim
 Narcisso uitrei figura fontis.

AD FOCILLAM DE CA-
 pillis ad frontem sparsis.

Quid sparsam digito comam reponis?
 Effusumq; uage legis capillum?
 An ne ut excrucies Focilla amantem?
 Vt perdas miserum senem puella?
 Ne tu, ne mea collige: exagari
 Ad frontem sine, diffuat capillus
 Circum tempora, uentiletq; crinis,

A uram qui pariat, faces ut ipsas
 B landis quas iacularis ex ocellis
 S uccendas agitans & huc & illuc,
 E xtingtum ut reuoces senis calorem.
 I am tu, iam mea collige, & repone,
 C rinem contege, subliga & capillum,
 A uram ne citet, exciatq; flammæ,
 Quæ nostrum prope pectus ustularunt.
 V os ô uos teneræ precor puellæ,
 Quæ myrtos, & amaracum rigatis,
 H oc uos, hoc miserum rigate pectus,
 I mis quod procul ardet ab medullis.
 E n flammæ simul, en simul sagittas
 I psæ cernitis, hoc rigate pectus,
 E t flammæ simul, & simul sagittas
 I psæ extinguite, & usq; subrigate.

AD ANTONIVM

Galateum.

Inter Socraticos licet libellos,
 A tq; inter studium decet sophiæ
 M iscere & teneros amice lusus,
 O nouem Galatæe lux sororum,
 A tq; idem Oebaliæ decus Galest.
 Quare nec medicos lacus, nec hortos
 B aianos fuge, myrteum ue littus.
 M yrtos nam Maro, balneas & inter
 A eneam cecinit, petit profundi

D itis dum hostia, dum parentis umbras,
E t prolis seriem accipit futurae.
F ontesq; & celebres agros Sibyllæ,
O rnauit Latium potente lingua,
D etraxit spolia Atticæ & Camœnæ:
H as Marcus coluit pater senatus,
T errarum & dominus, parensq; Romæ,
A tq; omnis sapientiæ magister.
H as cole & Galatee: nam seueram
Q uandoq; & iocus addecet sophiam,
E t ludit sapiens: dies & ipse,
E t soles uariant, itemq; lunæ.
E st & tristitiæ lepor, leuamen,
B aianis lepor & leuamen undis.

AD FOCILLAM DE
cohibendis ocellis.

Lasciuos cohibe Focilla ocellos,
N e perdas miseros uidendo amantes.
S ummissos nec habe Focilla ocellos,
N e perdas miseros pudendo amantes.
I ratos quoq; comprimas ocellos,
N e perdas miseros minando amantes.
N ec sponde faciles benigna ocellos,
D esse ne perimas benigna amantes.
N ec tingas lacrymis misella ocellos,
L uctu ne perimas misella amantes.
N oli (crede Focilla, crede) noli

I stos exerere ô Focilla ocellos.
 I sti quicquid agunt Focilla ocelli,
 S unt incendia, sunt Focilla, amantum,
 F unus, crede Focilla, sunt amantum.

A D F O C I L L A M.

Si rides, Veneres Focilla rides,
 S i cantas, Veneres Focilla cantas,
 E t saltans, Veneres Focilla saltas,
 D emum sunt Veneres Focilla quicquid
 L udisq; & loqueris, facisq; agisq;.
 A t quum nudula lectulo recumbis,
 I nter delicias, libidinesq;,
 T unc non es Veneres, Venus sed ipsa.
 V enus (ne dubita) Focilla tunc es.

A D F R A N C I S C V M

Puccium.

Quid fonteis calidos, nemusq; Auernâ
 P ucci, quid medicos petis recessus?
 B aianos habitant sinus Amores,
 B aiarum Veneres colunt recessum,
 B aianis Charites aquis fouentur.
 A duersis cupis an deis ualere?
 I ratas tibi & excitare Baias?
 Q uim Pucci mihi chare, chare Musis,
 C um primis Veneri, Cupidiniq;,
 H oc sis, hoc age pro tua salute:
 V nam Sulpitiam precare, & uni

Rem.

R em sacram facias, roges & unam,
 S tillet de roseis tibi labellis
 T reis ut ambrosiæ benigna guttas,
 S piret de teneris tibi papillis
 A fflatus totidem fragrantis auræ,
 H is risum adijciat benigniorem.
 S ic à Sulpitia salus petenda est.
 V no quam liceat tamen parare
 F urtim basiolo repente rapto,
 D emorsis labijs, & ore hiulco,
 S pirantisq; animæ reflante flore.
 S ic fient tibi balneæ salubres.
 V na in Sulpitia salutis est spes.

A D C O N S T A N T I A M.

In sedere tuis apes labellis,
 I n labris residens tuis Melissa
 H ybleum liquat, Atticumq; rorem,
 Q uem stillent Venus ipsa, Gratiaq;
 O qui Castalios lacus Poëtæ,
 Q uiq; & Thespiadum sititis amnes,
 H inc & Castalij lacus liquores,
 H inc & Thespiadum petatis undas.
 H as Constantia mollibus labellis
 I nstillat, quibus Atticæ Camœnæ
 R orarunt Veneres suas, Charimq;
 Q uæ Musis comes, & comes Poëtis.

A D F O C I L L A M.

In somnis tenerum mihi labellum
O ffers dum, malè suaviorq; utrunq;
D ecursum lacrymæ tibi exciderunt,
E t largo faciem madore tingis.
A tq; has dum lacrymas madenti ab ore
D etergo simul, et simul relingo,
S urreptim mihi, mordicusq; linguam
E xceptam rapis, operisq; dente.
Mox risum lacrymis, iocosq; miscens:
H æc nos ludicra, imaginesq; noctis,
H as, inquis, simul in die uicissim
E t ueras faciamus, et probemus.
H is te in iudicium uoco, fidemq;
E n linguam tibi, porge mi labella.

A D F O C I L L A M.

Ni reddis mihi uitreos ocellos,
C æcæ præsidium meæ senectæ,
A n est, cur ego non tuis papillis
M anus iniiciam? trahamq; prensas
V sq; ad basiolum supina quod des?
Q uod des ipsa supina, quod supina
C eruice excipias, quod ore hiulco,
Q uo dq; ipse eripiam tibi supinus.
A tq; illud moneo supina uites,
N e lapsis pedibus ruas repente,
A ut in scriniolo renisa restes.

Nam nec sat fuerit uocare matrem,
 Furtum aut reddere, supplicem 'ue flere;
 Sed nudo (mihi crede) crure, coxa,
 Nudo pectine, & usq; ad umbilicum
 Senem perpetiere uerpulentum.
 Et clames: uolo, reddo, reddo, reddo.
 Pro quo sic ego: subdo, subdo, subdo.

AD FOCILLAM.

Promissum mihi suauium dedisti,
 Quod mox dum repetis reuendicatum
 Clauso in scriniolo obserans locasti.
 Nunc furto quereris subinde plorans,
 Subreptum tibi: ne puella, ne fle,
 Vel triplex tibi suauium rependam,
 Vnam si mihi lacrymam trepones.

Tresolues

AD FOCILLAM.

Lasciuos malè temperas ocellos,
 Nec nostræ miseret tamen senectæ.
 Quantum uis iuuenes ama, foueq;
 Dum ne me fugias senem puella:
 Atq; hos, atq; alios ames licebit,
 Dum ne me abijcias puella amantem.
 Nolo delicias, libidinesq;
 A nisi uenerem, libidinemq;
 Lasciuos oculos uolo, precorq;
 Lasciuos quoties reflectis in me,
 Et rides simul, & doles, ocellos,

R §

I nspiras iuuenis mihi uigorem.
Quin omnem simul exuo senectam,
S i ter blanda Focilla suauiaris,
S i linguam tenero bis ore sugis,
S i collo quoq; complicata pendes.

AD FRANCISCVM

Pudericum.

Quid Baias Pudericce, quid ue fontis
S uspiras tepidos, amoris expers?
B aias nam Veneres Cypro relictæ,
R elictis Charites procul Cytheris,
D esertis simul Vrijs uetustis,
M igrarunt, Amor & migravit una,
E t blandus iocus, & tener Cupido,
A ltrixq; & iuuenum, & senum uoluptas.
Quòd si tu Pudericce, uina, coenas
S uspiras, cupis & sales procaces,
N imirum Capimontij recessus
P ræstent hæc tibi, præstet & rosarum
C ultrix Antiniana: nanq; Baias
Q ui dulces celebrant, ament necesse est.

AD FOCILLAM.

Accedis quoties sacras ad ædes
I nuisisq; deos, adisq; templa,
T ecum ne comitem Focilla Amorem
A dducas moneo, domiq; clausum
S cruari in thalamo iube, caueq;

Ne diuos

Ne diuos hominesq; amore captos

Adrixam cieas, uocesq; ad arma,

Et sis causa tuæ uolens rapinæ.

Quid demens moneo? nec ipsa Amorem,

Istis uulnerat usq; qui ex ocellis

Inuitum fugies, Amor nec ipse

Te te deseret, aut comes relinquet,

Regnum qui tenet in tuis ocellis.

Hos tu sub tenui Focilla uelo

Compressos tege, molliterq; uesti,

Nubemq; obijce tenuiore uitta,

Flammæ ne iaculentur & sagittæ.

Sic & calfacies Focilla amantes,

Non ures tamen impotente flamma.

Quid tum, quid misero seni? calor quem

Iam iam destituit, Focilla fiet?

Fiet quid misero seni Focilla?

Quem frigus propè congelauit omnem,

Cui longe est opus ustulante flamma.

Iam furtim misero reclude uelum,

Oblivis refice & Focilla ocellis,

Furtiuo & refoue senem calore,

Quo primam referet uigor iuuentam.

AD FOCILLAM.

Erisu in lacrymas Focilla uertis,

A uertis quoties grauata ocellos:

In risum è lacrymis Focilla mutas,

C onuertis quoties benigna ocellos.
 Quis pacem geris, & geris duellum,
 Quis & tristitiamq; gaudiumq;
 C ur ô cur tenebræ repente obortæ?
 C ur lux destituit? dies nigrescit?
 O biecit 'ne oculis Focilla uelum,
 E t lucem obuoluit tegente uitta?
 O iam detege iam Focilla uelum
 E t uittam remoue, & reclude ocellos,
 Quis lucem simul & diem ministras,
 E t lucem pariter, diemq; redde.
 AD PETRVM SVMMONTIVM.
 Ducit dum choreas Neæra, linguunt
 E t prata, & uirides agros Napææ.
 P ulsat dum citharam Neæra, currunt
 A d plectrum Dryadesq; Oreadesq;.
 C antat dum ad numeros Neæra, cultæ ad
 C antum Naiades ruunt frequentes.
 Miscent hinc thyasos: Neæra ducit,
 E t ducit simul & canit: canenti
 A ssurgit nemus, assonantq; ripæ,
 E t littus resono fragore plaudit:
 P laudit cœruleis Auernus undis:
 G aurus de specula superbus alta
 D iffundit uiolas, rosam, cyperon,
 E t myrti teneros thymiq; flores,
 V nâ & balnea consonant Neæram.

Dic ô dic

Dic ô dic age Petre, quæ uoluptas,
 Quæ mens tum tibi? non beatus esse?
 Non dijs persimilis tibi uideris?
 Quid, quû de Charitum manu capillum
 Ornata, ambrosiæ & comam liquore,
 In te dulciculis tuens ocellis,
 In te lacteolo sinu refusa,
 Instillat placidum tibi uenenum,
 Et uultu, & labijs, & ore hiulco?
 An non inuideant dii tibi ipsi?
 Non quod dii dederint, dedit Neæra?
 Indicas etiam ut dijs duellum.

PETRVS SUMMONTIVS

amator ad Neæram.

Stillant de roseis tibi labellis
 Hyblæi simul Atticiq; rores.
 Spirant de niueis tibi papillis
 Vnâ Corytij, Syriq; odores.
 Vernos & Zephyros, recentē & auram
 Afflas ambrosio Neæra ab ore.
 Tecū ergo Syriā Neæra, Hymettumq;
 Ac defers Zephyri recentis auram.
 Quin ipsas Charites Neæra, & ipsam
 Dum rides Veneris refers figuram.
 Istam sed remoue Neæra dextram,
 Ne me, ne digitis Neæra mulce,
 Istis articulis, sinistra & ista

Quicquid contigeris repente prurit,
 Et quicquid digito (ah miser liquefco)
 Et quodcunq; manu Neera tractas,
 In mis intima pruriunt medullis.
 Pruritum digitis Neera praefers,
 Pruritum manibus Neera mifces,
 Prurigo tua dextera est Neera.

AD ANTONIVM GALA
 teum Medicum.

Gauranae Galatee te puellae
 Expectant, calidis laues ut undis;
 Expectat medicum salubre littus,
 Latentur medico iocante Baiae,
 Exultent medico lauante thermæ.
 Qui risus tamen inde? qui cachinni?
 Senex herniolose dum lauabis?
 Qui lusus tamen inde? qui lepôres?
 Senex uentriculose quum natabis?
 His nec te medicum dolere par est,
 Risus qui soleas ineptiores
 Vlisci, calido fluore uentri
 Iniecto, & liquida madore maluae,
 †beta Tum †betae, atq; oleo, sale, atq; melle.

AD PETRVM GRAVINAM.

Mecum (si sapias Grauina) mecum
 Bias, & placidos coles recessus,

Quos ipsæ & Veneres colunt, & illa
 Quæ mentes hominum regit uoluptas.
 Hic uina, & choreæ, iociq; regnant,
 Regnant & Charites, facetiæq;.
 Has sedes Amor, has colit Cupido,
 His passim iuuenes, puellulæq;
 Ludunt, & tepidis aquis lauantur,
 Cenantq; & dapibus, lepôribusq;.
 Mîscant delicias uenustiores,
 Mîscant gaudia, & osculationes,
 Atq; unâ socijs toris fouentur,
 Has te ad delicias uocant Camœnæ,
 Inuitat mare, myrteumq; littus,
 Inuitant uolucres canoræ, & ipse
 Gaurus pampineas parat corollas,
 Quis cum duleicula accubans Philenæ
 Ad mensam calices madentiores
 Exicces bibulus, citesq; somnum.
 Hæcte dum, dum tenero sinu quiescis,
 Dum lento caperis sopore, molli
 Amplexu foueat, uocetq; somnos
 Et cantu & numeris, strepente & aura
 Componatq; genis genas, & ori
 Os blandè admoueat, quietè & unâ
 Coniungat placidos & ipsa somnos.
 Hæc Baïæ dederint tibi Grauiua,
 Hæc capta illecebris tuis Philenæ.

His in delicijs ages beatus,

Mecum dum placidos colis recessus.

INVITANTVR PVERI ET

puellæ ad audiendas Charites.

Ad myrtum iuvenes uenite, myrti

Læte dum Charites canunt sub umbra.

Ad myrtum teneræ simul puellæ,

Ludent dum Charites, uenite cultæ.

Cantant dum Charites, chorosq; ducunt.

Et sponsæ & iuvenes fauete linguis.

Indicit choreas Venus: puellæ

Immistæ pueris agant choreas.

Indicit choreas Amor: iuuentus

Misti uirginibus choros frequentent.

Libertas sua balneis tributa est.

Custodes abeant: senes ualento.

Asint blanditiæ: ualete curæ,

Et rugæ ualeant seueriores.

Toto & littore perstrepat cachinni.

Ipsa & balnea molliter susurrent,

Et lusus teneri, & leues lepôres.

Libertas iubet hoc, Venusq;, Amorq;.

Dum lux est, pueri, puellulæq;

Exercete oculos simul procaces,

Exercete iocos benigniores,

Et suspiria grata blandiantur.

At dum nox silet, & tegunt tenebræ,

In mol

I n molli thalamo mouete rixas:
 A mplexu in cupido ciete pugnas:
 N ullus sit lateri modus, pudor' ue:
 C ertent oscula, morsuunculaeq;
 L ibertas iubet hoc, Venusq;, Amorq;.
 N unc, uos nunc teneræ simul puellæ,
 N obiscum iuuenes simul uenusti,
 D ulceis ad numeros pedes mouete,
 N obiscum lepidos choros inite.
 L ibertas iubet hoc, Venusq;, Amorq;.
 M ane roscidulis nitescit hortis
 F rondenti rosa ramulo, recentem
 A fflans è folijs benigna odorem,
 A tq; hanc horridulo colonus ungui
 D ecerptam uariæ implicat coronæ,
 V ertitq; in proprios odoris usus.
 M anat roridulis fluens puellæ
 L abris ambrosius liquor, fragratq;
 S tillans Idalium per ora nectar,
 A rdor quo iuuenum, sitisq; amantum
 L enitur, socio simul cubili,
 I ungunt dum cupidos sinus, & unâ
 M iscent humidulas per ora linguas,
 S tillatq; è roseis fluor labellis.
 H unc hunc ô iuuenes licentiores,
 H unc florem legite, hoc liquate nectar.
 V obis ambrosij fluant liquores,

Vobis Assyrij fragrent odores,
Et suctis liquor effluat labellis.
Libertas iubet hoc, Venusq;, Amorq;.
Vos, o uos alios item liquores
Haurite, atq; alios puellæ odores,
Novas ambrosias, nouumq; nectar,
Afflatusq; animæ fragrantiores.
Hos flores legite, has rosas liquate.
Vobis lectulus has rosas parabit,
Spirans Assyriam simul, Cypriumq;.
Hos flores simul, & simul liquores
Afflabit thalamus, torusq; cultus.
Hos ergo thalamos, torosq; nuptæ
Et sponsæ colite frequentiores,
Compressu, illecebris, sale, & cachinnis,
Lusu, & mollitie procaciore,
Hic rixas simul, & iocos seratis.
Libertas iubet hoc, Venusq;, Amorq;.
Dens rixas moueat, procaxq; dextra
Et liteis ciat, & leucis querelas.
Ast os & lepidos sales, & ipsæ
Linguae suauiloquos strepant susurros.
Admotæ tepido sinu papillæ
Pacem concilient, iocosq; paci,
Et lusus similes, iocisq; uerba,
Amplexus similes & his & illis.
Libertas iubet hoc, Venusq;, Amorq;.

Sed iam sol rapidos mouens calores
 Nos oci admonuit meridiani.
 Quocirca iuuenes, nurusq; comptæ,
 Post dulcēis numeros choris peractis,
 Ite hinc in thalamos meridiatum,
 Ite in gaudia, mutuosq; lusus.
 Nullus delicijs modus sit: ignem
 Succensum Idalia fouete lymphæ,
 Quo fessas sopor irriget medullas.
 Hoc ipsa ocia nam meridiana,
 Et mulcens simul imperat uoluptas,
 Hoc nati Veneris, Venusq; mater.
 Ite atq; unanimes fouete somnos.

IOANNES PARDVS

ad Pontanum.

Pontane optime, semper haud uocati
 Cui dij comiter assident, deæq;
 Cui sales nitidi, facetiæq;
 Semper dulcibus insident labellis.
 Cui perlucida, multiplexq; uena
 Aut iunctæ pede uocis, aut solutæ:
 Dij magni, ut lepidè, ut fluit decenter:
 Sic sentis malè de tuo sodali?
 Sic durum potes, ac putare ineptum?
 Vt me ad balneolas tuas uocare
 Te sit suppudium, inuenuste, inepte,
 Hac in re modò, non uenuste, inepte,

S a

H ac in re male, false uise ubiq;
 Quum sis falsior atticis sa'inis.
 Me ne non decet his locis inesse,
 V bi tu pater es seueritatis,
 V bi tu Cato seculi ipse nostri?

DE IOANNE PARDO.

Dulces balneolæ, tepensq; littus,
 A c Baia eliciunt repente Pardum.
 P ardam ne eliciunt repente Baia?
 P ardam num Venus, aut trahit Cupido?
 I nfirmam ô sapientiam cui ipsi
 P rescribit Venus, imperat Cupido,
 E t natus puer, et puella mater.
 E rgo Meonia caput palæstræ
 D uctur Veneris superba pompa?
 D uctur pueri nouus triumphus?
 S pectatam ô sapientiam omnis æui.
 B aias iam properat meus sodalis,
 B aias † Mesopia Cato sophia,
 E t thermas petit? euge dulce littus,
 D ulces balneolæ, lacusq; auete,
 O rbis delicia, theatrum amantum.

AD MANLIVM RALLVM.

Manli delicia Attici lepôris,
 A tq; idem Latia lepos Camœnæ,
 C antas dum teneros Lycinnæ amores,
 E t Coi numeros refers Philetæ,

† Mopsopie caput

Dum

Dum molles Veneris reponis ignes,
 Quos dulcis tibi suggerit Tibullus,
 Nos Manli senio grauante pressi
 Miseni aut placidis uagamur oris;
 Baiarum aut calidis aquis lauamur,
 Et cultis Genio fouemur undis,
 Hortorum aut resides tenemur umbra,
 Quos nostra Antimiana, quos Patulcis,
 Ruris deliciae Maroniani,
 Oblectant teneri lepore cantus:
 Quos septem assiduis simul choreis
 Illustrant Cypriae deae ministrae.
 Septem nam Venerem colunt puellae
 Molles, dulcicolae, leues, tenellae,
 Formosae comites, decora pompa.

Haec curas abigens, molestiasq;

Euphrosyne.

Iucundi memor, & memor leporem
 Miscet delicias, facetiasq;
 Ludorum admonet, admonet iocorum
 Atq; ore, ac teneris procax labellis,
 Et circum omnia lufibus serenat.

Ille & munditiem, leuesq; cultus,

Aglaia.

Et curat nitidos beata comptus,
 Vnius studium nitela, & unus
 Ornatus amor, elegantiaeq;
 Ab labes ualeat, ualete sordes.

Huic sola & species, decorq; solus

Pasithea.

Est curæ, ratioq; sola formæ.

Spectari cupit undiq; & probari,

Quis cultus deceat, colorq; qualis,

Qui comptus niueos honestet artus.

Omnisq; in tenero decore cura est.

Hæ gratæ Idaliæ deæ ministræ

Assistunt thalamo coluntq; diuam.

Hæ gratæ comites uagantur unâ,

Atq; unâ uarias agunt choreas,

Hinc nomen Charitesq;, Gratiæq;.

At petis oculis, decente nutu

Opsigly- Gaudens Opsiglycæa, quæq; blandis

cæa. Lætatur Chariotaris susurris,

Chario- Sollers illecebris, faceta dictis,

taris. Quæ gratis animos iocis laceßit,

Diuersas Veneri faces ministrant,

Atq; ignes uarijs fouent uenenis,

Et uel melle linunt, linunt' ue felle,

Aut acri modò temperant dolore,

Aut spe, lætitia: modò ex utrisq;

Insuper sos relinunt, simulq; miscent

Inimite & placidum, nihilq; linquunt

Quod sensus moueat, uicesq; amantum.

Gelopœia. Hinc cantu tenero, fide & iocosa

Insignis Gelopœia, nobilisq;

Risu, & molliculis decens cachinnis,

Atq; exulta sinum, comam repexa,

Passu composito, decora gestu,
 Omneisq; ad numeros, modosq; præpta
 Formosis Pasirhythmicæ licertis,
 Hamatas acuunt manu sagittas
 Immiti puero, nouantq; tela,
 Quæ mox Idalijs premunt lacunis,
 Tingunt & medico recocta succo.
 Crudeles calami, truces sagittæ,
 Cuspis quæ adamantina: ast inertes,
 Quis est plumbea uena: ter beati,
 Felices quater, hic & ille, quemq;
 Fexit cuspidis aureæ sagitta:
 Infelix nimium, maliq; fati,
 Hæsit cui lateri æreum uerutum.
 Hic tot perpetietur ipse, totq;
 Artes, quot rapidæ, & leuæ puellæ,
 Quotquot longo in amore sunt labores,
 Ut possit miser omnibus uideri.
 At Manli Paphiæ tibi ministræ
 Strinxere aureolam liquore pennam
 Intinctam Cyprio: hinc tibi Lycinna
 Et risu facilis, benigna & ore,
 Atq; uni tibi se beata comit.
 O felix amor, ô Poëta felix.

DE FABIO LO-
pitiano.

Queris qui Fabium Lopitianum;

Pasirhyth-
mic.

I llum quædere desine in theatris
 A ut urbis plateis, foro, aut palæstris.
 M usarum hic tacitos colit recessus,
 E t Pucci ædículas eis sacratas.
 I llic Aonios legit libellos,
 E discens elegos Propertianos,
 A dmirans numeros tuos Tibulle,
 E t quos ad citharam refert Corinna,
 A ut magni ad lituos canit Maronis,
 D iuini aut Ciceronis haurit artes,
 C urans Socraticæ instituta uitæ.
 H ic quæras Fabium Lopitianum.
 N am Pucci hospitium colunt Camœnæ,
 M usarum Fabius colit recessus.

AD PETRVM PAVLVM

Sarranum.

Effingis ueteres Petre, & recentis
 F ormas Grammaticos, nec est, iuuentus
 C ui plus debeat ipsa, siue morum
 M ira simplicitate, seu bonarum
 S umma cognitione litterarum.
 I dem Paule nouos colis Poëtas,
 O bseruas ueteres, facis q; & ipse
 V ersus ac numero uenustiore,
 N escis nec ueteris Larem sophiæ.
 H unc ergo tibi Petre Paule nostrum
 C ommendo Iouianulum quadrimum

Et matre

E t matre ingenua, indole & pudenti:
H unc dignum institue & patre, & Camœnis.

DE L. CORVINO, EPI-
scopo Tridentino.

Nymphæ Gaurides, accoleq; Auerni,
Quæ fontes colitis salubriores:
Nymphæ cœruleæ decus lacunæ,
Quas Bacchus fouet, & fouet Dione:
Vos Nymphæ ueteri, & bono sodali
Coruino & tenera comam cypero,
E t molli uiola, & uirenti myrto,
Casta & tempora subligate lauru.
Qua Phœho sacer, & sacer Camœnis
Intret balneâ cognitus sacerdos.
Coruino & nemus, assonent & auræ,
Tota & littora sentiant Poëtam.

AD MARINVM TOMACEL-
lum, & Petrum Compatrem.

Annos sex nouies Marine amici
Vnâ uiximus integello amore,
Annos tot pariter quiete & una
Terni Compater egimus, nec ullas
Sensit noster amor per hæc querelas,
Exemplum fidei atq; amoris unum.
Hanc mentem, hos animos sibi requirunt
Lucrine quoq; balneationes:
Hanc legem & cyathi frequentiores.

Quare hoc nunc agite ô mei sodales,
 Aequatis numeris, tenore eodem
 Scyphos tergeminemus, ac trientes.
 Sit triplex acies, triplexq; Mauors,
 Ac Marte in medio, calente rixa,
 Ternas i puer euoca & puellas,
 Nostram ut calfaciant simul senectam,
 Quæq; inter pateras, furore in ipso,
 Pacis commoneant, serantq; lusus,
 Interq; oscula, mollibus labellis,
 Includant animæ senilis auras,
 Contingantq; animæ uirentis aura.
 Hæc est illa Marine lenis aura,
 Fat quæ de teneræ sinu puellæ,
 Quæ mulcet iuuenum Venus calores,
 Senum & frigida corda confocillat.

AD VXOREM.

Oblita es thalami, toriq; nostri,
 O fallax senij mei leuamen,
 Connubij immemor, immemorq; amorû.
 O fallax amor, ô nihil fidele.
 Ergo sub tremula miser senectæ
 A te destituor, mihi nec ipsa
 In somnis ueniens leuas senectæ
 Ipsius grauidas dolore curas,
 Natum nec memorem senis parentis,
 Ab dura esse sinis. Valet uterq;

H^{as} uobis sine perferam procellas,
 L^{anguens}, frigidus, atq; destitutus.
 V^{ana} ô nomina, sp^{es}q; liberorum.
 H^{eu} res coniugij parum fideles.

DE HANNIBALE FA-
 matio in balneis.

Dic, ô dic puer, Hannibal' ne lauit?
 L^{auit}: sed latitat puellæ in ulnis.
 H^{ic} Famatiolus latet, litatq;,
 P^{ersoluens} Veneri sacrum, quod olim
 V^{ouit} pro teneræ salute Hyellæ.
 T^u ne pollue sacra, né ue turba.
 V^{erum} ipsas Charites uidere fas est,
 V^{nà} dum uiolas legunt rosasq;,
 E^t gratas Veneri parant corollas.
 M^{olleis} en digitos, manus tenellas,
 E^{cquis} de niueis nitor papillis?
 Q^{uam} ore è roseo refragrat aura?
 I^{am} Famatiolum litasse uerum est.

DE FEDERICO RE-
 ge ad balneas accedente.

Quid quòd plus solito serenus aër?
 E^t gramen uiret, & nitescit arbos?
 Quid quòd plus solito canūt uolucres?
 C^{antant} gutture leniore cycni?
 P^{ro}gne & lugubrioribus querelis?
 Eⁿ spirant Zephyri salubriores,

E t rident pelago silente arenæ,
N ullo & murmure littus obstrepescit.
E n ducunt choreas per arua nymphæ,
E t Musæ numeris suis sequuntur,
I psa & balnea perstrepunt cachinnis.
A n non adueniente Federico
I psa & balnea molliter cachinnent?
I psa & littora suauiter susurrent?
A gnoscent dominum suum lacunæ,
R egem balneolæ suum salutant,
A ssurgunt & hero suo liquores.
A duentat decus elegantiarum,
E t flos aduenit omnium lepōrum:
I llum deliciæ sequuntur omnes,
I llum munditiæq; gratiæq;
E t sceptro species potente digna.
N e ne balneolæ timete, ne ne
M auortem socium, trucesq; uultus,
M auortem socium nihil timete:
I ussa nam timet ipse Federici,
P aretq; imperio, & ueretur illum.
F elices domino lauante thermæ,
F elices & hero iocante Baiæ,
O felix spaciante rege littus.
M yrti dicite iò, euge Federice,
E uge iò canite, euge Federice.

DE MARTE IN BAL-
neis lauante.

Mars'ne in balneolis? Valetē castra.
Mars'ne & ipse lauat? Valetē bella.
Cumq; illo & Cytherea? Pax adesto:
Hoc sors imperat ipsa Federici.
Tu uero Venerilla, dulce cœli,
Et terræ decus, unicum & leuamen,
Molleis illecebras decoro amanti,
Blandos Marticulo tuo susurros
Fac, & delicias libidinesq;,
Misce & suauiā, iunge dulce murmur.
His lusus adhibe beatiore,
Mox tinge ambrosio liquore fissum,
Somnus quo placidus per ossa serpat,
Et belli rapidus furor quiescat:
Hoc hoc te rogat ipse Federicus.

DE BATHYLLA.

Lauit delictum meum Bathylla,
Lauerunt Charites simul Venusq;,
Intrans balneolum lauatq; & hæret,
Quæ sit de numero, choroq; quarta,
Quænam sit Charis, extera aut puella,
Vnus quum decor esset, una forma.
Dumq; hæret dubitans, & hanc & illam
Per risumq;, iocumq; suauiatur,
Spirauit roseo Bathyllæ ab ore

F ragrans ambrosij liquoris aura,
 Quæ iam de Charitum coma suesset
 S pirare artificii manu reposta,
 S tillatim & medico liquore tincta.
 T um ridens Cypris, extera ô puella
 V icisti Charites meas, ab arte
 Quis spirat coma, quum tibi è labellis
 S tillent ambrosiæ perennis auræ.

DE HIERONYMO CAR

bone, patritio Neapolitano, la-
 uante in balneis.

C ur ille in fluidis calescit undis
 C arbo? cur fluidus liquor coruscat?
 C arbo cur tepet? incalescit unda?
 A n non & Venus è liquore nata
 I gnescit face? uis amoris hæc est.
 E rgo balneolis meus sub ipsis
 C arbo aut æstuat impotente flamma,
 A ut rursum nimio è gelu tepescit,
 V t frigus modò, nunc calor recurset.
 T abet nobilitas amore uicta.
 T u uero Theonilla dum lauaris,
 F eruentem simul, & simul tepentem
 C arbonem cole: sic tibi è capillo
 S tillent semper amoma: sic ab ore
 S pirent ambrosiæ liquentis auræ.

A D M A-

AD MARINVM TO-
macellum.

Et uino Venus, & uiro puella,
Et ludo iuuenis, senex quiete,
Et gratis animus iocis fouetur.
Quocirca cole balneas Marine.
Hic uina, hic requies senem, iocusq;
Effoetum foueant: manus procaces
Ludent in Venerem: Venus sed ipsa
Asit rancidulo seni: puella
Postquam obdormieris parē requirat,
Qui cum lusitet, excitetq; pugnam,
Et trixas agitet ferociore.
Nam tactu, & querulo Venus susurro
Exercenda seni: senex papillas
Contrectet digitis, iocetur ore,
Voce & pruriat, & gemit senile.
Hoc tantum liceat. Iuuenta neruis,
Et tento ualet, & ualet duello.
Hæc ergo iuuenis mouebit arma.
Ast lingua & digitis ualet senectus,
Et lingua, & digitis senex tuendus,
Et lingua, & digitis Venus fouenda.
Has te delicias mouere oportet.
Et uina, & Venerem, & suam quietem
Instillent tibi balneæ salubres,
Infundent tibi thermulæ beatæ.

H is ludis animus senis leuandus.

A D T E R I N A M.

*Tecum, si liceat, uelim Terina,
M e tuſſis licet, & premat grauedo,
T ecum has frigidulas fouere noctes.
O noctes mihi ter quater beatas,
O ſomnos ſine fine prurientes,
M e quum ſub tepido Terina lecto,
M e quum ſub teneris fouebis ulnis,
M e quum roſcidulis procax labellis
E t ſuges ſimul, oſculaberis q̃s,
O noctes mihi ter quater beatas.*

*Ne tu, ne digitis Terina ſeui,
N e ſeui aridulo Terina dente.
A h quid pallia lectulo excidere?
A h quid lectulus ipſe ſubtre miſcit?
N e ſeui, rogo, ne Terina ſeui.*

*Sic ſic, ô mea, ſeuias licebit,
H ac mecum ratione litigato,
N unc uinci patiare, nunc repugna,
E t nunc oſcula porge, nunc negato,
N unc riſum lacrymis, iocisq̃ ſletum
Miſce, & dulcia uerba tinge amaris.*

*Hæc quum feceris ô Terina, mox te
A d luſus placidos reſolue mecum,
C omplexa & teneris ſenem lacertis
L udas delicias uenustiores,*

Dicas

Dicas blanditias procaciores,
Fingas nequitiam proteruiorem,
Et ludos age fac licentiores,
Et noctem quoq; duc amantiorem,
Dum lassus sopor instet ex ocellis.

AD SVARDINVM

Suardum.

Et noster quoq; balneas frequentat,
Cumanum colit & sinum Suardus.
Adeste Hendecasyllabi lauanti,
Romano & sale, & attico lepore,
Mulcete & placidos sinus legentem
Et cantu & numeris Catullianis.

Ne tu, ne mea Sirmioni desis,
Intactos calamis modos referre,
O blandis comes, atq; amica cynis,
Dic, o dic aliquid meo Suardo,
Quod dulce & lepidum, quod & uenustum.
Sic nostra Antiniana, sic Patulcis,
Nunquam non roseas tibi corollas,
Nunquam non tibi myrteos liquores
Gratæ sufficiant, & usq; lætas
Sabethus salicum ministret umbras.

Regnabat Veneris puer, iugoq;
Hæroas, superos, Iouemq; & ipsum
Victor subdiderat, coëgeratq;
Victos seruitium pati superbum.

T

S upplex Acrisij ad fores iaceret
R egnator superum, futurus imber:
D uctaret niueos greges Apollo,
A mphryso teneras leuante curas:
N eptunus liquidos subiret amnes,
E leæ ut foueat sinum puellæ:
E sset Persephone rapina Ditis,
L udus Mars Veneris: senex equinos
A h diuum pater induisset armos:
I re ad Latmidas osculationes
O rnato properaret ore Luna.
E rgo hinc uulnifico superbus arcu
P rostratorq; hominum, deumq; uictor,
E t terræ domitor puer, poliq;
A usus Pallada, Palladisq; pectus
I ntorto penitus ferire telo.
I nuiusq; humeris, manu, genuq;
L unato iaculum tetendit arcu,
I rato minitante uulnus ictu.
A uertit dea tortiles sagittas,
A cuanas iaculi refregit iras,
P rætenta ægide, Gorgonisq; crime,
Q uo uiso pueri repente ocelli
A fflati tacito ueneno ibidem
O bducunt tenebras: uocatq; matrem
I nfelix puer, obtegitq; uultum,
E t flens lumina capta pergrauatur

Infelix

I nfelix Amor, abdit & pharetram.
A h mœrens Amor, ah puer miselle,
E t cæcus simul, atq; inermis erras.
A h terræ domitor, simulq; cœli
R ideris pariter dijs, uirisq;
I mbellis pariter, puerq;, Amorq;
I nfelix iterum puer, deusq;.
D elapsæ interea polo sagittæ
I ussu Palladis, ægidisq; tractu,
Q uæ fixæ steterant, rotante penna
S axosi procul Anxuris recessu
S ubsidunt parili simul ruina.
H ic illas dea uertit in uirentis
S yluam suberis, ac referre iussit
A tro cortice, fungidisq; uenis,
C onatus fragiles, minasq; inaneis,
E t uanos sine uiribus tumultus.
I n fungos igitur repente uersæ,
E gerunt faciles solo meatus,
E gerunt teneras repente fibras:
M ox sese tenues agunt in auras,
S urguntq; in solidum subinde robur,
S cabro cortice, fungidisq; libris.
Q uo pòst in soleas, pedumq; in usus
V ertant, obprobrium perenne Amoris.
Q uid seuis Dea? quid fremens minaris?
A ut cur ægida concutisq; parmam?

Nam mater pueri dolore uicta
P hocbum consuluit. Recludit ille
F atorum seriem, docens salutem
B aianis fore fontibus petendam.
Quod mox contigit annuente fato;
C umanos puer ut sinus pererrans
I ntrauit placidos lacus, & ipsis
L auit fontibus, ac calente lympa.
T er fouens oculos puer lauabat,
T er natans puer ora surrigabat.
I lli candida lux repente fulsit,
F ulserunt nitidae ad latus pharetræ,
E ffulsit nitor aureus metalli.
F ulserunt nitidi lacus, sinusq;
F ulsit plus solito serenus aër.
E t toto micuere littore undæ.
T um felix Amor, & puer, deusq;
T inxit spicula feruidis in undis,
M ox leto pariter salutat ore.
S aluete ô liquidi lacus, & undæ,
S aluete ô latices mihi salubres,
O salue mihi Tulliana lympa.
D e cuius merito resumo tela,
C uius munere, & hic resurgit arcus.
Q uo sitis memores meæ salutis,
H ocq; ut secula, posteri q; norint,
Q uæ uis est mihi, quæ meis sagittis,

Hæc ipsa & tibi sit salubris unda.
Quæuis est mihi, quæ meæ pharetræ,
Sit uobis latices, bonæq; thermæ.
Mecum uos pariter fouete amantes,
Et curas iuuenum & puellularum.
Mecum hos & capite, & tenete captos,
Gratis illecebris, leporibusq;
Nunquam blanditiæ, iociq; desint,
Et nunquam choreæ, leuesq; cantus.
Semper desidiæ, libidinesq;
Et cœna, & lepidi sales: & ipsæ
Asint nequitia, procaxq; lusus,
O dulces mihi balneæ, & salubres,
Dulces balneolæ, uenustulæq;
Ipsa & littora, & ipsi ament recessus,
Et tellus amet, atq; ament lacunæ.
Dixit: mox residem tetendit arcum,
Et strinxit uolucres manu sagittas,
Quis & flumina fixit, & paludes,
Et colles simul, atq; opaca lustra.
Confestim uolucres simul, feræq;
Et pisces simul in furorem adacti
Senserunt pueri trucem pharetram,
Senserunt syluæq; flosculiq;
Baiæanis Amor ipse ut insit undis.

Hæc ludens mihi Sirmionis. At tu
Sic nostras cole balneas Suarde,

Sic nostri lege littoris recessum,
 Vt leges teneas Amoris, ut te
 Et littus sciat, & sciant lacunæ,
 Et colles quoq; sentiant te amare.
 Qui Baias colis, & colas Amores.

SALVTEM DICIT HENDECA-
 syllabis: hinc rogat lectores, ut suo
 cineri bene precentur.

Aucte Hendecasyllabi, meorum
 Aucte illecebræ ducesq; amorum,
 Valete ô comites meæ senectæ,
 Ruris deliciæ, atq; balnearum.
 Sit lusum satis, & satis iocatum,
 Et finem lepidi sales requirunt.
 Est certus quoq; terminus cachinnis.
 Ergo qui iuuenēs meas legetis
 Nugas, qui teneræ iocos Thaliæ,
 Optetis cineri meo quietem.
 Sit tellus levis, & perenni in urna
 Non unquam violæ, rosæq; desint,
 Tecumq; Elysij beata campis
 Vxor perpetuas agat choreas,
 Et sparsim ambrosij irrigent liquores.
 Sic vobis in amore nil amarum,
 Nil insit nisi dulce, sic amando
 Et noctes pariter, diesq; agatis,
 Assistat lateri & comes uoluptas.

IOAN▶ IOVIANI

PONTANI VERSVS

IAMBICI.

TRANQVILLAM NEPTEM

bimestrem alloquitur, in obitu Lucij filij.

Vi tui Tranquilla delictum, & quies
 O rbi senis, quem fies misella? mœstula
 Quem fies? patrem'ne, quem extulisti
 infantula?

S entis an hæc in matris ulnis? an meis
 E t ipsa deflens affonas conquestibus?
 O inditum naturæ, & homini adinsitum
 S emen patris q̄; auicq̄; Tranquilla hinc dolet:
 P atrem dolet misella, auoq̄; condolet.
 S ed quid, quòd arrides, quòd adnutas auo,
 S enis leuamen unicum? an solari auum,
 P ostquam patrē luxti, studes mea neptula?
 R ide meum deliciolum: ride mea,
 R ide uoluptas: osculare auum tuum,
 E t hoc leuaminis genere senem foue.
 L eua meum luctum, leua sordets meas,
 S enemq̄; auumq̄; ab ægritudine alleua.
 C aducus ipsa es flos, mihi sol occidit.
 F lori timenda nebula, tenebræ autem seni.
 V ita occidua senis, caduca infantula.

Certi nihil uitæ est tibi neptis mea,
 At certam auo mortem minantur singula.

CONQUERITVR DE LVCII
 filij morte, cum Tranquilla nepte.

Senij leuamen unicum neptis mei,
 Vbi est pater tuus misella? mortuum
 Quem nescias misella? nec iam sentias
 Aetate in ista primula? dieculis
 Paucissimis è matris aluulo ædita,
 Rubicundula, & nutricis alludens sinu.
 Heu heu genus hominum caducum & languidum:
 In germine ipso, uitæ in ipso limine
 Puer interit: natum senex effert pater,
 Auus patrem tuum: misella neptula
 Et ipsa patrem infantula in cunabulis.
 Vuitq; auus confectus annis, ipsaq; in
 Crepundijs uagis, mali tui inscia,
 Sortisq; uenturæ: dolor, dolor adigit
 Auum, patrem, senemq; sorte de hac queri.
 Miseram senectutem meam, miserum senem.
 At tu misella forte auum si amiscris,
 Hoc destituta uinculo arestes, uelut
 Crescens amaracus liquore si suo,
 Suoq; sole non alatur, interit.

TRANQUILLAM NE-
 ptem alloquitur.

Tranquilla quid rides, mali tui inscia?

Auum

A uum quid ad risum allicis iocis tuis?
 I ocaris amens in paterno funere?
 S apere sed hoc est: uita nanq; omnis, merus
 L uctus, mera est miseria. Ride neptula,
 F urare pensulum hoc nouerca, & quantulum est
 I psum neas tibi: offulam ægritudini
 S ubduc & hanc, ut ista quamuis paruula
 L ux in tenebris emicet: nox cætera est.

CONQUERITVR APVD

rosas de morte Lucij filij.

Quid ô rosæ, quid lassulæ reflectitis
 C aput, comæq; decidunt è uertice?
 H onosq; folijs deciduus omnis perit?
 V obis nec aër officit, nec aëris
 N ocens flatus: uernus tepor sed uos fouet,
 A uræ salubres uentilant, nox udula
 H umore tingit roscido: quid heu, quid est
 Quòd languidæ, quòd lassulæ reflectitis
 C aput, comasq;? honos & omnis concidit?
 L ugetis an uos Lucium colonulum,
 Qui uos colebat aureis rastellulis?
 A rgenteis qui uos putabat falculis?
 H eu heu miser parens, miser quid agam senex?
 S enex miser, pater miserior, quidnam ages?
 S enex quid aget? aut quid pater miserrimus?
 L ugete mecum ô hortuli miserrimi,
 L ugete amaraci, fleant & lilia,

F leantq; myrti longe amatum uillicum,
 L auriq; cultorem suum, arescentibus
 F olijs, comisq;, & ramulis moerentibus.
 Q uis uos misellæ arbusculæ? quis herbula
 C olet, rigabit? quis manu tenerrima
 A sole, ab æstu, aut ab gelu tuebitur?
 Q uis noxias aut bestias, aut impetum
 C æli procellosum sacro abigat carmine?
 H eu heu misellæ arbusculæ, heu heu herbula,
 M iselli & horti mortuo colonulo
 S qualebitis, tabescet & uester decor:
 H onos peribit omnis. Ah senex miser
 S ic ipse tabescet, agro uelut obsito
 T abescit arens truncus igne ab lentulo
 C orreptus, in cinerem qui abit, ac sensim, sine
 N itore, flamma luce adempta fumigat.

CONQVERITVR CVM AMA-
 raco de morte Lucij filij.

F olijs quid heu Amarace, heu quid floribus
 N udata squalis moestula? heu quid languida
 A rentibus comis, & horrido sinu,
 L ugubri amictu fles misella Amarace?
 A n ipsa flere arentibus potes genis?
 D eest enim te qui rigabat, & tuus
 C olonus ille, argenteo qui uasculo
 L iquorem amatum funditabat, & tuam

Sitim

S itim leuabat, & leuabat syderis
 R abiem Erigonij. At ego misella Amarace
 T uam sitim meis leuabo lacrymis.
 C ape has misella lacrymas moesti senis.
 M emor osculorum en illius fundo tibi
 T ercentum amaras pro liquore lacrymas:
 P ro rore guttas salulas totidem alteras,
 A mplexuum memor alteras, & illius
 M emor lepōrum, & comitatis blandulae.
 H is tu uiresces, & nouam indues comam
 B eata Amarace, folijs nouis, nouo
 A mictu: at ego senex subarescam miser
 H umore uacuius: sepe uelut in arida
 A sparagus igne afflatus, aut de fulmine
 T acta arbor elanguescit ab radicibus.

CUPRESSVS LOQVITVR.

Misella Cupressus puer quondam fui.
 M ater rigabat me tenellam lacrymis:
 E xin adulta lacrymis creui senis.
 Q uem me daturam creditis fructum? nisi
 H eu heu pater miselle nato mortuo
 A etate in ultima, heu adempto filio.
 H eu heu miselle, hoc lacrymarum præmium.

F I N I S.

IOAN. IOVIANI PONTANI
VERSVS LYRICI.

DE ORPHEO NAVIGANTE,
& pōst ad inferos pro uxore descendente.

Am maris uasti penetrabat undas
P elion linquens Pegasæa pinus,
I amq; canebant agitata longis
Aequora tonsis,

Quum pius Phœbi citharam sacerdos
Mouit, insigni cecinitq; plectro,
E t parem neruis, parilemq; uoci
Commodat ictum.

I llicet Nymphæ uitreis ab antris
E fferunt udum caput, ac per undas
I mplicant, certo choreas secutæ
Cum pede cantum.

I llicet Triton resonante ab ore
B uccinam intendit, scopuloq; ab alto
A ssonat uati: pecus omne summa
Ludit in unda.

I pse stans celsa, modulansq; puppi
P urpura insigni, & uenerandus ostro
A d decus fame ciet, atq; honorum, &
Præmia laudum.

F ortibus summi meritum triumphi,

Fortibus

F ortibus primæ meritum coronæ,

F ortibus plausum populi, patrumq;

Publica dona.

H is & æternum decus apparari

Morte prælustri, his titulos sepulchri

S igna, & diuis solitos honores,

Templaq;, & aras.

H ic & heroas, iuuenumq; primos

C erneres pontum ualidis lacertis

V errere, atq; æstus pelagi, & minaces

Vincere fluctus.

T um sacer uates grauiore plectro

S uscitans, hoc hoc agite ô iuuentus,

H oc deûm proles agite, & uolenti in-

cumbite dextræ.

V os labor primos hominum, dijs uos

R eddet æquales, labor & deorum

C ætui adiungens, sola falsa ponti

Subdet, & auras.

H oc uirûm uirtus, studiumq; pulchri

P oscit, hoc illud decus, hoc & illi

Qui loui uos conciliant honores,

Famaq; poscunt.

T alibus uates. Ibi cepit ingens

A rdor heroas: nouus urit ignis

P ectora: accendit noua flamma auentis,

Et noua uirtus.

T hraciæ hæc olim citharæ ad labores,

A c decus, uis enituit canendo,

Que quoq; & uati fuerit querenti

Ditis ad antrum.

H oc refer mecum ô Erato, per umbras

S ola nanq; illum comitata, sola

I llus luctum & lacrymas leuabas

Pectine mulcens.

M itis ô mundi dea nigricantis

S upplices ad te lacrymas profundens

A ssum, ô & uocē, & lacrymas precātis

Accipe uatis.

C ui & inferni patuere postes

S ponte reclusis foribus canenti,

C essit intranti canis, & remissos

Clusit hiatus.

C oniugis manes repeto, relictæ

L uce sub terram in tenebras profectus,

C oniuge & pro te, tenebris relictis,

Aethera coniunx,

E t diem, & coeli iubar, & uagantes

S yderum, ac solis radios petiuit,

T eq; & incepti precium, & laboris,

Præmia portat.

F astibi, & uatis pietatis ergo

R eddere assueti precium laboris.

F as mihi optatum precium referre, &

Premia

Præmia cantus.

T e deam cœli canimus, te & imi
S ceptra gestantem solij te, & udi,
F luctuum campos moderantem, & almæ
Vbera terræ.

I pse ego & diuûm, atq; hominû sacerdos
H oc peto, & iustum peto: pro recepta
C oniuge, & syluas moueam, & profundi
Marmora ponti.

S acraq; & ritus statuens, dicabo
T empla, & æternum metuentur aræ
S upplicum uotis uenerandæ, & aurea
Thuris acerra.

I nterim manes stupere cantu:
D istulit pœnam rota: constiterunt
S axa: non angues cruciant, nec hydræ,
Vulturij ue.

H ic & umbrarum chorus, & silentum
V ulgus, oranti affremuere, & unâ
P laudit heroum genus, & canoro
Consonat ore.

D iua tum triplex moduante cycno,
P lebis & plausu, memo & rapinæ,
E t tori, & lucis memor, n fauorem
Ora resoluit

D uc age, ô uates, sociam, & laborum
Q uem petis finem cape: s. s. sit illam

R egredi tecum, modò ne in sequentem
Lumina flectas.

R ursus umbrarum affremuere turbæ,

R ursus & uates citharam resumit,

I pse præcedens: sequitur canentem

Aurea coniunx.

V ulgus atq; unà attonitus silentum,

M onstraq; & manes trepidi gigantum,

Quos triceps custos procul allatrato

Arcet ab amne.

H eu, quod obstantes pelagi fragores,

Quodq; discordes erebi tumultus,

Quod potest dirarum animos sororum

Flectere carmen,

N on potest tristes oculos puellæ,

P ectus aut trux uirginis, aut superbæ

F æminæ immites animos, feramq;

Vertere mentem.

DE AMORIS DOMINATV.

Et sūm sedat liquor, & relaxant

C orda' anguentum latices Thyonei:

O cium sssos leuat: ast amantum

Pectora carmen.

T u meo sedit ô Erato ddores.

F as sit & tecum residere fas sit

C armei audire insolitum, & te ab alta

Rupe canentem.

Imperat

I mperat cœlo pater ipse diuûm:

I mperant dij, semideiq; terris:

I mperat ponto Ennosigæus: imis

Orcus Auernis.

A t polo, & terris, erebo, mariq;

I mperatq; & dis Amor: huius orbis

P aret edicto, superiq;, & omnis

Grex animantum.

H oc sine & cœli status, & deorum

P ax ruet: terra hoc sine, pontus, ær,

E t laborabunt odio, & suapte

Mole dehiscant.

V rbium custos Amâr, omniumq;

G entium rector, placidæq; pacis

A utor, & leges moderatur, æquo &

Iure gubernat.

H uius & iussu seges, huius arbor

I nduit florem: statuunt uolucres

N idum, & in prolem pecudes, feræq;

Sponte feruntur.

H oc duce & uirgo sequitur maritum,

E t domo, & matris gremio relictis,

H ac ope humanum genus, & propago

Cuncta perennat.

H uius ô huius mihi mite numen,

M ite sit regnum dea, sit benignum

S ydus, ô assis facilis precanti

Dux bone amantum.

AD ANTINIANAM NYM-
pham, Iouis & Nefidis filiam.

O ades summo Ioue nata, & udis
Alta Nymphelittoribus, reposto
Colle quam Nefis genuit, superbo e-
nisa sub antro.

O ades mecum dea, dum relictis
Vmbriae campis, nemore & Sabino,
Te peto, Sebethiaden & amnem
Antiniana.

A sit & tecum comes illa quondam
S ueta Nympharum choreis P. tulcis,
F istula insignis simul & canoro
Nobilis ære.

V os sequor fidæ Aonidum sodales,
A on est uester mihi collis, è quo
F orsan & riui scateant, & ipsa
Thespias unda.

E rgo age ô longum lyra quæ sine ullo
D esides cultu, per opaca ruris
O cia intactum meditemur Vmbro
Pectine cantum.

E n adest inter uiolas, rosamq;
I lla quæ uernos hyemem sub ipsam
O re præ se fert, oculisq; & omni
Tempore honores,

Quam

Quam prius uictis rediens ab Indis
Liber ad festos Thyasos uocabat,
Nunc uocāt Musæ ad choreas, & hortos;

Huic lyra plaude.

Cuius aduentu rosa purpurefcit,
Et nouis syluæ recreantur auris,
Lilia albescent, & hiat decoro

Flore Hyacinthus.

Cuius afflatu induitur recentem
Arbor in florem, Dryadesq; ab altis
Montibus cultam uenerantur, uda &

Naides herba.

Venit ad littus, mora nulla, Nymphæ
Littus optatum celebres frequentant,
Ora mirantur rosea, atq; ad imas

Pectora plantas.

Heu, quòd aduentat ferus ille Proteus.

Crede ne uirgo pelago: rapinis

Pontus exultat: tua forma solis

Gaudeat hortis.

Crede ne te te nemorum latebris.

Panes & syluis habitant procaces.

Crede te Musis Ariadna: Musæ

Casta sequuntur.

PATVLCIDEM ET ANTI-

nianam Nymphas alloquitur.

Colle de summo, nemorumq; ab umbris

T e uoco ad littus placidum Patulci,

T e q; ab hortis Pausilipi, & rosetis

Antiniana.

A ura dum æstiuos releuat calores,

E t leues fluctus agitant cachinni,

D um sonant pulsæ Zephyris arenæ,

Antraq; clamant.

A ntra uos poscunt, queruleq; arenæ,

E n canunt illinc Meliseus alto

F istulam inspirans scopulo, canorus

Inde Menalcas.

E n adest culta ad speculam, & superbum

D ia Mergillina iugum, en capillos

P onit unguens ambrosia, en nitentis

Oris honores

F ingit, alludens speculo: huc iuuentus,

H uc age, ut spectes oculos, & illud

F rontis exemplar, propera, & citatos

Arripe gressus.

I mplet en carmen nitidus Palemon,

S ubsident colles numerum secuti,

N ympha subnectit choreas, amato

Littore Triton

C urrit exultans: cithara Palemon,

S altibus uirgo, celebrant recessus:

A equor assultat, properant citatæ è

Monte Napææ.

Ecce

E cce procedunt duo ruris astra,
E t pedum cantu minuunt laborem.
E n fauent syluæ numeris canentum,

Plaudit & aura.

A ccipit blandè Meliseus illam,
H anc Menalcas: è specula propinqua
I psa Mergillina canit, proculq;
Saxa reclamant.

L ittus ô felix, modulante Nympha,
C ui & hi montes, cui & antra, & horti,
A ssonantq; arces procul, atq; ab alto al-
ludit imago.

AD SOLEM.

Sol decus cœli, superûmq; princeps,
A utor & lucis, moderator anni,
A ltor ô rerumq; animantiumq;
Et sator idem:

I dem & immensi maris æquor, idem
A ëris vasti spatia, & iacentis
I ntimum terræ gremium fouesq;
Et seris idem.

O mnia ex te sunt, genus omne per te
G ignitur, crescit simul & perennat,
E t tibi assurgunt nemora, & tibi herbæ,
Germen & omne.

C uncta sed te quum uenerentur unum,
E t regas cuncta ô pater alme rerum,

D eferis cur nam tibi dedicatum

Vulgus amantum?

T u choros primus, numerosq; nectis,

P rimus & carmen meditare neruis:

N egligis quare tibi dedicatos

Asper amantes?

E t tibi est arcus, tibi sunt sagittæ,

E t coma intonsa, & puerilis ætas:

D espicis cur nam tibi dedicatum

Nomen amantum?

T e colunt primi, metuuntq; amantes,

E t tuum primi uenerantur astrum:

L ux enim dux est, oculi educes sunt,

Fax & amantum.

Quin amans primus choreas, lyramq;

C armen exercet quoq; primus idem:

N am lyra, & carmen, numeriq; amanti

Pabula præbent.

D octor, et princeps choreæ, & magister

C arminis Sol, hoc age dux amantum,

H oc age, & curam tibi dedicatæ

Suscipe gentis.

Quiq; liquentem aëra, quiq; salsum

A equor accendis, uitreasq; sedes,

A c sinus terræ grauidos, satusq;

Calfacis omnes.

V re spernaces iuuenum puellas,

V re diuersas ab amoris aura,
V re & immitels animos, tuasq;
Incute flammās.

E t mihi felix ades, & proteruum
F anniae pectus moderare, adacta
V entilans sparsim face, dexteraq;
Lampada quassans,
L ampada, atq; illos radios, aduris
Quis & immaneis Trigides, ferumq;
A spidum ad Syrtes genus, atq; tetras
In mare Phocas.

ANTINIANAM NYMPHAM
inuocat ad cantandas laudes
urbis Neapolis.

Sume age intactam citharā, atq; ab alto
C olle descende Antiniana in urbem,
E t nouos chordis numeros, nouumq;
Concipe carmen.

V rbi & assurge ô dea, quam superbæ
M uniunt turrets, rigat unda, subterq;
E t specus Sebethiadum sororum,
Ditat & æquor.

A ntraq;, & dulces Charitum recessus,
E t sacri colles Cereri, ac Lyæo
V estiunt hanc, & nemora, & serena
Temperat aura.

V er & æternum, tepidiq; rores

T emperant, disq; ocia grata, & almæ
L ucis autor sol fouet, atq; amico
Spectat ab astro.

P ræsicit regnis pater hanc deorum,
P ræsicit bellis animosa uirgo,
A utor & Mars militiæ, ac uirorum
Bella gerentum.

H anc domum Musæ sibi uendicarunt,
E t bonæ hanc artes studijs, boniq;
C ultus & recti, simul & sacrorum,
Iusticiæq;.

T emplaq;, & regū monumenta, & arces,
A edium insignes aditus adornant,
E t dijs gratam, & patribus, uirisq;, &
Plebe frequentem.

LAVDES ALFONSI, DVCIS CA-
labriæ, de uictoria Hydruntina.

Mens Iouis proles, Ioue mens parente
N ata, ne desis mihi, neu canentem
E t decus belli, & ducis acta, & artes,
Desere uatem.

T e colo insignis dea, thure, & aris
V ota persoluens: tibi nostra cultum
B arbitos carmen sonat, & canoro
Ludit in antro.

V ictor Hydrunto redit in recepto
B elliger Dux: en tituli ducesq;

Hostium

H ostium, & præda ante rotas, & arma
Capta trahuntur.

C ernite auulsos clypeos lacertis,
C ernite abreptas humeris pharetras,
M edicos dextris gladios, madentis
Sanguine cristas.

I lle quem spectas humero reciso
N asdan est, princeps equitum: ille ademptis
N aribus, Nabdir peditum tribunus:
Abdelan ille,

S ignifer truncis manibus: cruento
P ectore, hic hic est Megabæus: illi
A ssan, A smir, præpositi manipulis
Gentis eor.

S igna sternuntur, phaleræq; equorum:
(Heu pudet tanti ducis) Hacumetus
D ucur uinctus manibus, grauatus
Colla catenis.

F ulmen en belli uenit, en Gradiui
E sseri uultus, sequitur phalanxq;
E ubois: uinctum acies aliena
Luce coruscat.

E nsis ille est, quo totiens Ameti
T erga uerterunt trepidæ cohortes.
H asta & illa est, qua cecidere pulsæ
In mare turmæ.

I lle equus, quo fulmineum sequente

*P*ersicum in fossas uiolenter agmen
*E*st datum praeceps: age iò triumphe,
 Dicite uulgus.

*H*ic cruentatus clypeusq; & horrens
*C*ædibus claua, hac trepidauit intra
*M*œnia Armaspes: age iò triumphe,
 Dicite uulgus.

*I*llud in summa stetit arce signum
*O*blitum tunc Turcaico cruore:
*N*unc riget tabo: en age iò triumphe,
 Dicite uulgus.

*H*iccine Alfsus patriæ receptor,
*H*ostium uictor, pepulit qui ab oris
*I*talis classẽ Argolicam, & furentis
 Contudit ictus?

*I*te dis nostris meritos honores
*S*oluite: ornentur fõra, templa, & ædes:
*A*tria argento niteant, fluatq;
 Molle Falernum.

*M*e sat hærentem gremio puellæ,
*V*ulnera, & stratas acies referre,
*E*t ducis fortis animos, & acris
 Militis arma.

*V*tq; fallacem, studijs & astu,
*V*ecte quàm hastan non minus, & bidente,
*A*ggere & uallo, & sudibus repressum
 Ceperit hostem.

AD CHA-

VERSUS LYRICI.

315

AD CHARITES.

O deæ, ô almæ Veneris ministræ,
Quæ puellarum, iuuenumq; curas
O re mulcetis, capitisq; amantum
Pectora cantu:

Quæq; Nympharum uirides recessus,
F luminum & ripas colitis, quæ & antra
P ectine arguto recreatis, udas
Et maris attas:

V os deæ, uos ô Charites sub umbra
M yrtea, ad fontem, gelidiq; circum
P rata Sebethi canite, & sonoras
Tangite chordas.

L uditis dum, dum canitis puellæ,
A uraq; æstiuos releuat calores,
C oncinuntq; unâ nemora, & quieti
Marmora ponti,

I pse selectos per aprica rura
C olligam flores, Cypriamq; myrtum,
C olligam luctus Hyacinthi, & albo
Lilia thyrsos.

L ilia, intactumq; amaranthon, his &
Misceam calthæ decus, inq; sertum
V inciam implexas uiolas, & albi
Texta ligustri.

Quæ Syram stillent madefacta nardum,
Quæq; & afflatus referant Sabæos,

I ndicum & costum, Armenijq; felix
Gramen amomi.

H is suum cingat speciosa crimem
F annia, & quos pectore, quos & ore
S pirat, hos ipsa & capite, & capillis
Afflet odores.

H oc deæ, hoc hoc ô Charites ministræ
C ypridis blandæ, hoc agite, & remissæ
F ila pulsantes citharæ, canorum
Fundite carmen.

E cce florentis graditur per herbas,
E cce pestanos pede pressat hortos
V irgo, quam uer insequitur, cui ipsa
It comes aura.

A uraq; & ueris decor: en Amores
L usitant circum, en pharetræ, facesq;
V entilant, spargitq; suos honores
Leta iuuentas.

Quà mouet Nymphæ, hâc humus ipsa ridet,
R idet hâc aër: fluit ipse læto
A mne Sebethus, canit uxor imo
Cœrula ab antro.

H uius è uultu, placidisq; ocellis,
I nstruit sese Venus, & Cupido,
A ltera accendens faculas, & alter
Spicula torquens.

A h quid, ab dulces Paphiæ canendo

I llius mentem erigitis? superbit
E t lyra, & cantu tumet heu proteruus
Carminē fastus.

VXOREM IN SOMNIS alloquitur.

Vmbra sis felix mihi: sunt 'ne ueri
V xor amplexus? uigilantis an' ne
C ura te in somnis agit? atq; uana
Ludis imago?

V mbra sed quamuis, mihi chara salue,
E t mihi felix ades: osculantem
O sculans te te accipioq; amansq; ample-
ctor amantem.

C redit & uirgo speculo, ast imago
L udit indulgens speculi, perinde
S omnia & mentes capiunt, amantq;
Somnia mentes.

I puer, nocti cane sacra, nocti
T hura succendens: per opaca noctis
V mbra uersatur: uolat usa noctis
Vmbra fauore.

N ox parit somnos, hominum quietem,
H i uocant imis animas Auernis
M orte contempta, & simulacra uiuis
Mortua iungunt.

V os pij manes, memores senectæ
V ltimæ iam, sacrificia ex acerra
M unera hæc, stacten capite, & Sabææ

Mercis honores.

Dumq; nos rursus Elysio in recessu
Iungat obstringens amor, haud grauari
Et senis somnos Ariadna, amatum &
Visere lectum.

LAVDES ALFONSI ARAGON-
nei, Ducis Calabriae, Ferdinandi regis
filij, de clarissima eius victoria.

Et dijs cultus placet, & deorum
Addecet cultus simulacra, summos
Addecet montes nemora, & strepentem
Populus amnem.

Littus & gemmae, mare classis ornat,
Aëra & lux, aurea tecta diuūm
Sydera illustrant, uaria & coruscis
Signa figuris.

At uirum ingentis animos & ornat
Excitans laus, & colit: o puellae
Mentis altrices, meritos honores
Reddite laudi.

Herculem laus ad Nemees leonem,
Herculem ad Lernaë anguineos tumultus
Impulit, postq; emeritos labores
Rettulit astris.

Liberum laus Niliaca ad trophæa
Traxit, hinc ad Gangaridum triumphos.
Lyncibus tandem ad superos relata

Templa

Templa dicauit.

Hæc Alexandrum penetrare ad Indos,
Ad mare ignotum, Libycasq; arenas
Compulit, sic ut nihil antè maius
Viderit ætas.

Cæsarem dehinc innumeris trophæis
Et mari, & terra, oceanoq; partis,
Extulit laus: hoc superante uictus
Concidit orbis.

Patrij cultus studium, & salutis
Publicæ laus, Scipiaden ad Afrum
Littus impexit iuuenem, unde Roma
Liberata risit.

Par amor, par & studium, fidesq;
Traxit Alphonsum, procul ut repulso
Ausonis tellus, Siculumq; littus
Riserit hoste.

Hunc pater rex, hunc Italus senatus
Laudet, hunc matres pueris receptis,
Virgines hunc ingenuæ, ac per aras
Sacra frequentent.

AD AMOREM.

Dic age ecquis nam modus ô deorum
Victor, & princeps Amor? ecquis ordo
Dic rogo? ecquæ lex oculis? amantum
Dic age rector.

Nec modus quisquam, neq; lex, nec ordo

V llus est, uates, oculis: amandi
R ector & dux est animus, suoq;
Mens cita ductu.

H anc mouent curæ cupidiq; sensus,
A cris & uersans agitat Cupido,
B landiens secum trahit & uoluptas
Insita cordi.

H i duces, hi sunt oculis ministri.
M utua inter se aut uarians amantum
C ura, quam sensus sequitur uidendi,
Motus & exter.

T u tuæ morem placidus puellæ
E t gere, & molle imperium ferendo
I llus uincas animos, trahasq;
In tua uota.

H inc tibi & blandos oculos, & illos
H inc tibi uultus faciles parabis,
I ure quis felix tibi, & inuidenda
Sorte habearis.

H ic modus, lex hæc oculis, & ordo.
F inge te ad nutus dominæ, nec illi
A sper obsiste: hoc age, blandiendo
Pectora mulce.

H æc Amor: sed nec precibus mouetur
T igris, aut cantu leo, non amando,
Q uæ caret sensu, refugitq; amari
Caspia cautes.

Excoquit

E xcoquit saxum uiolentus ignis,
R obur & ferrum penetrat, sed huius
F æminæ immitis animos, rigenti
Pectore cinctos,

N on Amor certis penetrat sagittis,
V rit aut lentis Cytherea flammis,
N on lyra mulcens Erato, aut amico
Carminē mollit.

H uius, heu quæ uirgineo sub ore
C ondit innatos adamantas, & quæ
A equoris Thusci scopulos, niuemq;
Et iuga Tauri.

AD AMICAM DE EIVS PVL-
chritudine, & amantis infelicitate.

T e'ne, dum ludis, Charites sequuntur?
T e'ne, dum rides, Amor? ah me amante
E t fugit risus, fugiuntq; lusus,
Et Charis omnis.

D um canis, tecum Aonides puellæ
C oncinunt, & dum loqueris, lepôres
F antur: heu, me non lepor, heu dolentem
Non leuat Aon.

D um minax in nos oculos retorques,
E t deos irata malè imprecaris,
I ngruit statim dolor, & deorum
Ira minantum.

N on'ne & infelix, miserumq; amantis

M unus? est illi dolor, est & usq;
 C uraq;, & mœror comes: est laborum
 Certa propago.

POLYPHEMVS AD GALATEAM.

Cur fugis uirgo Polyphemon? Aetna
 Quem cupit, pascens tacitas fauillas.
 E n ego ad littus propero, ipsa in altos
 Is uaga saltus.

Qualis in pratis melilotos udis
 C arices inter nitet, inter ipsa
 C ratidis Nymphas facieq;, & omni
 Corpore præstas.

A lta ut in syluis humiles myricas
 F agus excellit, pecudum magistros
 I pse sic cunctos, & honore barbæ, &
 Crime relinquo.

E st tibi insignis coma, qua nitescis,
 S unt mihi & setæ, quibus ipse & hircos,
 A tq; oues solus supero, genisq;
 Et nemus horret.

C ur fugis uirgo Polyphemon? Aetna
 I nnuit cui, & uocat usq; ab alto
 M onte succensis facibus, suosq;
 Indicat ignes.

E n pedum, cuius capulo suilli
 A lbicant dentes, riget acer ictu
 C orneus mucro, medio reuinctus

Serpit acanthus.

Aspice hunc sparsis maculis galerum:

Et decus rarum capitis: superbit

Hinnuli pelle: en tremit asper hirtus

Conus echinno.

Entegit plantas caprea reuulsus

Pero de tergo: ligat hunc acerno

Fibula amplexu, Gelæ benignum

Munus amantis.

Cur fugis uirgo Polyphemon? ipsa

Aetna quem rursus uocat, atq; ab alta

Innuuit rupe, & facibus superbum in-
uitat amantem.

Non mihi desunt Galatea lanæ,

Non oues, bis quæ pariant in anno:

Bis die ad mulctram ueniant uocatæ

Nomine uaccae.

Vellera atq; assunt niuea, & petulci

Vir gregis bifrons caper, & tricornis

Ille, & insultans aries, Sicani

Littoris horror.

Ille & insultans uitulis, mihiq;

Taurus instans cornibus: ah Pelori,

Ah Gelæ pastor caue, & insolentem

Pelle iuuenicum.

Cur fugis uirgo Polyphemon? illum

Cuius ad formam stupeant uel undæ,

Cuius & robur nemora, & lacertos
Saxa tremiscant.

Lacte de nostro fluitent & amnes,
Surgat hoc ipso tumulus coacto.
Mille equæ ad ripas stabulantur alti &
Flumina Anapi.

Mille te capræ, totidemq; & hœdi,
Mille te uaccæ, totidemq; tauri,
Mille te è nostris stabulis sequentur
Vbera equarum.

Si semel mecum Galatea, mecum
Littus inuisens, Siculasq; terras,
Duxeris mecum choreas amatæ ad
Carmen auenæ.

Cur fugis uirgo Polyphemon? ecquem
Italis tellus Polyphemon? ecquem
Bruitij montes Oriarchon? amnis
Ecquem habet ullus?

Vnicum est soli Polyphemo, at ingens
Lumen: hoc uno fugo & ipse nubes,
Montium hoc uno fugo tetra, & amplæ
Monstra lacunæ.

Ipse dum fastum mare curro, adæquant
Genua nec fluctus: tilie nec æquant,
Erro dum syluis: mihi cedit unda,
Cedit & aër.

Quin & hac dextra quoties Pachinni

Verticem

Verticem, aut summi quatio Pelori,
Ausonum littus tremit, & Libyssæ
Tractus arenæ.

Quem fugis demens Galatea? cuius
Aequet & diuos genus, & propago
Imperet syluis, pecori, ac magistris,
Et maris undis.

Sunt mihi ursorum, simul & leonum
Fistulæ assueti catuli, manuq;
Quos ego in lusum, illecebrasq; natis,
Et tibi seruo.

Sunt & assueti manibus, iocisq;
Piscium foetus teneri: hos puellis,
Et tibi seruo. O age dura nostræ
Causa querelæ,

Et foue ingentem Polyphemon, antra
Ipsa quem uix iam capiunt, uel ipsi
Montium saltus: age dura nostræ
Causa querelæ,

Et tege amplexu Polyphemon, ipsæ
Quem tegunt uix aut tiliæ, aut comantes
Esculi, aut pinus: age dura nostræ
Causa querelæ,

O sculo & dona Polyphemum: heu heu
O sculum, & uoces fugit. Ah superba,
Ah parum felix fugit, & sub imo
Conditur amne.

AD FIDEM.

Quò fugis rerum dea? quò deorum
O fides nutrix? maria alta te te
Hospitem pellunt: fugat ipsa iniquo
Fœdere tellus.

Te fugant arces, fora, templa, castra,
Te fugant reges, fugat & sacerdos
Summus: heu ne te undiq; iam fugatam
Arceat aër.

Quo minus cœlum repetas: & ipse
Denegent auræ in patriam regressum.
I, fuge ad manes, fuge ad ima, & atri
Tartara mundi.

Comiter nanq; accipiere: manes
Et colunt iustum, & uenerantur æqua.
Hi tibi assurgent merita, piaq;
Sede locabunt.

Si modò & tu Pontificem catenis
Traxeris uinctum: hoc age diua, & unco
Protrahens tracta, solijq; ad aram
Siste tremendam.

Fœdat incestu sacra qui nefando,
Qui fide fracta, Italiam Rutenis
Prodidit, quiq; Ausoniam repenso
Vendidit auro.

Quo suos natos (scelus ah supremum)
Ornet insigni diademate, alto &

P onat infames folio pianda
Cæde cruentos.

H unc trahe, hunc unco dea, merge & illos
A mne mactatos Tiberino, & unâ
H inc patrem, hinc natos erebi profundos
Trude ad hiatus.

A D VENEREM, COMAE,
atq; osculi dedicatio.

T e Iouis prolem Venus alma, nostris
V t sacris adsis, humiles precamur,
S upplices te te dea nunc adimus,
Et tua templa.

T u preces nostras, & amica thura
A ccipe amborum genitrix Amorum,
E t tibi uotum, tibi dedicatum
Accipe crinem.

V ouit hunc olim patria recepta,
P ro duce & uictore, fugato Ameto,
P ro focis, arisq; Ariadna, uoces
Supplices audi.

I pse ego illius tibi diua ab ore
O sculum supplex foueo, dicoq;
O sculum ex uoto cape Cypri, gratosq;
Oris honores.

T u meum uictrix hominum, deûmq;
T u parens rerumq; animantiumq;
C uius est quicquid tenerum, decensq;

Pectora mulcet.

Tu meum felix Cytherea plectrum
A diuua, & dulcets numeros ministra,
Dum tuum numen cano, dum tibi aræ
Molliter halant.

POLYPHEMVS A GALATEA

ſpretus conqueritur in littore.
Littus ô noſtris faueas querelis,
Sparſaq; ad ſiccas ades alga cautes.
Vos meos queſtus procul iccta longè
Saxa fouete.

Ille ne heu quondam Polyphemus, ille
Mœret ad fluctus? pudet heu canoræ
Fiſtulæ, quæ olim & tiliæ & alnos
Blanda mouebat.

Cuius ad cantum pecudes coibant,
Et feræ è luſtris, & aues ab alto
Aethere, & mutæ procul à Palici
Littore ranæ.

Ad meam dulcis Gelaë cicutam,
Ad meam mollis Lylibea auenam,
Et meos flaua ad calamos ruebat
Acianea.

Sæpe & ad noſtros Arethufa cantus
Fleſcit, & molles iniſt choreas,
Sæpe & ad noſtros numeros per attā
Luſit Anape.

Agmen

A gmen ô felix ouium: beati
 E t greges: felix aries & hircus.
 H unc amat mulcens Arethusa, at illum
 Ardet Anape.

I lla Cirronem uiola coronat,
 H æc Carestinum religat cypcro,
 L udit in pratis utraq; , & sequenti
 Plaudit amanti.

O ubi ille ille est Polyphemus? albi
 V elleris diues, niueiq; lactis,
 Mille quem uaccae, totidem iuueni,
 Mille capellæ,
 C um suis hœdis, pecudesq; mille,
 M ille pòst agni comitantur: albet
 T erra candore, & nemora ipsa balant,
 Balat & aër.

M ille equæ armentū Polyphemi, et Aetna.
 Aetna miratur Polyphemon: una
 R idet informis Galatea, nigro
 Pectore, nigris
 D isplicens mammis Galatea: abite
 M ille oues, mille & pecudes, capellæ
 M ille cum foetu: procul ite equarum
 Tanta propago.

H oc pedum dextræ decus, hoc puella
 B rutiae gentis Galatea ridet,
 R idet hoc saxo sata, ridet heu heu

Hoc Galatea.

Quod tremit littus Siculum, quod Afræ

H orret & Syrtis: procul ipse rupem

C olle de summo obijciam, & fluenti

Hostia claudam,

N e in mare accessus pateant superbæ,

Quæ meam temnit malè grata barbam, .

I ure cui Marsi inuideant, & ipsi

Cinyphes hirci.

Quæ meos spernit malè amica cirros,

Quis uel intonse inuideant capellæ,

Quæ meo auertit faciem galero

Dedecus undæ.

H unc mihi dono dedit illa quondam

C arminum cultrix Helime, atq; auenæ:

D espuit quem, proh pudor, è luto so

Aedita fonte.

L umen hoc unum mihi, quod decora

F ronte diffulget, nec honore Soli

C edit, hoc ô Cratidis orta cœno

Filia damnas.

I nigris mammis, nigricante dente,

C rine subcrisso Galatea, & amne

M erge te immundo: Polyphemon Aetna,

Aetna tenebit.

A etna Nympharum decus, Aetna florum

M ater, ô longum mihi culta salue,

Et tuos

Et tuos ignes specula è suprema

Porrige amanti.

I te oues, ite ô placida capellæ:

Lucet: en montis dea porgit ignes:

Linquite & noctem Galatææ, & atram

Linquite nubem.

I te iò fidæ comites capellæ,

Eia iò incanæ pecudes abite.

Vos manet, meq;: innuit en ab altis

Rupibus Aetna.

F I N I S.

IOAN. IOVIANI

PONTANI ERIDANI

LIBER I.

AD ERIDANVM.

Oeruleis generose uadis, rex diuitis agri,

Gallica qui medio flumine regna secas,

Heliades cuiserta parāt, uenerantur & a-

Nereus & placidis accipit hospes aquis, (mnes,

Nympharum cui dia choros Ferraria mater

Ducit, & ad thalamos uxor amata canit.

Non Charites desunt illi, non carmina Musæ

Culta negant; dulcis gratia in ore sonat.

Tum tibi per tacitas serpit nou. flamma medullas,
Vreris, & medio feruet in anne calor.
Salue amnis, salue Hesperidum regnator aquarum,
Cuius & in coelo lumina nota micant.
Te propter, fratreisq; tuos nitet aureus ille
Vina Ioui gelidis qui sua miscet aquis:
Te propter iaculumq; ferus, clypeumq; reliquit,
Dum stupet ad Veneris gaudia prima deus.
Siccabat madidos Venus aurea forte capillos,
Nuda quidem, si non parte tegatur aquis:
Pectus aquis tegitur: ceruix humeriq; superstant,
Subleuat effusas sedula dextra comas.
Ima papillarum tegitur pars: eminet illa
Punicea Charites quam coluere rosa.
Candorem referunt undæ, micat aura capillo,
Singula sub uitrea membra notantur aqua.
Ipsa sua dea dote sibi blandita superbit,
Mirum, ait, est, nostro si quis amore calet?
Mirum si coelo regnat Venus? inter & arma
Conqueritur nostras ferreus ille faces?
Quid nunc si uideat? quos sentiat ipse calores?
Abijciat uel nunc arma, quirimq; suam?
Dicebat, siccamq; comam studiosa ligabat,
Nam Charites molli littore somnus habet.
Prodit ab insidijs iuuenis, prensatq; pauentem,
Implicat & cupida candida colla manu.
Ter collo dentem impressit, ter utrunq; labellum
Strinxit

Strinxit, & audaces huc agit, hucq; manus.

Illa dolet, gaudetq; simul, refugitq; cupitq;
Vim nollet, uellet sed sua furta tegi.

Oscula nunc offert, nunc auersatur amantem,
Et miscet blandis tristia uerba iocis.

Ad uotum properabat amans, strepuere salicta
Proxima sollicitum quâ mouet aura nemus.

Expauere simul, simul & latuisse uolebant,
Sed nec quò fugiant, quò ue tegantur habent.

Ipse deos miserans atram de gurgite nubem
Obijcis, & latebris abdis opace tuis.

Illic securo uenêre ad gaudia cursu,
Mille modos matri dulce retextit Amor.

Dic Mars, dic Gradiue potens, ubi cuspis, ubi hasta?
Scit Venus, ad ripas illa relictâ iacent.

Illa puer Veneris tractat, ridetq;, sed ipse
In Veneris mauius bella mouere sinu.

Bella moue, nunc diue sapis, nunc consere pugnas.
Hostis adest: tamen est præposuisse torum,

Deliciasq; tori molles, placidamq; quietem,
Et dominæ in tenero molle cubare sinu.

Salue iterû Eridane, nam tu quoq; iungis amantes,
Tu quoq; concilias quos suus urget amor.

Tu uatem, teneraq; senem placare puellæ
Et cupis, & ducis muneris esse tui.

Ergo perpetuos Ticinus & Abdua fonteis
Certatim, & famulas Mela ministret aquas.

V oluat & assiduos Benaci è gurgite fluctus
Mincius, Andæo pota fluenta seni.

I pse perennis eas, superesq; & flumina, & amnes,
Imperium norint æquora & ipsa tuum.

DE AMORE COLLIGENTE
succina in Eridano.

E ridani circum ripas, alnosq; uirentes
Quærit Amor tenera succina lecta manu.

Quærenti assurgunt ripæ: Phaëthontias arbor
Fundit rore nouo quæ legat ipse puer.

D umq; legit, guttæq; manum puer admouet, ora
Exerit è tenui cortice Nympha sua.

Quotq; puer gemmas, totidem legit oscula uirgo:
Ridet Amor, ridet conscia Nympha sibi.

N aides ad risum coeunt, mirantur Amorem,
Quiq; puer pharetram, telaq; adunca gerat.

S ensit Amor, neruumq; manu lunauit, & inquit:
Deq; meis humeris missa sagitta ferit.

I lla uolat, fulsere auræ, rutilante fauilla,
Hauserunt uirides tela corusca deæ,

I nq; choros, cantusq; abeunt. Climeneia uirgo
Prodit ab excluso lapsa repente libro.

I nq; sinu puero fruitur, caluitq; fruendo,
Miscet Amor lusus, blanditiasq; suas.

C ærulus ut uidet ipse deus, complexus utrunq;
Condit nube caua, rorat & amne suo.

D um ludunt, pendentq; arcus electræ in umbra,

Prendit

Prendit Stella manu, spiculaq; apta legit.

Altera quâs urat longè, & malè figat amantem,

Altera quâs medico uulnera rore lauet.

Mox strinxit telum Idalium, fixitq; sagitta

Me me audax: uati parce nocere tuo.

Parce puella seni: cur non iacis altera tela?

Et uulnus medico rore puella leuas?

Vre ferox, facilisq; medere: utq; aurea uirgo

Hinc seuis, illinc mite leuamen ades.

Vre simul, medicare simul, nihil ipse recuso.

Non ferrum, non me mista uenena mouent.

DE VENERE AMO-
rem querente.

Dicite Nereides (nam uos quoq; procreat unda)

An'ne aliquis uestris sit puer hospes aquis?

Matris uos misera moueat dolor, & labor, illum

Anxiâ tam longa quæ sequor usq; uia.

Ipse puer nudusq; abiit, nec cognitus ulli,

Quiq; meo nunquam cesserat antè sinu.

Maternis fœtum mammis, fœtumq; sub ulnis,

Hei mihi quis fluctus, quæ fera Syrtis habet?

Forte Paphi in luco, riui crepitantis ad undam

Dormieram, atq; inter brachia natus erat:

Effugit è gremio fallens: ipsa excita somno

Hinc nemora & saltus, hinc loca culta peto.

Offertur nusquam terris: ingressa profundum

Aduenio uestras heu Venus illa domos,

Sicca siti, squalensq; situ, defessa uiarum.
Non comes, aut hospes, non mihi tecta patent.

Et tamen hanc fama est dici Vulcanida terram,
Is deus est, pietas hinc sua iura tenet.

Dicite Sicelides, si quà latet heu mea cura,
An ne aliquis uestro delitet amne puer?

Sic uobis in amore fides stet semper amantum,
Pax sit & à Libyco littore, & Ionio.

Miscet & his lacrymas: tum sic miserata Charybdis
Pube tenus nudo pectore blanda refert:

O dea: nanq; deam testantur singula: mecum est
Ipse puer, lacrymis tu modò parce tuis.

Illicet emicuere faces, sonuere pharetræ,
Telaq; uenturi nuncia signa dei:

Mox thalamo exultans prodit puer, & quatit alas.
Nereidas tacito uulnere pungit Amor.

Littus amat, caluere undæ, caluere natantes:
Mater adest facibus, natus adest pharetris.

Exilit in puerum genitrix: exceptus & ille
In gremio, risus hinc mouet, hinc lacrymas.

Exultat littus, ridet mare, blanda Charybdis
Hæc ait, horrissoni conticuere canes:

Hunc tibi diua potens, proles Iouis, autor amandi,
Restituo, tua me, te mea cura premat.

Accepi infātem, blandum do, pro rude doctum,
Proq; fide fraudem, simplicitate dolum.

Pro lacrymis risum docui, pro melle uenenum

Miscere,

Miscere, alternas & uariare uices:

Nunc placidam blandis pacem promittere ocellis,

Nunc trucibus mentes sollicitare modis:

Nil constans, nil perpetuum seruare, nec ulli

Parcere: in incertum fasq; nefasq; sequi.

Talibus instructum memorat longæua Charybdis,

Cœrulco flauas humida rore comas.

Nereides puero assurgunt: ast aurea mater

Zancleam ambrosio spargit honore deam,

Perpetuamq; illi speciem, uiridemq; iuuentam

Esse dedit, Siculam moxq; salutat humum.

Gratatur terræ, natum quæ fouit, & inquit:

Terra ferax segetum, dædala terra uirum,

Vos numeros celebrate meos, & nomen amandi,

Deq; meo fiat numine clarus Eryx.

Hæc ait, & niueis uolucrum sublata quadrigis,

Leta petit portus Cypria terra tuos.

Quæq; uolat, Zephyri dominâ comitatur, & auræ:

Stillat Acidalius rore fluente liquor.

Excepere deam Charites: sua redditur aris

Gratia, in amplexu matris inhaeret Amor.

At tu Pieridum studijs cultissime Carbo,

Nanq; & amas, facito sit tibi notus Amor.

Sint notæ maris insidiæ, sit nota Charybdis,

Cincta sinum canibus, uirginis ora ferens.

ALLOQVITVR PASTORES.

Pastores cohibete gregem, procul ite capellæ,

Ite citæ, en flammæ pectora nostra uomunt.
 Flagrat aër, suspensa uolant incendia uentis,
 Ipse & Amor flammæ uentilat, ipsa Venus.
 Affert opem Eridanæ, fluuiosq; immitte citatos:
 Si non, & fluuios hæc mea flamma uoret.

ALLOQVITVR AVES,
 deinde pecudes.

Quid querulæ arboribus strepitis, qd. murmura sy-
 Vestra sonant? mox & triste siletis aues? (uæ
 Scilicet & tepidos soles, auramq; Fauoni
 Optatis, dum uer pectora læta fouet,
 Dum faculas Venus accendit, dum uentilat ignes,
 Dumq; Amor è plenatela iacit pharetra.
 Me miserum, quid uer Veneris, quid quæritis ignes?
 Has faculas, hoc uer pectora nostra dabunt.
 Quærite aues quæ nostra uolant suspiria, & illic
 Membra fouete igni, corda adolete face.
 Quæ uolitant, illic feruent incendia, & illic
 Excitat igne faces, temperat arma Venus.
 Quid mœstæ in stabulis pecudes frondentia ueris
 Tempora, & optatis florida prata sequi?
 Frigoribus medijs, media niue gramina uobis
 Præbuerim è lacrymis gramina nata meis,
 E lacrymis sata prata meis, frondentia rura,
 Perq; graueis hyemes, frigora perq; uirent.
 Has Amor, has dolor, ipsa Venus sine fine ministrat,
 Et sine fine quidem pabula nostra uirent.

Pascite.

Pascite, pascendo crescunt sata, crescit & humor,
Iam mihi crescit amor, crescit & usq; dolor.

ERIDANVM ALLOQVITVR.

Fontis Acidali j laticem Venus aurea liquit,
Et Paphias myrtos, Idaliumq; nemus.

Eridanus dominae tantum placet: hanc colit amnis,
Hanc deus, & latis Naidēs in lacubus.

Huic aras posuit centum Ferraria, centum
Culta Cremona, & auis Mantua nota suis.

Eridanus Veneri (quis credat?) sufficit ignes,
Sufficiunt plenīs flumina gurgitibus.

Parce pater flammis, ignemq; auerte sagittis,
Sed flammę, & pharetris rore medere tuo.

AD STELLAM.

Non alpes mihi te, aut vasti maris æquor, & ipse
Eripiant Syrtes: nam mihi semper ades.

Mecum de summa specularis littora puppe,
Et mecum longas isq; redi q; uias.

Mecum compositis hæres moritura lacertis,
Si pontus, si quid seua minatur hyems.

Mecum quoq; loco, quicquid fortuna pararit,
Quicquid ago, mecum es, nec nisi semper ades.

Tu curis solamen ades, requiesq; labori:
Et quia semper ades, nil nisi dulce mihi est.

Quod si quando absis, & te iam Stella requiro,
Siue dies, seu nox, sponte uidenda uenis.

Nam quum sol primos effert pulcherrimus ortus,

Auroræ in gremio tu mihi manè nites.

I llic purpureasq; genas, roseumq; labellum,
Delicias uideo pectora & ipsa meas.

O raq; in ore deæ cerno tua: tu mihi rides,
Sentio de risu gaudia mille tuo.

I psa mihi dicis, iungo mea gaudia tecum,
Dum loqueris, iungo basia nostra tuis.

I nde ubi per medium rapitur sol aureus orbem,
Aurea te nobis solis imago refert.

I lius in radijs uideo rutilare capillum,
Et tua Phœbeo splendet in igne coma.

Q uacunq; aspicio lux te mihi, tu mihi lucem
Offers, nec sine te lux ue, dies ue mihi est.

T andem ubi sydereis nox aduenit acta quadrigis,
Clarus & occiduo uester in orbe nitet:

O ra refert tua nunc mihi candida lucidus hesper,
In Veneris specto te recubare sinu.

H ic risum, illecebrasq; tuas, hinc oscula nosco,
Lususq; & gratis abdita signa notis.

I nq; tuis oculis figo mea lumina, & usq;
Admoueo collo brachia lenta tuo.

T um noua me, uetus ipsa tamen subit antè uoluptas,
Præteritiq; memor mens fauet ipsa sibi,

M ox sopor irrepit membris: sopor ultima præbet
Gaudia, teq; meo collocat ipse sinu.

A mplectorq; tuis innexus & ipse lacertis.
Sic nullum sine te tempus, & hora mihi est.

DE STELLA.

Nostra die quòd Stella nitet, quòd nocte refulget,
Solem Stella die, sydera nocte refert.

Nocte eadem surgente nitet, cedente refulget,
Phosphoron hìc, illic Hesperon ipsa refert.

Ergo eadem mihi sol, eadem mihi sydus, & una
Lucifer est, eadem uesper & una mihi.

AD STELLAM.

Ad coenam me Stella uocas, & gaudia lecti:

Mensa mihi posita est, compositusq; torus.

Ipsa ministrabis simul, & simul ipsa recumbes,
Et dabis in medio basia multa mero.

Cœna placet: uenio: ponam sed fœdera lecti:

Me tua cœna iuuat, tu mea pacta proba.

Prima cuba, nec nuda tamen, tenuissima sed te
Tela tegat, Cyprio tela liquore madens.

Ipse sequar: tu me amplexu placidissima blando
Excipe, & in tepido (qua potes) abde sinu:

Oscula mox iunges cupidas imitata columbas,

Oscula non uno continuata modo.

Muta Venus mihi nulla placet: suspiria misce,

Aptaq; lasciuis garrula uerba iocis.

Nec manus officio desit, manus æmula linguae est:

Hæc tactu Venerem suscitât, illa sono.

Gaudia amor probat hæc: uerum si rixa sequatur

Quam dens, quam ue aliquid mouerit ausa manus,

Auctor ero rixæ: tu mox offensa quereris,

Vnguibus & scindes pectora nostra tuis.

S cindā ego nunc tunicā, subducta & ueste papillā
Nuda eris, & nullo tegmine bella geres.

I psa manum collo injicies, super ipsa recumbes,
Verbera & ipsa dabis, verbera & ipsa feres.

D ente petes: ego dente petam: demorsa dolebis;
Ipse sequar, lacrymæ prona per ora cadent.

T um supplex ueniam grata cum pace rogabo:
Ipsa dabis, simul & basia multa dabis.

B asia multa dabo, iungam quoq; munera pacis:
Munera complexo ter repetita sinu.

H oc est pacis opus, sunt hæc sua fœdera lecti.
Subscribas: per me nulla futura mora est.

AD STELLAM.

I n tenebris mea Stella nites, dum sydera pallent,
Et nox ipsa tuo lucida honore placet.

I n medio mea Stella die sub sole nitescis,
Clarius & per te solq; diesq; uenit.

S ic es syderibus decus addita matutinis,
Et radijs debent solq; diesq; tuis.

S ed cur quæ tenebris honor es, decus una diebus,
Cur lumen nobis nocte, dieq; negas?

N octe negas, foribus clausis, in luce fenestris.
O tenebræ, non iam Stella 'ue lux' ue mihi.

DE PHOENICE AVI,

& de amante.

S eligit è syluis Arabum, lucisq; Sabæis,

Quos

Quos Phœnix ramos ad sua busta paret.

Instruit his nidum, nido mox incubat ales,
Incubitu flammæ excitat inde suo.

Vritur hinc, cineriq; suo fit & inde superstes:
Ipse sibi est ortus, ipse sibi est obitus.

At contrâ è curis grauioribus, atq; dolorum
Seligit è cumulo, quîs foueatur amans.

Incubat his gaudetq; malis, fruiturq; doletq;
Hinc moritur, post hæc ad sua uota redit.

Ille tamen post mille annos, post secula dena,
Ast hic quoq; die nascitur, & moritur.

ALLOQVITVR HELIA-
des sorores.

Quid mœstæ, quid cœrulea sub fronde sorores
Lugetis? miseros amne iuuante modos?

An fratrem Phœthonta, uagis quod tractus habenis,
Ah miser, externis exulet ipse locis?

Hinc electra fluunt, lacrymosaq; gutta rigescit.
Hæ lacrymæ, hi luctus succina lenta ferunt.

Flete piæ, lugete piæ Phœthontides, & me
Vel socium uestris luctibus accipite.

Si desint uobis lacrymæ, si desit & imber,
Ipse quidem lacrymæ, luctus, & imber ero.

Per me etiam Eridanus crescet stagnantibus agris:
Finis enim lacrymis nulla futura meis.

Per me etiam ripæ mittent incendia flagret
Amnis, & in medias ignis iturus aquas.

Cedite cultores: ripas & flumina iam iam
Vsta dabo, in flammis ibit & omne nemus.

STELLAM ALLOQVITVR.

Quale per æstatem sub sole rigentibus herbis
Blanditur lapsis aura recens folijs,

Quale per arentis hortos in uere tepenti
Nox mulcet teneras rore madente rosas:

Tale mihi dum mens languet, dum pectora feruent,
Nostraq; in incertum uela gubernat Amor,

Tale seni solamen ades mihi dulcior Hyblæ
Stella fauis, umbra gratior Idalia.

Aura recens: nam Stella mihi flagrante sub æstu,
Ipsa meos ignes rore madente leuas.

Elabris mihi ros, ex ore recentior aura
Spirat Stella tuo, stillat & ipse liquor.

AD ANTIMACHVM MAN-
tuanum de amoribus Mincij,
ac de Vergilio.

Ducebat choreas Veneris puer inter olores,
Eridanus placidis quàm nemus ambit aquis.

Naides, & sociæ uaria sub ueste Napææ
Fundebant raris carmina culta modis,

Ipsæ manu rutilam gestabat ab ære sagittam,
Et leuis instabili sub pede pulsat humum.

Quaq; mouet pennas, tremulæ stridere fauillæ,
Perq; leues frondes sparsilis aura micat.

Eridanus spectat fluenti crine superbus,

Populeo

Populeo madidum cinctus honore caput.

Mincius & spectat uarianti letus amictu,

Mincius Ausoniae clarus honore tubæ.

Spectat arundineo formosus Mela galero,

Diues & undosis Abdua gurgitibus.

Quiq; amnes socij regem uenerantur, & ipsi

Quiq; scatent fontes, quæq; palustris aqua.

Eccē autem niueis cycnus se sustulit alis,

Cycnus olorini duxq; decusq; chori,

Deq; manu pueri rostro plaudente sagittam

Eripit, & cantu sydera summa petit.

Concepit flammæ ferro stridente sagitta:

Gaudet olor, fraudem ridet & ipse puer,

Inq; sinum Minci rutilis delapsa fauillis,

Afflauit tenero fulgida amore senem.

Hinc in Pasialen telo flammante reluxit,

Pasiale uulnus sensit & ipsa suum.

Instaurauit Amor choreas: suspirat uterq;:

Cantat olor, cantu consonat omne nemus.

Senserunt flammæ ripæ, sensere salicta.

Infantem decimo sydere Nympha parit.

Excipit hunc, tepidoq; sinu complexa Melisse

Blanda fouet, blandis conciliatq; iocis.

Instratum lauri folijs, somnoq; grauatum,

Tutanturq; & apes, labraq; melle linunt.

Hinc Musæ placidis salicum docuere sub umbris,

Sebethus liquidis quæ fluit uber aquis.

- I**nde specu exceptus, uiridisq; in rupe Vesui
 Pastor agens cecinit, Tityre coge pecus.
Huc ades ô Melibœe, caper tibi saluus & hœdi.
 It domum saturi, nox uenit, ite greges.
Post lætas segetes, quo sydere uertere terram
 Conueniat, Baccho qui sit & aptus ager.
Cura bouum quæ sit, pecori quis cultus habendo,
 Et docuit pressis mella liquare fauis.
Felix aruorum cultu, felicior armis,
 Dum profugum Aeneam, dum canit arma uirum.
Illi Vulcanus clypeum, sua Mulciber arma
 Aptat, & in classẽ corruit omne nemus.
Illi fatorum seriem, gentisq; togatæ
 Deiphobe Glauci monstrat, & omne genus.
Inde sedens ebore in niuco Sebethida ad undam
 Colligit Hetruscas, Marrubiasq; manus.
Agmen agit Lausus, magniq; ipse agminis instar,
 Attrituq; pedum terra Sabina tremit.
Et quoties raucum gemuit caua buccina, matres
 Presserunt natos pectora ad ipsa suos.
Osalue Italidum gentis decus, in Latium qui
 Aonio ducis uertice Pieridas.
Salue & Idumæas debet cui Mantua palmas,
 Cui Phœbus Latio uestit honore comam.
Sparge Charis roremq; tuum, Syriosq; liquores,
 Parthenope uiolas, Mantua funde rosas.
Ipsæ aram statuens uati, uenerare Camœnas

Antimache

Antimache, & patriæ concine grata tuæ.
 Quæ puerum genuit, cuius sub uoce locutæ
 Pierides nostrum constituere decus.

DE INFELICITATE

amantum.

C antando lucas peragit sub fronde cicada,
 Et mulcet syluas carmine læta suo.
 A t tenebras sub rore leui, sub deside somno
 Transigit & noctes, nocte iuuante, suas.
 C antando moritur, sentit nec tædia mortis,
 Quin cantu uitam ducit & exequias.
 O felix ortu, interitu felicior: at me
 Et nox nigra grauat, uexat & atra dies.
 A nte fores iaceo gelidæ sub frigora brumæ,
 Nec pudet ætatis, Pieridumq; senem.
 A nte fores sub sole, Leo dum feruet, & ignis
 Vstulat Icarius, conqueror usq; senex.
 V ror amans, tabesco senex, lux omnis amara,
 Nox inimica mihi est, noxq; diesq; nocet.
 S ors iuuenum miseranda, senum deflenda: cicadæ
 Sors felix: ô iam discite quid sit amor.

QVERITVR DE ERIDANO.

E t cœlo Eridanus candenti sydere fulget,
 Et terris Stella candidiore nitet.
 I llic igne suo miscet cum nectare lymphas,
 Hic flammæ fluuius feruidus igne uomit.

I llic fundit aquas, hîc ignes cœrulus amnis.
Me miserum gelida qui cremer uestus aqua.

A D S T E L L A M.

N udisti mea uita sinus, & sponte papillæ,
Admostiq; meam pectora ad ipsa manum,
O raq; cum teneris iunxisti nostra labellis,
Sedistiq; meo sarcina grata genu.
C eruicemq; amplexa, leui mox uicta sopore
Concidis in nostrum languida facta sinum,
L ongaq; post fessos suspiria claudis ocellos,
Dum tibi sopitæ serpit ad ossa quies.
I pse tibi tenuem procuro sedulus auram,
Composita & moueo lenia flabra manu.
I pse tibi somnos cantu leuo: cantus amores
Sarnidis, & Fauni dulcia furti refert.
F aune ueni, tibi Sarnis adest ad flumina nota,
Ad notas salices candide Faune ueni.
E cce tibi niueum uiolæ cum flore ligustrum
Iungo, & puniceis lilia cana rosis.
R oscida seruantur legi tibi quæ modò fraga,
Fragaq; quot, totidem basia & ipsa paro.
H uc ades ô formose, tibi nam nuper ad amnem
Siccauiq; meam, disposuiq; comam.
P ierides compfere caput, dum corpus & ipse,
Et crimes flauos molliter amne lauant.
I nde comam Assyrio certatim unxere liquore,
Inde Arabo nostrum spirat odore caput.

Quis

Quin citharam docuere, & me fecere magistram,

Et data pro magno munere eburna chelys.

Faune ueni, te Sarnis amat, suspirat & unum,

Et parat in niueo gaudia multa sinu.

Fistula te & calami uocitant: uocat æstus & undæ,

Auræq; & murmur subsilientis aquæ.

His ego mulcebam somnos: tibi purpura mollis

Tingebat niueas flore decente genas.

Qualis ubi ad thalamos Hebe deducta mariti

Ad cupidi erubuit basia prima uiri.

O quoties sparsos, errant dum fronte, capillos

Collegi, blanda disposuiq; manu.

Sic Lede placitura fuit, sic uxor Orestis,

Atq; Helene, dixi, sic quoq; culta fuit.

Et modò compositum reieci in colla capillum,

Et dixi, hac placuit Laodomia coma.

O quoties teneras uariaui flore papillas,

Et dixi, Charites sic coluere sinum.

Ornabam gemmis digitos: ad Pelea quondam

Vecta Thetis, niueam sic tulit ipsa manum.

Brachia nudaui, Auroræ sunt brachia, dixi.

Admouiq; cauæ roscida poma manu:

Sic rear ad uirides myrtus requiesse Dionen,

Poma manu Paridis dum tenet illa sui.

Ipsa sinu ambrosiam spirat, perq; ora recursant

Blanditiæ, & grato mistus honore decor.

At tibi perq; genas, roseis q; infusa labellis

Ludit, & in tenero gratia amica sinu.
E t quoties blandos somno recludis ocellos,
Crediderim uel te posse mouere deos,
Q uosq; moues: uerum custodia nostra tuetur,
Teq; meo patior non abijsse sinu.
T unc ego non suxisse quidem, libasse labellum,
Sed tibi sopita nil nocuisse uelim.
S ic leuis ad summum florem de rore liquenti
Libat, & è tenero gramine lingit apes.
O scula libabam, quæ tu uelut excita somno
Excipis, atq; aliquid uelle uidere loqui.
V elle loqui dum uisa, simul dum basia carpo,
Auraq; de molli ducitur ore mihi,
D um ludo improbius, tua duriter ora momordi:
Hei mihi, clamasti: sic iubet ipse dolor.
H ei mihi, clamaui: parcas mitissima, dixi.
Parcis, & insolito es blanda refusa sinu.
C olla notas, & labra notas: mox ulta dolorem
Risisti, & gratos mouit uterq; iocos.

A D S T E L L A M.

S tella tibi cælum patria est, hinc clara refulges:
Si tibi terra domus sit, domus Assyria est.
A ssyrios etenim spirat tibi pectus odores,
Assyrio mollis stillat ab ore liquor.
S in quia deliciae, & Veneres, blandiq; lepôres
Tecum habitent, patrij sit tibi terra lares,
I psa domus, patrijq; lares sit Cyprus, & una

ERIDANI LIB. I.

371

Sit Veneri, atq; eadem sit tibi Stella domus.

LACRYMAS AMORI, SV-
spiria Cupidini dicata.

Debentur Cereri segetes, debentur & horti
Lampfacidæ, flores candida Chlora tibi.

Mellaq; debentur flauæ Thymbræa Melissæ,
In sortem cessit Pallas oliua tuam.

Sunt Zephyri faciles auræ, blandiq; susurri,
Sunt fontes munus casta Diana tuum.

Mundiciæ Charitum sunt, oscula nubilis Hebes,
Cypridis amplexus gaudiaq; illa thori.

At lacrymas, questus, at suspirantia uerba,
Has Amor assumit, illa Cupido sibi.

Crudelis uel uterq; deus, sed blandus uterq;
Blandus uterq; quidem, sed sine mente deus.

DE STELLA.

Stella mihi in tenebris fax est ad gaudia noctis,
Hanc sequor, hæc dux est, hæc mihi certa uia.

Stella die in medio nox est ad gaudia lucis,
Gaudia Stella die, gaudia noctis ea est.

DE VENERE ET AMORE.

Exhaust pharetram Veneris puer, at Venus ignis
Extinxit: Venus hinc inde & inermis Amor.

Exhaust hic pharetrā, extinctas flet Cypria flam-
Hic arcum lacrymis tingit, at illa faces. (mas.

Né ue puer, ne ule mater: dant spicula mille
Stellæ oculi: puer his utere pro pharetra.

Quum flammæ mea corda uomant, his utere mater
Pro face, inexhausta tu face, & hic pharetra.

DE SE AC DE STELLA.

S ubrisit, blandosq; manu compressit ocellos,
Mox furtim infecit gutta iterata genas.

S cilicet amplexus repetit dum Stella beatos,
Osculaq; & dulci garrula uerba sono,

R isit, & argutos dextra compressit ocellos,
Delitias nosset ne qua puella suas.

M ox ubi demorsi succurrit triste labelli
Vulnus, & insani plaga maligna ioci,

E xciuit lacrymas infelix ira coactas,
Et de me uisa est non bona uerba loqui.

D ij faciles quid amara bonis, quid tristia lætis
Miscetis, curas ingeritis q; nouas?

O desint lusus, dum desit cura puellis,
Dum lacrymæ desint ipse tepescat Amor.

H os ne oculos lacrymare, genis ne inducere guttas?
Parcite di, nil uos tam noua forma mouet?

S ed lacrymare licet, lacrymis formosior ipsa es.
Iam fluitent lacrymæ, nunc mihi chara places.

F ac lacrymas, fac ipsa genis manare fluentum,
Nostra se ut hoc ipso temperet amne sitis.

A mne sitim sedare licet, licet oscula furtim
Surripere, & lacrymis inseruisse iocos.

D i faciles, miscere iuuat nunc tristia lætis,
Oscula cum lacrymis, cum lacrymisq; iocos.

Dic mihi blanditias, dic suspirantia uerba.

Quid latet in tepido bella papilla sinu?

Da pectus tractare tuum, niueasq; papillas,

O in delicias pectora nata meas.

Nunc liceat sœuire, atq; insanire: uolenti

Aspera, nolenti mollis, & æqua ueni.

Nolentem cupidis uesana incinge lacertis.

Oscula nolenti, dum uetat, ipsa rape.

Nunc cupio, nunc ipse uelim: tu dura recusa,

Et mea uesanis unguibus ora pete.

Dic tenerum, dic dulce aliquid: quid uertis ocellos?

Teq; meo lacrymans subtrahis usq; sinu?

Pone irã, & lacrymas: sed te lacrymare decorũ est:

Tu face, ut hæ lacrymæ nostra per ora cadant.

Tu face, ut has lacrymas siccem, face ut oscula carpã,

Inq; meos oculos candida fige tuos.

Fixisti simul & rides, nunc oscula iunge,

Oscula compositæ pignora pacis eant.

Oscula complexu gaudent, pax gaudet utrisq;

Pace Amor exultat, pace & Amore Venus.

Tu pacem mea uita colas, recolamus Amorem,

Sic erit ex æquo mutua nostra Venus.

AD STELLAM.

Quum tenerũ, quũ dulce aliquid blandumq; iocarĩs,

Ah medio mihi tum corde liquescit amor.

Spem mihi quũ & cupidĩs pacẽ promittis o cellis,

Lux oculis, toto corpore sensus abit.

Quum rides, ignemq; oculis, uultuq; fateris,
Mens animum, ipse animus pectora destituit.

Amplexu iam Stella tuo succurre cadenti,
Ore animum & foueas, oreq; redde animam.

AD STELLAM.

Libat apis de rore fauos, mellisq; liquorem.
Inde hominum mulsum, nectar & inde deum.

De labris mea Stella tuis mihi mella liquecunt:
Hic ros, mella mihi stillat, & iste fauus.

Condit & his Venus ambrosiam, mihi parcite diue.
Sola Venus uera diffluit ambrosia.

DE SUSPIRIIS AMANTVM.

Distillat forte è tenui uagus amnis, & inde
Labitur effusis non rediturus aquis.

Emanant corde ex imo suspiria, moxq;
Conuersa redeunt in sua corda uia.

Ex oculis lacrymæ postquam fluxere, nec illas
Luminibus rursus restituere genæ,

Cur reuocant ad se rursus suspiria curæ?
Rursus & infestat tristia corda dolor?

Nulla quidem ratio est: etenim rationis amantes
Expertes, omni cæca in amore uia est.

DE ERIDANI FELICITATE.

Felices Hermi ripæ ditante metallo,
Felicesq; Tagi, quas rigat unda ferax.

Electro felix, felix Mantoide cera
Eridanus, flauis quæ petit æquor aquis.

Electrum

- E** lectrum ramis stillant frondentibus alni,
Succinaq; è lento cortice lapsa fluunt.
- F** undit mella fauis è dulcibus, eq; liquenti
Rore premit tenera culta Melissa manu.
- I** lla Bianoreis Minci pulcherrima ripis
Regna tenet mellis pulcher Hymete tui.
- R** egna tenet laticis, quem florida deliquat Hybla,
Hybla faui & mellis, diues & Hybla thymi.
- A** t longè superatq; Hyblen, superatq; & Hymeton
Eridanus, Cypria ditior ambrosia,
- A** mbrosia, teneris spargit quam Stella labellis,
Spargit & è roseo lucida Nympha sinu,
- S** pargit & ex oculis: ipsi mihi parcite diui.
Eridani sors est inuidiosa deis.
- E** ridano assurgunt Musæ: noua Mincius antro
Intonat, & uarios uoce, manuq; modos.
- A** ssurgunt Charites, ipsa & dea mater Amoris
Summittitq; faces, signaq; subdit Amor.
- AD STELLAM DEPRECATIO.
- N** e misero, ne Stella seni blandire: quid ignem
Exagitas? facibus ne precor adde faces.
- V** is misero, uis ipsa seni indulgere, remitte
Blanditias, oculos & mihi dura nega,
- V** erba nega, uultumq; nega, mihi dira precare.
Ipse precor ueniant omnia dira mihi.
- P** eccatum est, mors pœna mihi, aut miserabile fatũ,
Nam ueniæ misero quis locus esse potest?

- S** it pietas perijsse reum: fecisse beatum
Ipsa cupis, miserum reddere, beatus erit.
S upplicium infelix à te pro munere posco:
Supplicium meritis grata repende meis.
A n potui immorsis dentem fixisse labellis?
An potui lacrymas dente cingere tuas?
S pectavi flueret crudo dum uulnere sanguis,
Admoui iugulo tela nec ipse meo?
S pectavi exanimem, uiso dum lapsa cruore
Concideres? uiso nanq; cruore cadis:
N ec cecidi super ipse miser, nec uulnera laui?
Hic error dira cæde piandus erat.
F orsit an aut lacrymas siccaui, aut deniq; dixi
Ut misero parcas, ò mea parce tibi.
Q uid tibi dens, quid amare precer, quàm ludere possis
Ledere qui malis? uimq; in amore sequi?
I mprecor, ut qui regnat Amor, noua ponat amandi
Iura, ferat leges & deus ipse nouas.
N ullaq; sint concessa uiro, concessa puellis
Oscula, contineat basia quisquis amat.
I sœui dens sœue, i dure & consere demens
Prælia, nequitia iam tibi finis adest.
T u uero mea lux (etenim tibi mollia corda)
Parce, sed (ut fas est) utere iure tuo.
S uge nota, fige impresso mala uulnera dente.
Cauit amor: capias oscula mille licet.
I d tantum formosa uide, uesana caueo,

(Quàm

(Quàm uereor, noceat ne dolor ipse tibi)

Dum sœuis, dum dente furis, dum uulnera figis,

Liuor & insanas linquit in ore notas,

Ne linguam nostris committas forte labellis,

Ne temere id, quod te lædere possit, agas.

Nulla fides legi, ualeat reuerentia legum.

Culpa tua est, partes dens aget ipse suas.

Nec sat erit suxisse genas, strinxisse labellum,

Tuta nec in clauso lingua erit ore tibi.

Iam meditor, tunc colla manu, tunc unguibus ora,

Et mea tum ferro pectora iniqua petes.

Ipse tuos miser ante pedes commissa fatebor,

Et dicam, in tua nunc iniice iura manus.

Sed non iniicies, & me complexa fouebis,

Et tua miscebis basia multa meis.

Hinc sopor irrepet lassus, resolutaq; membra

Composito ducent ocia grata toro.

QVOD DIE NIMBOSO

Stella nata sit.

Mira fides, periere rosæ, cecidere hyacinthi,

Et uiolæ: nullis est decor arboribus:

Non Zephyris est ueris honos: hac luxit Adonin

Luce Venus miseris decolor exequijs.

Hac Charites secuere genas, uulsere capillum,

Et Nymphæ mœstis ingemuere modis.

En rursus rubuere rosæ, nituere hyacinthi,

Et uiolæ, ipse suis est decor arboribus.

En Zephyris est ueris honos: hac fulsit in ortu
Stella die auratis concolor à radijs:

Hac Charites pinxere genas, compfere capillum,
Et Nymphæ teneros concinuerunt modos.

Læta Venus renouatq; faces, natusq; sagittas,
Et noua de manibus uulnera uterq; iacit.

Hinc tamen euentus licuit spectare futuros,
Ecce ades ærumnis Stella serena meis.

DE AMANTIVM

infelicitate.

Vere rosas, segetes æstate, subinde racemos,
Perq; hyemem Genij dona beata legunt.

Flora rosas, messemq; Ceres, Pomona racemos,
Inde suas Genius sponte ministrat opes.

At miserandus amans & frigore tristis, & æstu,
Verèq; & autumnò nil nisi triste legit.

Hinc amor, inde Venus lacrymas, suspiria, questus,
Inde Cupido grauem fundit amaritiem.

Sin quandoq; rosas legit, & legit ipse hyacinthos,
Perq; suas sentes, perq; rubeta legit.

DE ERIDANO.

Heliadum è lacrymis Phaëthontiadumq; sororum,
Eridanus mœsto succina in amne legit.

E lacrymis quum Stella suis lauit ora, genasq;
Stillat & hinc uiolas, afflat & inde rosas.

E lectro felix, felix uiolisq; rosisq;
Eridane: è lacrymis sunt tibi diuitiæ.

AD IO-

AD IOANNEM PARDVM.

Non arcum meditatur Amor, non spicula Parde,
Et tela & pharetras occupat ipse situs.

Pro pharetra nudis deus utitur ipse papillis,
His tincta Idalio spicula felle latent.

Vtitur idem oculis in uulnera nostra sagittis.
Ex oculis heu heu missa sagitta ferit.

Tu uero quoties felix in amore, papillas
Tractabis, sis o sis memor usq; tui.

Illic insidias, illic latitare pharetras,
Letiferumq; illic uirus inesse puta.

Quumq; tibi ex oculis mollis spirauerit aura,
Et ferro, & flammis pectus in cruce peti.

Heu heu non oculis, non me puer iste papillis
Aut petit, aut urit, uel mea corda ferit.

Me risu, me Stella capit, hic ignis, & arcus,
Hic solus nostro pectore regna tenet.

Nunc ride formosa, meis nunc ignibus insta,
Et mea ridendo pectora molle feri.

Molle feri formosa, trucesq; auerte sagittas,
Neu sanguis, neu te funera nostra iuuent.

AD SYRIANAM.

Dic age, dic Syriana, deus quis curet amantes?

Nempe Amor. Ast odit quis deus? Odit Amor:

Odit Amor, quoniam ferrum meditatur, & ignes,
Letifera spargens spicula torta manu.

Curat Amor, quod & amplexus, & grata procurat

Oscula, quòd placido gaudia mille toro.
 Quis deus hic Amor est? pacem qui curat & arma,
 Et pace in media tela cruenta iacit?
 Hæc & acuta iacit, iacit illa retusa: nec igni
 Indita certa fides: hic cremat, ille gelat.
 Vrit & hinc flammis torrentibus, inde liquentes
 Soluit & in latices, illeq; & ille dolet.
 Talis Amor deus est: maris hic uestigia seruat,
 Nunc sæuit, blandis nunc agit ipse modis.
 Nil lætum, nil dulce diu finit, aut finit ægrum
 Instabilisq; puer, & puer ipse deus.
 Imperium crudele, sed indulgentia mitis,
 Quin mite imperium, sed sine lege puer.
 Sed sine mente deus: procul hinc discedat amator.
 Solus Amor puer est, sola tyrannis Amor.

AD AMOREM DEVM.

Nulla puer sunt tela tibi, non flexilis arcus,
 Deq; tuo nullus uulnere sanguis abit.
 Pax colitur, coliturq; torus, castiq; penates,
 Et genus & soboles, munus id omne tuum.
 Tu uincis animos hominum, tu pectora iungis,
 Iungis & hinc iuuenes, iungis & inde senes.
 Non puerile tibi ingenium, aut uariabile numen,
 Nec uolucres alæ, nec leuis aura placet.
 Sed constans, sed certa fides, concorsq; uoluntas,
 Scriptaq; sub certa sædera lege probas.

Nec

Nec mens cæca tibi est, cæco seu spicula iactu
Moliris, cæcum seu meditaris opus.
Omnia certa uides, sunt omnia nota uidenti.
Nil tibi cum tenebris, nil tibi cum latebris.
Solus Amor uidet in tenebris, in luce uagatur,
Solutus & ignotas nouit inire uias.
Solus ubi est iter in biuio, discernit utrunq;
Nulla illi ignota est semita, nulla uia.
Perstat, & infixis altè radicibus hærens
Crescit, & ipse suas sedulus auget opes.
Nec uolucris pennas pernicibus explicat alis,
Sed manet, & stabili perstat ubiq; pede.
Non igitur puer est Amor, incinctus ue pharetra,
Nec pennas nudus, cæcæue tela quatit:
Sed deus est, qui corda hominū, qui pectora mulcet,
Et mulcet gratis illaq; & illa modis.
Quiq; puellarum mentes regit, & regit artem,
Et thalami sanctas sancit amicitias.
Nam quodcūq; in amore malum, quodcūq; molestū,
De uitijis hominum semina certa trahit.
Hinc iuuenes, illinc peccant & utrinq; puellæ,
Ut contra nequeat sistere solus Amor.
Hinc puer, hinc arcu, facibusq; armatus, & igni,
Et cæca spargit spicula cæca manu.
Blande puer, deus ipse, deus facilisq; potensq;
Salue Amor, & generis conciliator aue.

IOAN. IOV. PONTANI
DE PALMA BITONTI-
na & Hydruntina.

B rundusij latis longè uiret ardua terris
Arbor, Idumæis usq; petita locis.

A ltera Hydruntinis in saltibus æmula Palma:
Illa uirum referens, hæc muliebri decus.

N on uno creuere solo, distantibus agris:
Nulla loci facies, nec socialis amor.

P ermansit sine prole diu, sine fructibus arbor.
Vtraq; frondosis & sine fruge comis.

A t postquam patulos fuderunt brachia ramos,
Cœpere & cœlo liberiore frui,

F rondosiq; apices se conspexere, uiriq;
Illa sui uultus, coniugis ille suæ

H ausere & blandum uenis sitientibus ignem,
Optatos foetus sponte tulere sua.

O rnarunt ramos gemmis (mirabile dictu)
Impleuere suos melle liquente fauos.

M irum, si ex oculis & Amor sua spicula iactat?
Et Venus accensas spargit ab ore faces?

M irum, si Eridanus, si uel regnator aquarum
Rore suo nostras temperat usus faces?

DE FESTIS MARTINALIBVS.

M artinum conuiuia saturq;, & potus adoret,
Hunc nobis ritum Gallia prima dedit.

H unc patres tenuere, tenent nunc Itala regna,
I puer, & multo pocula tinge mero.

Diue

Diue faue, nunc te colimus, tua templa ueremur,
Et numen felix ducimus esse tuum.

Diue assis. Calabros famuli geminate trienteis:
Instaurent positas fercula crebra dapes.

Numen adest, geminas uideo splendere lucernas,
Intueor triplici tempora cincta face.

Diue parens Martine ades, & tua pocula uise:
Te cyathi, & calices, te tua musta uocant.

Euge pater, bibit ipse pater, calicemq; supinat.
Quisquis adest cyathos sumite, adeste deo.

Dicamus bona uerba, precemur & ocia pacis.
Pace penus grauida est, uinea pace nitet.

Pace fluunt tua uina pater: tu Gallica seda
Prælia: nam seruit Gallia cuncta tibi.

Annuit ipse deus: pueri noua uina ministrent.
Vos mecum alternas continuate uices.

DE VENERE LAVANTE

se in Eridano, & quiescente.

Lauerat Eridani liquidis Venus aurea lymphis,
Et fessam choreis prefferat alta quies.

Mulcebant myrti dominam flagrante sub æstu:
Inuitat somnos murmur, & aura leuis.

Aura leuis suras furtim nudabat, at illi
In somnis uisus pulcher Adonis erat.

Ilius in roseis figebat rapta labellis,
Oscula & in tenero bella gerit gremio.

Hos inter lusus somno dilapsa figura est.

Ah miseram in lacrymis linqvis Adoni deam.

Ipsa querebatur: questum sopor eger acerbatur.

Quò fugis? heu quid me, clamat, Adoni fugis?

Ad gemitū coëunt Nymphæ, miserantur amantem,
Et formam, & lacrymas adiuuat ipse sopor.

Ilius in placido ridebat gratia uultu,
Fulgebat niueo pectore rarus honos.

Stillatim ex oculis manabat gutta, genasq;
Signabat tepido flumine gemma fugax.

Hic ut erat Veneri propior Bundenis, ocellis
Admouit onycem, siccatur ora manu,

Colligit & sparsas candenti in pectore guttas,
Sed mirata prius pectora subriguit.

Exuijs his leta abiit. Venus excita somno
Inter olorinos conspicienda choros.

Plauferunt dominæ uolucres, plausere salictæ,
Summisit canas alius opaca comas.

Ipsa uehebatur cycnis: comitantur euntem
Naiades, & nitidos picta Napæa sinus.

Quà uolitat dea, funduntur uiolæq; rosæq;
Ridet humus: uario uernat odore nemus.

Ambrosiæ stillant riui, Chariteia turba
Fundit opes Hyblæ, fundit Hymete tuas:

At letæ uolucres concentibus aëra mulcent,
Mulcet Amor uolucres, mulcet Amor pecudes.

Miscet Amor fluuiosq; simul, Nymphasq; licustres.
Flumina amant, & amat rustica turba Dryas.

Arridet

- A**rridet cœlum Veneri, blanditur & aura,
Ac refides sylvas ipse susurrus agit.
- A**t dolet Eridanus Martis memor: heu pater, inquit,
Armorum, quid te Theſſalis ora tenet?
- S**trymona quid, Pindumq; colis? ne bellice ceſſa:
In Veneris teneros feſſe recurre ſinus.
- T**ota tua eſt, tibi ſe compſit dea, te meus amnis
Expectat: tibi nunc regia noſtra uacat.
- I**lla ſequens Minci ripas diuertit ad antrum,
Vnde ſuas uerſat lubricus amnis aquas.
- H**ic centum niueæ ducebant fila ſorores,
Oceano nentes candida texta patri.
- A**ccepere deam famulæ: pater ipſe ſeniles
Prætendit greſſus, teſtæq; in ampla uocat.
- H**ic citharæ, cantusq; & pocula lenis Iacchi,
In luxum & thyasos tota parata domus.
- N**ais at interea Bundenis læta per hortos
Errat, & in dextra candidus ardet onyx.
- H**unc uidet, hunc ſpectat gelida laſciua ſub umbra,
Et ſibi de lacrymis facta ſuperba placet.
- E**cce per aduerſas anguis ſe ſuſtulit herbas
Sibilus, atq; oculis tetra uenena iacit.
- C**orruit exanimis Nymphæ, mens deſerit artus.
Fuſus onyx, lacrymis uda madefcit humus.
- D**a ueniam Venus alma rogat, Venus alma rogantē
Audit, & optatam fert dea mitis opem.
- Q**uæq; liquor maduit, frondeſcit Amaracus illic,

Et grato uiridem flore colorat humum:
 Quæq; & onyx, illo candescunt lilia prato,
 Aemula candori lilia Cypri tuo.
 S parge suum florem Veneri formosa puella,
 Nec sua non Veneri lilia funde puer.

DE NISEA, ET CHARITEO.

O ra Terentiole myrrham flant, pectora nardum,
 Dulcidie stacten labra Liquori tua.
 C olligit hæc Nisea simul, conspergit & aura
 Ambrosiæ, quam flat crinibus ipsa suis.
 P yxide mox parua uiridi circumdata myrto
 Dedicat, & ponit Cypria diuatibi.
 O ptat, & ut pariter cum coniuge transigat annos,
 Quod Nisea cupit, quod Chariteus auet.

DE VENERE.

E uolat è gremio terræ leuis halitus, illum
 In rorem uertit noctis amica quies.
 E facie teneræ lenis fluit aura puellæ,
 Vertit eam in mentis dulce leuamen Amor.
 I llus aspersu mulcentur roscida prata,
 Huius at afflatus pectora fessa leuat.
 E gremio spirant telluris flabra, uicissim
 Quæq; quieta ferant tempora, quæq; mala.
 Q uos risus, quæ det suspiria pectus amantis,
 Ipsa eadem facies, utraq; signa dabit.
 C ur non è terra, sed de spumantibus undis
 Nata, sed irato sit Cytherea mari?

Fluctuat

Fluctuat an semper miseri quia pectus amantis?
Aestuat & uarijs mens agitata modis?

DE VENERE ET ROSIS.

Pectebat Cytherea comas, madidumq; capillum
Siccabat, Charites carmina lecta canunt.

Ad cantum Satyri properant, ad carmina Nymphæ,
Carmina de tacitis sepibus hausta bibunt.

Hinc aliquis petulans ausus prodire Dionem
Intuitur, docta dum linit ora manu.

Erubuit pudibunda, ruborq; per ora cucurrit,
Occupat & teneras purpura grata genas.

Mox interq; rosas, interq; roseta refugit:
Delitet, & molles spirat ab ore crocos.

Dum spirat, funditq; crocos, dum purpura fulget,
Concipit afflatus dædala terra deæ.

Hinc & purpurcum flores traxere colorem,
Quæq; prius candor purpura facta rosa est.

Has legite, his teneræ crines ornate puellæ,
Pestano niteat lucida rore coma.

Vere rosas, æstate rosas diffundite diuæ.
Spirent templa rosas, ipse & olete rosas.

AD CARBONEM.

Fictilibus si cœna placet tibi candide Carbo,
Cœna parata tibi est, ruraq; nostra patent.

Et penus, & uirides horti, genialis & umbra,
Quasq; suas pandit Citria sylua comas.

Vina mihi deprompta & lecta, & grata bibenti,

Aurea siue probes, seu mage nigra placent.
L enis aquæ, simplexq; latex, & fertilis urna:
Certet ut inde merum, pugnet ut inde latex.
V ernarum mihi fida manus tibi nota ministret,
Marmaricosq; agitet barbara turba choros.
F ictilibus tibi mensa, abacusq; nitescet acernus,
Nullus in extersa non erit æde lepos.
I n primis frons læta, & grati ad pocula lusus,
Et culti, & nulla rusticitate sales.
P rincipio grauidis ponentur lecta canistris,
Quæ tulit autumnus, quæ meus hortus alit.
R oscida erunt, matura & erunt, & sole recocta,
Quæq; sua carpsit Antiniana manu.
H inc ponetur auis fallaci præda coloni,
Primaq; cui nomen ficus amata dedit.
P ingui iure natet, salsaq; immista suilla.
Condiat & tritum lauta patella piper.
D e lanio nihil hîc, nihil è caupone morare,
Rura dabunt quicquid nostra culina coquit.
A ltilis inde capus, raptiq; à matre columbi,
Anser & implumis, & bene pastus anas.
P òst tener & lactens, & primis cornibus hædus,
Quem corno, & ceraso farserit apta manus.
F onsit an accedet callosum tergus & apri,
Aut celeris catuli deuia præda lepus.
C ertus at in uerubus fumat iam porcus, obeso
Et turdo, & merulis, atq; palumbe satur.

Cuiq;

- C**uiq; suus præsto sapor, aut quem cœrula limon
Temperet, aut quem dant punica pressa liquor.
Seu quem bacca liquat myrti, liquat herba uirentis
Serpilli, aut dulci corna recocta sapa.
Feltrius accedat tecum: te culta Patulcis,
Illum pro foribus Antimiana manet.
Nec desunt uina, & lances, mensamq; secundam
Quæ curent, missas nec sine lege dapes.
Nec tibi post epulas deerit præceptor amorum,
Ingenio perijt qui miser ipse suo.
Nec formosa suis quem Cinthia cepit ocellis,
Contactum nullis ante cupidinibus.
Delia nec lasciua neget tibi carmen, & ille
Qui cupit in gelidis montibus esse lapis.
Basia uel tibi mille dabit, dabit altera mille
Lesbia, quiq; senes nullius assis habet.
Tu modò linque forum, linque & uadimonia Carbo
Tantisper, tibi dum rustica cœna datur.

A D F O R T E M T E R A M A -
num consolatoria.

- S**ic quereris Teramane, dolor sic pectora uexat,
Audiat ut questus Daunias ora tuos.
Sic miser erepto sensim tabescis amico,
Nulla sit ut lacrymis meta futura tuis.
Pirithoum Theseus, Patroclum fleuit Achilles,
Sed finem lacrymis fecit uterq; suis.
Et mortem Euander nato licet optet adempto,

Infilijt mœstos non tamen ipse rogos.
Nec minus in patriam nato moriente superstes,
Et charam uoluit Nestor adire Pylon.
Daunus & extincto crudeli funere Turno,
Solatur nati fata cruenta pater.
Nil adeò durum est, quod non sua molliat ætas,
Et quem mens nequijt, tempora certa leuant.
Adde q̄ haud lacrymis dignus, sed laudibus ille est,
Pro patria uoluit quisquis obire sua.
Illum uenturis retinentem nomina seclis,
Tollet ab obscura fama perennis humo.
Hac duce Tarpeiam Decius se uouit ob arcem,
Coclitis & uirtus hac duce nota fuit.
Hinc duo Scipiadae, repetito & uulnere fortis
Porcius, hinc animæ prodige Paule tuæ.
Mars pater, & defensa Iouis Capitolia magni,
Et seruata suis Vesta uerenda focis.
Illis Elysias sedes tribuere piorum
Certa loca: hic patriæ est iura tuentis honor:
Hic honor, hæc loca certa tuo concessa Camillo,
Pro patria Elysium cui datur omne nemus.
Hic inter Marfosq; suos, priscumq; Sabellum,
Romanosq; patres, Argolicosq; duces,
Ostentans decus eximium, sua uulnera, plausu
Excipitur, plausum reddit & omnis ager.
Læta canunt heroës, & alta silentia rumpunt,
Fama coronatis celsa uagatur equis.

Quare

Quare age nec gratas iuueni deponere querelas,
 Et lacrymis parcas hunc onerare tuis.
 Ille deo fruitur, fatis melioribus usus,
 Felix, quem patria fas sit in urbe coli.
 Quemq; coles Teramane, memor patriæq; tuiq;
 Heroem & culta concine culte lyra.

IOANNIS IOVIANI PONTANI ERIDANI LIB. II.

ARIADNAM VXOREM
 mortuam alloquitur.

Vid querere ô Ariadna? tuæ non iusta querelæ

Causa subest, soluit mors sua iura tori.

Liber ago: si nullo cauet lex, desinit esse
 Peccatum: quare desine & ipsa queri.

Lex statuit sibi ius: cessat ius lege soluta.
 Hinc sunt coniugij libera uincla mei.

Rupit mors laqueos legis: lex morte perempta est.
 Nulla uiri ratio est, uincla nulla tori.

Quid loquor ah demens? stant & mea fœdera tecum,
 Iunxit amor dextras, fœderis autor amor,

Autor amor fidei, sistendi & pignoris autor.
 Trans Styga, trans Lethen hic sua signa tenet.

Tu nunc Elysij fulges per amœna uireti,
 Priscarum & nulli forma secunda tua est.

V el tibi ut inuideant, liuor si forte beatas
Sollicitet, tibi si liuor obesse queat.
H inc patiare licet tantisper ludere nostram
Canitiem, fas sit ficto in amore queri,
D um nos fata uocent, dum te mihi chara reuisam,
Elysiusq; iterum uincula neſtat Hymen.
N ec mora lōga quidē, quanq̃ breuis ipsa moleſta eſt:
Iam uenio, cupidos ō mea pande ſinus.
E t thalamos formoſa para, dulceisq; Hymenæos:
Iam propero, ſolitos ſterne Ariadna toros.
N ec tamen ignoro quæ ſint ſuſpiria amantum,
Expectata tamen gaudia longa manent.
D urat amor, cuiſcunq; diu ſuſpiria durant,
Gliſcit & in uero ſemper amore timor.
Q uiſquis amat, timet ipſe quidē, timor auget amorē,
Auctus in immenſum gaudia tollit amor.
E t patiare igitur, feſſam miſerata ſenectam,
Ludere me gelidi florida ad arua Padi,
Ludere me placidos Sebethi ad fluminis hortos,
Et canere, ad citrios lucida Nympha ueni,
E t meditare nouos iterato ſœdere ſomnos,
Quæq; uirum deceant gaudia, quæq; ſenem.
F elices ſomnos, cumulataq; gaudia lecti.
Illa uel Elyſijs cognita ſola toris.
T e docet Euadne, coniunx docet acris Vlyſſi,
Inq; uiri recubans Laodomia ſinu.
I mmemor hic Troiæ, geſtiq; ad pergama belli,

Optata

Optatæ fruitur coniugis ore suæ.

Illa memor luctus, memor & consortis adempti,
Delitijs pensat damna priora nouis.

Hic cito nos erimus (nulla est nam longa senectus)
Ipsa eris in nostra Laodomia sinu.

Pace tua interea Sebethi ad flumina cantem,
Saltet & ad numeros Stella decora meos.

Pace tua Eridani recinant ad flumen olores,
Cantet olorinos Stella secuta modos.

Stella sinu latices fundit, dum sydera fulgent,
Equibus in cœlo flumina larga fluunt.

Stella faces acuit, sol dum tenet edita mundi,
Huius & ex oculis lucida candet humus.

Hanc Charites comitantur, Amor comitatur, & illi
Eridanus flammam hinc, inde ministrat aquas.

Huic quoq; tantisper spatium concede iocandi,
Elysium dum nos conciliarit Hymen.

Hæc mora parua quidē, mortē post cuncta perennat,
Atq; sub æterna conditione manent.

PVERVM ALLOQVITVR, FACVLAM
nocturnam præferentem.

Pone puer faculam, nil est opus indice flamma,
Stella mihi fax est, qua duce flamma micat.

Stella mihi in tenebris lux est, in luce diurna
Stella mihi speculum, Stella & imago mea est.

Quiq; meas curas, qui scire incendia poscis,
Illius ex oculis singula nosse potes.

Illius ex oculis tibi nostra liquebit imago,
 Quæq; premant curæ, quoq; & ab igne cremer.
Aera trahit magnes, rapiunt & sydera nubes,
 Stella trahit sensus, cordaq; nostra rapit.
Quisquis ades, Stellamq; uides, mea pectora cerne
 In speculo, speculum pectoris illa mei est.
Illa meos magnes sensus rapit: illa dolorum,
 Illa uoluptatis fertilis aura meæ.
Illa meum sydus, seu Sol, seu Luna, Venus'ue,
 Lucifer illa mihi est, uesper & illa meus.
Heu heu non uesper, non est mihi lucifer illa,
 Non sydus, non Sol, Luna nec illa mihi est.
Stella mihi tenebræ, Stella est mihi tristis Orion,
 Est nox cum nimbis, est sine luce dies.
Quisquis amas age temne fidem, neu crede puellis,
 Deficiet medio Sol tibi nanq; die.

DE VENERE.

In signibat acu, digitum Venus aurea punxit,
 Dum tenuis telas pingit Adoni tibi.
Effluit è punctu subitus cruor: hîc dea primum
 Palluit, & uiso penè cruore cadit.
Mox abit in lacrymas timor & dolor, effluit imber
 E lacrymis, lacrymæ pectus, & ora rigant.
Miscet & his Amor ipse suas, admotus & ori
 Maternos fletus matre fouente leuat.
In pharetram tepidus cadit imber, acutaq; tingit
 Spicula, tum irato cœpit ab ore Venus.

Nil

Nil præter lacrymas uestro de uulnere manet,
Tela inimica homini, tela dolenda deo.
Sint uobis comites timor, & dolor, eia age tela
Ferte uiris lacrymas, tædia ferte deis.

DE VENERE ET AMORE.

Ne fle, ne mihi chare oculos corrumpes, tuisq;
Desine de lacrymis sollicitare meas.
Me miseram, qui singultus? complectere matrem,
Colla foue, inq; meo fesse quiesce sinu.
Belle puer, qui nam lacrymas dolor excit? ubi arcus?
Ah miseram, in pharetra spicula nulla manent.
Dic agedum, neu singulti, neu pectora rumpe:
Quæ rogo, quæ insidiæ? cuius & iste dolus?
Heu mater nato indulgens, mihi Deianilla
Mutua quæ dederam, reddere tela negat.
Hæc arcum tenditq; manu, stringitq; sagittas,
Ipsa graui dextra spicula nostra iacit.
Singultus age coge puer, lacrymasq; coërce,
Spicula quo redeant sub tua iura, dabo.
Hanc auram cape nate, oculos hac Deianillæ
Affla, & Acidalio tinge liquore genas.
Deq; oculis, deq; ipsa genis dic tendat ut arcum,
Deq; oculis iaciat spicula, deq; genis.
Arma tibi puero reddat: sit & aura uel arcus,
Vel pharetra, ast ipsi spicula sint oculi.

AD STELLAM.

Vna eademq; facies in me succendis, & una

Atq; eadem glacie pectora nostra gelas.
 Corda rigent, oculos quoties auertis iniquos,
 Occupat & subitum pectora nostra gelu.
 Vrimur, atq; imis feruent incendia uenis,
 Spirat ut ex oculis aura secunda tuis.
 Hæc flammæ, hæc ipsa facies diuertilat aura:
 Iam uideo in flammæ pectora abire mea.
 Verte oculos: age funde gelu, glaciemq; niuesq;:
 Fax glacie ac niuibus, flamma abolenda gelu est.

A D S T E L L A M.

Sæpe mihi ex oculis auram flatusq; secundos
 Promittisq; meæ tempora fausta rati.
 Sæpe supercilijs portum, fidosq; recessus,
 Ira sit ut placido nulla timenda mari.
 Cur ô cur Boreas, unaq; nigerrimus Auster,
 Eripiunt portus, littoraq; ipsa mihi?
 Acris hoc uitium, uitium commune puellis.
 Illi incerta fides, his fugitiuus amor.

A D C I T H A R O E D O S.

Quiq; lyram, chordasq; lyrae, qui carmina neruis
 Aptatis, dulces & datis ore sonos,
 Ne u numeris, ne uos digitis, ne u fidite plectris,
 Et numeri, & digiti, plectraq; murmur erunt.
 Dum ridet, dum Stella canit, blandumq; iocatur,
 Hanc auram, hos uobis conciliate modos.
 Hæc numeros, hæc & digitos, hæc plectra sub aura
 Mulcete, hæc uestrum temperet aura melos.

A D

AD THELESINAM DE PVDORE.

E rubuit Thelesina, pudorq; per ora cucurrit,
Et tinxit roseas purpura fusa genas.
I pse pudor deus est, si quis deus inter amantes.
Ipse pudor formæ iuraq; uimq; tenet.
I pse uenustatem tribuit pudor, ipse decorem
Conciliat, gratos temperat ipse modos.
I pse sibi precium formæ tulit, & decus omne.
Venalis species manca pudore suo est.
H unc igitur Thelesina cole, hic colat intima mentis,
Hic tantum formæ det sua iura deus.

AD PVELLAS.

D esinite ô teneræ crines ornare puellæ,
Desinite ô pexas arte ligare comas.
D iffluat ipse uagus circum sua tempora crinis,
Diffluat & mollis per sua colla coma.
D esinite & teneris cultum adiecisse labellis,
Lasciuosq; oculis quærere ab arte modos.
O rnatus teneris hic sit Thelesina labellis,
Non nisi grata tuo uerba ut ab ore fluant.
H ic comptus placidis Venerilla accedat ocellis,
Gratia ut obtutu sit comes usq; tuo.
V is faciem, uis ora simul compsisse Terinna,
Suspira quoties obuius ibit amans.

AD DEIANILLAM.

B asia quum strictis offers mihi clausa labellis,
Deq; tuo nullus spiritus ore uenit,

Nescio quid tum triste animum subit, ipsaq; nostro
Frigescunt tacito basia in ore situ.

At quum rapta sonant mordacibus oscula labris,
Mistus & alterno spiritus ore coit,

Meq; color, meq; & sensus, animusq; relinquunt,
Inq; tuo iaceo languidus ipse sinu.

At tu quum dederis mihi suavia, consere linguam
Inter labra, meo semper & ore foue.

Ne pateant animo egressus, ne frigida lingua
Torpeat, ipse tuo deficiamq; sinu.

AD AMANTES.

Ne Venerem in choreis posthac quæratís amantes.
Liquit Amor choreas, liquit & ipsa Venus.

In templis Venerem, in templis quæratís Amorem:
Templa Venus sequitur, templa frequentat Amor.

Hic læua, at dextra hæc astat tibi Chloris ad aram.
Ex oculisq; parant tela, facesq; tuis.

Altera candentem succendit lampada, quali
Vrat & ipsa homines, urat & ipsa deos:

Alter & hamatas struat ære rigente sagittas,
Insidiasq; dcûm, perniciemq; hominum.

A templis moneo iuuenes arcete puellam,
Præda iuuat, Chloris præda petenda Ioui est.

Hæc mihi quid monui: templis discedite amantes:
En agitat cupidos Chloris in arma deos.

Dum certant, ego te solus spectemq;, fruarq;,
Surripiam labris oscula operta tuis.

Dum

Dum pugnant, latus usq; tuum formosa tuebor,
Summoue amq; homines, summoue amq; deos.
Aut Amor ipse suis potius te contegat alis,
Inuideat formæ ne qua puella tuæ.

AD ARETHVSAM.

Innueras, meminiq; oculis Arethusa uocabas,
Ex oculis q; animi pignora certa dabas.
Nunc renuis malè sana, senemq; grauaris amantem,
Non è flore seges, pomaq; lecta iuuant:
Sed matura iuuant: dos est hæc certa senectæ,
Flos breuis est, fructus aura senilis alit.
Auræ senis geniale bonum, & sine lite uoluptas.
Illecebris iuuenum fraus adoperta latet.
Tu modò parce seni, moueatq; aurora senili
Iuncta toro, thalamis læta puella senis.

AD THELESINAM.

Et faciem Thelesina cole, & cole dia capillum,
Et cole florentis arte decente genas,
Et pectus formosa cole, insignemq; papillam,
Planta quoq; extremi sit tibi culta pedis.
Quæ nisi culta iuuant? culti laudantur agelli,
Gemma quoq; in digitis non nisi culta placet.
Et cultu lætatur honos, & gloria cultu,
Nec nisi de cultu laus sua cuiq; uenit.
Templa placent superis multo quæ compta paratu,
Ornatum præ se sydera & ipsa ferunt.
Rustica simplicitas sibi sit: tu lux mea cultum

Vsq; foue, & formæ sedula confer opem.

AD AMBROSIAM.

S paristi Ambrosia ambrosiam per labra, meisq;
Suxisti è labris Ambrosia ambrosiam.

S uauia tunc etenim sunt suauia, mutua quum sunt,
Et dant, & capiunt mutua qui faciunt.

A mbrosiam diffunde: dedi quum basia, suge
Quum capis alternis Ambrosia ambrosiam.

S uauia sic & erunt tibi basia nostra, mihiq;
Et tua, & ambrosia stillet uterq; sua.

AD PETRVM SVMMONTIVM.

S ummonti dum culta probas, inculta Neera
Te capit, illaqueans simplicitate sua.

T antum pexa comam, fususq; sine arte capillus,
Quem tenui texta linea uitta tegit.

P er faciem candor, natiuaq; purpura fulget:
Arte uacant comptus oris, & arte genæ.

M undities sine lege quidcm, sine lege nitela,
Cura sed ipsa decens, non operosa tamen.

N il petum, aut petulans oculis: incessus honestus,
Et nulla tinctus rusticitate pudor.

F rons leta, & facilis gestus, risusq; sereni,
Condit & urbanus singula uerba lepos.

N il ex arte tamen, licet hæc ex arte profecta
Cuncta putes: crescit simplicitate decor:

Qui te Petre capit, capiunt sine labe papillæ,
Quas uestit tenui fascia linteolo.

Et tu

Et tu culta probas? rudis & malè doctus amator,
Qui damnes id quod chara Neæra probet,
Qui damnes quod amas? tu cultum desere, ne te
Deserat incultis culta Neæra modis.

DE MARINO TOMACELLO.

Nostra Tomacellus legerat quum carmina risit,
Atq; ait, ô quantum desipit iste senex.
Quid tibi cum Eridano, quid cū Bundenide lymphæ?
Quodq; & Amor liquido succina in amne legit?
Audit Amor, ridet uirum, missaq; sagitta,
Arnus & hæc in te spicula torquet, ait.
Arnus, ait, chariose senex tuus hæc tibi iactat,
Arnus nequitie conscius ipse tuæ.
Ecquid amas malè sane senex? cūq; Arnide lymphæ
Quid tibi? num nostro hæc nequior Eridano?

AD FRANCISCVM AELIVM.

Non Aeli me longa quidem grauat ipsa senectus,
Sed quòd abest heu tot millibus Eridanus.
Ille meos igneis leuat, & mea uulnera sanat.
Heu qui sanet abest, qui leuet ille & abest.
Fundite Pierides nimbum qui diluat ignes.
Stella uel è cœlo quæ medearis ades.

ERIDANVS PHAETHON-
tem consolatur.

Ambustum Phaëthonta rotis solaribus, auræ
Exceptum fluuijs destituere uadis.

Suscipit Eridanus, totumq; liquentibus undis,
 Solatur densis clausus arundinibus.
Parce precor Phaëthon lacrymis, tua uulnera sensit
 Saturnus, summi pulsus ab arce poli.
Cuiq; suis stant fata locis, mihi uoluitur amnis,
 Amnis inexhaustis non rediturus aquis.
Terra tibi est genitrix: coelum tamen inde petisti:
 Ipse docet casus, quid ferat hora sequens.
Expertus patrium decus, ingratusq; parenti
 Cede polo, & tenebris qua potes usq; late.
Tutius in paruo uiues lare: fors mihi in amne est,
 Et tamen à nimbis, à pluuijsq; pector.
Optasti currus patrios, excussus ab illis
 Vix nostris tutus sedibus hospes ades.
Qui ruit ex alto, præceps ruit: ima ruina
 Nulla est: è summo qui cadit, ille cadit.
Te casus, te flamma docent, quid iure timendum,
 Auxilium nostris qui petis ustus aquis.
Hospitio læti accipimus, dabiturq; quod optas.
 Quicquid opis nostræ est, sub tua uota uenit.
Talibus Eridanus: gemitus hîc substulit heros,
 Oraq; flumineo torrida rore lauat.
Mi genus exitio fuit, incertiq; parentes,
 Me studium famæ traxit in excidium.
Exul agor coelo pulsus, patrijsq; quadrigis:
 Eijcit & tellus, ustaq; pellit aqua.
Solaq; in Eridano superat spes. Hæc ubi dixit,

Illius

Illius madidos concidit ante pedes.

Subleuat hunc genitor, solioq; imponit acerno,

Atq; hos cœruleo mouit ab ore sonos.

Est mihi nata tuis amnis comes: hanc tibi trado

O Phaëthon, nostræ pignora certa domus.

Vix hæc, quum teneris circum comitata puellis

Prodit de thalamis Eridanea patris.

Affuit & formosus Hymen, cecinitq; Hymenæos,

Omnis & ad thalamos turba uocata coit.

His Phaëthon felix tædis regnauit ad amnem,

Et iunxit socero sceptrâ superba suo.

Nunc alto positus solio, nunc pressus ad imum,

Fortunæ instabiles edocet esse uices.

Nos quoq; fâtorum leges per utrunq; secuti,

Solamur cantu tempora nostra senes.

Hinc Amor, inde Venus mulcent dulcissime Carbo,

Vt mihi sint senij tædia nulla mei.

Stella mihi solamen adest, mihi molle leuamen

Eridanus, niueas dum canit inter aues.

Ipse canit, recinunt cycni: iuuat aura canentis,

Hos inter cantus en mea Nympha uenit,

Amplexuq; senem dignatur, & oscula iungit,

Et rostra in tenero collocat ora sinu.

Exitus hic uitæ post bella, graueisq; labores,

Siue senectâ leuis, seu iuuenilis amor.

- I nter frondosas salicum requieuerat umbras
Capta uiri illecebris Eridanea sui.
- I psa suo crinem domino pectebat, eburnis
Componens digitis, marmoreaq; manu.
- C andida fluminei mirantur brachia cycni,
Miratur niueum populus alba decus.
- B landitur dominis littus, blanditur & unda,
Vernaq; odoratis aura strepens folijs.
- M incius ex alia uiridem recubabat ad alnum,
Pasysale in tenero ludit amata sinu.
- I psa parat sertumq; sibi, sertumq; marito,
Serta simul uiolis, pictaq;serta rosis.
- I lli Naiades, fusæq; per arua Napææ
Selectos flores, lilia cana ferunt.
- C omit Nympha uirum, comit uir & ipse maritam,
Ludit & alterno nuptaq; uirq; sinu.
- L usibus his dum spectat Amor, dum mater Amoris,
Ipse & Amor plaudit, plaudit & ipsa Venus.
- E cce procul deuecta Pado, Nereidas inter
Stella micat, radijs Stella corusca suis.
- Q ualis manè nouum surgens Cytherea sub ortum
Inter clara deum sydera prima nitet.
- P asysale assurgit dominæ, coniuncta marito,
Excipit in medijs Eridanea choris.
- L æta canunt cycni, fundit Venus aurea rorem,

Ambrosie

Ambrosiæ Cyprius stillat ab axe liquor.

Immistus Nymphis, interq; heroidas errat
Blandus Amor, blandis ludit & ipse modis.

Mox ridens, quod cantet habet uates meus, inquit:
Telaq; de pharetra seligit ipse truci.

Altera, quîs menti uulnus meditetur amarum:
Altera, quîs sensus in sua uota trahat.

Exussitq; ualens: hædere hastilia: cæcum
Mens hausit telum, sensus & ipse labat.

Arsisti Phaëthon flammis ambustus anhelis,
Me tacitæ flammæ, cæcus & ignis edit.

Vrimur heu miseri, calidoq; in pectore feruet
Ignis edax: in me seuit acerba lues.

Quid queror ah demens? cæco nutrimur ab æstu,
Nutrimur flammis, tectus & ignis alit.

Vita mihi fax est, uenti spirare frequentes,
Vescimur en facibus, uiuimus & Zephyris.

AD BORGIVM.

Sirisiûm Borgi domus est tua, quam rigat amnis
Siris in Herculis aduena littoribus.

Hic consedit auus, terra deuectus Ibera,
Quem procul à patria Martis abegit amor.

Tene bella iuuant, nec te iuuat æreus ensis,
Parta nec hostili præda cruore placet.

Ocîa Musarum sequeris, dulcibusq; recessus,
Proq; tuba colitur tibia blanda tibi.

Quin & amas, carmenq; tibi iuuenile probatur.

Delia & ipsa tuo semper in ore sonat.
 Nec non Eridanus, & opaca Mincius umbra,
 Eridanusq; tibi, Stellaq; nostra placet.
 Quæ nunc frondosis longè pulcherrima ripis
 Læta Padi ad ueteres ludit amans salices.
 Immemor ah quid Stella senis, quid ludis ad amnē?
 Præda futura tuis credula fluminibus.
 Credis Naidibus, credis te Stella Napæis?
 Ista tibi inuideant lumina Naiades.
 Inuideant pictæ (fallax heu turba) Napææ.
 Inter formosas hei mihi nulla fides.
 Nulla fides fluuijs: rapuere & flumina nuptas.
 Tuta nec est ullis, hei mihi, forma locis.
 Est tibi Pasyle, simul Eridanea cauenda.
 Inuidia heu nullis parcit amicitijs.
 Tuta manes formosa domi: sed parce fenestris:
 Ad crimen causas ipsa fenestra facit.
 Parce & porticibus, templis quoq; parce dicatis.
 Rara fides templis, raraq; porticibus.
 Quid timeam ignoro: timeo tamen: & decor ipse
 Rarus, ab insidijs tutior esse nequit.
 Me cynci terrent plumæ, meq; aureus imber.
 Sub terris aditus & sibi fecit amor.
 Tu uero secura domi, solabere fuso,
 Et curas animi candida mente leua.
 Non prodit thalamis Aurora absente marito,
 Inter & ancillas pensa, columq; trahit,
 Expectatq;

Expectatq; senem redeuntem ad munera lecti,
 Exemplum certi cauta puella tori.
Hæc Borgi dum nostra legis, dum carmen amorum,
 Fac nullam teneas esse in amore fidem.
Quicquid amas, frueri, inq; diē, neu differ in annos;
 Ni matura legas, postmodo poma cadunt.

POMONAM ALLOQVITVR.

Dic age, dic Pomona (tuis sic semper in hortis
 Præniteant ramis pendula poma suis)
Dic age, dic, cultis errat dum Stella rosetis,
 Dum carpit uiolas, dum legit ipsa rosas:
Qualis per flores, & per uernantia culta
 Visa tibi, quales ore referre deas?
Talis per flores, qualis per sydera fulget
 Lucifer, eoīs dum micat ortus aquis.
Lilia nudatæ uincunt candore papillæ,
 Puniceasq; genis purpurâ fusa rosas.
Qualis Acidalijs Cytherea uagatur in hortis,
 Textile dum capiti nectit Adoni tuo.
Marmoreum digiti referunt candore nitorem,
 Quaq; mouet gressus, florida ridet humus.
Pestantumq; per ora fragrat decus, inter odores
 Fundit & ipsa suos, ambrosiasq; suas.
Et quoties teneræ saliunt de ueste papillæ,
 Spirat odorato mollior aura sinu.
Illius ex oculis Zephyri mulcentur, & aër
 Fundit ab afflatu gaudia læta suo.

POM.

Talis erat, cultis errat dum Stella rosetis,
 Stella tuis uates nobilitata iocis.
 Quam Venerem dicas, unum ni distet, ocellis
 Stella gerit Charites, Cypris agit comites.
 Quis nunc teste dea nostros incuset amores?
 Seu uir, seu scram foemina canitiem?
 Felix canities, cuius requiescit in ulnis
 Siue Venus, similis siue puella deæ.
 Nostra Tomacellus damnet nunc carmina? damnet
 Eridanum, & socias increpet Heliades.
 Ne cte puer myrtum, myrtoq; interfere rorem.
 Ornet amatorem picta corona senem.
 Deducantq; senem iuuenes, mihi foemina plaudat,
 Digne senex stellis, digne fauore poli.
 DE PATVLCI, ET NIVANO.
 Fessa sub Hesperidum ramis formosa Patulcis
 Ducebat somnos, & grauis æstus erat.
 Spirabant Zephyri, Zephyris strepit aurea sylua.
 Sylua ciet somnos, & sopor ipse iuuat.
 Ecce Niuanus adest, non expectatus amator,
 Dum puer in uolucres retia tenta parat.
 Exilit hæc somno, puerumq; amplexa locauit
 Blanda toro, blandis perfruiturq; iocis.
 Decipit heu fallax spes, & frustratur amanteis,
 Sæpe in amore tamen sors sua cuiq; fauet.
 Sortis Amor comes est, sors & comitatur amorem,
 Quisquis amas (sorti credite) compos eris.

Aurum

Aurum multa potest, multum lacrymantia uerba.
Præualet hæc ipsis & precio, & lacrymis.
Temporis hæc spatium gaudet: uos tempora læti
Expectate, suo tempore læta uenit.
Sorte sua bello reges potiuntur, opimis
Victorum uictor gaudet & exuijs.
Sorte triumphat Amor, sortē ueneremur amantes.
Ipsa seni & cupido candida diua faue.
Quanquam Stella mihi sors est, tua certa uoluntas,
Hæc spes, hæc tempus, hæc sine fraude fides.
Nobis Eridanus, nobis & Mincius umbra,
Blanditurq; suis Pasylea uadis.
Sors igitur nobis, sit mutuus ardor amandi,
Mutua sors, certa simus uterq; fide.
Tempora qui spectant, amittunt tempora: diues
Temporis est, nullum qui finit ire diem.
Nulla dies sine amore fluat, nox occupet umbras
Delicijs, lucas occupet ipsa dies.
Nox lucem, tenebras pellat lux inter amandum.
Vita breuis: profert tempora letus amans.
Viuat, amat quicumq;, suoq; potitur amore.
Non uiuit, fructu quisquis amoris eget.

DE SEBETHO.

Cantabat uacuis curis Sebethus ad amnem,
Si uacuum sineret perfidiosus Amor.
Ipsa ueni ad salices, & opacæ umbracula uitis,
Ipsa ueni ad nostros culta Labulla modos:

En hic coeruleæ saliunt per littora Nymphæ,
 Ludit & ad fontes picta Napea meos.
Culta Labulla ueni: sunt hîc tibiserta parata,
 Nexa simul calthis, iuncta simul uiolis.
Lilia seruantur canis prælata pruinis,
 Quæq; meis iactat se Melilotos agris.
Fragaq; seruantur summo mihi lecta Veseuo,
 Fraga Maroneis manè petita iugis.
Sunt etiam geminæ frondosa in uite cicadæ,
 Cesserit his cantu uel Philomela suo.
Hæ tibi munus erunt, & erunt tua munera ranæ,
 Quæ mecum ad salices carmina culta canunt.
En audi, ad salices formosa Labulla uenito,
 Dum canimus, uolucres duc age & ipsa choros:
En sternunt niuæe muscosa cubilia Nymphæ.
 Oros in pratis ipsa futura meis.
Talibus ille suis incassum clamat ab antris,
 Incassum ad salices murmura uana iacit.
Non mihi ad Eridanû, mihi non ad Mincida ripam,
 Non opus, ad salices lucida Nympha ueni.
Nil opus est canticis, nec picti munere ferti,
 Nec quæ de ramis rauca cicada canit:
Tantû opus obsequijs: sponte en mihi candida fulget
 In thalamis, nostro Stella corusca toro:
Sponte meo cubat ipsa sinu, mihi plaudat ouanti
 Ipse Amor, è curru plaudat & ipsa Venus.

AD MATRONAM.

Quid

Quid rides matrona? senem quid temnis amantem?

Quisquis amat, nulla est conditione senex.

Quisquis amat, iuuenem par est matrona uocare.

At qui nullus amat, iure sit ille senex.

Tempus habet metas, & constat tempus ab annis,

Et peragunt annos sydera cuncta suos.

Solus Amor nescit tempus, nec subiacet annis,

Aeui sed fruitur, perpetuusq; manet.

Quid mihi nunc annos obiectas, quid ue senectam?

Nullus amor fines terminat ipse suos.

Te matrona decet metiri tempora, quam nec

Vllus amat, nec scis præter amare merum.

DE ERIDANO.

Ferrum Hebrus, ferrum Tybris colit acer, & ingens

Euphrates, ferrum Rhenus & Ister amant.

At pace Eridanus gaudet studiosus amantum,

Et thalami, & pacis munia lenis obit.

Eridano pia uota pij reddamus amantes.

Fumet odoratis ara uerenda focis.

Tu uero mea lux (etenim tibi cultus amoris

Tantus inest) aris debita solue sacris.

Eridano benedic detectis compta papillis,

Compta sinu, pexis non sine lege comis.

Mox Genio datura, facesq; incende Sabæas,

Et mihi delicias nocte ineunte para.

AVRAS ALLOQVITVR

Dicite felices auræ, Bundenidis undæ

Quæ colitis ripas, quæq; & amœna Padi.
 Dicite, frondentis quid agat meus ignis ad alnos?
 Aut quid ad Argente mœnia littoreæ?
 An memor absentis tacitos suspirat amores?
 Et uetus est illi uulnus, ut antè, nouum?
 Rara quidem uirtus, constans amor: hoc tibi nomen
 Stella dedit, stabilis. quòd tua cura manet.
 Scilicet & memor es tantorum grata bonorum,
 Quæ tibi noster amor munera multa dedit.
 Præsentemq; senem faciunt tibi munera nostra,
 Quodq; & amor iubeat, gratia & ipsa simul:
 Heu heu, nec strepitis frondes, auræq; filetis,
 Et mutæ in cursu conticuiſtis aquæ.
 Nil mihi responsant auræ, tristesq; fileſcunt.
 Criminis est taciti conscius ipse pudor.
 Immemor ah cur Stella senis: cur ludis ad alnos?
 Argente immemorem munera te faciunt.
 Scilicet est precioſus amor, uenalis amantum
 Spes, & in ambiguo uicta fides precio.
 Immemor ah ueteris, capitur mercede recenti
 Quæq; puella nouis subdita muneribus.
 Venalis species, precioſa est forma, decorq;.
 Nimirum precio quæq; puella subest.
 Venditur en auro cœlum, uenduntur & astra,
 Stellaq; nostra nouo munere capta uenit.
 Vendit Amor mercesq; suas mercator auarus,
 Insitor & fallax, ales & ipse rapax.

Ite redite

I te redite auræ, meaq; hæc maledicta referte,
Venisti precio capta puella senis.
Venisti & iuuenis: iuueni uetus ipsa rependes
Mox precium: has poenas da leuitatis anus.
Hæc sors est in amore, & sunt hæc mutua amoris,
Quæ uendit iuuenis, post emit ipsa senex.

DE STELLA.

Funditat è cœlo radios Latonia Phœbe,
Quis teneros foetus, floridaq; arua rigat.
Funditat & radios Phœbus, quibus omnia lustrat,
Calfacit & flammis quæq; creata suis.
Stella mihi Sol est, eadem mihi roscida Luna,
Hinc fouet & flammis, irrigat hinc & aquis.
Stella eadem ferit ex oculis, oculisq; medetur,
Hæc mihi & hostis Amor, hæc & amica Venus.

DE STELLA.

Qualis flauentes Zephyrus permulcet aristas,
Syrius ardenti dum coquit aura face:
Qualis languentes liquidus ros excitat herbas,
Dum fremit horrenti feruidus ore Leo:
Talis & æumnas risu fugat, & leuat æstus
Stella meos, risu Stella iocosa suo.
Huius enim risus mihi ros est, huius ab ore
Aura uenit, Zephyris lenior ipsa suis.
Aura faue, foueasq; senem, Zephyriq; fauete,
Et foueant risus Stella benigna tui.

AMANTES ESSE MISEROS.

Sol hyemes, sol æstates moderatur, & idem
Tempus agit noctis, tempora lucis agit.

Talis Amor: rixas idem, pacemq; procurat:
Idem lætitiā, tristitiāq; mouet.

Sol æstus, sol & glaciem, tenebrasq; diemq;
Diuerso tamen hæc tempore cuncta facit.

Ast turbas, requiemq; simul, lacrymasq; iocumq;
Miscet Amor, nullo tempore certa gerens.

Semper enim uariat dubius, semperq; uacillat.
Quam miser est omni tempore quisquis amat.

DE THELESINA,

& Puderico.

Ecce uenit Thelesina: Venus comitatur, Amorq;:
Parce puer pharetræ, tu dea parce faci.

Ipsa feri Thelesina oculis: uos parcite telis.
Ipsa oculis iacias tela, facesq; tuis.

En & adest Pudericus, Amor ne stringe sagittas,
Conde Venus faculas, tu Thelesina feri.

Prima quidem sint tela oculi, quæ corda sagittæ,
Et dicas, Amor hæc tela cruenta iacit.

Alteræ tela faces, risus sit Cypridis arma,
Risus amatoris uincula certa tui.

Hæc ubi, dic Veneri, dicas Thelesina & Amori,
Hic meus est, telo concidit iste meo.

Arte mea curandus & est: mox pallia dextra
Reijce, & ornatos candida pande sinus.

Acrursum

A c rursum formosa oculis, risuq; ferito:
 Qualis Achillea plaga iterata manu.
 N anq; & Amor geminata facit dum uulnera, sanat.
 Ut sanes, iterum bella puella feri.
 N e qua tamen ueteris plagæ sit forte cicatrix,
 Hanc line mox linguæ blanda liquore tuæ.
 O scula neu cessent etiam geminata, superbit,
 Quæ dare quum possit plurima, pauca negat.
 AD MARCVM ANTONIVM SA-
 bellicum, scriptorem historiarum.
 D um Venetum historias, dum bella Sabellice narras,
 Et scriptis ornas tempora nostra tuis:
 D um memoras tot gesta uirum terraq; mariq;
 Assonat & plausu terra, salumq; tibi,
 I nterea nos fata grauant, fors improba uexat,
 Decidit cq; suo nostra senecta gradu.
 N on iacet ipsa tamen, casu nec territa tanto
 Mens mea, nec uarijs corruiet ista malis.
 N ec fortes fortuna premit: quin erigit, & me
 Tollit humo, quoties sæuior ipsa furit.
 O rbauit nato, charisq; nepotibus: at non
 Orbauit mentis robore, non animi.
 O rbauit genero, non mente, aut corde: probatur
 Igne aurum: uitium decoquit ipse focus.
 A misi geminos terrarum lumina reges,
 In quibus heu patrium ius mihi penè fuit.
 A misi sociamq; domus, dominamq; cubilis,

Partem animæ: maior pars erat illa mei.
Non me discussit belli tremor, Alpibus acta
Tempestas, non me Gallicus ille furor.
Vnde meis partus studijs honor & decus, heu heu
Eripitur, primus & sine labe locus.
Non tamen infractiue animi, deiectæue uirtus
Concidit, aut cessit qui fuit antè uigor.
Sant & opes animi ualidæ: ridemus iniquas
Fortunæ insidias, instabilisq; uices.
Vtendum ingenio, nitendum pectore, mente
Præstandum, ne fors seua nocere queat.
Quin & si noceat, pulsanda iniuria: nullus
Sponte ruat: miser est qui ruit ipse uolens.
Quinetiam duros casus, inopemq; senectam
Solamur cantu, Pieridumq; modis:
Et nunc Sebethi gelidos spectamus ad amnes
Hinc illinc socias ludere Naiadas:
Et nunc Lucrini madidas de fonte puellas
Ad speculum flauas arte ligare comas.
Nunc nos ad uirides uocat Antiniana recessus,
Et uocat ad primas blanda puella rosas.
Nunc offert sese choreis spectata Patulcis,
Læta suis hortis, læta Patulcis agris.
Nil agro uberius, nil est felicius hortis.
Vtraq; me immemorem res facit esse mali.
Rura mihi sunt uer, sunt horti florida ueris
Tempora, delicijs & mihi uernat ager.

Hæc

Hæc inter uarias uario de flore corollas
Nectit amatori Stella benigna suo.
O lim ignis, nunc uel senij mihi dulce leuamen,
Et fax in tenebris Stella corusca mihi.
Quin ueteris memores sortis de pectore curas
Eijcit ipse recens, & rediuiuus amor.
Quiq; senex, quiq; & fatis iactatus, amare
Ipse potest, fatum uincere & ipse potest.
Hic ego sum grauis ipse annis, grauis ipse senecta,
Fortunæq; minis exagitatus amo.
Et modò Pausilypi scopulos, modò culta Vesui
Impleo non solitis littora carminibus.
Hinc referunt ualles, hinc prata uirentia reddunt,
Stella senis lacrymis, Stella uocata ueni.
Me miserum Eridani retinent te frondea rura,
Argentæ retinent mœnia grata tibi.
Sed nec te retinent, & amor senis urget amantem,
Inq; meos properas lucida Nympha sinus.
O ades expectata, senem complectere, meq;
Blanda foue, & socio fessa quiesce toro.
Qualis ad illecebras cani regressa mariti
Aurora optatos læta petit thalamos.
His casus solorq; meos, fragilemq; senectam.
Delia nulla mihi, nulla Corinna seni est.
Ficta iuuant, quæ nostra tamen patientia fatum
Aut fugit, aut mollit, si superare nequit.
Tu uero decus historiæ cultissime Marce

Dum sequeris, quæ te gloria rara manet,
 Ne nugas contemne meas, neu despicere lusus.
 Qui mea fortunæ uulnera cruda leuant.
 Ne anq; & opem morbis contraria sæpe tulerunt,
 Et sæpe insolita uenit ab arte salus.

AD VXOREM MORTUAM
 de obitu Lucij filij deploratio.

Non mihi coniunx agitur uindemia, quum te
 Abstulit immiti funere auara dies.
 Interea memor ipsatori, lectiq; iugalis,
 Et rara culti cum pietate uiri,
 Ludebas mecum in somnis, & adesse solebas,
 Alloquio & curas ipsa leuare meas.
 Ipsa graueis casus, & solabare dolentem;
 Ipsaq; miscebas gaudia nostra tuis.
 Omnis erat mea cura tibi communis, & omne
 Siue uoluptatis, siue doloris opus.
 Viua mihi in tenebris obuersabare, & obibas
 Viua domus munus, officiumq; pium.
 Quenam hæc inuidia est? mihi quis deus obstitit, ut tu
 Defereresq; uirum, defereresq; senem?
 Non mihi te solite noctes, non somnia reddunt,
 Ventitat ad thalamos umbra nec ulla meos.
 Quò manes illi socij, tua dulcis imago?
 O sors, ô fati tempora iniqua mei.
 O coniunx malè grata seni, malè grata marito,
 Sola tuis coniunx dedita delicijs.

Elysijs

Elysijs ipsa in campis per roscida prata
Tu modò cum nato læta uagare tuo:
Illi contextisq; rosas, contextis hiantem
Narcissum, & uiolæ lilia cana nigra.
Illi purpureos mistim coniungis honores,
Spargis & ambrosio docta liquore comam.
Quin & perpetuum Parcis seruas amaranthum,
Quiq; etiam flores punica mæla ferunt.
Scilicet has tibi blanditijs, has grata corollis,
Has tibi placasti sedula muneribus,
Quò natum auulsumq; sinu, colloq; parentis,
Ipsa tua teneas sub ditione tuum.
Quæ nam hæc inuidia est, simul & consortia nostra
Liquisse, & natum surripuisse patri?
Et baculum eripuisse seni? Verum utere coniunx
Sorte tua felix, sorte beata uiri.
Delicijs frueretur Elysijs, frueretur optima nati
Blanditijs: matris perfrueretur ipsa bonis.
Maternos imple affectus, sedisq; beatæ
Dona fluant nato mellaq; lacq; tuo.
At mea canities, & despectata senectus
Orba suo in uisu, non ope fulta sua,
Nuda iacebit, egens, & desolata nepotum.
Sola toro ac mensis, sola die ac tenebris.
Non hæres mihi, non nostro qui sanguine crescat,
Quiq; suum blanda uoce salutet auum,
Ante focumq; hyemes nec qui soletur iniquas

Garrulus, & nostros lusitet ante pedes.
Deserti thalami, deserta cubilia, & ignes,
Quæq; uiris fuerat porticus antè frequens.
Omnia sunt malè amica seni: non aura, nec umbra,
Non citharæ, aut cantus, non iuuat ipse sopor,
Non choreæ, nonserta placent, quæq; aura nepotum
Sola iuuat, soli nulla relictæ mihi,
Non spes uenturæ prolis. Tuq; ô mea coniunx
His succurre malis, & mea damna leua.
Mecum ergo in tenebris, mecum thalamoq; toroq;
Nocte ades, amplexus & pete nocte meos.
O si quos nati amplexus, si qua oscula tecum
Attuleris, si quos illius ore sonos.
Non mihi canities grauis, aut sit iniqua senectus,
Sed somni faciles, auræq; & umbra iuuent.
Hoc mihi præstabunt sopor, & tua lenis imago:
Hoc uitæ, hoc mortis mite leuamen erit.
Nec mihi defuerint tolerandi exempla doloris,
Quæq; usus docuit, monstrat & ipsa dies.
Omnia naturæ sub legibus orta tenentur,
Et quis principium est, his quoq; finis erit.
Vtq; diem nox atra rapit, sic lumina uitæ
Extinguit letum: cunctaq; morte cadunt.
Horatamen nec certa, & uitæ terminus anceps,
Quanquam incerta, suo tempore & ipsa cadunt.
Mille simul socijs uestitur floribus arbor,
Ad fructum ueniunt paucula poma suum.

Nec mortis

Nec mortis tamen una uia est: hæc grandinat ær.
His nebulae, ast illis uentus, & aura nocent:
Pluribus exitio est æstus, glacies 'ue, niues 'ue:
Hæc uredo necat, halitus aut nocuus.
Contrahit è cœlo uitium pars maxima: partem
Decutit è ramis uis inimica suis.
Hæc eadem uitæ ratio: mors undiq; sæuit:
Lenta alijs, alijs præproperata uenit.
Naturæ imperio morimur: parère necesse est.
Imperium lex est, lex ratione uiget.
Hanc sequimur: dux hæc uitæ, rectiq; boniq;
Qua sine nil rectum, nil queat esse bonum.
At rerum ratio, lex, & natura, bonumq;
Conueniunt in idem, ius & idem retinent.
Nec mors naturam refugit, legem 'ue, sed illis
Paret, & obsequio fungitur usq; suo.
Hinc mortem tolerare decet ratione magistra,
Quæ doceat cineri nulla subesse mala.
Mors igitur toleranda, mali sibi nescia, quum sit
Ipsa quies hominis, sitq; quietis opus.
Hinc ego felicem te te nate auguror, & me,
Iure & utrunq; sua commoditate frui.
Te, quòd defunctus uitæ uideare periclis:
Me, utar quòd patria conditione pater.
Tu uero cœlo positus, radiantia cernis
Astra, prius patrio nota magisterio.
Atq; iterum diuûm effigies, & munera monstrat

Vranie, illa tuo cognita Musa patri.
Ergo nate tibi parta est de morte uoluptas,
Atq; æuo frueris, perfruerisq; deo.
Siquid uero ex morte mali, quid' ue inde doloris,
Est patris officium, ducere id esse meum,
Quod fructu careo uitæ, quod adempta propago,
Quodq; ipsi steriles, & sine fruge sumus.
Quamuis & nostros sedet Tranquilla dolores,
Digna q; neptis auo, nata q; digna patre:
Solatur sed me, tibi quod iam parta beatæ
Sors uitæ est, nulli concutienda malo.
Solatur, quod & ipse breui te consequar, unâ
Visurus summi lucida tecta poli,
Visurusq; deum, cœliq; in parte receptus
Coniuge cum chara secla perennis agam.

F I N I S.

INDEX

INDEX EORVM

QVAE IN HOC VOLV-
mine continentur.

IN LIBRO AMO-	Alloquitur suspiria & la
rum primo.	crymas. 35
P ontanus librū suū	Ad Cinnamam. 37. 38
alloquitur. pag. 5	De suauitate amoris. 37
Ad Fanniam. 6. 10. 16. 25	De Cinnama iratè. 37
Carmen nocturnum ad fo	Ad seipsum. 38
res puellæ. 7	Ad Thaliā. 39
Ad pueros de columba. 11	Ad Anto. Panhorm. 40
Queritur de ingenij te-	Ad Laurentium Minia-
nuitate. 12	tum. 40
Hymnus in noctem. 15	In Antoniū Cinedū. 41
Ad Musas. 16	Ad uicinos. 42
Philippi ad Faustinum epi	Ad Perillam puellam. 42
stola. 18	In malum Poëtā. 43
Auram alloquitur. 25	De improbitate puellæ
De qualitate amantū. 27	sue. 43
Ad puellas. 28	Iulio forti Siculo. 44
Ad Charisium. 29	IN SECVNDO
Queritur ante limen pu-	amorum libro.
ellæ. 29	Magica ad depellendum
Ad Bacchum. 30	amorem. 45
Ludit poëtice. 31	Bophillus adolescens allo
Queritur de nimio & no	quitur Phiellā amicā. 47
uo amore. 33	Queritur de Baianis

INDEX.

balneis.	51	Vxorem alloquitur.	82
De infelicitate generis ho-		Vxorem alloquitur de mi-	
minum.	54	litia conquerens.	85
Casim fontem ægrotus al-		Ad uxorem.	87
loquitur.	55	Animum suum alloqui-	
Laudes Casis fontis.	57	tur.	90
Ad Pium Pont. Max.	58	Queritur de expeditione	
Ad Marinum Tomacel-		obeunda.	93
lum sodalem.	58	Ad uxorem de liberis e-	
De quercu dijs sacra.	59	ducandis.	95
De Camino mōte, & Mu-		Exultatio de filio nato.	
sarum latebris.	62	pag.	99
Ad Leontem Tomacellū		IN LIBRO SECVN	
sodalem.	64	do de amore cōiugali.	
Frigore inuitatur ad uo-		Accusatur nimius puella-	
luptatem.	65	rum cultus.	101
Militiam huius temporis		Villam salutat à militiare	
damnat.	67	gressus.	107
Ad Musam de cōuersione		Exultatio de pace iam fa-	
Sebethi in fluuium.	69	cta.	108
IN LIBRO PRIMO		Letatur in uilla, & hor-	
de amore coniugali.		tis suis constitutus.	110
Elegiam alloquitur.	72	Ad Bacchum cōsecratio.	
Carmen nuptiale Tibici-		pag.	12
nem alloquitur.	77	Rusticum alloquitur.	113
Carmen nuptiale Hesse-		De ortu, & genitura Le-	
rum alloquitur.	79	pōrum.	114

INDEX.

Nenia prima ad somnum prouocandum. 117	grū Sulmonensem. 125 Ad uxorem. 127
Nenia secunda ad uagitū sedandum. 118	Epithalamium in nuptijs Aureliæ filie. 129
Nenia tertia blanditoria, & iocosa. 119	Epithalamium in nuptijs Eugeniæ filie. 135
Nenia quarta nugatoria pag. 119	IN PRIMO TV- mulorum libro.
Nenia quinta ad somnū inducendum. 120	Tumulus Vrsi Vrsini, Co- mitis Nolæ. 142
Nenia sexta nugatoria. pag. 120	Tumulus Alphonsi, Mar- chionis Piscariæ. 143
Nenia septima nugato- ria. 121	Tumulus Iulij Parmarij. pag. 143
Nenia octaua: nutrix ac- cerfitur. 121	Tumulus Hydruntinorū ciuium. 144
Nenia nona iocosa ad blā- diendum. 122	Tumulus Hippolytæ Ma- riæ, Ducissæ Calabriæ. pag. 145
Nenia decima: Mater so- mnū inuitat. 122	Tumulus Cicellæ puellæ Surrentinæ. 145
Nenia undecima: Mater nugatur. 123	Tumulus Myrtillæ puel- læ pag. 146
Nenia duodecima: Pater nato blanditur. 124	Tumulus Venerillæ puel- læ. 147
IN LIB. TERTIO de amore coniug.	Tumulus Mūdicianæ pu- ellæ. 148
Veneratur Pelignos, et a-	

INDEX.

Tumulus Leontis Toma-	148	Tumulus Laurentij Mi-	155
celli.		niati.	
Tumulus Francisci Aelij.	149	Tumulus Fuscae matro-	156
pag.		ne.	
Tumulus Francisci Pude-	149	Tumulus Fulci Ferraris	156
rici.		ensis.	
Tumulus Marulli Poetae.	150	Tumulus Errici Puderici.	157
pag.		pag.	
Tumulus Marini Toma-	150	Tumulus Fortunati.	157
celli.		Tumulus Angeli Genti-	158
Tumulus Iulij Pomponij.	151	cori.	
pag.		Tumulus Iaomoti.	158
Tumulus Mariani Ere-	151	Tumulus Perinelli.	159
mitae.		Tumulus Iunij Iuniani.	159
Tumulus Gabrielis Alti-	152	pag.	
lij, Episcopi Policastren.		Tumulus Gregorij Thy-	160
pag.		phernatis.	
Tumulus Theodori Ga-	152	Tumulus Francisci Hiachi	160
zæ philosophi.		ni, grammatici.	
Tumulus Antonij Pan-	153	Tumulus Masutij Saler-	160
hormitæ Poetae.		nitani.	
Tum. Auræ puellæ.	154	Tumulus Aurelij infan-	161
Tumulus Roberti uillici.	154	tuli.	
pag.		Tumulus Phiellæ matro-	161
Tum. Laurinæ puel.	155	ne paupercule.	
Tumulus Ptolemæi Gal-	155	Tumulus Massilæ uernu-	162
linæ.		læ. pag.	
		Tumulus	

INDEX.

Tumulus Rosæ puellæ, ante diem mortuæ. 162

Tumulus Partheniæ uirginis, et faculæ Veneris in eo ardentis. 163

Tumulus Rosciæ puellæ. pag. 163

Tumulus Stellæ Ferrariensis. 164

Tumulus Candidæ uirginis. 164

Tumulus Viridellæ puellæ. pag. 164

Tumulus Syluæ puellæ, ruina ripæ oppressæ. pagella 165

Tumulus Pruinæ puellæ. pag. 165

Tumulus Sulpitiæ puellæ 166

Tumulus Eumolpæ seruæ pag. 166

Dryastidis Nymphæ que rela, à rusticis cæsa. 167

Tumulus Ieselmînæ puellæ, in florem uersæ. pagella 168

IN SECVNDO

Tumulorum lib.

Tumulus Luciæ Pontani filie. 170

Ariadna, Pontani uxor, queritur ad Tumulū Luciæ filie. 170

Tumulus Violanthiæ puellæ. 171

Tumulus Elisiæ Agnesiæ. pag. 171

Tumulus Leonardæ Pontanæ, auicæ maternæ. pagella 172

Tumulus Nellæ Pontanæ materteræ. 172

Tumulus Cæciliæ, auicæ Pontani paternæ. 173

Tumulus Turpilæ puellæ. pag. 173

Tumulus Coruinæ. 173

Tumulus Cerberi, hominis furacissimi. 174

Tumulus Miellæ puellæ, in adulterio occisæ. 174

Tumulus hominis mendici. pag. 175

INDEX.

Tumulus Violinae puellae.	filij Pontani.	183
pag.	175	Lucio Francisco filio Pont.
Tumulus Urbanae puellae.	pater soluit inferias.	183
malè sepultae.	175	Tumulus Isoldae matro-
Tumulus Scāderebaei, ho-	næ foecundissimæ.	183
minis bibacissimi.	176	Tumulus Barca ancillæ.
Tumulus trium gramma-	pag.	184
ticorum.	176	Tumulus Lucilli Pon.
Tumulus Felicis, hominis	Tumulus infantuli uagi-	185
mercatoris.	entis.	185
176		
Tumulus Petri Cōpatris,	Tumulus Varianæ puel-	
iucundissimi Poëtæ.	læ. pag.	186
177		
Tumulus Iacobi Pontani,	Tumulus Neeræ puellæ.	
patris Iouiani Pontani.	pag.	186
pag.	177	Tumulus Lauræ, uxoris
Tumulus Penthesileæ so-	Antonij Panhormitæ.	
roris Pontani.	pag.	187
178		
Tumulus Christianæ ma-	Tum. Lunæ puellæ.	188
tris Pontani.	178	Tumulus Eupleæ puellæ
Pont. filius ad pheretrum	naufragæ.	188
Christianæ matris.	179	Tum. Puræ matronæ.
179		189
Tumulus Ariadnæ Saxo-	Tumulus Veronillæ puel-	
næ Neapolitanæ.	læ. pag.	189
180		
Pont. coniunx ad Tumu-	Tumulus Sanctiæ puellæ	
lum Ariadnæ Saxonæ	Neapolitanæ.	189
uxoris.	182	Tumulus Castæ, matro-
182		næ parū pudicæ.
Tumulus Lucij Francisci	190	
		Tumu-

INDEX.

Tumulus Francisci Hau-	Tum. Hermosynes, puel-
rie Stabiani. 190	le Neapolitanæ. 198
Tumulus Miluij hominis	Tumulus Drusillæ, puel-
rusticani. 190	le formosissimæ. 198
Tumulus Infantuli inno-	Tumulus Angellinæ puel-
minati. 190	le Senensis. 199
Tum. Focillæ puellæ. 191	Tumulus Iacobi Solimæi,
Tumulus Gallæ sterilis	medici Salernitani. 200
foemine. 191	Pontanus uxorem Ariad-
Tumulus Hyæ, inertissi-	nam in somnis alloqui-
mi hominis. 191	tur. 201
Tumulus Erris nani. 191	Pontanus Vxorē salutat,
Tumulus Ichthyphagi.	& Laurum in hortis ab
pag. 191	illa olim satam. 201
Tumulus Aganippi equi.	Tumulus Ioannis Iouiani
pag. 192	Pontani. 201
Tumulus auiculæ liguris.	IN LIBRO DE
pag. 192	laudibus diuinis.
Deploratio sturni. 193	De mundi creatione. 203
Tumulus Vocis amato-	Hymnus ad diuam Mari-
riæ. pag. 193	am. pag. 207. & 211
Lyra Orphei auxiliū im-	Hymnus ad diuum Ioan-
plorat à Nympha. 194	nem Baptistam. 209
Tum. Infantuli bis mor-	Hymnus ad Virginem dei
tui, & nunq̃ editi. 196	matrem. 210
Tumulus Thermionillæ	Hymnus ad Christum re-
meretriculæ. 196	demptorem. 213

INDEX.

Hymnus ad diuum Franci scum. 215	neis. 225
Hymnus ad diuum Domi nicum. 217	Ad Hermionem ut papil- las contegat. 225
Hymnus de Christo ad Pa ridem Ferrariensem. pa gella 217	Ad Marinũ Tomacellum de lege balnearũ, uirgi- nibus datarum. 226
Alfonsus, Calabriae Dux, trophæum erigit ob su- peratos ad Hydruntem Turcas. 218	Ad Marinũ Tomacellum. pag. 227
Idem Alfonsus ob recupe- ratum regnũ Neapolita- num, ac rebus procerum compositis. 219	Balnea loquuntur. 228
Ad amicos Hierosolymã proficiscentes. 219	Ad Deianillã puellã. 229
Hymnus ad diuum Augu- stinũ Carthaginensem. pag. 220	Ad Petrũ Compatrẽ Nea- politanum. 229
Hymnus ad diuum Bene- dictum. 221	Lætatur de reditu Francis- ci Aelij. 230
IN PRIMO B A iarum libro.	Ad Actium Syncerũ San- nazarium. 232
Musam alloquitur. 222	Vxorẽ ac filios inuitat ad diem natalem celebra- dum. 233
Puellas alloquitur. 223	Ad Ariadnã uxore. 235
De Bathylla puella in bal- neis.	Ad Bathyllam de amara- co colenda. 238
	Ad Alfonsum Ducem Ca- labriae. 239
	Sodales inuitat ad Marti- nalia. 241
	De nuptijs Ioannis Bran- chati.

INDEX.

chati, et Maritellæ. 242	IN SECVNDO
De Fannia labellis. 243	Baiarum lib.
Loquitur puella fuscule. 244	Ad Marinum Tomacellum.
pag. 244	pag. 255. & 287
Mortem sibi imprecatur ob	Ad Elysiu Gallutiu. 257
zelotypiam. 244	De Andrea Contrario 258
Turtures alloquitur, scisci	De Focillæ oculis. 258
tans eas de amoris natu	Ad Focillam. 259. 261.
ra. 245	262. 264. 265. 266. et
De fulgentissimis Lucillæ	pag. 267
papillis. 246	Ad Antoniu Galateu 260
Ad Petrum Summontium	Ad Franciscum Puccium.
pag. 246	pag. 263
De Altilio. 247	Ad Constantiam. 263
De Marulli amoribus. pa	Ad Franciscum Pudericu.
gella 248	pag. 266
De amoribus Francisci Ca	Ad Petrum Summontium
racioli. 249	pag. 268
Ad Stellam puellam. 250	Petrus Sumontius ad Ne
De Marulli munusculis.	eram. 369
pag. 251	Ad Antonium Galateum
Ad Chariteum. 251	medicum. 270
Ad Masium Aquosam. pa	Ad Petrum Grauinam. pa
gella 253	gina. 270
De Alfonsi Ducis Calaz	Inuitantur pueri & puel
brie, & Albini munu	læ ad audiendas Chari
sculis. 254	tes. pag. 272

INDEX.

Ioannes Pardus ad Pontanum.	272	lij. pag.	295
De Ioanne Pardo.	275	Questus de obitu eiusdem Lucij.	296
Ad Mallium Rallū.	276	Tranquillam neptem alloquitur.	296
De Fabio Lopitiano.	279	Conqueritur apud rosas de obitu Lucij filij.	297
Ad Petrum Paulum Sarra num.	280	Conqueritur cū amaraco de obitu Lucij filij.	298
De L. Coruino, Episcopo Tridentino.	281	Cupressus loquitur.	299
Ad Marinū Tomacellum, & Petrū Compatrē.	281	IN LYRICIS.	
Ad uxorem.	282	De Orpheo nauigante, et post ad inferos pro uxore descendente.	300
De Hannibale Famatio in balneis.	283	De Amoris dominatu. pagella	304
De Federico rege ad balneas accedente.	283	Ad Antinianam Nympham.	306
De Marte in balneis lauante.	285	Patulcidem & Antinianā Nympham alloquitur.	307
De Bathylla.	285	pag.	309
De Carbone lauante in balneis.	286	Ad Solem.	309
Ad Terinam.	287	Antinianā Nympham inuocat ad cantandas laudes urbis Neapolis. pagella	311
Ad Suardinum Suardum.	288	IN IAMBICIS.	
Ad Hēdecasyllabos.	294	Carmen in obitu Lucij fi-	
		Laudes Ducis Calabrię de uictoria	

INDEX.

de uictoria Hydruntina	312	Alloquitur pastores.	337
pag.	312	Alloquitur aues, mox pe-	
Ad Charites.	315	cudes.	338
Vxorem in somnis allo-		Eridanũ alloquitur.	339
quitur.	317	Ad Stellam.	339. 341.
Laudes Alfonsi, Ducis Ca-		342. 348. 350. 353.	
labriæ, de uictoria eius		354. & 355.	
clarissima.	318	De Stella.	340. 351.
Ad Amorem.	319	De Phœnice aue, & de a-	
Ad amicã de eius pulchri		mante.	342
tudine, & amantis infel-		Alloquitur Heliades foro-	
licitate.	321	res.	343
Polyphemus ad Galateã.		Stellam alloquitur.	344
pag.	322	Ad Antimachum Mantua-	
Ad fidem.	326	nũ de amoribus Mincij,	
Ad Venerem, comæ atque		ac de Vergilio.	344
osculi dedicatio.	327	De infelicitate amantum.	
Polyphemus à Galatea		pag.	347
spretus cõqueritur in lit-		Queritur de Eridano. pa-	
tore.	328	gella	347
IN PRIMO ERIDANI		Lacrymas amori, suspiria	
libro.		Cupidini dicata.	351
Ad Eridanum.	331	De Venere & amore.	351
De Amore colligente suc-		De se, ac de Stella.	352
cina in Eridano.	334	De suspirijs amantũ.	354
De Venere Amorem quæ-		De Eridani felicitate.	354
rente.	335	Quòd die nimboso Stella	

INDEX.

nata sit.	357	Puerum alloquitur, facu-	
De amantum infelicitate.		lam nocturnam præfe-	
pag.	358	rentem.	373
De Eridano.	358	De Venere.	374
Ad Ioannem Pardum. pa		De Venere & Amore. pa	
gella	359	gella	375
Ad Syrianam.	359	Ad Stellam.	375. &
Ad Amorem deum.	360	pag.	376
De palma Bitontina, &		Ad Citharædos.	376
Hydruntina.	362	Ad Thelesinam.	377
De festis Martinalibus. pa		Ad Thelesinam de pudor	
gella	362	re. pag.	379
De Venere lauante se in		Ad puellas.	377
Eridano, & quiescente.		Ad Deianillam.	377
pag.	363	Ad amantes.	378
De Nisæa, & Chariteo.		Ad Arethusam.	379
pag.	366	Ad Ambrosiam.	380
De Venere.	366	Ad Petrum Summontium.	
De Venere, & rosis. pa-		pag.	380
gella	367	De Marino Tomacello.	
Ad Carbonem.	367	pag.	381
Ad fortem Teramanū con		Ad Franciscū Aelium. pa-	
solatoria.	369	gella	381
IN SECVNDO		Eridanus Phaëthontē con	
Eridani lib.		solatur.	381
Ariadnam uxorem mor-		De Eridanea, Pasyle, &	
tuam alloquitur.	271	Stella.	384
		Ad Borgium	

INDEX.

Ad Borgium.	385	gella	394
Pomonā alloquitur.	387	De Thelesina & Puderi-	
De Patulcide & Niuano.		co. pag.	394
pag.	388	Ad Marcum Antoniū Sa-	
De Sebetho.	389	bellicum, scriptorem hi-	
Ad matronam.	391	storiarum celeberrimū.	
De Eridano.	391	pag.	395
Auras alloquitur.	391	Ad uxorem mortuam de	
De Stella.	393	obitu Lucij filij.	398
Amantes esse miseros. pa			

FINIS.

PAGELLA 17. uersu 27. lege, Tu redi.
 In prioris Tomi pag. 1. lege, De Hortis He-
 speridum libri duo. Pag. 347. uer. 3. Vl-
 mia. & pro corallis, torallis.

BASILEAE, APVD AND.

Cratandrum, Anno

M. D. XXXI.

3

~~160~~

